

પુસ્તક મળવાના ઠેકાણા:-

અભાત—પરેશ ધૃવાભાષ ભગવાનસહ, પરમ્ય-નવી અડકી.

અમદાવાદ—સપ્તમી વારીજાલ કાકુઆઇ સારંગપુર-તળાવની ચોળ

૨૭ ત્રીભોવનદામ રૂઝનાચદસ રાજપુર-આઠાસોના કુવાની પેળ.

ક્રેડીટ- બા. નેમચંદ નારફદામ અને બા. શાહચંદ વસુભાઈ

મુક્ત—પ્રગટ કર્યા પાસેથી અને નાગરજાસ કબુલાત મોઢા મંદિર પાસે.

પ્રસ્તાવના

પ્રિય બંધુઓ !

આ ગ્રંથની દસ્તલિખીત પ્રત જૂના ભડારોમાથી હાથ આવેલી તે જોવાથી અમને ઘણો જ આનંદ થયો વળી એક વખતે એમ પણ થયું કે, આ પુસ્તકથી જેમ આપણને આનંદ થયો તેમ આ પુસ્તકના અર્થાઓને પણ થવો જોઈએ આથી અમે એ- વિદ્વાન રૂપનધરના માગવારી જોશી અને ઘાડાસિનોરના શાસ્ત્રી એ બન્નેની મદદથી આ પુસ્તકનું ગુજગતી ભાષાતર પાસે બેસીને તૈયાર કરાવ્યું

આ પુસ્તક અથાગ ઉપયોગી હોવાથી તેની પહેલી આવૃત્તિ 'નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ' નામથી બદાર પડેલ તે ટૂંક મુદ્તમાં ખપી જતા તેની નકલ કબજ કરીમત આપતા પણ મળી શકત નહિ જેથી ઘણા માણસો તરફથી માગણી થઈ કે આ પુસ્તકની બીજી આવૃત્તિ બદાર પડવી જોઈએ તે સાથે એવી પણ માગણી થઈ કે આ પુસ્તકની સાથે કૃષ્ણાધિશ જે હોય તો જનસમાજને અથાગ ઉપયોગી થઈ પડે આવી અમોએ જૂના ભડારોમાથી જૂના દસ્તલિખીત પાના તેમ જ ઘણા મંથોનો આશ્રય લઈ આ પુસ્તકમાં ફરેક જ્યોતિષને લગતી બીનાઓ દાખલ કરી 'નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ પ્રકાશ' નામથી બદાર પાડેલ છે, જે જોવાથી જાણી શકાશે.

આ પુસ્તકમાં અમારી ખનતી મહેનતે કેટલોક સુધારો વધારો કર્યો છે છતાં પણ કેટલીક જગ્યાએ નમરચંદ્ર યા હાપદોષથી કેટલીક ભૂલો જોવામાં આવશે, તો તે વિદ્વાનવર્ગ સુધારીને વાચવા કૃપા કરશે અને ખામી અમોને લખી જણાવશે તો ત્રીજી આવૃત્તિમાં યોગ્ય સુધારો થઈ શકશે

વસંતપત્રમી, ૧૯૮૬
હરીપુરા, સુરત

} રતીલાલ પ્રાણીજીવનદાસ સૂડીવાળા.

विषयानुक्रमसूचिका.

नं०	विषय	पृष्ठ
	भाग १ सा.	
१	भेदगुणरस	१
२	तीर्थी विचार	२
३	सिद्धि श्रुत्युपेक्ष	३
४	शुभ कामार्थ त्वात् तीर्थी नाम	४
५	सूर्य-अंश तीर्थी	५
६	होरा विचार	६
७	योषीद्विधा समन्व	७
८	वार भक्त विधे	८
९	भक्त वही इण	९
१०	भक्त वही विषय	१०
११	नक्षत्र इण	११
१२	नक्षत्रना तारा	१२
१३	नक्षत्रादी संज्ञा	१३
१४	सप्तर्षीक भोग	१४
१५	रश्मी उपरवी अक्षरे	१५
१६	नक्षत्र अंश इण	१६
१७	तारा नक्ष	१७
१८	अक्षरे	१८
१९	नक्षत्र, तेनु इण	१९
२०	नक्षत्रात् पुंजनी समन्व	२०
२१	नक्षत्रा विष्टी विचार	२१
२२	नक्षत्र भोग विचार	२२
२३	नक्षत्र भोग रस	२३
२४	नक्षत्र विचार भोग	२४
२५	नक्षत्र भोग भोग	२५
२६	नक्षत्र भोग भोग	२६
२७	नक्षत्र भोग भोग	२७
२८	नक्षत्र, रविभोग	२८
२९	नक्षत्रादीस भोग	२९

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ
૩૦	કુમાર, રાજ યોગ ...	૩૩
૩૧	નક્ષત્ર પચક ...	૩૫
૩૨	ચંદ્રની બાર અવસ્થા .	૩૬
૩૩	ચંદ્રના ધરતી દીશા ફળ ...	૩૭
૩૪	ત્રીપુષ્કર યોગ પચક .	૩૮
૩૫	કર્ણુના નામ ...	૩૯
૩૬	કર્ણુ યત્ર ..	૪૦
૩૭	સક્રાંતિ પ્રકાર	૪૧
૩૮	„ યત્ર .	૪૨
૪૦	„ મુહૂર્ત, ફળ ...	૪૩
૪૦	„ વાર ફળ .	૪૪
૪૧	પરદેશ ગમન પ્રમાણ	૪૫
૪૨	ગમન નક્ષેત્ર, વખત	૪૬
૪૩	પરીવ યોગ	૪૭
૪૪	દીશા શલ વિચાર .	૪૮
૪૫	વિદિશા, નક્ષેત્ર દીશાશલ	૪૯
૮૬	યોગિની વિચાર	૫૦
૪૭	યોગિની નામ, ફળ .	૫૧
૪૮	નવગ્રહ વાહન ફળ	૫૨
૪૯	રાહુ વિચાર	૫૩
૫૦	સ્વરોહય વિચાર ..	૫૪
૫૧	સૂર્ય, કાલ પાસ વિચાર .	૫૭
૫૨	વસ વિચાર .	૫૮
૫૩	શુક્ર વિચાર .	૫૯
૫૪	શ્રીને વોળાવવાનુ મુહૂર્ત	૬૧
૫૫	શુક્ર અગત વિષે .	૬૩
૫૬	સિહના ગુરુ વિષે	૬૪
૫૭	રોગી સ્નાન મુહૂર્ત .	૬૫
૫૮	શ્રી પ્રસૂતિ મુહૂર્ત	૬૫
૫૯	શ્રી પ્રથમ આણુ મુહૂર્ત .	૬૮
૬૦	ધરાણુ, વસ્ત્ર ધારણુ „ ...	૬૯

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ
૧૧	વિદ્યારંભ મુદ્દત	૭૦
૧૨	વર-વધુ ગુણ વિશે	૭૧
૧૩	લેણદેણી વિશે	૭૨
૧૪	વર્ણ વિશે	૭૩
૧૫	મણુ વિશે	૭૪
૧૬	વૈશ્ય સમજ	૭૫
૧૭	તારા નાદી વિચાર	૭૬
૧૮	મુળ નાદી	૭૭
૧૯	જાર રાશી નામ	૭૮
૨૦	મુકનમાં જન્વાના દિવસ	૮૧
૨૧	વજ્ર પહેરવા વિશે	૮૨
૨૨	નમેલી વસ્તુ મળવા વિશે	૮૩
૨૩	સૂર્ય ક્ષય વિશે	૮૪
૨૪	ધાત તીથી	૮૫
૨૫	પ્રિત કાર્ય વિશે	૮૬
૨૬	બોમ્બ કસવાનું મુદ્દત	૮૭
૨૭	ચંદ્ર કાળ સંક્રાંતિ ફળ	૮૮
૨૮	જન્મ થતી ખળ પ્રમાણ	૯૦
૨૯	જનાતર ખરીદવા વિશે	૯૧
૩૦	ધર વાસ્તુ મુદ્દત	૯૨
૩૧	સર્વોચ્ચ યોગ મંત્ર	૯૪
૩૨	રોગથી મુક્તિ મંત્ર	૯૫
૩૩	વર્ષના ચાર સ્થાન	૯૬
૩૪	મહેલી વસ્તુ વિશે	૯૭
૩૫	શુભ યોગ મંત્ર	૯૮

ભાગ ૨ નો

૮૬	જાર રાશી	૯૯
૮૭	રાશી મંત્ર	૧
૮૮	રાશી બળાબળ	૧ ૧

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ
૮૯	અહ કુડલી વિષે ૧૦૨
૯૦	બાર ભુવન સગા યત્ર ..	. ૧૦૪
૯૧	સૌમ્ય અહ વિચાર	.. ૧૦૫
૯૨	અહ બલાબલ યત્ર	૧૦૭
૯૩	અહ દષ્ટિ-મૈત્રી	૧૦૯
૯૪	અષ્ટ વર્ગ કળ ૧૧૧
૯૫	સૂર્યોષ્ઠક યંત્ર . .	૧૧૪
૯૬	દીક્ષા મુહૂર્ત ...	૧૧૫
૯૭	શુક ઉદય અસ્ત	૧૧૭
૯૮	વેધ-એકાર્ગલ યત્ર .	૧૨૦
૯૯	લતા-પાતદોષ ૧૨૨
૧૦૦	પ્રતિષ્ઠા-નવમાશક કળ .	૧૨૪
૧૦૧	લગ્ન અહબલ .	૧૨૬
૧૦૨	રાશિ પતિ વિચાર	. ૧૩૦
૧૦૩	ધ્રુવર્ગ શુદ્ધિ ૧૩૧
૧૦૪	વિશમ, સમ ત્રીશાશ યત્ર	.. ૧૩૩
૧૦૫	દીનમાન વિચાર	૧૩૪
૧૦૬	દીક્ષા, ચંદ્રબલ વિચાર	૧૩૮
૧૦૭	અહ નિર્બળ કળ .	૧૪૧
૧૦૮	અહ વશા ૧૪૫
૧૦૯	ધ્રુવ ચક્ર	૧૪૬
૧૧૦	દીક્ષા કુડલી યત્ર	. ૧૪૮
૧૧૧	પાત્ર સવત્સર, તીથિ	૧૫૦
૧૧૨	પોરશી બરવાનુ માન .	૧૫૬
૧૧૩	દીક્ષા વિષે ૧૬૧
૧૧૪	ગરોળા વિચાર .	"
૧૧૫	કષ્ટકૃ-ચોથાના ધર વિષે	૧૬૨
૧૧૬	અહશાન્તિ જાપ	૧૬૩
૧૧૭	અહર્ષણ કળ	૧૬૪
૧૧૮	સૂર્યના બારે ભાવનુ કળ	.. ૧૬૫
૧૧૯	ચંદ્રના બારે ભાવનુ કળ ...	૧૭૦

ક ઠા ર નિ વા સી
મહામ જેયે બાઈ વમળચદ ગનીઆરા *

જન્મ : સુવત ૧૯૨૮ માસિક દાર ૧૯.
અવસાન : સુવત ૧૯૭૪ આસો દાર ૩.

* મહામનુ જાનવીર મોહકુ કુકુન સી. વી. ગણીઆરાના
નામથી પ્રસિદ્ધ છે જે હાલ રંચુન-માંડવામાં છે.

॥ श्री गौतमेभ्यो नमः ॥

॥ श्री नरचंद्र जैन ज्योतिष ॥

भाग १ लो

॥ मंगलाचरण ॥

श्लोक—श्री अर्हतजिनंनत्वा । नरचंद्रेणधीमता ।

सारमुद्गीयते किंचित् । योतिषः क्षीरनिरधे ॥ १ ॥

भावार्थः—अथकतो नरचंद्र आचार्य बुद्धिमान योताना
छष्टदेव श्री अर्हत जैन तीर्थंकर प्रभुने वदन नभस्कार करीने,
ज्योतिषइपी समुद्रमांथी सारने उद्धार करे छे अथौत् सागरने
गागरमा भरवा इप करे छे भतलण के आ अथमां ४८ विष-
योमां धण्ण अथेनो समावेश थाय छे ते अउतादीस विषयोना
नाम नीचे प्रभाण्णे ॥ १ ॥

तिथि वार धिश्र योगा । राशि शशि तारकावलं भद्रा ॥

कुलिकोप कुलिक कटक । अर्द्धमहरा कालवेलाच ॥२॥

स्थिवर शुभाशुभर व्युप । कुमार राजादि योगगांडां ॥

पंचक चद्रावस्था । त्रिपुष्कर यमल करणानि ॥३॥

प्रस्थानक्रम दिग् धिश्र । शूल कीलाश्च योगिनी राहु ॥

हंस रवि पासा काला । वच्छ शुक्रेगति रित्तिगमने ॥४॥

स्नानाभिधान विद्याक्षौरं । वर पात्र नष्ट रुग्विगमा ॥

पैत्रिक गेहारंभा । प्रकीर्णकान्यत्रवक्षते ॥५॥

भावार्थ—१ पंदर तीथिने विचार २ सात वारने
विचार. ३ अष्टावीश नक्षत्रने विचार ४ सत्ताविश योग इणने
विचार ५ पार राशिने विचार. ६ अद्रमाने विचार. ७ तार

જળને વિચાર. ૮ કાકાનો વિચાર ૬ કુલિકે યોગ વિચાર. ૧૦
 હાથકીકે યોગ વિચાર. ૧૧ કટકે યોગ વિચાર. ૧૨ જાદુ પ્રદેશ
 વિચાર ૧૩ ઠાળ વેળા વિચાર. ૧૪ રિશ્તે ભર યોગ વિચાર. ૧૫
 શુભ યોગ વિચાર. ૧૬ અશુભ યોગ વિચાર. ૧૭ રત્ની યોગ
 વિચાર. ૧૮ કુમાર યોગ વિચાર ૧૯ રાજ યોગ વિચાર. ૨૦
 બંધાવ યોગ વિચાર ૨૧ પાંચકે વિચાર ૨૨ અગ્રમાની અવસ્થાનો
 વિચાર ૨૩ ત્રીપુરકેર યોગ વિચાર. ૨૪ ધમજ યોગ વિચાર.
 ૨૫ સાત કર્ણનો વિચાર ૨૬ પ્રસ્થાન કરણ વિચાર ૨૭ દીશી
 વિદીશીનો વિચાર ૨૮ નક્ષત્રનો વિચાર ૨૯ દીશાશૂળનો વિચાર
 ૩૦ ક્ષેત્રકે યોગનો વિચાર ૩૧ યોગીની વિચાર. ૩૨ શકુંનો
 વિચાર. ૩૩ નાસીકાનો વિચાર. ૩૪ સૂર્યનો વિચાર ૩૫ ખસને
 વિચાર. ૩૬ ઠાળ પાસનો વિચાર ૩૭ વત્સનો વિચાર. ૩૮ ઉદય
 અસ્ત શુકની અતિનો વિચાર. બમન સુકુવ ૩૯ સ્નાન સુકુવનો
 વિચાર. ૪૦ નામ કરણ સુખ વિચાર ૪૧ વિદ્યા ભણવાના સુકુ
 વનો વિચાર ૪૨ પ્રથમ સુકન સુકુવ વિચાર. ૪૩ વજ્ર પહેર
 વાના સુકુવનો વિચાર. ૪૪ કાંચ પાગલિ સુકુવનો વિચાર. ૪૫
 ભવ વસ્તુના લોકનો વિચાર. ૪૬ રાગીઓ રાગથી છુટશે કે
 નહિ તેનો વિચાર. ૪૭ પેત્રી કાર્ય કરવાનો વિચાર. ૪૮ ઘરનો
 આરભ કરવાનો સુકુવ વિચાર.

જેવી રીતે નરસિંહ આખાએ અદ્વૈતાદીશ પ્રકરણમાં અમને
 આપેલ કોઈ એ તે અવાર અવગળા નહીં કરીને કહીશું. ॥૨-૫॥

તીથિ વિચાર

નૈદા મદ્રા જયા રિક્તા । પૂર્ણાંધનામત ક્રમસ ॥

તિયયામતિમત્પપટ્ટી । એકાદશાષ્ટાસ્વનામફલ્લા ॥ ૬ ॥

પટ્ટિયા પટ્ટિ અગ્પારસિનૈદા । શીમસાતમિ ધારસિમદ્રા ॥

શ્રીમભાઠમવેરસમયા । પોય નથયિ ચરદશિ રિક્તા ॥૭॥

પાંચમિ દશમિ પૂન્યમ પૂર્ણા ॥

સીંદ્રી ધોગ ધન

તીથીનું નામ તીથી વાર

નંદા	૧	૧	૧૧	શુક્ર
શદા	૨	૭	૧૨	શુક્ર
જળા	૩	૮	૧૩	મંગળ
રીક્તા	૪	૯	૧૪	શનિ
પુણી	૫	૧	૧૫	શુક્ર

મૃત્યુધોગ ધન

તીથીનું નામ તીથી વાર

નંદા	૧	૧	૧૧	૨ મે
શદા	૨	૭	૧૨	સો શુ
જળા	૩	૮	૧૩	શુક્ર
રીક્તા	૪	૯	૧૪	શુક્ર
પુણી	૫	૧	૧૫	શનિ

સાવાર્થ:—જિપર જતાવેલા સીંદ્રીધોગ સર્વે શુભ કામમાં સીંદ્રીદાવક સમજવા અને મૃત્યુધોગ શુભ કામમાં સર્વેથી ભાગ લેવા કલ્યાણ ॥ ૮-૬-૧૦ ॥

શુભ કામમાં ત્યાગ કરવા યોગ્ય તીથીઓના નામ

અમાનાસ્પાટામપટિ । શ્રાદ્ધસીશુમકર્મસુ ॥

પ્રયસ્પૃગમમેરિક્તા । વુગ્ધાકૂરાશ્વર્મયેત્ ॥ ૧૧ ॥

વારપ્રયસ્પૃગસંતિ । ત્રિદિનસ્પૃગતિયિર્મવેત્ ॥

ધારેતિયિપ્રથસ્પર્શિ । ન્યથમમધ્યમાતિયી ॥ ૧૨ ॥

ફાંશૌરશ્વરેદૌસ્થ્ય । શુદ્ધમવેસશૂન્યત્ ॥

આયુધેયરણ્યાપ્રા । ક્રપ્યુદ્દાહો નિર્વૃક્તા ॥ ૧૩ ॥

સાવાર્થ:—જમાસ આક્રમ ૭૬ જારસ ૧૫૯૯ તીથી તથા મુર્ધને ન દેએ તે તીથી તથા રીક્તા તીથી જોડે ૪ ૯ ૧૪ તથા અશ્રદ્ધા તીથી તથા મુર્ધદળા તીથી તથા જોડે વાર ત્રણ તીથીને ભોગવે તે દિવસ તથા જોડે તીથી ત્રણ દિવસ ભોગવે તે જો સર્વે શુભ કામમાં વજની વળી વિશેષમાં તેનું ફળ કહે છે કે ધટી તીથીમાં તથા ૧૫૯૯ તીથીમાં જો જાળકોનું પ્રથમ મુંદન કરાવે તો સત્ય યાવ તથા નવા ધરમાં પ્રવેશ કરે તો તે ધર સુખ યાવ તથા નવું હથીવાર બાંધે તો મૃત્યુ પામે, વ્યત્રાજે

જાય તો નિષ્ફળ થાય, ખેતી કરે તો નીપજે નહિ, વિવાહ કરે તો વિધન થાય; માટે તે તીથીઓમા પૂવોકત કામ ન કરવા, તે તીથીઓ ત્યાગ કરવા યોગ્ય છે. ॥ ૧૧-૧૨-૧૩ ॥

સૂર્ય દગ્ધા તીથી વિષે.

દ્વિતિયાધનમીનેષુ । ચતુર્થીવૃષકુમ્ભયો ॥

મેષકર્કટયોષ્ટિ । કન્યામિથુનચાષ્ટમિ ॥૧૪॥

દશમિવૃશ્ચિકેસિહે । દ્વાદશીમકરેતુલે ॥

તિથયો અર્કદગ્ધાશ્ચ । સર્વકાર્યવિવર્જિતા ॥૧૫॥

ભાવાર્થ:—ધનરાશી તથા મીનરાશીની સંક્રાંતીમાં બીજી તીથી દગ્ધા કહેવાય, વૃષભ રાશી તથા કુલ રાશીની સંક્રાંતીમાં ચોથ દગ્ધા તીથી જાણવી, મેષ રાશી તથા કરક રાશીની સંક્રાંતીમાં છઠ્ઠ દગ્ધા તીથી જાણવી, કન્યા રાશી તથા મીથુન રાશીની સંક્રાંતીમા આઠમ દગ્ધા તીથી જાણવી, વૃશ્ચિક રાશી તથા સિંહ રાશીની સંક્રાંતીમા દશમ દગ્ધા તીથી જાણવી. મકર રાશી તથા તુલા રાશીની સંક્રાંતીમા બારશ દગ્ધા તીથી જાણવી. એ તીથીઓ સર્વે શુભ કામમા ત્યાગ કરવી ૧૪-૧૫

ચંદ્ર દગ્ધા તીથી વિષે.

દશમિવૃષકર્કેષુ । દ્વિતિયાધનકુમ્ભયોઃ ।

દ્વાદશિઅલિકન્યેષુ । જ્ઞેષ્ઠમૃગેતથાષ્ટમિ ॥૧૬॥

ષષ્ઠિતુલાચર્સિહેષુ । ચતુર્થિમેષદ્વંદ્વયોઃ ॥

રેતાચદ્રદગ્ધાશ્ચ । વર્જનિયામદાવુઘૈઃ ॥૧૭॥

મેષાદિકાનાક્રમસશ્વતસ્ત્ર । પૂર્ણાશ્વતુર્ણામપિપંચમિસ્યાત્ ॥

પરાપરેષાંપરતસ્તૈવ । શક્રૂરરાશૈરશુભાતિથિસ્યાત્ ॥૧૮॥

ભાવાર્થ - વૃષભ રાશી તથા કરક રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો દશમ ચંદ્ર દગ્ધા તીથી જાણવી. ધન રાશી તથા કુલ રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો બીજી ચંદ્ર દગ્ધા તીથી જાણવી. વૃશ્ચિક તથા

કન્યા રાશીનો અદ્રમા હોય તો બારણ હજ્યા તીથી બાણવી
મીન તથા મકર રાશીનો અદ્રમા હોય તો આઠમ હજ્યા તીથી
બાણવી. તુલા તથા સિંહ રાશીનો અદ્રમા હોય તો છઠ્ઠ હજ્યા
તીથી બાણવી. મેષ તથા મીથુન રાશીનો અદ્રમા હોય તો સાત
હજ્યા તીથી બાણવી એ સર્વે અદ્ર હજ્યા તીથીનો સર્વે શુભ
કામમાં વળવી. ॥ ૧૬-૧૮ ॥

હોરા વિચાર

સાર્દ ષટ્દિવ્યગાથા । દિનવારસ્થાપપટ્ટપટ્ટસ્ય ॥
હોરાસ્યુર્ણફલા । પાદૌનફલસ્તુદિનવાર ॥ ૧૯ ॥
ચંદ્રેગસ્તપનાયુત । નિષ્કરેરોગામરિન્દમે ॥
જામઅદ્રસુતે યુરૌ । શુભકરોશુકેમહત્ત્વં ષટિ ॥
રોરંકાકરોતિ । સૂર્ય તનયઃ પટ્ટપ્પતેષિરિને ॥
રામૌપચરિષાર્યયહ । યદિ ફલં હોરાવિસાર્દદ્વય ॥ ૨૦ ॥

સાવાર્થ:—હોરા કેમથા જાદી વડીની હોય છે તે આખા
દીવસમાં બાર હોરા હોયને છે, તેમજ રાત્રીની પણ બાર હોરા
જાયવી. એમ શત-દીવસ મળી ૨૪ હોરા થઈ તે હોરા જણવાની
સમજ થાયદીઆ પ્રમાણે જણાય છે જેમકે, રવીવારની પહેલી
હોરા હિંદમ જાદી વડીની છે તો બીજી હોરા કેવી રીતે જણવી ?
તો કે રવીવારથી છઠ્ઠો વાર શુક આવ્યો તે શુભાસની પેલી હોરા
જળ છે બારે સમજો કે રવીવારની બીજી હોરા થઈ એમજ
શુકવારથી છઠ્ઠો વાર જે પેલી હોરા આવે તે રવીવારની ત્રીજી
હોરા સમજવી. એમ અનુક્રમે શત દીવસની હોરા જણી દેવી
તેમાં રાત્રે જાય પાંચ જણવી નામ સર્વેના થાયદીઆ પ્રમાણે
સમજવા. નિરોધમાં શુકવાર, રવીવાર મંગલવાર શનીવાર એ
હોરાઓ આવે તો અશુભ જાયવી. શુભ કાર્ય ના કરવું નિરોધ
બીના માટે થાયદીઆની જણવીમાં લઈ આપે. ॥ ૧૬-૨૦ ॥

દિવસ રાત્રીના ચોઘડીઆની સમજ.

આદિત્ય સોમ મંગલ । બુધગુરુશુક્રાશનિશ્વરો ॥

સૌમ્યાશશિબુધગુરુચ । શુક્રશ્વતથાપરેકૂરા ॥ ૨૧ ॥

ઉદ્દેગામૃતારોગા । લાભાશુભાચલાકલા ।

સૂર્યાદૌસપ્તવારાણિ । રાત્રૌપંચદિનાનિષદ્ ॥ ૨૨ ॥

દોહરો.

રવી ઉદ્દેગ અમૃત શશી, મગળ રોગ બેહાલ,

બુધ લાભ શુભ ગુરુ, બ્રહ્મચર શનીશ્વર કાળ,

એણીપેરે એક એક છે, ષટ ષટ ગણો ખચીત;

દીન ચોઘડીઆ કાખવા, રચણી પાંચે રીત

ભાવાર્થ:—જેમકે રવીવારે પહેલું ચોઘડીયું ઉદ્દેગ છે તે

બીજું ચોઘડીયું કયું સમજવું તે કે રવીવારથી છ વાર ગણવા એટલે શુક્રવાર આંચો, ત્યારે શુક્રવારનું પહેલું ચોઘડીયું જે ચળ છે તે રવીવારનું બીજું ચોઘડીયું સમજવું તેમજ શુક્રવારથી છઠ્ઠો વાર બુધવાર આંચો, ત્યારે જે બુધવારનું પહેલું ચોઘડીયું તે રવીવારનું ત્રીજું ચોઘડીયું સમજવું એ પ્રમાણે આઠે સમજવા. પણ રાત્રીમાં પાંચ ગણવા. જેમકે, રવીવારથી પાંચમો વાર ગુરુ આંચો, ત્યારે ગુરુવારનું પહેલું ચોઘડીયું શુભ છે; ત્યારે સમજે કે, રવીવારે રાત્રે પહેલું ચોઘડીયું શુભ છે તે પ્રમાણે બીજું, ત્રીજું એમ આઠે સમજવા. એ પ્રમાણે ચોઘડીઆ સમજવા તેમજ તે સાત વારમા ત્રણ વાર કુર અને ચાર વાર સોમ્ય છે. રવી, મગળ, શની, એ ત્રણ વાર કુર કહ્યા છે માટે શુભ કામમાં તજવા તથા સોમ બુધ, ગુરુ, શુક્ર, એ ચાર વાર સોમ્ય છે માટે સારા કામમાં લેવા હોરાની ગણતરી ઉપર દેખાડેલી છે. વિશેષ ચોઘડીઆ પ્રમાણે ગણતરી, અને તેના નામ રવીવારની પહેલી હોરા ઉદ્દેગ, સોમવારની અમૃત, મગળની રોગ, બુધની લાભ, ગુરુની શુભ, શુક્રની ચળ, શનીની કાળ એ પ્રમાણે અનુક્રમે છઠ્ઠા વારથી ઉપર પ્રમાણે ગણવી. નામ પ્રમાણે શુભ, જાણવા. ॥ ૨૧-૨૨ ॥

વાર વેલા વિષે

અજઅભિ ઘટમિને માસ્કરેસ્તં પ્રયાતે ।

દૃપપનુપકુચિરે ચાર્દરાત્રૌતુષાર્ ॥

મિથુન મફરસિંહે કંન્યકાર્ય પ્રમાતે ।

શ્વિ ચિદ્રગવિતોય વાર સર્કાવિકાલ ॥૨૩॥

આવાચ — મેષ, વૃશ્ચિક કુમ્ભ, મીન એ રાશીની સંમતિમાં સૂર્ય જસ્ટ સમયે વાર વેલા સમજવી

વરબ, ધન, કક, વૃશ્ચા સંમતિમાં અર્ધ રાત્રીએ વાર વેલા બેસે. મીથુન, મકર, સિંહ, કન્યા રાશીની સંમતિમાં પ્રભાત સમયમાં વાર વેલા બેસે. એ પ્રકારે વાર વેલા સમજવી. એ વાર વેલા શુભ કામમાં શા થાય વર્ણવી ॥ ૨૩ ॥

વાર દોષ ભગ વિષે

ન વાર દોષા પ્રમથતિ રાત્રૌ । વિશેષતો મૌમ શનિચરકાન્ત્ર ।
અંધોપયામર્ધુવિહાસનિનાં । કટાક્ષયાણા વિકલા મથતિ ॥૨૪॥

આવાચ — સાતે વારનો દોષ રાત્રીમાં કામકાજ કરવાં જતાં આવતાં હાજે નહિ. વિશેષ મંગળ શની શની એ ત્રણ વારનો રાત્રીએ સવયા કુમ્ભ નહિ. તેના ઉપર દુષ્ટાંત કહે છે તેમ કહેલી પાતાના અથ પત્નીની પાસે રવી બીલાસ, ક્રોધ, હાવભાવ, આંખના કટાક્ષ કષે તે સર્વે નિષ્ફળ છે કેમકે તેનો પત્ની અથ છે તે તેના હાવભાવદિકે દેખી શકતો નથી તેમ રાત્રીમાં પાપવાર પાતાનું પાપજન આપી શકતા નથી ॥ ૨૪ ॥

નવે ગ્રહ ણક રાશી ઉપર કેટલો ઘસત રહ તે વિષે

માસં રવિ શુભ શુભા । સાત્ત મૌમ ત્રયોદશાચાર્ય ॥

મિત્રન્યદોષાદગરાહ । શનિદિન યુગર્ચન ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ.—ત્રણ ગ્રહ એક મહીના એક રાશી ભોગવે છે. તે રવી, બુધ, શુક્ર, એ ત્રણે ગ્રહની એક માસની સ્થિતિ સમજવી. મંગળવાર દોઢ માસ એક રાશી ભોગવે, શુક્ર તેર માસ એક રાશી ભોગવે, અને શનિશ્વર ત્રીસ મહિના એક રાશી ભોગવે (અઢી વરસ). રાહુ અને કેતુ અઢાર માસ એક રાશી ભોગવે છે ॥ ૨૫ ॥

ગ્રહ અતીચાર વક્રી થાય તેનું ફળ.

અતિચારગતાકેચિત્ । કેચિત્વક્રમુપાગતા ॥

પૂર્વરાશિફલવિદ્યાત્ । બ્રહ્મસ્પતિવિવર્જિતા ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ — અતીચાર એટલે પોતાની ગતીના પ્રમાણથી વિશેષ ચાલે તેને અતીચારી ગ્રહ કહે છે, અને જે ગ્રહ પોતાની રાશીથી પાછલી રાશીમાં ચાલે તે ગ્રહ વક્રા કહેવાય. તે ગ્રહ પોતાની રાશીથી પાછલી રાશી ઉપર જાય તો તે જ રાશીનું ફળ આપે, પણ બૃહસ્પતી વર્ણને સર્વે ગ્રહ ઉપર પ્રમાણે ફળ આપે છે ॥ ૨૬ ॥

ગ્રહ વક્રીનું દ્રષ્ટાંત.

યત્રપ્રજ્વલિતોવન્હિ । દાહંતત્રૈવકારયત્ ॥

યસ્મિન્ રાશિસ્થિતા લેટા । ફલંતસ્યેવદાપયેત્ ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ — જેમ અગ્નિ જે જગ્યાએ બાળીએ તે જ જગ્યા અગ્નિ બાળે, તેવી જ રીતે જે રાશી ઉપર ગ્રહ વક્રી તથા અતીચારી થઈને જાય તે જ રાશી ફળ આપે. ॥ ૨૭ ॥

ગ્રહ અતીચારી વક્રીનું વિસ્તારપૂર્વક ફળ.

અતીચારે ગતે જિવે । વક્રિ ભૂતે શનિશ્વરે ॥

હાહાભૂતજગત્સર્વે । રાજાનોયુદ્ધમુદ્યતા ॥ ૨૮ ॥

મૌમ વક્રે શ્વના વૃષ્ટી । બુધ વક્રે રસ ક્ષયં ॥

ગુરુ વક્રે જંને પિંડા । શુક્ર વક્રે પ્રજા સુરવી ॥ ૨૯ ॥

શનિ ષક્રે મવેત્ રોગી । રાહુ ષક્રે જન સયં ॥

एते षक्र गता खेटाः । सयं तस्य फलाफल ॥ ३० ॥ :

ભાવાર્થ—શુક્ર જે વરસમાં જાતીઆરી હોય એટલે મળી જતીનાઓ એટલે પાંચની જતી તથા છઠી અધિક જતીમાં આવે તો જાતીઆરી કહેવાય. જે તે જાતીઆર બાર મુખી વધે અને તે સમયમાં શની વડી થાય તો અજતમાં કાંકાકાર કરાવે. એટલે ભય, અનાવૃત્તી પ્રભુપીઠા, રાજ્યભોમાં માંહોમાંહિ મુલ થાય. મજળ વક્રી થાય તો અનાવૃત્તી, એટલે વરસાદ ન વરસે. શુક્ર વક્રી થાય તો રસકસ મિંચા કરે. શુક્ર વડી થાય તો મનુષ્યમાં પીઠા કરે. શુક્ર વડી થાય તો પ્રભને મુખ આપે. શની વડી થાય તો રાજ બાલે. રાહુ વડી થાય તો મનુષ્યોને પીઠા કરે જે કદ પોતપોતાના વડી પ્રમાણે ફળ આપે. ॥ ૨૮-૩૦ ॥

ग्रह अतीशार वक्रीना दीवस विषे

शिवुनि दीनैस्त्रिंश मेमे । शुणेस्वरश्चर युगेनमोषिन्वे ॥

षक्र त्यागं क्रमशः । कुर्वति कुमादयः खेटा ॥ ३१ ॥

भर्द्द मासो वृक्षा हानि । भियस्त्री विषसादश्च ॥

मासापद् मगलादिनी । अतिशार मकीर्त्तिवा ॥ ३२ ॥

अन्त्यांगारकजिहाना । पंचमस्મો यदा रषि ॥

सदा षक्र भिमानियात् । नवमे सरणागति ॥ ३३ ॥

ભાવાર્થ—મજળ તેર દીવસ વડી રહે. શુક્ર ૨૩ દીવસ વડી રહે. બ્રહ્મરૂપતી એકસો તેર દીવસ વડી રહે, શુક્ર તેવાલીસ દીવસ વડી રહે. શની એકસો આલીસ દીવસ વડી રહે.

અહં જાતીઆરી દીવસ

મજળ ૧૬૨ દીવસ જાતીઆરી રહે. શુક્ર ૬૨ દીવસ જાતીઆરી રહે. બ્રહ્મરૂપતી પીરવાલીસ દીવસ જાતીઆરી રહે, શુક્ર ૬૨ દીવસ જાતીઆરી રહે. શની ૭ માસ જાતીઆરી રહે.

શની, મગળ બ્રહ્મપતીથી રવી પાંચમી રાશીનો હોય તો વધી વિશેષ કરીને જાણવો, નવમી રાશી ઉપર હોય તો સરલ ગતીએ સમજવો. એ પ્રમાણે ગ્રહોનું અતીત્યારનું તથા વધીનું ફળ જાણવું. ॥ ૩૧-૩૨-૩૩ ॥

૨૮ નક્ષત્રમાં કાણાં આંધળાં યંત્ર-ફળ.

અશ્વનીમરણીક્રતિકા । રોહિણીમૃગશિર્ષઆર્દ્રા ॥

પુનર્વસુપુષ્યઅશ્લેષા । મધાપૂર્વાફાલ્ગુનીઉત્તરાફાલ્ગુની ॥

હસ્તચિત્રાસ્વાતિવિશાખા । અનુરાધા જ્યેષ્ઠા મૂલ ।

પૂર્વાષાઢા ઉત્તરાષાઢા । અભિજિત શ્રવણ ધનિષ્ઠા ॥

શતભિષા પૂર્વાભાદ્રપદા । ઉત્તરાભાદ્રપદ રેવતી ॥

ભાવાર્થ:—અઠાવીશ નક્ષત્રમાં કાણાં, ચીપડા, દેખતા, આંધળાં વિગેરેનો યંત્ર અને તેનું ફળ નીચે પ્રમાણે.

કાણાં.

ચીપડાં.

દેખતાં.

આંધળાં.

૧	અશ્વની	૮	ભરણી	૧૫	કૃત્તિકા	૨૨	રોહિણી
૨	મૃગશિર્ષ	૯	આર્દ્રા	૧૬	પુનર્વસુ	૨૩	પુષ્ય
૩	અશ્લેષા	૧૦	મધા	૧૭	પુર્વાફાલ્ગુણી	૨૪	ઉત્તરાફાલ્ગુની
૪	હસ્ત	૧૧	ચિત્રા	૧૮	સ્વાતી	૨૫	વીશાખા
૫	અનુરાધા	૧૨	જ્યેષ્ઠા	૧૯	મુલ	૨૬	પૂર્વાષાઢા
૬	ઉત્તરાષાઢા	૧૩	અભિજિત	૨૦	શ્રવણ	૨૭	ધનિષ્ઠા
૭	શતભિષા	૧૪	પૂર્વાભાદ્રપદ	૨૧	ઉત્તરાભાદ્રપદ	૨૮	રેવતી

ઉપરનો યંત્ર સમજવાની રીત.

ભાવાર્થ:—કાણા નક્ષત્રમાં ગઈ વસ્તુ ત્રણ દિવસમાં મળે તથા દક્ષીણ દીશામાં ગઈ જાણવી. ચીપડા નક્ષત્રમાં ગઈ વસ્તુ ૬૪ દિવસમાં મળે તથા પશ્ચિમ દીશામાં ગઈ જાણવી. દેખતા નક્ષત્રમાં ગઈ વસ્તુ ન મળે તથા ઉત્તર દીશામાં ગઈ જાણવી. આંધળાં નક્ષત્રમાં ગઈ વસ્તુ તુરત મળે તથા પૂર્વ દીશામાં ગઈ જાણવી.

नक्षत्रनां तारा प्रमुखनो विचार

त्रिभिपदपंचकष्येक चतुर्द्वीरसपंचक ।

द्विद्विपंचतयैकैक चतुर्द्विषय स्वय ॥

एकादशचतुर्वेदा त्रि त्रि वेदा चतुर्द्विक ।

द्विद्विप्रिञ्च दिमास्तारा स्तत्सख्यामर्जयत्सिधि ॥३४॥

तुरगसुपसद्रश्च योनिरुपेक्षुराम ।

सकटसम यथैव स्योत्तमांगेन तुल्य ॥

मभि गृह शरधकमानिष्ठाओपमाना ।

अथसद्रश्चमन्यं चाप्रपर्येक रूप ॥३५॥

हस्ताकारसमश्चमौषिकसम चान्यत् मनाओपम ।

त्रिभंतोरजवत् स्थित वकिनिभसकुड्मामपरं ॥

कुम्भ्य केसरि विक्रमेण सद्रश्चमन्यासमान परं ।

चान्यस्त्विति विष्णास्मितमत्त जृगाटकं व्यक्तिश्च ॥३६॥

त्रिविक्रमान्तद मृदगक्ष्य । वृत्तवतोन्वत् यमक इयाम्

पर्येकतुल्यं सुरजानुकार । मित्येव मस्वादिभिषक्तक्ष्य ॥३७॥

अथयमदहनकमलम् । अक्षिगुणमृद्वितिजीवफणिपितरं ॥

योन्ययमादिनक्त त्वष्टा । पवनशक्राणि मिमाच ॥३८॥

शुक्लो निरतीस्थोयं । विन्धे प्रह्लाहरिर्वसु ॥

वरम मनपाहो च अग्निमुष । पूषावेतीत्यरामानां ॥३९॥

नक्षत्र, तारा, आकृती, स्वाभी तथा पाषाणा अक्षर

नक्षत्रना नाम, तारा, आकार स्वाभीना नाम, पाषाणा अक्षर-

१ अश्विनी २ तारा भेजाना गुण आकार अथ तु वे ओ वा

२ भरणी ३ तारा भेनी आकार यम ॥ ३ शु के के

३ कृत्तीका ४ तारा क्षुर आकार अग्नि अ धि व, मे

४ रोहिणी ५ तारा ग्राहीनी आकार अथ ॥ ५ वृ नी पू

५ मृगशिर ६ तारा वरुणा सीआकार अथ ने ने ७ ८

૬ આર્દ્રા	૧ તારો	મણી આકાર	શીવ	કુ ધ ડ ળ
૭ પુનર્વસુ	૪ તારા	ધર આકાર	દૈત્ય	દે દો હ હી
૮ પુષ્ય	૩ તારા	શર આકાર	ગુરુ	હુ હે હો ડા
૯ અશ્લેષા	૬ તારા	ચક્ર આકાર	સર્પ	ઠી ડુ ડે ડો
૧૦ મૃગશિરા	૫ તારા	માળા આકાર	પીતર	મા મી મુ મે
૧૧ પુર્વાફાલ્ગુણી	૨ તારા	શેઝ આકાર	ભગ	મો ટા ડી કુ ડુ
૧૨ ઉત્તરાફાલ્ગુણી	૨ તારા	પલગ આકાર	અર્ધમા	ટે ટો પ પી
૧૩ હરત	૫ તારા	હાથને આકાર	સુર્ય	પુ ષ ણુ ઠ
૧૪ ચીત્રા	૧ તારો	મોતીને આકાર	ત્વષ્ટા	પે પો ર રી
૧૫ સ્વાતી	૧ તારો	પરવાળા આકાર	વાયુ	રે રો તા
૧૬ વીશાખા	૪ તારા	તોરણનો આકાર	ઇન્દ્ર	તિ તુ તે તો
૧૭ અનુરાધા	૪ તારા	વળીનો આકાર	અગ્નિ	ન ની નુ ને
૧૮ જ્યેષ્ઠા	૩ તારા	કુડલ આકાર	મીત્ર	નો ય યિ યુ
૧૯ મુળ	૧૧ તારા	સોંહને આકાર	શુક્ર	જે જો ભ ભી
૨૦ પુર્વાષાઢા	૪ તારા	શેઝ આકાર	નીર્તિ	લુ ધ ક ઢ
૨૧ ઉત્તરાષાઢા	૪ તારા	હાથીદાત આકાર	જલ	ભે ભો જ જી
૨૨ અભિજિત	૩ તારા	ગાયના મુખ આકાર	વીશ્વ	જી જે જો વા
૨૩ શ્રવણ	૩ તારા	કાવડનો આકાર	હરી	ખી ખુ ખે ખો
૨૪ ધનીષ્ઠા	૪ તારા	પખી પોંજર આકાર	વસુ	ગ ગી ગુ ગે
૨૫ શતભીશા	૧૦૦ તારા	ઝાલરને આકાર	વરુણ	ગો સ સિ સુ
૨૬ પુર્વાભાદ્રપદ	૨ તારા	અર્ધ પલગ આકાર	અઞ્જેક	સે સો ઢ દિ
૨૭ ઉત્તરાભાદ્રપદ	૨ તારા	ખન્ને થઈ પૂર્ણ પલગ	અહિરબુધ્નિ	દુ સ ઝ શ્વ
૨૮ રેવતી	૩૨ તારા	વહાણને આકાર	પુષા	દે દો ચ ચી

ભાવાર્થ:—ઉપરના યત્રમા વિશેષ એટલું સમજવાનું છે, કે જે નક્ષત્રના પાયાના ચાર ચાર અક્ષર આપવામાં આવ્યા છે તેની મતલબ એવી છે, કે અશ્વની નક્ષત્રના ચાર પાયા છે એટલે ચાર ભાગ સમજવા, અને તેના ચાર અક્ષર ચુ ચે ચો. લા. એ પ્રમાણે સજ્ઞા બતાવી છે. ધારો, કે કોઈ માણસનો અશ્વની નક્ષત્રમાં જન્મ થયો છે ત્યારે વિચારવું કે કયા પાયામાં અશ્વની નક્ષત્ર છે. જો પેલા પાયામાં હોય તો તેનો (ચુ) અને બીજા પાયામાં હોય તો તેનો (ચે.) અને ત્રીજા પાયામાં

હોય તો (ધા) અને ધોધામાં હોય તો (લા) જે પ્રમાણે
 સમજવું. માટે પેલા પાયામાં જન્મ થયો હોય તો તેનું નામ
 મુનીલાલ, બીજા પાયામાં હોય તો ચેતનલાલ એવાં બિજેર
 નામ, ત્રીજા પાયામાં હોય તો યોગમલ બિજેર નામ આવે,
 ધોધામાં હોય તો લાલચંદ, લાખાભાઈ બિજેર જે પ્રમાણે
 જાણીએ નક્ષત્રના પાયા ઉપરથી નામની સહા સમજવી શક્તીના
 નક્ષત્રોપરથી નામની સહા પાછળ આપીશું. ॥ ૩૪-૩૬ ॥

અમીચ નક્ષત્રની સમજણ

અવળમટિકાચતુસ્વય । માધચરમોન્દિ ઉત્તરાપાદા ॥

અમિચિત્ મોગોવેધે । કાર્ગ્ગકકતોપયોગાદો ॥૪૦॥

સાવાર્થ:—અવળ નક્ષત્રની ઘડી બાર ઉત્તરાપાદા નક્ષ-
 ત્રનો છેલ્લો પાયો તેની ઘડી સોળ તથા અવળના પેલા પાયાની
 બાર ઘડી બનીએ જોતવે. જે બનીએ નક્ષત્રનો સમય જોતાજ લ
 લવામાં કસ્યામાં આવે ॥ ૪૦ ॥

નક્ષત્રની સહા વિષે

ચરં ચલં સ્મૃત સ્વાતિ । પુનર્મસુપ્તવિષય ॥

ક્રૂતસુપ્ત મયા પૂર્વા । મિતયં મરની તથા ॥ ૪૧ ॥

ધ્રુવંસ્પિરંચિનિર્ઘિષ્ટ । રોહિની ચૌષરાખયં ॥

ઠીલુદાલમશ્લેષા । જ્યેષ્ઠાદ્રા મૂલ સજ્જક ॥ ૪૨ ॥

સપ્તસિમં સ્મૃતં પુષ્યો । હસ્તોચિન્યમિજિષ્ઠયા ॥

મૃદુમેષં સ્મૃતં વિશા । અન્તરાષા રેવતી મૃગ ॥ ૪૩ ॥

મિથં સાપારણં પ્રૌક્ત । વિશાસ્ત્રાકૃતિકાસ્તથા ॥

નલભેષ્ટેષુ કર્માણિ । નામસુર્યાનિકારયેષ્ ॥ ૪૪ ॥

સાવાર્થ:—અવળ, સ્વાતી, પુનર્વસુ, ધનીષ્ઠા સતભીશા
 જે પાંચ નક્ષત્રની જળ સહા છે તથા પુર્વા જોટલે પુર્વાશ્વિનુષી,

પુર્વાષાઢા, પુર્વાભાદ્રપદ, મઘા, ભરણી એ નક્ષત્રની કુર તથા ઉગ્ર સંજ્ઞા છે. રોહિણી, ત્રણ ઉત્તરા એટલે ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરા-ક્રાદશુણી, ઉત્તરાભાદ્રપદ એ નક્ષત્રની સ્થીર સંજ્ઞા છે. અશ્લેષા, જ્યેષ્ઠા, મુળ, આદ્રા એ નક્ષત્રની ઘાતુ સંજ્ઞા છે. પુષ્ય, અભીચ, હસ્તા, અશ્વિની એ ચાર નક્ષત્રની લઘુ ક્ષીપ્ર સંજ્ઞા બાણવી. ચીત્રા, અનુરાધા, રેવતી, મૃગશર એ ચાર નક્ષત્રની મૃદ્ધ તથા મૈત્રી સંજ્ઞા છે વિશાખા, કૃતિકા, મિશ્રની સાધારણ સંજ્ઞા છે. જે નક્ષત્રની સંજ્ઞા બતાવી તે નક્ષત્રના નામ પ્રમાણે ગુણ બાણવા એટલે તે નક્ષત્રની સંજ્ઞા બાણી કામ કરવાથી ફળ હાયક થાય છે. ॥ ૪૧-૪૪ ॥

નક્ષત્રમાં કાર્ય કરવાની સમજ.

પ્રસ્થાનચરણુભિ । શાંતિ ધ્રુવમૃદુભિરુગ્રભિર્યુદ્ધ ॥

તિક્ષણેર્વ્યાધિછેદો । મિશ્રેમિશ્રક્રિયાકાર્યા ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ:—ચર તથા લઘુ નક્ષત્રમાં જે કોઈ પરદેશ જવાનું પસ્તાનું કરે તો શુભ ફળ છે. ધ્રુવ તથા મૃદ્ધ નક્ષત્રમાં સ્વાતીનું કામ કરે તો સિદ્ધ થાય, ઉગ્ર નક્ષત્રમાં યુદ્ધનું કામ કરે તો જય પામે, તીક્ષણ નક્ષત્રમાં ઔષધ કરે તો રોગની શાંતિ થાય, મિશ્ર નક્ષત્રમાં સઘળા કામની સીદ્ધી થાય એ નક્ષત્રો ઉપર બતાવ્યા છે. ॥ ૪૫ ॥

સતાવિશ યોગનાં નામ.

વિષ્કુમ પ્રીતિ આયુષ્માન્ સૌભાગ્ય શોભનસ્તથા અતિગજ સુક્રમાચ ધૃતિ શૂલ ગદો વૃદ્ધિ ધ્રુવચ્ચૈ વ્યાધાતો હર્ષણસ્તથા વજ્ર સિદ્ધિ વ્યતિપાત વરિયાણ પરિઘઃ શિવ સિદ્ધિ સાધ્ય શુભો શુક્લ બ્રહ્મા પૈદ્રો વૈધૃતિ ॥ ૪૬-૪૭ ॥

૧ વિષ્કુમ. ૨ પ્રીતિ ૩ આયુષ્યમાન ૪ સૌભાગ્ય. ૫ શોભન. ૬ અતિગજ. ૭ સુક્રમા ૮ ધૃતિ ૯ શૂળ ૧૦ ગદા.

૧૧ વૃદ્ધિ ૧૨ મુલ ૧૩ વ્યાઘાત ૧૪ કૃપા ૧૫ વજ ૧૬
સિદ્ધિ ૧૭ અતિપાત ૧૮ વરીમાન ૧૯ પરિધ ૨૦ શિવ ૨૧
સિદ્ધિ ૨૨ સાધ્ય ૨૩ શુભ ૨૪ શુભલ ૨૫ જ્યોતિ ૨૬ જ્યોતિ
૨૭ વૈધૃતિ.

ઉપરના સ્ત્રોત્રાવીશ ચોખમાં શુભ કામમાં વર્જવાનો ચોગ

પરિગાર્દ અતિપાતૌ । વૈધૃતિ સકલં ત્યજ્યેત્ ॥ ૪૮ ॥

વિષ્કુંભ ઘટિકા પંચ । શૂંઘે સત્ત પ્રકિર્તિતા ॥

પદ્ ગજે પાતિ ગજે જ । મન ક્ષપાઘાત વર્જ્યેત્ ॥ ૪૯ ॥

સાધ્યાર્દ—પરિધ ચોખની અડધી થઈ જોડશે ૩૦ થઈ
શુભ કામમાં ત્યજવી. વૈધૃત અને અતિપાત સર્વથા વર્જ્યો.
વિષ્કુંભ ચોખની પ્રથમનો પાંચે થઈ તજવી. શૂંઘ ચોખની ચાલ
થઈ તજવી જલ ચોખની અને અતિમજ ચોખની ૭ થઈ તજવી.
વ્યાઘાત ચોખની નવ થઈ તજવી. ॥ ૪૮-૪૯ ॥

રાશી ઉપરથી ઉપજતા નક્ષત્ર, પાયા અને અંશરો

મેષ હપ મિથુન કર્ક સિંહ કન્યા તુલા હસ્તિક ધન મકર

કુમ મિન ર્શિ ચાર રાશિ

અર્ધનિ મરણિ કૃતિકા પાંચ મેષ ॥૧॥

કૃતિકાનાં ત્રયઃ પાદા રોહિણી મૃગશિરોર્દે હપ ॥૨॥

મૃગશિર્પર્દે આદ્રા પુનર્વસુ પાદ ત્રય મિથુન ॥૩॥

પુનર્વસુપાદ મેક પુષ્ય અર્ધેપાતાં કર્ક ॥૪॥

મંથા ચે પૂર્વાફાલ્ગુણિ ઉત્તરાફાલ્ગુણિ પાર્ષ સિંહ ॥૫॥

ઉત્તરાં ફાલ્ગુણી પાદત્રય હસ્ત વિશાલ્દે કન્યા ॥૬॥

વિશાલ્દે સ્વાતિ વિશાસ્ત્રી પાદ ત્રય તુલ ॥૭॥

વિશાસ્ત્રા પાદમેકં અનુરાધા પેદાતાં હસ્તિક ॥૮॥

મૂલં ચ પૂર્વાપાદા ઉત્તરાપાદા પાંચ ધન ॥૯॥

ઉત્તરાપાદાનાં ત્રય પાયા મરણ ધનિષ્ઠા ધર્મ કર ॥૧૦॥

ધનિષ્ઠા પૂર્વ ભાદ્રપાદ યત્ર કુમ્ભ

॥૧૧॥

પુર્વા ભાદ્ર રેવંત્યં મિન

॥૧૨॥

નંબર.	રાશી.	નક્ષત્ર.	પાયા.	નક્ષત્ર.	પાયા.	અક્ષર.
૧	મેષ	અશ્વત્થી	૪	ભરણી	૧	ચો ચે ચો લા લી લુ લે લા અ
૨	વૃષભ	કૃત્તિકા	૩	રોહિણી	૨	મ ઉ ઓ ઓ વા વી વુ વે વો.
૩	મીથુન	મૃગશિર	૨	આર્દ્રા	૩	ક કિ કે ક્ષ ૩ છ ૬ કા ૬
૪	કર્ક	પુનર્વસુ	૧	પુષ્ય	૪	હિ હ હે હો ૩ ડિ ૬ ૩ ૩
૫	સિંહ	મૃગા	૪	પૂર્વાશ્વિની	૧	મ મિ મુ મે મો ટા ટિ ૬ ૬
૬	કન્યા	ઉત્તરાશ્વિની	૩	હસ્ત	૨	ટા પ પિ પુ પ ષ્ણ ૬ ચે ચો
૭	તુલા	ચિત્રા	૨	સ્વાતિ	૩	ર રિ રે રો ર તા તી તુ તે
૮	વૃશ્ચિક	વિશાખા	૧	અનુરાધા	૪	તો ન ની નુ ને નો મ થી યુ.
૯	ધન	મૃગ	૪	પૂર્વાષાઢા	૧	ચે ચો ભ ભિ ભૂ ૬ ૬ ૬ ભે.
૧૦	મકર	ઉત્તરાષાઢા	૩	અવધ	૪	ભો જ જ્ય જા ખી ખુ ગ ગી
૧૧	કુમ્ભ	ધનિષ્ઠા	૨	સતભિષા	૩	ગુ ગે ગો મ સી સુ સે સો ૬
૧૨	મીન	પૂર્વાભાદ્રપદ	૧	ઉત્તરાભાદ્રપદ	૪	દિ દુ શ ઝ ય દ દો અ ચી

બાવાર્થ — ઉપરના ચક્રની સમજા એવી છે કે જાગળ નક્ષત્રના પાયાના અક્ષર ડેખાડેલા છે, તેવીજ રીતે જા જાર સશી સાથે અક્ષરોની સમજાતી જાપી છે તે એવી રીતે કે એક સશી સવા બે દિવસ મુખી રહે ત્યારે સવા બે નક્ષત્ર પણ રહે ત્યારે એક એક નક્ષત્રના ચાર ચાર પાયા ઢોલ છે માટે સવા બે દિવસના નવ પાયા થયા તે નવ પાયાના નવ અક્ષર તેની લાઈનમાં દેખાડેલા છે તે નવ અક્ષર પ્રમાણે માણસનું નામ એકનામાં આવે તો જ માણસ નામ સમજાવું. તે જાગળ જાગળ જણાવેલ છે તેમ જાત્રે નવ પાયામાં નવ અક્ષરનું ગણી લેવું વળી જો પ્રમાણે જ દ્રમા સશી જોખવે છે તથા સર્વે થકે જોજ પ્રમાણે સમજાવા

ચાર પ્રકારના ચંદ્રમાર્ગા ફલનો વિષય

જન્મસ્મે કુરતે પુર્ણિ । દિવિયે નાસ્તિ નિર્વૃત્તિ ॥

તૃતીયે રામ સન્માના । ચતુર્થે કલ્પહાર્ગ ॥૫૦॥

પંચમે અર્ધ પરિભ્રંસ । પાઠે પાન્ય પનાગમ ॥

સપ્તમે રામ્ય પૂજા ચ । અષ્ટમે માણ્ય સશ્ચય ॥૫૧॥

નવમે કાર્ય હાનિષ્ઠ । સિદ્ધિષ્ઠ દશમે મહેત્ ॥

एकादशे जयो नित्य । द्वादशे मृत्युमाविषेत् ॥૫૨॥

જન્મમિપદ સપ્તમ । દશમેકાદશ ગત સવા શુભદ ॥

શુક્રે દિ પંચમ નવમે । સ્થિતોપિનિજરાશિતચંદ્ર ॥૫૩॥

વેદાદ્ય દ્વાદશે ક્રમે । શુક્રે દિ મમ પચમે ॥

यथा रसेत् स्रुतं माता । स्तथा रसेति चंद्रमा ॥૫૪॥

જન્મસ્મેન ઘણાંકેન । પંચકાર્યાણિ મર્જયત્ ॥

याथा शुद्धं विषाहं च । सौरं शुद्धं मवेशन ॥૫૫॥

સ્વછે લેખે શુદ્ધ ગ્રામે । વ્યાપારે રામદર્શને ॥

नामराशि प्रधानस्व जन्मराशि न धिंतयेत् ॥૫૬॥

સૌરે રોગી શુદ્ધે મંગ । યાત્રાયાં નિપનો મહેત્ ॥

विषाहं विषया नारि । शुद्धं च मरणं महेत् ॥૫૭॥

ભાવાર્થ:—ચંદ્રમા જન્મનો (પહેલો હોય) તો પુછી કરે, બીજો ચંદ્રમા દુ ખ કરે, ત્રીજો રાજમા સન્માન કરાવે, ચોથો કલેષ કરાવે, પાંચમો અર્થનો નાશ કરાવે, છઠ્ઠો ધન ધાન્યનો સમાગમ કરાવે, સાતમો રાજમા મન્માન કરાવે, આઠમો પ્રાણને કબ્જ કરાવે, નવમો કાયાની હાની કરાવે (કૃષ્ણપક્ષમા તથા શુકલ પક્ષમા નવમો સારો), દશમો ચંદ્રમા સીદ્ધી કરે, અગીયારમો ચંદ્રમા સદા જય કરાવે, બારમો ચંદ્રમા મૃત્યુ કરાવે, પહેલો, ત્રીજો, છઠ્ઠો, સાતમો, દશમો, અગ્યારમો, સદા શુભ કરે શુકલ પક્ષમા બીજો, પાંચમો, નવમો, શુભ જાણવો. પોતાની રાશીએ રહ્યા થકા એ ચંદ્રમા ભલા. એવી રીતે બાર ચંદ્રમાનું ફલ કહ્યું છે ચોથો, આઠમો, બારમો કૃષ્ણ પક્ષમા સારો જાણવો. શુકલ પક્ષમાં બીજો, નવમો, પાંચમો ભલો. જેમ માતા પુત્રનું પાલન કરે તેમ ચંદ્રમા રક્ષણ કરે છે. પણ જન્મનો ચંદ્રમા જાત્રા, યુદ્ધ, વિવાહ, પ્રથમ મુંડન, ઘર પ્રવેશ એ પાંચ કામને વિષે વર્જવો. વળી કેટલા કામમા નામ રાશી સર્વ ગ્રહમા લેવી તે કહે છે. ખળે એટલે ખેતરમા, ઘર પ્રવેશમા, ગામ જવામા, વેપારમા, રાજની મુલાકાતમા, એટલા કામમા નામની રાશી પ્રધાન જાણવી. જન્મ રાશી ન લેવી એમ શાસ્ત્રનું પ્રમાણ છે ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ન કરે તો તેનું ફળ નીચે પ્રમાણે:—

પ્રથમ ચંદ્રમામા મુંડન કરાવે તો રોગી થાય, ઘર ખંધાવે તો ઘરભંગ થાય, જાત્રાએ જાય તો નિષ્ફળ થાય, વિવાહ કરે તો સ્ત્રી વિધવા થાય, યુદ્ધમા જાય તો મરણ થાય, એવી રીતે જાણી જન્મનો ચંદ્રમા ઉપરના કામમા વર્જવો ॥ ૫૦—૫૭ ॥

તારાવલ વિચાર.

યત્રચંદ્રયુતે જન્મ । यस્યતતસ્ય જન્મમ ।

તતશ્ચદશમકર્મ । સ્યાદાધાનાં તતોપિ ચ

॥૫૮॥

ત્રિરેભ્યો નવતારાસ્યુ । ત્યજેત્પંચત્રિસપ્તમિ ॥

શુમા શેષા કૃશેચ્ચે । ગ્રાહમા સવલં વૃથૈ

॥૫૯॥

જન્મર્ષ મળેયદાદૌ । દિન રિસંતુ યાવતઃ ॥

નમમિસ્તુ હરેત્ માગ । શેષા તારા વિનિર્દિશેત્ ॥૬૦॥

જાતામનોદરાકૂરા । વિજયાનકુલદ્વયા ॥

પદ્મની રાસસી શાલા । આનંદા નમમિ સ્મતા ॥૬૧॥

જન્મતારા દ્વિતિયાં ચ । પટ્ટિ ચૈવ ચતુર્થિકા ॥

અગ્રમિ નમમિ ચૈવ । પદ્મ તારા'ફલદાયકા ॥૬૨॥

નમમિ પટ્ટિ ચતુર્થિ । સ્તુત્વજ્ઞા મલતિ સર્વ તારાભાં ॥

દ્વિપદમાદ્યમ માધ્યા । ત્રિપદસપ્તાષ્ટમાસ્તારા ॥૬૩॥

આધાન જન્મ સપ્તમિ । પંચમ્યોનર્ગમે શુભા ॥

૫૮૫ ચ મ્યુષ્ટે રોગો । ચિરકલ્પોપશામૃતિ ॥૬૪॥

સાવાર્ધા:—જે નક્ષત્રમાં જન્મ હોય તે જન્મ નક્ષત્ર કહેવાય. તે નક્ષત્રથી ૬૪મું નક્ષત્ર કર્મનક્ષત્ર કહીએ. કર્મનક્ષત્રથી ૬૪મું આધાન નક્ષત્ર કહેવાય.

જન્મનક્ષત્રથી ત્રણ ત્રણ નક્ષત્રની એક એક નાંદી કહેવાય તેમા પાંચમી ત્રીજી, સાતમી તારા વચ્ચેની બાંધી તારા લેવી

જન્મ નક્ષત્રથી ૬૪મું નક્ષત્ર સુધી ચંચી તેને નવે ભાગ દેવાં થોડા થકે તે તારા વચ્ચેના.

હવે તારાના નીમ' કહે છે:—પ્રથમ જાનવા બીજી મનોહર ત્રીજી કુર ચોથી વૈજયા પાંચમી પ્રલોક્ષયા, છઠી પદ્મની સાતમી રાસસ, બાઠમી બાળા, જાને નવમી' આનંદા.

૧૦ મની બીજી, છઠી થોળી બાઠમી નવમી એ છ તારા ભરી (ફળદાયક) બાળુપી

નવમી છઠી થોળી, તારા સર્વમાં મધ્ય છે, બીજી, પેલી બાઠમી તારા મધ્યમ છે; ત્રીજી પાંચમી સાતમી તારા બધમ ॥ માટે તે ભાગ કરવી કૃષ્ણપક્ષમાં પહેલી સાતમી, ત્રીજી, પાંચમી તારા વાદવામાં શુભ છે, પણ એ તારામાં એ રાત્ર થાય તે મૃત્યુ પામે. ॥ ૫૮-૬૪ ॥

તારા અલંકાર.

તારા	મધ્યમ	મધ્યમ	જઘન્ય	ઉત્કૃષ્ટ	જઘન્ય	ઉત્કૃષ્ટ	જઘન્ય	મધ્યમ	ઉત્કૃષ્ટ
જન્મ	અશ્વ	ભરણી	કૃતિકા	રોહિ	મૃગશિ	આદ્રા	પુનર્વસુ	પૂષ્ય	અશ્લે
કર્મ	મધા	પૂર્વા	ઉત્તરા	હસ્ત	ચિત્રા	સ્વાતિ	વિશા	અનુ	જ્યેષ્ઠા
આધાન	મૂલ	પૂર્વા	ઉત્તરા	શ્રવણ	ધનિ	શત	પૂર્વા	ઉત્તરા	રેવતિ
૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯

ચંદ્રભંગ વિચાર.

ન કૃશપક્ષે શશિનઃ પ્રભાવ । તારાક્લં તત્ર વિચારણિયા ॥
 દેશાંતરસ્યે વિકલે ચ પત્યૌ । સર્વાણિ કાર્યાણિ કરોતિ નારી ॥૬૫॥
 તારા વલેન કિં તત્ર । ચંદ્રમાયવિદુર્વલ ॥
 નહિં આધાર તે વહ્ની । ન પતંતિ મહા દ્રુમં ॥૬૬॥

હાવાર્થ:—કૃષ્ણપક્ષમાં ચંદ્રમાનો પ્રભાવ (બળ) નહિ માટે તારાનું બળ વિચારવું. તે ઉપર દ્રષ્ટાંત કહે છે. જેમ, કોઈ સ્ત્રીનો સ્વામી દેશ પરદેશ ગયો હોય અથવા ગાંડો થયો હોય ત્યારે તે સ્ત્રી પોતાના ઘરનું કામકાજ સારી રીતે ચિત્ત રાખી કરતી નથી પણ તેનું ચિત્ત બેભાન રહે છે, તેમ ચંદ્રમાં કૃષ્ણપક્ષમાં ક્ષીણ કળાનો હોવાથી તે બરાબર કળ આપી શકતો નથી તે માટે તારાનું બળ જોવું, અને તેથી શુભાશુભ કળનો વિચાર લેવો. તે પૂર્ણ કળ આપે છે એમ શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે. વળી કોઈ આચાર્યનો મત એવો છે, કે જેમ મોટું છે પડે ત્યારે ઉપર ચઢેલી વેલીઓ તે વૃક્ષને આધાર આપી શકતી નથી તેમ ચંદ્રમા દુર્બળ હોય તો તારા બળથી શું થાય ? ॥ ૬૫-૬૬ ॥

મદ્રા વિષ્વાર

શુક્રે ચોય એકાદશિ રાત્રૌ । અષ્ટમિ પૂર્ણિમાદિયા ॥

કર્મંચ ત્રિદશા રાત્રૌ । દિયા સપ્ત ચતુર્દશિ ॥૬૭॥

(કિન્દ નિશ્ચિત્ત્વ દશમિ । સપ્તમિચાત્તદશિ ચ અદ્યુતી ॥

શુક્રે ચતુર્થિ એકારાશ્ચિનિશ્ચિ । અઠમિ પુનિયા દિયા) ॥૬૮॥

રાત્રિમદ્રાદિયાપસ્ય । દિયા મદ્રા યદા નિષ્ઠી ॥

ન ત્વ મદ્રા લોપસ્યાત્ । સર્વ કાર્યાંચિ સાચયેત્ ॥૬૯॥

સાવાર્થ—શુક્રેષપક્ષમાં એક તથા અઠીઆરમે રાત્રીના ભાગમાં વીંછી બાણવી; અને આઠમ તથા પુનમે દીવસના ભાગમાં વીંછી બાણવી અને કૃષ્ણપક્ષમાં ત્રીજ તથા દશમે રાત્રીના ભાગમાં વીંછી બાણવી. અને સાતમ તથા બોદ્યમે દીવસના ભાગમાં વીંછી બાણવી. રાત્રીના ભાગની બદ્ધા દિવસે આવે તથા દીવસના ભાગની બદ્ધા રાત્રે આવે તો તે બદ્ધાનો દોષ નહીં. તે વીંછી સર્વ કાર્યની સીદ્ધી કરે. ॥ ૬૭-૬૯ ॥

મદ્રાની ઘડી તથા સ્થાન વિષ્વાર અને તેનું ફલ

વિષ્ટિર્મુક્તે કલા પચ । કંઠે દ્વે હૃદયે વચ ॥

નાભૌ પચ કટૌ પંચ । પુચ્છે તિલ્લ કલા સ્પૃતા ॥૭૦॥

વિષ્ટિર્ંગેષુ પટસ્થેષુ । કરોત્પેષ મુસ્તાવિષુ ।

કાર્ય હાનિ મૃતિનેસ્થ । બુદ્ધિર્નાશ કષ્ટિર્મય ॥૭૧॥

સાવાર્થ—બદ્ધા એટલે વીંછી તે મુખે પાંચ ઘડી, કંઠે બે ઘડી, છાતીમાં દશ ઘડી, નાભીમાં પાંચ ઘડી, કેટે પાંચ ઘડી, અને પુચ્છે તલ્લ ઘડી બાણવી વીંછીના છ ભાગ છે તેના મુખની પાંચ ઘડીમાં કામ કરે તો કાર્યની હાની થાય, કંઠની બે ઘડીમાં કામ કરે તો પત્તુ થાય, છાતીની દશ ઘડીમાં કામ કરે તો કાર્ય નિષ્ફળ થાય, નાભીની પાંચ ઘડીમાં કામ કરે તો બુદ્ધિનો નાશ થાય, કેટની પાંચ ઘડીમાં કામ કરે તો કષ્ટ થાય અને

પુછની ત્રણ ઘડીમા કામ કરે તો કાર્યની સીદ્ધી થાય. એ રીતે ભદ્રાનું ક્ષણ જાણવું. ॥ ૭૦-૭૧ ॥

વિષ્ણીની દિશાઓનાં સ્થાનક તથા ભદ્રાના પુછની સમજ.

કશ્ચ પક્ષે ત્રતિયાયાં । મુરંચૈદગ્નિગોચરે ॥
 સપ્તમ્યાંનૈરતેવંદ્યા । દશમ્યા વાયગોચરે ॥૭૨॥
 ઈશાનાં ચતુર્દશિજ્ઞેયા । વીષ્ણી વક્તુ વર્જયેત્ ॥
 ચતુર્થિં શૂક્લપક્ષે ચ । વિષ્ણિ વક્તુ દક્ષિણે ॥૭૩॥
 અષ્ટમ્યાંપશ્ચિમેવંદ્યા । એકાદશિતુનુતરે ॥
 પૂર્ણિમા પૂર્વતો જ્ઞેયા । વિષ્ણિ વક્તુ વર્જયેત્ ॥૭૪॥
 દશમ્યામષ્ટમ્યાં પ્રથમ ઘટીકા પંચક પરં ।
 હરિદ્યુસપ્તમ્યૌ ત્રિદશકાં તેત્રિ ઘટીકાં ॥
 ત્રતિયાયાંરાકાસુકુદ્ધિ ઘટીકાં તેત્રિ ઘટિકા ।
 ધ્રુવં વૃષ્ટિ પુચ્છે શિવ તિથી ચતુશ્ચોશ્વવિગમૈ ॥૭૫॥
 મનુવસુ મુનિ તિથી યગ્દિગ્ । શિવગુણ સરુયા સુતિથી પૂર્વદો ॥
 તદ્વત્ પ્રહરેપ્યષ્ટસુ । પ્રષ્ટેસુ ભદ્રા પુરોષુ વા વિષ્ણી ॥૭૬॥

ભાવાર્થ — કૃષ્ણપક્ષની રાત્રીમા ત્રીજ તીથીએ અગ્નિ પુણામા ભદ્રાનું મુખ હોય છે, સાતમે નૈરત્ય પુણામા ભદ્રાનું મુખ હોય છે, દશમે વાયવ્ય પુણામા ભદ્રાનું મુખ હોય છે, અને ચૌદશે ઈશાન પુણામા ભદ્રાનું મુખ હોય છે; માટે જે દીશાએ ભદ્રાનું મુખ હોય તે દીશા વર્જવી. શુક્લપક્ષની ચોથ તીથીએ ભદ્રાનું મુખ દક્ષિણ દીશામાં હોય છે, આઠમે ભદ્રાનું મુખ પશ્ચિમ દીશામા હોય છે, અગ્નીઆરસે ભદ્રાનું મુખ ઉત્તર દીશામાં હોય છે. અને પનએ ભદ્રાનું મુખ ઉત્તર દીશામાં હોય છે.

હોય છે ઉપર પ્રમાણે સદ્રાના મુજ તરફ ન જવું એમ વિદ્વાન
પુરુષો કહે છે કશમે તથા આઠમે પ્રથમની પાંચ થકી ઉપરાંત
ત્રણ થકી સદ્રાના પુછની બાણવી જાળીજારથી તથા સાતમે
પ્રથમ તેજ, થકી ઉપરાંત ત્રણ થકી પુછની બાણવી, ત્રીજ તથા
પુનમે પ્રથમની જોડવીસ થકી ઉપરાંત ત્રણ થકી પુછની બાણવી
જાને થોય તથા ચોદસે પ્રથમની જીવીસ થકી ઉપરાંત ત્રણ થકી
પુછની બાણવી.

ચોદસ, આઠમ, સાતમ, પુનમ થોય, કશમ, જાળીજારથી,
ત્રીજ એ તીથીઓમાં સદ્રા લાગે તે સમયે પાંચ થકી સદ્રાનું
મુજ કહ્યું છે તે નીચેના કહેલું છે : સદ્રાની જાતની : થકીમાં પુછ
જાવે તે : સારી છે એમ મુજબ ચિન્તામણીમાં કહ્યું છે ૫૭૨-૭૬૫

મદ્રા રાશી વિચાર

મિત્ર મેષ દુષ્ટ કર્કટ સ્વર્ગે । મકર દુષ્ટા હથિફ ધન નાગે ॥
કન્યા મિથુન ષટ કેસરિ મૃત્યુ । વિપરિત મદ્રા મિથુનન મળ્યે ॥૭૭॥

સાવાર્ધ:- મીન ૧૨ મેષ ૧ વરણ ૨ કર્ક ૪ એ જ્યાર
રાશીની સદ્રા સ્વર્ગમાં રહે છે મકર ૧૧ દુષ્ટા ૭ વૃશ્ચિક ૮
ધન ૬ એ જ્યાર રાશીની સદ્રા પાતાળમાં રહે છે કન્યા ૬
મિથુન ૭ કુજ સીંહ, એ જ્યાર રાશીની, સદ્રા મૃત્યુદોકમાં રહે છે
તેમાં મૃત્યુદોકની સર્વજ્ઞા પ્રકારે વર્ણવી ॥ ૭૭ ॥

વિષ્ટી મુલ્ક વિચાર

દિવાસપ્પહુસ્તી મોક્તા, । રાષ્ટ્રોદ્ધમિકમેષ ચ ॥
વિપરિતા ધયામદ્રા । સામદ્રા મદ્રદાશ્નિ ॥૭૮॥
મદ્રા તિસ શ્રી ધસંયુતિ । આઠ ઘડીકા દુસ્વર્ગ પોરતિ ॥
સોસ ઘડી મહીયજ્ઞ મતિ । પદ પટિકા પાતાલ મદિતિ ૧૭૯।
સ્વર્ગે વિપરતિ રાજ્ય । પાતાલે ચ ધનાગમ ।
મૃત્યુમોકે મદ્રા ફલં । મિમિ મદ્રા વિપારણા ॥૮૦॥

આયાતે ઘટિકા પંચ । વર્તમાનાં દશાસ્મૃતા ।
મધ્યે ચ દ્વાદશિ પ્રોક્તા । અતે ત્રિ ઘટિકા જયં ॥૮૧॥
આદૌ ધન વિનાશાય । વર્તમાન ભય કરિ ॥
મધ્યે પ્રાણ હરાજ્ઞેયા । વિષ્ટિ પુછે ધૃવં જય ॥૮૨॥

ભાવાર્થ:—દીવસે વીધી પુર્વમુખી કહીએ, અને રાત્રે પશ્ચીમ મુખી કહીએ. રાત્રીની ભદ્રા દીવસે આવે, અને દીવસની ભદ્રા રાત્રે આવે તે શુભ છે ભદ્રા ત્રીસ ઘડી લોગવે છે. તેમા આઠ ઘડી સ્વર્ગમાં રહે, સોળ ઘડી મૃત્યુલોકે રહે, અને ૬ ઘડી પાતાળમા રહે. હવે તેના ક્ષણ કહે છે. સ્વર્ગમાં ભદ્રા હોય તે વખતે કામ કરે તો રાજ મળે, પાતાળમાં ભદ્રા હોય તે વખતે કામ કરે તો ધન મળે, મૃત્યુલોકમાં ભદ્રા હોય તે વખતે કામ કરે તો દુઃખ લોગવે. એમ ભદ્રાની ત્રીસ ઘડીનું ક્ષણ કહ્યું છે ભદ્રા ખેસતા પહેલી પાંચ ઘડી તથા મધ્યની દશ ઘડી તથા બાર ઘડી પાછલી તથા ત્રણ ઘડી છેલ્લી એમ તેનું ક્ષણ જાણવું. પ્રથમની પાંચ ઘડી ધનનો નાશ કરે, વર્તમાનની દશ ઘડી ભય કરે, મધ્યની બાર ઘડી પ્રાણ હરે, અને છેલ્લી ત્રણ ઘડી જય કરે. ॥ ૭૮-૮૨ ॥

પ્રહરાર્ધ કુલીક ઉપકુલીક કંટક યોગ વિચાર.

મનુર્ક દિગ્વસુરિતુ વેદ પક્ષ । રંકીન્ મુહુર્તે કુલિકા ભવતિ ॥
દિવાનિરેકે રથયામિનીપુ । તેગીર્હતા કર્મસુ સોમનેષુ ॥૮૩॥
કુલિકોપ કુલિક કંટકા નામનિશૌરિભૌમાંતા ॥
દોશાસ્યુ પ્રતિવારં વર્જ્યા પ્રહરાર્દ્ધમીહવી બુધૈઃ ॥૮૪॥

શન્યાત કુલિકઃ । જિવત ઉપકુલિક ।
ભૌમત કંટકઃ સદાર્દ્ધ પ્રહરાખ્યા ।
વારેષ્વકીદિપુક્રમાત્ । ચતુસપ્તદ્વિપંચાષ્ટ । ત્રિષષ્ટા શુભ કર્મસુ ॥૮૫॥

શ્રી કુલીકયોગ મત્ર.

સ્ત્રી	સોમ	મંગળ	ગુરુ	શુક્ર	શુક્ર	શનિ	મહત્તા નામ
૧૪	૧૨	૧	૮	૬	૪	૨	દિન કુલિક
૧૩	૧૧	૬	૭	૫	૩	૧	રાત્રી કુલિક
સ્ત્રી	સોમ	મંગળ	ગુરુ	શુક્ર	શુક્ર	શનિ	સાત વાર
૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	કુલિકયોગ
૫	૪	૩	૨	૧	૭	૬	ઉપકુલિકયોગ
૩	૨	૧	૭	૬	૫	૪	કટકયોગ
સ્ત્રી	સોમ	મંગળ	ગુરુ	શુક્ર	શુક્ર	શનિ	સાત વાર
૪	૭	૨	૫	૮	૩	૬	અર્ધમહત્તા
સ્ત્રી	સોમ	મંગળ	ગુરુ	શુક્ર	શુક્ર	શનિ	સાત વાર
૮	૩	૬	૧	૪	૭	૨	કાલવેશ
શુક્ર	૧૩	૮	૪	૬	૧૪		સ્ત્રિવરયોગ
શનિ	કુલિકા	અર્ધા	અર્ધેપા	ઉત્તરા	સ્વાતિ	અર્ધેષ્ટા	ઉ.પા.સત, ૨૧

ભાવાર્થ:—સ્ત્રીવારે ૨૬ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી કુલીકયોગ બાધુવો. સોમવારે ૨૨ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી સુખી કુલીકયોગ બાધુવો. મંગળવારે ૧૮ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી સુખી કુલિકયોગ બાધુવો. ગુરુવારે ૧૪ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી સુખી કુલિકયોગ બાધુવો. શુક્રવારે ૧૦ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી સુખી કુલિકયોગ બાધુવો. શુક્રવારે ૬ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી સુખી કુલિકયોગ બાધુવો. શનિવારે ૨ વડી દીવસ અથા પછી બે વડી સુખી કુલિકયોગ બાધુવો. એવી રીતે કુલીકયોગ શુભ કામમાં વાળવો.

કુલીક ઉપકુલીક ને કટક નામના જે યોગ છે તેમાં સ્ત્રી વારથી શનિવાર સુખી કુલીક આવે, સ્ત્રીવારથી શુક્રવાર સુખી ઉપકુલીક આવે, અને સ્ત્રીવારથી મંગળવાર સુખી કટક આવે.

ઉપસ્થા મણુ યોગનું ઉદાહરણ નીચે પ્રમાણે:—

સ્ત્રીવારથી શનિવાર સાતમો મથો માટે સાતમું મુહુર્ત કુલીક આવે. સ્ત્રીવારથી શુક્રવાર પાંચમો મથો માટે પાંચમું મુહુર્ત ઉપ-કુલીક આવે. સ્ત્રીવારથી મંગળવાર ત્રીજો મથો માટે ત્રીજું મુહુર્ત

રત ક ટકયોગ આવે. એમ સાતે વારે ગણતાં અનુક્રમે ત્રણ યોગ વાર પરત્વે આવે. વિશેષ ઉપર યત્રમાં જોવાથી જણાશે.

રવીવારે એથા પોહારનો અર્ધો પોહાર, સોમવારે સાતમા પોહારનો અર્ધો પોહાર, મંગળવારે બીજા પોહારનો અર્ધો પોહાર, બુધવારે પાંચમા પોહારનો અર્ધો પોહાર, ગુરુવારે આઠમા પોહારનો અર્ધો પોહાર, શુક્રવારે ત્રીજા પોહારનો અર્ધો પોહાર, શનીવારે છઠ્ઠા પોહારનો અર્ધો પોહાર. બીપર પ્રમાણે શુભ કામમાં અર્ધો પોહાર વજવો. ॥ ૮૩-૮૫ ॥

કાલ વેળા.

આઘા બુદ્ધે સૂર્ય સુતે દ્વિતિયા । સોમે તૃતિયા ચ ગુરૌ ચતુર્થિ ॥
ષષ્ટીકુજે સપ્તમિકા શુક્રે । સૂર્યાષ્ટમિ કાલ કલા વિવર્જ્યા ॥૮૬॥

ભાવાર્થ:—બુધવારનું પહેલું એઘડીયુ કાળ વેળા, શનિવારનું બીજું એઘડીયુ કાળ વેળા, સોમવારનું ત્રીજું એઘડીયુ કાળ વેળા, ગુરુવારનું ચોથું એઘડીયુ કાળ વેળા, મંગળવારે છઠ્ઠું એઘડીયું કાળ વેળા, શુક્રવારે સાતમું એઘડીયુ કાળ વેળા, રવીવારે આઠમું એઘડીયું કાળ વેળા; એવી રીતે કાળ વેળા સારા કામમાં તજવી. ॥ ૮૬ ॥

સ્થિવર યોગ.

ત્રયોદસ્યાષ્ટમિરિક્તા । સ્થિવરેસ્યાત્ ગુરુ શનિ ॥

કૃતિકાદિ ધ્યંતરાણિ । રોગેચ્છેદાદિક શુભ ॥૮૭॥

ભાવાર્થ:—તેરથ, આઠમ, ચોથ, નોમ, ચાદશ એટલી તીથીમાં ગુરુવાર તથા શનીવાર આવે તથા કૃતિકા, આદ્રા, અશ્લેષા, ઉત્તરા શ્રાવણી, સ્વાતિ, જ્યેષ્ઠા, ઉત્તરાષાઢા, સતબિષા, દેવતી એવી રીતે કૃતિકાથી જળ્યે નક્ષત્ર મુકીને એ નક્ષત્ર તથા વાર ઉપર કદા પ્રમાણે તીથી સાથે હોય તો સ્થિવર યોગ જાણવો. એવી રીતે સ્થિવર યોગમાં ઔષધ કરે તો રોગ જાય એ બીના યોગના યત્રમાંથી જોઈ લેવી. ॥ ૮૭ ॥

કર્ક યોગ

પટ્ટિદુ ધનિવારેણ । શુક્રેજૈવતુ સપ્તમિ ॥

અષ્ટમિ શુક્રવારેણ । નવમિ ચ શુભે પુન ॥૮૮॥

દશમિ મુનિ પુષ્પણ । સોમે એકાદશીસ્તથા ॥

સૂર્યેણ દ્વાદશી મોક્ષા । કર્કયોગા મર્કિર્ષિતા ॥૮૯॥

સાવાર્થ:-૭૮ ને શનીવાર હોય, આતમ ને શુક્રવાર હોય, આઠમ ને શુક્રવાર હોય, નોમ ને શુક્રવાર હોય, દશમ ને મળજવાર હોય, અષ્ટીવારસ ને સોમવાર હોય, બારસ ને રવિવાર હોય તો કર્ક યોગ બાધુવેલ ॥ ૮૮-૮૯ ॥

યમઘટ યોગ

સૂર્યપંચદશાત્રયો દશમિ । તાસોમેકુમેષ્ટાવશ્ચ ।

એકાસોમસુતે શુક્ર મુનિ । સમા શુક્રે તથા સપ્તક ॥

સ્વામ્યાસૂર્ય સુતે તથૈવ । યદિકા સપ્તાધિકાનો પુન ।

સ્વાતોયાં યમઘટયોગ । કક્ષિત કાક્ષી વિષમ્યો શુભૈ ॥૯૦॥

મધાર્કવારે ધનિને વિશ્વાસા । આદ્રા કુજે સોમે સુતે ચ મૂલ ॥

શુક ચ કુલિકા વ્રજવતિ શુક્રે । ધનૌ ચ હસ્તે યમ ઘટ યોગઃ ॥૯૧॥

યમઘટેમતેમૃત્યુ । કુલખ્ખેદોક્તર મુદે ॥

કર્તુમૃત્યુમવિષ્ટાર્યાં । શિશુમાતો ન ઝીઘતી ॥૯૨॥

સાવાર્થ:-રવિવારે ૧૪૨ થયે, સોમવારે તેર થયે, મળજવારે બાર થયે, શુક્રવારે એક થયે શુક્રવારે સાત થયે, શુક્રવારે સાત થયે, શનીવારે સાત થયે એટલી એટલી થયે થમ ઘટની છે, તે તમામ કરવી. તે થમઘટ ઠવારે આવે છે તે કહે છે રવિવારે મધા નક્ષત્ર હોય, સોમવારે વીશાખા હોય, મળજવારે આદ્રા હોય શુક્રવાર મુળ હોય, શુક્રવારે કુલિકા હોય, શુક્રવારે શરિષ્ઠી હોય અને શનીવારે કેસ્ત હોય તો થમઘટ બાધુવેલ. એ થમઘટ યોગમાં બામ બાજ તો મરણ થાય, યમ કરે તો મૂળને

નાશ થાય, પ્રતિષ્ઠા કરે તો તે કરનાર મરે, અને પુત્ર જન્મે તો મરણુ પામે. ॥ ૬૦-૬૨ ॥

અમૃત સિદ્ધિ યોગ.

આદિત્ય હસ્તો ગુરુણા ચ પુષ્યો । બુધાન્નુરાધા શનિ રોહિણી ચ ॥
સોમેન સોમ્યા મૃગુ રેવતિ ચ । મૌમાશ્વિનીચામૃત સિદ્ધિ યોગાઃ ॥૯૩॥

ભાવાર્થ—રવિવારે હસ્ત નક્ષત્ર હોય, ગુરુવારે પુષ્ય હોય, બુધવારે અનુરાધા હોય, શનીવારે રોહિણી હોય, સોમવારે મૃગ-શર હોય, શુક્રવારે રેવતી હોય, અને મંગળવારે અશ્વિની હોય તો અમૃત સીદ્ધિ યોગ જાણવો. એ યોગમાં કામ કરે તો સીદ્ધ થાય ॥ ૬૩ ॥

ઉત્પાત, મૃત્યુ, કાંણ યોગ.

વિશાખાત્રયમાદિત્યં । પૂર્વાષાઢાત્રય શશિ ॥

ધનિષ્ઠાદિ ત્રય મૌમે । બુદ્ધે સ્યાત્ રેવતિત્રયં ॥૯૪॥

રોહિણ્યાદિત્રયજીવે । પુષ્યત્રય ચ માર્ગવે ॥

ત્રયમુત્તરાફાલ્ગુણ્યાં । શનિવારે વિવર્જયેત્ ॥૯૫॥

વિશાખાદિ ચતુષ્કેષુ । માસ્કરાદૌક્રમેણ ચ ॥

ઉત્પાત મૃત્યુકાંણાશ્ચ । મૃત્યુ યોગા પ્રકિર્તિતા ॥૯૬॥

ભાવાર્થ:—રવીવારે વિશાખા નક્ષત્ર હોય તો ઉત્પાત યોગ જાણવો. રવીવારે અનુરાધા હોય તો મૃત્યુ યોગ જાણવો, રવીવારે જ્યેષ્ઠા હોય તો કાણુ યોગ જાણવો. એવી રીતે સોમવારે પુર્વાષાઢાથી ત્રણ નક્ષત્રમાં કમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ તથા કાંણુ યોગ આવે, મંગળવારે ધનિષ્ઠા નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં કમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ તથા કાણુ યોગ આવે, બુધવારે રેવતી નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં કમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ તથા કાણુ યોગ આવે, શુક્રવારે રોહિણી નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં કમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ, તથા કાણુ યોગ આવે, શુક્રવારે પુષ્ય નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં કમવાર ઉત્પાત,

ચત્તુ, તથા કાંણુ યોગ આવે શનીવારે ઉત્તરાશ્વિનુષ્ટી નક્ષત્રમાં
ત્રણ નક્ષત્રમાં કમવાર ઉત્પાત, ચત્તુ, તથા કાંણુ યોગ આવે. જે
યોગમાં શુભ કામ કરવું નહીં. ॥ ૬૪-૬૬ ॥

ઘજ્જપાત યોગ

હસ્ત મુકં મંધા રોહે । અનુરાષા સત્તરામય ॥

ઘમૂપાત ક્રમાત્ સપ્ત । પચતુર્ય દ્વિ મિકે તિયૌ ॥૧૭॥

સાવાર્થઃ—હસ્ત, શુભ મંધા શકિષ્ટી, અનુસંધા, ત્રણ
ઉત્તરાશ્વિ જે નક્ષત્રમાં કમવાર સાતમ, પાંચમ, ચોથ, બીજ, ત્રીજ
આવી હોય તો ઘજ્જપાત યોગ બાધુવે. જે યોગમાં બદ, ક્રિષ્ણ,
મહાન, મહ મંદિર બાધાવે તો તેના ઉપર પચ્ચર પ્રમુખનો
પ્રકાર પડે; માટે તે યોગ ત્યજવે. ॥ ૬૭ ॥

વિજય યોગ

દ્વૌ મહરૌ ષટિકાદિમૌ । દ્વૌ મહરૌ ષટિકાચિકૌ ॥

વિજયોનામયોગોય । સર્વ કાર્યા મસાપક ॥૧૮॥

સાવાર્થઃ—વિજયયોગ જિત્વ આવે છે તે જેવી રીતે કે
હરશંખ બપોરે તેની ચણત્રી. દીવચના બાર પહોર તેના પહેલાં
જે પહેરની હેઠી થઈ તથા બીજા જે પહેરની પહેલી થઈ જે
જે થઈ વિજયયોગ છે તે યોગમાં સવ કાર્યની સિદ્ધિ થાય.
તે વિજય યોગ શાબ્દાર, હેવ હરબારમાં સર્વ કોઠાને મળવો
જેવું શામનું વખત છે ॥ ૬૮ ॥

સંવર્તક યોગ

મરિપત્ સૃતિયાજ્ઞેન । સપ્તમ્યાં ધનિમૂર્યયો ॥

પટ્ટ્યાં શુક દ્વિતિપાર્યા । શુક્રૌ સંવર્તકો મવેદ્ ॥૧૯॥

સાવાર્થઃ—પડવો, ત્રીજ ને શુક્રવાર હોય, સાતમ ને શની
વાર તથા સ્વીવાર હોય, છઠ્ઠ ને શુક્રવાર હોય, બીજ ને શુક્રવાર
હોય તો સંવર્તક યોગ બાધુવે. જે યોગ શામાસાની જટુમાં
હોય તો વસ્ત્રાદિનો યોગ શાશ સમજવે. ॥ ૬૯ ॥

કાલમુખી યોગ.

અનુરાધા ઢિતિયા ચ । તૃતિયા ઉત્તરાત્રયં ॥

પંચમિ મધા સયુક્તા । હસ્તે મૂળે ચ સપ્તમિ ॥૧૦૦॥

ષષ્ઠી રોહિણી કાચૈવ । ચિત્રા સ્વાંતિ ત્રયોદશી ॥

ઘ્ણુ યોગેષુ યત્ કર્મ । ષષ્ઠે માસે મૃતિ ધ્રુવં ॥૧૧॥

ઉત્તરા પંચમિઅ મધા । કિત્તિય નવમિ અતઙ્ગ અણુરાધા ॥

અષ્ટમિ રોહિણી સહિવા । કાલ મુહિ જિવનાસયરી ॥૧૨॥

ભાવાર્થ —અનુરાધા ને ખીજ હોય, ત્રણ ઉત્તરા (ઉત્તરા ફાલ્ગુણી, ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરા ભાદ્રપદ) ને ત્રીજ હોય, મધા ને પાંચમ હોય, હસ્ત અથવા મુળ ને સાતમ હોય, રોહિણી ને છઠ્ઠ હોય, ચિત્રા અથવા સ્વાતિ ને તેરશ હોય તો તે યોગ મહા નષ્ટ છે, માટે એ યોગમાં શુભ કામ કરવું નહિ. કરે તો છ માસમાં તેનું મૃત્યુ થાય ઉત્તરા અથવા મધા નક્ષત્ર ને પાંચમ હોય, કૃતિકા ને નામ હોય, અનુરાધા ને ત્રીજ હોય, આર્દ્રમ ને રોહિણી હોય તો કાલમુખી યોગ જાણવો. શુભ કામમાં તે યોગ ત્યજવો ॥૧૦૦-૨૧॥

રવી યોગ:

ચતુર્થિ ષષ્ઠિ નવમે । દશમે ચ ત્રયોદશે ॥

વિશે દિને સમાધિશ્ચે । રવિ યોગઃ શુભાસ્તથા ॥૩॥

ઇક્સમખર્પંચાણસ્સ । મજતિ ગયઘઢ સહસ્સ ॥

તહર વિયોગ પડ્ઠા । ગયર્ણ મિગહાનદિસંતિ ॥૪॥

સર્વ વિરુદ્ધે દિવસૈ । યઘૈકો મવતિ સૂર્ય જોગસ્તુ ॥

હિમવદિન કર કિરણે । સર્વે દોષા પ્રલિયતે ॥૫॥

ભાવાર્થ —સૂર્યના નક્ષત્રથી હીવસના નક્ષત્ર સુધી ગણતા ને દિવસનું નક્ષત્ર ચોથું, છઠ્ઠું, નવમું, દસમું, તેરમું હોય તો રવિયોગ જાણવો. એ યોગમાં શુભ કાર્ય કરવું. દ્રષ્ટાતઃ જેમ સિંહ વનમાં એકલો રહે છે પણ તેની સામે હાનરો બળવાન હોયો.

હોય તોપણ કાંઈજો નાશી બધ હિં તેમ જો સ્વીયોજ શુભ
 હોય તો અશુભ યોગ નાશી બધ છે. બળી સર્વે યોગ ખરાબ
 હોય પણ જોકે રવિ યોગ કારો હોય તો બીજા યોગની પ્રબળતા
 વાલતી નથી જેમ, સૂચના ક્ષિરણથી હીમાચળ પર્વતનું હીમ
 ઝળી બધ હિં તેમ અશુભ યોગને માલી નાંખે છે ॥ ૩-૫ ॥

અઠાવીશ યોગ આવવાનો પ્રકાર

અશ્વની યુગક્ષીર્ણ ચ । અશ્લેષા રસ્ત એવ ચ ॥
 અતુરાષોષરાષાઢા । હતમિષા ચ રવેક્રમાત્ ॥૬॥
 एतं नक्षत्रोत्तोर्य । मानवारस संस्पया ॥
 आनंदाद्युपयोगास्यु । स्वनाम सख्यं फलं ॥૭॥
 आनद काष्ठ ददथ । प्रभापति शुभस्त्वया
 सौम्यो ध्यातो ध्वजसैव । श्री वस्तो यजमुद्गरो ॥
 छत्रा मित्र मनोहय । कपो छपक एव च ॥
 प्रवाक्षो मरुतं व्याधि । सिद्ध शुक्लामृतो तथा ॥૮॥
 मुचको गज मार्तण्ड । क्षय क्षिપ स्थिरस्त्वया ॥
 वर्द्धमान धेनिनामास्यु । अष्टार्षिष्ठतिरे क्रमात् ॥૯॥

બાબાધર્મ—રવિવારે જન્મની નક્ષત્રથી હીનીબા નક્ષત્ર સુધી
 ગણવું ગણતાં જે સંખ્યા આવે તે યોગ જ્ઞાનક્રમેય વિભેદે
 નક્ષત્રના સોમવારે મુચક નક્ષત્રથી મંગળવારે અશ્લેષા નક્ષત્રથી
 ગુરુવારે હસ્તથી શુક્રવારે અનુરાધાથી, શુક્રવારે ઉત્તરનાદા નક્ષ
 ત્રથી શનીવારે સતભીષાથી વર્તમાન નક્ષત્ર સુધી ગણવું. જે ક્રમ
 આવે તે જ્ઞાનક્રમિક યોગ બધવો. તે યોગોનું ફળ તેનાં નામ
 પ્રમાણે આવે ॥ તે અકુલીય યોગનાં નામ ક્રમવારે કહે છે - ૧
 જ્ઞાનક ૨ કાળક ૩ પ્રજાપતિ, ૪ શુભ, ૫ સીમ્હ, ૬ ખાંડ, ૭
 બજ ૮ શ્રી વત્સ ૯ વજ્ર યોગ, ૧૦ ગુહ્ય ૧૧ છત્રયોગ,
 ૧૨ મિત્ર ૧૩ મનોહર, ૧૪ કપ, ૧૫ છપ્પ, ૧૬ પ્રવાસ, ૧૭

મરણ, ૧૮ વ્યાધિ, ૧૯ સિદ્ધ, ૨૦ શૂલ, ૨૧ અમૃત, ૨૨ મુશલ,
૨૩ ગજ, ૨૪ માતંગ, ૨૫ ક્ષય, ૨૬ ક્ષિપ્ર, ૨૭ સ્થિર, - ૨૮
વર્ધમાન. એ રીતે અઠ્ઠાવીશ યોગ જાણવા.

કુમાર યોગ.

નંદાયાં પચમ્યા શુભો દશમ્યાં । કુજજ શશી મૃગુમિ ॥

દ્વય તરિતાશ્વિન્યાદિમિ । રુદ્રમિર્યોગ કુમારાખ્યા ॥૧૦॥

વગાલ મુનિ પ્રોક્તં । કુમાર યોગે દિને સદોષેપિ ॥

અસ્મિન્ યોગે કાર્યા । દિક્ષા યાત્રા પ્રતિષ્ઠાદૌ ॥૧૧॥

ભાવાર્થ.—નદા તીથી ૧, ૬, ૧૧, ૫, ૧૦ એ પાચ
તીથીઓમા મગળવાર, બુધવાર, સોમવાર, શુક્રવાર તથા અશ્વની
નક્ષત્રથી બખ્ખે નક્ષત્ર મુકીને નક્ષત્ર લેવુ, એટલે અશ્વની,
રોહિણી, પુનર્વસુ એ પ્રમાણે ગણુતા તે તીથી વાર તથા નક્ષત્ર
મળે તો કુમાર યોગ જાણવો. આ કુમાર યોગ ઓમાસામા
આવે તો તે દિવસે વરસાદ થાય એવો સંભવ છે કુમાર યોગનુ
ફળ ઉપર પ્રમાણે બંગાલ મુનિએ કહ્યુ છે. તે દિક્ષા, યાત્રા,
પ્રતિષ્ઠાદિ ધર્મ કાર્યમાં શુભ ફળ આપે છે ॥ ૧૦-૧૧ ॥

રાજ યોગ.

પૂર્ણિમા તૃતિયા મદ્રા । મૃગુ ભૌમાર્ક સોમજા ॥

રાજયોગ શુભાયસ્યુ । મરણ્યાદૌધિકાંતરે ॥૧૨॥

ભાવાર્થ.—પુનમ, ત્રીજ, (ભદ્રા તીથી) એટલે ૨, ૭,
૧૨, શુક્ર, મંગળ, રવિ, બુધ એ વારે ભરણી નક્ષત્રથી બખ્ખે
નક્ષત્ર મુકીને નક્ષત્ર મળે તો રાજયોગ જાણવો. આ યોગમાં જેનો
જન્મ થાય તે માણસને રાજવૈભવ જેટલુ સુખ મળે. ॥ ૧૨ ॥

ત્રિગંડાંત યોગ વિચાર.

ગંડાંતઃ ત્રિવિધ ત્યાજ્યૌ । યક્ષત્ર તિથી લગ્નતઃ ॥

નવ પંચ ચતુર્થ્યાતે । દ્વેઘ્નૈર્દ્ધ ઘટીકામતા ॥૧૩॥

ગંદાંત ઘટીયજાતે । અમાવામ્યા મૌમયાસરે ॥
 યોજાતઃ સ્ત્રી વિનાશાય । સમવેષિપ પુરુષ ॥ ૧૪ ॥
 ઘન્યશ્લેષાદિનિયામિ । સપ્તમિ મૌમ વારુણી ॥
 કૃતિકા ડાદશિ સૂર્યે । અપસ્ય વિષ સહકઃ ॥ ૧૫ ॥
 શ્લાસ્મજ સૂય સુતો વિનાશિણા । મદ્રા સિંધી મારુણમગ્નિ સર્પમં ॥
 યસ્યાં પ્રસુતિ મન્વતિહ કાષ્ઠે । વિપાંગ નાશ્તા પરિમર્મનિયા ॥ ૧૬ ॥
 ગંદાંતેષુ ચે જાતા । નરનારી સુરંગમા ॥
 સ્વણદ નૈવ તિષ્ઠતિ । યદિ તિષ્ઠતિ દુસ્વદા ॥ ૧૭ ॥
 યતો ન જિવતિ નરો । માતુરપસ્યો મવેત્સકુલ્હંતા ॥
 યદિ જિવતિ ગંદાંતે । બહુ ગજ સુરંગોપવેદ્ધુપઃ ॥ ૧૮ ॥
 રેવદ્ અસખીમખ્યમ । અસછેસા મહામખ્યમારમિ ॥
 મિઠા મૂલં મખ્યમ । દો દો ઘટીયાય ગંદાંતે ॥ ૧૯ ॥
 પિતૃ માતૃ સપ કારિ । યુખ્ય ગંદો મવત્ સુત ॥
 અશ્લેષા ગંદજો જાલં । જેષ્ઠ મ્હાતૃ વિષાતક ॥ ૨૦ ॥
 વેષ્ટાયાં સમવે ગંદે । જાલસ્યાત્ પિતૃ ઘાતકઃ ॥
 વિષ્ણે વિષ ગંદાંતે । જાલકો દ્રવ્ય ઘાતક ॥ ૨૧ ॥

ભાવાર્થઃ—ગંદાંત એક ત્રણ પ્રકારનો માલ છે તેનાં
 નામ—નક્ષત્ર ગંદાંત, વીધિ ગંદાંત, અને લામ ગંદાંત. હવે જણાવે
 નક્ષત્ર ગંદાંત કહે છે અગ્નિની નક્ષત્રથી નવમું નક્ષત્ર અશ્લેષા
 આવે તેથી નવમું જાણેલા, તેથી નવમું શ્વતી નક્ષત્ર આવે. એ
 નક્ષત્રની અવતની બે ઘડી નક્ષત્ર ગંદાંત માલ છે હવે બીજો
 વીધિ ગંદાંત કહે છે પડનેથી પાંચ પાંચ વીધિ અણુતાં, ૫,
 ૧૦, ૧૫ આવે તેની અવતની એક એક ઘડી તેને વીધિ ગંદાંત
 કહે છે હવે ત્રીજો લામ ગંદાંત કહે છે તેમાં મેવથી આર વાર
 શાથી અણુતાં ૬૬, વૃદ્ધિ ને મીન એ ત્રણ લામની અવતની
 અઢી ઘડી લામ ગંદાંત કહે છે એ ત્રણ ગંદાંત છે બીજી

અમાસ ને મંગળવાર તેને ચોથો ગંડાંત પણ કહે છે. હવે તેનું ક્ષણ કહે છે.

ગંડાંતમાં જેનો જન્મ હોય તે પુરુષની પરણેલી સ્ત્રી મરણ પામે. વળી તે વિષ પુરુષ કહેવાય છે. શનિવારે અશ્વેષા નક્ષત્ર ને બીજ હોય, સાતમ ને મંગળવારે સત્તલીષા નક્ષત્ર હોય, બારશ ને રવિવારે કૃતિકા નક્ષત્ર હોય, ઉપર પ્રમાણે જોગ જો આખ્યો હોય અને તેમા જન્મ થયો હોય તો તે પણ વિષ પુરુષ કહેવાય છે, વળી મંગળવાર, શનીવાર, રવિવાર અને સદ્રા તીથિ ૨, ૭, ૧૨ હોય તેમજ સત્તલીષા, અશ્વેષા, કૃતિકા એ જોગમાં જન્મ થયો હોય તો તે પણ વિષ પુરુષ તથા વિષ કન્યા કહેવાય. ગંડાંત યોગમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે પુરુષ અથવા સ્ત્રી તથા ઘોડા વિગેરે પોતાને ઘેર આવ્યા હોય તો રહેવા પામે નહિ, અને રહે તો હુ ખઠાઈ થાય. ગંડાતમાં જન્મે તો જીવે નહી. જીવે તો માતા-પિતાને કષ્ટ આપનાર અથવા કુળનો ક્ષય કરનાર થાય. પણ વિશેષમાં તે માણસ આગળ જતાં ઘણા હાથી, ઘોડા, વૈભવ, રાજ સન્માન સુખ લોગવે. વિશેષ વળી ગંડાંત યોગ વિષે કહે છે

રેવતી નક્ષત્રની છેલ્લી એક ઘડી અને અશ્વિનીની પહેલી એક ઘડી તે પણ ગંડાંત યોગ કહેવાય છે અશ્વેષાની છેલ્લી એક ઘડી તથા મધ્યાની પહેલી એક ઘડી તે પણ ગંડાંત કહેવાય છે જ્યેષ્ઠાની છેલ્લી એક ઘડી, મુળની પહેલી એક ઘડી એમ બધી ઘડી ગંડાંત યોગ થાય તેમા રેવતી ગંડાંતમાં ગાળ કનો જન્મ થાય તો માતા પિતાનો નાશ કરે, અશ્વેષા ગંડાંતમા જન્મે તો મોટા બાઈનો નાશ થાય, જ્યેષ્ઠા ગંડાંતમાં જન્મે તો પિતાનો નાશ કરે, અને ત્રણે ગંડાંતમાં જન્મે તો ધનનો નાશ કરે. ॥ ૧૯-૨૧ ॥

નક્ષત્ર પંચક.

ધનિષ્ઠા પંચકે વર્જ્યા । તૃણ કાષ્ઠાદિ સગ્રહ ॥

શય્યા દક્ષણ દિગ્ યાત્રા । મૃત્યુકાર્ય ગૃહોચ્ચમા ॥ ૨૨ ॥

ઘાસવોત્તર દલાદિ પંચકે । ચામ્ય દિગ્ગમને મેહ ગોપનં ॥
 પ્રેતકાર્ય સ્થળ કાષ્ટ સમ્રહઃ । ધ્યયા કામિનાદિ ધર્મયેત્ ॥૨૩॥
 પનિષ્ઠા ધન નાશાય । સ્તમ્ભિષા માણઘાતક ॥
 પૂર્વામિ રાજવંદેત્ । ઉચ્ચરા મરણં ધૂવં ॥ ૨૪ ॥
 અગ્નિ દગ્ધ પથે પત્યૌ । હત્યેતે પંચ ધર્મિતા ॥
 સર્વે કાર્યેષુ હીનેષુ । પશક પરિધર્મયેત્ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ:—પનિષ્ઠા આદિ લક્ષણે દેવલી નક્ષત્ર સુધી પાંચ
 નક્ષત્રમાં પચ્ચક કહેવાય છે પચ્ચકમાં તુલ્ય, કાષ્ઠનો, સમ્રહ ન
 કરવો, સમ્રા, પચ્ચક આદિ ન કરવા તથા દક્ષિણ દિશામાં જમન
 કરવું નહિ, ઘર બનાવેલું હોય તેને કાંકવું નહિ, પ્રેતશ્રાદ્ધ કરવી
 નહિ તથા નવું ઘર બાંધવાનું મુહૂર્ત જોટલે આશ્રય કરવો નહિ.
 પનિષ્ઠાના બે પાયા બંધ ત્યારે પચ્ચક બિંદો, તે દેવલીનાં
 જાત સુધી પચ્ચક પડે છે એ પચ્ચકમાં ઉચ્ચરનાં કામ કરવાં નહિ,
 અને તે કામ કરે તો તેનું ફળ શું થાય તે કહે છે પનિષ્ઠામાં
 કરે તો ખનનો નાશ થાય, સ્તમ્ભીયામાં કરે તો મૃત્યુ કરે, પુર્વા
 ભાદ્રપદમાં કરે તો તે રાજ્ય વસ્ત્રથી ઉપાધી થાય, ઉત્તરાભાદ્રપદમાં
 કામ કરે તો નિઃશે મરણ થાય તે દેવલીમાં કરે તો અગ્નિને
 બળ થાય માટે નક્ષત્ર પચ્ચકનો ત્યાગ કરવો ॥ ૨૨-૨૫ ॥

ચંદ્રમાની ધાર પ્રકારની અવસ્થા

મલાસો નદ મરણ । જવા હાસ્ય રિતિવસ્થા ॥
 ક્રીડા નિદ્રાથ શુક્લાશ્વ । જરા કપોય સુસ્પિતા ॥ ૨૬ ॥
 રાશિ ભાગો દ્વાદશા સૌ । વિભાગા દ્વાદશાપ્યથુ ।
 મુક્તેષ્વસ્થા ધર્મીતાસાં । સ્થનામ સદૃશં ફલં ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ:—૧ મલાસ અવસ્થા, ૨ નિદ્રાવસ્થા, ૩ મરણ
 વસ્થા ૪ જવાવસ્થા ૫ હાસ્યવસ્થા, ૬ રત્ની અવસ્થા ૭
 ક્રીડાવસ્થા ૮ નિદ્રાવસ્થા, ૯ શુક્લાવસ્થા ૧૦ જરાવસ્થા, ૧૧
 કપોયવસ્થા ૧૨ મુક્તિવાસ્થા એ બાર અવસ્થા બાલુબાની રીતો—

ચંદ્રમા એક રાશીને એકસો પાંત્રીસ ધડી ભોગવે છે. તેને ખારે ભાગ દેતાં સવા અગીયાર ધડી આવે. તે ચંદ્રમાની એક અવસ્થા જાણવી. એમ દરેક જુદી જુદી અવસ્થા જાણવી એ અવસ્થાઓ પોતપોતાના નામ પ્રમાણે ફળ આપે છે. ॥૨૬-૨૭॥

ચંદ્રમાના ધરની દીશાઓ.

મેષે ચ સિંહે ધન પૂર્વ ભાગે । વૃષે ચ કન્યા મકરે ચ યામ્યાં ॥
મિથુને ચ તુલે કુમ પશ્ચિમાયાં । કર્કે ચ મીને અલિ ઉત્તરાયાં ૨૮

ભાવાર્થ:—મેષ, સિંહ તથા ધન રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે પૂર્વ દિશામાં ચંદ્રમાનું ધર જાણવું, વરખ, કન્યા તથા મકર રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે દક્ષિણ દીશામાં ચંદ્રમાનું ધર જાણવું, મીથુન, તુલા, તથા કુલ રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે પશ્ચિમ દીશામાં ચંદ્રમાનું ધર જાણવું; ને કર્ક, મીન તથા વૃશ્ચિક રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે ઉત્તર દીશામાં ચંદ્રમાનું ધર જાણવું. ॥ ૨૮ ॥

ચંદ્રમાનું ફળ.

સન્મુખો અર્થ લાભાય । પૃષ્ઠતોપિ ધનં હરેત્ ॥
દક્ષિણે સુખ સોભાગ્યં । વામે ચંદ્રે ધન ક્ષયં ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ:—સન્મુખ ચંદ્રમાનું ધર હોય તો ધનનો લાભ કરે, પાછળ ચંદ્રમાનું ધર હોય તો ધનનો હાની કરે તથા મૃત્યુ કરે, ડાબા હાથ લાણી ચંદ્રમાનું ધર હોય તો ધનનો ક્ષય કરે અને જમણા હાથ લાણી ચંદ્રમાનું ધર હોય તો સુખ સંપત્તિ આપે. ॥ ૨૯ ॥

ત્રીપુલ્કર તથા યમલ યોગ.

રવિમદ ભૌમવારે । મદ્રા તિથીષુ ત્રિપાદકે ધિશ્ચે ॥
યોગઃ ત્રિપુલ્કરાખ્યો । દ્વિપાદકો યમલ નામાનિ ॥૩૦॥

શાવાર્થ:—(શક્રા વીથી) જીવ સાતમ, બારશ, સ્ત્રી
 યની, મગજવાર કમવાર હોય તથા કૃતીકા પુનર્વસુ છિન્નપાદા,
 પુર્ણ શક્રપદ એ ત્રણે જોડી દીવસે હોય તો તે ત્રીપુષ્કર યોગ
 કહેવાય છે જીવ, સ્ત્રીવાર ને મધ્યા નક્ષત્ર હોય સાતમ યની
 વાર ને ચિત્રા નક્ષત્ર હોય, બારશ મગજવાર ને ખનિષ્ઠા નક્ષત્ર
 હોય તો સમઘયોગ બાધવો ॥ ૩૦ ॥

ત્રીપુષ્કર, ચમલ યોગ તથા પચક

પચકે પચ ગુણિત । ચિત્તુર્ણ ચ ત્રિપુષ્કરે ॥

ચમલે દિગ્વ્ય સર્વ । શનિ કૃષ્ણાદિક મર્ત ॥૩૧॥

શાવાર્થ:—પચકમાં જાળકે જ મે તો પાંચ જાળકે સુધી
 તેણે જ થાય અને પચકમાં મરણ થાય તો પાંચ મરણ થાય.
 ત્રીપુષ્કરમાં પુત્ર થાય તો કમવાર ત્રણ પુત્ર થાય અને કન્યા
 જન્મે તો કમવાર મણુ જન્મે અને મરણ પણ ત્રણ થાય.
 આશુવલ્લ વિવેરે કમવે તો પણ ત્રણ થાય એમજ સમઘ યોગમાં
 પણ ઉપર કહ્યા પ્રમાણે બન્ને બન્ને કામની કામી તથા વૃદ્ધિ
 સમજવી ॥ ૩૧ ॥

કર્ણ વિષે

કૃમ ચતુર્દશ્યર્દા । ધૃવાણિ શકુનાનિચ્છતુપર્વનાગ ॥

કિસ્તુમ્મપિ મતિપ । વિષ્વર્દાદય વવાદિનિ ॥૩૨॥

શાવાર્થ:—કૃષ્ણપક્ષની ચૌદશના સ્તરે જળમાં શકુની કણ
 આવે, જમાવાસ્વાના પહેલા જળમાં ચતુષ્પદ કણ આવે, જીવ
 જળમાં નાશ આવે, અને શુકલપક્ષની જોકમને દીવસે પહેલા જળમાં
 કિસ્તુમ્મ આવે તો એ કણ સિંધર બાળવા જોકમના પાછલા
 જળમાં જવાદિ કમવાર આવે ॥ ૩૨ ॥

કર્ણ ગણવાની રીત

અતિથિ તિથ્યર્દિગ્વિની । શુક્ર મતિપશ્ચાદિતઃ ॥

પક્ષોમા સપ્ત દુતા । શપ કર્ણ વશાદિક ॥૩૩॥

ભાવાર્થ:—ગયેલી તીથીને ખમણી કરવી, શુકલપક્ષ પ્રતી-
પદાને આદી લઇને તેમાંથી એક જોડો કરવો, સાતનો ભાગ
દેવો, અને શેષ રહે તે ખવાદી કર્ણ બાણુવા. ॥ ૩૩ ॥

કર્ણનાં નામ.

વવ વાલવ કૌલવ તેતલાચ્ય । ગીર વણિજ વીણિ સજ્ઞાનિ ॥

સપ્તઃ કરણાનિ પુનઃ પુનઃ । રિહિતિથ્યર્દ્ધ પ્રમાણાનિ ॥૩૪॥

ભાવાર્થ—૧ ખવ, ૨ ખાલવ, ૩ કૌલવ, ૪ તેતલ, ૫
ગીર, ૬ વણીજ, ૭ વીણી; એ સાત કર્ણ ચર છે. તે એક એક
દિવસમાં બધે કર્ણ આવે છે. ॥ ૩૪ ॥

ઉપર કહેલાં કર્ણમાં શું શું કામ કરવું

તથા ન કરવું તે વિષે.

પૌષ્ટિક સ્થિર શુભાનિ વવાચ્યો । વાલવેધી જહિતાન્યપિ કર્મા ।

કૌલવે પ્રમદા મિત્ર વિધાના । તેતલે શુભ ગજાશ્રય કર્મા ॥૩૫॥

ગરેચ વિજાશ્રય કર્પણાનિ । વાણિર્ય વિસ્થૈર્ય વણિ ક્રિયાશ્ચ ॥

ન સિદ્ધિ માંતિ કૃતશ્ચ વિગ્ર । વિપારા વિઘાતાદિષુ સિદ્ધિ કર્મ ॥૩૬॥

મંત્રોષધા નિશકુલાનિ સપૌષ્ટિકાનિ ।

ગો વિપ્ર રાજ્ય પિતૃ કર્મ ચતુષ્પદેષુ ॥

સૌભાગ્ય દારુણહૃતિ ધ્રૂવ કર્મ નાગે ।

કિસ્તુગ્ર નામ્નિ શુભ પૌષ્ટિક મંગલાનિ

॥૩૭॥

ભાવાર્થ—પૌષ્ટિક કર્મ, સ્થિર કર્મ એટલે ગૃહારંભ, વાવ,
કુવા, તળાવ, ધર્મશાળા, આદિ આશ્રમ તથા સ્થિર શુભ કર્મો
ખવ કર્ણમાં કરવાં, ખાલવ કર્ણમાં પ્રાક્ષણને પ્રીતિથી દાન યુન્યાદિ
શુભ કામ કરવા, કૌલવ કર્ણમાં સ્ત્રીની મીત્રાઇ કરવી, તથા મિત્ર
સાથે પ્રીતિ કરવી, તેતલ કર્ણમાં શુભ કર્મ કરવાં તથા કોઇની
નોકરી ચાકરી કરવી, ગીર કર્ણમાં બીજ રોપવા તથા ખેતી કરવી,
વણીજ કર્ણમાં વેપારાદિ કામ કરવાં, વિણી એટલે બદ્રામાં કોઇ

પણ કામ કરેલું સિદ્ધ ન થાય પણ દુષ્ટ કામ કરનામાં પુષ્ટી
 હતી છે, શકુની કણમાં મગ્ર જોયથી સિદ્ધ થાય છે તથા પાષ્ટિક
 એટલે શાંતિ થાય છે, ને બાય બ્રાહ્મણાદિકનું કથાનું કામ તથા
 સજ્જાતનાદિક તથા ચિત્ર કાર્ય કરનામાં એષ્ટ અણામ છે, નાગ
 કણમાં સામાન્યદિક કામ તથા હાથનું કામ એષ્ટ અણામ છે, જને
 કિસ્તુપ્ત કણમાં શુભ મંગળીક, બુદ્ધ શાંતિ જાદિ કાર્ય એષ્ટ
 અણામ છે વિશેષ કણ જોવાની રીત નીચેના મત્રથી સમજવી
 શી શુક્લપદના કણનો મત્ર શ્રી કૃષ્ણપદના કણનો મત્ર

તીથી	દીવસનાં	રાત્રીનાં.	તીથી	દીવસનાં.	રાત્રીનાં
૧	ક્રિસ્તુ	બવ	૧	બાલવ	ક્રોલવ
૨	બાલવ	ક્રોલવ	૨	તેતલ	બર
૩	તેતલ	બર	૩	વણીજ	વીંટી
૪	વણીજ	વીંટી	૪	બવ	બાલવ
૫	બવ	બાલવ	૫	ક્રોલવ	તેતલ
૬	ક્રોલવ	તેતલ	૬	બર	વણીજ
૭	બર	વણીજ	૭	વીંટી	બવ
૮	વીંટી	બવ	૮	બાલ	ક્રોલવ
૯	બાલવ	ક્રોલવ	૯	તેતલ	બર
૧૦	તેતલ	બર	૧૦	વણીજ	વીંટી
૧૧	વણીજ	વીંટી	૧૧	બવ	બાલવ
૧૨	બવ	બાલવ	૧૨	ક્રોલવ	તેતલ
૧૩	ક્રોલવ	તેતલ	૧૩	બર	વણીજ
૧૪	બર	વણીજ	૧૪	વીંટી	શકુની
૧૫	વીંટી	બવ	૧૫	ચતુષ્પદ	નાગ

શકુની ચતુષ્પદ નાગ અને કિસ્તુપ્ત ૫ ચાર

કર્ણના સ્વામિ વિષે

શકુની મત્રુલ ચતુર્ણમિષ્ઠ । કલિ દુષ્પદ સર્પ પચના યુદ્ધઃ ॥
 સત્તાનામિદ્રાગ્ર મિષ્ઠા । યમશુભિય સયમા ॥૨૮॥

વિષ્ટી વિના વવાદ્યેષુ । કરણેષુ દશસ્વપિ ॥

ચતુર્વંગાશ્રિતા સર્વા । કરણીયા શુભા ક્રિયા ॥૩૯॥

ભાવાર્થ—શકુની, ચતુષ્પદ, નાગ, ક્રીસ્તુદ્ન એ ચાર કર્ણના સ્વામી—૧ કલી, ૨ વૃષભ, ૩. સર્પ, ૪ પવન. એ ચાર છે.

અવાદિક સાત કર્ણના સ્વામી—૧ ઇંદ્ર, ૨ બ્રહ્મા, ૩ મીત્ર ૪ આર્ય, ૫ પૃથ્વી, ૬ શ્રી, ૭ યમ, વીષ્ટી કરણ વિના હંશ કરણ ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ એ ચાર વસ્તુને આપવાવાળા છે.

સંક્રાંતિ પ્રકાર.

સુપ્તસ્ય સક્રમે નાગે । તેતલે ચ ચતુષ્પદે ॥

નિવિષ્ટસ્યગરે વિષ્ટો । વણિજે વાલવે વવે ॥૪૦॥

ઉર્દ્ધસ્થિતસ્ય કિસ્તુત્રે । શકુનૈ કૌલવે રમે ॥

અનિષ્ટ મધ્યેષ્ટ ફલો । વૃષ્ટિ ધાન્યાર્થ વિગ્રહે ॥૪૧॥

ઉર્દ્ધ સુમિક્ષકારી । મધ્યમ ફલકારકૌનિવિષ્ટસ્તુ ॥

શયન કરોતુ વૃષ્ટિ । દુર્મિક્ષ તસ્કર ભય ચ ॥૪૨॥

ભાવાર્થ—નાગ કર્ણ, ચતુષ્પદ તથા તેતલ એ ત્રણ કર્ણમાં સંક્રાંતી એસે તો સુતી કહીએ, ગર, વીષ્ટી, વણીજ, બાલવ, અવ એ પાચ કર્ણમાં સંક્રાંતી એસે તો બેડી કહીએ, ક્રીસ્તુદ્ન, શકુની કૌલવ એ ત્રણ કર્ણમાં સંક્રાંતી એસે તો રમે કહીએ.

હવે તેનું ફળ કહે છે—સુતી સંક્રાંતી મીઠા ફળને આપનારી છે, બેડી મધ્યમ છે, અને ઉલી શ્રેષ્ઠ છે, તે પ્રમાણે ફળ સમજવું તેમાં ઉલી સંક્રાંતી હોય તો સુકાળ સમજવો, બેડી સંક્રાંતી મધ્યમ ફળ આપે, સુતી વરસાદ ઘણો પણ મોઘવારી તથા ચોરનો ભય ઉત્પન્ન કરે ૪૦-૪૨

સંક્રાંતિનાં મુહૂર્ત જાણવાનો પ્રકાર.

અશ્લેષા સ્વાતિ જ્યેષ્ઠાદ્રા । શત તારા યમાધુર્ય ॥
 પચદશ મુહૂર્ત્તાનિ । પદ્ધિશ્ચં નામ કિર્ત્તિયેત્ ॥૪૩॥
 ઉત્તરાત્રિણિ રોહિણ્યૌ । વિશાખા ચ પુનર્વસુ ॥
 ચત્વારિ સહસા પંચ । મુહૂર્ત્તા મુનિ કિર્ત્તિતા ॥૪૪॥
 અશ્લેષાદ્રા ભરણ્યાં ચ । સ્વાતિ યેષ્ઠા ચ વારુણિ ॥
 एतेपंचदशी मुहूर्त्ता । शेषात्रिंशन् मुहूर्त्तिका ॥૪૫॥
 પૂર્વાત્રયં હસ્ત મધા ધનિષ્ઠા । મુલાનુરાધા મૃગ કૃત્તિકા ચ ॥
 चित्राभिनी रेवतिकर्ण पुष्यं । त्रिंशन् मुहूर्त्ता प्रवदन्तिज्ञा ॥૪૬॥

ભાવાર્થ:—અશ્લેષા, સ્વાતી, જ્યેષ્ઠા, આર્દ્રા, શતભીષા, એ નક્ષત્રોમાં સંક્રાંતિ એસે તો ૧૫ મુહુરતી જાણવી. ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, વિશાખા, પુનર્વસુમાં સંક્રાંતિ એસે તો ૪૫ મુહુરતી જાણવી. હવે બીજા પ્રકારથી કહે છે. અશ્લેષા, આર્દ્રા, ભરણી, સ્વાતિ, જ્યેષ્ઠા, શતભીષા, એ નક્ષત્રોમાં ૧૫ મુહુરતી સંક્રાંતિ જાણવી. બીજા રહેલાં નક્ષત્રોમાં ૩૦ મુહુરતી જાણવી. તે ત્રીસ મુહુરતીનાં નક્ષત્ર કહે છે. ત્રણ પુર્વા, હસ્ત, મધા, ધનિષ્ઠા, મુલા, અનુરાધા, મૃગશર, કૃતિકા, ચીત્રા, અશ્વિની, રેવતી, શ્રવણ, પુષ્ય, એ પંદર નક્ષત્રોમાં સંક્રાંતિ એસે તો ત્રીસ મુહુરતી જાણવી. ॥ ૪૩-૪૬ ॥

સંક્રાંતિ ફલ વિચાર.

શીયાલે સુતિ ભલી । વેઠી વર્ષાકાલ ॥
 ઉન્હાલે ડમી ભલી । જોશી સ્વડી નિહાલ ॥૪૭॥

ભાવાર્થ:—શીયાળાની ઋતુમાં એટલે કાર્તીક, માર્ગશીર્ષ, પોષ, માઘ, એ ચાર માસમાં સુતે કણે સંક્રાંતિ એસે તો અન્નાદિક સોંધા બાબે વેચાય તથા ચોમાસાની ઋતુમાં એટલે

જાણક શાવણ, શાકપદ, આસો જે બાર માસમાં બેઠે હશે
 સર્ગની હોય તો વરલાદ સાથે થાય, અને જિનાળામાં જોડે
 કામળ ચેત્ર, વેશાળ જેઠ જે બાર માસમાં બેઠે હશે સર્ગની
 બેસે તો શુભ ફળ જાપે શેઠમાં મુખામરી સારી રહે જિ
 રની સર્ગની જે માસમાં અનુકુળ બેસે તે જ માસ સાથે
 સમજવો ॥ ૪૭ ॥

સક્રાંતિ વાર ફલ વિષાર

વિમરવિજય પંચમહરવી સંચારો હોય ॥

પપરહવી જગમમહમીપલાલે કોઈ

॥૪૮॥

શીશ્વિરસપર પંચમહસસી મુદ્દગો થાય ॥

દેવ સયોગે છઠ્ઠ પદ્મ ॥ તો પુરવી પશ્ચાત્ત

॥૪૯॥

જિજિવારે રવી સક્રમે ॥ ત્રીજ અમાવાસ્યા હોય ॥

પપરહવી જગમમ ॥ નંદયધિર કોકોય

॥૫૦॥

ભાવાર્થ:—આલવી સર્ગની પાછલા માસની જે સર્ગની
 બેસતી વેળા જે વાર હોય તેથી જણવાં જોઈલામે વારે બેસે
 તેનું શુભાશુભ ફળ કહે છે જિજિવારે—જેમકે, આલવી સર્ગની
 જુલવારી બેઠી અને તેના પહેલા માસની સર્ગની સ્વીવારે બેઠી
 હતી તો તે જણવાં જોઈલા વાર જુલ જાયો માટે જોઈલા વારે બેઠી
 તેમ સમજવું જે પ્રમાણે કૌંક સમજવી આલવી સર્ગની
 પૂર્ણિમા વાર જોડે શુદ્ધવારે બેસે તો જન્મતમાં કુખજનો વાલ
 થાય, અને અનુષ્ઠાને જીજિવા મામતાં પણ મળે નહીં, જીજે
 ત્રીજે વારે સર્ગની બેસે તો તે માસમાં રસાદિક ચોપ્ર થાય.
 પૂર્ણિમા વારે બેસે તો ખાન્ધ ચોપ્ર થાય દેવચોરે જો છુટે વારે
 સર્ગની બેસે તો મહુ ફળ જાપે, પૂર્ણિમા ઉપર જલ થાય, અને
 અનુષ્ઠા દેશાવર આલવા જાય, વળી જે વારે સર્ગની બેસે તે
 વારની અમાવાસ્યા હોય તો તે માસમાં મુદ્દગો પ્રસન્ન થાય,
 કુખજનક થાય જાય અને અનુષ્ઠામાં મરહીનો ઉપદ્રવ થાય.

સંવત્સરના વશાનો વિચાર.

સુંદર શશિ હર વિશ પશ્ચોવે । દશય નિકંદન દિણયરજોવં ॥
મંગલ આઠ કરંદં બુધવારહ । ગુરા શુક્રાં એવં અઢારહ ॥
જો શનિ રાહુ કૈવં વયગૈ । નિશ્ચય કાલ હઢોહઢેવયગૈ ॥૫૧॥

ભાવાર્થ.—કર્ક સંક્રાંતી સોમવારી એસે તો વીશ વસાનુ વર્ષ જાણવું; એટલે તે સાડ જાણવું. કર્ક સંક્રાંતી રવીવારી એસે તો દશ વસાનુ વર્ષ જાણવું, એટલે તે મધ્યમ છે. મગળવારે એસે તો આઠ વર્ષનું જાણવું; તે મધ્યમ છે. બુધવારે એસે તો બાર વસાનુ જાણવું, તે સાધારણ છે. ગુરવારે તથા શુક્રવારે એસે તો અઢાર વસાનુ વર્ષ જાણવું, તે સાડ છે. શનીવારે એસે તો હજારહજાર કાળ સમજવો. ॥ ૫૨. ॥

પરદેશ ગમન પ્રસ્થાન પ્રમાણ.

પ્રસ્થાન મુદ્દ મુદિતં દશકાર્દ્ધનુના ।

મર્ધાગ્દ્વન્ન શતક પંચકતશ્રુમાય ॥

તત્રેવ મંડલિક ભૂપતિ શેષ લોકે ।

સ્થેયેતુ સપ્ત દશ પંચ દિપા ક્રમેણ

॥૫૨॥

પ્રસ્થાન મારુદ્ધનુપાં શતાનિ । પંચાત્રકે વિધનુપા શતાર્દ્ધ ॥

સ્વસ્થાન ગસ્યા દશમિર્દ્ધનુર્મિ । ગતઃ સ્વલુપ્રસ્થીત એવ મન્યે ॥૫૩॥

બુધેદુશ્રુક્ર જિવાના । દિન પ્રસ્થાનમુત્તમં ॥

પુર્ણિમાયા અમાવાસ્યાં । ચતુર્દશ્યાં ચ નૈષ્યતિ

॥૫૪॥

પુર્ણિમાયાં ન ગતવ્યં । વ્યાસસ્ય વચન યથા ॥

શુક્લા વા યદિ વા ક્રશ્મા । વર્જરિયા ચતુર્દશિ

॥૫૫॥

ભાવાર્થ.—પોતાના ઘરથી પ્રસ્થાનું દશ ધનુષ્ય એટલે ચાલીસ હાથ દુર ચુકવું. તે ઉપરાંત યાંચસો ધનુષ્યની અંદર ચુકવું, તો કાર્ય સિદ્ધિ થાય. હવે તેના કિંવસ કહે છે. મંડલીક રાજાને કીવસ દસ સુધી પ્રસ્થાન રહી શકે. સામાન્ય રાજાને સાત

દીવસ સુધી રહી શકે બીજા સર્વ લોકોને પાંચ દીવસ સુધી રહી શકે ઉપરના દીવસોની જગદર જગદશ તેને જમન કરવું જોઈએ. ૧૧ીં કેટલાક જાણીએ એમ પણ કહે છે કે પાંચસે ધનુષ્ય વેગથુ સુકેવુ જોઈએ એ ઉત્તમ છે, સી ધનુષ્ય મધ્યમ છે, અને પચાસ ધનુષ્ય સાધારણ છે

પ્રસ્થાન જમન કરવામાં જુધ, સોમ શુક્ર, સુર જિ વાર સારા છે જમનમાં પુનમ, જમ્ભાવાસ્થા, જ તે પક્ષની બૌદ્ધ્ય એ વીશીએ જગદશ વજવી ॥ ૫૨-૫૫ ॥

ગમન નક્ષત્ર વિચાર

અશ્વની પુણ્ય રેવત્યો । મૃગો મુલં પુનર્વસુ ॥

હસ્ત જેષ્ઠાનુરાધાસ્યુ । યામ્યાયે તારકાશ્લ ॥૫૬॥

વિશ્વાસ્તા શુતરાતિશ્ચ । તપાદ્યા મરશી મથા ॥

અશ્લેષા મતિકાશ્ચૈવ । મૃત્યુવૈવાસુ મધ્યમા ॥૫૭॥

રોહિણી ત્રિણી પૂર્વાષિ । સ્નાતિ ધિષ્ઠા ચ વારુણી ॥

મૃગશ તથા ધનિષ્ઠા ચ । મસ્થાને મધ્યમાસ્તુતા ॥૫૮॥

ભાવાર્થ:—જનની, પુખ્ત, રેવતી, મૃગશર મુળ પુનર્વસુ, હસ્ત, ભરણી, જનુશાખા એ નવ નક્ષત્રો જમન કરવામાં સારાં છે

વિશાખા તથા ઉત્તરા જ્યારી કાર્તીક મથા, જમ્બેશ્વર, કૃતિકા એ નક્ષત્રોમાં જમન કરે તો મરણ જાય, માટે તે ત્યાગ કરવા

રોહિણી પ્રજુ પુષી, સ્નાતી, ધિષ્ઠા સતતિષા, અવધુ, ધનિષ્ઠા, એ નક્ષત્રો વાલવામાં મધ્યમ છે ॥ ૫૬-૫૮ ॥

ન ચાલવાના નક્ષત્રોનો ઘરવત

ધ્રુવે મિથુન પૂર્વાદિ । ધ્રુવૈર્મધ્યં દિનેનયિઃ ॥

અર્ધાદિને ન ચ સિમૈ । પ્રલોપ મૃદુભિર્ન ચ ॥૫૯॥

નિર્દીપ્ત ફાલ્ગુનો તીર્થજૈ । નિર્દાતે ચ ચરેર્નદિ ॥

ત્રિને શમ ત્રિષા યાત્રા । યાત્રા નિર્દીપ્તમ શમ ॥૬૦॥

ભાવાર્થ:—ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, વિશાખા, કૃતિકા, એ નક્ષેત્રોમાં સવારથી મધ્યાન્ન સુધી ન ચાલવું. મઘા, ત્રણ પુર્વા, ભરણી એ નક્ષેત્રમાં મધ્યાન્ન વેળાએ ન ચાલવું. પુષ્ય, હસ્ત, અશ્વિની, અભિજિત, એ નક્ષત્રમાં પાછલે પોહોરે ન ચાલવું. ચિત્રા, અનુરાધા દેવતી, મૃગશર એ નક્ષત્રમાં સંધ્યા વખતે ન ચાલવું. અશ્લેષા, જ્યેષ્ઠા, આર્દ્રા, મુળ એ નક્ષત્રમાં મધ્ય રાત્રીએ ન ચાલવું. સ્વાતી, પુનર્વસુ, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, સતભિષા એ નક્ષત્રમાં પરાઈએ ન ચાલવું. પરદેશ જવામાં વારનો વિચાર—સોમ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર એ વાર ચાલવામાં સારા છે, અને મંગળ, શની, રવી એ વાર ચાલવામાં સારા નથી. વિશેષમાં પરાઈએ તો વર્જવા. ॥ ૫૯-૬૦ ॥

રો.	ઉ.	ઉ.	ઉ.	વિ.	કૃ.	સવારથી મધ્યાન્ન સુધી ન ચાલવું.
મ.	પૂ.	પૂ.	પૂ.	ભ.	એ	નક્ષત્રમાં ખપોરે ન ચાલવું.
પુષ્ય.	હ.	અશ્વ.	અભિ	એ	નક્ષત્રમાં	પાછલે પોહોરે ન ચાલવું.
ચિ.	અનુ.	દેવ.	મૃગ	એ	નક્ષત્રમાં	સંધ્યા વખતે ન ચાલવું.
અશ્લે.	જ્યે.	આર્દ્રા	મૂલ.	એ	નક્ષત્રમાં	મધ્યરાત્રીએ ન ચાલવું.
સ્વા	પૂન.	શ્ર.	ધનિ	સત.	એ	નક્ષત્રમાં પરાઈએ ન ચાલવું.

પરિઘ યોગ જોવાનો વિચાર.

પ્રાચ્યાદિ દિગ્ ચતુષ્કેષુ । ક્રમાત્ શુભોગ્યાદિ સપ્તકં ॥

ચતુષ્ક પ્રાગુત્તરયોઃ પ્રત્યગ્યામ્યો । મધ્યૌ મધ્યૌન્યથા પરિઘઃ ॥૬૧॥

અગ્નિ મારુતયોર્લગ્ના । પરિઘાતિષ્ટતે મહિં ॥

દેવા અપિ ન લઘતિ । માનવા ન ચ દાનવાઃ ॥૬૨॥

ભાવાર્થ — પુર્વ દિશા આદિ લઈને નામપૂર્વક કૃતિકા નક્ષેત્રથી સાત સાત નક્ષેત્રો દીશાઓમાં સુકીએ, અને પરીઘ યોગ માસમાં જે નક્ષેત્ર ઉપર પરીઘ યોગ હોય તે પરીઘ યોગ ઉલ્લઘન કરીને તે દીશામાં ન જવું. તે દિશા દેવતા, દૈત્ય તથા મનુષ્ય એ સર્વેને નિર્જિત છે. ॥ ૬૧-૬૨ ॥

ગમન મુહૂર્ત વિચાર

સર્વદિગ્ ગમમે હસ્ત । યજ્ઞ રેતીદ્વય ॥

યુગ પૂર્વ્યં ચ સિદ્ધિસ્ય । કાષ્ઠેષુ નિષિષ્ઠેકપિ ॥૬૩॥

ભાવાર્થ:—ગમન મુહૂર્તમાં બારે દિશાઓમાં જવાનાં નક્ષત્રોનાં નામ—હસ્ત, યજ્ઞ, રેતી, મુખશીર્ષ પુખ્ત. એ નક્ષત્રો સિદ્ધિદાયક છે ॥ ૬૩ ॥

દિશાશૂલ વિચાર

ન દુઃ દક્ષિણાં ગચ્છેત્ । ન પૂર્વાં જ્ઞાનિ સોમયો ॥

શુકાર્કયો પ્રતિષ્ઠિનાં । નોતરાં પુષ્પ યૌમયો ॥૬૪॥

ભાવાર્થ:—ગ્રહનારે દક્ષિણ દિશામાં દિશાશૂલ માટે તે દિશામાં ન જવું ચનીનારે તથા સોમનારે પુષ્પ દિશામાં દિશાશૂલ માટે તે દિશામાં ન જવું શુકનારે તથા રવીનારે પશ્ચિમ દિશામાં દિશાશૂલ માટે તે દિશામાં ન જવું પુષ્પનારે તથા મંચળનારે ઉત્તર દિશામાં દિશાશૂલ માટે તે દિશામાં ન જવું એ કહી તે દિશાશૂલ સાતું જવું પડે તો નીચેના કાષો કરીને જવું

દિશાશૂલના મગ વિષે

રવિ તથોલ મયં કહ દપ્પણ । પાપ્યા પાવો ધરણિનંદન ॥

ગુલ રાત્રત્વ દર્શી ગુલ્મવારહ । રાહ પાવો શુક્રદ્વારે ॥

જા જ્ઞાનિમર વિષ્ણુમપાવર્ષ । સર્વે કજ્જ કરે પરિમાવર્ષ ॥૬૫॥

ભાવાર્થ:—દિશાશૂલ સ મુખ જરૂરીજાત કામ માટે જવું પડે તો નીચેની ધીજનો ઉપયોગ કરી જવામાં દિશાશૂલનો રોપ નથી ૧ રવીનારે તાંબુલ (પાન) ખાઈને જવું ૨ સોમનારે દર્પણમાં મુખ બોધને જવું ૩ મંચળનારે ખાણા ખાઈને જવું ૪ પુષ્પનારે બેળ ખાઈને જવું ૫ શુકનારે કઢી ખાઈને જવું, ૬ શુકનારે રાઈ ખાઈને જવું ૭ જ્ઞાનિનારે ચાવડીન ખાઈને જવું

એ પ્રમાણે ચાર પ્રમાણે શુકન સાંધીને જાય તો કાર્યની સિદ્ધિ થાય ॥ ૬૫ ॥

વિદિશા દિશાશૂલ.

મગલે મારુતે શૂલ । ઇશાને બુધ શનિશ્વરૌ ॥

નૈરુતે શૂક સૂર્યાસ્યાં । આગ્રેયો ગુરુ સોમયો ॥૬૬॥

ભાવાર્થ:—મગળવારે વાયવ્ય ખૂણામાં દશાશૂળ હોય છે, બુધવારે, શનીવારે ઇશાન ખૂણામાં દશાશૂળ હોય છે, શુક્રવારે, રવીવારે નૈઋત્ય ખૂણામાં દશાશૂળ હોય છે, શુરવારે, સોમવારે અગ્નિ ખૂણામાં દશાશૂળ હોય છે ॥ ૬૬ ॥

વિદિશા દિશાશૂલના પરિહાર વિષે.

શ્રીલંકા દધી મૃત્ સર્પિ । પૃષ્ઠિ તેલ સ્વલક્રમાત્ ॥

વારેર્કાદૌ સદા વંદ્યા । દિગ્ શૂલા ચ શૂમે દિને ॥૬૭॥

ભાવાર્થ:—વિદિશા દશાશૂળમાં સામા જતા નીચેના પદાર્થ વાપરીને જવાથી દશાશૂળનો દોષ નથી. ૧ રવીવારે સુખડનું તીલક કરીને જલુ, ૨ સોમવારે દહીંનું તીલક કરીને જલુ, ૩. શુરવારે લોટનું તીલક કરીને જલુ, ૪. શુક્રવારે તલ ખાઈને જલુ, ૫. શનીવારે ખોળ ખાઈને જલુ, ૬. મગળવારે મૃત્તીકા (માટી) નું તીલક કરીને જલુ, ૭ બુધવારે ઘીનું તીલક કરીને જલુ

નક્ષત્ર દિશાશૂલ.

પૂર્વાસ્યામાષાઢા । શ્રવણ ધનિષ્ઠા વિશાખાયામ્ય ॥

પૂષો મૂલં પ્રાચ્યં । હસ્ત ઉદિત્યાં ચ ધિશ્ચ શૂલાનિ ॥૬૮॥

ભાવાર્થ — પૂર્વોષાઢા નક્ષત્રમાં પૂર્વ દીશામાં ન જલુ, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, વિશાખા નક્ષત્રમાં દક્ષીણ દીશામાં ન જલુ, પુષ્ય, મૂળ એ બે નક્ષત્રમાં પશ્ચીમ દીશાએ ન જલુ, હસ્ત નક્ષત્રમાં

ઉત્તર દીશાએ ન જણું વિશેષ નીચેના આર નક્ષત્રો આર દીશાએ
જરૂર વળવા ॥ ૬૮ ॥

નક્ષત્ર શૂલ

ઉચ્ચરે હસ્ત દક્ષિણ પિત્તા । પૂર્વ રોહિણી મુળરે મિત્તા ॥
પશ્ચિમે મધ્યમા મકરા સગમણા । હરિહર ધંમ પૂર્વર નિષ્ઠે મરમા ૬૯

સાવાર્થ:—ઉત્તર દીશામાં હસ્ત નક્ષત્રમાં ન જણું; ચિત્રા
નક્ષત્રમાં રક્ષીણ દીશામાં ન જણું; પૂર્વ દીશામાં રોહિણી નક્ષ
ત્રમાં ન જણું; પશ્ચિમે દીશામાં મધ્યમા નક્ષત્રમાં ન જણું; જે
જ્યેષ્ઠ તે પ્રથમ ઇંદ્ર પણ તને યોગથી બધાંને નહીં નિષ્ઠે મુક્તિ
દાય ॥ ૬૯ ॥

કેટલાક આચાર્યોના નક્ષત્ર શૂળમાં નીચે પ્રમાણે મત છે
જ્યેષ્ઠા માદ્રપદા પૂર્વા । રોહિણી ઉત્તરાષાઠ્યમિ ॥

પૂર્વાદિપુક્રમાસુ કીલા । ગતસ્પેષેપુનાગત ॥૭૦॥

સાવાર્થ:—જ્યેષ્ઠામાં પૂર્વ દીશામાં ન જણું; પૂર્વાષાઠ
પદમાં રક્ષીણ દીશામાં ન જણું; રોહિણીમાં પશ્ચિમે દીશામાં ન
જણું; પૂર્વાદિપુક્રમાં ઉત્તર દીશામાં ન જણું; જે પ્રમાણે જે
જ્યેષ્ઠ તે પાછો ન આવે એમ કેટલાક આચાર્યો કહે છે ॥૭૦॥

યોગિની વિષ્વાર

પૂર્વિ પરિવા નયમિ । તદ્ અણગારસી અગ્નીજ ॥
દારિણ પંચમ તેરસિ । વારસિ વરુણીય નેરણ ॥૭૧॥
પશ્ચિમ છઠી વસદક્ષી । સપ્તમિ પદિ પુનવાયવે કુળે ॥
દક્ષમિ વિયા સત્તર । અઠમિ અમાવસિ ર્જસાણે ॥૭૨॥

સાવાર્થ:—જ્યેષ્ઠ, મેઘ પૂર્વ દીશામાં યોગિનીનું ઘર
જણવું ત્રીજા જળીઆરસે જાણે જુલામાં યોગિનીનું ઘર જણવું
પાંચમ તેરથે રક્ષીણ દીશામાં યોગિનીનું ઘર જણવું બીજા,

પારશે નૈઋત્ય ખૂણામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું. છઠ્ઠું, ચૌદશે પશ્ચીમ દીશામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું. સાતમ, પુનમે વાયવ્ય ખૂણામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું. બીજ, દશમે ઉત્તર દીશામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું. આઠમ, અમાસે ઇશાન ખૂણામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું. ॥ ૭૧-૭૨ ॥

યોગીનીનાં નામ તથા વાહન.

પ્રાચ્યાં બ્રહ્માણી । કૌવેર્યાં માહેશ્વરી ॥ આગ્રેયો કૌવેરી ।

નૈરુત્યાં નારાયણી ॥ યામ્યા ચારાહી । વારુણ્યાં ઇંદ્રાણી ॥

વાયવ્યાં ચામુડા । ઇશાને મહાલક્ષ્મી ॥

યોગિની તિથી સપ્રાપ્ત । સગ્રામે સન્મુખી ત્યજેત્ ॥૭૩॥

યોગિની નામ ધજ ધર્મોસ્તથા સિંહો । સ્વાંનં વૃષભ ચરો ગજા ॥

ધ્વાંક્ષત્રૈવ ક્રમેણૈવ । ક્ષેત્રપાલા પ્રકીર્તિતા ॥૭૪॥

ભાવાર્થ:—પૂર્વ દીશામાં યોગીની બ્રહ્માણી નામે છે. પશ્ચિમ દીશામાં યોગીની મહેશ્વરી નામે છે. અગ્નિ ખૂણામાં યોગીની કુબેરી નામે છે નૈઋત્ય ખૂણામાં યોગીની નારાયણી નામે છે. દક્ષિણ દીશામાં યોગીની ચારાહી નામે છે. ઉત્તર દીશામાં યોગીની ઇંદ્રાણી નામે છે. વાયવ્ય ખૂણામાં યોગીની ચામુંડા નામે છે. ઇશાન ખૂણામાં યોગીની મહાલક્ષ્મી નામે છે. પરદેશ જવામાં જમણી તથા સન્મુખની યોગીની ત્યજવી

યોગીનીનાં વાહનનાં નામ.

૧. દ્વજ, ૨. ધર્મ, ૩. સીંહ, ૪. શ્વાન, ૫. વૃષભ, ૬. ગરુડ, ૭. હાથી, ૮. દ્વશ એ આઠ યોગીનીનાં વાહન પુર્વ દીશાથી અનુક્રમે ગણી લેવા. ॥ ૭૩-૭૪ ॥

યોગીનીનું ફલ.

યોગીની સુખદા વામા । પૃષ્ઠે વંછિત દાયનિ ॥

દક્ષિણે ધન હંતાથ । સન્મુખો મરણ પ્રદા

॥૭૫॥

શ્રાવણ—ઠાળી ચોળીની મુખની આપવાવાળી છે પુઠની ચોળીની મન વચ્ચે કાચ સિદ્ધ કરવાવાળી છે જમણી ચોળીની ધતનો ખાશ કરવાવાળી છે સ મુખ ચોળીની મણાવ કદ આપવાવાળી છે ॥ ૭૫ ॥

મહનાં વાહનનો વિચાર

રમિ રિત્ત સિરિ ધરિયાં । નામ રુપાયજો નર્મદ માર્ગ ॥

વિયાયાં નવ વાહન । છરિયાં ફલહિ સમ્માઈ ॥૭૬॥

છરિરિત્ત સિરિ ધરિયાં । નામ રિત્તાય યજો નર્મદ માર્ગ ॥

વિનાયં નવ વાહન । છરિયે ફલહિ સમ્માઈ ॥૭૭॥

સીયિ વારં ધ નસમ । નમ નસમ સયુતં ॥

નવ મિસ્તુ હરેસ્ માર્ગ । શેપ વાહન મુચ્યવે ॥૭૮॥

શ્રાવણ—મુખ નક્ષત્ર ૧૭ તથા ૧૪ દીવસનાં હોય છે તે નક્ષત્રથી પોતાના નામ નક્ષત્ર મુખી બધુ જાને જે જાક આવે તેને નવે જાગતા જાકી રહે તે વાકેન સમજવું તેમાં થની, રાહુ જાને પુરે જો તથેનુ જાણવું જીભ જોડોને માટે અદ્રમા જે નક્ષત્ર ઉપર જે દીવસે હોય તેથી નામ નક્ષત્ર મુખી બધુ તેને નવે જામ દેવાં જાકી રહે તે વાકેન તેમાં મજગ, પુધ, રવી શુક્ર જો જાર જોડેનુ વાકેન જાણવું હવે જીભ રીવ બધવાની કહે છે જે દીવસે જે મક્ર જે શશી ઉપર જોડે તે દીવસની વીથી વાર, નક્ષત્ર જાને પોતાના નામના જાકાર નાંખવા જોકમથી વીથી બધવી સ્વીવારથી વાર જાણવો જામનીથી નક્ષત્ર જાણવું, જાને જે જાક આવે તેને નવે જાગ દેવાં શેપ રહે તે વાકેન ॥ ૭૬-૭૮ ॥

નવ મહના નવ વાહન અને તેનુ ફલ

સ્વર હય ગય મેષાય । જન્મ સિંહે અકાગમોરાઈ ॥

ઈસોયં નવ વાહન । મારવ પુછેશ્વરિ કહિય ॥૭૯॥

લચ્છી હીણં રાસભં । ધન લાભોહ્ય ગણહિસુ અવહૂઅ ॥

મેસે મરણંકીરડ । જવૂ સુહ હરઈ સન્વાઈં ॥૮૦॥

સિહો ઇપિ સુણ મરણ । કાગો દુહ કારઈ વિસેસં ॥

મોરાઈં અથ્થ લાભં । હસો સુહ સયણ વઢેહ ॥૮૧॥

ભાવાર્થ:—૧. ખર, ૨ ઘોડો, ૩. હાથી, ૪. ઓકડો, ૫ શિયાળ, ૬. સીંહ, ૭. કાગડો, ૮ મોર, ૯. હંસ, એ નવ વાહન અતુકમે સમજવા, હવે તેનું ક્ષણ કહે છે —

ગધેડાનું વાહન હોય તો લક્ષ્મીની હાની કરે, ઘોડાનું વાહન હોય તો ધનનો લાભ કરે, હાથીનું વાહન હોય તો સુખ આપે, ઓકડાનું વાહન હોય તો મણાત કષ્ટ થાય, શિયાળનું વાહન હોય તો સુખનો નાશ કરે, સિંહનું વાહન હોય તો મરણ થાય, કાગડાનું વાહન હોય તો ઝેરનો ઉપાધી થાય, મોરનું વાહન હોય તો ધનનો લાભ થાય, હંસનું વાહન હોય તો સુખ આપે. ॥ ૭૯-૮૧ ॥

રાહુ વિચાર.

અષ્ટાસુ પ્રથમાદ્યેષુ । પ્રહરાર્દેષ્ટ હર્નિતાં ॥

પૂર્વસ્પાં વામતો રાહુ । સ્તુર્ય તુર્યાં વ્રજે દિશ ॥૮૨॥

જયાય દક્ષિણે રાહુ । યોગની વામતઃ સ્થિતા ॥

પૃષ્ઠતોઘયં મપ્યેતત્ । ચદ્રમા સન્મુખ સ્થનઃ ॥૮૩॥

મિગસર પોસહ અને વલી માહ । પૂર્વ દિશીને રુંધઈં રાહુ ॥

ફાગુણ ચૈત્ર અને વૈશાખ । દક્ષિણ દિશીને રુંધઈં રાહુ ॥૮૪॥

જેઠ અસાદ અને શ્રાવણ સહી । પશ્ચિમ દિશ રાહુની વહી ॥

ભાદ્રવ આસો કાર્તિક જાંણ । ઉત્તર દિશી રાહુનો પ્રમાંણ ॥૮૫॥

શુભ દિશજિકો જાઈ ઉચલી । સહી દુઃખ પાંમે કષ્ટ તે વલી ॥

તિણદિશી ગૃહગાંમેતર કરે । સો નર ચિંતા શોક કરિ મરે ॥૮૬॥

મઢ મઢ મદિર પોલ પગાર । સાહમે રાહુન કીજે વાર ॥

મરે કલત્રકે નિર્દન હોય । એહ પટતર રાહુનો જોય ॥૮૭॥

સ્વાવાર્થી:—રાહુની વામ ગતિ છે એટલે જનની ગતિ સમજાવી પૂર્વ દીશા જાણ સધને આર આર થઈ દીશી બિદીશી, તેમાં એથી એથી દીશામાં આર આર થઈ રહે છે તે ધત્રી તથા ત્રિવલમાં તેનું ઉદાઠવણ—સુભીકલથી આર થઈ ત્રિવલ સુધી પૂર્વ દીશામાં રાહુ રહે છે પછી આર થઈ નાભવ્ય ખૂણામાં રહે છે પછી આર થઈ દક્ષીણ દીશામાં, આર થઈ ઇશાન ખૂણામાં આર થઈ પશ્ચિમ દીશામાં, આર થઈ જમિ ખૂણામાં, આર થઈ ઉત્તર દીશામાં તથા આર થઈ નૈઋત્ય ખૂણામાં રહે છે

કહે રાહુનું રણ કહે છે—જમણે રાહુ હોય તે જમ કહે, ચોમની ઠાળી ચાવી, પુઠે રાહુ તથા ચોમની હોય તે જહુ ચાવી અને ચરમા ચામો ચાવે. એવું સુદર્શ સહનિ ગમન કહે તે સુખ સવત્તિ મળે

કહે માસિક રાહુ કહે છે—મામશર, પોષ માસ જે વર્ષે માસમાં પૂર્વ દીશામાં રાહુ હોય છે શમણ, ચૈત્ર, વૈશાખ જે વર્ષ માસમાં દક્ષીણ દીશામાં રાહુ રહે છે જેઠ જવાહ, આવણ જે વર્ષ માસમાં પશ્ચિમ દીશામાં રાહુ રહે છે શાદરવેદ, જ્યેષ્ઠ, કારતક જે વર્ષ માસમાં ઉત્તર દીશામાં રાહુ રહે છે જે દીશામાં રાહુનું ઘર હોય તે દિશામાં ન જવું જે જાય તે કષ્ટ પામે તે દિશામાં નવા ઘરમાં જમર પોતાનું ઘર ઓઢી બીજા ઘરમાં તથા બીજા જામમાં વાસ કરે તે બિન્તા થોડ ઉપજે નગરનો કોટ, કિલ્લો નવું ઘર, પોળ વગેરે કરવું હોય તે રાહુની દીશા ઠાળીને કરવું જે રાહુની દીશામાં કરે તે જી મરે જાવવા પન જામ જાવવા કુટુંબથી કલેશ વાળ. જે રાહુનું પ્રમાણ શામ પ્રમાણે જાણવું ॥ ૮૨-૮૭ ॥

સ્વરોદય વિચાર

માહ મહેરો વહ નાદિ પાર્યં । કૃત્વા પૂરો વસિષ્ઠમર્કવિંચ ॥

ગણેત્ શુભાપારિ વહેતુ સૂર્ય । પુણે રિપુ સુમ્ય ગર્વચક્રપાંત્ ॥૮૮॥

શશિ પ્રવાહે ગમનાદેશસ્તં । સૂર્ય પ્રવાહે નહિ કિંચિનાપિ ॥
પ્રદુર્જયસ્યાદ્વહ માને ભાગે । રિક્તે તુ ભાગે વિફલં સમસ્તં ॥૮૯॥

ભાવાર્થ—સ્વરોદય ઓટલે નાસીકામાંથી વહેતો પવન. જમણી નાસીકામાંથી પવન નીકળતો હોય તો તેને સુર્યનાડી, ડાબીમાંથી વહેતો હોય તો તેને ચંદ્રનાડી, અને બન્નેમાંથી વહેતો હોય તો તેને સુધુભણા કહે છે હવે તેમા પ્રથમ પર-દેશ જતી વખતે જે નાસીકામાંથી પવન વહેતો હોય તે જ તરફનો પ્રથમ પગ ઉપાડી—આગળ સુકીને ચાલવું, તેમજ ગામમાં પ્રવેશ કરતાં પણ તે જ પ્રમાણે પગ મુકવો, જીત મેળવવાના કાર્યમાં જવું હોય તો સુર્ય નાડી સારી સમજવી. પણ વિવાહ વખતે શત્રુને જમણી બાજુ અથવા પુઠે રાખી વિવાહ કરવો.

વળી બીજી રીત કહે છે—સ્થિર કામમાં ચંદ્ર નાડી વહેતી વખતે ચાલવું સારું છે. જિતાવળા કામમાં સુર્ય નાડી ચાલવામાં સારી છે. સુધુભણા નાડીમાં કોઈ કામમાં ચાલવું નહીં; માત્ર ધમધ્યાન કરીએ તો સારી રીતે થાય વળી કોઈ પ્રશ્ન પુછે, કે અમુક કામ સિદ્ધ થશે ? તો જે નાડી વહેતી હોય તે તરફ જાણો રહી પુછે તો સિદ્ધિ સમજવી, અને વિપ-રીત પુછે તો કાર્યની હાની સમજવી ॥ ૮૮-૮૯ ॥

વિશેષ કામ વાર સ્વરોદય વિચાર.

ગમણો ગિહપ્પવેશ । વચ્છ સંગાણ ચ સામિ દંશણયં ॥

સહકમ ધમ્મકારણ । વામા શશિ નાહિ સુહ ભણિયા ॥૯૦॥

સંગ્રામે શુદ્ધ કામે । વિજારમે વિવાહ વિવહારં ॥

• મોઝણ સુરઈ પસંગે । દાહિણ રત્તિ નાહિ સુહ ભણિયા ॥૯૧॥

પુવુત્તર દિશિ સુલ । હવઈ ગમણ વજયં ॥

રવિ નાહી દિશા શૂલ । પશ્ચિમ દક્ષિણ વજિય ગમણં ॥૯૨॥

શ્રુતિ શૂરનામ દારિણ । નાદી ચહમાણ શ્રુતી દ્વય પુત્રી ॥
 રમિ નાદી પુત્રર મય । ગમ્પણિના સંસુપ મણિયં ॥૧૩॥
 રાદાણે વહે નાદી । સસી તદ્દસુઆઠ કમ્પતિ ॥
 સૂરા નાદી પુત્ર । ગમ્પં ન ધરે દ્વિ મણિ ॥૧૪॥
 રમિ ઘડ સસિ ઘડ તમહ ઘડ । તારામરુપમુદ સખ્ય અવગથિય ॥
 સસિ સુર ગદિ અમુરય । ઠવિયં સો પયદિ અગ્ગેર્હિ ॥૧૫॥
 નીશે શ્રુતીવાત્સર શૂર । ગમ્પ કરેઢ ઘજહ તુરં ॥
 જેલે વહહ પૂરં । તે તે પય ઠવિયરિચ દુરં ॥૧૬॥

ભાવાર્થ:—મર પ્રવેશ, સારી વસ્તુ બંધવ કરવામાં નબિન
 વસ્તુ પહેરવામાં શબ્દને મુજબ કરવામાં, મીત્રતા કરવામાં અને
 ખમ કાર્યો કરવામાં ચાક્ર નાદી લેવી.

વિવાહ કરવામાં વિધા આરક્ષમાં, વિવાહમાં વેપારમાં,
 લોભન કરવામાં અને સાંસારિક મુખમાં સૂચ્ય નાદી લેવી.

હવે નાદીની દીશાઓ કહે છે. પશ્ચિમનાદીમાં પૂર્વ તથા ઉત્તર
 દીશામાં ન જવું. સૂચ્ય નાદીમાં પશ્ચિમ તથા દક્ષિણ દીશામાં ન
 જવું. આલ્લી નાદીમાં પુત્ર પુત્રીનું પ્રજા કરે તો મુવ નાદીને
 પુત્ર અને પશ્ચિમ નાદીની પુત્રી કહેવી (સમજવી) સાંસારિક
 મુખમાં પશ્ચિમ નાદીમાં પુત્રી બર્ત આવ, અને સૂચ્ય નાદીમાં પુત્ર
 બર્ત આવ. સ્વદેશમ ભેદને આલનારને કાંઈ પણ જાતના મુદ્દ
 કે પશ્ચિમ જળ ભેવાની જરૂર નથી.

વળી કેટલાક અધ્યાયો જેમ પણ કહે છે કે દક્ષિણ,
 પશ્ચિમ દીશામાં સૂચ્ય નાદીમાં જવું હોય તો જમણે પગ પ્રથમ
 તથા પગલાં મુખી ઉપાદી આલી જવું. પશ્ચિમ નાદીમાં પૂર્વ તથા
 ઉત્તર દીશામાં જવું હોય તો ડાબા પગના આર પગલાં પ્રથમ
 ઉપાદી આજળ આલી જવું.

શત્રીમાં ડાબી નાદી પહેલી હોય તો સારી જાણવી અને
 દીવસમાં જમણી નાદી પહેલી હોય તો સારી જાણવી. વળી

ચાલતી વખતે કોઈ વાજીત્ર વાગતું હોય અને તે વાજીત્રનો સ્વર પુરો થયે પગ ઉપાડી મુકીએ તો કામ સિદ્ધ થાય એ સર શુકન કહીએ. ॥ ૯૮-૯૯ ॥

સૂર્યના વાસા વિષે.

યામ યુગ્મેષુ રાવ્યાંત । યામાત્પૂર્વાદિ ગોરવિ ॥

યાત્રા સ્મિન્ દક્ષિણે વામે । પ્રવેશે પૃથ્વકે ઢગ ॥૯૭॥

ન તત્રાં ગારકૌ વિષ્ટી । વ્યતિપાતો ન વૈધૃતિ ॥

સિધ્યતિ સર્વ કાર્યાણિ । યાત્રાયાં દક્ષિણે રવૌ ॥૯૮॥

ભાવાર્થ.—પૂર્વ દીશાથી એક એક પહોર એક દીશા, વિદીશામાં સૂર્ય રહે છે તે ચાલવામાં તથા જાત્રામાં કામો તથા જમણે સારો અને પુકનો તથા સન્મુખનો વજાવે ચાલવામાં ઉપરનો ખતાવેલો સૂર્ય હોય તો સર્વે દોષ દૂર કરે છે તે મગળ, વ્યતિપાત, વૈધૃત, ભદ્રા એ સર્વે દોષને દૂર કરી સર્વે કામની સિદ્ધિ કરે છે. ॥ ૯૭-૯૮ ॥

કાલ પાસ વિચાર.

પ્રતિદિનમેકેકસ્યાં । દિશિપાસઃ સન્મુખોસ્ય કાલસ્યાત્ ॥

પ્રાચ્યાં શુક્લ પ્રતિપદા । મારમ્ય તતઃ ક્રમાત્પાસ્યૌ ॥૯૯॥

જો ઊગે સો પૂર્વદિજે । હસ છોડીને સૃષ્ટ ગણિજે ॥

જોસીંમમણ્ણોઆલ । જિહાંશનિશ્ચરતિહાંહૂવેકાલ ॥૧૦૦॥

આદિત્યે ઉતરે કાલ । સોમે કાલં ચ વાયવે ॥

મોમે ચ પશ્ચિમે કાલં । બુધૈ નૈઋત્યમેવ ચ ॥૧૧॥

ન ગુરુ દક્ષિણાં ગચ્છેત્ । આગ્રેયાં શુક્રમેવ ચ ॥

પૂર્વે શનિશ્ચરેજ્ઞયા । કાલ પાસ વિનિર્દિશેત્ ॥૧૨॥

ભાવાર્થ.—શુકલપક્ષમાં એકમથી, પૂર્વ દીશાથી અનુક્રમે ગણતી આઠ દીશામાં આઠ કાળ પાસ આવે છે તે નીચે પ્રમાણે:—

શુકલ પક્ષમાં એકમે પૂર્વ દીશામાં કાળ, બીજે અગ્નિ
જૂષામાં કાળ, ત્રીજે દક્ષિણ દીશામાં કાળ, ચોથે નૈઋત્ય જૂષામાં
કાળ પાંચમે પશ્ચિમ દીશામાં કાળ, છઠ્ઠે વાયવ્ય જૂષામાં, સાતમે
ઉત્તરમાં, આઠમે ઇશાનમાં. જે પ્રમાણે ફરી ફરી શુકલા ને
વીશીએ ને દીશામાં કાળ આવે તે દીશા વર્ણવી.

કહે વાર કાળ પાસ કહે છે—જે વાર વતમાન દીવસે હોય
તે વાર પૂર્વ દીશામાં શુક્રિને બધવું દીશી, વિદીશી બધવું ઇશાન
જૂષો વર્ણને ને દીશામાં શનીવાર હોય તે દીશામાં કાળ સમ
જવે. જેમકે, શુક્રવાર છે તો તે શુક્રવારને પૂર્વ દીશામાં શુક્ર
બધવું પૂર્વમાં શુક્ર અગ્નિમાં શુક્ર, દક્ષિણમાં શની, જે પ્રમાણે
સમબધુ કે શુક્રવારે દક્ષિણ દીશામાં કાળ આવ્યો, અને જેમ
શરવેમાં અગ્નિ દેવ

કહે કાળ પાસનો ત્રીજો પ્રકાર કહે છે સ્વિવારે ઉત્તર
દીશામાં, સોમવારે વાયવ્ય જૂષામાં, મંગળવારે પશ્ચિમ દીશામાં,
બુધવારે નૈઋત્યજૂષામાં, શુક્રવારે દક્ષિણ દીશામાં, શુક્રવારે અગ્નિ
જૂષામાં, અને શનીવારે પૂર્વદીશામાં કાળપાસ આવ્યો ॥ ૬૬—૧૦૨ ॥

વસ્ત વિચાર

કન્યાપ્રયે સ્થિતેર્જે । પ્રાપ્ત્યાં ધનુર્પ્રયે તુયામ્યાયાં ॥
મિન પ્રયે પ્રતિષ્ઠ્યાં રહે । મિથુન પ્રયે તુકોયેયાં ॥૩॥
વત્સોમ્પ્રદયતિયસ્મિન્ । સન્નિવસ્ય સ્થિતે મમાસ વિધિ ॥
શેત્પાદિનાંકારં । નાચાંદિનાં પ્રવેશ્ય ॥૪॥
વત્સોતિય સંક્રાંતિ । કન્યા તુલ્ય સ્થિતિર્જે રગપ્ પુમ્વિ ॥
ધન મકર કુંભ વસિષ્ઠ । પશ્ચિમ ગિનેરિચ્છગવસં ॥૫॥
મિથુને કર્કટે સિંહો । ચતુર મુહ વચ્ચવસંજનહ મયમ્ ॥
ન હૂં શેઠ અપરવાર । વિષં ન પ્રેરે નિવેશ્ય વ ॥૬॥

અગ્રતો હરતે આયુ । પૃષ્ઠતો હરતે ધનં ॥

વામ દક્ષિણતો પાર્શ્વ । સર્વ કાર્યાર્થ સાધકઃ ॥૭॥

વત્સાચાર ન જાનંતો । ગૃહ પ્રાકાર મેવ ચ ॥

કુલક્ષયાર્થ હાનિશ્ચ । સોગ સંતાપકારકઃ ॥૮॥

પંચશીર્ષ ત્રયં પુછ । નવ નાભિ પદ ષોડસ ॥

ત્રિણશતાનિષ્ઠાનિ । શૃંગઃ કર શતાનિ ચ ॥૯॥

ભાવાર્થઃ—કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક સંકાંતીમાં પૂર્વ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. ધન, મકર, કુંભ સંકાંતીમાં દક્ષીણ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. મીથુન, કર્ક, સિંહ સંકાંતીમાં ઉત્તર દીશામાં વચ્ચ રહે છે. મીન, મેષ, વરુણ સંકાંતીમાં પશ્ચિમ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. વચ્ચ જે દીશામાં ઉગે તે દીશામાં સામુ ગમન ન કરવું તથા મંદિર, ઘર બંધાવવું હોય તો તે દીશામાં બારણું ન મુકવું. પુળ, પ્રદેશ, અનુષ્ઠાનાદિકમાં સન્મુખ ન બેસવું. એ પ્રમાણે વચ્ચ વિચાર જાણવો. ઘરમાં પ્રવેશ પણ ન કરવો. હવે તેનું રૂપ કહે છે. સન્મુખ વચ્ચ હોય તો આયુષ્યનો નાશ કરે, પુઠે વચ્ચ હોય તો ધનનો નાશ કરે, ડાબે તથા જમણે વચ્ચ સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ કરે. વચ્ચ વિચાર જાણ્યા વિના ઘર બંધાવે, કિલ્લો બંધાવે, બારણું બેસાડે તેમાં વચ્ચ સામે હોય તો કુળનો ક્ષય કરે, શોક સંતાપ ઉદ્વેગ કરે, માટે જોઈને કામ કરવું શ્રેષ્ઠ છે. હવે વચ્ચનું રૂપ કહે છે. વચ્ચને પાંચ માથા, ત્રણ પુછડી, નવ નાભી, સોળ પગ, ત્રણસેં સાઠ શીંગડા છે તે શીંગડું સો સો હાથનું ઊંચું છે. એ પ્રમાણે વચ્ચનું સ્વરૂપ કહ્યું છે, માટે કાર્ય વખતે વચ્ચ જોઈ કામ કરવું અને તેમાં ઘણી સલાહ રાખવી. ॥ ૩-૯ ॥

શુક્ર વિચાર.

उदयतिपदियस्य याति यत्र भ्रमाद्धा ।

विचरति सचक्रे येषु दिग्धारवेषु ॥

શુકલ પક્ષમાં જ્યેષ્ઠમે પૂર્વ દીશામાં કાળ, ત્રીને અગ્નિ
પૂષ્કામાં કાળ, ત્રીને દક્ષિણ દીશામાં કાળ, ચોથે નૈઋત્ય પૂષ્કામાં
કાળ પાંચમે પશ્ચિમ દીશામાં કાળ, છઠ્ઠે વાયવ્ય પૂષ્કામાં, સાતમે
ઉત્તરમાં, આઠમે ઈશાનમાં. જો પ્રભાતે ફરી ફરી મુકતા જે
તીર્થીએ જે દીશામાં કાળ આવે તે દીશા વર્જવી

હવે વાર કાળ પાસ કહે છે જે વાર વતમાન દીવસે હોય
તે વાર પૂર્વ દીશામાં મુકીને બધું દીશી, વિદીશી બધુંતાં ઈશાન
જૂલો વર્જીને જે દીશામાં શનીવાર હોય તે દીશામાં કાળ સમ
જવે. જેમકે, શુક્રવાર છે તો તે શુક્રવારને પૂર્વ દીશામાં મુકી
બધુંતાં પૂર્વમાં શુક્ર અગ્નિમાં શુક્ર, દક્ષિણમાં શની, જો પ્રભાતે
સમજવું કે શુક્રવારે દક્ષિણ દીશામાં કાળ આવ્યો, અને જેમ
સર્વેમાં બધી લેવું

હવે કાળ પાસનો ત્રીજો પ્રકાર કહે છે સ્વિવાર ઉત્તર
દીશામાં, સોમવારે વાયવ્ય પૂષ્કામાં, મંગળવારે પશ્ચિમ દીશામાં,
બુધવારે નૈઋત્યપૂષ્કામાં, શુક્રવારે દક્ષિણ દીશામાં, શુક્રવારે અગ્નિ
પૂષ્કામાં, અને શનીવારે પૂર્વદીશામાં કાળપાસ બધુંલે. ॥ ૬૬-૧૦૨ ॥

ઘસ્ટ વિચાર

ફળ્યાત્રયે સ્થિતેર્કે । પ્રાચ્યાં પશુર્પ્રયે સુપામ્યાયાં ॥
મિન પ્રયે પ્રતિચ્યાં રૈ । મિથુન પ્રયે તુકોયેયાં ॥૩॥
પત્તોમ્યુદયતિપસ્મિન્ । સન્નુલ્લ ઘસ્ટયતે પ્રવાસ વિપિ ॥
વેત્પાદિનાદ્ધારં । નાર્ચાદિમા પ્રવેષ્ઠથ ॥૪॥
વત્તોતિપ સંક્રાંતિ । ફળ્યા તુલ હસ્તિકેર્દિ સગપ પુર્મિ ॥
બન મકર કુંભ દક્ષિણ । પશ્ચિમ ગિનેદિચ્છગયસહ ॥૫॥
મિથુને કર્કટે સિંહો । સપ્તર મહ પચ્છનસદ્નહ મમર્ગ ॥
ન હું વેદ અપરવાર । વિષં ન ધરેદ નિવેષ્ઠ જ ॥૬॥

અગ્રતો હરતે આયુ । પૃષ્ઠતો હરતે ધન ॥

વામ દક્ષિણતો પાર્શ્વ । સર્વ કાર્યાર્થ સાધકઃ ॥૭॥

વત્સાચાર ન જાનંતો । ગૃહ પ્રાકાર મેવ ચ ॥

કુલક્ષયાર્થ હાનિશ્ચ । સોગ સંતાપકારકઃ ॥૮॥

પંચશીર્ષ ત્રયં પુછ । નવ નાભિ પદ પોડસ ॥

ત્રિણશતાનિપટ્ટાનિ । શૃંગઃ કર ગતાનિ ચ ॥૯॥

ભાવાર્થઃ—કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક સંક્રાંતીમાં પૂર્વ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. ધન, મકર, કુંભ સંક્રાંતીમાં દક્ષીણ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. મીથુન, કર્ક, સિંહ સંક્રાંતીમાં ઉત્તર દીશામાં વચ્ચ રહે છે. મીન, મેષ, વરુણ સંક્રાંતીમાં પશ્ચિમ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. વચ્ચ જે દીશામાં ઉગે તે દીશામાં સામુ ગમન ન કરવું તથા મંદિર, ઘર બંધાવવું હોય તો તે દીશામાં બારણું ન મુકવું. પુણ, પ્રદેશ, અનુષ્ઠાનાદિકમાં સન્મુખ ન બેસવું. એ પ્રમાણે વચ્ચ વિચાર જાણવો. ઘરમાં પ્રવેશ પણ ન કરવો. હવે તેનું કુળ કહે છે. સન્મુખ વચ્ચ હોય તો આયુષનો નાશ કરે, પુત્ર વચ્ચ હોય તો ધનનો નાશ કરે, ડાબો તથા જમણો વચ્ચ સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ કરે. વચ્ચ વિચાર જાણ્યાં વિના ઘર બંધાવે, કિલ્લો બંધાવે, બારણું બેસાડે તેમાં વચ્ચ સામો હોય તો કુળનો ક્ષય કરે, શોક સંતાપ ઉદ્ભવ કરે, માટે જોઈને કામ કરવું શ્રેષ્ઠ છે. હવે વચ્ચનું રૂપ કહે છે. વચ્ચને પાંચ માથા, ત્રણ પુછડી, નવ નાભી, સોળ પગ, ત્રણસે સાઠ શીંગડાં છે તે શીંગડું સો સો હાથનું હોયું છે. એ પ્રમાણે વચ્ચનું સ્વરૂપ કહ્યું છે, માટે કાર્ય વખતે વચ્ચ જોઈ કામ કરવું અને તેમાં ઘણી સલાહ રાખવી. ॥ ૩-૯ ॥

શુક્ર વિચાર.

उदयतियदियस्यं याति यत्र भ्रमाद्धा ।

विचरति सचक्रे येषु दिग्धारवेषु ॥

શુક્ર પક્ષમાં એકમે પૂર્વ દીશમાં કાળ, બીજે અગ્નિ
પૂષ્કામાં કાળ, ત્રીજે રશ્મિ પૂષ્કામાં કાળ ચોથે નૈઋત્ય પૂષ્કામાં
કાળ પાંચમે પશ્ચિમ દીશમાં કાળ, છઠ્ઠે વાયવ્ય પૂષ્કામાં, સાતમે
ઉત્તરમાં, આઠમે ઇશાનમાં. એ પ્રમાણે ફરી ફરી મુકતા જે
વીશીએ જે દીશમાં કાળ આવે તે દીશા વર્તવી

હવે વાર કાળ પાસ કહે છે—જે વાર વર્તમાન દીશસે હોય
તે વાર પૂર્વ દીશમાં મુકીને જણવું દીશી, વિદીશી જણતાં ઇશાન
પૂર્વો વર્તીને જે દીશમાં યનીવાર હોય તે દીશમાં કાળ સમ-
જવે. એમકે, શુક્રવાર છે તે શુક્રવારને પૂર્વ દીશમાં મુકી
જણતાં પૂર્વમાં શુક્ર અગ્નિમાં શુક્ર, રશ્મિમાં યની, એ પ્રમાણે
સમજવું કે શુક્રવારે રશ્મિ પૂષ્કામાં કાળ આવ્યો, અને એમ
સર્વેમાં જણી લેવું

હવે કાળ પાસને પ્રીતે પ્રકાર કહે છે રવિવારે ઉત્તર
દીશમાં, સોમવારે વાયવ્ય પૂષ્કામાં મંગળવારે પશ્ચિમ દીશમાં,
શુક્રવારે નૈઋત્યપૂષ્કામાં, શુક્રવારે રશ્મિ પૂષ્કામાં, શુક્રવારે અગ્નિ
પૂષ્કામાં, અને યનીવારે પૂર્વદીશમાં કાળપાસ જણવે. ॥ ૬૬—૧૦૨ ॥

વસ્તુ વિચાર

કન્યાપ્રયે સ્થિતેર્કે । માષ્યાં પન્નર્પ પ્રયે તુયામ્યાયાં ॥
મિન પ્રયે પ્રતિષ્ઠ્યાં રહે । મિથુન પ્રયે તુકોમેયાં ॥૩॥
વસ્તામ્યુદયતિયસ્મિન્ । સન્નુત્તલ સ્તસ્યતે પ્રમાસ વિષિ ॥
પેત્યાદિનાંદાર । માર્ષાદિનાં પ્રવેશ્ય ॥૪॥
વત્સોવિય સંક્રાંતિ । કન્યા તુલ હસ્તિકેદિ સગણ પુમ્નિ ॥
પન મકર કુંભ વસિણ । પશ્ચિમ યિમેદિષ્ટગવસાં ॥૫॥
મિથુને કર્કટ સિંહો । ઉત્તર મુર વચ્ચગસાનહ મમળ ॥
ન રૂં પેદ અપરવાર । યિષં ન પરદ નિવશ્ય વ ॥૬॥

અગ્રતો હરતે આયુ । પૃષ્ઠતો હરતે ધન ॥

વામ દક્ષિણતો પાર્શ્વ । સર્વ કાર્યાર્થ સાધકઃ ॥૭॥

વત્સાચાર ન જાનંતો । ગૃહ પ્રાકાર મેવ ચ ॥

કુલક્ષ્યાર્થ હાનિશ્ચ । સોગ સંતાપકારકઃ ॥૮॥

પંચશીર્ષ ત્રયં પુલ્હ । નવ નાભિ પદ ષોડસ ॥

ત્રિણશ્તાનિષ્ઠાનિ । શૃંગઃ કર શ્તાનિ ચ ॥૯॥

ભાવાર્થઃ—કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક સંકાંતીમાં પૂર્વ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. ધન, મકર, કુંભ સંકાંતીમાં દક્ષીણ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. મીથુન, કર્ક, સિંહ સંકાંતીમાં ઉત્તર દીશામાં વચ્ચ રહે છે. મીન, મેષ, વરુણ સંકાંતીમાં પશ્ચિમ દીશામાં વચ્ચ રહે છે. વચ્ચ જે દીશામાં ઉગે તે દીશામાં સામુ ગમન ન કરવું તથા મંદિર, ઘર બંધાવવું હોય તો તે દીશામાં બારણું ન મુકવું. પુના, પ્રદેશ, અનુષ્ઠાનાદિકમાં સન્મુખ ન બેસવું. એ પ્રમાણે વચ્ચ વિચાર જાણવો. ઘરમાં પ્રવેશ પણ ન કરવો. હવે તેનું રૂપ કહે છે. સન્મુખ વચ્ચ હોય તો આયુષ્યનો નાશ કરે, પુઠ વચ્ચ હોય તો ધનનો નાશ કરે, ડાબો તથા જમણો વચ્ચ સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ કરે વચ્ચ વિચાર જાણ્યા વિના ઘર બંધાવે, કિલ્લો બંધાવે, બારણું બેસાડે તેમાં વચ્ચ સામે હોય તો કુળનો ક્ષય કરે, શોક સંતાપ ઉદ્વેગ કરે, માટે જોઈને કામ કરવું શ્રેષ્ઠ છે. હવે વચ્ચનું રૂપ કહે છે. વચ્ચને પાંચ માથા, ત્રણ પુછડી, નવ નાભી, સોળ પગ, ત્રણસે સાઠ શીંગડાં છે તે શીંગડું સો સો હાથનું હોયું છે. એ પ્રમાણે વચ્ચનું સ્વરૂપ કહ્યું છે, માટે કાર્ય વખતે વચ્ચ જોઈ કામ કરવું અને તેમાં ઘણી સલાહ રાખવી. ॥ ૩-૯ ॥

શુક વિચાર.

उदयतियदियस्यं याति यत्र भ्रमाद्धा ।

विचरति सचक्रे येषु दिग्धारवेषु ॥

શુકલ પક્ષમાં જ્યેષ્ઠમે પૂર્વ દીશમાં કાળ, બીજે અગ્નિ
પૂષ્યામાં કાળ, ત્રીજે રશ્મિષ્ઠ દીશમાં કાળ, ચોથે નૈઋત્ય પૂષ્યામાં
કાળ, પાંચમે પશ્ચિમ દીશમાં કાળ, છઠ્ઠે વાલ્મીકી પૂષ્યામાં સાતમે
ઉત્તરમાં જ્યેષ્ઠમે ઇશાનમાં. જ્યેષ્ઠ પ્રમાણે ફરી ફરી સુકતા જે
વીથીજે જે દીશમાં કાળ આવે તે દીશા વર્ણવી

હવે વાર કાળ પાસ કહે છે—જે વાર વર્તમાન દીવસે હોય
તે વાર પૂર્વ દીશમાં સુકીને બધુલુ દીર્ઘા, વિદીર્ઘા મધુલ્લા ઇશાન
પૂર્વે વર્ણને જે દીશમાં શનીવાર હોય તે દીશમાં કાળ સમ
જવે. જેમકે, શુક્રવાર છે તે તે શુક્રવારને પૂર્વ દીશમાં સુકી
બધુલ્લા પૂર્વમાં સુકી અગ્નિમાં શુક્ર, રશ્મિષ્ઠમાં શની, જ્યેષ્ઠ પ્રમાણે
સમજવુ કે શુક્રવારે રશ્મિષ્ઠ દીશમાં કાળ આવ્યો, અને જ્યેષ્ઠ
સર્વેમાં બધી લેવુ

હવે કાળ પાસનો ત્રીજો પ્રકાર કહે છે. રવિવારે ઉત્તર
દીશમાં સોમવારે વાલ્મીકી પૂષ્યામાં, મંગલવારે પશ્ચિમ દીશમાં,
બુધવારે નૈઋત્યપૂષ્યામાં, શુક્રવારે રશ્મિષ્ઠ દીશમાં, શુક્રવારે અગ્નિ
પૂષ્યામાં, અને શનીવારે પૂર્વદીશમાં કાળપાસ બધુલે. ॥ ૬૬—૧૦૨ ॥

વત્સ વિષ્ણુ

કન્યાપ્રયે સ્વિતેર્કે । પ્રાચ્યાં વનુર્પ્રયે તુષામ્યાયાં ॥
મિન પ્રયે પ્રતિષ્ઠ્યાં રહે । મિથુન પ્રયે તુષ્કોષેયી ॥૩॥
વત્સોમ્યુદપતિપસ્મિન્ન । સન્મુલ્લ દ્વસ્યતે પ્રનાસ વિપિ ॥
વત્સાદિનાંશ્ચારં । નાર્યાદિનાં પ્રવેશથ ॥૪॥
વત્સોતિપ સક્રાંતિ । કન્યા તુલ્લ હસ્તિકેર્દિ રગણ પુર્વિ ॥
વન પ્રકર કુંભ દક્ષિણ । પશ્ચિમ પિનેદિષ્ટગવસદં ॥૫॥
મિથુને કર્કટ સિંહો । ઉત્તર મુદ વજ્રગવસદં મમળં ॥
ન હું વેદ અપરમાર । વિષ્ણુ મ વરદ નિવશ જ ॥૬॥

મિષિધ મિહ સિતસ્ય પ્રોષ્યતે સન્મુસત્વં ।

મુનિમિ રુદ્ય એવ તજ્યતે તપ્પ યત્ નાન્ ॥૧૦॥

સન્મુલે સ્તોત્રનાહતિ । વસિષ્ઠો શુભકારકઃ ॥

પૃષ્ઠિ સપ્રમથામથ । પ્રોક્ત શુક્લ શુભો મુષૌ ॥૧૧॥

શુક્લ પ્રાપ્ત્યાં દ્રવ્યસર યુગાન્ । ૨૫૪ વાસરાંસ્તપ્રધાસ્ત ॥

યાતે માસ દ્વિતિય સહિત । નવસસનદ્રાણેષમુપિમિઃ ॥૧૨॥

પદ્મપંચમી ૨૫૬ પ્રમિત । વિવસાન્ તિષ્ઠતે તુ પ્રતિજ્ઞ્યાં ॥

અસ્તંવાતોમ્વપુલ । રસૌવાસરાન્ યજ્ઞ સમ્પ્યાન્ ॥૧૩॥

મિથુ પુરેદિ લગ્નાદિ । વિદ્યાવાદનવિસય અચ્છવર્ષ ॥

પળ પસતિ વિદિગ્ધા । પુષ્ય વિસિતિનિવાયાલા ॥૧૪॥

અઠ માસ પુષ્યે દિન વારહ । એહ પ્રમાર્ગ અછદ્ મુશુતારહ ॥

નપ્ત રહે તિર્હા દિવસ વહુચરિ । તામહ ગમણ કરે પશ્ચિત્વરિ ॥૧૫॥

દુનિસય સત્સતિ દિન । પશ્ચિમેપુરુષત્વેષ ॥

દહ વિદ્યાવાલં કરદ્ । તદ્ પુષ્ય દિસદ્ લગ્નાદિ ॥૧૬॥

ભાવાર્થ—શુક્ર જે દિશામાં ઉઠે તે દિશામાં જમન ન
કરવું. જો શુક્ર શુક્રમાં આવે તો જાળને લોકશાન થાય, જમણે
શુક્ર હોય ને જાણે તો અશુભ કાર્ય કરે, પાછળ તથા ડાબા
શુક્ર હોય તો શુભ કરે. શુક્ર પૂર્વ દિશામાં ઉઠે તો જાણે
જાળન દિવસ પૂર્વ દિશામાં રહે પછી જાણે પાછે. તે જ માસ
તથા જાર દિન મુખી જાણે રહીને પછી પશ્ચિમ દિશામાં ઉઠે.
તે જાણે જાળન દિવસ ઉઠેલો રહે, ને તે જ દિન ત્યાં જ જાણે
રહે ને પછી પૂર્વમાં ઉઠવ પાછે. શુક્ર પૂર્વમાં ઉઠેલો જાણે જાળન
દિવસ રહે પછી પૂર્વમાં જાણે રહે તે પાંચ જાળવાદીયા ને પ્રજા
દિવસ (૭ દિવસ) રહે. હવે જાણે પ્રકાશ શુક્ર કરે જો શુક્ર
પૂર્વમાં ઉઠેલો જાણે માસ ને જાર દિવસ રહે. જાણે જાણે
દિન પૂર્વમાં રહે પછી પશ્ચિમમાં ઉઠેલો જાણે ને સદસદ દિન
રહે તે પછી દશ દિન જાણે રહી પછી ૫૫ દિશામાં ઉઠે. ॥૧૦-૧૬॥

શુક્ર ઉગવાનું માસ ફલ.

સવિ સુખ ચિત્ત માસે । જિઠે આળદ જલહિ આસાઢે ॥
 વહૂ સીય પોસ માહે । માદ્ર વૈશાખે પશુ પીડા ॥૧૭॥
 વિગ્ગહકત્તિ ફગુણ । મગસિરનિવભગપરજદુહિ આસો ॥
 અન્ન મહઘ શ્રાવણ । અચ્છિ મૃગુર્ણિસ અગ ॥૧૮॥
 મિગુ ચચ્ચુ વામ કાંણય । દાહિણ્ ચચ્ચુ રેવયાતિન્નિ ॥
 કિત્તિગરિચ્ચા ઇગ પય । અધો મિગુકરિન્નહું દોસો ॥૧૯॥

ભાવાર્થ — શુક્ર ચૈત્ર માસમાં ઉગે તો સુખશાંતી આપે,
 જ્યેષ્ઠ માસમાં ઉગે તો આનંદ કરે, અષાઢમાં ઉગે તો વરસાદ
 સારો થાય, પોષમાં ઉગે તો ટાઢ ઘણી પડે, ભાદરવ તથા
 વૈશાખ માસમાં શુક્ર ઉગે તો પશુઓને પીડા ઘણી થાય, કારતક
 તથા ફાગણ માસમાં ઉગે તો વિત્રલ કરે, માગશર માસમાં ઉગે
 તો રાજ્ય ભંગ કરે, આશોમાં ઉગે તો પ્રજાને દુખ, ભય
 કરે, શ્રાવણમાં ઉગે તો અન્ન મોંઘુ કરે. એવી જ રીતે શુક્ર
 અસ્તમાં પણ ઉપર પ્રમાણે ફળ આપે છે. હવે શુક્રનું રૂપ તથા
 ફળ કહે છે. શુક્ર ડાળી આંખે કાણો છે, અને તે જમણી આંખે દેખે
 છે. માટે રેવતી નક્ષત્ર આદિ લક્ષને કૃતીકાના એક પાયા સુધી
 શુક્ર આવેલો રહે છે તે સમયમાં શુક્ર સન્મુખ તથા જમણી
 દીશામાં હોય તો સૌભાગ્યવતી સ્ત્રી પીયરથી સાસરે જાય અથવા
 સાસરેથી પીયર જાય તેનો દોષ નથી. ॥ ૧૭-૧૯ ॥

સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીને સાસરે તથા પીયર જવાનું મુહૂર્ત.

મર્તુસ્થાના તુયા નારી । ગચ્છંતુ પિતુ મંદિરે ॥
 દેવસુપ્તે શુક્ર નષ્ટે । તત્ર દોષો ન દીયતે ॥૨૦॥
 હરિ સુપ્ત ધન મીને । શુક્ર સન્મુખ દક્ષિણે ॥
 પતિ ગૃહે ન ગંતવ્ય । ગંતવ્યં પિતુ મંદિરે ॥૨૧॥

પ્રિષિષ મિહ સિતસ્ય મોખ્યતે સન્મુલત્ય ।

મુનિમિ રુદ્રય પવ તઙ્યતે સપ્ર યત્ નાન્ ॥૧૦॥

સન્મુલે છોષનાંતિ । વસિળો શુભકારક ॥

પૃષ્ઠિ છપ્રમધાયમ । મોક્ક શુક્ર શુભો બુધૌ ॥૧૧॥

શુક્ર માષ્યાં દ્રવ્યસર યુગાન્ । ૨૫૪ માસરાંસ્તપ્રચાર્ત ॥

યાતે માસઃ દ્વિતિય સહિત । નવસસન્દ્રાષેબસુચિમિઃ ॥૧૨॥

પદ્મપંચમી ૨૫૬ મમિત । વિવસાન્ વિષ્ટે સુ મતિચ્યાં ॥

અસ્તપાતોન્નવપુલ્લ । રસૌવાસરાન્ યત્ત સરમ્યાન્ ॥૧૩॥

મિથ્ય પુનેહિ સમાહિ । વિદ્યાવાનનવિસય અચ્છવર્ણ ॥

પણ પક્ષતિ વિહિત્તના । પુખ્ત વિસિતિનિવાયાસા ॥૧૪॥

અઠ માસ પુખ્તર્થ દિન ચારહ । પદ્ય મમાર્થ અછદ્ મૃદુતારહ ॥

નદ્ય રહે વિદ્યાં વિવસ વહુચરિ । સામદ્ય ગમન કરે પચ્છિત્તરિ ॥૧૫॥

દુનિસય સત્તસઠિ દિન । પશ્ચિમેપુલ્લતઙ્ગેષ ॥

દહ વિદ્યાવોલં કરર્થ । તદ્ય પુખ્ત વિસદ્ય સમાર્થ ॥૧૬॥

આવાર્થ—શુક્ર જે દિશામાં ઉગે તે દિશામાં મનન ન કરવું. સુખ શુક્રમાં જાહે તે જાખને દુઃશાન થાય, જમણે શુક્ર હોય ને જાહે તે જશુભ કાર્ય કરે, પાછળ તથા ડાબે શુક્ર હોય તે શુભ કરે. શુક્ર પૂર્વ દિશામાં ઉગે તે જસે જાખન દિવસ પૂર્વ દિશામાં રહે પછી જસ્ત પામે. તે જ માસ તથા જાર દિન સુખી જસ્ત રહીને પછી પશ્ચિમ દિશાએ ઉગે. તે જસેને છપ્પન દિવસ ઉગેલો રહે ને તેર દિન ત્યાં જ જસ્ત રહે ને પછી પૂનમાં ઉદય પામે. શુક્ર પૂર્વમાં ઉગેલો જસે જાખન દિવસ રહે પછી પૂનમાં જસ્ત રહે તે પાંચ પખવાદિયા ને ત્રણ દિવસ (૭૪ દિવસ) રહે. હવે બીજે પ્રકારે શુક્ર કહે છે. શુક્ર પૂર્વમાં ઉગેલો જાક માસ ને જાર દિવસ રહે. જસ્ત બીજેર દિન પૂર્વમાં રહે. પછી પશ્ચિમમાં ઉગેલો જસે ને સઠસઠ દિન રહે તે પછી દશ દિન જસ્ત રહી પછી પૂન દિશામાં ઉગે. ॥૧૦-૧૬॥

શુક્ર ઉગવાનું માસ ફળ.

સવિ સુખ ચિત્ત માસે । જિઠે આનંદ જલહિ આસાઢે ॥
 વહૂ સીય પોસ માહે । ભાદ્ર વૈશાખે પશુ પીડા ॥૧૭॥
 વિગ્ગહકત્તિ ફગુણ । મગસિરનિવભગપરજદુહિ આસો ॥
 અન્ન મહઘ શ્રાવણ । અચ્છિ ભૃગુઁરિસ અગ ॥૧૮॥
 મિગુ ચચ્ચુ વામ કાંણય । દાહિણ્ ચચ્ચુ રેવયાતિન્નિ ॥
 કિત્તિગરિઆ ઇગ પય । અધો મિગુકરિનહું દોસો ॥૧૯॥

ભાવાર્થ — શુક્ર ચૈત્ર માસમાં ઉગે તો સુખશાંતી આપે, જ્યેષ્ઠ માસમાં ઉગે તો આનંદ કરે, અષાઢમાં ઉગે તો વરસાદ સારો થાય, પોષમાં ઉગે તો ટાઢ ઘણી પડે, ભાદ્રવા તથા વૈશાખ માસમાં શુક્ર ઉગે તો પશુઓને પીડા ઘણી થાય, કારતક તથા ફાલ્ગુ માસમાં ઉગે તો વિચ્છેદ કરે, માગશર માસમાં ઉગે તો રાજ્ય લગ કરે, આશોમાં ઉગે તો પ્રજાને હુ ખ, લય કરે, શ્રાવણમાં ઉગે તો અન્ન મોંઘુ કરે. એવી જ રીતે શુક્ર અસ્તમાં પણ ઉપર પ્રમાણે ફળ આપે છે. હવે શુક્રનું રૂપ તથા ફળ કહે છે. શુક્ર ડાબી આપે કાણો છે, અને તે જમણી આપે દેખે છે. માટે રેવતી નક્ષત્ર આદિ લઈને કૃતીકાના એક પાયા સુધી શુક્ર આવેલો રહે છે તે સમયમાં શુક્ર સન્મુખ તથા જમણી દીશામાં હોય તો સૌભાગ્યવતી સ્ત્રી પીયરથી સાસરે જાય અથવા સાસરેથી પીયર જાય તેનો દોષ નથી ॥ ૧૭-૧૯ ॥

સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીને સાસરે તથા પીયર જવાનું મુહૂર્ત.

મર્તુસ્થાના તુયા નારી । ગચ્છંતુ પિતુ મદિરે ॥
 દેવસુપ્તે શુક્ર નષ્ટે । તત્ર દોષો ન દીયતે ॥૨૦॥
 હરિ સુપ્ત ધન મીને । શુક્ર સન્મુખ દક્ષિણે ॥
 પતિ ગૃહે ન ગંતવ્યં । ગંતવ્ય પિતુ મંદિરે ॥૨૧॥

પૌભાવિ અધિપર્યસ । ખાવ તિષ્ઠતિ ચંદ્રામા ॥

વાત્ શુક્રો મયત્યંધો । ન દોષો મન્મુસેષિ ચ દક્ષિણે ॥૨૨॥

અમસુતા યદા કન્યા । પ્રથમા ગર્ભ મયુતા ॥

પિતૃસ્થાના મુયા નારી । ન ગચ્છેત્ પતિ મદિરે ॥૨૩॥

ગર્ભની મયતે ગર્ભ । ચાસાસી યિયતે સુત ॥

નવવયુ મયેદ્દૃષ્ટ્યા । નૃપ સ્ત્રીઘ્ન વિનસ્યતિ ॥૨૪॥

અર્થ — રેવ પોટેલા હોય જને શુભ તીથી હોય તે પછુ સાસરેથી પીયર જવાનો હોય નથી, પછુ જો રેવ સુતા હોય જને ખન મીન સર્ગતી હોય તથા શુક સ મુખ જામવા જમણે હોય તે પીયરથી સાસરે ન જવુ, પછુ સાસરેથી પીયર જઈ શકે છે

રેવતી નક્ષત્રથી કૃત્તિકાના એક પાયા સુધી અદ્રમા મેષ રાશીનો રહે ત્યાં સુધી શુક જામમેલો રહે છે તે સમયમાં જોને પીયર છે સાસરે ગમે ત્યાં જવામાં હોય નથી. વિશેષ જોને સાસરે જવામાં સુદૃઢ નિસ્તારીને રહે છે

જો શુકનો જસ્ટ હોય તે પીયરથી સાસરે ન જવુ જો શુક ધમિ તથા પૂરનો હોય તે જવામાં થણે સાસરે પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે જઈ શકે છે વળી શુક જમણે તથા સ મુખ હોય જને રેવતી નક્ષત્રથી મેષનો અદ્રમા રહે ત્યાં સુધીમાં ત્રણ દિવસમાં શુક જામ રહે છે તે સમયમાં જવામાં જોને હોય નથી પછુ એટલુ વિશેષ છે જે જોને જાળક ન થવું હોય જામવા મલવતી જી હોય તે જોને શુક સ મુખ તથા જમણે તજવેલ જો જમણે શુક તથા સ મુખ શુકમાં ઉપર ઠહેલા જાંધળા શુકના ત્રણ દિવસ વિના જીભ દિવસોમાં જવ તે મલતિ વિનાશ થાય તથા તે જીના પતીને હાની થાય જામવા તે જી વધેલા થાય જાળક હોય તે મરણ પામે. મોટે ઉપર દેખાડેલા શુકમાં ન જવુ રાજાને પછુ પાડેશ જમન ન કરવુ જાય તે વિનાશ થાય. ॥ ૨૦-૨૪ ॥

ગુરુ તથા શુક્રના અસ્તમાં તજવાનાં કામ.

વાપિ કૂપ તડાગયાગ ગમનં ક્ષૌરં પ્રતિષ્ઠાવ્રતં ।

વિદ્યા મંદિર કર્ણવેધન મહાદાનવનસેવનં ॥

તિર્થ સ્નાન વિવાહ દેવસદનં મત્રાદિ દેવેક્ષણં ।

ઇરેણૈવ યુધિષ્ઠિરેચાસ્તં ગુરુ ભાર્ગવે

॥૨૫॥

एक ग्रामे पुरे वापि । दुर्भिक्षे राज विग्रहे ॥

विवाहे तिर्ययात्रायां । पभि शुक्रो न विद्यते

॥૨૬॥

गर्भणी च सवत्सा च । नववधु भूप एव च ॥

यदिच्छेत्सफल कार्य । न गच्छेद्भृगु सन्मुखे

॥૨૭॥

શુક્રે નષ્ટે પતિહંતિ । ગુરુ નષ્ટે ચ કન્યકા ॥

चद्र नष्टे उभौहति । तस्मादिनं विवर्जयेत्

॥૨૮॥

સ્વગ્રામે સ્વામિનોદેશે । લોકયાત્રારિશકયા ॥

राजोपद्रव दुर्भिक्षे । प्रति शुक्रो न दूषण

॥૨૯॥

ભાવાર્થ — વાવ, કુવે, તળાવ વિગેરે ન કરાવવા, યજ્ઞ આરભ ન કરવા, યાત્રા ગમન, પ્રથમ મુઠન તથા શિષ્યને દીક્ષા તથા ઘરની પ્રતીષ્ઠા તથા નવા વ્રત આરભ, વિદ્યા આરભ તથા નવુ ઘર કરાવવામાં તેમજ કાન વીંધાવવામાં, મોટી દાનશાળા માંડવામાં, વનવાસ કરવામાં, તીર્થોદ્ધિક કરવામાં, વિવાહ, ધર્મસ્થાન કરાવવામાં, નવો મત્ર સાધવામાં કે જક્ષ્ણેવના દર્શનમાં એ સર્વે શુર તથા શુક્ર અસ્ત હોય તો ન કરવા એમ મોટા યુરુપો કહે છે હવે શુર તથા શુક્રના અસ્તમાં જે કામ કરવાં તેનાં નામ કહે છે.

પોતાના ગામમાં સાધારણ કામ માટે જવા આવવામાં દોષ નહીં, દુષ્કાળ પડ્યો હોય તે વખતે પરદેશ જવામાં દોષ નહીં, રાજના ભયથી જવામાં દોષ નહીં, વિવાહ પ્રસંગમાં દોષ નહીં,

પૌભાદિ અધિપર્યસ । જાવ તિષ્ઠતિ ચંદ્રમા ॥

તાવદ્ ધુમ્કો મયસ્યંધો । ન દોષો સમુલ્લેપિ ચ દક્ષિણે ॥૨૨॥

અમસુતા યદા યન્યા । પ્રયમા ગર્મ સયુતા ॥

પિતૃસ્યાના તુયા નારી । ન ગચ્છેત્ પતિ મદિરે ॥૨૩॥

ગર્મણી ધ્રુવતે ગર્મ । વાસ્તાસ્ત્રી ત્રિપતે સુર્ત ॥

નવવધુ મયેકદ્યુષ્યા । રૂપ છીઘં વિનસ્યતિ ॥૨૪॥

ભાવાર્થ — દેવ પોઢેલા હોય અને શુભ તીથી હોય તો પણ સાસરેથી પીયર જવાનો હોય નથી પણ જો દેવ મુલ્ય હોય અને ધન મીન સર્ગથી હોય તથા શુક્ર મ મૂળ જમણ જમણે હોય તો પીયરથી સાસરે ન જવું, પણ સાસરેથી પીયર જઈ શકે છે.

દેવતી નક્ષત્રથી ફેલીકાના જોકે પાયા સુધી વદ્રમા મેવ રાશીને રહે ત્યાં સુધી શુક્ર જામમેલો રહે છે તે સમયમાં સ્ત્રીને પીયર કે સાસરે જમે ત્યાં જવામાં હોય નથી વિશેષ સ્ત્રીને સાસરે જવામાં અર્ધવર્ષ વિસ્તારીને રહે છે.

જો શુક્રનો અસ્ત હોય તો પીયરથી સાસરે ન જવું જો શુક્ર મર્યા તથા પૂરનો હોય તો જવામાં ઘણો સારો પિતાની ઇચ્છા પ્રમાણે જઈ શકે છે વળી શુક્ર જમણે તથા સન્મુખ હોય અને દેવતી નક્ષત્રથી મેવતો વદ્રમા રહે ત્યાં સુધીમાં ત્રણ દિવસમાં શુક્ર જામ રહે છે તે સમયમાં જવામાં સ્ત્રીને હોય નથી પણ જેટલું વિશેષ કે જે સ્ત્રીને જાળક ન જવું હોય જમણા જમણી સ્ત્રી હોય તે સ્ત્રીને શુક્ર સ મુખ તથા જમણે તજવો જો જમણે શુક્ર તથા સ મુખ શુક્રમાં ઉપર રહેલા જામણા શુક્રના ત્રણ દિવસ વિના બીજા દિવસોમાં જાય તો મલની વિનાશ થાય તથા તે સ્ત્રીના પતીને કાળી થાય જમણા તે સ્ત્રી વધેલા થાય; જાળક હોય તો મરણ પામે; માટે ઉપર દેખાડેલા શુક્રમાં ન જવું જાણને પણ પરદેશ જમન ન કરવું જાય તો વિનાશ થાય. ॥ ૨૦-૨૪ ॥

રોગીને સ્નાન કરાવવાનું મુહૂર્ત.

ન સ્નાનં રોગમુક્ત્યર્થ । કાર્યશુક્રેદુવાસરે ॥

મઘાશ્લેષા ધ્રુવં સ્વાંતિ । પુનર્વસુ ચ પૌશ્વે ॥૩૩॥

દ્વિતીયા વર્જિતા સ્નાન । દશમિદાષ્ટમિ તથા ॥

ચતુર્દશી ત્રયોદશ્યૌ । ષષ્ઠી પંચદશીકુહૂ ॥૩૪॥

લગ્નેચરે સૂર્ય કુજે ચ વારે । રિક્તાતિથૌ ચંદ્રવલ્લેચહીને ॥

કેંદ્રત્રિકોણાર્ધગતેચપાપે । સ્નાનંહિતરોગવિમુક્તકાનાં ॥૩૫॥

આદિત્યાદિષુ વારેષુ । તાપ કાંતિ મૃતિર્દન ॥

દારિદ્ર્યંદુર્ભગત્વંચ । કામાપ્તિ સ્નાનં ચ ક્રમાતઃ ॥૩૬॥

ભાવાર્થઃ—રોગી માણસને માથે પાણી ધાલવાનું-સ્નાન કરવાનું-મુહૂર્ત કરવામાં શુક્રવાર, સોમવાર તથા મઘા, અશ્લેષા, ત્રણ ઊત્તરા, શૈલિણી, પુનર્વસુ, રેવતી એ નક્ષત્ર તથા તીથી બીજ, આઠમ, દશમ, તેરથ, ચૌદશ, છઠ્ઠ, પુનમ અને અમાસ એ સર્વે વાર તીથી વર્જવા, બાકી સર્વે લેવા હવે રોગીને સ્નાનમાં સારો વખત બતાવે છે.

અર લગ્ન લેણુ, રવીવાર, મગળવાર લેવો, રીક્તા તીથી એટલે ચોથ, નામ લેવી; તથા અંદ્રમા ચોથો, આઠમો, બારમો લેવો હવે લગ્ન શુદ્ધિ ઠહે છે જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રસ્થાને એટલે પહેલે, ચોથે, સાતમે, દસમે, પાંચમે, પાપ થઈ હોય તે સમયમાં રોગીને સ્નાન કરાવે તો રોગી રોગથી મુક્ત થાય. વળી રોગીને તેલ મર્દન કરી જો રવીવારે સ્નાન કરાવે તો તાવ આવે, સોમવારે ઠાન્તિ વધે, મગળવારે મરણ થાય, બુધવારે ધનની હાની થાય, શુક્રવારે દારીદ્ર વધારે, શુક્રવારે ભાગ્યહીન કરે, શનીવારે કામની પ્રાપ્તિ કરે ॥ ૩૩-૩૬ ॥

સ્ત્રીને પ્રસૂતિ સ્થાન મુહૂર્ત.

કૃતિકા મરણી મૂલ । આદ્રા પુષ્ય પુનર્વસુ ॥

મઘા ચિત્રા વિશાખા ચ । દશમં શ્રવણ તથા ॥૩૭॥

વિવાહ તથા લોકન જમવા જવામાં હોય નહીં જામની પાસે
વીર્યવાત્રામાં જવાનો હોય નહીં મેળા જેવા મજાનીક દીવસોમાં
જવામાં હોય નહીં બેટલા કામોમાં શુક્ર, શુક્ર અસ્ત કંદવ બેવાની
જરૂર નથી, વળી જલવાળી સ્ત્રી તથા પુત્રવાળી તથા દુસ્તમાં
પરણેલી સ્ત્રીઓએ કશું ઈચ્છે તો શુક્ર સ સુખ ન જવું બે શુક્રના
અસ્તમાં સ્વામીના ઘર બાંધ તો પત્નીને કોની બાંધ. શુક્ર શુક્રના
અસ્તમાં આશુ કરે તો કન્યા મરે, જદ્ર અસ્તમાં બેટલે બમા
વાસ્થામાં આશુ કરે તો અનિદ્ર કળ થાય છેટલાક દીવાળીની
અમાસ શુક્ર બધે છે તો તે શિવાય તમામ અમાસ વર્ત્તવી, ૨૫ ૨૬

સિંહના ગુરુનો વિચાર

અધ્યાન જુદો વ્રત વ્રજ વિષ્ણુ । વિવાહ ગોદાન વધુ મધેષ્ઠ ॥
વદાગ કુપાદિ સુર મતિષ્ઠા । વ્રહસ્પતે સિંહે ગતે ન કર્યાત્ ॥૩૦॥
જીવ માર્ગવયોષાસ્તિ । સર્વ કર્માણિ પર્યયેત્ ॥
વિદ્યેયેષ્ઠ મહિપાલ । વિષ્ણુનિ ચ પુન પુન ॥૩૧॥
મિત્રે મેષ્ઠે દ્વયોર્મધ્યે । યદા ચ રવિ ચંદ્રમા ॥
વાયત્ શુક્રો મનર્ત્યષો । સન્મુક્તં ગમનં શુભં ॥૩૨॥

સાવાચાર્ય:—વિષ્ણુના ઉજ્જમણું, ચુદો પહેરવામાં, નવીન
વ્રત લેવામાં, વિદ્યા લેવામાં, વિવાહમાં, જામના દાનમાં નવી સ્ત્રીનું
આશુ કરવામાં તળાવ કુવાના શુક્રુસ્તમાં તથા રેવતી રેવાલયેત્રી
પ્રતિષ્ઠામાં બે સવે કામ વળતે શુક્ર સિંહ શશીનો હોય તો
ઉપરના સર્વે કામ ન કરવાં તેમજ વળી ઉપર કહેલા કામોમાં
શુક્ર તથા શુક્રનો અસ્ત થયો હોય તોપણ ન કરવાં વિચિત્ર કરીને
શબ્દને તથા માત્રા તથા સ્વર કાઢવામાં વર્ત્તવાં. પણ તે વળતે બે
જદ્રમા મીન તથા મિષ શશીનો હોય તો તે વળતે શુક્ર આંધળા
થાય છે બે તેવે વળતે શુક્ર સ સુખ હોય તો પણ જવામાં
રોય નથી ॥ ૩૦-૩૨ ॥

રોગીને સ્નાન કરાવવાનું મુહૂર્ત.

ન સ્નાનં રોગમુક્ત્યર્થ । કાર્યશુક્રેદુવાસરે ॥

મઘાશ્લેષા ધ્રુવ સ્વાંતિ । પુનર્વસુ ચ પૌશ્વવે ॥૩૩॥

દ્વિતીયા વર્જિતા સ્નાન । દશમિદાષ્ટમિ તથા ॥

ચતુર્દશી ત્રયોદશ્યૌ । પૃષ્ઠી પંચદશીકુહૂ ॥૩૪॥

છગ્રેવરે સૂર્ય કુજે ચ વારે । રિક્તાતિથૌ ચંદ્રવલ્લેચહીને ॥

કેંદ્રત્રિકોણાર્ધગતેચપાપે । સ્નાનંહિતરોગવિમુક્તકાનાં ॥૩૫॥

આદિત્યાદિપુ વારેપુ । તાપ કાંતિ મૃતિર્દ્વન ॥

દારિદ્ર્યંદુર્ભગત્વંચ । કામાસિ સ્નાનં ચ ક્રમાતઃ ॥૩૬॥

ભાવાર્થ:—રોગી માણસને માથે પાણી ધાલવાનું-સ્નાન કરવાનું-મુહૂર્ત કરવામાં શુક્રવાર, સોમવાર તથા મઘા, અશ્લેષા, ત્રણ ચિત્તરા, રાહિણી, પુનર્વસુ, રેવતી એ નક્ષત્ર તથા તીથી બીજ, આઠમ, દશમ, તેરશ, ચૌદશ, છઠ્ઠ, પુનમ અને અમાસ એ સર્વે વાર તીથી વર્જવા, બાકી સર્વે લેવા હવે રોગીને સ્નાનમાં સારો વખત બતાવે છે.

ચર લગ્ન લેવું, રવીવાર, મગળવાર લેવો, રીક્તા તીથી એટલે ચોથ, નોમ લેવી; તથા અદ્રમા ચોથો, આઠમો, બારમો લેવો. હવે લગ્ન શુદ્ધિ કહે છે. જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રસ્થાને એટલે પહેલે, ચોથે, સાતમે, દસમે, પાંચમે, પાપ ગ્રહ હોય તે સમયમાં રોગીને સ્નાન કરાવે તો રોગી રોગથી મુક્ત થાય. વળી રોગીને તેલ મર્દન કરી જો રવીવારે સ્નાન કરાવે તો તાવ આવે, સોમવારે કાન્તિ વધે, મગળવારે મરણ થાય, બુધવારે ધનની હાની થાય, શુક્રવારે હારીદ્ર વધારે, શુક્રવારે ભાગ્યહીન કરે, શનીવારે કામની પ્રાપ્તિ કરે ॥ ૩૩-૩૬ ॥

સ્ત્રીને પ્રસૂતિ સ્થાન મુહૂર્ત.

કૃતિકા ભરણી મૂલં । આદ્રા પુષ્ય પુનર્વસુ ॥

મઘા ચિષ્ઠા વિશાખા ચ । દશમં શ્રવણ તથા

॥૩૭॥

પતામાઘરાગ્નેયા । સ્ત્રીમિઃ સ્નાન ન કારયેત્ ॥
 યદિ સ્નાન પ્રકુર્વતિ । પુનઃ પ્રસૂતિર્ન વિષયે ॥૩૮॥
 મૌમાદિત્યે તથા પુણ્યે । હસ્તે મૂળે ચ વૈશવે ॥
 પતેરીપ્યા પ્રશ્નસતિ । સ્નાના સ્ત્રી ગર્ભ સયુથા ॥૩૯॥
 પુનઃપ્રસૂત્ય હસ્તે । શુભિ મૂલેદુભિઃ સદા ॥
 શુરુ મૌમાર્કે ધારેષુ । સીર્ષતે મયન શુર્મ ॥૪૦॥
 વિવાહે કન્યકા દાને । આધાને ગર્ભસોષને ॥
 સ્ત્રીનાં ચંદ્રચક્ર ગ્રાહં । પુંશ્નિર્નિર્દુર્લભ સ્મૃત ॥૪૧॥

ભાવાર્થ — કૃત્તીકા ભરણી, મુળ, આદ્રી પુષ્ય, પુનર્વસુ
 મઘા બિત્રા વિશાખા, અવશ્ય જો હજી નક્ષત્રોમાં સ્નાન કરે તો
 પ્રાણુની હાની થાય અથવા ફરી બાળક જ મે નહિ. મઘાવાર,
 સ્વીવાર તથા હસ્ત મુળ, પુષ્ય, અવશ્ય જો નક્ષત્ર તથા જો વારમાં
 સ્નાન કરાવે તો સ્ત્રી સારી પ્રભા આપવાવાળી થાય.

સ્ત્રીને ખોળાભરણું કરતી વખતે પુનર્વસુ, પુષ્ય હસ્ત, અવશ્ય
 મુળ, મૃગશિર જો છ નક્ષત્ર હોવા બંને શુભ, મઘા, સ્વી જો વાર
 હોવા જો સ્ત્રીમત વખતે સાશ છે તથા સ્ત્રીને વિવાહમાં કન્યાદાન,
 અશ્વજીમાં, બર્ષ સંક્રાંતિમાં અદ્રમાત્ર બળ જોવું બીજા કામમાં
 પુરુષના નામથી સુફલ જોવું ॥ ૩૭-૪૧ ॥

પ્રથમ પ્રસૂતી સ્નાન સુદર્ત

પ્રતિપત્ નવમિચૈષ । પટ્ટિ મંગલ શુક્રયો ॥
 સપ્ત જન્મ ભવે વંધ્યા । સ્ત્રીમિ સ્નાન ન કારયેત્ ॥૪૨॥
 દશમિ પુષ્પ નાશ્વાય । ત્રયોદશી યશ્ન નાશ્વની ॥
 દ્વિતિયા ગર્ભ નાશ્વાય । સ્ત્રીમિ સ્નાન ન કારયેત્ ॥૪૩॥
 મૃત્યેદિસોરિપયદાનિશ્વરે । પાકેશિર્વંધ્યા અવતીહ શુક્રે ॥
 પ્રયાતિશ્વરીર્ધૃતમાતૃમૌમે । મૃત્યુમમાપુષ્પદિનેષુષસ્પાત્ ॥૪૪॥

ઉત્તરા રોહિણી હસ્ત । સોમ્યપવન રેવતિ ॥

પ્રસૂતા સ્ત્રીભિઃ સ્નાન ચ । અનુરાધાશ્વિનિ શુભો ॥૪૫॥

બુધે ચ મ્રીયતે વત્સ । શનૈશ્ચ મ્રિયતે કન્યકા ॥

સોમે ચ પય દિનં ચ । સ્ત્રીભિઃ સ્નાનં ન કારયેત્ ॥૪૬॥

પ્રસૂતા સ્ત્રી સ્નાન મુહૂર્ત । સોમ્યાદિત્યે તથા પુષ્યો હસ્તે

મૂલેચવૈશ્વે જલ પૂજા ચ નારીણાં પુત્રાત્સં પદ્યતે સુખ ॥૪૭॥

શનિ શુક્રાર્ક ભૌમાશ્ચ । એતાનિ પરિવર્જયેત્ ॥

બુધે ગુરુસ્તથા સોમે । સ્ત્રીણાંહિ જલ પૂજનં ॥૪૮॥

નદાયાં પુત્ર લાભં ચ । મદ્રાયાં પુત્ર નાશનં ॥

જયા પૂર્ણા કુલ વૃધિ । રિક્તા સંતાપકારણી ॥૪૯॥

ભાવાર્થ:—એકમ, નોમ, છઠ્ઠ તથા મગળવાર, શુક્રવાર એ વારે અને એ તીથીએ જો પ્રથમ પ્રસૂતા સ્ત્રીને સ્નાન કરાવે તો સાત જન્મ સુધી વધ્યા એટલે વાંઝણી રહે માટે તેમા સ્નાન ન કરાવવુ દશમે સ્નાન કરાવે તો પુત્રનો નાશ થાય, તેરશે સ્નાન કરાવે તો જશનો નાશ થાય, બીજે સ્નાન કરાવે તો ગર્ભનો નાશ થાય, માટે એ તીથીમાં સ્નાન ન કરાવવુ. શનીવારે સ્નાન કરાવે તો મરણ થાય, સોમવારે સ્નાન કરાવે તો બુદ્ધિની હાની કરે, શુક્રવારે સ્નાન કરાવે તો ઠાક વધ્યા એટલે એકજવાર જન્મ આપે. શુરવારે, રવીવારે, મગળવારે સ્નાન કરાવે તો બાળકનું મૃત્યુ થાય, ત્રણ ઉત્તરા તથા રોહિણી, હસ્ત, મૃગશર, રેવતી, સ્વાંતી, અનુરાધા, અશ્વિની એ નક્ષત્રો સ્નાન કરાવવામા શુભ છે. બુધ, સોમ, શનીવાર, સ્નાન કરાવવામાં વર્જવા

પ્રથમ પ્રસૂતાને જળ દેવતાનું પૂજન કરાવવાનું મુહૂર્ત.

મૃગશર, પુનર્વસુ, પુષ્ય, હસ્ત, મુળ, શ્રવણ એ નક્ષત્ર લેવા અને શની, શુક્ર, રવી, મગળ એ વાર તજવા બુધ, શુર, સોમ એ વાર જળ પૂજા કરાવવામાં લેવા સારા છે તથા જળ પૂજામાં

નદા તીથી જોટશે જોકમ, છઠ્ઠા જાળીજારથ જો તીથીજોમાં પુજન
કરે તો પુત્ર લાભ થાય તથા જદા તીથી જોટશે ૨, ૭ ૧૨ માં
કરે તો પુત્ર નાશ થાય તથા જયા તીથી તે ૩, ૮ ૧૩ તથા
પૂર્ણ તીથી ૫ ૧૦ ૧૫ જો તીથીજોમાં પુજન કરે તો કુળની
વૃદ્ધિ થાય શીકતા તીથી જોટશે થાય, નામ જોડથમાં જપ્ત પૂજ
કરે તો સતાપ કલેશ થાય. ॥ ૪૨-૪૬ ॥

કન્યાને પહેલું આણુ કરવાનું મુહૂર્ત

પુષ્પાદિત સમિરણાદિતિ વસુ મિષ્ણુરાશ્વિની ।
રેવત્યોપિ મૃગશ્ણનોપિ શુભ કૃત્ત્યેપાશ્ચ કુંભરવૌ ॥
કન્યા મન્મથ મીન મદ ન વધુ પામઘ્વષ ધૌલિકે ।
ધેવાચાર્ય સિર્ઠેદ્ સોમ્યાદિ ઘસૌ શુભે દુર માર્ગથે ॥૫૦॥
પુષ્પોષનિષ્ઠા મૃદ્વાય મૂઢે । ચિરાશ્વિનીચરણ મયાચરસ્તે ॥
દમિ મતિષ્ઠા વહુપુષ્પુષ્પી । યવતિનારીપરિવલ્લમા ચ ॥૫૧॥
ધારેષ સૂર્યેષ મઘંતિરોગિ । વુષે ચ વિષયા મોમે ચ મૃત્યા ॥
લીપેંદુ શુક્રેણનિશ્ચરેષ । પ્તાનિધારાણિ વધુ મવેશ્વઃ ॥૫૨॥

સામાર્થ્ય:—પુજા પુનર્જન્મ, ચિત્રા ધનિષ્ઠા વધુ ઉત્તરા
જાતની રેવતી, મૃગશર જો નક્ષત્ર લેવા, તથા મેષ, જન્મા મકર
મેસુન વૃશ્ચિક કેળ, વરુણ, તુલા જો જામંતી લેવી, તથા શુક્ર
સોમ, શુક્ર જુષ, જો વાર લેવા, તથા શુક્ર શુક્રનો વિદ્ય હોય
તે સમયે જાતવાનું મુહુર્ત કરવું એટલે જો જળી પ્રથમ પ્રમુતાને
બીજાનું જોટશે પહેલું જાળક લેઈ સાચરે જન્મામાં પુજા, ધનિષ્ઠા,
ચિત્રા મુળ, જાતની મયા રવાતી હસ્ત જો નક્ષત્ર જારાં છે જળી
જો નક્ષત્રમા પ્રથમ જાળકને લેઈને જી હરમાં પ્રવેશ કરે તો
ધણા પુત્રવતી થાય જળી તે જી પતિને વળી પ્રીત લાગે પણ
જો સ્ત્રીનારે પ્રવેશ કરે તો ધનની પ્રાપ્તિ થાય, જુષવારે પ્રવેશ
કરે તો દરી જાળક ન થાય મજળવારે પ્રવેશ કરે તો મૃત્યુ પામે

માટે એ વાર તજવા; પણ શુક્ર, શુક્રવાર, શનીવાર ઘર પ્રવેશમાં સારા છે. ॥ ૫૦-૫૨ ॥

ધરાણું તથા વસ્ત્ર ધારણ કરવાનું મુહૂર્ત.

અશ્વન્ય પૌશ્વસુમિઃ કર પંચકેન ।

માર્ત્તઢ ભૌમ ગુરુ દાનવ મંત્ર વારે ॥

મુક્તા સુવર્ણ મણિ વિદ્રુમશંપદત્ત ।

રક્તાંબરાણિ વિદ્યુતાનિ ભવંતિ ધૃત્યૈ ॥૫૩॥

હસ્તાદ્યાપંચ નક્ષત્રા । ધનિષ્ઠાશ્વિનિ રેવતી ॥

હેમ કુકમ રક્તાનાં । ભૌમાર્ક ગુરુ માર્ગવે ॥૫૪॥

લાક્ષાક્ષુમ્ભમંજિષ્ઠો । રક્તો કાંચન ભૂષણે ॥

પ્રશસ્તો કુજ માર્ત્તઢો । લોહક્રત્યે શનિશ્વરે ॥૫૫॥

સોમ શનિશ્વર પુંઅરો । જઈ રત્તો બુધવાર ॥

પથ પલોવઙ્ગદ્દહો । જાઈ મસાળહવાર ॥૫૬॥

ઉત્તરાત્રિણે પરિહરો । રોહિણી પાઢે વજ્ર ॥

પુણ્ય પુનર્વસુ પરિહરો । જઈ ભરતાર કજ્જ ॥૫૭॥

પુ પુણ્ય પુનર્વસુ ચૈવ । રોહિણી ચોત્તરાત્રયં ॥

કુસુમ વર્જયેત્ વસ્ત્ર । મર્તૃધાતો ભવેત્ કૃત્ચ ॥૫૮॥

સાવાર્થ:—અશ્વની, રેવતી, ધનિષ્ઠા, હસ્ત, ચિત્રા સ્વાતી, વિશાખા, અનુરાધા એ નક્ષેત્ર તથા રવી, મગળ, શુક્ર, શુક્ર એ વાર આભુષણ પહેરવામાં સારા છે તે આભુષણના નામ—મોતી, સોનું, મણી, પરવાળા, શખ, ચુડો સોના સાથે તથા વસ્ત્ર વિગેરે પણ આભુષણે જાણવાં. તેને માટે ઉપરના વાર નક્ષેત્રો જોવા. વળી લાલ વસ્ત્ર, ઠકુ, રાતુ આભુષણ તથા સોનાતુ આભરણુ વિગેરે ધારણ કરવામાં હસ્ત આદિ પાત્ર નક્ષેત્ર તથા અશ્વની, રેવતી એ નક્ષેત્ર તથા મગળવાર, રવીવાર, શુક્રવાર, શુક્રવાર શુભ છે. લાખનો ચુડો, ઠસુઓ, મથક [હાત રગવાનું], મેદી વિગેરે

મગળવાર લેવા. રવીવારે લાણે તો આયુષ્યને વાઘો ન આવે, સોમવારે લાણે તો જડ બુદ્ધિ થાય, મગળવારે લાણે તો મૃત્યુ થાય, બુધવારે લાણે તો દારીદ્રિ થાય, ગુરુવારે લાણે તો વહેલો વિવાહ થાય, શુક્રવાર પણ શ્રેષ્ઠ છે શનીવાર વર્જવો. વિવાહમાં ગુરુવાર શ્રેષ્ઠ છે. ગમન કરવામાં શુક્રવાર શ્રેષ્ઠ છે. જ્ઞાન લાણવામાં બુધવાર શ્રેષ્ઠ છે [ઉપર વિદ્યામાં બુધવાર વર્જ્યો છે તેનું કારણ એ જ છે કે વિદ્યા એટલે દુનીઆદારીની કળા, પણ આત્મિક જ્ઞાન લાણવામાં બુધ, ગુરુ સારા છે.] દીક્ષામાં શનીવાર શ્રેષ્ઠ છે, વિવાહ કરવામાં મગળવાર શ્રેષ્ઠ છે, અને રાજની મુલાકાત કરવામાં રવીવાર શ્રેષ્ઠ છે, એ સર્વે કાર્યમાં ચંદ્રમા શ્રેષ્ઠ જોવો. તેમા ચોથો, આઠમો, બારમો વર્જવો ॥ ૫૯-૬૩ ॥

વર વધુને આઠ ગુણ જોવાનો વિચાર.

વર્ણો ગણો યુયિ વૈશ્યાં । મયોનિ રાશિ મિલત ॥

ગ્રહ મૈત્રી નાહિ વેધો । દંપત્યો મિતિ રષ્ટયા ॥૬૪॥

અકચટતપયશ વર્ગેષ્ટ । સુગુરુહો વિલાહ સિંહાચ્યો ॥

કુકર સર્પો મુષક । હરણો મેષાધિપ ક્રમસઃ ॥૬૫॥

વૈરં મુષક મજારી । વૈરં ગુરુહ સર્પયોઃ ॥

વૈરં મૃગ સિંહે ચ । વૈરં સ્વાન ચ મીંઢયોઃ ॥૬૬॥

ભાવાર્થ.—વર કન્યાના વિવાહ કરવાના સમયમાં પહેલાં તેમના જન્મવાર જોઈને આઠ ગુણ મેળવવા તે કહે છે. એક તો બન્નેનો વણ મેળવવો, બીજો ગુણ જોવો, ત્રીજી રાશી તથા પ્રીતિ, વૈશ્ય યોની, ભૂકૃષ્ટ, ગૃહમૈત્રી, નાડીઃ એ સર્વે જોવા તથા મગળ જોવો હવે તેમાં પ્રથમ વર્ગ કહે છે, વર્ગ એટલે જેમકે,

અ	ઈ	ઉ.	એ.	એ ચાર અક્ષરનો સ્વામી ગરૂડ છે.	
ક.	ખ	ગ	ઘ	ક	એ પાંચ અક્ષરનો સ્વામી બીલાડો છે.
ચ.	છ.	જ	ઝ.	ય.	એ પાંચનો સ્વામી સીંહ છે.

રાત્રી વસ્તુ ધારણ કરવામાં એટલે છે દેહનાં આશરણ તમા
ઠાળી વસ્તુ ધારણ કરવામાં ચનીવાર એટલે છે સોમવાર તમા
ચનીવારે ઠમુ બલ વચ્ચે ન પહેરવાં, જુધવારે રાત્રી વચ્ચે ન પહેરવું
જાને જો પહેરીને જામ તો મસાણુ, તણુ ઉત્તરા શદિષ્ઠી પુખ્ત
પુનર્વસુ જો નક્ષત્રમાં ઉપર કહેલાં વચ્ચે ધારણ કરે તો શરીરે
પચ્ચર વાને, પુખ્ત, પુનર્વસુ શદિષ્ઠી, તણુ ઉત્તરા જો નક્ષત્રમાં
ઠમુ બા વચ્ચે ન પહેરવું જો પહેરે તો પોતાના સ્વામીને કાષ
પડે. ॥ ૫૪-૫૫ ॥

વિચારમ મુહૂર્ત વિચાર

વિચારમનિનિ મૂઢે । પૂર્વાસુ મુગપચકે ॥

સ્વસ્ત મિપક્ સ્વાતિ । ચિત્રાયાં મવજે હય ॥૫૬॥

પૂર્ષિમાપા મપાષાસ્યાં । અષ્ટમ્યાં ચ ચતુર્વલી ॥

સત્તમ્યાં ચ ત્રયોવજ્યો । વિચારમ ગચ્છગ્રે ॥૫૭॥

વિચારમે શુર મદ । મધ્યમો મુશ માસ્કરો ॥

મરણ મદ મોમાશ્યાં । નાચિયા મુષ સોમયો ॥૫૮॥

વિચારમ મુજવારા । મુર્ચિતિ માસ્કરાદય ॥

આયુર્મામ્યા મુતિમેસ્વાં । મુદિ સિદ્ધિપવર્ગા ॥૫૯॥

શુર્યિવાદે ગમને ચ મુકો । જ્ઞાનમુદ્ધોદિકળકૈવલ્યરી ॥

મુદ્ધમોમોતૃપ્તવજ્જનેર્કા । સર્વેપુર્વાર્થેપુષ્પસિદ્ધિર્જાક ॥૬૦॥

ભાવાર્થ—જ્યેષ્ઠી, મુલ, પુર્વાશ્વિણી, પુર્વાષાઢ પુર્વ-
ભાદ્રપદ મુજશર આશ્રી પુનર્વસુ પુખ્ત હસ્ત સતવરીષા સ્વાતી,
ચિત્રા, મવજ, ધનિષ્ઠા જો નક્ષત્ર પ્રથમ જ્ઞાન આરભમાં સાત
છ માટે દેવા. પછી પુનમ, જ્યેષ્ઠા આઠમ, ઓદય સાતમ,
તેરશ જો તીર્થજામાં નિવા આરભ ન કરવો, જાને જો કરે તો
રણમાં શામ થાય. નિવા આરભમાં જુદ સીધી એક છે તેમજ
શુક રવી જો મધ્યમ છે જાને ચની, મગજ મુશ આપનાર
છે જુધવારે, સોમવારે જાણે તો નિષ્ફળ થાય. નિવામાં રવી, સોમ,

મગળવાર લેવા. રવીવારે લાણે તો આયુષ્યને વાધો ન આવે, સોમવારે લાણે તો જડ બુદ્ધિ થાય, મગળવારે લાણે તો મૃત્યુ થાય, બુધવારે લાણે તો દારીદ્રિ થાય, શુક્રવારે લાણે તો વહેલો વિવાહ થાય, શુક્રવાર પણ શ્રેષ્ઠ છે શનીવાર વર્જવો. વિવાહમાં શુક્રવાર શ્રેષ્ઠ છે. ગમન કરવામાં શુક્રવાર શ્રેષ્ઠ છે. જ્ઞાન લાણવામાં બુધવાર શ્રેષ્ઠ છે [ઉપર વિદ્યામાં બુધવાર વળ્યો છે તેનું કારણ એ જ છે કે વિદ્યા એટલે દુનીઆદારીની કળા, પણ આત્મિક જ્ઞાન લાણવામાં બુધ, શુક્ર સારા છે.] દીક્ષામાં શનીવાર શ્રેષ્ઠ છે, વિવાહ કરવામાં મગળવાર શ્રેષ્ઠ છે, અને રાજાની મુલાકાત કરવામાં રવીવાર શ્રેષ્ઠ છે, એ સર્વે કાર્યમાં ચંદ્રમા શ્રેષ્ઠ જોવો. તેમા ચોથો, આઠમો, બારમો વર્જવો. ॥ ૫૬-૬૩ ॥

વર વધુને આઠ ગુણ જોવાનો વિચાર.

વર્ણો ગણો યુયિ વૈશ્યાં । મયોનિ રાશિ મિલત ॥

ગ્રહ મૈત્રી નાહિ વેધો । દંપત્યો પ્રિતિ રષ્ટ્રધા ॥૬૪॥

અકચટતપયશ વર્ગેષ્ટ । મુગુરુડો વિલાહ સિંહાશ્વયો ॥

કુકર સર્પો મુષક । હરણો મેપાધિપ ક્રમસઃ ॥૬૫॥

વૈરં મુષક મજારી । વૈરં ગુરુહ સર્પયોઃ ॥

વૈરં મૃગ સિંહે ચ । વૈરં સ્વાન ચ મીંઢયોઃ ॥૬૬॥

ભાવાર્થ — વર કન્યાના વિવાહ કરવાના સમયમાં પહેલાં તેમના જન્મવાર જોઈને આઠ ગુણ જોવાવા તે કહે છે. એક તો બન્નેનો વધુ જોવાવો, બીજો ગુણ જોવો, ત્રીજી રાશી તથા પ્રીતિ, વૈશ્ય યોની, ભૂકૂટ, ગૃહમૈત્રી, નાડીઃ એ સર્વે જોવા તથા મગળ જોવો હવે તેમાં પ્રથમ વર્ગ કહે છે, વર્ગ એટલે જેમકે,

અ	ઇ	ઉ.	એ	એ ચાર અક્ષરનો સ્વામી ગરૂડ છે.	
ઠ.	ખ	ગ	ઘ	ઙ	એ પાંચ અક્ષરનો સ્વામી બીલાડો છે.
ચ.	છ.	જ	ઝ	ય.	એ પાંચનો સ્વામી સીંહ છે.

ટ	ઠ	ડ	ધ	ન	જો પાંચનો સ્વામી સ્વાન છે.
ત	થ	દ	ધ	ન	જો પાંચનો સ્વામી સપ છે
પ	ફ	ગ	ગ	મ	જો પાંચનો સ્વામી માર છે
ચ	ર	લ	વ		જો ચારનો સ્વામી હરણ છે
સ	ખ	શ	હ		જો ચારનો સ્વામી ઝકરા છે.

જો પ્રમાણે આઠ વર્જના સ્વામી બાણવા હવે તેમને વેર ભાવ દેખાડે છે જેમકે, હોદર અને બીલાડીને વેર, ગરૂ અને સર્પને વેર, હરણ અને સીંહને વેર, સ્વાન અને ઝકરાને વેર બાણવુ જેમ પોતાના વર્જથી અણુકેમ વેર વર્જ બાણવો ॥૬૪-૬૬॥

एकबीजाने लेणादेणीनो सवंध

नृप मृत्पा द्वायसर । वर्गाकस्य क्रमोक्रम गतस्य ॥

मष्टामिरपद्धतस्यौ । परिवर्तार्द्ध विज्ञेयकस्तु ॥६७॥

वेसोतरांकविमुना । छम्या प्राच्यादयैक वर्गेषु ॥

पूर्वोचरासरांकस्याप्य । स्याच्छेष विषी नाम विषी ॥६८॥

ભાવાર્થ—રાજના નોકરના નામનો પહેલો અક્ષર તથા રાજના નામનો પહેલો અક્ષર હોવો અને જન્મેના જે વર્ગ હોય તે આઠ માંડવો તથા બીજા અક્ષરના જે જે વર્ગો હોય તેની સંખ્યા જોઈ કથી, તેને જુદો આઠ ભાગ દેવો ભાગ દેતાં શેષ અખીક જેનું રહે તેનું જોઈ અખીક બાણવુ હવે બીજો પ્રકાર કહે છે પોતાના વર્જને જમણા કરવા, સામાના વર્જને ભેડવો આઠ ભાગ દેવો શેષ રહે તે જુદા મુકવા તે રીતે પહેલા વર્જને જમણા કરીને પોતાનો વર્જ મિળવેલ, આકનો ભાગ દેવો ભાગ દેતાં અખીક રહે તેનું વધારે જોઈ બાણવુ બિહારણ—જેમકે જોઈનું નામ ગુણુવાન અને બીજાનું નામ વિદ્યાવાન છે જો બેમાં અખીક જોઈનું હોય તે કહે છે જુદા વાનમાં ગ નો વગ બિ, તેને જમણા કરતાં ચાર માત્ર તેમાં

વિધવાનના વધારના વર્ગનો એક છે તે જોડતાં દશ થયા, તેને આઠે ભાગતાં બે રહ્યા. હવે વિધવાનમાં વર્ગ છૂટો, તેને ખમણા કરતાં બાર થયા, તેમાં બે નાખતાં ચૌદ, તેને આઠે ભાગતાં છ રહ્યા એટલે વિધવાન શુણવાન પાસે અધીક ભાગે. ॥ ૬૭-૬૮ ॥

વર્ણ વિષે.

મિન કર્કા લિનો વિમા । ક્ષત્રે મેપો હરિધનુ ॥

વૃષ કન્યા મૃગો વૈશ્ય । યુગ્મં તુલા ઘટાત્યજા ॥૬૯॥

મીન કર્કા વૃશ્ચિક વિપૌ । સ્વતિય તુલેહિ ધન સિહો ॥

છગમિહુણકુમ્ભવેસ । કન્યા વૃષ મકર સુદાય ॥૭૦॥

ચરોય વન્ન વિવરણ । વિપ્પો પરણેઝ સન્વ રાશીયં ॥

વૈશ્યો ષઢ રાસીયં । સ્વતિય ન વિપરિણય સુદં ॥૭૧॥

ઇમ વન ભવે સિદ્ધિ । મધ્યમવિપ્પોઝ સ્વતિઁ હોઝ ॥

અધમો અવિપ્પવેસ । વિપ્પો સુદાહિવજ્જેહિં ॥૭૨॥

વિપ્ર વર્ણયતે સર્વાન્ । ક્ષત્રિયોનવરાશય ॥

વૈશ્યપટ્ટરાશિજાજ્ઞેયા । સૌદ્રા સૌદ્રેણ વર્ણિતઃ ॥૭૩॥

વર્ણયેષ્ટા ત્રયા નારી । તસ્ય ભર્તા ન જીવતી ॥

યદિ જીવતિ ભર્તા ચ । આદ્ય ગર્ભો ન જીવતી ॥૭૪॥

વિપ્રવંશેષુયા નારી । સુદ્રવંશેષુયઃ પતિ ॥

ધ્રુવં ભવતિ વૈધવ્યં । શક્રસ્ય દુહિતા યદિ ॥૭૫॥

ભાવાર્થ:—મીન, કર્ક, વૃશ્ચીક એ ત્રણ રાશીનો વિપ્ર વર્ણ જાણવો, તુલા, ધન, સીંહ એ ત્રણ રાશીનો ક્ષત્રી વર્ણ જાણવો, મેષ, કુભ, મીથુન એ ત્રણ રાશીનો વૈશ્ય વર્ણ જાણવો; કન્યા, વરખ, મકર એ ત્રણ રાશીનો શુદ્ર વર્ણ જાણવો.

ઉપર કહેલા વર્ણમાં વર કન્યાના શુણ જોતાં અધિક વર્ણવાળો વર જોવો. તેમાં જો કન્યા વિપ્ર વર્ણની હોય ને વર શુદ્ર વર્ણનો હોય તો વિવાહ ન કરવા. વિપ્ર વર્ણવાળો

સવે વર્ણવાળી કન્યાને પરણી શકે પણ કન્યા ઉત્તમ વર્ણવાળી
 અને નીચ વર્ણવાળા વરને નિવાહ ન કરવે. વરક માં જન્મેનો
 જોકે વર્ણ હોય તો સામાન્ય રીતે વર્ણ સાથે બ્રાહ્મણ ને ક્ષત્રી
 વર્ણ હોય તો મધ્યમ, વેશ્ય વર્ણ હોય તો અધમ, વિપ્ર વર્ણ
 ક માનો. શુદ્ર વર્ણ પત્નીનો વર્ણવો વિપ્ર વર્ણનો વર આદિ વર્ણને
 પરણે, ક્ષત્રી વર્ણનો વર તણે વર્ણને પરણે વેશ્ય વર્ણવાળા ને
 વર્ણને પરણે, શુદ્ર વર્ણવાળા પોતાના વર્ણને પરણે. ઉત્તમ
 વર્ણની કન્યા હોય અને નીચ વર્ણનો વર હોય તેનો ભરથાર ન
 હવે, અને હવે તો પહેલો બર્ણ ન હવે વિપ્ર વર્ણની કન્યા
 હોય અને શુદ્ર વર્ણનો વર હોય તો નિશ્ચે વીધવા માય. તેમાં
 ઇંદ્રની કન્યા હોય તો પણ શું ? ॥ ૬૬-૭૫ ॥

ગણ વિચાર

इस्त स्वात्यनुराधा । भवण पुनर्वसु मृगाश्विनी पुष्या ॥
 रेवत्योपि देवगण । पूर्वाश्रयोत्तरा भरण्याद्रा ॥७६॥
 रोहिण्यपि मृत्यगणो । ज्येष्ठा मूलश्रयं धनिष्ठा या ॥
 अश्लेषा कृतिका चित्रा । विष्वाक्षा मघा पक्षादग्नः ॥७७॥
 षट्कुले परमा मिति । मध्यमा देव मर्त्ययोः ॥
 देव राक्षसयो र्वरे । भरण मृत्यु राक्षसयाः ॥७८॥
 कदाचित् राक्षसि कन्या । वरा भवति मानवा ॥
 मर्त्तार अष्टमे मासे । मार्गसे च विराहिता ॥७९॥
 विवाहे शुद्ध मासेन । समीपगणकैगण ॥
 सेरु कार्यं मयत्नेन । मनल्पंति महाधिना ॥८०॥

સાવાચાર :—હસ્ત, સ્નાતી, અનુરાધા સવળ પુનર્વસુ,
 મુનશર અશ્વિની, પુષ્ય, રેવતી જે નવ નક્ષત્રનો દેવગણ કહેવાય
 છે, ત્રણ પુલો, ભરણી, આર્દ્રા રોહિણી પણ ઉત્તરો જે નવ
 નક્ષત્રનો મનુષ્યગણ કહેવાય છે જ્યેષ્ઠા મુળ ધનિષ્ઠા સવ
 લીધા અશ્લેષા કૃતિકા ચિત્રા વિશાખા, મઘા જે નવ નક્ષત્રનો

રાક્ષસ ગણ કહેવાય છે. વર કન્યાનો એક ગણ હોય તો ઘણી પ્રીતિ રહે, દેવગણ ને મનુષ્યગણ હોય તો મધ્યમ પ્રીતિ રહે, દેવગણ ને રાક્ષસગણ હોય તો વૈરભાવ રહે, રાક્ષસગણ તથા મનુષ્યગણવાળા સ્ત્રી પુરૂષ હોય તો મનુષ્યગણવાળાનું મૃત્યુ થાય, કદાચિત રાક્ષસગણની કન્યા હોય અને મનુષ્યગણનો વર હોય તો આઠમે માસે ધણીની હાની કરે. એ માટે શુદ્ધ ગણ જોઈને-મેળવીને-વિવાહ કરવો ॥ ૭૬-૮૦ ॥

વૈશ્ય તથા શડાષ્ટક વિચાર.

મીન તુલા ધન વસહ । કેસરિ મકરાય મેષ કન્યાય ॥
 વિચ્છિય મેહૂણ કકડ । કૂભાયપર સરવેર ॥૮૧॥
 મેપાલિ મકર મિહૂણા । તુલ વૃશ્વ ધન કક કુભ કન્યાય ॥
 મિનો સિહોહ અતહા । ગુલસકઠહોઈ એવંતુ ॥૮૨॥
 મકર વૃશ્વ મિન કન્યા । વૃશ્ચિક કર્કાષ્ટમેરિ પૂત્વંસ્યાત્ ॥
 અજ મિથુન ધન્વિહરિ ઘટ । તુલાષ્ટમે મિત્રતા વસ્યાં ॥૮૩॥
 શત્રુ ષડાષ્ટકે મૃત્યુ । કલહો નવ પચમે ॥
 દ્વિદ્વાદશેષુ દારિદ્રં । શેષેષુ મિતિ રુત્તમા ॥૮૪॥
 મકર સકેસરમેષ યુવત્યા । તુલ સિહ મિન કુલિરઘટાઘ્રા ॥
 ધન વૃશ્વ વૃશ્ચિક મન્મથ ગામી । એતેમૃત્યુ ષડાષ્ટક ગામી ॥૮૫॥
 અસનસ્તુ વરો ગ્રાહ્યો । નાસન્ના કન્યકા પુનઃ ॥
 મ્નિયતે માતૃ પિતરં । સંગ્રાહ્ય નવ પચમં ॥૮૬॥

ભાવાર્થ—મીન, તુલા, ધન, વૈશ્ય ને શડાષ્ટક, સિંહ મકર ને શડાષ્ટક, મેશ કન્યા ને શડાષ્ટક, વૃશ્ચીક, મીથુન ને શડાષ્ટક, કર્ક, કુભ ને શડાષ્ટક, એવી રીતે રાશીને શડાષ્ટક બાણુવે। મેશ, વૃશ્ચીક, મકર, મીથૂન, તુલા, ધન, વરખ, કર્ક, કુભ, કન્યા, મીન, સીંહ, એને મીત્ર શડાષ્ટક કહે છે. મકર, વરખ, મીન, કન્યા, વૃશ્ચીક, કર્ક, એ રાશીથી આઠમી રાશી તથા મેશ, મીથૂન, ધન, સીંહ, કુભ, તુલા, એ રાશીથી આઠમી

સાથી શત્રુ શઠાષ્ટક જાણવો. મીત્ર શઠાષ્ટક સાથીમાં શત્રુ શઠ-
ષ્ટક સાથી હોય તો મૃત્યુ થાય; જનેની નવમી, પાંચમી સાથી
હોય તો ક્લેશ થાય બીજી બારમી સાથી હોય તો દારીદ્ર થાય
બાકીની શેષ સાથી ઉત્તમ કહી છે કેવે મૃત્યુ શઠાષ્ટક કહે છે

મકર તથા સિંહ, મેશ તથા કન્યા, વૃશ્ચિક તથા મીન, કર્ક
તથા કુમ્ભ, મન તથા વરશ, વૃશ્ચીક તથા મીથુન, જે મૃત્યુ
શઠાષ્ટક સાથી જાણવી. કન્યા સાથી પાસે વરની સાથી હોય તો
સારી વર સાથી પાસે કન્યા સાથી હોય તો મહત્ત્વ. જે સાથી
પ્રમાણે સમાઈ સળંગ કરે તો માતાપિતાની કાની કરે. કેાંઈક
જાણવાનો એવો મત છે કે નવમી પાંચમી સાથી જન્મક કરવી
જે જોઈ છે ॥ ૮૧-૮૬ ॥

તારા જોવાનો વિચાર.

ત્રિ પંચ સપ્તમિ તારા । વાન્યોન્ય શુભ સિધ્ધયો ॥

વર્જનીયા શુભાયસ્યા । એક નાદિ ગર્ભ શુભ ॥૮૭॥

સાનાર્થ:—શુભ સિધ્ધને મહોમહો મોહ, પાંચમી, સાતમી
જે મહુ વાશ તજવી. જોઈએ શુભ કામમાં વાસને તજવી કહી,
પણ જનેની જોઈ નહીં હોય તો શુભ ફળ આપે. ॥ ૮૭ ॥

વિવાહમાં સર્પાકાર નાદીવેધનો વિચાર

વિવાહે કષિ ચક્રતુ । અશ્વન્યાદિમિનાદિકં ॥

એક નાદિ ગર્ભસ્થં । રુચ્યસામ્ય વિષર્જયેત્ ॥૮૮॥

સાનાર્થ:—જન્મની નક્ષત્ર આદિથી લેઈને સત્તાવીશ નક્ષત્રોમાં
મહુ મહુ નક્ષત્રની જોઈ નહીં સમજવી. જોઈ નાદીના નક્ષત્ર
ઉપર જને બીજાનની જોઈ નહીં હોય તો વર્જિત કરવી. ॥ ૮૮ ॥

નાદી જોવાના કાર્યો

ગ્રામે ચ મગરેષાપિ । રાગસેવકયોસ્તથા ॥

એકરુચ્ય યથેત્ મિત્રિ । મિનાહે કુપમાદિસત્ ॥૮૯॥

एक नक्षत्र जातानां । परेषां प्रितिरुत्तमा ॥

દંપત્યો મરણજ્ઞેય । પુત્રો જાતો રિપુર્ભવેત્ ॥૯૦॥

ભાવાર્થ:—ગામમાં, નગરમાં, રાજાને ત્યાં, નોકરીમાં એટલે ઠેકાણે તથા વિવાહમાં સ્ત્રી પુરૂષને નાડી પ્રીતિ જોવી. એક નક્ષત્રમાં બનેનો જન્મ હોય તો સારી પ્રીતિ રહે; પણ સ્ત્રી પુરૂષ બન્નેનો એક નાડીમાં જન્મ હોય તો નષ્ટ ફળ આપે, સંતાનનો ક્ષય કરે, તથા સ્ત્રી પુરૂષની એક જ નાડીમાં બાળકનો પણ તે જ નાડીમાં જન્મ થાય તો શત્રુ સમાન થાય. ॥૮૯-૯૦॥

युजा विचार.

रेवरिसियायखंड । हवइनरनारीजमजयमझे ॥

તહ રેચ્છિયાય પુરિસો । હલ્હો હોઈ ચિરકાલં ॥૯૧॥

जिठाय नरिसिया । मप्भेजहजम्म नारि नरहवई ॥

તહ પુરિસ્સાણયજુવણ । હલ્હોહોઈવહુ આઈં ॥૯૨॥

जइ जम्मो नर नारि । हवई अद्याय वारसिरिसा ॥

વહુ પેમાડ ઉભય । કહિયં જુ જાઈ એવેયં ॥૯૩॥

ભાવાર્થ — રેવતીથી છ નક્ષત્ર મૃગશર સુધી પૂર્વ ભાગમાં યુગ દેખવાય છે. તેમાં સ્ત્રી પુરૂષ બન્નેનો જન્મ હોય તો અત્યંત પ્રીતિ રહે, ઘણા વખત સુધી સુખ લોગવે. જ્યેષ્ઠા નક્ષત્ર આદિ દેખને નવ નક્ષત્રમાં સ્ત્રી પુરૂષ બન્નેનો જન્મ હોય તો બહુ સારો પ્રેમ રહે. આદ્રાથી બાર નક્ષત્રમાં જન્મ હોય તોપણ સારી પ્રીતિ રહે. એમ યુગ ફળ જાણવું. ॥ ૯૧-૯૩ ॥

नाडी जोवानो विचार.

अस्सणि अदा पुनर्वसु । उत्तर हस्ता यजिवमूछाइ ॥

સયમિસ પુવ્વ મદવય । પદમા નાડિ અપ્કહિયા ॥૯૪॥

भरणी मृगसर पुष्य । पूर्वा फाल्गुणि यचित्तअणुराहा ॥

પુર્વાષાઢા ધનિષ્ઠાય । ઉત્તર મદવયવીયનાડિઈં ॥૯૫॥

किंचिपस्सरोहिणी असछेसा । मघा साइविष्ठाहाइ सचरापाडा ॥

समणरेनयइया । नाष्ठितियरिखनायवा ॥९६॥

मिप्रामिप्रेपुचान्चन्या । विषाहे भविकावेपु ॥

वर्षाकाछेपु चाद्राह । रोगी सूर्यादि रुस्यसे ॥९७॥

भावार्थः—ज्येष्ठी, आर्द्रा, पुष्य शुभ उत्तराशास्त्रपक्ष, केतु
केतु, शुभ सप्तमीवा पूर्वाशास्त्रपक्ष को नक्षत्रो मध्यम नाक्षीनां
ज्येष्ठा, मूल, सप्तमीवा पुष्य पूर्वाशास्त्रपक्ष, चित्रा, ज्येष्ठा
पूर्वाशास्त्र पक्षिह। उत्तराशास्त्रपक्ष को नव नक्षत्र मध्यम नाक्षीना
ज्येष्ठा, मूल, ऐश्वर्यी ज्येष्ठा, मघा सर्वादी, विशाखा,
उत्तराशास्त्र अवधु ऐश्वर्यी, को नव नक्षत्र ज्येष्ठा नाक्षीनां ज्येष्ठा,
ऐश्वर्यीने विषाखा, भोतिमा वर्षाअजमा आर्द्रा नक्षत्रभी नाक्षी जने
टीसि जेवी ॥ ६४-६७ ॥

रोगी पुरुष जोषा विपे

रवेदु नाम नक्षत्र । एकनाम्यां यदा भवत् ॥

तदादि जायते मृत्यु । यथा सर्वज्ञ मापित ॥९८॥

रोगिणो जन्म नक्षत्र । एकनाम्यां यदा शस्त्री ॥

तदा पीडा विजानियात् । अष्ट महरके प्रवे ॥९९॥

भावार्थः—१वी नक्षत्र कोटले तेर दीवसनु नक्षत्र तथा
ज्येष्ठां नक्षत्र तथा नाम नक्षत्र को त्रय नक्षत्र को नाक्षी उपर
ज्येष्ठा तो ऐश्वर्यी मृत्यु पाये, ज्येष्ठा शस्त्री पुरुषो कहे छे कवे
ऐश्वर्यीने इवा कश्चानु सुहृद कहे छे ऐश्वर्यीना जन्म नक्षत्र तथा
सुभ नक्षत्र तथा ज्येष्ठा नक्षत्रनी ज्येष्ठा नाक्षी आवे तो ते दीवसे
ज्येष्ठा लेपु नक्षी. कश्च प्रभावे ज्येष्ठा ऐश्वर्यीने आवे तो ज्येष्ठा पक्षे-
१वी ज्येष्ठा ऐश्वर्यी मरुषु सुहृद कहे पाये ॥ ६८-६९ ॥

चार राक्षीनां स्वामि

मघ हस्त्रिकयार्थोम । शुक्रा हस्त्र तुष्ठा मघा ॥

पुष फल्गु मिथुनयो । माक फल्गुस्य चन्मा ॥१००॥

સ્યાન્મીન ધન્વિતો જીવ । શનિર્મકર ક્રમયો ॥

સિંહસ્યાધિપતિ સૂર્ય । કથિતંગણકોચ્છમૈઃ ॥૧॥

ભાવાર્થ:—મેશ ૧, વૃશ્ચીક ૮, એ બે રાશીનો સ્વામી મગળ છે, વરખ ૨, તુલા ૭, એ બે રાશીનો સ્વામી શુક્ર છે; કન્યા ૬, મિથુન ૩, એ બે રાશીનો સ્વામી બુધ છે; કર્ક ૪, એ રાશીનો સ્વામી ચંદ્ર છે; ધન ૯, મીન ૧૨, એ રાશીનો સ્વામી શુક્ર છે, મકર ૧૦, કુમ્ભ ૧૧, એ બે રાશીનો સ્વામી શની છે; સિંહ ૫, એ એક રાશીનો સ્વામી રવી છે, એ જ્યોતિષ શાસ્ત્રનું પ્રમાણ છે. ॥ ૩૦૦-૧ ॥

ગ્રહ ઉંચ નીચ રાશી વિચાર.

મેષ રવિ વૃસ્વે ચદ્રો । મકરે ચ મહિસત ॥

કન્યાયાં રોહિણી પુત્રૌ । ગુરુ કર્કે ધ્રુવેભૃગુ ॥૨॥

શનિસ્તુલાયામુચ્ચશ્ચ । મિથુન સિંહકાસુત ॥

ઉંચાત્સપ્તમગાનીંચા । રાશોયદિનવાંશકઃ ॥૩॥

ભાવાર્થ:—રવી મેષ ૧ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. ચંદ્રમા વરખ ૨ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. મગળ મકર ૧૦ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. બુધ કન્યા ૬ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. શુક્ર કર્ક ૪ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. શુક્ર મીન ૧૨ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. શની તુલા ૭ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. રાહુ મિથુન ૩ રાશીનો હોય તે ઉંચનો સમજવો. એ ઉંચ અહની રાશી કહી હવે જે પોતાની રાશી હોય તેથી સાતમી રાશી નીચની સમજવી. તે રાશી ઉપર જે અહ હોય તે અહ નીચનો જાણવો. એટલે રવી મેષ ૧ રાશીનો ઉંચનો કહ્યો છે, તેથી સાતમી તુલા રાશી આવે, તે રાશીનો રવી હોય તે નીચનો સમજવો.

એ પ્રમાણે ચંદ્રમા વૃશ્ચીક ૮ રાશીનો નીચ, મગળ કર્ક ૪ રાશીનો નીચ, બુધ મીન ૧૨ રાશીનો નીચ, શુક્ર મકર ૧૦

સાશીનો નીચ શુક્ર કન્યા ૪ સાશીનો નીચ, શની મેષ ૧ સાશીનો
નીચ, શકુ ધન ૬ સાશીનો નીચ સમજવો ॥ ૨-૩ ॥

મહના અતિ વેર વિષે

રાહુ રખ્યો પરં વેરં । શુભમાર્ગયોરપિ ॥

દિમાંસુબુદયોર્વેરં । વિષસ્યા ન મંદયોરપિ ॥૪॥

ભાવાર્થ—રાહુને તથા શનીને પૂર્વ વેર છે છર તથા
શુક્રને પૂર્વ વેર છે વ્યઠ તથા બુધને પૂર્વ વેર છે શની તથા
શનીને પૂર્વ વેર છે, એ પ્રમાણે મહિમાદિ મહને અધીક વેર
બાજુ બાર બાવનમાંથી કોઈ બાવનમાં ઉપર પ્રમાણે એ મહો
આપ્યા હોય તે તે બાવનના મુખની કાની કરે ॥ ૪ ॥

યોની તથા અષ્ટ પ્રીતિ વિચાર

છાગો ચ કુવિકા પુષ્યો । નાગો ચ મૃગ રોહિણી ॥

મૃસ આદ્રા તથા સ્વાનો । મૃષકો મમા ફાલ્ગુની ॥૫॥

હસ્ત સ્વાતિ ચ મહિષો । ગોયોનિઃ ચત્તરાષ્ટય ॥

મ્યાગ્રો વિશ્વાસ્વા ચિત્રા ચ । મૃગેયેષ્ઠાનુરાધિકા ॥૬॥

મર્કટો મુતિ પૂર્વાષાઢા । રેવતી મરણી ગનો ॥

ઘનિષ્ઠા મદ્રપદા સિંહો । અશ્વિનિ વારુધિયો ॥૭॥

અશ્લેષાદિસ્વમાગૌરો । ચત્તરાષાદિકામિનો ॥

મ કુજાપિ સમાસ્માતા । સહનાયોનયઃ સ્મૃતા ॥૮॥

ગોમ્યાઘ્રં ગમસિંહ । અશ્વમહિષં સ્વાનં ચ ચમૂરગ ॥

વૈરં ચા નર મેષકં ચ । સુમહદ્વિદાહોદરં ।

સોફાનાં વ્યવહારતોન્યદપિ ચ ક્ષાત્યામયપ્રાદિર્દ ॥

દંપત્યો મૃષ મતયોરપિ । સદાવર્ગ શુભ કુલ્લયા ॥૯॥

ભાવાર્થ—કુતીકા તથા પુષ્ય નક્ષત્રની બકરાની યોની
બાજુની, મૃગશર તથા શક્રીક્ષીની નાગની યોની બાજુની, મૃગ
તથા આદ્રાની શ્વાનની યોની બાજુની, મમા તથા પૂર્વાશ્વજીની

ઊઠરની યોની જાણવી; હસ્ત તથા સ્વાંતિની પાડાની યોની જાણવી, ઉત્તરાશ્વાદશુણી તથા ઉત્તરાભાદ્રપદ એ બેની ગાયની યોની જાણવી, વિશાખા તથા ચિત્રાની વાઘની યોની જાણવી, જેષ્ઠા તથા અનુરાધાની મૃગની યોની જાણવી, શ્રવણ તથા પૂર્વાષાઢાની વાંદરાની યોની જાણવી, રેવતી તથા ભરણીની હાથીની યોની જાણવી; ધનિષ્ઠા તથા પૂર્વાભાદ્રપદની સિંહની યોની જાણવી, અશ્વિની તથા સતભીષાની ઘોડાની યોની જાણવી, અશ્લેષા તથા પુનર્વસુની ખીલાડીની યોની જાણવી, ઉત્તરાષાઢા તથા અભીચની નોળીઆની યોની જાણવી. એ પ્રમાણે નક્ષત્રની યોની ઠહી છે. હવે યોની સાથે વેર ઠહે છે. ગાયને વાઘ સાથે વેર, હાથીને સિંહ સાથે વેર, ઘોડા અને પાડાને વેર, હરણ અને કુતરાને વેર; સર્પ અને નોળીઆને વેર, વાંદરા અને ઘેટાને વેર, ખીલાડી અને ઊઠરને વેર, એ લૌકીક વ્યવહારે કરીને વૈરભાવ છે. તે યોનીનો વૈરભાવ સ્ત્રી-પુરુષ ને જોવો, રાજા-નોકરને જોવો, શુર-શિષ્યને જોવો, અને વૈરભાવ હોય તે ત્યાગ કરવો શ્રેષ્ઠ છે. ॥૫-૬॥

મુંડન, યાત્રા, વિદ્યા મળવામાં વર્જવાના

દિવસ તથા વાર.

સૂર્યાકિ ભૌમ પટ્ તુર્ય । નવાષ્ટાંત્યપિથિદ્વયે ॥
 નષ્ટ ક્ષૌરંનસા વિદ્યા । યાત્રા દૌન ચ પર્વસુ ॥૧૦॥
 હસ્ત ત્રયે મૃગે જ્યેષ્ઠા । પૌશ્વાદિત્ય શ્રુતિદ્વયે ॥
 ક્ષૌર કર્મ શુભપ્રોક્ત । કાર્ય શુક્રે દુષાસરે ॥૧૧॥
 પુષ્ય પુનર્વસુ રેવતિ ચિત્રા । શ્રવણ ધનિષ્ઠા મૃગાશ્વિનિ હસ્ત ॥
 અપુરુષેનવક ક્ષુર કર્મણી । વલિધૃતપુષ્ટિકરઃ શુભકર્તા ॥૧૨॥
 પંચ મઘા અનુરાધા । પ્રજાપત્યાષ્ટક સકૃનાંમૂલ ॥
 ઉત્તરત્રિકરો મૃત્યુ । બ્રહ્માપિનજવતિવર્ષ ॥૧૩॥
 રાત્રૌ સધ્યા સુવિદ્યાદૌ । ક્ષૌરંનોકુતથૌત્સવ ॥
 મૂષાભ્યં ગંતુ સ્નાન ચ । પર્વ યાત્રા રથક્ષપિ ॥૧૪॥

ચતુર્થિ નવમિપષ્ઠિ । ચતુર્દશ્યાદમિ તથા ॥

અમાવસ્યાં ચ ચેત્યા । સૌર કર્માણિ નેષતે ॥૧૫॥

સૌરે રાજા જ્ઞેયા જાતે । સ્વામિવત્ત્વં ચ ધાસતે ॥

વિધિવારિણ્ય છીતાંશુ । વિધ્યાદિનાં મિલ્લોકમેષુ ॥૧૬॥

રતિર્ષીતે ચિત્તા ધ્રુમ । સ્પર્શવુસ્વમ વર્ષમે ॥

સૌર કર્મં યપિ સ્નાયાત્ । ગણિતેશુ ધનારણિ ॥૧૭॥

સાચાર્ય—સ્વી શુની મળત તથા ચિત્ત, નેમ જોઈય, આઠમ, પુનમ, અમાવાસ્યા જે વીથી તથા વાર યાત્રા જન્મમાં જાત કરવા, કર્મ જિત્ત સ્વાતી, મુજશર, જેટલ, પુનર્વસુ, અવધ, ધનિષ્ઠા જે નક્ષત્ર તથા શુક્ર સોમ જે જે વાર દેવા કહે તેનું ફળ કહે છે. પુષ્ય, પુનર્વસુ ચિત્ત, રેવતી, અવધ, ધનિ ઠા, મુજ-શર અશ્વની કર્મ જે નક્ષત્રમાં અંકન કરે તો જળ કાન્તિ, સુન્દિ વૃદ્ધિ પામે અને શુભ ફળની પ્રાપ્તિ થાય. મઘા, અનુસઘા નક્ષ-ત્રમાં અંકન કરે તો જાળકને કષ્ટ થાય, શકિષ્ઠી ઉત્તરાશ્વિ તથા ઉત્તરફલ્ગુણી જે નક્ષત્રમાં અંકન કરાવે તો મૃત્યુ પામે. પ્રજ્યા રક્ષા કરે તો પશુ જમી નહીં કહે સખ્યા સમય વર્ષવાનાં કામ કહે છે—સખ્યા સમય વિધા ન લખવી, અંકન ન કરાવવું, કોઈ પશુ જલનો જોશ્ચય ન કરવો, આસરજી વલ પ્રસુત નર્ત ન પહેરવા, સ્નાન ન કરવું યાત્રા ન જવું કહે અંકન વખતે જોય નેમ જોઈય આઠમ છત્ર અમાસ જે વીથી ત્યાજ કરવી ઉપર ચતુર્દ કહેવામાં આવ્યા છે પણ જેની જાનવમાં ચતુર્દ એવાની જરૂર નથી નેમજે સજની આગ્રાથી કામ કરવું પડે તો ચતુર્દ એવું નહિ પોતાનો સ્વામી સગુ ઠ યધને કોઈ આપે તો તેમાં ચતુર્દ એવું નહિ, તેમજ વિવાહ-લગ્ન પ્રસન્નમાં કોઈ માનવને કોઈ આપે અથવા ત્યાં જવું પડે તો ચતુર્દ એવાની જરૂર નથી કહે રાત્રીમાં સ્નાન ન કરવા વિષે કહે છે સૂર્ય અસ્ત થામ્યા પછી સ્નાન કરવાનું ત્યાજ કરેલું છે પણ સમયાન જઈ આવીને તથા વગન જાડો આલક્યોદ ઈન્દ્રાદિક જરૂરીઆત કામમાં સ્નાન કરવાનો રોજ નથી. ॥ ૧૦-૧૭ ॥

વસ્ત્ર પહેરવાનું મુહૂર્ત.

હસ્તાદિ પંચકે ધ્રુવ । રેવત્યશ્વિની પુનર્વસુ ધનિષ્ઠા ॥

પુણ્ય શુક્ર ગુરુજ્ઞ । શુભદા વસ્ત્રસ્ય પરિધાને ॥૧૮॥

ભાવાર્થ:—નવાં વસ્ત્ર પહેરવામા હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતિ, વિશાખા, અનુરાધા, ધ્રુવ, ઉત્તરાશ્લેષ્ણી, ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરાભાદ્ર-પદ, રેવતી, અશ્વિની, પુનર્વસુ, ધનિષ્ઠા, પુષ્ય એ નક્ષેત્ર તથા બુધ, શુક્ર, એ વાર દેવા એ શુભ ફળ આપે છે. ॥ ૧૮ ॥

વસ્ત્ર પહેરવામાં વર્જવાના દિવસ.

આદિત્યે જીવરે વસ્ત્રં । સોમે નિત્ય જલાહતા ॥

અગારે ચ દહત્યમિ । બુધે ચાર્થ સમાગમ ॥૧૯॥

જ્ઞાનલાભો ગુરુવારે । શુક્રે મિત્ર સમાગમ ॥

મલ્લિનં ચ સદા વસ્ત્ર । નિવેદિતં શનિસ્વરે ॥૨૦॥

વારાનવીનવઅસ્ય । પરિધાને શુભામતા ॥

સોમાર્ક શુક્ર ગુરુવૌ । રક્તે વસ્ત્રે કુજેપિ ચ ॥૨૧॥

ભાવાર્થ:—રવીવારે નવુ વસ્ત્ર પહેરે તો ક્ષાતી જાય, સોમ-વારે પહેરે તો પલ્લવતુ રહે, મંગળવારે પહેરે તો અશ્વિથી બળી જાય, બુધવારે પહેરે તો ધનનો લાભ થાય, શુક્રવારે પહેરે તો વિધાનો લાભ થાય, શુક્રવારે પહેરે તો મિત્રનો મેળાપ થાય, શનીવારે પહેરે તો મલીન રહે, ધોવા વખત આવે નહીં. રાતા વસ્ત્ર પહેરવામા મંગળવાર સારો છે ॥ ૧૯-૨૧ ॥

કાંસાના વાસણમાં જમવાનું મુહૂર્ત.

મૃગ પુણ્યોશ્વિનિ ચિત્રા । અનુરાધારેવતિકર ॥

શશી ચ જીવ વારેષુ । પાત્રોય શુભદાયકા ॥૨૨॥

ભાવાર્થ:—મૃગશર, પુષ્ય, અશ્વિની, ચિત્રા, અનુરાધા, રેવતી, હસ્ત, એ નક્ષેત્ર તથા સોમવાર, શુક્રવાર, એ વાર નવા પાત્રમા જમતા સુખદાયક છે ॥ ૨૨ ॥

બાળકને પ્રથમ અન્ન સ્વરાવવાનું મુદ્દર્ત

સોમે શુક્રે ચ મંદામિ । ષ્ણિ પ્રોમે વસસય ॥

પુષાર્ક શુક્રારેણ । પ્રસન્ના ચ દિવાવદા ॥૨૩॥

રેવતી મુતિ પુનર્વસુદસ્ત । ગ્રાહ્યપત્વષ્ટિ સુગચિપદ્રવ્યે ચ ॥

ઉત્તરંચગદિતપૃષ્ઠકાનાં । પ્રસન્નેદિતનવાભયિષાનાં ॥૨૪॥

ભાવાર્થ:—શ્રોત્ર, શુક્રારે બાળકને અન્ન ખવડાવે તે બાળકની કુખ મરી જાય શનીવારે તથા મઝ્જાવારે બાળકને અન્ન ખવડાવે તે બાળકના બળનો નાશ થાય. શુક્રવાર, સ્વીવાર, શુક્રવારે બાળકને અન્ન ખવડાવે તે બાળકને કુખમાંથી કામ રેવતી, અવધ, પુનર્વસુ, હસ્ત, શેકિણી, ચિત્રા મુગશર, આર્દ્રા, ત્રણ ઉત્તરા જે નક્ષત્ર અને ઉપર કહેલા ચાર બાળકને અન્ન ખવડાવવામાં સારા છે ॥ ૨૩-૨૪ ॥

નક્ષત્રમાં ગણલી વસ્તુ મળવા વિષે

રોશિષ્યાદિ વતુલ્કેષુ । મતિર્મંધામિ યાદમા ॥

ધેવદગકેકરાણ્ય ચ । ચિપદાપ્ત્યંચદિવ્ય દગ્ ॥૨૫॥

ભાવાર્થ:—શેકિણી નક્ષત્રથી જાર જાર નક્ષત્ર જાતુંકેમ મળવાં તે મળતાં આધના, કાંબા ચીપદા જેવાં નક્ષત્ર જાતજ કહી વધા હીજે તે પ્રભાણે સમજવાં ॥ ૨૫ ॥

નક્ષત્ર અવસ્થા વિષે

અકાદૃષ્ટપેરાનય યાજ્ઞા । ચારૂંતિ તરુણાય ॥

રવિ રિસાડ ગણિજ । દિનરત્ન ગ્રાહનિષ્પંત ॥૨૬॥

પેરા ઠાણાનદૃ વસદ્ । યાજ્ઞામતિ અવતિ ॥

તરુણાગ્રિહાં ગયાનિહાં ગયા । યજ્ઞિ યાજ્ઞા ન અવતિ ॥૨૭॥

નસ્તેનદૃ દત્તદ્રવ્યં । દ્રગાધિર્યદતઃ પરે ॥

સમ્યતે પિપ્પૈ યાજ્ઞા । દિવ્યાક્ષસાપિમાપ્યતે ॥૨૮॥

અથેપુલભતે શીઘ્રં । કાળક ચ દિન ત્રયં ॥

ચિર્પટં મા માસમેક ચ । દિવ્ય ચક્ષુ ન લભ્યતે ॥૨૯॥

જાત્યથેપુદિશિ પૂર્વ । કેકરિ દક્ષિણે પુનઃ ॥

પશ્ચિમ ચિર્પટેધિન્ને । દિવ્ય ચક્ષુ સિરુત્તરાં ॥૩૦॥

ગત વસ્તુ લભ્ય નક્ષત્ર । ન જીવત્યહિનાદદૃષ્ટ ॥

સુપર્ણેનાપિરક્ષિત । મઘાશ્લેષા વિશાખાદ્રા । મૂલેષુ ભરણિ દ્વય ।૩૧।

ભાવાર્થ.—સૂર્યના તપતા નક્ષત્રથી દીન નક્ષત્ર સુધી ગણતાં નવ નક્ષત્રમાં આવે તો ખાળક અવસ્થા જાણવી. નવથી ખાર નક્ષત્ર એટલે એકવીસ નક્ષત્ર સુધી તરૂણ અવસ્થા રહે છે. પાછલા છ નક્ષત્રમાં વૃદ્ધાવસ્થા સમજવી કોઈ વસ્તુ જીવાન અવસ્થાના નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો ન મળે ખાળક અવસ્થાના નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો તરત મળે, વૃદ્ધાવસ્થાના નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો સ્થિરતાથી (ધણા વખતે) મળે. કોઈ વસ્તુ બુલી જાય અથવા ઉઠાવીને લઈ જાય તે આધળા નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો તુરત મળે, ચીપડા નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો શ્રમ પડતાં મળે; અને દેખતા નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો ન મળે. વિશેષ ધીના આગળ આવેલ છે. ॥ ૨૬-૩૧ ॥

સર્પ ડંશ કરે તે વિષે.

ઊરગવરુણરોદ્રાવાસવેદ્રતિપૂર્વા ।

યમં દહન વિશાખા પાપવારેણ યુક્તા ॥

તિથીષુ નવમિ પષ્ટિ દ્વાદશિમિ. ચતુર્થિ ।

ભવતિ મરણયોગો રોગિણાં મૃત્યુરેવ ॥૩૨॥

ભાવાર્થ.—અશ્લેષા, સતભીષા, આર્દ્રો, ધનિષ્ઠા, જેષ્ઠા, ત્રણ પુર્વા, ભરણી, કૃત્તિકા, વિશાખા, એ નક્ષત્ર હોય, સ્વી, મગળા, શનીવાર હોય, ચોથ, નામ, છક્ર, ખારશ, એ તીથીઓ હોય તો મરણ યોગ જાણવો તેમાં સર્પ ડંશ કરે તો તે પુરુષનું મરણ થાય. ॥ ૩૨ ॥

ઘાત તીથિ વિષે

નંદા દુશ્વિધ મેષે ચ । મદ્રા મિથુન કર્કયોઃ ॥

કન્યારાશ્વોયવાક્ષેયા । પપાકાસ્યપદ્મિના ॥૩૩॥

મયા ધન કુમ સિંહે । રિક્તા તુષ્ટે દુસ્તે તયા ॥

પૂર્ણા મિન મકરયોઃ । કાષ્ઠો યં મુનિ ભાષિતં ॥૩૪॥

ભાવાર્થ—મેષ રાશી તથા પુષ્કોઠ રાશીવાળાને નંદા તીથી ધાતીક બાણવી મીથુન તથા કર્ક રાશીવાળાને નંદા તીથી ધાતીક બાણવી; કન્યા રાશીવાળાને પૂણી તીથી ધાતીક બાણવી. જો તીથીજો રાશી પુરુષને બાદે કદ કન્યારી બાણવી. ધનરાશી તથા કુબરારાશીવાળાને જન્મા કાળ તીથી બાણવી, વરુણ તથા તુલ્ય રાશીવાળાને રીક્તા કાળ તીથી બાણવી, મીન તથા મકર રાશીવાળાને પૂણી કાળ તીથી બાણવી. જો મુનિજોનાં વચન છે ॥ ૩૩-૩૪ ॥

રોગીને રોગથી મુક્ત થવા વિષે

સ્વાતિપૂર્વાશ્લેષાશ્લેષા । જ્યેષ્ઠાદ્રા રોગીણો મતિ ॥

રેવત્યામનુરાધાયા । કષ્ટાનિરોગતા મથેત્ ॥૩૫॥

માસાન્મૃગોચરાપાદા । મધ્યાહ્નદિન વિશ્વતિ ॥

વિશ્વાત્મા મરણિ હસ્ત । મનિષ્ઠાશ્વચરસત્ ॥૩૬॥

एकादशाहा विभाषा । भ्रुतो क्षतमिष्यत्यति ॥

અમ્બનિ કૃત્તિકા મૂષ્ટે । નીરુચ્યનમમિર્દિને ॥૩૭॥

पुष्योचरा भद्रपदा । फान्शुणि रोहिणिषु च ॥

પુનર્વશોષ સપ્તાહા । વારા વદાન્તુ કુલમાક્ ॥૩૮॥

चरेषु मृदुपुलिष । वर्गे मूषे च मपमां ॥

રોગ નાસવય સ્વાયિ । વૈહ જૂહણ મિપ્યતિ ॥૩૯॥

ભાવાર્થ—સ્વાતિ, પૂર્વાશ્લેષાશ્લેષા, પૂર્વાષાદા પૂર્વાશ્વરપદ, જ્યેષ્ઠા જ્યેષ્ઠા આદ્રા, જો નક્ષત્રોમાં રાશીને પ્રજ્ઞમ રાત્ર માત્ર

તો મૃત્યુ પામે, રેવતી, અનુરાધામાં રોગ થાય તો રોગ વહેલો મટે, મૃગશર, ઉત્તરાષાઢા, મઘા એ નક્ષત્રોમાં રોગ થયો હોય તો વીસ દીવસ સુધી દુઃખ પામે, વિશાખા, ભરણી, હસ્ત, ધનિષ્ઠા એ નક્ષત્રોમાં રોગ થાય તો પંદર દીવસ દુઃખ રહે, ચિત્રા નક્ષત્રમાં રોગ થાય તો અગીઆર દીવસ સુધી રોગ રહે, શ્રવણ, સતભીષા, અશ્વિની, કૃતિકા, મૂળ એ નક્ષત્રોમાં રોગ થાય તો નવ દીવસ સુધી દુઃખ લોગવે, પુષ્ય, ઉત્તરાશાદ્રપદ, ઉત્તરાશ્લેષુલી, પુનર્વસુ, એ નક્ષત્રોમાં રોગ થાય તો સાત દીવસ સુધી રોગ રહે. રોગીને ચોથી તારા સારી જાણવી. હવે રોગીને ઔષધ કરવાનું મુહુર્ત કહે છે ચર નક્ષત્ર એટલે સ્વાતિ, પુનર્વસુ, શ્રવણ, મૂલ નક્ષત્ર એટલે મૃગશર, ચિત્રા, રેવતી, ક્ષિપ્ર નક્ષત્ર એટલે હસ્ત, અશ્વિની, પુષ્ય, અભિજીત, એ નક્ષત્રોમાં ઔષધ કરે તો રોગનો નાશ થાય એટલે જન્મપર્યંતનો રોગ નાશ પામે, અને શરીરને પુષ્ટ કરે. ॥ ૩૫-૩૯ ॥

પ્રેત કાર્ય વિષે.

પ્રેત ક્રિયા ન કર્તવ્યા । યમલેચ ત્રિપુષ્કરે ॥

આદ્રા મૂલાનુરાધાયાં । મિશ્ર કૂર ધ્રુવેષુ ચ ॥૪૦॥

પ્રેત ક્રિયા ન કર્તવ્યા । રવિવારે પુનર્વસુ ॥

આદ્રા મૂલાનુરાધાયા । મિશ્ર કૂર ધ્રુવેષુ ચ ॥૪૧॥

યમલ ત્રિપુષ્કરંશ્ચૈવ । તથા શ્રાવણ પચક ॥

પ્રેત કાર્ય ન કર્તવ્ય । મૂલાદ્રા ભરણી તથા ॥૪૨॥

અશ્વિનિપુણ્યહસ્તસ્ય । સ્વાતિ શ્રવણ રેવતિ ॥

જ્યેષ્ઠા પ્રેત ક્રિયા કાર્ય । રવિવારે વિનાચુદ્ધૈઃ ॥૪૩॥

ભાવાર્થ:—પ્રેતકાર્યની ક્રિયા યમલયોગ, ત્રીપુષ્કરયોગમાં; શ્રવણ, ધનિષ્ઠા આદિ પાંચ નક્ષત્ર એટલે પચકમાં, તેમજ આદ્રા, મૂળ, અનુરાધા, મિશ્ર, કૂર, ધ્રુવ, એ નક્ષત્રોમાં ન કરવી. મૂલ, આદ્રા, ભરણી, અશ્વિની, પુષ્ય, હસ્ત, સ્વાતિ, રેવતી, જ્યેષ્ઠા, રવિવાર તથા પુષ્યવાર એ નક્ષત્રો તથા વાર તજવા. ॥ ૪૦-૪૩ ॥

મૃત ક્રિયા વિષે

પૂર્વાશ્વપાશ્વિનિ મૂલ । કૃતિકા ચ મૃતિદ્વયે ॥

હસ્ત વિશા મધ્યા પુણ્ય । જુરાષારેશ્વરિ મૃગે

॥૪૪॥

મૃતે સાધા મયેદેક । પુષ્કોદ્યૌપુનર્ધ્રુવે ॥

પુનર્વશો વિશ્વાસ્વાયા । મપિનાન્યેપર્કિષ્ણ

॥૪૫॥

બાવાર્થ—મરણ પામેલા માણસ પાછળ તે જ દિવસ

જ્યા પછી તેની શોધ કિયા ઉપર મોઠમાં મોઠમાં પ્રભાસે ॥

વામાં આવે છે ॥ ૪૪-૪૫ ॥

પ્રથમ ગોષ્ઠરી, તપશ્ચર્યા, લોચ કરવાનું મુહૂર્ત

મૃદુ ધ્રુવ ચર સિમૌ । ચારે મૌલ્ય સ્થિતિના ॥

આષાઢનં તપોનંધા । કોષાદિક શુભમય

॥૪૬॥

કૃતિકા ચ વિશ્વાસ્વા ચ । મધ્યા ચ મરણીપુ ચ ॥

અમિ ચતુર્મિ નક્ષત્રે । કોષ કર્મ ન કારયેત્

॥૪૭॥

બાવાર્થ—મૃદુ નક્ષત્ર એટલે મુમુક્ષુ રેવતી, જિજ્ઞા મુલ,

નક્ષત્ર એટલે મલ્લ ઉત્તરા શરદિણી, ચાર નક્ષત્ર એટલે રશ્મિતિ,

પુનર્વશુ શ્રવણ ક્ષિપ્ર નક્ષત્ર એટલે હસ્ત અશ્વિની, પુષ્ક અશ્વિ-

નિવ એ નક્ષત્ર, અને મગધવાર શનીવાર એ જિ ચાર તથા

બાદીના વાર છે તે સાથે રૂણ આપે. કૃતિકા વિશ્વાના મધ્યા

શરણી એ વાર નક્ષત્ર લોચ કરવામાં તથા ॥ ૪૬-૪૭ ॥

ચત્રમાના ઉદયનો વિચાર

મહિસિદે ધનુર્ષકો । શુભાય કન્યકા તુલ્યે ॥

દક્ષિણામ્યુદિતામિન । મયે કુમ જ્ઞપેસમ

॥૪૮॥

મિથુને મકરેષીલ । રુક્મતોપહસોપમ ॥

ધનુ કર્કસોક્ષાધ્યૌ । નર્વદૂર શુભોમ્યથા

॥૪૯॥

વિદ્યારિરામનેદ્રે । દુર્મિતં વીતરેસતે ॥

પ્રાપી પિદા મયા શૂલે । મુમિતં દક્ષિણીનતે

॥૫૦॥

રક્તે રસાક્ષયયાંતિ । શૂક્રે વૃષ્ટિ સમાગમ ॥

ધુમેતુ વિહ્વરં વિદ્યાત્ । કૃશ્ન મૃત્યુર્ન શંકાય ॥૫૧॥

આદ્રા ભરણિ અસલેષા । જિઠાઅનેશતભિષાશાઈછઠા ॥

एहरिखेउगामइमयंका । तोमहीमंडलरुलइंकरंका ॥५२॥

ભાવાર્થ:—વૃશ્ચીક, સીંહ, ધન, એ ત્રણ સંક્રાંતીમાં ચંદ્રમા વાંકો ઉગે, કન્યા, તુલા, એ સંક્રાંતીમાં ઉભો શુભીને આકારે ઉગે; મીન સંક્રાંતીમાં જમણી બાબુએ ઊંચો હોય; મેષ, કુમ્ભ, વૃષભ, સંક્રાંતીમાં સમાન એટલે સરખો ઉગે, મિથુન, મકર, સંક્રાંતીમાં હળને આકારે ઉગે તો સાઈ ફળ આપે. ધન, કર્ક, સંક્રાંતીમાં નિર્મળ વાદળા વિના ઉગે તો સારો, અને ઉપર કદાચી વિપરીત ઉગે તો માફુ ફળ આપે. સમ એટલે સરખો ચંદ્રમા ઉગે તો બહુ સારો. ઉત્તર દીશામાંથી ઊંચો ઉગે તો મોંઘવારી તથા ભય કરે શુભીને આકારે ઉગે તો રોગાદિક પીડાનો ભય કરે. દક્ષીણ દીશામાં ચંદ્રમાનું શીંગડું એટલે આણી ઊંચી હોય તો સુકાળ કરે. રાત્રી રંગનો ચંદ્ર ઉગે તો રસવાળી વસ્તુ મોંઘી થાય શુદ્ધ ધોળો ચંદ્ર ઉગે તો ઉત્તમ સારો વરસાદ થાય ધુમાડા જેવો ચંદ્રમા ઉગે તો ભય તથા દુઃખ કરે, કાળા રંગનો ચંદ્રમા ઉગે તો દુનીઆમાં મરણનો વધારો થાય આદ્રો, ભરણી, અશ્લેષા, જ્યેષ્ઠા, સતભીષા, સ્વાંતિ એ છ નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા ઉગે તો પૃથ્વી ઉપર ભયાનક તોફાન થાય. ચંદ્રમા ઉગવા સબંધી જે હકીકત કહી છે, તે ખીજનો ચંદ્રમા ઉગતો બાણુવો. ॥૪૮-૫૨॥

રવી સંક્રાંતીનું ફલ.

भान्नोदय विषवत्ती जगत्त विपत्ती ।

मध्ये दिने सकल शस्प विनाश हेतु ॥

अस्तंगते सकल शस्प समृद्ध वृध्यौ ।

क्षेमं सुमिक्षयम तुल निसि चार्द्ध रात्रौ ॥५३॥

ભાવાર્થ:—સૂર્યોદયમાં સંક્રાંતી બેસે તો વિષવતી ઠહીએ એટલે પ્રજામાં વિપત્તી થાય; મધ્યાન્ન સમયમાં સંક્રાંતી બેસે તો

સર્વ ખાન્ધ શોધુ કરે, જાને જેતીનો વિનાશ થાય; સુચોસ્ત
સમવર્તી સમંતી બેસે તો સર્વ ખાન્ધની વૃદ્ધિ થાય, સોધુ થાય
જર્થ રાત્રિમાં સમંતી બેસે તો દુઃખનો નાશ થાય, મુક્તિ
કરે સર્વ વસ્તુ સમભાવે રાજે ॥ ૫૩ ॥

લક્ષ ઘડી પઠ પ્રમાણ

ઘડી ચતુષ્ક માપનાં । પ્રમાણાં મેષ મીનયો ॥

સોઢસઃ પક્ષા વ ઘટા । ચતુસો શુષ કુમયો ॥૫૪॥

મિથુને ધકરે પંચ । ઘડી પચ પક્ષાધિકા ॥

ધન કર્કે કક્ષા પંચ । એક ચત્વારિ સત્પચે ॥૫૫॥

પર્યાપી ચત્વારિ સદ્મિઃ । કક્ષા પચાશ્ચિ સિંચયોઃ ॥

એક મિષ્ટત્ પક્ષાન ઘટ્ટા । પચેચ તુલ્ય કન્યયો ॥૫૬॥

સાર્દ સપ્ત અજા મીન ॥ સાર્દ અષ્ટો ઘટ્ટો મુસા ॥

વશ મકરે વશ મિથુને । કર્કે ધને એકાદશ ॥૫૭॥

એકાદશ અશ્વિ સિંહો । કન્યે તુલ્ય એકાદશ ॥

માતુ સપ્ત મતો માન । પર્ણદિત્વા વિને વિને ॥૫૮॥

દ્વાદશ કમ્પ ઘટિ પક્ષ માન । કુતિકા મરખ્યશ્લેષા ॥

મધ્યા મૂલદિવેત પૂર્વા પ્રયાનવેતા વ । અષો ચક્ષા પ્રકિર્ષિતા ॥૫૯॥

પુષ્પ કુપ તદા ગાનિ । પર્વ વેષ પ્રહાનિ વ

વિષાર્મ નિષી સ્યાપ્યં । નિપાનો સ્વનનં તથા ॥૬૦॥

ગણિતંયોતિપાર્મ । સપર્વ વિશ્વ મવેષન ॥

અષો મુસ્તાનિ કાર્યાનિ । તાનિ સર્વાનિ સાધયેત્ ॥૬૧॥

ભાવાર્થઃ—મીન મેષ લક્ષ મજુ ઘડી ૪૫ પળ સોઢવે;

વરખ કુલ લક્ષ ચાર ઘડી ને ૧૫ પળ સોઢવે; મીથુન તથા

મકર લક્ષ પાંચ ઘડી ને પાંચ પળ સોઢવે; ધન તથા ૬૬ લક્ષ

પાંચ ઘડી ને ૪૧ પળ સોઢવે; સીંહ તથા વૃષ્ઠીક લક્ષ પાંચ

ઘડી ને ૪૨ પળ સોઢવે; કન્યા તથા તુલા લક્ષ પાંચ ઘડી ને

૩૧ પળ સોઢવે. જો લક્ષની ઘડી તથા પળનું માન કહ્યું હશે

સમંતીનું ઘડી પળનું માન કહે છે. મેષ તથા મીન સમંતી સાથે

સાત ઘડી ભોગવે, વરખ તથા કુલ સારા આઠ ઘડી ભોગવે, મીથુન તથા મકર દશ ઘડી ભોગવે, કર્ક તથા ધન, સીંહ તથા વૃશ્ચિક અને કન્યા તથા તુલા અગીઆર ઘડી ભોગવે. કર્ક સંક્રાંતીથી દીનમાન ઘટે, મેષ તથા તુલા સંક્રાંતીમાં દીવસ રાત્રી સરખાં હોય, મકર સંક્રાંતીથી દીનમાન વધે અને રાત્રી ઘટે; એમ અનુક્રમે દીવસ રાત્રી વધે તથા ઘટે. ॥ ૫૪-૬૧ ॥

નીચા મુખવાળા નક્ષત્રો.

કૃતિકા, ભરણી, અશ્લેષા, મઘા, મુળ, વિશાખા, ત્રણ પૂર્વા; એ નવ નક્ષત્ર નીચા મુખવાળા કહ્યાં છે, માટે એ નક્ષત્રોમાં કુવે તથા તળાવ કરાવવા નહીં, પણ દેવસ્થાન, નવુ ઘર, વિદ્યાનો આરંભ તથા કોઇ વસ્તુ જમીનમાં થાપણુ તરીકે સુકવી, જમીનમાંથી ધન કાઢવું, ગણીત વિદ્યા ભણવી, જ્યોતિષનો અભ્યાસ કરવો, એ સર્વે કામ નીચા મુખવાળા નક્ષત્રમાં કરે તો સિદ્ધ થાય.

ચારપગાં જનાવર લેવાનું મુદ્દર્ત.

રેવતિ શ્વિની ચિત્રાશ્વ । સ્વાતિ હસ્ત પુનર્વસુ ॥

અનુરાધા મૃગે જ્યેષ્ઠા । એતા ચ પાર્શ્વતો મુખા ॥૬૨॥

એતેષા શ્વગજોષ્ઠ ચ । અનહ્વાહં મદસ્થરં ॥

વપ્યનં કુપ્ય વાણિજ્યં । ગમન ક્રૂર કર્મસુ ॥૬૩॥

અર વૃચક્રય વાણિ । તાનિ સર્વાણિ કારયેત્ ॥૬૪॥

રોહિણ્યાદ્રા ધનિષ્ઠા ચ । પુણ્યં ત્રિણુતરાણિ ચ ॥

શ્રવણ શતભિષાચૈવ । નવેત્યુર્ધ્વ મુખા સ્મૃતા ॥૬૫॥

એષુ રાણ્યામિષેકચ । પટ્વધતુ કારયેત્ ॥

આરામ ગૃહે પ્રાસાદે । પ્રાકાર છત્ર તોરણં ॥૬૬॥

ધજ ચિહ્નો પતાકા ચ । શંખ ચામર યોત્તિકં ॥

નારિણાં અમિષેક ચ । તાનિ સર્વાણિ કારયેત્ ॥૬૭॥

ભાવાર્થ:—રેવતી, અશ્વિની, ચિત્રા, સ્વાતિ, હસ્ત, પુનર્વસુ, અનુરાધા, મૃગશર, જ્યેષ્ઠા એ નક્ષત્ર વાંકા મુખવાળા બાણવા. એ નક્ષત્રમાં હાથી, ઘોડા, જાટ, બળદ વિગેરે એવી વાનવો.

તથા વેપાર વજુજ કરવામાં તેમજ બાકી રથ વિગેરે વાહનમાં પ્રથમ બેસવામાં આશ છે. શરદિયી આત્રી ધનિક, પુષ્ય, તથા ઉત્તરા મગજ, સતભીષા, જો નક્ષત્રો ઊંચા સુખના કર્તા છે. શન્યાભિષેક, પાટ અભિષેક બગીચા મહેલ જો કામોમાં જો તથાત્રો આશ છે; વિશેષમાં કિર્તિસુખી નક્ષત્ર મેષ, કન્યા પતાકા તથા જીજ્ઞાને નવા આયુષ્ય મહેરવામાં આશ છે. ૬૭

રાહુ ફલ વિષ્વાર

નિમ રાહૌ ગ્રહણ વિને । મિષદ્ દશેકાવશ શુભૌ રાહુ ॥
અપરે રાહુ માહુ । જન્યસ્ય ચિવર્જિત શશિવત્ ॥૬૮॥
ગ્રામ સ્ત્રી ત્રીયે નવમ ચતુર્યે । તથાયુ સંસ્થા શુભદશ રાહુ ॥
સુત્પાંત્યઃ રંધ્રાં દક્ષમચ્ચ મચ્યે । હીનો મુનિ મેષ રસાસ્તદાવૌ ॥૬૯॥
આવાર્થઃ—પેતાની સશીથી બહુતાં ગ્રીભે, છક્રે, હસમે, જગીઆરમે રાહુ હોય તો શુભ ફળ આપે, પણ જન્મને રાહુ બર્જિત કરવા તે રાહુનું ફળ અદ્રમા સમાન બાહુવું પેતાની સશીથી પાંચમે ગ્રીભે નવમે, યોગે જગીઆરમે જો ત્રણીના રાહુ હોય તો આર ફળ આપે, શુભ ફરે. પાંચમે, બારમે, આઠમે, હસમે મધ્યમ ફળ આપે, અને ચહેલે, છક્રે, ગ્રીભે, સાતમે જો સશીને રાહુ અનિષ્ટ ફળ આપે. ॥ ૬૮-૬૯ ॥

ઘર કરવાનું તથા વસવાનું મુદૂર્ત્ત

દેશગૃહં સ્વગૃહં વા । માર્થ શ્લોક કારણ મવતિ ॥
વૈષ્ણે માસ અવસ્થા । વૈષ્ણલે વિપુલ ધન રેતુ ॥૭૦॥
વૈષ્ણે શ્લોક કરં વિધાત્ । વૈષ્ણલે ચ ધનાગમ ॥
વ્યેષ્ટ માસે મહેન્યસ્યુ । આપારે પશુ નાશન ॥૭૧॥
ભાવજે ધન ધાન્યાનિ । શુન્ય માત્રપદેન ચ ॥
આશ્વિને કસાઈ ધોર । કાર્તિકે મૃત્યુદાયક ॥૭૨॥
માર્ગદીર્પ ધમ માત્તિ । પોપે ચ સર્વ સંપદા ॥
માઘ અગ્નિ મય વિધા । સ્કાર્યમે ચ અયાગમ ॥૭૩॥

વાસ્તુ મધ્યે સમાખ્યાતા । ચિરાયુ વિશ્વ કર્મણા ॥

વૈશાખે શ્રાવણે માર્ગે । ફાલ્ગુને ક્રિયતે ગૃહં ॥૭૪॥

ભાવાર્થ — દેવગૃહ તથા પોતાના ઘરમાં પ્રવેશ કરવામાં જો ચૈત્ર માસ હોય તો શોક સંતાપ થાય તેમજ તે મકાન થોડો વખત રહી શકે, જો વૈશાખ માસમાં પ્રવેશ કરે તો ઘણું ધન પ્રાપ્ત થાય, જો મહા માસમાં પ્રવેશ કરે તો મૃત્યુ થાય, અષાઠમાં પ્રવેશ કરે તો પશુનો નાશ થાય, શ્રાવણ માસમાં પ્રવેશ કરે તો ધન ધાન્યની સારી પ્રાપ્તિ થાય; બાહરવામાં પ્રવેશ કરે તો મકાન શૂન્ય થાય, આસો માસમાં ઘર પ્રવેશ કરે તો કલેશ થાય; કારતક માસમાં પ્રવેશ કરે તો મૃત્યુ થાય, માગશર માસમાં પ્રવેશ કરે તો ધનની પ્રાપ્તિ થાય, પોષમાં પ્રવેશ કરે તો સંપદા મળે, મહા માસમાં ઘર પ્રવેશ કરે તો અશ્વિનો ભય થાય, ફાગણ માસમાં પ્રવેશ કરે તો લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ થાય, એ પ્રમાણે શિષ્યશાસ્ત્રમાં કહ્યું છે. ઘર બાંધવામાં વૈશાખ, શ્રાવણ, માગશર અને ફાગણ એ ચાર માસ ઉત્તમ કહ્યાં છે. ॥ ૭૦-૭૪ ॥

શેષનાગની વિધિ.

વૈદ્યાં વૃષે ગૃહે સિંધે । ત્રિક મીને સુરાલયે ॥

મિત્રા મિત્રસ્ય સ્થાનેષુ । શેષનાગ વિધીયતે ॥૭૫॥

ઈશાનહ ધુરિ આદિદ । ધુરે ગણિજે મિન ॥

ત્રિહૂ માસે કર્મ કરઈ । શેષ સિંહારભમતિ ॥૭૬॥

સિરિ ચ પડ્ગેહણ મરઈ । કઢીયાં મરજ સ્વામિ ॥

પુઠિ કુંદંવોપરિહરઈ । કુસલ ચ વચ્છે ઠામિ ॥૭૭॥

ભાવાર્થ — શેષનાગના યંત્ર પ્રમાણે મકાન તથા પરણવાની ચોરીની ખૂંટી વિષે કહે છે. મીન રાશીથી અનુક્રમે સરોવર બનાવવામાં સમજવું મીન લગ્ન અથવા સીંહ લગ્ન ઘર બાંધવામાં હોવું. અને સિંહ લગ્નથી શેષનાગનું ઘર જોવું વરખ રાશીથી તથા વરખ સક્રાંતીથી ચોરીમાં શેષનાગનો વાસો સમજવો, દેવમંદીર વિષે મીન રાશીથી સમજવો. ઇશાન ખૂણેથી

લક્ષને વાર ખુણે ત્રણ ત્રણ ચક્રાંતીએ રોપનામ સમજવો સિદ્ધિ
કર્યા તુલા એ ત્રણ ચક્રાંતીમાં ધ્યાન ધૂણામાં રોપનામનું વર
હોય છે એમ અનુક્રમે ત્રણ ત્રણ વારથી સમજવી તેમાં જો
મહાન જાંખતી વળતે રોપનામના માથે ખીલી આવે તો સી
મરે કેદમાં ખીલી આવે તો વરધણી મરે, યુઠ ખીલી આવે
તો કેદબનો નાથ થાય, પૂછ કિપર ખીલી આવે તો સર્વે
કાર્યની સિદ્ધિ થાય ॥ ૭૫-૭૭ ॥

શુરુતુ ફલ

एकदशो द्वातियस्य । नव सप्तम पंचम ॥

શુરુ ચર્માર્થ કામાદિ । મરેત્સિદ્ધિ કરસ્ત્વા ॥૭૮॥

ભાવાર્થ:—અબીજારમાં, ખીલ ત્રીલ, નવમાં, સાતમાં
પાંચમાં, એ શુરુ એટલે ચર્માર્થ કરવામાં સિદ્ધિદાયક કર્યા છે,
માટે શુરુ બળ એક કામ કરવું ॥ ૭૮ ॥

કુઠલી જોવા વિધે

वेहं १ इक्ष्म्य २ पराक्रमौ ३ सुख ४ सुतं ५ वज्र ६
कलत्रं ७ मृति ८ मार्ग्य ९ राज्यपर्व १० क्रमेण गदिता काम
११ ज्यौ १२ अमृत ॥

માથા દ્વાદશ તથા સૌભ્ય ચરણે વેહં મર્ત વેદીનામ્ ।

एस्मादेव शुभा शुभाख्य कलशो कार्योबुधै निर्णयः ॥१॥

સર્વોગ યોગ યત્ર

સ્વા	સોમ	મંગલ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શની
૧	૮	૮	૬	૨	૧-૪	૩-૫
૨	૫	૪	૩	૭	૮	૮
૩	૧	૭	૮	૫	૬	૭
અદિત્ય દુખ	સાધ	શોક	ધુખ ભીરવ	અમ		

ભાવાર્થ:—સર્વોગ યોગ એટલે ૧વીવારે ૧ ૨ ૬ એ
શુક્રવર્તમાં કામ કરે તો સર્વમીની પ્રાપ્તિ થાય અને એ જ
પ્રમાણે સાતે વારનાં શુક્રવર્ત અને લાલાલાક કવરનાં ચત્રથી
સમજવા, શુક્રવર્ત એટલે એ પદી બજાવી.

રોગીને રોગથી મુક્ત થવાનો યંત્ર.

ક્ર.ક્ર.નં.	નક્ષત્ર.	પાથો ૧ લો	પાથો ૨ જા	પાથો ૩ જા	નક્ષત્ર	પાથો ૧ લો	પાથો ૨ જા	પાથો ૩ જા	ક્ર.ક્ર.નં.	નક્ષત્ર	પાથો ૧ લો	પાથો ૨ જા	પાથો ૩ જા
૧	કૃતિકા	દીન ૫	દીન ૧૦	મરણ	૧૦ જિતરાશા	દીન ૧૪	દીન ૭	દીન ૮	૧૯	જિતરાશા	દીન ૧૫	દીન ૧૨	દીન ૨૦
૨	રોહિણી	દીન ૯	દીન ૧૩	દીન ૧૦	૧૧ હસ્ત	દીન ૮	દીન ૪	દીન ૫	૨૦	શ્રવણ	દીન ૭	દીન ૨૦	દીન ૧૬
૩	મૃગશિર	દીન ૭	દીન ૧૩	દીન ૧૦	૧૨ ચિત્રા	દીન ૩	દીન ૯	દીન ૧૦	૨૧	ધનીષ્ઠા	દીન ૨૭	દીન ૨૦	દીન ૯
૪	આર્દ્રા	દીન ૧૫	દીન ૧૨	મરણ	૧૩ સ્વાતી	દીન ૧૦	દીન ૧૨	મરણ	૨૨	શતભીષા	દીન ૮	દીન ૧૮	દીન ૧૬
૫	પુનર્વસુ	દીન ૪૫	દીન ૭	દીન ૧૨	૧૪ વીશાખા	દીન ૪૮	દીન ૧૨	દીન ૨૫	૨૩	પૂર્વાભાદ્ર	દીન ૯	મરણ	દીન ૧૨
૬	પુષ્ય	દીન ૭	દીન ૧૨	દીન ૧૨	૧૫ અનુરાધા	દીન ૭	દીન ૧૫	મરણ	૨૪	જિતરાશા	દીન ૧૦	દીન ૨૦	દીન ૨૦
૭	અશ્લેષા	દીન ૯	દીન મરણ	દીન ૪૪	૧૬ જ્યેષ્ઠા	દીન ૪૫	દીન ૧૬	મરણ	૨૫	રેવતી	દીન ૮	દીન ૬૭	મરણ
૮	મઘા	દીન ૭	દીન ૨૦	મરણ	૧૭ મૂલ	દીન ૧૫	મરણ	મરણ	૨૬	અશ્વિની	દીન ૧૦	દીન ૭૭	દીન ૩૨
૯	પૂર્વાશ્વિ	દીન ૧૩	દીન ૭	મરણ	૧૮ પૂર્વાષાઢા	દીન ૯૦	દીન ૧૬	મરણ	૨૭	ભરણી	દીન ૯	મરણ	મરણ

સાધાર્થ—પ્રથમ રાશીને પુછવું કે કયે દિવસે રાજ થયો, તે પછી તે દિવસનું નક્ષત્ર જોવું એ નક્ષત્ર હોય તે નક્ષત્રના ત્રણ ભાગ (પાયા) કરવા એટલે પહેલે પાથે વીસ થઈ બીજે પાથે વીસ થઈ, ત્રીજે પાથે વીસ થઈ, એમ એક નક્ષત્ર સાઠ થઈ હોય છે. તેના ત્રણ ભાગ વીસ થઈના થવા ત્યારે ખારા, કે રાશીને પુછતાં રાશીએ કૃતિકા નક્ષત્રના પહેલા પાથે રાજ થયો એમ કહ્યું. તો ઉપર પત્રમાં જોવું તો ભાંજી દીન મુક્યા છે તો જલવત્ કે પાંચ દીવસમાં રાશી રાજથી મુક્ત થયે એ બીજે પાથે હોય તો દસ દીનમાં રાશી રાજથી મુક્ત થયે, અને ત્રીજે પાથે હોય તો મરણ જલવા મરણાંતીક કષ્ટા, એમ ચત્તાવીસે નક્ષત્ર ઉપલા થવાથી એક દેવા પશુ બસાવર તેના નક્ષત્ર તથા પાયા ઘોઘસ કરીને ધાવવું એમ તેમ ધાવવું નહિ.

વર્ષના ચાર સ્વર્મનો યંત્ર

સ્વર્મ	માસ	તીથી	નક્ષત્ર
પાશ્વિનો	ચૈત્ર શુદ્ધી	૧	રેવતી
તાપ્તનો	વૈશાખ શુદ્ધી	૧	ભરણી
પ્લવનો	જેઠ શુદ્ધી	૧	પુનર્વસુ
જનનો	અષાઢ શુદ્ધી	૧	પુનર્વસુ

સાધાર્થ—ઉપરના માસ તીથી, નક્ષત્ર જે વર્ષમાં હોય તે વર્ષ સાફ થવાય છે એમકે, ચૈત્ર શુદ્ધી ૧ ને દીવસે રેવતી નક્ષત્ર હોય તો વરસાદ સાથે થાય, વૈશાખ શુદ્ધી ૧ ને દીવસે ભરણી નક્ષત્ર હોય તો તાપ જલદુષ્ણ થકે, જેઠ શુદ્ધી ૧ ને દીવસે મૃગશીર નક્ષત્ર હોય તો પવન જલદુષ્ણ થાય, અને અષાઢ શુદ્ધી ૧ ને દીવસે પુનર્વસુ હોય તો જન સાફ પાકે.

ગયેલી વસ્તુ મળવા ન મળવા વિષે.

નંબર. નક્ષત્રનાં નામ. નંબર. નક્ષત્રનાં નામ.

૧ અશ્વત્થીમા ગયેલી વસ્તુ દીન ૬ મા મળે	૧૫ સ્વાત્થીમા ગઈ વસ્તુ ન મળે
૨ ભરણીમા દીન ૧૫ મા મળે	૧૬ વિશાખામા દીન ૧૫ મા મળે
૩ કૃત્તિકામા દીન ૯ મા મળે.	૧૭ અનુરાધામા કષ્ટથી મળે
૪ રોહિણીમા દીન ૭ મા મળે	૧૮ જ્યેષ્ઠામા ગઈ વસ્તુ ન મળે
૫ મૃગશીરમા દીન ૩૦ મા મળે	૧૯ મૂળમા દીન ૯ મા મળે
૬ આદ્રામા ગઈ વસ્તુ ન મળે	૨૦ પૂર્વાષાઢામા ગઈ વસ્તુ ન મળે
૭ પુષ્યમા દીન ૭ મા મળે	૨૧ ઉત્તરાષાઢામા દીન ૩૦ મા મળે
૮ પુનર્વસુમા દીન ૭ મા મળે	૨૨ અભીચમા દીન ૧૨ મા મળે
૯ અશ્લેષામા ગઈ વસ્તુ ન મળે	૨૩ શ્રવણમા દીન ૧૫ મા મળે
૧૦ મઘામા દીન ૨૦ મા મળે	૨૪ ધનિષ્ઠામા દીન ૧૧ મા મળે
૧૧ પુર્વાફલ્ગુણીમા ગઈ વસ્તુ ન મળે	૨૫ શતભીષામા દીન ૧૧ મા મળે.
૧૨ ઉત્તરાફલ્ગુણીમા દીન ૭ મા મળે	૨૬ પૂર્વાભાદ્રપદમા ગઈ વસ્તુ ન મળે
૧૩ હસ્તમા દીન ૧૫ મા મળે	૨૭ ઉત્તરાભાદ્રપદમા દીન ૭ મા મળે
૧૪ ચિત્રામા દીન ૧૧ મા મળે	૨૮ રેવતીમા ગઈ વસ્તુ કષ્ટથી મળે.

ભાવાર્થ — ગયેલી વસ્તુ ક્યારે મળશે એમ કોઈ સવાલ પુછે તો તે દિવસનું નક્ષત્ર જોઈ તેના દીવસ કહેવા અથવા નહિ મળે એમ કહેવું તે વસ્તુ કઈ દીશમાં ગઈ છે તે જોવા વિષે આગળ જણાવેલ છે.

શ્રી નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ

(ભાગ ૨ જો)

શ્લોક — રાત્રિ પ્રભેદ ૧ સજ્ઞા ૨ ગ્રહ ભેદા ૩ ગોચરા

૪ ઇવર્ગોંચ ૫ સંવત્સર ૬ માસ

૭ દિન ૮ ક્ષે ૯ શુદ્ધય ક્રાંતિ સામ્યં ચ ૧૦ ॥૧॥

વલ ૧૧ મીન ૧૨ ચ લગ્નસ્ય પદ્વર્ગોદય શોધન ૧૩ ॥

પ્રતિષ્ઠાયા વ્રતે વાપિ ગ્રહા ૧૪ સ્ત દોષ ૧૫ તદ્ગુણા ॥૨॥

૧૬ ધ્રુવ ૧૭ છાયાવિ લગ્ને ચ ૧૮ દ્વારાંણ્યાષ્ટાદશ ક્રમાત્ ॥

અથૈ તાનિ પ્રવક્ષતે જન્મ શુદ્ધિ વિધિત્સયા ॥૩॥

ભાવાર્થ:—સાગરચ દ્રસૂરીકૃત નરચંદ્ર નામ પ્રથમ કીરણ પૂર્ણ કરી દ્વિતીય કીરણ પ્રારભે છે. તેમા મુખ્ય વિષય ૧૮ છે. તેનાં નામ—૧ ખાર રાશીનો વિચાર. ૨ રાશી સજ્ઞા વિચાર. ૩ ગ્રહ લેહ વિચાર ૪ ગોચર ગ્રહનો વિચાર. ૫ અષ્ટ વર્ગોનો વિચાર. ૬ સવત્સરનો વિચાર ૭ માસનો વિચાર. ૮ દિનનો વિચાર. ૯ નક્ષત્ર શુદ્ધિનો વિચાર. ૧૦ ક્રાંતિ સામ્યનો વિચાર. ૧૧ ગૃહ બળનો વિચાર ૧૨ મીન વિચાર. ૧૩ લગ્ન પદવર્ગોનો વિચાર. ૧૪ દિશા પ્રતિષ્ઠા વિચાર. ૧૫ ગ્રહ વિચાર. ૧૬ ગ્રહ દોષ વિચાર. ૧૭ ગ્રહ શુભ વિચાર. ૧૮ ધ્રુવ છાયા વિચાર. એ અઠાર વિષય અનુક્રમે વિસ્તારથી કહેવામાં આવે છે. ॥ ૧-૩ ॥

વાર રાશી વિષે.

કુંભાકુંભ શિરાસ્તુલા ધૃત તુલો ધન્વશ્ચ પશ્ચાર્દકો ।

વિષ્ણુ ચાપમ મીન રાત્ર મિથુનંદીના ગદા મૃત્કરં ॥

મીનો મીન યુગ વિપર્ય મુપંશસ્યાં મિયુ કન્યકા ।

નૌસ્વાસૌ હરિણાનિનસ્તુ મકરો નામાનુ રૂપાપરે ॥૪॥

ભાવાર્થ — મીન, કર્ક, એ રાશીઓ ઉત્તર દિશામાં, મીથુન,

પુલા, કુશ, પશ્ચિમ દિશામાં; વરુણ કેન્દ્રમાં મહાર દક્ષિણ દિશામાં; અને મેષ, સિંહ, ધન પૂર્વ દિશામાં રહે છે ॥ ૪ ॥

રાશી સંજ્ઞા વિષયે:

પું સ્ત્રી ક્રૂરાકૂરાધરે સ્થિર દ્વિજમાય સંજ્ઞા ચ ॥

અગ દુર્ગ મિથુન કુલીરા પૈશ્ય મયમૈઃ સર્વદ્રાણાઃ ॥૫॥

સાવાચાર્ય:—મેષ રાશી જનુક્રમી બ્રહ્મત્વં પુરુષ તથા સ્ત્રી રાશીની સંજ્ઞા સમજાવી જેમકે, મેષ રાશીની પુરુષ સંજ્ઞા છે અને વરુણ રાશીની સ્ત્રી સંજ્ઞા છે જેમ જાણે રાશીની જનુક્રમી સંજ્ઞામાં સમજાવી.

વળી બીજી રીતે કુર, જનુર સંજ્ઞા વૈષ્ણવ પ્રમાણે સમજાવી જેમકે, મેષ રાશીની કુર સંજ્ઞા અને વરુણની જનુર સંજ્ઞા. વળી ત્રીજી પ્રકારે જાણ રાશીની જનુર, સ્થિર સ્ત્રી સ્વભાવ જોઈતે જે સ્વભાવવાળી, એ ઓ પ્રકારે જાણવી જેમકે મેષ રાશી (વરુ), વરુણ રાશી (સ્થિર) અને મિથુન રાશી સ્ત્રી સ્વભાવ જોઈતે જનુર સ્થિર કેવે રાશીની નવમંશની રીત—જેમકે રાશીના ત્રીજા જનુર હોય છે અને તેના નવ પાયા થાય છે જેમકે મેષ રાશીનો નવમંશ જોયો હોય તે મેષ રાશીથી જનુર જોઈતે મેષ રાશીનો પહેલો જનુર મેષ અને બીજો જનુર વરુણ. જો પ્રમાણે મેષ રાશીનો નવમંશ જનુર ધન રાશી જાણવી. વિશેષ વત્રમાં જોવાથી જાણીયું ॥ ૫ ॥

રાશી દિશા ચત્ર.

રાશી સ્ત્રી, પુરુષ ચત્ર

પ્રકાર	મે. સિ. ૫	અભિ.
ક. મી ૫૫૫		૧. ક. મ.
વાચ્ય.	મિ. ૫૫	નવમં.

૨ સ્ત્રી ૩ પુરુષ	પુરુષ ૧. મેષ	૧૨ સ્ત્રી ૧૧ પુરુષ
૪ સ્ત્રી.		૧ સ્ત્રી.
૫ પુરુષ ૬ સ્ત્રી.	૭ પુરુષ	૮ પુરુષ ૯ સ્ત્રી

કૂર અકૂર યંત્ર.

ચર સ્થિર દ્વી સ્વભાવ યંત્ર.

અકૂ ૨	૧ કૂર	અકૂ ૧૨
કૂ ૩		કૂ ૧૧
અકૂ ૪		૧૦ અકૂ
૫ કૂ	૭ કૂર	૯ કૂ
અકૂ ૬		૮ અકૂ

૨ સ્થિ	૧ ચર	દ્વી ૧૨
૩ દ્વી		સ્થિ ૧૧
૪ ચ		૧૦ ચ
સ્થિ. ૫	૭ ચર	૯ દ્વી
દ્વી ૬		૮ સ્થિ

રાશી વલાવલ વિષે.

નો વિશ્રાંમશ્ચરે લગ્ને । વિશ્રામ દ્વિતય સ્થિરે ॥

વિશ્રાંમ ત્રિતયં જ્ઞેયં । દ્વિ શ્વભાવે દ્વિરાત્મકે

॥૬॥

મેષાઘ્રાશ્ચત્વારઃ સધન્વિ મકરાઃ ક્ષિપા વલા જ્ઞેયા ॥

પૃષ્ઠોદયા વિ મિથુનાસ્ત । એવ મીનો જુભય લગ્ન

॥૭॥

ભાવાર્થઃ—મેષ રાશીથી ચાર રાશી એટલે મેષ, વરખ,

મિથુન, કર્ક તથા ધન, મકર, મીન એ રાશીઓ રાત્રીએ બળવાન છે, અને સિંહ કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, કુભ એ દીવસે બળવાન છે.

મેષ, વરખ, કર્ક, ધન, મકર એ રાશીની પૃષ્ઠોદય સંજ્ઞા છે, મિથુન, સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, કુભ એ રાશીની શીર્ષોદય સંજ્ઞા છે, અને મીન રાશીની ઉભય સંજ્ઞા છે. ॥ ૬-૭ ॥

ગ્રહ પરમ ઉચ્ચ અંશ વિષે.

અજ વૃષ મૃગાંકના કર્ક મીન વણિજાં શકેષ્ઠિકા ।

જુષ્ઠાઃ દશ શિર્યષ્ટા વિંશતિ તિર્થોદ્રિય વિધન વિશેષુ ॥૮॥

ભાવાર્થઃ—મેષ રાશીનો રવી જેમ દશ અશ સુધી પર-

મેાત્કૃષ્ટ ઉચનો ઠહેવાય છે તેમ વરખ રાશીનો ચદ્રમા ત્રણ અંશ સુધી પરમ ઉચનો ઠહેવાય છે, મકર રાશીનો મગળ અઠાવીસ અશ સુધી પરમ ઉચનો ઠહેવાય છે, બુધ, કન્યા રાશીનો પાંચ

જ્ઞ શુધી પરમ ઉચ્ચ કહેવાય છે; શુદ્ધ કર્ક રાશીનો પાંચ જ્ઞ શુધી પરમ ઉચ્ચ કહેવાય છે; શુદ્ધ મીન રાશીનો સત્તાવીસ જ્ઞ શુધી પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે; રાની તુલા રાશીનો વીસ જ્ઞ શુધી પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે શકું, મીથુન રાશીનો પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે નિશેષ બીના નીચેના ચત્રથી જાણવી. ॥૮૭

ઉચ્ચ અહિં ચત્ર.

રવિ	ચંદ્ર	મ.	જુ.	શુ.	શુ.	સ.	ર	મહા ચંદ્ર
મેષ	વૃષ.	મકર	કન્ના	કર્ક	મિન	તુલા	મિથુન	જ્ઞ અહિં
૧	૩	૨૮	૪	૫	૨૭	૨		પરમ જ્ઞ અંત

પરમ નીચ મહ વિષે

લક્ષ્મી ધં સક્ષમ મર્કાદીનાં ચિકો સજ્ઞાનિ ।

સિંહ દુપાઝ મમદા કાર્મુક સુતોલ કમ ધરા ॥૯॥

સાવાચે — ઉપર કહેલા ઉચ્ચ બહુની રાશીથી સાતમી રાશી નીચ રાશી સમજવી અને ઉપર કહેલા જ્ઞ અંત મહાએ પરમ નીચ મહ સમજવા તુલા રાશીનો રાની નીચ સમજવો. જ્યારે વૃષિક, મગળા કર્કનો શુધ મીનનો શુદ્ધ મકરનો શુદ્ધ કન્નાનો રાની મેષનો શકું મનનો, જે સર્વે નીચના સમજવા. ॥ ૬ ॥

વાર ભુવન મહ કુટલી વિષે

તનુ ૧ ધન ૨ સહમ ૩ સુહત ૪ સુત ૫ રિપુ ૬ જાયા

૭ વૃષ્ટુ ૮ ધર્મ ૯ કર્મ ૧૦ આયો ૧૧ ક્ષય ૧૨ ॥૧૦॥

પાતાલરિપુક સુત વેસ્મયુ સહ તથાયુમ ।

ધનુર્ય નયર્પણે ચિકોર્ણ નયમાર્ગ્યં ચિચિકોર્ણં ચ ॥૧૧॥

સપ્તમકંયા મિત્ર દ્યુન દ્યુન મષ્ટ મષ્ટમં ।

ચ્છિદ્રંધી પંચમં તૃતિયં દુશ્વિક્યં વિક્રમંવાપિ ॥૧૨॥

મધ્યે મે પૂર્ણમવરં ચ દશમં તથા તિમંરિષ્ણુ ।

एकादशंतु कथयंति सूरय सर्वतो भद्रं ॥૧૩॥

કેદ્રં ચતુષ્ઠયં કટક ચ લગ્નાસ્ત દશા ચતુર્થાનાં ।

सज्ञा परतः पणफर माणोल्लम मस्य यत्पुरत ॥૧૪॥

ત્રિષઢેકાદશમાન્યુપચપ ભવનાન્યથાન્યાનિ ।

वर्गोत्तमान वांशाश्चरादिषु । प्रथममध्यांता ॥૧૫॥

ભાવાર્થ:—જન્મ કુંડળીમાં અથવા વર્ષ કુંડળીમાં લક્ષ્યથી બાર ભુવનના નામ કહે છે—૧ તન ભુવન, ૨ ધન ભુવન, ૩ ભાઈ ભુવન, ૪ માતા ભુવન, ૫ પુત્ર ભુવન, ૬ શત્રુ ભુવન, ૭ સ્ત્રી ભુવન, ૮ આયુષ્ય ભુવન, ૯ ધર્મ ભુવન, ૧૦ પિતા રાજ્ય ભુવન, ૧૧ લાભ ભુવન, ૧૨ ખર્ચ ભુવન, એ બાર

હવે બાર ભુવન વિસ્તારપૂર્વક કહે છે. ચોથા ભુવનનું નામ માતાદાહોબુક વાહન સુખસ્થાન, બધુસ્થાન, તથા કેદ્રસ્થાન કહેવાય છે. નવમા તથા પાંચમા ભુવનને ત્રિકોણસ્થાન કહ્યું છે. સાતમા ભુવનને યાત્રિમ તથા દ્યુન નામ કહ્યું છે, આઠમા ભુવનને છિદ્ર ભુવન કહ્યું છે. પાંચમા ભુવનને બુદ્ધિ તથા વિદ્યા ભુવન કહ્યું છે ત્રીજા ભુવનને દુશ્વિક્ય તથા પરાક્રમ ભુવન કહ્યું છે. દશમા ભુવનને અગ્નિ તથા વેપાર ભુવન કહ્યું છે અગ્નીઆરમા ભુવનને સર્વથી શ્રેષ્ઠ એટલે લાભ ભુવન કહ્યું છે. એમ પંડિત પુરૂષો કહે છે પહેલા, ચોથા, સાતમા, દશમા ભુવનોને કેદ્ર ભુવનો કહે છે, તથા તેને કટક સજ્ઞા પણ કહી છે વળી બારે ભુવનને ૧ પણ, ૨ ફર, ૩ આપોકિલમ એવી સજ્ઞા કહી છે એ બારે ભુવન યત્રમાં જુવો હવે બારે ભુવનનો સજ્ઞા કહે છે, ૩, ૬, ૧૧ ભુવનને ઉપચય સ્થાન કહે છે, તથા ગ્રહ વર્ગોત્તમ પ્રકાર કહે છે. બળવાન ચર રાશીના પહેલા નવમાશમાં જે ગ્રહ

હોય તેને વર્જીતમ કહે છે, જોટલો અધિક જળવાન સમજવા. સિંચર શશીના મધ્ય નવમાંશમાં જોટલો પાચમાં નવમાંશમાં જે મહા હોય તેને વર્જીતમી કહે છે અને શ્રી સ્વભાવ શશીના અત્યંત જોટલો નવમાંશમાં જે મહા ક્રોધ તે પણ વર્જીતમી કહેવાય છે ૧૦-૧૫.

બાર જીવન સંક્રામન

ધન ૨ પલ ૩૨	કેંદ્ર અવુદ્ય કંદક અત્યંત ૧ મૂર્તિ નાભાનિ તણ ૧	અર્ધ ૧૨ અવ રીપુ આપેક્ષિતમ
સક્રાંત ૩ વિક્રમ આપો કિન્નર ઉપચય કુચિક		લાભ ૧૧ પલ ૩૨ સર્વતા ભદ્ર ઉપચય
સુખ ૪ કેંદ્ર અવુદ્ય કંદક અવુદ્ય પાતાલ કિ- ણ્વક ભદ્ર વાહન માતા		કર્મ ૧ કેંદ્ર અવુદ્ય ઉપચય કંદક ક્રમ મધ્યમ પૂર્ણ જનર
સુત ૫ પંચમ ધી ત્રીકાલ પલ ૩૨	કલત્ર ૭ અંત્ર કેંદ્ર અવુદ્ય કંદક પા- મિત્ર આસ્ત સમમ	ધર્મ ૬ ત્રીકાલ પલ ૩૨
રીપુ ૬ આપેક્ષિતમ ઉપચય		આવુદ્ય ૮ અવુદ્ય જેંદ્ર પલ ૩૨

નવમાંશ જાણવાનો પ્રકાર

જેકે શશીના નવ પાયા ગણાય છે અને જેકે શશીના ત્રીસ અંશ થાય છે અને જે તનો નવમાંશ કરવો હોય તેા જે મહા સ્વક્ર છે તેના શશી, અશ, કલા વિકલા તે ત્રીસ અંશના નવ ભાગ અણવા. કે અશ ૨૦ કલાનો પહેલો નવમાંશ થાય છે જે રીત નવ ભાગ સમજવા. જ્યારે નવમાંશ કરવો હોય ત્યારે સ્વક્ર મહાની શશી જોવી. જે શશી ધન તથા શિક્ષ હોય તે મેમ શશીને આશ લઈને ગણતા બેટલા ભાગમાં જે શશી આવે તે શશીનો નવમાંશ સમજવો.

દામલા વરીકે-લમ શિક્ષ જોટલો ૪ શશી ૫ અશ, ૩૦ કલા, ૪૩ વિકલા છે તેની નવમાંશમાં જોવાની રીત.—

૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૩-૨૦	૬-૪૦	૧૦-૦	૧૩-૨૦	૧૬-૪૦	૨૦-૦	૨૩-૨૦

૮ ૯ એ નવ ગ્રહ માટે, ૪ રાશી, ૨૫ અંશ,
૨૬-૪૦ ૩૦-૦

૩૦ કલાનો નવમાંશ ૮ માં ભાગમાં એટલે ૨૬-૪૦ માં આવ્યો. ત્યારે સિંહ રાશી હોય તો મેષ રાશીથી ગણતાં વૃશ્ચિક રાશીનો નવમાંશ લક્ષનો આવ્યો એવી રીતે નવ ગ્રહ જોવા. ધન રાશી અને સિંહ રાશીનો નવમાંશ જોવામાં મેષ રાશીથી ગણવું, મેષ રાશીનો નવમાંશ જોવો હોય તો મેષ રાશીથી ગણવું, વરુ, કન્યા, મકર, રાશીનો નવમાંશ જોવો હોય તો મકર રાશીથી ગણવું, મીથુન, તુલા, કુલ તથા વૃશ્ચિક રાશીનો નવમાંશ જોવામાં તુલા રાશીથી ગણવું, કર્ક રાશીનો નવમાંશ તથા મીન રાશીનો નવમાંશ કરવામાં કર્ક રાશીથી ગણવું, એવી રીતે પોતપોતાની રાશીના અંશ કલા પ્રમાણે નવમાંશ જાણવો. ઉપર બતાવેલા યત્રમાં જે ઠેકાણે (વ) મુકયો છે તેની વર્ગોત્તમી સંજ્ઞા જાણવી. એટલે વર્ગોત્તમ સંજ્ઞાનો ગ્રહ જાણવો. ઉત્તમ જાણવો, બળવાન જાણવો, અને ૩-૨૦, ૬-૪૦ એ સંજ્ઞા અંશ કલાની જાણવી.

પાપ સૌમ્ય ગ્રહ દીશા વિચાર.

(મેષાદ્યા ધનુ સિંહશ્ચ મકરાદ્યા કન્યયોર્વૃષઃ ।

તુલાદ્યા ઘટ મૈથુનં વૃશ્ચિ મીના કુલીરાદ્યા ॥)

ચર ચતુષ્ટયે મેષ કર્ક તુલા મકરેષુ પ્રથમ નવાંશાઃ સ્થિર ચતુષ્ટયે વૃષ સિંહ વૃશ્ચિક કુંભેષુ પંચમાઃ નવાંશાઃ દ્વિશ્વભાવ ચતુષ્ટયેષુ મિથુન કન્યા ધન મીનેષુ નવમા નવાંશા વર્ગોત્તમાઃ પ્રાચ્યા દીસા રવિ સિત કુજ રાહુય મેદુ સૌમ્ય વાક્ય તયઃ ક્ષીણેદ્વર્કયમરાઃ પાપા-સ્તૈઃ સયુતઃ સૌમ્યઃ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ — સૂર્યની પૂર્વ દીશા, શુક્રની અગ્નિકોણ, મ ગળની દક્ષિણ, રાહુની નૈઋત્ય, શનિની પશ્ચિમ, ચંદ્રમાની વાયવ્ય, બુધની ઉત્તર, ગુરુની ઈશાન, એ પ્રમાણે દીશાઓમાં ગ્રહ રહે છે ઉપલી બાબતના પ્રશ્ન સમયે જે ગ્રહની રાશીનું લક્ષ હોય અથવા

જે મહા ભગવાં હોય તે હીશામાં જયેલી વસ્તુ સિદ્ધ થાય
જાયવા જે ઠઈ ઠામ કરવું હોય તે પણ તે હીશામાં સિદ્ધ થાય કરે
કુર તથા સૌમ્ય મહેનો વિચાર ઠહે છે. ક્ષીણ વ્યક્રમાને કુર મહા
સમજવો; ખેટલે કૃષ્ણપક્ષની આઠમથી અમાવાસવા સુધી ક્ષીણ-
વ્યક્રમા ઠહે છે અને રવી મગળ જો કર મહા ખેટલે પાપમહા
કહેવાય છે; તથા પાપમહાની સાથે જો લુપ્ત હોય તે તે પણ
પાપ મહા કહેવાય છે વ્યક્ર લુપ્ત, ગુરુ શુકર જો મહા સૌમ્ય
(એટ) ઠહે છે વિશેષ મતથી જણાવી ॥ ૧૬ ॥

મહા હીશા મત

કુર તથા સૌમ્ય મહા મત

ક્રમાંન- કુર	પૂર્વ રવી	ખામ શુક
કુર કુપ		કક્ષિણ મગળ
વાવળ મત	પશ્ચિમ રવિ	નેત્રાત્મ રાહ

ક્ષીણ વ્યક્ર	કુર	મત	સૌમ્ય
રવિ કુપ	કુર	કુર	સૌમ્ય
રવિ કુપ	કુર	કુર	સૌમ્ય
મગળ કુપ	કુર	કુપ	સૌમ્ય

મહા લીંગ સંજ્ઞા વિચાર

સપ્તમ મહા ગોક્ષેયો પ્રિયું દુદા ક્ષાંત વેદ્યત કેતુઃ ।

કલીષ સ્ત્રી પુરુષાનાં કુપ શૌરૌ શક્તી સિતૌ પરેષેષા ॥૧૭॥

ભાવાર્થ—રવી મગળ, શુક્ર જો મહેનો પુરુષ સમજા
સમજવી; વ્યક્ર, શુકર કેતુ જો મહેનો સ્ત્રી સમજા સમજવી; અને
લુપ્ત રવિ જો મહેનો તપુસક સજ્ઞા સમજવી. ॥ ૧૭ ॥

મહા ઘલાઘલ વિચાર

વર્ણવાન્મિત્રસ્વગ્રહોજનવાંઘ્રેષ્વીસિતઃ । શૃયેથાપિ પંદ્ર સિતૌ સ્ત્રી સપ્તે
પુરુ માન્યાયાઝીવ કુપ સ્ત્રીક સિતૌ વ્યક્રમે સિમ્ધ વિપુલામ ૧૮-૧૯

ભાવાર્થ—જે મહા મિત્રની રાશીપર સિત હોય સ્વમહા
હોય, જાયનો જાયવા નવમશકમાં પોતાની રાશીને હોય અને શુભ
દક્ષિણા હોય તે જળવાન કહેવાય છે જોને સી રાશી ખેટલે
મહા કન્ધા વૃક્ષિક મીન મહર જો રાશીપર મહેનો સી

ગ્રહ ચંદ્ર શુક્ર સ્થિત હોય તે બળવાન કહે છે. પુરુષ રાશી એટલે મેષ, મીથુન, સિંહ, તુલા, ધન, કુમ્ભ એ પુરુષ રાશી ઉપર રવી, મંગળ, શની, ગુરુ, બુધ એ સ્થિત હોય તો તે ગ્રહ બળવાન કહેવાય, એટલે તે ગ્રહ કાલ બલના ગણીતમાં બળ પામે છે વિશેષ યત્રમાં જોવાથી જણાશે ॥ ૧૮-૧૯ ॥

ગ્રહ બલાબલ યત્ર

રાશી	૨	૪	૬	૮	૧૦	૧૨	ચંદ્ર	શુક્ર	બલવત	સ્ત્રી ક્ષેત્ર
રાશી	૧	૩	૫	૭	૯	૧૧	૨	૪	૬	૮

ગ્રહ ભેદ વિચાર.

ગ્રહ સુદ્ધે ચોત્તરગા કેન્દ્રેણ સમાગતાશ્ચ રવિ વર્જ ॥

વેષ્ટાવેનોક્તેયા કાલ બલ ચ ક્ષતેત્વધુના ॥૨૦॥

ભાવાર્થ:—જ્યારે ગ્રહોમાં માહોમાહે વિગ્રહ (યુદ્ધ) થાય ત્યારે રવી વર્જને બીજા ગ્રહો લેવા. યુદ્ધમાં શુક્ર ગ્રહનો સહા જય થાય છે. ॥ ૨૦ ॥

દિવસ રાત્રી બલ વિચાર.

અહનિસિતાર્ક સુરેજ્યાશુ નિશિ જ્ઞાનત્ત મિદં કુજુ સૌરા ॥

સ્વદિનાદ્ શુભશુભા વહુલોત્તર પક્ષયાવજિનઃ ॥૨૧॥

ભાવાર્થ:—શુક્ર, રવી, ગુરુ, એ ગ્રહો દીવસે બળ પામે છે, અને બુધ, ચંદ્ર, મંગળ, શની એ ગ્રહો રાત્રે બળ પામે છે

નૈસર્ગ બલ વિચાર.

વાક્યનિસિત ચદ્રાર્કાલિનઃ નૈસર્ગિક ॥

બલમેતલ્લસ્યામેસ્વાદધિકચિતા ॥૨૨॥

ભાવાર્થ:—શની, બુધ, ગુરુ, શુક્ર, ચંદ્ર, રવી એ ગ્રહો અનુક્રમે અશોભા એકએકથી ઓછા અંશમાં હોવાથી નૈસર્ગ બલ પામે છે. તથા દીશા બલમાં પૂર્વ દીશાથી બલ કહે છે. ગુરુ પૂર્વ

દીશામાં બળવાન હોય છે એટલે પૂર્વ દીશામાં તે રૂઢ બાપે છે
 પુષ્ય દીશાનમાં, સ્વી ઉત્તરમાં, મંજળ નાભ્યમાં, શની પશ્ચિમમાં,
 શુક્રમા નૈઋત્યમાં શુક્ર રશ્મિભુમાં એ પ્રકારે ઉપર કહેલા રહે
 રીખલ કહેવાય ॥ ૧૨ ॥

મહા દષ્ટિ વિચાર

યે નવ પેચમે ચતુર્યાષ્ટ મેકવપાદ ॥

દુષ્ટ્યા મટે ન પૂર્ણ નિજા સ્થા ચ પૂર્ણ પશ્યતિ ॥૧૨૩॥

રવિનસ્મૃતિય દશમે । શુક્રોજયપિ ઝીષા ॥

ચતુર્સંયુતાર્ક શુપરિ મકરા કસ્રમ ચ ॥૧૨૪॥

एकादशमपि भवनं सर्वे पश्यति सौमरा ॥

सम्पत् सूर्ती च शकल दृष्टा फलानि चैवं मयच्छति ॥૧૨૫॥

जन्मस्य च द्वितीय च स्वस्यानाष्टाष्टम तथा ॥

पष्टे द्वादशम न पश्यति शेषामि पश्यति ते ग्रहा ॥૧૨૬॥

द्वितीये द्वादश पष्टे सूर्तीचैकादशे तथा ॥

दीपहस्ता न पश्यति जात्यंचारि सौमરા ॥૧૨૭॥

ભાષ્યાર્થ — જ મ કુલનીમાં જે પ્રકર જે સ્થાનમાં હોય તે
 સ્થાનથી મણતાં ગ્રીહ અને દશમાં સ્થાનમાં બહુની પાંચ વસા
 રૂઢિ હોય છે, નવમા અને ચાંચમા સ્થાનમાં દશ વસા રૂઢિ હોય
 છે શામા અને આઠમા સ્થાનમાં ૧૫ વસા રૂઢિ હોય છે અને
 સર્વે પ્રકરની શાતમા સ્થાનમાં ૨૦ વસા પૂર્ણ રૂઢિ હોય છે
 વિશેષમાં શની રૂહ દશમા સ્થાનપર વીસ વસા રૂઢિએ લુગે છે,
 શુક્ર રમા, શમા સ્થાનપર નીસ વસા પૂર્ણ રૂઢિએ લુગે છે અને
 મંજળ રમા ટમા સ્થાન ઉપર સપૂર્ણ રૂઢિએ લુગે છે વળી કેટલાક
 આચાર્યનો કહેવો મત છે કે બગીચામાં કુવનમાં બેઠેલા મક
 ર પૂર્ણ ૨૦ વસા રૂઢિએ લુગે છે

કહે જે પ્રકરની રૂઢિ બીજા કુવનો ઉપર ન પડે તે કુવ
 નનાં નામ કહે છે—૧લા, ૨લા, ૬લા ટમા, ૧૧મા, ૧૨મા જે

સ્થાનો ઉપર એટલે જે ગ્રહ કોઈ પણ ભાવપર એઠેલો હોય તે ભાવથી ઉપર કહેલા ભુવન ઉપર તેની દ્રષ્ટિ પડતી નથી. તેમાં આઠમા ભુવનમાં પોતાની રાશીથી જે ગ્રહ એઠેલો હોય તે ગ્રહ દ્રષ્ટિથી જોતો નથી. ઉપરની બીના બીજી રીતે વિસ્તારપૂર્વક દ્રષ્ટાન્ત સાથે કહે છે. જેમકે, કોઈ પુરૂષના હાથમાં દીવો છે ને તે પુરૂષ દૂર બીજાને પ્રકાશ આપે છે પણ પોતાને પ્રકાશ આપી શકતો નથી તેમજ જે ગ્રહ સામી બાબુએ જીવે છે તે પાછળ જોઈ શકતો નથી. એ રીતે ઉપરનો ક્રમ સમજવો. વળી જાત્યાધ પુરૂષના હાથમાં દીવક હોય ને તે પોતે જેમ જોઈ શકતો નથી તેમ દ્રષ્ટિ વિચાર સમજવો. ॥ ૨૩-૨૭ ॥

ગ્રહ મૈત્રી વિચાર.

શત્રુમદ શિતૌસમશ્ચ શશિજો મિત્રાણિ શેષારવેઃ ।

તીક્ષ્ણ શુદ્ધિમરસ્મિજશ્ચ સુહદોશેષાસમ શીતગોઃ ॥

જીવેદૂશ્નકરાઃ કુજસ્ય સુહદોજોરિ સિતાર્કીસમૌ ।

મિત્રૌ સૂર્ય સિતો બુધ સિદ્ધ મગુ શત્રુ સમાશ્વાપરે ॥૨૮॥

સૂરે સૌમ્ય સિતાવરી રવિ સુતા મધ્યોપરે અન્યથા ।

સૌમ્યાર્કી સુદૃદૌ સમૌ કુજ વિધૂ શુક્રસ્ય શેષાવરી ॥

શુક્રજ્ઞૌ સુહદૌસમઃ સુરગુરુ શૌરસ્યચાનેરય તત્કાલે ચ ।

દશાય વધુ સહજ સ્વાંતોષુ મિત્રં સ્થિતાઃ ॥૨૯॥

મિત્રમુદાશીનો વ્યાખ્યાતાયે નિર્સર્ગ ભાવેન ॥

તેધિ સુહન્મિત્ર સમાસ્તત્કાલમુપ સ્થિતા ॥૩૦॥

ભાવાર્થ — સૂર્યના શત્રુ શુક્ર અને શની છે. સૂર્યને બુધનો સમભાવ છે ચંદ્ર, મંગળ, ગુરુ એ ગ્રહો સૂર્યના મિત્ર છે. ચંદ્ર ગ્રહના રવી, બુધ, મંગળ, શુક્ર, શની, ગુરુ, સમભાવ છે, અને રાહુ શત્રુ છે મંગળ ગ્રહને ગુરુ ચંદ્ર, રવી મિત્ર છે, શુક્ર, શની, સમ છે, અને બુધ શત્રુ છે બુધ ગ્રહને ચંદ્રમા શત્રુ છે, મંગળ, ગુરુ, શની સમભાવ છે, અને રવી શુક્ર મિત્ર છે. ગુરુને

હીરામાં જળવાન હોય છે એટલે પૂવ હીરામાં તે ફલ જાપે છે
 બુધ ધર્યાનમાં, સ્વી ઉત્તરમાં મંગળ લાગ્યમાં, શની પશ્ચિમમાં,
 શુક્ર નેકલમાં, શુક્ર હસિણમાં એ પ્રકારે ઉપર કહેલા મહો
 હીરજલ કહેવાય છે ॥ ૨૨ ॥

મહ દષ્ટિ વિચાર

યે નવ પેષમે ચતુર્થાષ્ટ મકલપાદ ॥

દુષ્યા મતે ન પૂર્ણ નિજા તથા ચ પૂર્ણ પશ્યતિ ॥૧૩॥

રશ્મિસ્પ્રતિય લક્ષમે । તુકોજમપિ જીવાઃ ॥

ચતુસંચૂતાર્ક પુષ્પરિ મફરા કલમ ચ ॥૨૪॥

एकादशमपि मयने सर्वे पश्यति खेचरा ॥

सम्यक् मूर्तौ च शक्य दद्या फलानि चैव मयच्छति ॥૨૫॥

जन्मस्य च द्वितीय च स्वस्यानाष्टाष्टमं तथा ॥

पष्टं द्वादशमं न पश्यति खेपाणि पश्यति ते ग्रहा ॥૨૬॥

द्वितीय इत्यष्टે पष्ट મૂર્તૈષ્વૈકાદષ્ટે તથા ॥

दीपहस्ता न पश्यति नात्यंभार्हिव खेचरा ॥૨૭॥

ભાવાર્થ—જ મ કુન્ડળીમાં જે મહ જે સ્થાનમાં હોય તે
 સ્થાનથી જણતાં ત્રીજા અને હથમાં સ્થાનમાં જલની પાંચ વસા
 દ્રષ્ટિ હોય છે, નવમા અને પાંચમા સ્થાનમાં હથ વસા દ્રષ્ટિ હોય
 છે, ધાકા અને આઠમા સ્થાનમાં ૧૫ વસા દ્રષ્ટિ હોય છે અને
 સર્વે મહની ચાલમા સ્થાનમાં ૨૦ વસા પૂર્ણ દ્રષ્ટિ હોય છે
 વિશેષમાં શની ઠબ્બ હથમા સ્થાનપર વીસ વસા દ્રષ્ટિને ભુજે છે,
 શુક્ર ૬મા પમા સ્થાનપર વીસ વસા પૂર્ણ દ્રષ્ટિને ભુજે છે અને
 મંગળ ૪મા ૮મા સ્થાન ઉપર સ પૂર્ણ દ્રષ્ટિને ભુજે છે બળી કેટલાક
 આપ્યાર્થનો એવો મત છે કે આગળનામાં કુવનમાં બેઠેલા મહ
 ચ પૂર્ણ ૨૦ વસા દ્રષ્ટિને ભુજે છે

કેવે જે મહોની દ્રષ્ટિ બીજા કુવનો ઉપર ન પડે તે કુવ
 નમાં નામ કહે છે—૧મા, ૨મા, ૩મા ૮મા, ૧૧મા, ૧૨મા જે

ઉત્તમ ફળ આપે છે, ચંદ્રમા ૩, ૬, ૭, ૧૦, ૧૧, ન. ૧ હે
હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે છે, મંગળ, ૬, ૩, ૧૧ મે હોય તો
ઉત્તમ ફળ આપે છે; બુધ ૬, ૨, ૪, ૧૦, ૮, ૧૧ મે હોય તો
ઉત્તમ ફળ આપે છે, શુક્ર ૭, ૯, ૨, ૫, ૧૧ મે હોય તો શુભ
ફળ આપે છે, શુક્ર ૭, ૬, ૧૦, ૧૧ મે હોય તો ઉત્તમ ફળ
આપે છે, અને શની ૩, ૬, ૧૧ મે હોય તો શુભ ફળ આપે
છે. જે ગોચર થઈ કહ્યા તેમાં રવી મધ્યમ હોય તો ચંદ્રબલ
થઈ શકે. જો ચંદ્ર શુકલ પક્ષમાં સારો હોય તો ઉત્તમ ફળ
આપે, નહીં તો તારા બલ જોઈને શુભ કાર્ય કરવું તારા બલ
ન મળે તો શુક્ર બળવાન જોઈ કાર્ય કરવું, અને રવી, ચંદ્ર, શુક્ર
બળવાન ન હોય તો અષ્ટ વર્ગ સુધી જન્મ લક્ષથી જોઈને શુભ
કાર્ય કરવું ॥ ૩૧-૩૬ ॥

અષ્ટ વર્ગ ફળ વિચાર.

ઉપચય ૩૬૧૧૧૦ ગોર્ક ચદ્રા દુપચય નવમ્યાંત્યંથી સુતા ।
સૌમ્યાત્ લગ્ના દુપચય વધુ ૪ વ્યય ૧૨ સ્થિતઃ શોભનપ્રોક્તઃ ॥૩૭॥
પ્રસ્થાવાદન્યેષામપિ શશ્યુપચયેષુ લગ્નાત્સાઘ મુનિ । સ્યાત્ કુજાશ
નવધીસ્વઃ સૂર્યાત્સવજ્ઞસ્મરગ સ્ત્રિ પઢાયમુતેષુ સૂર્ય સુતાત્ ॥૩૮॥
જ્ઞાવકેન્દ્ર ત્રિસુતાયાષ્ટગો ગુરોર્વ્યય મૃત્યુ કેન્દ્રેષુ ।
ત્રિચતુ સુત નવદશ સપ્તમમાયગશ્ચદ્રમા શુક્રમાત્ ॥૩૯॥
ભોમઃ સ્વાદાયાષ્ટદ્વિ કેન્દ્રેગસ્ત્રિયાય પદ્ સુતેષુ બુધાત્ ।
જીવાદશાય શત્રુ વ્યયેવિના દુપચય સુતેષુ ॥૪૦॥
ઉદય દુપચય તનષ્ટુત્રિપઢાયેર્ણિવ દુત્ત શમોદશમઃ ।
મૃગુજા દંત્ય પઢાયાયેય સિતા કેન્દ્રાય તવ ચ સુપુ ॥૪૧॥
સૌમ્યૌ ત્યપષ્ટ નવાયાત્મજે વિનાત્સ્વાત્ ॥
મુદશયુતેષુ મુદસ સ્મરેષુ શૌરારયૌર્યયાયરિપુ વસુપુરુ ॥૪૨॥
જીવો ભોમાદત્તારયા ૧૧ પ્ ૮ કેન્દ્ર ગોર્કારુ ધર્મે સંદેષુ ।
સ્વાત્સ ત્રિકેષુ શુક્રાન્નવદવાલીમશ્ચધીરિ પુરુષ ॥૪૩॥

સ્વી, ઘટ્ટ, મળળ મિત્ર છે; શની સમ છે; બુધ, શુક્ર શત્રુ છે
શુક્રને બુધ, શની મિત્ર છે મળળ, શુક્ર સમ છે; જને સ્વી
શત્રુ છે શનીને શુક્ર બુધ મિત્ર છે શુક્ર સમ છે; સ્વી, ઘટ્ટ,
મળળ શત્રુ ॥ સહુને શુક્ર, બુધ શની મિત્ર છે, શુક્ર સમ છે;
સ્વી ઘટ્ટ, મળળ શત્રુ છે એ જોડોનો મિત્રીભાવ ઠકો.

કહે સ્વભાવ મિત્રી સ્થાન કહે છે પોતાના સ્થાનથી ૨, ૩
૪ ૧૦, ૧૧ ૧૨ માં ઠાઠ પછી જક રહેલો હોય તો તે સ્વભાવ
મિત્રી અને ૧ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ માં ઠાઠ જક હોય તે શત્રુ
કહેવાય છે ॥ ૨૮-૩૦ ॥

ગોચર ગ્રહ, વિચાર.

સ્થાપયિતુઃ શિષ્યસ્ય ચ ગોચ શુદ્ધૌ ગુરૌસ્તુ ચદ્ર વચે ।

સ્થાપન વીજ કાર્યે જન્મેદુગ્રહાસ્યુ સામ્રાજ્યા ॥૩૧॥

સૂર્ય પદ્ મિત્ર સ્થિત સિ દષ્ટ પદ્ સસાધ ગર્ભદ્રમા ।

જીવ સસનવદ્વિપ્પમગતોવકાર્કમીપદ્મિગીસૌમ્યઃ ॥૩૨॥

પદ્મિ પદ્મવદ્વિપ્પમ ગતઃ સર્વેષુપાતે શુક્ર સસમ ।

પદ્ વદ્વિસસિદ્ધિસાર્કવદ્વિપ્પમ કુત્ ॥૩૩॥

ન સુત ધર્મેષુ રવિર્મધ્ય શુભદઃ સ્ત્રીતુલ્યવપ્તે ।

ગ્રાહ તારા ચક્ષ્મપિ સ્ત્રી નિષીળે ચ વિવચ્ચે ચ ॥૩૪॥

રવિ સ્ત્રી જીવે શુભસૈ શુભદઃ સ્વાક્ષરોઽત્તદમાર્થે ।

પ્રાજ્ઞાપ્તક ધર્મશુદ્ધિર્નન્યમિષ્ઠ ગ્રહેષ્વપ્ત ॥૩૫॥

કેન્દ્રાપાદ્વિનયસર્કઃ સ્વાદાર્કિમૌમયૌચ શુભઃ । પદ્ સસાન્યર્થ

૧૨ સિતાત્ પદા ૬ ચ ૧૧ થી ૫ ધર્મ ૯ ગોલીવાત્ ॥૩૬॥

સાનાર્થઃ—ગોચર જક જોડે પોતાની નામ રાશીથી જે

જક જે રાશીનો હોય ત્યાં શુધી બહુવેલ તેમાં હિસાબ કામમાં

જ મ રાશીથી મહો બહુવા અને જ મ રાશી બહુવામાં ન હોય

તો નામ રાશીથી બહુવુ તેમાં જક બલ સાથે બેવેલ કહે

ગોચર જકનું રૂળ કહે છે સ્વી ૬ ૩, ૧૦ ૧૧ માં હોય તો

નૂનં ત્રિવર્ગહાનિર્ભવેન્નરાણાં અધિકૃ વિંશત્યા દ્રવ્ય ।

ક્ષયસ્વકસ્માદ્રેષાભિશ્ચતુરધિકૃવિંશત્યા ॥૫૭॥

કરત લગત મપિતુ ધન નશ્યતિનૃણાંતુપંચ વિંશત્યા ।

ષટ્ વિંશત્યા ક્લેશાસમતામ્યાત્સપ્ત વિંશત્યા ॥૫૮॥

અષ્ટાધિક વિંશત્યાદ્રવ્યા ગમન તથા સુખ ભવતિ ।

एको न विंशति भिलेकिषु नर स्तुज्यतामेति ॥૫૯॥

માન સુકૃતા વ્યાપ્તિ સ્ત્રિ સત્યાનાસ્તિકોપિ સદેહઃ ।

द्रव्य सुकृत सौरव्य नृणामेकाधिकाभिरिमिकाभिः ॥૬૦॥

રેસ્વાધિક્ય શસ્તં સૂન્યાધિક્ય તથા ધમ કથિત ।

एतत्सयोगस्युः षट् पंचाशस्यै निशास्त्रमतां ॥૬૧॥

ભાવાર્થઃ—એક રેખા ઉપર સૌમ્ય થઈ તથા પાપ થઈ હોય તો ધનની હાની કરે, ત્રણ થઈ એક રેખા ઉપર હોય તો ક્લેશની પ્રાપ્તિ કરે, તે થઈની ચાર રેખા હોય તો સમતા ફળ આપે, પાંચ રેખા હોય તો સુખ આપે, છ રેખા હોય તો ધન પ્રાપ્તિ કરે, સાત રેખા હોય તો પરમ આનંદ આપે, અને આઠ રેખા હોય તો સર્વ કામ સિદ્ધ કરે જે થઈની રેખા ત્રણ સુધી હોય તે હીન જાણવી અને અધીક હોય તે શુભ ફળ આપવાવાળી છે. એ પ્રકારનું ફળ અષ્ટ વર્ગમાં જોવાથી જણાશે. ઉપરની સર્વ રેખાનો મેળાપ કરવાથી જો ૭, ૧૦, ૮ સખ્યા આવે તો ધનનો ક્ષય કરે, ૧૬ આવે તો ખોટી બુદ્ધિ કરે, બાધવમાં પીડા કરે; ૨૧ હોય તો ક્લેશ કરાવે, ૨૨ હોય તો દીનતા, ફળની નાસ્તિ કરાવે, ૨૩ હોય તો દ્રવ્યનો નાશ કરાવે, ચોવીસ હોય તો દુશ્મનાઈ કરાવે; ૨૫ હોય તો હાથમાં આવેલ પિતાના ધનનો નાશ કરાવે, ૨૭ હોય તો સમતા ફળ આપે, ૨૮ હોય તો ધનની પ્રાપ્તિ કરે, ૨૯ હોય તો મદવાડ કરાવે, ૩૧ હોય તો શુભ કામમાં ખર્ચ કરાવે, મનુષ્યમાં અધિકપણ પામે. શૂન્ય રેખા કરતા અધિક રેખા હોય તો તેનું ફળ સાફ

अश्विन स्मर त्रिकोणार्थं सोमग स्त्रिरिषुधिवयेषुयमात् ।	
नवदिक सुस्वाधधीमाय अश्विषु द्वात्सकामगो लमात्	॥४४॥
शुक्रो लमा दामुन नवष्टि लामेषु सत्ययमद्रात् ।	
स्वात्सदिकसिता भिसुस्वात्मजाष्ट दिग्धर्मलामेषु	॥४५॥
वस्यत्यायेधकां भवदिग्धमस्वधो स्थितो जीवात् ।	
द्वाभि सुत न वारिधायस्रता मोक्तयेषु कुजात्	॥४६॥
स्वात् क्षौरि स्त्रि सुतायारिग कुजादत्य कर्म सविष्टेषु ।	
स्वाष्टाय केंद्र गोकात् शुक्रात्यष्टात्य लामेषु	॥४७॥
भ्रिषडापगः स्रग्नाकदुवयात्समुस्वाध कर्मगोय शुरोः ।	
सुन पद व्ययाय गोशाययायायदिप रिषु भवाष्टस्थ	॥४८॥
स्यानेयेतेषुहियाः शोपेष्महिता भवतिष्ठेष्टानां ।	
अश्वमश्वम विष्टेयफलं ग्रहा प्रयच्छतिवारगता	॥४९॥
यत्र रेखा शुभ तत्र बिंदुमि पादशोभन ।	
समाने न समं विद्या दष्टनर्गपि ससित	॥५०॥
राह केतु सदावक्रो शीघ्र गोचंद्र भास्करो ।	
बक्राति चारणवापि ज्ञेय भोमादि पचकै	॥५१॥
कञ्जस्यादेक रेखायां द्वाभ्यामर्धसयो भवेत् ।	
त्रिमि क्लेश विजानियात् चतुर्मिः समतामता	॥५२॥
पंचमिस्त मौल्य स्यात् पट्टमिरर्थगमा भवेत् ।	
सप्तमिः परमानंदभाज्मि सब कामका	॥५३॥
अथन च शुरेस्व मध्यफलं हिमे हीनतताधिकं ।	
शेष्टे विफर्ष गोचर गणितं स्वप्नकर्मो निनिर्दिष्ट	॥५४॥
अथसतर्वासामीसनेष्वं द्वाशमसादृशमिस्त्राज्जदृशमिर्द्र ।	
न सप्त मोक्त कुमतिर्षापच पीडा भवेत्सैको न बिंदुस्या	॥५५॥
विद्वन्निभिर्ष्ययकल्ल दृदिदुषं भवतिचैकविन्नस्याद्या ।	
विद्वन्निर्मिदन्या परामनोन्नपक कर्मकता	॥५६॥

શુભ કાર્યમાં વર્જવા યોગ્ય સમય વિચાર.

રવિ ક્ષેત્રગતે જીવે જીવ ક્ષેત્રગતૈરયૌદીક્ષા ।

મુચ્છાપનં ચાપિ પ્રતિષ્ઠાનૈવ કારયેત્ ॥ ૬૨ ॥

સિંહસ્તે દેવ ગુરૌ ચ કન્યા વિવાહિતા પંચ કરોતિ ભર્તા ।

વિવાદક્ષૌરં વ્રતવંધ દીક્ષા યાત્રા પ્રતિષ્ઠા ચ વર્જનીયા ॥ ૬૩ ॥

શોક વિવાહે મરણ વ્રતેષુ ક્ષૌરે દલિદ્રંનિફલા ચ યાત્રા ।

વ્રતી ચ મૂર્ખાપ્ય શુભાપ્રતિષ્ઠાસિંહસ્થેતિ સર્વવર્જનીયા ॥ ૬૪ ॥

ભાવાર્થ — જો માસમા રવીની રાશીપર શુર હોય એટલે સિંહ રાશીનો શુર હોય અને શુર રાશી પર રવી હોય એટલે ધન તથા મીનના સૂર્ય હોય તે મલમાસ કહેવાય. તેમા શુભ કાર્યોનો ત્યાગ કરવો તે સમયમા દીક્ષા ન દેવી અને ધરની વાસ્તુ પણ ન ઠરવી જો સિંહ રાશીનો શુર હોય અને તેમા લગ્ન કરે તો તેના સ્વામીનો નાશ થાય તેમા પ્રથમ મુંડન, ઉપવીત સંસ્કાર, દીક્ષા, વાસ્તુ, દેવની પ્રતિષ્ઠા, એ કાર્ય ન કરવાં. જો સિંહ રાશીના શુરમા લગ્ન કરે તો સ્વામીનો નાશ થાય. પ્રથમ મુંડન કરવાથી દરિદ્રી થાય, યાત્રા ગગન નિષ્ફળ થાય. ઉપવીત સંસ્કાર કરવાથી તે બાળક મૃત્યુ ગહે, દીક્ષા દે તો અજ્ઞાન રહે અને પ્રતિષ્ઠા કરે તો વિદ્ય થાય તે કારણથી સિંહ રાશીનો શુર શુભ કામમા ત્યાગ કરવો પણ મેષ રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે ઉપર કહેલા શુભ કાર્યો કરવાથી સિંહ તથા શુરનો દોષ લાગુ પડતો નથી ॥ ૬૨-૬૪ ॥

ગૃહ વાસ્તુ, દેવ પ્રતિષ્ઠા અને દિક્ષા મુહૂર્ત.

હરિ શયને અધિક માસે ગુરુ શુક્રાસ્તે ન લગ્ન મન્વેષ્ય ।

લગ્નેશાંશાપયોનિવાસ્તગતે ચ ન શુભ સ્યાત્ ॥ ૬૫ ॥

કુલિકાર્દયામ ભદ્રા ગંડાતો ત્યાત મુખ્ય દોષ ।

છે રેખા કરતા શૂન્ય અધિક હોય તો માહું ફળ સમજવું
(આ રેખા વિષયમાં અચકર્તાએ જોવી બારીકતા દેખાડી છે કે
જેથી વાંચનાર અકળાયા વિના રહે નહિ પણ તેનો કાષ્ઠક સાસંક
દેખાડેલ છે વિશેષ નિહાનને પુછીને વાકેફ થવું) ॥ ૩૭-૧૧ ॥

સૂચક યત્ર

૧ ૧ ૧ ૧ ૧	૬ ૧ ૧ ૧ ૧	૧ ૧ ૧ ૮ શ.
૧૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧		૧ ૧ ૧ ૭
શુ. રા. ૧૨ ૧ ૧ ૧ ૧		૬ ૧ ૧ ૧ ૧
૧ શુ. ૪ ૧ ૧	૩ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧	૫ શુ. ચ. ૧ ૧ ૧
૨ ૨ ૧ ૧ ૧ ૧		૪ શુ. ૧ ૧

ચાંદ્રાદિક યત્ર

૧ ૧ ૧ ૧ ૧	૬ ૧ ૧ ૧	૮ શ. ૧ ૧
૧૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧		૧ ૧ ૧ ૭
૧૨ શુ. રા. ૧ ૧ ૧ ૧		૬ ૧ ૧ ૧ ૧
૧ શુ. ૧ ૧ ૧	૩ ૧ ૧ ૧	૫ શુ. ચ. ૧
૨ ૧ ૧ ૧		૪ ૧ ૧ ૧ ૧ શુ. ૪

શુભ કાર્યમાં વર્જવા યોગ્ય સમય વિચાર.

રવિ ક્ષેત્રગતે જીવે જીવ ક્ષેત્રગતૈરવૌદીક્ષા ।

મુચ્છાપનં ચાપિ પ્રતિષ્ઠાનૈવ કારયેત્ ॥ ૬૨ ॥

સિંહસ્તે દેવ ગુરૌ ચ કન્યા વિવાહિતા પચ કરોતિ ભર્ત્તા ।

વિવાદક્ષૌરં વ્રતવંધ દીક્ષા યાત્રા પ્રતિષ્ઠા ચ વર્જનીયા ॥ ૬૩ ॥

શોક વિવાહે મરણ વ્રતેષુ ક્ષૌરે દલિદ્રંનિફલા ચ યાત્રા ।

વ્રતી ચ મૂર્ખાપ્ય શુભાપ્રતિષ્ઠાસિંહસ્થેતિ સર્વવર્જનીયા ॥ ૬૪ ॥

ભાવાર્થ — જો માસમા રવીની રાશીપર ગુરૂ હોય એટલે સિંહ રાશીનો ગુરૂ હોય અને ગુરૂ ગરી પર રવી હોય એટલે ધન તથા મીનના સૂર્ય હોય તે મલમાસ કહેવાય. તેમા શુભ કાર્યોનો ત્યાગ કરવો તે સમયમા દીક્ષા ન દેવી અને ધરની વાસ્તુ પણ ન કરવી જો સિંહ રાશીનો ગુરૂ હોય અને તેમા લગ્ન કરે તો તેના સ્વામીનો નાશ થાય તેમા પ્રથમ મુંડન, ઉપવીત સંસ્કાર, દીક્ષા, વાસ્તુ, દેવની પ્રતિષ્ઠા, એ કાર્ય ન કરવા, જો સિંહ રાશીના ગુરૂમા લગ્ન કરે તો સ્વામીનો નાશ થાય. પ્રથમ મુંડન કરવાથી હરિદ્રી થાય, યાત્રા ગમન નિષ્ક્રમ થાય ઉપવીત સંસ્કાર કરવાથી તે બાળક મૂર્ખ રહે, દીક્ષા દે તો અજ્ઞાન રહે અને પ્રતિષ્ઠા કરે તો વિદ્ય થાય. તે કારણથી સિંહ રાશીનો ગુરૂ શુભ કામમા ત્યાગ કરવો પણ મેષ રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે ઉપર કહેલા શુભ કાર્યો કરવાથી સિંહ તથા ગુરૂનો દોષ લાગુ પડતો નથી ॥ ૬૨-૬૪ ॥

ગૃહ વાસ્તુ, દેવ પ્રતિષ્ઠા અને દિક્ષા મુહૂર્ત્ત.

હરિ શયને અધિક માસે ગુરુ શુક્રાસ્તે ન લગ્ન મન્વેષ્ય ।

લગ્નેશાંશાપયોનિચાસ્તગતે ચ ન શુભ સ્યાત્ ॥ ૬૫ ॥

કુલિકાર્દ્દયામ મદ્રા ગંઢાંતો ત્યાત મુખ્ય દોષ ।

યુક્ત્યાજ્યં સદાદિને ચ કુમ્ભારોપિ પુનઃપ્રતિષ્ઠાયાં ॥ ૬૬ ॥

એક દ્વિતીય પંચમ દિનાં નિપસદ્યેપિશ્ચસ્તાનિ ।

શુક્રે તિમ પ્રયોક્ષ્ય દક્ષમાન્યપિ પ્રતિષ્ઠાયાં ॥ ૬૭ ॥

પક્ષક્રિતિપતુર્યાષ્ટ પૃષ્ઠ દ્વાવશાસ્ય નવમ દિનાઃ ।

ત્યાજ્યાશ્વર્દશાપિ ચ દીપ્તાયાશ્ચતુર્માસ્ત્વન્યે ॥ ૬૮ ॥

ભાવાર્થ—શુક્ર વારતુ પ્રતિષ્ઠા શુદ્ધર્તમા દેવ ચયન હોમ (અથાઠ શુદ્ધી ૧૧ થી કારતક શુદ્ધી ૧૧ સુધી) અથવા કહે સકાલીની તુલા સકાલી પયત (અથાઠ શુદ્ધી ૧૪ થી કારતક શુદ્ધી ૧૪ સુધી) દેવ ચયન કહેવાય છે તેમાં ઉપર કહેલ શુભ કામ ન કરવું, અને અધિક માસ તથા શુદ્ધ, શુક્રનો અસ્ત ત્યાગ કરવો હવે શુદ્ધિ ભોવામાં હવે તથા નવમાશનો પતિ નીચ રાશીનો અથવા અસ્તનો હોય તો તે હવે ત્યાગ કરવું હવે માસ શુદ્ધિ વિશે કહે છે કુલીકબોમ, અર્ધ પ્રકર ભદ્ર, બઠાવ ચોમ, વજ્ર પ્રકારનો પાત તથા ઉત્પાત એટલે જે નક્ષત્ર ઉપર પ્રકરનો પ્રકરણ હિં ઉત્પાત હોય તે નક્ષત્ર વળે કરવાં અને મળળવાર વળે કરીને સારથ વાર પ્રકરણ કરવો હવે ત્રીથી પ્રકાર કહે છે ૪ ૧ ૨ ૫ એ ત્રીથીઓ બન્ને પક્ષની સારી ભણવી. શુકલ પક્ષની તેરથ તથા કથમ લેવી અને બન્ને પક્ષની ૪ ૮ ૬ ૧૨ ૧૫, ૬ ૧૪ જે ત્રીથીઓ શુભ કામમાં તથા દિશામાં ત્યાગ કરવી વિશેષ વજ્રમાં ભોવાથી માણમ પઠશે ॥ ૬૫-૬૮ ॥

ઉપરમ પક્ષ શુભાશુભ ત્રીથી મત્ર.

૩	૧	૨	૫	૧૩	૧	કુમ્ભપાત્રે પુક્રમપાત્રે શુભ
૪	૮	૬	૧૨	૧૫	૬	૧૪ વિજય પક્ષમાં અશુભ

ગુરુ શુક્રના ઉદય અસ્તનો વિચાર.

પૂર્વાશ્યાં ઉપનો શુક્રો વાલ્ય ભાવાદિ ન ત્રયં ત્યાજ્યાઃ ।
 પશ્ચિમાયા ચ દશદિવસસ્ત્યાજ્યા ॥ પૂર્વશ્યામસ્ત્યભિલાપી શુવર્દિ-
 કભાચાત્યક્ષ પરિત્યાજ્યઃ । પશ્ચિમાયાં ચ દિન પંચક ત્યાજ્યાઃ ॥
 ગુરુ પુનરુદયેસ્તમને ચ પૂર્વ પશ્ચિમેઃ પક્ષત્યાજ્યા । આન્યે
 પુનરુદયાસ્તમને ચ પુરઃ પ્રતીચ્ચૌરપિ ॥ ગુરુ શુક્રો દિન સપ્તક
 ત્યજતિ પ્રસ્તાવાત્ સ્વોપજ્ઞ શુક્રઃ । પ્રાચ્યાંદ્રયપૈસરયમનિ શૂક્રસ્યા-
 સ્તમન દિવસશુક્તિઃ ॥ સરુયા ૧ પક્ષ ચ પંચદિવસાન્ મૃગુજઃ ।
 પ્રવૃદ્ધ સ્ત્રીન્ વાલકસ્તદશ ચાપિપુરઃ ॥ પ્રતીચ્યો સર્વત્ર સૂરિ રુદયેઽ
 સ્તમને ચ પક્ષ । મનૈસ્તિવમૌ દિવસ સપ્તક મેવ વર્જ્યૌ ॥ ૬૯ ॥

ગ્રહણસ્ય દિનં તદાદિમદિનંમાગામિ દિનાનિ સપ્ત ચ ।

ત્યજ સક્ર મવાસુરં પુન સહ પૂર્વેણ ચ પશ્ચિમેન ચ ॥ ૭૦ ॥

ભાવાર્થ—પૂર્વ દિશામા શુક્ર ઉદય થાય ત્યાર પછી
 બાહ્યભાવના ત્રણ દિવસ ત્યાગ કરવા, પશ્ચિમમા ઉદય થાય તો
 દશ દિવસ ત્યાગ કરવા, પૂર્વ દિશામા અસ્ત થાય તો વૃદ્ધપણાના
 અસ્ત થતા પહેલાં ૩ દિવસ ત્યાગ કરવા, પશ્ચિમદિશામા અસ્ત
 થાય ત્યારે ૫ દિવસ અસ્ત પહેલાં ત્યાગ કરવા અને ગુરુ ઉદય
 તથા અસ્તમા પૂર્વ પશ્ચિમ દિશામા ૧૫ દિવસ ત્યાગ કરવા.
 એટલે ૭ દિવસ ઉદયના ને ૭ દિવસ અસ્તના. કેટલાક આચાર્ય-
 નો એવો પણ મત છે, કે પૂર્વ, પશ્ચિમ ગુરુ, શુક્ર અસ્ત ઉદયમાં
 સાત સાત દિવસ ત્યાગ કરવા એટલે ૩ દિવસ ઉદય અસ્ત થતા
 પહેલાં, એક દિવસ ઉદય અસ્ત થાય તે, ને ૩ દિવસ ઉદય અસ્ત
 થયા પછી, કુલ સાત દિવસ વર્જવા. ગ્રહણ (ચંદ્ર, સૂર્ય) ના ૭
 દિવસ પૂર્વોક્ત રીતે વર્જવા ॥ ૬૯-૭૦ ॥

દીક્ષા નક્ષત્ર વિચાર.

દીક્ષાયાં સ્થાપનાયાં ચશસ્તં મૂલ પૂનર્વસુઃ ।

સ્વાતિર્મૈત્રંકરઃ શ્રોત્ર પોશ્ત વ્રાહ્મૂત્તરાત્રાયં

॥ ૭૧ ॥

प्रतिष्ठायां घनिष्ठा च पुण्यः सौम्य मघा अपि दिक्षाया ।

अस्यते सन्निरन्विनी भारुण तथा ॥ ७२ ॥

जन्मर्से दशम चैव पौडसेष्टादशे तथा ।

पंचविंशे अयोर्विंशे प्रतिष्ठानैव कारयेत् ॥ ७३ ॥

ग्रहणस्य ग्रहे भिन्न मुदितस्त्वमित ग्रह कूरा ।

मुक्ताग्रगाफांत नक्षत्र परिवर्जयेत् ॥ ७४ ॥

सावार्थ—यस्य पुनवसु स्वाति अनुषाधा ऊर्ध्व, अश्लेषा
रेवती शक्रिणी नक्ष उत्तरा मृगशिर मघा पुष्य, अश्विनी,
सप्तमिशा के नक्षत्र दिक्षा प्रतिष्ठाभा मङ्गल करवां पत्नी
घोताना न म नक्षत्राणी १० सु १६ सु १८ सु, २३ सु,
२५ सु के नक्षत्र प्रतिष्ठाभा त्याग करवा अन्ये मङ्गलना द्विसप्त
नक्षत्र शुभे शुभे व्यस्तना द्विसप्त नक्षत्र, अन्ये न नक्षत्रपर
उत्पाद भिन्न कुं मङ्गल होय ते नक्षत्र पञ्च करवुं

वेध, लक्षापात, एकार्गल विचार

वेधे कार्गल लक्षापातोप ग्रह युत च अत्याग्यं ।

वेधे कार्गल दोषा पादावरितौ न दोष करौ ॥ ७५ ॥

सप्तार्द्ध सप्तविंश रक्षा कायास्तद्वयः ।

पूर्वादौ कविकादीनि सप्त २ चतुर्विंश ॥ ७६ ॥

पञ्च मिष्ट भरेस्त्राया ग्रहो यदि तदा व्यय ।

ग्रह राह दत्त शुद्धिषट् सुक्ताद् व्ययया ॥ ७७ ॥

पञ्चमो चतुर्थपायं विषयवीया अतद् व्ययं च ।

तर्जय वीयपाय चतुष्ठ पङ्कपाय च ॥ ७८ ॥

उत्तापरासीम्यमभीचि राशिणी पुनश्चतुस्रमुक्ता च पोभा ।

मकरोत्तराभद्रपञ्च मघापय नुराघसार्पार्जितमनिम्नपुनः ॥ ७९ ॥

ત્યજ્યેદુમૂઃ કૂર નિનાસ દૃષિતં વિવાહકાલે ।

વહુ દુ સ્વદાયક પદ પ્રતિષ્ઠા સમયેપિ ॥

નિંદિત કરાચ પાદાંતરિતંતુસસ્યાત્ ॥ ૮૦ ॥

રવિ વેધે ચ વૈધવ્યં કુજ વેધે કુલ ક્ષય ।

વુદ્ધ વેધે ભવદ્વંધ્યા પ્રવર્જ્યા ગુરુ વેધત ॥ ૮૧ ॥

અપુત્રા શુક વેધે ન શૌરે દાશી ચ દુસ્વિતા ।

રાહુ વેધે ભવદ્વંધ્યા કેતો સ્વચ્છંદચારીણી ॥ ૮૨ ॥

ભાવાર્થ—સૌમ્ય ગ્રહ ને પાપ ગ્રહનો વેધ હોય તો એક-
ર્ગલ તથા લતાપાત દોષ વર્જ કરીને શુદ્ધ લગ્ન જોવું. એ દોષ
જોવા માટે સમશલાકા ચક્ર કરવું. તે સમશલાકા ચક્ર ખનાવવાની
રીત એવી છે, કે સાત રેખા ઉભી અને સાત રેખા આડી કરીને
પૂર્વ દિશામાં કૃતિકાને આધ લઈને ચાર દિશામાં નક્ષત્ર ચૂકવાં,
અને જે દિવસનું લગ્ન જોવું હોય તે દિવસનું નક્ષત્રનું ચિન્હ જુદું
કરવું, ને તે દિવસે જે જે નક્ષત્રપર જે જે ગ્રહ હોય તે તે
પોતપોતાના નક્ષત્રપર ચૂકવા. જો ચંદ્રમા તથા રાહુ એક લીંટીપર
આવે તો વેધ સમજવો. એવી રીતે સૌમ્ય ને પાપ ગ્રહ એક
લીંટીમાં હોય તો વેધ સમજવો વળી વિશેષ ખુલાસાથી કહે છે.
રાહિણી તથા અભિજીતનો વેધ, પુનર્વસુ ને મુલનો વેધ, ઉત્તરા
શક્રશુભી ને રેવતીનો વેધ, અને હસ્ત ને ઉત્તરાભાદ્રપદનો વેધ
સમજવો. પાપ ગ્રહ ને સૌમ્ય ગ્રહનો વેધ હોય તો હુ ખ પાત
કરે, રવીનો વેધ કન્યાને વિધવા કરે, મગળનો વેધ હોય તો
કુળનો ક્ષય કરે, ખુદનો વેધ હોય તો સ્ત્રી વધ્યા થાય, ગુરૂના
વેધથી સત્તાનનો નાશ થાય, શુકના વેધથી સ્ત્રી પુત્રરહિત થાય,
શનિશ્ચરના વેધથી સ્ત્રીને હુ ખ થાય, રાહુના વેધથી વેધ્યાપણું
થાય, અને કેતુના વેધથી સ્વછંદાચારી થાય ॥ ૭૫-૮૨ ॥

સમગ્રજ્ઞાન માને વિધ્યત્ત

એકામિક મત

एकार्गल यंत्र विचार.

त्रयोदश तिरो रेखा एकोद्ध मस्तके ततः ।

न्यस्ते योगोक्त नक्षत्रे भवेदेकार्गलस्तदा ॥ ૮૩ ॥

શૂલે મૂર્ધનિ મૃગો મધ્યા ચ પરિઘે ચિત્રા તથા વૈશ્વતૌ ।

વ્યાધાતે ચ પુનર્વસુર્નિગદિત પુષ્યશ્ચ વજ્રે સ્મૃતઃ ॥

ગઢે મૂલ મધ્યાશ્વિની પ્રથમકે મૈત્રો તિગંઢે તથા ।

સર્પિશ્ચ વ્યતિપાત ઇદુતપનાવેકાર્ગલસ્યો દદા ॥ ૮૪ ॥

ભાવાર્થ—તેર રેખા આડી ને એક રેખા ઉભી ઠાઠવાથી ઉપર પ્રમાણે એકાર્ગલ યત્ર થાય છે લગ્નને દીવસે જો શૂલ યોગ હોય તો માથે મૃગશર નક્ષત્ર મુકીને બધા નક્ષત્ર જોઠવવા, ને પરીઘ યોગ હોય તો મધ્યા નક્ષત્ર માથે જોઠવવું. વૈશ્વત યોગ હોય તો ચિત્રા નક્ષત્ર, વ્યાધાત યોગ હોય તો પુનર્વસુ નક્ષત્ર, મળ યોગ હોય તો પુષ્ય નક્ષત્ર, ગંઠ યોગ હોય તો મૂલ નક્ષત્ર, અને અતીગંઠ યોગ હોય તો અશ્લેષા નક્ષત્ર મસ્તક ઉપર જોઠવવાં. સામ્ય ને પાપ ગ્રહ એક લીંટીપર આવે તો એકાર્ગલ સમજવો ॥ ૮૩-૮૪ ॥

लक्षा दोष विचार.

सूर्याष्ट त्रित्रिंशत्पञ्च विंशष्ट संप्यामे ।

सूर्यादीनां क्रमालतैक विंशतम सोग्रतः ॥ ૮૫ ॥

કરોતિ યત્ર નક્ષત્રે રાકાતં રજની કરત ।

તથાષ્ટમ નક્ષત્રં સપરોહંતિ લક્ષ્યા ॥ ૮૬ ॥

અગ્રતે નવમે રાહોઃ સપ્ત વિંશે મૃગો શુભે ।

કેચિજ્યોતિર્વિદઃ પ્રાહુલતાતામપિ વર્જયેત્ ॥ ૮૭ ॥

રવિ લક્ષાવિત્ત હરી નિત્યં કૌજી સમાદિશતિ ।

મરણચાદ્રીત્રાસકુર્યાદ્ધૌધી મૃત્યુ કરોત્યેવ ॥ ૮૮ ॥

શૌરી મરણ કથતિ વંધુ વિનાશ વૃહસ્પતિર્લતા ।

મરણ રાહોર્લક્ષા કાર્ય વિનાશ મૃગ વદતિ ॥ ૮૯ ॥

ભાવાર્થ—સમસ્ત દિવસના નક્ષત્રથી સુર્ય ૧૨ માં નક્ષત્ર પર હોય, શુક્રમા ૮ માં નક્ષત્ર પર હોય મંગળ ૭ માં નક્ષત્ર પર હોય જુલ ૨૭ માં નક્ષત્ર પર હોય, શુક્ર ૬ માં નક્ષત્ર પર હોય શુક્ર ૨૫ માં નક્ષત્ર પર હોય, શની ૮ માં નક્ષત્ર પર હોય અને શકું ૨૧ માં નક્ષત્ર પર હોય તો સત્તા દોષ ભક્ષ્યવે। વળી કેટલાક ગ્રાંથોથી કહે છે કે શુક્ર ૨૭ માં નક્ષત્ર પર હોય ને શકું ૬ માં નક્ષત્ર પર હોય તો સત્તા દોષ સમજાવે। કહે તે દોષનું ફળ કહે છે સ્ત્રીની સત્તાથી ખનને કાળી થાય, મંગળની સત્તાથી મૃત્યુ થાય જુલની સત્તાથી ત્રાસ થાય, શુક્રની સત્તાથી વંધુનો નાશ થાય શનિશ્વરની સત્તાથી મૃત્યુ થાય, શકુંની સત્તાથી મૃત્યુ થાય અને શુક્રની સત્તાથી કાર્મના વિનાશ થાય ॥૮૫-૮૬॥

પાત દોષ વિષાર

સાર્પિં પિતૃ દેવ જિજ્ઞા પ્રેત્ર મુતિ પૌષ્પમાનિ સૂર્યાસત્ ।

યત્સસ્યન્યમન્યાસ્તસસ્યાષ્ણે મથેસ્પાતઃ ॥૯૦॥

સાધ્યહર્ષણ શૂકાનાં વૈષ્ટી વ્યતિપાતયો ।

યવમગદસ્ય પાતેસ્પાતસ્પાતેન નિપાતિત ॥૯૧॥

પાતેન પતિતો બ્રહ્મા પાતેન પતિતો હરિઃ ।

પાતેન પતિતઃ શંકુઃ પાત સ્ત્રીલોકયપાતક ॥૯૨॥

ભાવાર્થ—સૂર્યના નક્ષત્રથી જણવું, અને જન્મેશ્વર, મથા, જિજ્ઞા જનુરાધા જવણુ રેવતી, જે નક્ષત્ર આવે ત્યાં નિશાની રાખવી; ને તે સમ દિવસના નક્ષત્રથી જણવું ઉપર કહેલાં નિશાનીવાળા કોઈ પણ નક્ષત્ર આવે તેને પાત દોષ કહે છે માટે તે વર્જ્યા તેમજ સાધ્ય યોગ કવણ યોગ શુભ યોગ, વૈષ્ટી, વ્યતિપાત નક્ષત્ર ગર્હત જે પણ યોગ પાતની પ્રકરે શુભ કાલમાં વર્જ્યા ઉપર કહેલા પાત દોષથી જાણ વિષ્ટુ, મહેશ્વર સરીખાં પણ પતિત થાય છે । માટે તે પાત કેવળ સૂર્યના ભાગ કહેવે। ॥ ૬ - ૬૨ ॥

ઉપગ્રહ વિચાર.

વિદ્યુત્પ્રુત શૂલા શનિકે ઉલ્કા વજ્રકંપનિર્ઘાતાઃ ।

ક ૫ જ ૮ ૬ ૧૪ ૬ ૧૮ ધ ૧૯ ફ ૨૨ વ ૨૩ મ ૨૪

સહ્યે રવિ પુરત ઉપગ્રહાધિષ્ણે ॥૧૩॥

વિદ્યુત્પુત્ર વિનાશનિગદતિભર્ષ્ણવધદ્વટતિ શૂલ ।

દશમ દિનેઽશનિપાત પત્યુર્ઘાતં સદેવરં કેતુઃ ॥૧૪॥

દ્રવ્ય વિનાશ ચોક્ષા પરપુરુષ રતા કરોતિ વજ્રાલ્યા ।

કંપાશ્યાન્નિધિનાશ કુલ સહારં ચ નિધમ્મર્યાતે ॥૧૫॥

ભાવાર્થ — સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણુતા લગ્ન દિવસનું નક્ષત્ર

જો ૫ મું, ૮ મું, ૧૪ મું, ૧૮ મું, ૧૯ મું, ૨૨ મું, ૨૩ મું, ૨૪ મું,
એ સહ્યાનું હોય તો તેને ઉપગ્રહ કહે છે. ઉપર કહેલા
નક્ષત્રમાથી ૫ મું નક્ષત્ર હોય તો તેને વિદ્યુત નામનો ઉપગ્રહ કહે
છે, તેમાં લગ્ન કરવાથી પુત્રનો નાશ થાય ૮ મા નક્ષત્રને શૂલ
ઉપગ્રહ કહે છે, તેમાં લગ્ન કરવાથી બધન થાય છે ૧૪ મા
નક્ષત્રનો અશની નામનો ઉપગ્રહ હોય છે, તેમાં લગ્ન કરે તો
પતિનો ઘાત થાય ૧૮ મું નક્ષત્ર હોય તેને કેતુ ઉપગ્રહ કહે
છે. તેમાં લગ્ન કરે તો દીયરનો નાશ થાય ૧૯ મા નક્ષત્રને
ઉલ્કા ઉપગ્રહ કહે છે, તેમાં લગ્ન કરવાથી દ્રવ્યનો નાશ થાય
૨૨ મા નક્ષત્રને વજ્ર ઉપગ્રહ કહે છે, તેમાં લગ્ન કરે તો નિધિનો
નાશ કરે ૨૩ મા નક્ષત્રને કમ્પ ઉપગ્રહ કહે છે, તેમાં લગ્ન
કરવાથી કમ્પાયમાન કરે અને ૨૪ મું નિર્ઘાત ઉપગ્રહ હોય તો
સંહાર કરે ॥ ૬૩-૬૫ ॥

ક્રાંતિ સાંમ્ય વિચાર.

રવિ દુમુક્ત રાશીનાં યોગે પદ્ દ્વાદશાદ્વા યદિસ્યુઃ ।

સ્યાત્તદાદેય ક્રાંતિ સાંમ્યસ્ય સમ્ભવઃ ॥૧૬॥

મીન કન્નહ મેસ. સિંહસ્સ વૃષ મકરઠ ધણુ મિહુણ ।

હકહવીછીવેઉત્તલકુમહસસિસ્વરહકુતહસામિગણેઽ ॥૧૭॥

પશ્ચાદસોમિનાદમ્બોનાગદણોપિનીષિતિક્રાંતિસામ્યે ।

કૃતોદ્ગ્રાહૌ ન જીવતિ યામથ ક્રાંતિ સામ્ય ॥૧૮॥

ભાવાર્થ—૧૯વી જાને યદ્રાત્રી લોખવેલી રાત્રી ઉપર ૧૯વી
ચદ્રને કાંતીસામ્ય યદ્રાત્રી મુકવાથી જાને જોઈ શકા થર ૧૯વી
ચદ્ર જાવવાથી કાંતીસામ્યનો સહજ થાય છે. મીન તથા કન્યાને,
મેથ તથા સિંહને વરજ તથા મકરને, તુલા તથા કુમ્ભને વૃશ્ચિક
તથા કરકને જાને મિથુન તથા મનને જોવી રીતે મંત્રી સામ્ય
થાય છે તે મંત્રી સામ્ય રાત્ર જોવો છે કે કોઈ જામિમાં પડશે
હોય તો જાને જાને સર્વ કરકથો હોય તો એર ઉવર; પણ મંત્રી
સામ્યમાં પડશેહો માણસ છુપે નહીં ॥ ૬૬-૬૮ ॥

પ્રતિષ્ઠા મુદ્ધર્ષ લક્ષ વિચાર

દ્વિજમાથ મતિષ્ઠા મુસ્પિરં વા કથ મુષ્યમં ।

તદા માથે થરે પ્રાણે તદામણ મુષિતં ॥૧૯॥

મિથુન મન રાજ યાગ મમદાશ્વાશુમાસ્યુ મતિષ્ઠાયં ।

મીન તુલા થર કેશરિ નર્માષ્ટકા મધ્યમા જ્ઞયા ॥૨૦॥

ભાવાર્થ—૧૯વી વાસ્તુ તથા પ્રતિષ્ઠાન્ય મુદ્ધર્ષમાં શ્રી
સ્વભાવ લક્ષ (મીથુન, કન્યા, મીન.) ને વિષે લક્ષ (વરજ,
સિંહ વૃશ્ચિક, કુમ્ભ) જોને જાને કરકા તે જો લક્ષ સાચું ન
જાવતાં હોય તો જાને મુષ્યુમુષ્યુ થર લક્ષ પણ મુદ્ધર્ષ કરકું
મિથુન તથા મન લક્ષનો જાણે ભાગ પડેહો મુલ છે, જાને
મીન, તુલા તથા સિંહનો મધ્યમા ભાગ કોઈ છે. ॥ ૬૬-૧૦૦ ॥

નવમાંશક ફલ વિચાર

ઈદાનીમશ્ચક ફલં મેપાંશે સ્પષિતં ત્રિવં ધદિ વાહ ।

મેયાપર્શ ત્રપાંશે મૃતયે કર્તા સ્થાપકથ વિન જયે ॥૨॥

મિથુમાંશ શુભો નિત્યં મોગદઃ સર્વ સિદ્ધિ ।

કુમારંતુ હરેસ્કર્ક કુજનાશ મૃતુ જયે ॥૨॥

વિનશ્યતિ તતો દેવ પદ્મિરબ્દૈ ન સંશયઃ ।	
સિંહ્યંસે સોક સંતાપઃ કર્તૃ સ્થાપક શિલ્પિનાં	॥૩॥
સંજાયતે પુનઃ રૂપાતો લોકૈર્વાદૈવદેવહિ ભોગઃ ।	
સદૈવ કન્યાં સદેવ દેવશ્ય જાયતે	॥૪॥
નૈવધાન્યયુતઃ કર્તારૈ નંદતે સુચિરં ભુવિ ।	
ઉચ્ચાટન્ ભવેત્કર્તૃવધશ્ચેવ ભવેત્સદા	॥૫॥
સ્થાપકસ્ય ભવેત રસ્યુસ્તુલાં શેવચ્છરદ્વયે ।	
દૃશ્વિકેપિ મહાકોપ રાજ પીઢા સમુદ્ભવ	॥૬॥
અગ્નિદાહં મહાઘોરં દિનત્રયે વિનિર્દિશેત્ ।	
ધન્વંશે ધન વૃદ્ધિઃ સ્યાત્ સુભોગ મતિમાન્નુયાત્	॥૭॥
પ્રતિષ્ઠાપક કર્તારૈનદત્તઃ સુચિરં ભુવિ ।	
મકરાંશે મહાં મૃત્યુકર્તારૈ સ્થાપક શિલ્પિનાં	॥૮॥
વજ્રાદ્વિ નશ્યતે દેવ સ્ત્રિ મિરબ્દૈર્ન શશયઃ ।	
કુર્યાંસેસિદ્યતે દેવૌ જલપાતે ન વચ્છરાત્	॥૯॥
જલોદરેણકર્તારૈ ચ ત્રિમિરબ્દૈ ન શશયઃ ।	
મીનાંશે પૂજ્યતે દેવૌ શક્રાદૈ સમુરામુરૈઃ	॥૧૦॥
મનુજૈશ્ચ સદા પૂજ્યો વિનાકારાપકેન ચ ।	
પ્રતિષ્ઠામંશકફલ વિરૂપાતં શાસ્ત્ર બુદ્ધિનાં	॥૧૧॥

ભાવાર્થઃ—મેશના નવમાશકમા જો પ્રતિષ્ઠા કરે અથવા દેવ મૂર્તિ સ્થાપન કરે તો અગ્નિનો ભય થાય, જો વરુણના નવ માશકમા સ્થાપન કરે તો ઓ દિવસમા પ્રતિષ્ઠા કરવાવાળાનું મૃત્યુ થાય મિથુનના નવમાશકમા સ્થાપના કરવાથી શુભ ફળ આપે છે અને સપૂર્ણ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે કર્કના નવમાશકમા સ્થાપના કરે તો કરનારના કુળનો ૬ માસમાં નાશ થાય સિંહના નવમાશકમા સ્થાપન કરે તો ૬ વરસમા વિધ્ન થાય, અને શોક સંતાપ થાય, કન્યાના નવમાશકમા સ્થાપન કરે તો સસારમાં

પ્રજ્ઞાવીપદ્યું પામે, લોભ મુખની પ્રાપ્તિ થાય; ને તે દેવની ઘણા
 લોક પુણ્ય કરે તુલાના નવમાંશકમાં સ્થાપન કરે તો તે પુરુષને
 દ્વિદ્રાવસ્થા પ્રાપ્ત થાય વૃદ્ધિના નવમાંશકમાં સ્થાપન કરે
 તો રાજ્યનો ઠેક થાય, પીઠા થાય, અને જ્ઞાનનો પણ ભવ થાય.
 ખનના નવમાંશકમાં સ્થાપન કરવાથી ખનની વૃદ્ધિ થાય લોભ
 વૃદ્ધિ થાય અને ઘણા વર્ષ સુધી મુખ લોભને મકરના નવમાં
 શકમાં સ્થાપન કરવાથી તુરત મૃત્યુ થાય તથા દેવ પ્રતિમા
 છિપર ૩ વરસમાં વજ્રપાત થાય. કુલના નવમાંશકમાં સ્થાપન
 કરવાથી ૧૨ મહિનામાં જલપાત થાય જયવા કરનારને જલધર
 થાય. મીનના નવમાંશકમાં સ્થાપન કરે તો તે પ્રતિમાની ઇશ્વર
 કિંક દેવતા પુણ્ય કરે, અને મૃત્યુલોકમાં પણ સારી પુણ્ય થાય.
 વળી બુદ્ધિમાન આચાર્યો કહે છે કે શુદ્ધ નવમાંશકમાં શુભ કામ
 કરવું તેથી શ્રેષ્ઠ ફળ થાય છે ॥ ૧-૧૧ ॥

લગ્ન ગ્રહ ચલ વિચાર

હસ્તિક મિથુન મનુર્દર હમેષુ શુભા યદિ લગ્ન મયતિ ।
 પંચમ કેતુ નર્વાશે લુપા ખયોનાન્ય રાક્ષીનાં ॥૧૨॥
 કર્મેદોરસ્તગ મૂરો દુસ્વસ્થાવ સ્થિત રાસી ।
 વર્ગાષ્ટમ વિનાષાંસ્યો નર્વાશોપિ ન મુચ્યતે ॥૧૩॥
 દીપ્ત સ્વસ્વો મુવિતઃ શાંત જ્ઞાત મપીદિતો દીનઃ ।
 વિકલસ્વસ્થઃ કવિતો મય પ્રકારો ગ્રહો હરિજા ॥૧૪॥
 સ્વોષ્ઠ્યે મવતિહિ દીપ્તઃસ્વસ્વઃસ્વગૃહે મુહૂર્તગૃહે મુવિતા ।
 શાંતઃ શુભ વર્ગસ્વઃ જ્ઞાતઃ સ્ફુટ કિરણ જાલમ્ ॥૧૫॥
 વિકલો રષિ છત્તકરો ગ્રહામિ મૂત મપીદિતોમય ।
 પાપ ગમસ્ય ચ સ્વલોદીનોનિષ સમાસ્થાત ॥૧૬॥
 ન જન્મરાશૌ નો જન્મરાશિ લગ્નાંતિમાદ્યમે ।
 ન સપ્ત સાધિપે લગ્ન પદ્યાદ્યમ ગતે ચિંદુ ॥૧૭॥

જન્મરાશિ વિલગ્નામ્યાં રશ્મેશૌરંધ્ર સસ્થિતૌ ।

ત્યાજ્યૌ ક્રૂરાતરસ્યૌ ચ લગ્ન પીયુષરોચિપૌ ॥૧૮॥

સતિ દર્શનેયદિશ્યાદશ દ્વાદશક મધ્યગક્રૂરઃ ।

હંદો લગ્નસ્ય તથા ન શુભો રાહુસ્તુ સપ્તમગ ॥૧૯॥

ત્રય સૌમ્ય ગ્રહા યત્ર લગ્નેસ્પુર્વલત્તરાઃ

વલવત્તદપિક્ષેયં ગેપર્દીન વલૈ રપિ ॥૨૦॥

ભાવાર્થ — વૃશ્ચિક, મિથુન, ધન, કુમ્ભ, એ રાશીનો ચ દ્રમા શુભ કાર્યમાં શ્રેષ્ઠ ઠહેવાય છે, કેતુ પાંચમા ભવનમાં નવમાશમાં શુભ ઠહેવાય છે, અને વરુણ તથા મેષ લગ્નનો ચ દ્રમા શુભ ઠહેવાય છે કુર ગ્રહ ૬ કુમ્ભ, ૮ મા રથાનમાં શુભ ઠહેવાય છે. ચ દ્રમા નવમા નવમાંશકમાં હોય તો ગ્રહણ કરવો નહીં, પણ તે ચ દ્ર વર્ગોત્તમી હોય તો ગ્રહણ કરવો હવે ગ્રહની નવ અવસ્થાનો ભેદ કહે છે. ૧. દિપ્ત અવસ્થા, ૨. સ્વસ્થ, ૩ મુદિત, ૪ શાંત, ૫. સુપ્ત, ૬. પ્રપીડિત ૭ દીન, ૮. વિકલ, ૯ ખલ; એ પ્રમાણે નવ પ્રકારની ગ્રહની અવસ્થા કહી છે. જે ગ્રહ ઉચ્ચનો હોય તેને દિપ્ત અવસ્થા કહે છે, સ્વગ્રહીની સ્વસ્થ અવસ્થા, મિત્રના ગ્રહને વિષે રહેલો ગ્રહ તે મુદિત કહેવાય છે, શુભ ગ્રહ સહિત જે ગ્રહ હોય તેને શાંત કહે છે, બળવાન ગ્રહ હોય તેને સુપ્ત કહે છે; રવીથી અસ્ત ગ્રહ હોય તે વિકલ કહેવાય છે, જે ગ્રહને પાપગ્રહ જુએ તે પ્રપીડિત કહેવાય છે; અને પાપગ્રહ અથવા નીચ ગ્રહ સહિત જે હોય તે દીન કહેવાય છે. હવે લગ્ન શુદ્ધિનો પ્રકાર કહે છે. શુભ કાર્યમાં જન્મ રાશી હોય તે લગ્ન ન લેવું, તથા જન્મ રાશીથી આઠમું લગ્ન, ને જન્મ લગ્નથી આઠમું લગ્ન તથા લગ્નથી ૬-૮ મે ચ દ્રમા હોય તો લગ્ન વર્જવું. જન્મ રાશીથી વા જન્મ લગ્નથી આઠમી રાશી અથવા લગ્ન, તથા આઠમી રાશીનો પતિ તેનું લગ્ન ત્યાગ કરવું, તથા કુર ગ્રહ એ બાળુ હોય તે લગ્ન વર્જવું એ રીતે નવમાશક દ્વાદશાશકમાં કુર ગ્રહની વચમાં જે દ્વાદશાશક નવમાંશક હોય તો વર્જ કરવો.

કર મહત્તી મમ્મમા જર હોય તો વર્જ કરવો, ને શરૂ કર-૭ મે
હોય તો જશુભ છે. લગ્નમાં ૩ શુભ પ્રક બળવાન હોય તેડ
લગ્ન લેવું પછી બીજા કોઈ પ્રક બળદીન હોય તેની ઉર-
કવ નહીં ॥ ૧૨-૨૦ ॥

લગ્ન પ્રમાણ પદ્ધતિ વિચાર

મેષ સ્વત્વપમે ૨૨૫ રસેપુયમહૈ ૨૫૬ રાશિ હપોમપસૈ ।
પંચમ્યોમહુતાજનૈષ મિથુન ૩૦૫ કર્કા કુવેદામ્ભિઃ ॥
૩૪૧ સિંહ પામિપયોષિપાચક ૩૪૨ મિતૈ કન્યા કુલોક ।
મિકૈ ૩૩૧ રેતેપ્ય ક્રમત સ્તુલાદય ગ્રહસ્તુર્ગર્નરે પદ્ધતે ૨૧ ।
કુલુમ ૨૧ મર્ગેદ્રિય ૫૭ સરવસુ ૮૫ ।
મુનિ નિધિ ૯૭ વસ્ત્ર ૮૮ મુનરસ ૬૨ કૈ ॥
સ્વં ૨૭ હપ સત્તક્ષિપ્ત મુષ્ણનૌ ૭ કશુભ ।
લગ્ન ૪૦ મુર ૩૩ કિર્તે ૧૧ શેપે ॥૨૨॥

જ્ઞાનાર્થ — મેષ રાશીની ૨૨૫ પળ વરજની ૨૫૬ મિથુ
નની ૩૦૫ કર્કની ૩૪૧, સિંહની ૩૪૨ કન્યાની ૩૪૧ તુલાની
૩૪૧ વૃશ્ચિકની ૩૪૨ ધનની ૩૪૧ મકરની ૩૦૫ કુમ્ભની
૨૫૬, મીનની ૨૫૫; જો પ્રમાણે લગ્નની પળ સમજવી જા
યો. મુજરાત દેશને અનુસરીને સમજવી ॥ ૨૧-૨૨ ॥

લગ્ન સ્પષ્ટ કરવાનો વિચાર.

સૂર્યાભ્યાસિત રાષ્ટ્રમાર્ગે રશિ મુક્ત નાટિકામિદતે ।
સંક્રાંતિ મોગ મુક્તે સમ્યં યત્ સૂર્ય મુક્ત સત્ ॥૨૩॥
તસ્મિન્નુદયપ્રયણેદત્તેશેષે રહેર્મહેદ્મોગ્ય ।
इति दिन सम्ये कार्यनिधि अग्ने सप्तमस्याकृत ॥२४॥
શોભિત સગ્નસ્યાપ્યય મુક્તેન્યસૌતદુદયેશ્યસ ।
इत्त नवांशपक्षानांभ्यर्ष दधात्महवेध ॥२५॥

इच्छ सस्कृतमखिल वाञ्छित लग्नस्य भुक्त मिन भोग्यं ।

युतमांतरोदयै रपि पष्टि हते नाडिकापलान्युन्यता. ॥२६॥

एवमधिवशानांशे स्थापन दत्तांतरागपलिमिलिते ।

पष्टि हतै घटिकाः स्युः पलानि शेषं प्रतिष्ठांशः ॥२७॥

ભાવાર્થ:—પ્રથમ સૂર્ય સ્પષ્ટ કરી તેમાં અયનાંશા જોડવા. અયનાંશા કરવાની રીત —શકમાંથી ૪૪૫ બાદ કરવા, શેષ રહે તેને ૬૦ ભાગ દેવાથી શેષ રહે તે ઘડી કહેવાય ને લગ્ન રહે તે અશ કહેવાય. રવીની રાશી પ્રમાણે પાચ પાચ પળ લેવી. તે સ્પષ્ટ અયનાંશા થાય. તે અયનાંશા રવીમાં જોડવાથી સાયનાર્ક થાય. તે સાયનાર્કની રાશી પ્રમાણે પળ લેવી અને તેને ૬૦ થી ભાગ દેતાં જે આવે તે ઘડી ને રહે તે પળ તેને ગોમૂત્રીકા કાઢીને સાયનાર્કના અશ, કલા, વિકલાથી ગુણવા. તે ગુણવાના બે પ્રકાર છે. એટલે પ્રભાત ઇષ્ટકાલથી અર્ધ રાત્રી પર્યંત ઇષ્ટ હોય તો સાયનાર્કના અશને ત્રીસમાંથી કાઢીને ગુણવા ને અર્ધ રાત્રીથી પ્રભાત સુધી લગ્ન હોય તો જે અશ, કલા હોય તે અંશથી ગુણવા. ૩ જગ્યા જુદા જુદાને ૬૦ નો ભાગ દઈને અંક ઉપરાઉપરી યુક્ત કરવા એમ કરવાથી રવી ભુક્ત થાય છે. હવે ઇષ્ટ ઘડીની પળ કરવાની રીત કહે છે ઇષ્ટ ઘડીને ૬૦ ગણા કરવા ને નીચે જે પળ હોય તેને યુક્ત કરવાથી પળ થાય ને રવી લોગ્યમાં બીજી રાશીની જે પળો છે તે ઇષ્ટ ઘડીની પળોમાં હીન હોય તેટલી રાશીની પળો લેવી. તે ઇષ્ટ ઘડીની પળો હીન કરતાં જે રાશી સ્પષ્ટ હોય તે રાશી એક બાજુ સુકવી ને તેને ૬૦ ગણા કરી અશુદ્ધ રાશીનો ભાગ દેવો ને અશ લેવાને શેષ રહે તેને ૬૦ ગણા કરીને અશુદ્ધ રાશીનો ભાગ દઈને ઘડી પળ લેવી અને તે લગ્નમાંથી અયનાંશા હીન કરવાથી સ્પષ્ટ લગ્ન થાય. લગ્ન સુક્ષ્મ પ્રકારે જોવાની રીત—પ્રભાતે રવી જે રાશી, જે અશે ઉદય થાય છે તે લગ્ન સમજવો. તેમાં ઉપર કહેલી પળો જોડવાથી લગ્નની ખબર પડે છે, અને સાંજ લેવાના પળો

લગ્ન આવે એવું અનુમાન થાય છે લગ્ન પત્રથી લગ્ન કરવાની
રીત — સ્ત્રીની શશી બાજુ પ્રમાણુ લગ્ન પત્રમાં એણે તે તેમાં
મંદ ધરીયુક્ત કરીને લગ્ન પત્રમાં એણે એવાં જે બાજુ શશી
આવે તે લગ્ન સમજવું ૨૪-૨૭ ॥

રાશિ પતિ વિચાર

કુમ્ભ શુક્રે શર્દૂર્કશ શુક્ર કુમ્ભ જીવ શૌરિયમ ગુરુઃ ।

મેષા નષાંજકાનામજ મકર સુખા કુલીરાધાઃ ॥૨૮॥

સ્વયં દ્વાદશ ભાગાદ્રેકાણાઃ મયમ વેપનનપાના ।

હારેવિપમેર્કૃતૌ સમરાશ્ચૌચ મતિ સ્પર્ણ સૌ ॥૨૯॥

ભાવાર્થ — ગેયનો પતિ મયજ, વશખનો શુક્ર મિથુનનો
પુષ્ય કર્કનો બ્રહ્મા સ્કિનો સ્ત્રી કર્કનો પુષ્ય, તુલાનો શુક્ર
વૃશ્ચિકનો મયજ, ધનનો ગુરુ, મકર તથા કુમ્ભનો શની મીનનો
ગુરુ. જો પ્રમાણે શશીના પતિ કહેલ છે દ્રેઢાણુ ચક્ર બનાવવામાં
પાતાની શશીથી ૪૪ બાજુ પર્યંત હોય તો પ્રથમ તે શશીનો
દ્રેઢાણુ સમજવો. ૪૪થી બીજા સુધી તે શશીની પાંચમી સશીનો
દ્રેઢાણુ સમજવો, અને ૨૦ થી ૩૦ બાજુ પર્યંત નવમી શશીનો
દ્રેઢાણુ સમજવો. એવી રીતે દ્રેઢાણુ સમજવો વિશેષ યત્નથી
બાજુ હોશમાં વિશમ શશી હોય તો સ્ત્રીની તથા સ્કિની હોશ
૧૫ બાજુ સુધી રહે પાછલા બાજુમાં ૧૫ બાજુમાં કર્કની બ્રહ્મા
માની હોશ રહે, સમ શશીમાં ૧૫ બાજુ સુધી કર્કની બ્રહ્માની
હોશ રહે અને પાછલા બાજુમાં સ્ત્રીની હોશ રહે ॥ ૨૮-૨૯ ॥

સસમાંશ વિચાર

કુમ્ભ યમ જીવશ સિતા પનેદ્રિ વ્યમશ્ચ સુનિદ્રિયાન્નાનો ।

વિપ મેષ સમર્ષેપુક્રમજ મિલ્લસપાકશ્ચાઃ ॥૩॥

નિમ્નાષ્ટાદશ ૧૮૦૦ મય ૯૦૦ ।

પટ્ટ ૬૦૦ ત્રિ ૦૦ સાર્દસત્ ૧૫૦ પટ્ટિ ॥

૬૦ માંન પરિગણિતાઃ ગૃહહોરાદ્રેષ્કાણા ।

નવ ભાગ દ્વાદશાંશક ત્રિંશાઃ

॥૩૧॥

ભાષ્યાર્થ — સપ્તાંશમાં સાત ભાગ કરવાં. તેમાં ૪ અંશ, ૧૭ ઘડીનો એક ભાગ થાય છે. પહેલો મેષ સપ્તાંશક કહેવાય છે. તે મેષ રાશીના ૪ અંશ, ૧૭ ઘડી સુધી મંગળનો સપ્તાંશક હોય છે. પછી શુક્રનો વરખ લગ્ન, બુધનો મીથુન, ગંદર્ભનો કર્ક, રવીનો સીંહ, બુધનો કન્યા, શુક્રનો તુલા, અને વરખ રાશીમાં પહેલા ભાગમાં વૃશ્ચિકનો મંગળ, ખીજમાં ધનનો શુર, ત્રીજામાં મકરનો રાશી, ચોથામાં કુલનો રાશી, પાંચમાં મીનનો શુર, પછી મેષનો મંગળ, વરખનો શુક્ર, એવી રીતે સપ્તાંશક થાય છે. વિશેષ યંત્રમાં જોવાથી જણાશે. નવમાંશકની રીત ઉપર કહેલી છે. વળી દ્વાદશાંશમાં ૧૨ અંશનો ભાગ લેવો. એટલે ૨ અંશ, ૩૦ ઘડી સુધી ૧ ભાગ આવે છે. ૨૫૯ થઈ પોતાની રાશીથી જે ભાગમાં આવે તે ભાગ સુધી ગણતા જે રાશી આવે તે દ્વાદશાંશક સમજવો, અને ત્રીશાંશકમાં સમ રાશી તથા વિષમ રાશીમાં બુદ્ધા બુદ્ધા અધિપતિ સમજવા. ત્રીશાંશકમાં વિષમ રાશી મેષ, મીથુન, સીંહ, તુલા, ધન ને કુલ રાશીમાં ૫ અંશ સુધી મેષ રાશી મંગળની લેવી, ૧૦ અંશ સુધી રાશીની રાશી કુલ લેવી, ૧૮ અંશ સુધી શુરની રાશી ધન લેવી, ૨૫ અંશ સુધી મીથુન રાશી બુધની લેવી, અને ૩૦ અંશ સુધી તુલા રાશી શુક્રની લેવી. હવે સમ રાશીમાં ૫ અંશ સુધી વરખ રાશી લેવી, ૧૨ અંશ સુધી કન્યા રાશી લેવી, ૨૦ અંશ સુધી મીન રાશી લેવી, ૨૫ અંશ સુધી મકર રાશી લેવી, અને ૩૦ અંશ સુધી વૃશ્ચિક રાશી લેવી એવી રીતે ત્રીશાંશક કરવો. ॥ ૩૦-૩૧ ॥

પડવર્ગ શુદ્ધિ વિચાર.

इत्यार्या चतुष्टयस्यात्मीयकृतविंशति मिरार्याभिः

पडवर्गशुद्धयेचाख्या गृहहोरा द्रष्टाणान्नव भाग द्वादशांशक ।

त्रिंशत् प्रत्येकं राशीनांवक्षेपुग्धाविवोधाय

॥ ૩૨ ॥

पंचद्विपयैर्मेषाः पट्टाण्युगे २५६ घृपस्तदनुक्तः । न पंचव
 दहनै ३०५ विंशुनः शशि । भारिषिवह्निभिः ३४१ कर्का ॥३३॥
 भुज जलधिषदि संस्यै ३४२ सिंह कन्याः कुल्लोक दहनैव ।
 ३४३ अयः पलैस्करे तेगौर्जरमाने न विस्थाताः ॥३४॥
 चत् क्रमितो विज्ञेय कुलादि पट्टक मयाज तस्त्वेव ।
 पथा भक्त पलाकासब्धे नाम्न्यौ मर्मत्यत्र ॥३५॥
 मगलकविषुष चद्रादित्येदुम शुक्र मौमविषजानां ।
 अनियम दध गुरुणा क्रमेणगेहामि मेपाद्या ॥३६॥
 समस्यार्द्ध होराद्याभ्यां भक्तात्पलाकता सभ्यैः ।
 होराके पट्टि हते शेपे द्वि हतेषु विपलानि ॥३७॥
 रवि चद्रो विपमांके राशौ भवत समे च चंद्र रवि ।
 होराधिपति सवसौ राशिपतेः सर्वदा रथातो ॥३८॥
 अथवह्नि हते राशौ सभ्ये द्वेपकाणो माहुराचार्या ।
 तच्छेपे पट्टि हते वह्नि हते सभ्येती धर्माः ॥३९॥
 क्रमवस्तेषा मीमा आदिमपव मनवर्त्तिनायास्तु ।
 होराधिपते बलवत्तरानि मान्दूरया मोक्ष्युः ॥४०॥
 राशि पलांके नवैर्मक्त सभ्यं नवांशकस्व स्यात् ।
 पट्टिष्मेऽथौ शेपे नंद हते चांस विपलानि ॥४१॥
 अय शपं पुनरिस्तम भागाः कुल्लः १ । शुक्र २ सौम्य ३
 चद्र मांस ४ रवि ५ ॥ पुष ६ कर्क ७ कुज ८
 गुरु ९ शनि १० । शनि ११ गुरु १२ विपास्तेषां ॥४२॥
 मेपाद्यास सिंहाया चापाया ४ राक्षयः क्रमेण स्युः ।
 अक्षराः २ छगमकर तुला कुलीरापाः ॥४३॥
 पूर्वैभ्य इमे फलदा भवन्ति सग्ने अधिकाधिक नृज ।
 नामा नयमे अन्य निफिल बलवत् स्युरिमाएव ॥४४॥
 द्वादश भक्त फलांकासभ्यं सद्वादशांशको भवति ।
 पट्टिष्मे रवि भक्ते सभ्य कथयति न इर्णा ॥४५॥

અભિમતિરાશિપતિઃ પ્રાગ્વદ્ગણ્ય ।

इति द्वादशांशकाधीशाः कुज १ कवि २ ॥४६॥

बुध ३ विधु ४ रवि ५ बुध ६ कवि ७ कुज ८ ।

गुरु ९ मङ्ग १० शनि ११ गुरुव १२ ॥४७॥

आदिमवर्गेशेभ्यो बहु फलदा द्वादशांशकाधीशाः ।

कैरवपतिस्त्रु फलदो विशेषतो द्वादशांशकस्थः ॥४८॥

अथ सून्यवह्नि ३० भक्ते त्रिंशांशलब्धितो विदुर ।

राशौ रवि रसैर्हतेऽथ शेषे त्रिंशद्भक्तेषु वर्णाः स्युः ॥४९॥

पंचेऽप्यु वसु ८ ह्ये ७ द्विये ५ भागे कुज મંદ જીવ

बुध शुक्राः । विषयेषु पुनर्व्यत्य यतस्तत्रतत्पतय ॥५०॥

पूर्वतमपंच वर्ग्याधिपेभ्यएतेबलाधि ज्ञेयाः ।

सागरचद्रेणैषामारूयाता भाग संज्ञेति ॥५१॥

षड્વર્ગ શુદ્ધિ રેષાગવેષણીયાસુધીભિરાદરતઃ ।

पृच्छा लग्ने जन्मनि विवाह दीक्षां प्रतिष्ठादौ ॥५२॥

ભાવાર્થ — ઉપર કહેલા ૪૨૦ પ્રમાણે ૫૬ વર્ગ શુદ્ધિ પડિતોએ કહી છે. તે પ્રશ્ન લગ્નમાં, જન્મ લગ્નમાં, વિવાહમાં, દિક્ષામાં, દેવ પ્રતિષ્ઠામાં તથા ગ્રહ વાસ્તુમાં વિચારવી, અને ૫૬ વર્ગમાં ગ્રહ બળવાન હોય તે બોધને લગ્ન શુદ્ધિ લેવી. એ ૫૬ વર્ગ વિચાર લગ્ન શુદ્ધિને માટે કહેલો છે ॥ ૩૨-૫૨ ॥

વિશમ ત્રીશાંશ યત્ર.

સમ ત્રીશાંશ યત્ર.

રાશી	જ	જ	જ	જ	જ
૦	૫	૧૦	૧૮	૨૫	૩૦
૦	૧	૧૧	૮	૩	૭
૨	૧	૧૧	૮	૩	૭
૪	૧	૧૧	૮	૩	૭
૬	૧	૧૧	૮	૩	૭
૮	૧	૧૧	૮	૩	૭
૧૦	૧	૧૧	૮	૩	૭

રાશી	જ	જ	જ	જ	જ
૦	૫	૧૨	૨૦	૨૫	૩૦
૧	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૩	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૫	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૭	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૯	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૧૧	૨	૬	૧૨	૧૦	૮

સમ્પ્રાપ્તિ નામ ફલ વિચાર

સ્વપાદિપુ સમ્પ્રાપ્તિર્ગોરા ધ્વાણી મહોદરી ચ તથા ।

મંદાકિની ચ મદા મિથાનાન્માય રામિચરી ॥૫૧॥

મંદા ચ કુરતે હૃદિ મંદાકિની રમ સયં ।

ધ્વાણીવીતિ મહાવાતા ધોરા સ્વ ભયંકરી ॥૫૪॥

મહોદરા ચોર મયે મિથક્તા ચ જને શુભાં ।

સર્વેષાં કાર્યાણાં ચ રાક્ષસી વિકલ મદા ॥૫૫॥

આવાક્ય—મેષાદિકે બાર સમ્પ્રાપ્તિનાં નામ કહે છે તે નામ બ્રહ્માદિકે કહ્યું ના બ્રહ્માદે આય ૩ તે પ્રકાર બ્રાહ્મણ બ્રાહ્મી મયેલ છે વળી નિશેષ તેનું નામ તથા કલ કહે છે ૧ ધ્વાણી, ૨ મહોદરી, ૩ મંદાકિની, ૪ મદા, ૫ મિથા ૭ રાક્ષસી બ્રહ્માદિકે નામ કહ્યાં છે વળી જાતુમાં મદા સમ્પ્રાપ્તિ હોય તો વરસાદ આવે આય મહાકિની સમ્પ્રાપ્તિ હોય તો રાક્ષસ જાતુનો નાશ કરે, ધ્વાણી નામની સમ્પ્રાપ્તિ હોય તો વજ્રો પવન કરે ચાર સમ્પ્રાપ્તિ શસ્ત્રનો ભંગ કરે, મહોદરી સમ્પ્રાપ્તિ ચારનો ભંગ કરે મિથા સમ્પ્રાપ્તિ મનુષ્યને કળ બાપે અને રાક્ષસી સમ્પ્રાપ્તિ કલનો નાશ કરે ॥ ૫૩-૫૫ ॥

દીનમાન વિચાર

મસ્તાવદિન્ન પ્રમાણ મૃગાદિને નામ્યૌ ગૌમરે ।

પદ્મવિન્નવિઃ સદ્ગાદનપક્ષા હૃદ્યૌ પલમેર્ક દ્વાવસતરાઃ ॥૫૬॥

પદ્મવિન્નવિર્યેટિકુમાદૃષ્ટુ પલ રોયુતા ।

હૃદ્યૌ પલ ટિક ધર્ષાન ટિગ્ના સદ્વિદિતિ ॥૫૭॥

મીમેષ્ટા વિન્નવિ નામ્યૌમદુર્દશ પલ્લાન્વિતા ।

હૃદ્યૌ પલ મિક પાદુર્દા વિન્નવિજ સપુતા ॥૫૮॥

કપલ ધનિકા સ્તિ સ્વમેષ સંક્રાંતિ કાસરા ।

પલ મિક તતો હૃદ્યૌદા વિન્નવિસરાણિ ચ ॥૫૯॥

- षट् चत्वारिं च त्फलानिचैरु त्रिंशद् घटी वृषे ।
 वृद्धौ पल द्विक वर्णाः द्विपंचाशत् प्रकीर्तिताः ॥६०॥
- त्रिंशन्मिथुने नाम्य' फल द्वादशकान्विताः ।
 पल मेक ततौ वृद्धौ प्रत्यहं द्वादशाक्षरा ॥६१॥
- वह्नि त्रिंशद् घटि कर्कऽष्ट चतुः फल संयुतः ।
 पल मेक ततोहीन द्वादशाक्षर संयुतं ॥६२॥
- शब्दादश पला घटाः सिंहे त्रिंशतिर्मिताः ।
 हानौ फल द्विकवर्णा द्विपंचाशत् प्रकीर्तिताः ॥६३॥
- एक त्रिंशद् घटाः षट् चत्वारिंशत्फलानि च ।
 कन्या यांहां निशदिश्राद् त्रिपली द्वादशशाक्षराः ॥६४॥
- केवलं घटिका त्रिंशतुलायां मुख्यवासर ।
 पल त्रिकं ततोहानौ द्वात्रिंशद्वर्णं संयुतं ॥६५॥
- अष्टाविंशति नाम्यौलौचतुरदशा पलान्विताः ।
 हानौ पल द्विक तस्मात् द्विपंचाशत्तथाक्षराः ॥६६॥
- षड्विंशति घटीचापेऽष्ट चतुः पल संयुताः ।
 एक पल ततोहानौ द्वादशाक्षर संयुत ॥६७॥
- रात्रौ त्रिंशद्भक्तं षष्ठिघ्न शेषमघ ततः कुर्यात् ।
 त्रिंशद्भक्तं पुनरपि दिन भोगो दिनकरहिस ॥६८॥
- मकरादौ षट् त्रिंशत्यादशति षड् द्विक शतंन्वयना ।
 उत् क्रमतौ मेषादौ दिन वृद्धौ मकरा षट्के च ॥६९॥
- दिन हानौ कर्काद्ये षट् केप्येवविदुःपलानि बुधा ।
 अभिमत दिवशस्य कृते भुक्तादिवसवसात् ॥७०॥
- द्विमुनिद्वियहि मरोचिपी १५७२ । ध्रुवकेमेकरादिके गणकः
 निक्षिप्य षष्ठि भक्ते लब्ध ॥ दिनमानमभि विद्यात् ॥७१॥
- उदयास्त भोग युक्तै षष्ठि हते मध्य राशि पल मिलि ।
 ते लब्ध दिन घटिका स्यु पलानि वर्णाश्च दिनमानं ॥७२॥

ગણિતે શુક્તિ મોગ્યાહેઃ સર્વાંશૌર્વિમજેષતલ્લજ્જે ।

મોરગ્યં ચ મુક્તં ચ પટ્ટિ દ્યાન્નપતો વર્ણાઃ ॥૭૩॥

રેસશ્વરગુણતર્કે દિનૈ પલ્લ । મિશ્તિતે મધિહી ન વસ્ય ગુણુવા ॥

પટ પદાસયુતયાં સત્તાં શુલ્લ સકુન્ધયયા મક્તો ॥૭૪॥

લબ્ધ્યં ગતં શેષ દિન શેષ પદ્માર્તવચયા મક્ત ।

પલ્લ વર્ણાયં વિષા દિનમાનમમિષ્ટકાલ્લ કાલ્લસ્વ ॥૭૫॥

પુનરપિ પટ્ટિ દ્વતં વચપનશ્વિત મુસ્ય રાશ્તિ ફલ્લહીનં ।

શેષયસ્યુનરમિમત્ત લ્લપ્ત પલ્લાનિ તિન ટિદ્ધિ ॥૭૬॥

સાધાર્થઃ—શુભરાત રેશમાં મહર સમંતીમાં તથા કુલ સમંતીમાં ૨૬ થયેનો દીનમાન હોય છે મહર સમંતીના દિવસે ૨૬ થયે ૧૨ પળનો દીનમાન હોય છે તે દિવસથી ૧ પળ ને ૧૨ અક્ષર (વિષળ) દીન પ્રતિ વધે ને કુલ સમંતીના દિવસે ૨૬ થયે ૪૮ પળનો દીનમાન હોય છે તે કુલ સમંતીથી ૨ પળ ને ૪૨ વિષળ નિત્ય વધે. વધતાં વધતાં મીન સમંતીના દિવસે ૨૮ થયે ૧૪ પળ દીનમાન હોય મીન સમંતીમાં ૩ પળ ને ૩૨ વિષળ નિત્ય વધે. તે વધતાં વધતાં મેષ સમંતીના દિવસે ૩૦ થયે ૦ પળનો દિવસ હોય શવ દિવસ સરખો સાધ; તે મેષ સમંતીથી ૩ પળ, ૩૨ વિષળ નિત્ય વધે. તે વધતાં વધતાં વશ્વ સમંતીના દિવસે ૩૧ થયે ૪૬ પળ દીનમાન હોય જ્ઞને વશ્વ સમંતીથી ૩ પળ ૪૨ વિષળ શેષ વધે. જ્ઞેમ વધતાં વધતાં ૩૩ થયે, ૧૨ પળ મિથુન સમંતીના દિવસે દીનમાન હોય જ્ઞને મિથુન સમંતીથી ૧ પળ ને ૧૨ વિષળ શેષ વધે મિથુન સમંતીથી વધતાં વધતાં ૪૪ સમંતીના દિવસે ૩૩ થયે, ૪૮ પળ દીનમાન હોય. ૪૪ સમંતીથી ૧ પળ ૧૨ વિષળ થતાં થતાં શીક સમંતીના દિવસે ૩૩ થયે ૧૨ પળનો દીન માન હોય. શીક સમંતીથી ૨ પળ ૪૨ વિષળ શેષ થતાં

કન્યા સંક્રાંતીથી દિવસે ૩૧ ઘડી ૪૬ પળનો દિનમાન હોય, અને કન્યા સંક્રાંતીથી ૩ પળ ને ૩૨ વિપળ રાજ ઘટે તે ઘટતાં ઘટતા તુલા સંક્રાંતીના દિવસે ૩૦ ઘડી ૦ પળનો દિનમાન હોય એટલે રાત્રી દિવસ ઝરાઝર જાણવો. તુલા સંક્રાંતીથી ૩ પળ, ૩૨ વિપળ નિત્ય ઘટતા વૃશ્ચિક સંક્રાંતીના દિવસે ૨૮ ઘડી ૧૪ પળનો દિનમાન હોય, વૃશ્ચિક સંક્રાંતીમા ૨ પળ ને ૫૨ વિપળ નિત્ય ઘટતા ધન સંક્રાંતીના દિવસે ૨૬ ઘડી ૪૮ પળનો દિનમાન હોય, ધન સંક્રાંતીમાં ૧ પળ ને ૧૨ વિપળ નિત્ય ઘટતાં મકર સંક્રાંતીના દિવસે ૨૬ ઘડી ૧૨ પળનો દિનમાન હોય. હવે રાત્રી ઘડી પળ જાણવાની રીત કહે છે—દિનમાનને સાઠમા ખાદ કરવાથી રાત્રીની ઘડી હોય. મકરના સૂર્યથી ૬ મહિના કઠંના સૂર્ય સુધી દિવસ વધે ને રાત્રી ઘટે, અને કઠંના સૂર્યથી ૬ માસ મકરના સૂર્ય સુધી રાત્રી વધે ને દિવસ ઘટે. એવી રીતે રાત્રીનો તથા દિવસનો દિનમાન સમજવો. હવે દિનમાન ગણીત કહે છે—૧૫૭૨ તેમા જે જે રાશીનો ધ્રુવ હોય તે મૂકીને ૬૦ નો ભાગ દેવાથી દિનમાન થાય. વળી તેને ખીજી રીત કહે છે. ઉદય રવીની અશ કલા વિકલાનુ ભુકત ભોગ્ય (ગણીત) કરવુ ને ૬૦ નો ભાગ દેવાથી દિનમાન ઘટીકા આવે. હવે દિવસનો માપ કરવાનો શકુ (લાક ડીના કઠકા વડે મપાય તે) કહે છે. સાત આગળનો શકુ લઈને છાંયા માપવી, તેમા ૬ ઉમેરવા અને ધ્રુવાકુ ભાગ દેવાથી આવે તે ઘડી ને રહે તે પળ. ધ્રુવાકુ એટલે માસ માસ અઠ. આસો અને ચૈત્ર માસમા ૧૪૪ ને ભાગ દેવાથી આવે તે ઘડી અને રહે તે પળ. ॥ ૫૬-૭૬ ॥

મેષાદિક રાશી મધ્યપાદ વિચાર.

ત્રિદેક સ્વેદુ પક્ષાન્નિ યુગેષુ પદ્ સુરાયુગાઃ ।

ક્રમાન્મીનાદિ રાશીનાં મધ્યપાદા પ્રકીર્તિતાઃ

॥૭૭॥

ગણિતે શુક્તિ મોગ્યાદેઃ સર્વાદૌર્ભિમજેષતસન્ધેઃ ।

મોરગ્યં ચ શુક્તં ચ પટ્ટિ દ્વાષ્છપતો વર્ણાઃ ॥૭૨॥

રેસશરણુણતાર્દે વિનૈ પસ । મિલિતે મધિહી ન વસુ યુણુવા ॥

પટ પધાસધુતપાં સપ્તાં શુસ સજ્જ્ઞપયા મક્તો ॥૭૪॥

લઘ્વ ગતં શેષ વિનં શેષ પટ્ટાદર્શયયા મક્તં ।

પસ વર્ણાંય વિધ્યા વિનમાનમમિષ્ટકાટ ફાસસ્ય ॥૭૫॥

પુનરપિ પટ્ટિ હતં તત્તપનન્ધિત મુસ્ય રાશ્ચિ ફલહીનં ।

શેષવત્પુનરમિમત્ત લપ્ત પલ્લાનિ તિન ણિદ્ધિ ॥૭૬॥

સાનાર્થ — શુભશત રેશમાં મકર સમંતીમાં તથા કુમ્ભ સમંતીમાં ૨૬ મઘીનો દીનમાન હોય ॥ મકર સમંતીના દિવસે ૨૬ મઘી ૧૨ પળનો દીનમાન હોય ॥ તે દિવસથી ૧ પળ ને ૧૨ અક્ષર (વિષળ) દીન પ્રતિ વધે; ને કુમ્ભ સમંતીના દિવસે ૨૬ મઘી ૪૮ પળનો દીનમાન હોય ॥ તે કુમ્ભ સમંતીથી ૨ પળ ને ૫૨ વિષળ નિત્ય વધે. વધતાં વધતાં મીન સમંતીના દિવસે ૨૮ મઘી ૧૪ પળ દીનમાન હોય ॥ મીન સમંતીમાં ૩ પળ ને ૩૨ વિષળ નિત્ય વધે તે વધતાં વધતાં મેષ સમંતીના દિવસે ૩૦ મઘી ૦ પળનો દિવસ હોય, શત દિવસ સરખો થાય; તે મેષ સમંતીથી ૩ પળ, ૩૨ વિષળ નિત્ય વધે. તે વધતાં વધતાં વરુણ સમંતીના દિવસે ૩૧ મઘી ૪૬ પળ દીનમાન હોય ॥ અને વરુણ સમંતીથી ૩ પળ ૫૨ વિષળ શેષ વધે ॥ એમ વધતાં વધતાં ૩૩ મઘી, ૧૨ પળ મિથુન સમંતીના દિવસે દીનમાન હોય ॥ અને મિથુન સમંતીથી ૧ પળ ને ૧૨ વિષળ શેષ વધે ॥ મિથુન સમંતીથી વધતાં વધતાં ૩૩ સમંતીના દિવસે ૩૩ મઘી ૪૮ પળ દીનમાન હોય. ૩૩ સમંતીથી ૧ પળ ૧૨ વિષળ ઘટતાં ઘટતાં મીન સમંતીના દિવસે ૩૩ મઘી ૧૨ પળનો દીન માન હોય. મીન સમંતીથી ૨ પળ ૫૨ વિષળ શેષ ઘટતાં

કન્યા સંક્રાંતીથી દિવસે ૩૧ ઘડી ૪૬ પળનો દિનમાન હોય, અને કન્યા સંક્રાંતીથી ૩ પળ ને ૩૨ વિપળ રોજ ઘટે તે ઘટતાં ઘટતા તુલા સંક્રાંતીના દિવસે ૩૦ ઘડી ૦ પળનો દિનમાન હોય એટલે રાત્રી દિવસ બરાબર બાણુવો. તુલા સંક્રાંતીથી ૩ પળ, ૩૨ વિપળ નિત્ય ઘટતાં વૃશ્ચિક સંક્રાંતીના દિવસે ૨૮ ઘડી ૧૪ પળનો દિનમાન હોય, વૃશ્ચિક સંક્રાંતીમાં ૨ પળ ને ૫૨ વિપળ નિત્ય ઘટતા ધન સંક્રાંતીના દિવસે ૨૬ ઘડી ૪૮ પળનો દિનમાન હોય; ધન સંક્રાંતીમાં ૧ પળ ને ૧૨ વિપળ નિત્ય ઘટતાં મકર સંક્રાંતીના દિવસે ૨૬ ઘડી ૧૨ પળનો દિનમાન હોય. હવે રાત્રી ઘડી ૫૫ બાણુવાની રીત કહે છે—દિનમાનને સાઠમા બાદ કરવાથી રાત્રીની ઘડી હોય. મકરના સૂર્યથી ૬ મહિના કર્કના સૂર્ય સુધી દિવસ વધે ને રાત્રી ઘટે, અને કર્કના સૂર્યથી ૬ માસ મકરના સૂર્ય સુધી રાત્રી વધે ને દિવસ ઘટે એવી રીતે રાત્રીનો તથા દિવસનો દિનમાન સમજવો. હવે દિનમાન ગણીત કહે છે—૧૫૭૨ તેમા જે જે રાશીનો ધ્રુવ હોય તે મૂકીને ૬૦ નો ભાગ દેવાથી દિનમાન થાય. વળી તેને ખીણ રીત કહે છે. ઉદય રવીની અશ કલા વિકલાનુ ભુકત લોગ્ય (ગણીત) કરવું ને ૬૦ નો ભાગ દેવાથી દિનમાન ઘટીકા આવે. હવે દિવસનો માપ કરવાનો શકુ (લાક ડીના કકડા વડે મપાય તે) કહે છે. સાત આગળનો શકુ લઈને છાંયા માપવી, તેમા ૬ ઉમેરવા અને ધ્રુવાકુ ભાગ દેવાથી આવે તે ઘડી ને રહે તે પળ. ધ્રુવાકુ એટલે માસ માસ અઠ, આસો અને ચૈત્ર માસમા ૧૪૪ ને ભાગ દેવાથી આવે તે ઘડી અને રહે તે પળ. ॥ ૫૬-૭૬ ॥

મેષાદિક રાશી મધ્યપાદ વિચાર.

ત્રિદેક સ્વેદ પક્ષાન્નિ યુગેષુ પદ્ સુરાયુગાઃ ।

ક્રમાન્મીનાદિ રાશીનાં મધ્યપાદા પ્રકીર્તિતાઃ

इत्यनेननुमानेन नवांशस्यानुसारत ।

काया पट् वर्ग सशुद्धि स्थापनादस्यो शुभा ॥७८॥

यथा २ सोमनश्वर्गार्थस्तथा ७ स्थापन मुच्यतेस्यात् ।

नवांशकस्वावदवश्यमप्रसौम्यग्रहस्यैवविलोकनीया ॥७९॥

मृगोक्तोदय धारांश्च मृवनेक्षण पचके ।

चद्रासोदयधारेण दरक्षनेचननदीक्षयत् ॥८०॥

अश्वकया मित्र पाठौ पश्यति क्षमास्तमस्तशुद्धिस्थात् ।

अश्वपतिस्तुल्यं यदि पश्यत्युदय शुद्धि स्थात् ॥८१॥

प्रतिष्ठा दितयोर्ग्राहा विशुद्धि रुदयास्तयो ।

अथबोदय सशुद्धि केवचैव निरीक्षते ॥८२॥

भावार्थ—भेषजा २, वरुणो १, कर्को १, शीतला २, हन्ताना ३, तुलाना ४, पुष्पिकला ५, धनता ६, भद्रना ७, कुलना ४, मीनना ८ जे प्रकारे भेष पाठ समज्वा जे मनु भाने लज्ज लभने शुद्धि तथा नवभांश पठवज शुद्धि शिक्षा प्रतिष्ठादि करवा जे लज्ज उपर शुभ अकेनी दृष्टि होय तथा शुभ लज्ज होय तो स्थापन सुकुंस्त साई समज्जु शुकेतो नव भांशक तथा दृष्टु पकने मद्रभा होय तो दीक्षाभा पठ करवे नवभांशकभा सातभी दृष्टि लज्ज उपर शुभ होय तो नवभांशक शुद्धि समज्जी. प्रतिष्ठा जने दीक्षाभा होय अस्त शुद्धि लोभने सुकुंस्त करवुं ॥ ७७-८२ ॥

दिक्षा, प्रतिष्ठा मुहूर्त्तमां चव्रथल विचार

सौरार्कसिति घनबलि रिपुगात्रिभि स्थित चट्टमा ।

एक द्वि त्रिस्त पंच षष्ठ्यष्टधुस्त प्रतिष्ठा विधौ ॥

जीप केंद्र नक्षत्रपीपु मृगमो व्योम भिकोणे तथा ।

पातासोदययौ सराहु भिस्तिनः सर्पपात्य म्बिताः ॥८३॥

સ્વર્કઃ કેંદ્રમવારિગઃ શશિધરઃ સૌમ્યો નવાસ્તારિગઃ ।
 ષષ્ટો દેવ ગુરુ સિતસ્ત્રિ યન ગોમધ્યા પ્રતિષ્ઠા ક્ષણે ॥
 અર્કે દુક્ષિતિજામુતે સહજ ગોજીવોવ્યયાસ્તારિગ ।
 શુક્રો વ્યોમ શુતેવિ મધ્યમ ફલઃ શૌરિશ્ચ સદ્ધિમતઃ ॥૮૪॥
 ભોમે લગ્ન કલત્રનૈ ધન ગતે શુક્રોરિ સપ્તાષ્ટકે ।
 ચદ્ર રંધ્રવિ લગ્ન ષષ્ટ નિરતે લગ્નાસ્તગે ભાસ્વતિ ॥
 તદ્વદ્ધાનુસુતે ગુરુ નિધનગે સૌમ્યેષ્ટયા મિત્રગા ।
 જાયાં ભો નિધિ લગ્ન માજિતમસિમાહુર્નપાણિગ્રહઃ ॥૮૫॥
 સર્વે પરત્ર વજ્યાં જન્મ સ્મરગઃ શિશ્વિશશિયુતશ્ચ ।
 શુભદસ્ત્રિશતુ સસ્થ પરત્ર મધ્યોવિધુંતુદસ્તદ્વત્ ॥૮૬॥
 ભૌમેનાર્કેણવાયુક્તે દૃષ્ટેચાગ્રેર્ભય ભવેત્ ।
 પંચત્વશનિનાયુક્તે સમૃદ્ધિ સ્ત્રિદુજન્મના ॥૮૭॥
 સિદ્ધાર્ચિં તત્ત્વં જાયેત્ ગુરુણાયુત વીક્ષતે ।
 શુક્ર યુક્તે ચદ્રે પ્રતિષ્ઠાયાં સમૃદ્ધયઃ ॥૮૮॥

ભાવાર્થ—દિક્ષા તથા પ્રતિષ્ઠાના મુહૂર્તમા શની, રવી, મંગળ લગ્નથી ત્રીજે તથા છઠે હોય, અને ખીજે, ત્રીજે, પાચમે, ચોથે કેંદ્રસ્થાને ચદ્રમા હોય તો શુભ જાણવો. શુરૂ ૧, ૪, ૭, ૧૦માં કેંદ્રસ્થાનમા હોય અને શુક્ર ૯, ૧૦, ૧૧માં કેંદ્રમાં હોય તો શુભ જાણવો. રાહુ તથા કેતુ તે શિવાય પાપથક તથા શુભથક ૧૧માં ભવનમા બધા સારા કહેવાય છે જો રવી ૧૨ મે, છઠે હોય તથા તે શિવાય ખીજા ગ્રહો પણ ૧૨ મે, છઠે હોય તો શુભ જાણવા, અને શુરૂ, શુક્ર, ત્રીજે છઠે હોય તો, રવી, ચંદ્ર, મંગળ ને શુરૂ એ ગ્રહો ૧૨મે, છઠે હોય તો અને શુક્ર ખારમે હોય તો મધ્યમ ફળ સમજવું હવે દિક્ષા પ્રતિષ્ઠામા વર્જવા યોગ્ય લગ્ન કહે છે મંગળ લગ્નમા હોય તથા ૭મે ૮મે હોય તો વર્જ કરવો. શુક્ર ૬ઠે, ૭મે ૮મે હોય તો

વર્ષ કરવે ચક્રમાં ૮ મે હોય, લગ્નમાં હોય, ૬ ઠે હોય તથા સાતમે હોય તો વર્ષ કરવે. શનિ ૭ મે લગ્નમાં હોય તો વર્ષવાં શુદ્ધ ૮ મે હોય તથા સોમ્ય થકે પછી ૮ મે હોય તથા ૭ માં જનનમાં સોમ્ય તથા પાપથકે હોય તો વિવાહ દિક્ષા, પ્રતિષ્ઠામાં વર્ષવાં વિશેષ યવથી સમજવું વળી સપૂર્ણ થકે લગ્નમાં ચક્રમાં ને કેવું હોય તો અશુભ ફળને જાણવાવાળા જાણવા ૭ મે તથા ૬ ઠે ચક્રમાં ફળ અશુભ જાણવું જો મનજી તથા શની એકે સ્થાનમાં હોય અથવા લગ્ન ઉપર દક્ષિ પડતી હોય તો અગ્નિનો કાચ થાય, અને ચક્રમાં શનીથી સુકવ હોય તો ખનની કાની થયે. જો શુદ્ધની દક્ષિ ચક્રમાં ઉપર હોય અથવા શુદ્ધને સહિત ચક્રમાં હોય તેમજ ચક્રમાં ગુહ, શુદ્ધ શુદ્ધ સહિત હોય તો શુભ ફળ સમજવું ॥ ૮૩-૮૮ ॥

દિક્ષા પ્રતિષ્ઠા ઉત્તમ લગ્નચક્ર

દિક્ષા પ્રતિષ્ઠા મધ્યમ લગ્નચક્ર

ક. ગ. જી.	ગ. જી. જી.	
૨. ગ. મ. જી.		૨. ગ. મ. જી. ગ. જી. જી.
જી. ગ. જી.		જી. ગ. જી.
જી. જી. ગ.		ગ. જી.
૨. ગ. મ. જી.	ગ.	.

શુક્ર	ચંદ્ર	શુક્ર
ગ. જી.		૨. ગ. મ. જી. ગ. જી. જી.
ચંદ્ર		૨. ગ. મ. જી.
૨. ગ. મ. જી.		ગ. જી.
જી. જી. ગ.	ક. જી. જી.	

દિક્ષા પ્રતિષ્ઠા અર્ધમ લગ્નચક્ર

મહાશુદ્ધ ચક્ર

	૨. ગ. મ. જી. ગ. જી.	
૨. ગ. મ. જી.		
	૨. ગ. મ. જી. ગ. જી. જી.	
ગ. જી.		ગ. મ. જી. જી.

૨. ગ. મ. જી.	અગ્નિ કાચ
ક. જી.	મરણ
ગ. જી.	સર્વાધ
ગ. જી.	મહાપ્રભા
ગ. જી.	સમદ્ર

ગ્રહ હીન બળ ફલ યંત્ર.

રવિ હીન બલે	ગ્રહપતિ મરણ
ચંદ્ર હીન બલે	ભાર્યા મૃત્યુ
શુક્ર હીન બલે	ધન નાશ
શુક્ર હીન બલે	સુખ નાશ

ગ્રહ નિર્બલ ફલ વિષે.

સૂર્યેવિવલે ગૃહયો ગૃહણી મૃગ લલ્લને ધનં મૃગુજે ।

ચાવસ્યતૌતુસૌખ્યં નિયમાનાશસમુપયતિ ॥૮૯॥

ઉદયનમસ્તલ ૧૦ હિવુકેષ્ઠ શ્વસ્વમયે ૭ દ્વત્રિકોણસંજ્ઞે ૯ ।

૫ સૂર્ય શનૈશ્વર વક્રાઃ પ્રાસાદ વિનાશન પ્રકુર્વતિ ॥૯૦॥

ક્રૂર ગ્રહ સંયુક્તે વૃષ્ટવાશશિનિ સૂર્ય ।

સુષરોતિ કર્તુ કૃત્વા પ્રતિષ્ઠાઽયનેયામ્યે ॥૯૧॥

અશ્વૈવ રાહુ ભાસ્કરકેતવઃ ॥ મૃગુપુત્ર સમાયુક્તા સ્ત્રિકાગ્રહા ॥૯૨॥

સ્થપતિ સ્થાપક કર્તૃણાં સયોજકા ।

તસ્માત્સર્વ પ્રયત્ને ન સપ્તમસ્થાન ॥૯૩॥

વલીયશી સહદૃષ્ટે કેંદ્રસ્યે રવિ ગદને ।

ત્રિકોણગેચનેષ્યંતે શુભારંભામનીપિભિઃ ॥૯૪॥

નિધન ૮ વ્યય ૧૨ ધર્મસ્થઃ કેંદ્ર ગોવાધરાસુપ્તઃ ।

અપિ સૌખ્ય સહસ્રાણિ વિનાશયતિ પુષ્ટિમાન્ ॥૯૫॥

ગુણ શત મપિ દોષ કશ્ચિદેકોપિ વૃદ્ધિ ।

સ્થગયતિ યદિ નાન્યસ્તઃ દ્વિરોધી શુસ્તિ ॥

પદમિવ પરિપૂર્ણ પંચગવ્યે ન પુતં ।

મલિનયતિ સુરાયાવિદુરેકોપિ સર્વઃ ॥૯૬॥

વલવતિ સૂર્યસ્ય સૂતે વલહીને ગારકે વુદ્ધૈવ ।

મેષ વૃષસ્યે સૂર્યક્ષપાકારે ચાર્હતિ સ્થાપ્યા ॥૯૭॥

न तिथिर्न च नक्षत्रं नवारो न च चद्रमाः ।
 सप्तमेक मशसति त्रिपदेकादशेरथौ ॥९८॥
 द्विषुको द्दय १ नवश ९ वा १० पचम गृहगः सितद्रमा ।
 जीवा छधुइति छग्रदोषास्तन्नुद्दयनिम्नगाधेगा ॥९९॥
 त्रिपदेकादशे सस्था सितिमुत रवि चद्र सूर्य ।
 सुतसिस्तिन सनिष्यधेधानां निवशकाले प्रकुर्वति ॥१००॥
 बुध भार्गव जीवानामेकोपिहि केंद्रमाभितो बलवान् ।
 यद्य कूर सहायसघोऽरिष्टस्य नाशाय ॥११॥
 कर्म दोषक्षते न दूषितमहो चंद्रात्मजो लग्नग ।
 केंद्रोषाविमलीकरोति सुचिरं यथार्क ॥
 विवाहपुत्र शुक्रस्त द्विगुण सनिर्मलवपुर्लघुस्थितो नाशये ।
 दोषाणामप्य लग्न मध्यपदरे लग्न स्थितो वाक्यति ॥१२॥
 येनप्रदोषाः नवांशुदोषा पापैकृता दृष्टिनिपातदोषाः ।
 कर्मेस्त्वान्विमलीकरोति फलोपपांभाकृतकदुमस्य ॥१३॥
 अनिष्टस्यांन सस्योपि लग्ना कुरो न दोष कृत् ।
 बुध भार्गव जीवास्तु दृष्टि केंद्र त्रिकोणमै ॥१४॥
 सुतद्विषुक्रवियद्विक्रमधर्मेऽमरगुरुर्वदिदामवाचितो वा । यदि
 शुभमुपयाति वच्छुमत्व शुभमपि वद्विदुपैति ममावात् ॥१५॥
 कार्यमात्यंतिकचत्स्यात्तदा बहु गुणान्वितं ।
 स्वल्पदोष समाभत्यल सतत्सर्वमाधरेत् ॥१६॥
 मतिष्ठा ग्रह बलं ग्रह दोष गुणाः ।
 मस्तावात् कुरेस्तनुगैर्मर्म च ॥
 पंचम नक्षमे च कटक भवति दक्षम ।
 चतुर्थे अक्षया मित्रे भवति तच्छिरे ॥१७॥
 मर्मणि विद्धे मरणं कटकनिधे च रोग परिहृदि ।
 अक्षये अलनिपात छिद्रेछिद्र च मभिगण ॥१८॥

ત્રિષદ્વિગતઃ સૂર્યઃ સૂર્યપુત્રસ્તથૈવ ચ ।

ધનત્રિલામે ચદ્રશ્ચ મોમ પદ્ ત્રિનવસ્થિતઃ ॥૯॥

લગ્નાદ્યા પદ્ પર્યંત ધર્મ કર્મા યુગેષુ ચ ।

ગુરુજૌદદતૂરેષા ગુરુસ્તેકિયન્મતં ॥૧૦॥

વ્યાયાસ્ત સપ્ત સપ્ત પટે ચ એતદ્વર્જ શુભપદ ।

શુક્રો રષાપદો જ્ઞેયા એતજ્ઞાત્વા ફલ વદેત્ ॥૧૧॥

ભાવાર્થ—સૂર્ય નિર્ભળ હોય તેમાં પ્રતિષ્ઠા કરે તો ધરધણીનું મૃત્યુ થાય, ચંદ્રમા નિર્ભળ હોય તેમાં વિવાહ કરે તો સ્ત્રીનું મૃત્યુ થાય, શુક્ર નિર્ભળમાં શુભ કાર્ય કરે તો ધનનો નાશ થાય, અને શુક્ર નિર્ભળમાં દિક્ષા લે તો સુખનો નાશ થાય. જો રવી તથા શની સાથે ૧૦ મે, ૪ મે, ૭ મે, ૯ મે, ૫ મે હોય તો શુભ કામમાં વિનાશ થાય. કુર ગ્રહે સહિત ચંદ્ર હોય અથવા કુર ગ્રહની દૃષ્ટિ ચંદ્ર રવી પર હોય તો પ્રતિષ્ઠા અને દિક્ષામાં વર્જ કરવો, મૃત્યુહાયક છે. જો મંગળ, શની, રાહુ, કેતુ, શુક્ર એ સાત ગ્રહ સાથે એક રાશી ઉપર હોય તો દિક્ષા લેનાર તથા પ્રતિષ્ઠા કરનાર-કરાવનારનું મૃત્યુ સમજવું તે માટે સપ્ત ગ્રહ યોગ વર્જ કરવો. વળી જો શની કેન્દ્રસ્થાને બેઠા હોય અને તેના ઉપર મિત્રની દૃષ્ટિ હોય અથવા શની ૯ મે, ૫ મે સ્થાને હોય અને મંગળ ૮ મે, ૧૨ મે, ૯ મે હોય તો હિમ્મરો-ગણા સુખનો નાશ કરનાર છે. જેમકે, કેઈ માણસમાં સો ગુણુ સારા હોય પણ જો એક અવગુણ ભારે હોય તો સો સારા ગુણુનો નાશ ઠરી એક અવગુણ પોતાનું પરીખળ દેખાડે છે, જેમ ૫ આમૃતના પાત્રમાં એક મહિરાનું ઝિંદુ નાખવાથી પંચા-મૃતની પવિત્રતાનો નાશ કરે છે, તેવી રીતે ઉપર કહેલા અશુભ ગ્રહ હોય તો સર્વે શુભ ગ્રહોની હાની કરે છે વળી જો શનિ-શ્વર બળવાન હોય અને મંગળ, બુધ બળહીન હોય તથા મેષ વરખ રાશી ઉપર સૂર્ય સ્થિત હોય તો ઉપરનું મુદૂત લેવું સાઈ છે. જે લગ્ન શુદ્ધિમાં ૩, ૬, ૧૧ મે રવી હોય તો તે લગ્ન ઘણ

સાર કહેવાય છે એવા લક્ષમાં તીર્થી, નાર, નક્ષત્ર એ સર્વેના
રોગ દૂર થાય છે વળી, ૧ મે, ૪ મે ૫ મે ૬ મે ૧૦ મે
શુક્ર તથા શુક્ર હોય તો લક્ષ વચ્ચે આવેલા રોગો પશુ દૂર કરે
છે એ ઠીક, ૬ થી ૧૧ મે મગળ હોય તથા સ્વી, શ્રવ, શની,
કેતુ એ પાપબદ્ધ હોય તો સાર કહેવાય છે ॥ ૮૬-૧૦૦ ॥

જુધ, શુક્ર શુક્ર એ ત્રણ પ્રકારનાં એક પશુ મદ્દ એ જળ
વાન કેદરસ્થાનમાં હોય તો કુર પ્રહોનો રોગ નાશ કરવાવાળો
થાય છે એ જુધ કેદરમાં ના લક્ષમાં જળવાન હોય તો સો
રોગને દૂર કરે છે, શુક્ર કેદરસ્થાનમાં જળવાન હોય તો જસો
રોગનો નાશ કરવાવાળો છે અને શુક્ર લક્ષમાં તથા કેદરસ્થાનમાં
જળવાન હોય તો લાળ રોગને દૂર કરવા સમર્થ છે વળી લક્ષના
રોગ, નવમાંથના રોગ, પાપબદ્ધ દષ્ટિના રોગ એ સર્વે રોગોને
શુદ્ધ દૂર કરે છે એ અનિષ્ટ બદ્ધ લક્ષમાં બિઠા હોય અને લક્ષ
પર તેની દષ્ટિ હોય, તે અનિષ્ટ રોગને જુધ શુક્ર, શુદ્ધ ત્રીમણ
(૬ ૫ મે) બિઠા હોય અથવા કેદરસ્થાનમાં રહેલા હોય તો
સર્વ રોગને દૂર કરે, એ ૫ મે ૪ મે શુક્ર હોય અને લક્ષમાં
શુદ્ધ હોય તો સર્વ અશુભ રોગને દૂર કરીને શુભ ફળ આપે છે
વળી જે કામ ઉતાવળ કરવાનું હોય અને તેમાં ઘણા શુભ યજ્ઞ
મળતા હોય અને સ્વસ્થ રોગ હોય તો તે રોગને બહુવા નહીં,
ને શુભ કામ કરવું પ્રતિષ્ઠા અને દિશામાં બદ્ધ બલ ભેદુ અને
બદ્ધના રોગ તથા શુદ્ધને વિસ્તારપૂર્વક સમજવા પાપબદ્ધ લક્ષમાં
હોય તો મર્મવેધ સમજવો તથા ૬ મે, ૫ મે, પાપબદ્ધ હોય તો
કટક વેધ સમજવો ૧૦ મે ૪ મે પાપબદ્ધ હોય તો શસ્ત્ર વેધ
સમજવો અને સાતમે પાપબદ્ધ હોય તો છીદ્ર વેધ સમજવો.

હવે ઉપરના વેધનું ફળ કહે છે મમ વેધ હોય તો મૃત્યુ
થાય, કટક વેધ હોય તો યાગ થાય શસ્ત્ર વેધ હોય તો શસ્ત્રનો
ધા થાય અને છીદ્ર વેધ હોય તો મત્રીમણમાં રનેક બોધ
થાય ૩ ૬ ૮ મે સૂચ હોય તથા શની બીજે ત્રીજે, ૧૧ મે

હોય અને ચંદ્રમા, મંગળ છઠે, ત્રીજે, ૬ મે હોય તો સારો. વળી
લગ્નથી ૬ ઠા ભાવ પર્યંત અને ૬ મા, દશમા ભાવમાં શુક્ર તથા
બુધ હોય તો સાફ ફળ આપે. જો ૧૨ મે, ૮ મે, ૭ મે, છઠે એ
ભાવને વર્જ કરી શુક્ર હોય તો સાફ ફળ સમજવું. ॥ ૧-૧૧ ॥

ગ્રહ વસા વિષે.

સ્વૌશાર્દ્ધસ્વયોભાગાશ્ચંદ્રે પંચગુરો ત્રયં ।
દ્વૌશુકૈ દ્વૌબુદ્ધે ચૈવ એતે ભાગા વિશોપમા ॥૧૨॥
મદે ભોમે તથા રાહૌ સાર્દ્ધ પ્રત્યેક મિદ્ધચતે ।
દુર્વલવલં ચ લગ્ન જ્ઞાતવ્ય જ્ઞાનવેદિમિ ॥૧૩॥
પટદ્વૈકાદશ પંચમોદિનકરસ્ત્રિ ધ્યાય પષ્ટ શશી ।
લગ્નાત્સૌમ્ય કુજો શુભાવપચયે કેદ્ર ત્રિકોણે ગુરુ ॥
શુક્રઽષ્ટમશુતદ્વયેકાદશોમંદગોલગ્નાંસાદિ ગુરુ ।
જ્ઞચંડમહ સાસૌરશ્ચ દિક્ષા વિદ્વૌ ॥૧૪॥
રવિસ્ત્રતીયોદશમઃશશાંકોજીવેંદુજાવંતિમનાસવજ્યૌ ।
કેંદ્રાષ્ટવજ્યૌભૃગુજસ્ત્રિશત્રૂસસ્થઃશનિઃપ્રવ્રજનેમતોન્યેઃ ॥૧૫॥
શુક્રાં ગોરકમંદાનાંનાભિષ્ટઃ સપ્તમઃ શશીતમઃ ।
કેતુતુ દીક્ષાયાં પ્રતિષ્ઠાવ શુભાશુભૌ ॥૧૬॥
કલહ ભય જીવનાસધનહાનિવિપત્તિનૃપતિભિત્તિકર ।
પ્રવજ્યાયાંનેષ્ટૌ ભૌમ્યાદિયુતઃ ક્ષપાનાથ ॥૧૭॥
લગ્નાંદ્વાધવચિત્તવૈરિપુશશિ શુક્રો શુભાંનેષુ ચ ।
પ્રવર્જાચકુર્જેંદુજાવુપચયેકેંદુ ત્રિકોણે ગુરુઃ ॥
મંદોધીધનનૈ ધનત્ર્યરિગતો ધર્મ ત્રિપષ્ટવ્યયે શુક્રઃ ।
કેતુ વિધુતુ દૌત્રિરિપુગૌલાભેનવાપ્યુત્તમાઃ ॥૧૮॥

ભાવાર્થ — રવીના ૩૧, ચંદ્રમાના ૫, શુક્રના ૩, શુક્રના

૨, બુધના ૨ અને શની, મંગળ, રાહુના દોઢ દોઢ વસા શાની
પુરુષો કહે છે. ૨થી ૬ કે, ૨ જે, ૧૧ મે, ૫ મે, અને ચંદ્રમા

ત્રીજે ૬ ઠે લક્ષ્મી હોય, બુધ ને મંગળ કેદ્રમાં (૬, ૫ મે)
 હોય, જને શુક્ર, શુક્ર, ૮ મે ૧૧ મે તથા શની લક્ષ્મી નવ
 માસમાં હોય તો વર્ષ કરી શિક્ષામાં વ્યર્થ બલ શુદ્ધ હેતુ સ્ત્રી
 ૩ જે, ૧૦ મે હોય; વ્યર્થમાં તથા શુક્ર કેદ્રમાં હોય; ૮ મા
 ભાવમાં કાષ્ઠ મંદ ન હોય, શુદ્ધ હોય, જને શની ૩ જે ૬ ઠે
 હોય તો તે શુભ ફળ આપે છે શુક્ર, મંગળ, ને શની જે શુભ
 સ્થાનમાં હોય તથા ૭ મે શુભ મંદ હોય તો શિક્ષા પ્રતિ
 ખાતા શુભ ફળ આપે છે જે વ્યર્થમાં પાપમંદ (મંગળ) સહીત
 હોય તો કલક, ભય, હુનનો નાશ, ધનની કાની, વિપદા, સંજ
 ભય જેવું ફળ આપવાવાળો છે લક્ષ્મી ૪ મે ૬ ઠે, ૨ જે
 વ્યર્થમાં શુક્રની સાથે હોય તેને પ્રવચ્ચી મોજ કહે છે, મંગળ
 તથા વ્યર્થમાં ઉપચય સ્થાનમાં વા કેદ્રમાં હોય તથા શુક્ર ત્રીકોણ
 સ્થાનમાં હોય, શની ૫ મે, ૨ જે, ૩ જે ૬ ઠે, હોય તો શુભ
 ફળ આપે છે જને શુક્ર ૬ મે, ૩ જે ૬ ઠે ૧૨ મે હોય તો
 ઉત્તમ સમજવેલ જીવી રીતે ઉત્તમ મંદ બલ લક્ષ્મી બલ બોધને
 શિક્ષા દેવાતું શુદ્ધ બલુર્વ ॥ ૧૨-૧૮ ॥

ધ્રુવ ચક્ર વિષે

ધ્રુવ ચક્રે સ્થિતેતિર્યક્ પ્રતિષ્ઠાવી સજ્જાદિર્ક ।

સર્વમ્યિતે ધ્વજારોપ સ્વાતમમુપમાષરેત્ ॥૧૯॥

કિંચિપરદયેતિરિચમઠોચમધોદપ્પુલોહાઃ ।

મજુરાહુદપતિરિચંચીત્તદયમિસદોય ॥૨૦॥

ધનૌ શુક્રે ચ સોમે ચ સાર્વાન્યપ્તો યતીર્તિતાઃ ।

જોષ્ટૌજ્જેનવગુરૌ સતૈકાદશ મારુકરે ॥૨૧॥

પદ્માનિ સિદ્ધિષ્ઠાયા સ્યુસ્થા શુકાર્યાણિ સાપયેત્ ।

વિધિ ચાર્સદીતાંશુભિષાદિર્નિષ્કોયેત્ ॥૨૨॥

સદ્યાક્રત સમ્ન સસ્યં સંક્રાંતિ મોગ દિન સરુપા ચ ।

સૈકાં નિધિય નિપુષ પૃથક્ પંચમાધિ શિસ્યેત્ ॥૨૩॥

ક્ષિપ્ત્વા તત્ર ક્રમગસ્તિથિ ૧૫ રવિ ૧૨

દશ ૧૦ વમ્બુ ૮ મુનિ ૭ સમજેન્નચમિઃ ।

શેપાંક સરસચ્ચયો યદિ ભવતિ તદાદે નિષુળ ॥૨૪॥

કલહઃ કૃશાનુમિતિ ભૂપભયં ચૌરવિદ્રવો મરણ ।

ક્રમશોભવેત્ પ્રતિષ્ઠા પરિણયનાદૌ તદારિષ્ટ ॥૨૫॥

इत्येवं खेचरेंद्र प्रवल युते दोष मुक्ते च लग्ने ।

शास्त्रोद्देशानुसारिस्पृष्टशकुनवलेत्युज्ज्वलेडागरूकेपीयुषा ॥

शुद्रवाहेक्षितिसलिलगते कार्यमाचव्रतेयैस्तेपां ।

મક્ષીળ લક્ષ્મી પરિવય રુચિરાવાસરાઃ સમવતિ ॥૨૬॥

ભાવાર્થઃ—ધ્રુવ ચક્ર દિક્ષા, પ્રતિષ્ઠાના અને ધ્વજા શેષ-
ણના મુહુર્તમા જોવું, અને તે ધ્વજાકાર ચક્રમા સ્વાતિ નક્ષત્રથી
લઈને રૂળ વિચારવું. કૃતિકા નક્ષત્રથી આઠ નક્ષત્ર એટલે મધ્યા
સુધી, અને મધ્યાથી આઠ નક્ષત્ર અનુરાધા સુધી, અને અનુરાધાથી
આઠ નક્ષત્ર સતભિષા સુધી, એમ ગણતા ઉત્તમ, મધ્યમ, સમ
જવા. એટલે પ્રથમ આઠ ઉત્તમ, બીજા આઠ મધ્યમ, એમ
અનુક્રમે સમજવા, ને સ્થિર લગ્ન લેવા.

છાયા લક્ષઃ—શનિ શુક્ર, અને સોમવારના દિવસે પોતાના
શરીરની છાયા ભરતા ૮૥ પગલા છાયા થાય તે વખતે શુભ
કાર્ય કરવું, તે છાયા લક્ષ કહેવાય છે, અને બુધવારે ૮ પગ,
મંગળ અને શુક્રવારે ૭ પગ, રવીવારે ૧૧ પગ છાયા થાય તે
વખતે શુભ કામ કરવું તે છાયા લગ્ન શુદ્ધિ હોય તે તીથી,
વાર, નક્ષત્ર, ભદ્રા, કોઈ પણ દોષને જોવા કારણ નથી.

બુધ પચક્રઃ—સ ક્રાંતિના અંશને પાંચ જગ્યાએ લખવા,
પછી એક જગ્યાએ ૧૫ થી ગુણવા, બીજી જગ્યાએ ૧૨થી,
ત્રીજી જગ્યાએ ૧૦થી, ૪થી જગ્યાએ ૮થી, પંચમી જગ્યાએ ૭થી
ગુણવા અને તેના ભાગ દેવો (પાંચ જગ્યાએ), તેમા શેષ ૫ જે
જગ્યા રહે તે બુધ પચક્ર સમજવો. તે શુભ કામમા કલેશ કરે.
૧લી જગ્યાએ પાંચ રહે તેને કેલક બાણુ, ૨જી જગ્યાએ

પાંચ રહે તેને અગ્નિખાણુ ઠણ જગ્યાએ પાંચ રહે તેને નૃપ
ખાણુ, ૪ઠી જગ્યાએ પાંચ રહે તેને ચોર ખાણુ, અને ૫ઠી
જગ્યાએ પાંચ રહે તેને મૃત્યુ ખાણુ ઠહે છે તે ગુપ પંચક
નિવાસ, પ્રતિષ્ઠા, અને દિક્ષામાં વર્જ કરવા.

ઉપર કહેલા દોષને વર્જ કરીને, શુદ્ધ લખ લેધને, સાથ
દેશાનુસાર શુદ્ધન જલ લેધને ગુપ કામ કરે તેને ઠાઠ પ્રમરે
લક્ષ્મિ સિધુ સાથ નહિ; સદા સર્વાદા તેને ત્યાં લક્ષ્મિ નિવાસ કરે.
વિશેષ નીચેના વાત્રથી બાણુ ॥ ૧૬-૨૬ ॥

કિતમ દિક્ષા કુઠલી અથ મધ્યમ દિક્ષા કુઠલી અથ

૨. ૩. ૪.	ગુર	શુક
મ. મ. છ. ૭.		૨. ૩. ૪. ૫. ૬.
ગુર		મ. છ. ૭.
૨. ૩. ૪.	સર	૭. ૮.
૨. ૩. ૪. ૫. ૬. ૭.		૮. ૯.

૨. ૩. ૪. ૫. ૬.	૭. ૮.	શુક
૨. ૩. ૪. ૫. ૬.		૨. ૩. ૪. ૫.
૭. ૮.	૭. ૮.	૬. ૭. ૮.
૭. ૮. ૯.		૭. ૮. ૯.
૭. ૮. ૯. ૧૦.	૭. ૮.	૦૦૦°

ચાંદ્ર સુક્રા મુળા અથ

૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
મ. ૨	મ. ૩	મ. ૪	મ. ૫	મ. ૬	મ. ૭	મ. ૮	મ. ૯
૨૦૦૦	૨૦૦૦	૨૦૦૦	૨૦૦૦	૨૦૦૦	૨૦૦૦	૨૦૦૦	૨૦૦૦

શુધ પંચક યત્ર.

૧૫	૫	કલક.
૨૨	૫	અગ્નિ ભવ.
૧	૫	૫૫ ભવ.
૮	૫	ચોર ભવ.
૪	૫	મરજ.

ઉપરની દિક્ષા કુંડલીના બાર ભુવનમાં જે ગ્રહો દેખાડવામાં આવ્યા છે તે જ પ્રમાણે દિક્ષા વળતે લક્ષમાં ગ્રહ હોય તો ઉત્તમ મુહર્ત સમજવું, તે ન મળે તો જોડે મધ્યમ કુંડલી આપી છે તે જોઈ દિક્ષા દેવી.

इति श्री सागरचंद्रस्य पारंये प्राप्नुमिच्छति ।

गृह्यतांतत्तरीतुल्यं यंत्रकोद्धार दिप्पन

॥२७॥

॥ इति श्री नरचन्द्र जैन ज्योतिष प्रथम अने द्वितिय किर्ण समाप्तम् ॥

ભાવાર્થ:—શ્રી નરચંદ્ર આચાર્ય રચિત આ નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ નામે અથ જ્યોતિષરૂપી સમુદ્રમાંથી ઉદ્ધાર કરી રચ્યો છે, માટે આ ગ્રંથ પણ સમુદ્રતુલ્ય છે. જે લબ્ય જીવેને જ્યોતિષરૂપી સમુદ્ર પાર પામવાની ઇચ્છા હોય તેમણે આ ગ્રંથ યંત્ર, અર્થે સહિત મનન (અવલોકન) કરવે જોઈ પાર પામશે. ॥ ૨૭ ॥

શ્રી સાગરચંદ્રસુરિકૃત શ્રી નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ પ્રથમ
અને દ્વિતીય કિર્ણ યત્ર સહિત સમાપ્ત.

શ્રી ઠાણાગ, જળુદ્રીપપન્નતિ સૂત્રોને આધારે પાંચ સવત્સર, તીથિ વિગેરે

૨૦૦૦૦૦૦૦

પાંચ સવત્સરના નામા—૧ નક્ષત્રસવત્સર, ૨ મુગ
સવત્સર ૩ પ્રમાણસવત્સર, ૪ લઘુસવત્સર, ૫ યનિર્મલસવત્સર
પ્રથમ નક્ષત્રસવત્સરના બાર લેઠા—૧ આવલુ, ૨
ભાદરવો, ૩ આસો, ૪ કારતક, ૫ માગશર, ૬ પોષ, ૭ મહા
૮ ફાલગુ, ૯ ચૈત્ર ૧૦ વશાળ ૧૧ જેઠ ૧૨ અશાઠા જે
બાર અથવા પ્રત્યેકપતિ નામે પ્રત્યેક બાર વરે સવ નક્ષત્રના મઠ
બને લોગવીને પૂજી કરે તેને નક્ષત્ર સવત્સર કહે છે

બીજા મુગસવત્સરનાં પાંચ લેઠા—૧ ચર, ૨ ચર, ૩
૪ અભિવર્ધન ૫ ચર ૬ અભિવર્ધન જે પાંચ લેઠા
પ્રથમ ચર સવત્સરના ચોવીસ પંચવાદીનાં, જેમ ત્રણ ચર
સવત્સરના અધીને ચોવીસ તરી જલોતેર પંચવાદીનાં, અને
અભિવર્ધન સવત્સરના છવીસ પંચવાદીનાં, જેમ બે અભિવર્ધનનાં
મળીને છવી હુ બાવન પંચવાદીનાં બાવન, એકઠરે પાંચનાં
અધીને ૧૨૪ એકસો ચોવીસ પંચવાદીનાં થાય. તેને મુગ
સવત્સર કહે છે

ત્રીજા પ્રમાણ સવત્સર તથા ચોથા લઘુ સવત્સરના
પાંચ લેઠા—૧ નક્ષત્ર, ૨ ચર ૩ મહુ ૪ અદિત્ય ૫ અભિ-
વર્ધન. નક્ષત્ર સરખા આવે એટલે જે વળતે જે નક્ષત્રનો ચરમા
સાથે જેમ લેઠવો લેઈએ તે નક્ષત્ર ભેગ લેડે. જેમકે કાર્તિકી
પુનમે કૃતિકા, માગશરની પુનમે મૃગશર, પોષે પુષ, મહાને
મહા ફાલગુ ઉત્તરાશ્વિનથી ચતુરે ચિત્રા વૈશાખે વિશાખા
જેઠે જેઠા, અષાઢે ઉત્તરાશ્વિન આવલુ અવલુ, ભાદરવે ઉત્તર
ભાદ્રપદ અને આસોએ અશ્વિની જે પ્રમાણે માસને નામે નક્ષત્ર
આવે તે સમ નક્ષત્ર કહીએ, તથા સમ મહુ સરખી પરીણમે

એટલે ટાઢ વખતે ટાઢ, અને તાપ વખતે તાપ, વરસાદ વખતે વરસાદ હોય તેને નક્ષત્ર સંવત્સર કહે છે.

ખીજે ચંદ્ર સવત્સર ઉપર કહ્યું તેથી વિપરીત (ખીજરીતે) હોય. જેમકે, પુનમે ચંદ્રમા સાથે, તે પુનમના નામ પ્રમાણે નક્ષત્ર ન હોય, પણ ખીજુ હોય; તથા તાપ ઘણો, ટાઢ ઘણી, ધામ ઘણો, વરસાદ ઘણો વરસે તેને ચંદ્ર સંવત્સર કહે છે.

ત્રીજે ઋતુ સંવત્સર વનસ્પતિના પ્રવાળ વીશમ રીતે પરીણમે; ઋતુ વિનાના ક્ષણપુલ આપે, વરસાદ સરખી રીતે ન વરસે તેને ઋતુ તથા કર્મ સવત્સર કહે છે.

ચોથો આદિત્ય સંવત્સર તે થોડા વરસાદે કરી પૃથ્વી, પાણી ક્ષણપુલનો રસ આપે, સમ્યક્ પ્રકારે ધાન્ય નીપજે, તે આદિત્ય સવત્સર કહે છે

પાંચમો અભિવર્ધન સંવત્સર તે સૂર્યના તાપે કરી તપ્યા થકા ક્ષણ, લવ, દિવસ, ઋતુ, પરીણમે, અને નીચા સ્થાનક જળે કરી ભરાય, તેને અભીવર્ધન સવત્સર કહીએ. એ ત્રીજે પ્રમાણ, તથા ચોથો લક્ષણ સંવત્સર જાણવો.

પાંચમો શનિશ્ચર સવત્સર અભિજીતાદિ ૨૮ નક્ષત્રને શનિશ્ચર મહા ગ્રહ ૩૦ વર્ષે લોગવી લે. એ સંવત્સર અભિજીત, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, જાવન ઉત્તરાષાઢા; એ અઠાવીશ પ્રકાર જાણવા એ સંવત્સરના બાર માસ તેના બે પ્રકાર-તે લૌકીક અને લોકોત્તર લૌકીક એટલે વેદાત, બ્રાહ્મણ શાસ્ત્ર આશ્રી, અને લોકોત્તર તેજેન શાસ્ત્ર આશ્રી જાણવું લૌકીક બાર માસ-શ્રાવણ, ભાદરવો આસો, કારતક, માગશર, પોષ, મહા, ફાગણ, ચેતર, વૈશાખ, જેઠ, અને અષાઢ લોકોત્તર એટલે જેન પક્ષે બાર માસ-૧ અભિનદી એટલે શ્રાવણ માસ, ૨ પ્રતીઘિત, ૩ વિજય, ૪ પ્રીતિવર્ધન, ૫ શ્રીયાશ, ૬ સીવ, ૭ શીશીર, ૮ હીમત, ૯ વસંત, ૧૦ કુસુમ સલવ, ૧૧ નીલાધ, અને ૧૨ વનવિરોધ

એક માસના બે પક્ષ-૧ બહુલ પક્ષ, અને ૨ શુકલ પક્ષ.

જોઈ પક્ષના પદર દિવસ-૧ પુર્વોજ, ૨ સિદ્ધ મનોરમ, ૩ મનોહર, ૪ યશોભદ્ર, ૫ યશોધરા, ૬ સર્વ કામ સમર્થ ૭ ઇંદ્રસુદો ભિષજી, ૮ સોમવૃથ, ૯ ધનજય, ૧૦ અર્ધસિદ્ધ, ૧૧ અભિજાત ૧૨ અત્યાચન, ૧૩ સતજય ૧૪ અગ્નિવેશ્મ ૧૫ ઉપશમ જે પદર દિવસ કૃષ્ણપક્ષના કહે તેજ પક્ષની વીઠીઓનાં નામ-૧ નદા ૨ જદા ૩ જયા ૪ રીજા ૫ પૂર્ણ જે રીતે પાંચને ત્રણ વાર વચ્ચતાં ૧૫ વીઠી થાય.

કહે જે પક્ષની પદર રાત્રીનાં નામ-૧ ચિત્તમા, ૨ મુતક્ષત્ર ૩ જોલાપલા ૪ યશોધરા સોમવૃથ ૬ શ્રી સમૃદ્ધ, ૭ વિજયા ૮ વિજયતી ૯ જયતી ૧૦ અપરાણતા ૧૧ ઇંદ્ર, ૧૨ સમાહાર, ૧૩ તેજ ૧૪ અતીતેજ અને ૧૫ દેવાનક જે પદર રાત્રીની પદર વીઠીઓનાં નામ-૧ ઉમવતી, ૨ સોમવતી, ૩ યશોવતી, ૪ સર્વસિદ્ધા, ૫ શુભનામ, જે પાંચ ત્રણ વાર અજુતા ૧૫ રાત્રીની વીઠી અજુવી. જોઈ રાત્રી-દીવસના ૩૦ મુદ્દત થાય તેનાં નામ-૧ રીફ, ૨ સ્વેત ૩ મીત્ર, ૪ વાહુ ૫ મુધીન ૬ અભીષદ ૭ માહેદ્ર ૮ વજવાન, ૯ પ્રજા ૧૦ પ્રજાસત્વ, ૧૧ ઇંદ્રાન ૧૨ ત્વષ્ટા, ૧૩ અવિતાત્મા ૧૪ વૈશમય, ૧૫ વાહુ ૧૬ જ્ઞાનક ૧૭ વિજય ૧૮ વિશ્વેશન ૧૯ પ્રજાસત્વ, ૨૦ ઉપશમ ૨૧ અર્ધર્ષ ૨૨ અગ્નિ વેશ્મ ૨૩ સત વૃષભ ૨૪ અતપવાન, ૨૫ અમમ ૨૬ ઉજ્જવાન, ૨૭ ભૌમ ૨૮ વૃષભ, ૨૯ સર્વોર્ષ અને ૩૦ શક્ષસ

અગ્રીજાર કરણનાં નામ-૧ જવ ૨ જાલવ ૩ કૌલવ ૪ સ્તિમિત લોચન, ૫ અશઘી ૬ વહીજ ૭ વિષ્ટી, ૮ શકુની ૯ અતુષ્પદ ૧ નામ અને ૧૧ કીસ્તુપ્ત તેમાં પ્રથમના સાત કરણ જવ અને ઉઠતાં બાર કરણ સિવાય ૭ શુકલપક્ષની જોઈ મની રાત્રે જવ કરણ હોય, બીજને દીવસે જાલવ કરણ હોય, અને રાત્રે કૌલવ કરણ હોય જેમ વીઠીના દીવસ રાત્રી ને કરણ

એક પછી એક લેતાં—મુકતાં જાવત્ પુનમના દીવસે વીળી અને રાત્રે બવ કરણુ આવે. કૃષ્ણપક્ષના પડવાને દીવસે ખાલવ અને રાત્રે કૌલવ કરણુ આવે. એમ દીવસ રાત્રીનાં અનુક્રમે કરણુ લેતાં મુકતા જાવત્ ચૌદશને દીવસે વીળી અને રાત્રે શકુની કરણુ આવે, અમાવાસ્યાને દીવસે ચતુષ્પદ અને રાત્રે નાગ કરણુ આવે. શુકલ પક્ષના પડવાના દીવસે કીસ્તુદન ચર કરણુ બદલાય અને સ્થિર કરણુ હંમેશા તેજ તીથીએ આવે.

ઉપર કહેલી બીનાઓમાં મુખ્ય કોણુ છે તે કહે છે— સંવત્સરમા મુખ્ય ચંદ્ર સંવત્સર, આયનમા મુખ્ય દક્ષીણાયન, ઋતુમાં મુખ્ય પ્રાવૃટ્, માસમાં મુખ્ય શ્રાવણ, પક્ષમાં મુખ્ય કૃષ્ણ પક્ષ, અહોરાત્રીમાં મુખ્ય દીવસ, મુહુર્તમાં મુખ્ય રૌદ્ર, કરણમાં મુખ્ય ખાલવ અને નક્ષત્રમા મુખ્ય અભીજીત.

એક યુગના પાંચ સવત્સર, દશ આયન, ત્રીશ ઋતુ, સાઠ માસ, એકસોવીશ પક્ષ. એક હજાર આઠસે ને ત્રીશ અહોરાત્રી, અને ચોપન હજાર નવસે મુહુર્ત થાય.

ઉપર બતાવેલાં નક્ષત્ર અશ્વિનીથી ગણ્યા છે, અને સૂત્રમાં અભીજીત નક્ષત્રથી ગણ્યા છે હવે તેનાં નામ—૧ અભીજીત, ૨ શ્રવણ, ૩ ધનિષ્ઠા, ૪ સતભીષા, ૫ પૂર્વાભાદ્રપદ, ૬ ઉત્તરાભાદ્રપદ, ૭ રેવતી, ૮ અશ્વિની, ૯ ભગણી, ૧૦ કૃતિકા, ૧૧ રોહિણી, ૧૨ મૃગશર, ૧૩ આર્દ્રા, ૧૪ પુનર્વસુ, ૧૫ પુષ્ય, ૧૬ અશ્લેષા, ૧૭ મઘા, ૧૮ પૂર્વાફાલ્ગુણી, ૧૯ ઉત્તરાફાલ્ગુણી, ૨૦ હસ્ત, ૨૧ ચિત્રા, ૨૨ સ્વાતિ, ૨૩ વિશાખા, ૨૪ અનુરાધા, ૨૫ જ્યેષ્ઠા, ૨૬ મૂળ, ૨૭ પૂર્વાષાઢા, ૨૮ ઉત્તરાષાઢાઃ એ અઠ્ઠાવીસ નક્ષત્ર કહ્યા. તેમાંથી છ નક્ષત્ર ચંદ્રમાને ખાહીરલે પદરમે માડલે દક્ષિણ તરફ જોગ જોડે છે, તેનાં નામ—૧ મૃગશર, ૨ આર્દ્રા, ૩ પુષ્ય, ૪ અશ્લેષા, ૫ હસ્ત, ૬ મૂલ એ છ.

ચંદ્રમાંથી ઉત્તર દિશે ખાર નક્ષત્ર જોગ જોડે છે તેનાં નામ—૧ અભીજીત, ૨ શ્રવણ, ૩ ધનિષ્ઠા, ૪ સતભીષા, ૫

૫ જોભા ૫૬ ૬ ઉત્તરાશ્વાદૃપ ૭ રેવતી, ૮ અશ્વિની, ૯ ભરણી
૧૦ પૂર્વાશ્વિણી ૧૧ ઉત્તરાશ્વિણી ૧૨ સ્વાતિ

અદમાને ઉત્તર અને દક્ષિણ દિશે સાત નક્ષત્ર ભેજ ભેડે
છે તેના નામા—૧ કૃતિકા ૨ શરદિણી, ૩ પુનર્વસુ, ૪ મઘા,
૫ ચિત્રા ૬ વિશાખા ૭ અનુશાધા તેમજ ૧ પૂર્વાશ્વા અને
૨ ઉત્તરાશ્વા, એ એ નક્ષત્ર સર્વ જાહીરલે માંડલે ઇંદ્રિયે અદ
માને પ્રમર દીને ભેજ ભેડે છે અને જ્યેષ્ઠા નક્ષત્ર સદા અદ
માને પ્રમર દીને ભેજ ભેડે છે જમ્ભવીસ દેવનાં નામ તે જ્ઞાતજ
કહ્યાં છે ત્યાંથી ભેવું

અશ્વીણત નક્ષત્રથી તારાની સંખ્યા—૩ ૩ ૫ ૧૦૦ ૨ ૨
૩૨ ૩ ૩ ૬ ૫ ૩ ૧ ૫ ૩ ૬ ૭ ૨ ૨ ૫ ૧ ૧ ૫ ૪ ૩ ૧૧
૪ ૪ એ જમ્ભવીસ નક્ષત્રના અનુક્રમે તારા અણવર્ણ.

જમ્ભવીસ નક્ષત્રનાં ઓત્રા—૧ સુદત્રણાવન ૨ સંખ્યાવન
૩ અગ્રણ ૪ કર્કણાવન, ૫ અનુકર્ણ ૬ ધનુષ્ય, ૭
પુષ્યાવન ૮ અશ્વાયન ૯ આર્જવેશ ૧૦ અભિવેશ ૧૧ મૌતમ
૧૨ ભાદ્રપદ ૧૩ લૌહિત્ય ૧૪ વાસીષ્ઠ ૧૫ અવમ અવન
૧૬ માંડવ્યાવન ૧૭ પૌર્ણમાસ ૧૮ ઓષઠાવન ૧૯ કાર્તિક,
૨ કૌશીક ૨૧ હજોવન, ૨૨ આમણાસ ૨૩ મૃગશિર ૨૪
જ્યેષ્ઠાવન ૨૫ લીળીશાવન ૨૬ કાત્યાવન ૨૭ અવધ્યાવન
અને ૨૮ આશ્વિન નક્ષત્રની જાહૃતિ તેમજ નક્ષત્રની મુદ્દતિ
જ્ઞાતજ કહી છે ત્યાંથી ભેવી.

જમ્ભવીસ નક્ષત્રમાં બાર મુળ નક્ષત્ર છે તેના નામા—૧
ધનિષ્ઠા ૨ ઉત્તરાશ્વાદૃપ ૩ અશ્વિની ૪ કૃતિકા ૫ સુમરાર,
૬ પુષ્ય ૭ મઘા ૮ ઉત્તરાશ્વિણી ૯ ચિત્રા ૧૦ વિશાખા,
૧૧ મૂળ ૧૨ ઉત્તરાશ્વા અને બાર નક્ષત્ર મુલોપમુળ છે તેનાં
નામ—૧ અશ્વીણત ૨ સતતિના, ૩ જ્યોત્ ૪ અનુશાધા
અને જ્યોત્ રણા તે ઉપમુલ અણવર્ણ.

ફરેક પુનમે નક્ષત્ર ભેજ ભેડે તેનાં નામા—આવણ માસની
પુનમે ત્રણ તથામાથી એક નક્ષત્ર ભેજ ભેડે, તે ૧ અશ્વીણત,

૨ શ્રવણ, ૩ ધનિષ્ઠા. એ ત્રણમાથી એક હોય, એમજ લાઠર-
વાની પુનમે પણ ત્રણમાથી એક હોય, તે ૧ સતલીષા, ૨
પૂર્વાભાદ્રપદ, ૩ ઉત્તરાભાદ્રપદ એ ત્રણમાથી એક હોય આસોની
પુનમે એમાથી એક હોય તે ૧ દેવતી, ૨ અશ્વિની, કાર્તિકી
પુનમે ૧ ભરણી, ૨ કૃતિકા, માગશર રેહિણી કે મૃગશર, પોપે
આર્દ્રા, પુનર્વસુ કે પુબ્ધ, મહાએ અશ્લેષા કે મધા; ફાગણે પૂર્વા-
ફાલ્ગુણી કે ઉત્તરાફાલ્ગુણી, ચતરે હસ્ત કે ચિત્રા, વૈશાખે સ્વાતિ
કે વિશાખા, જોઠે અનુરાધા, જ્યેષ્ઠા કે મુળ, અષાઢે પૂર્વાષાઢા
કે ઉત્તરાષાઢા, એ નક્ષત્ર કહ્યા તેમાથી ગમે તે એક નક્ષત્ર
પુનમે જોગ જોડે

અમાસના નક્ષત્ર — શ્રાવણ વદી અમાસે અશ્લેષા કે મધા
એ એમાથી એક હોય, ભાદ્રવા વદી અમાસે પૂર્વાફાલ્ગુણી કે
ઉત્તરાફાલ્ગુણી હોય, આસો વદી અમાસે હસ્ત કે ચિત્રા હોય,
કારતક વદી અમાસે સ્વાતિ કે વિશાખા હોય, માગશર વદી
અમાસે અનુરાધા, જોષા કે મુળ હોય, પોપ વદી અમાસે પૂર્વા-
ષાઢા કે ઉત્તરાષાઢા હોય, મહા વદી અમાસે અભીષે, શ્રવણ કે
ધનિષ્ઠા હોય, ફાગણ વદી અમાસે સતલીષા, પૂર્વાભાદ્રપદ કે
ઉત્તરાભાદ્રપદ હોય, ચૈત્ર વદી અમાસે દેવતી કે અશ્વિની હોય,
વૈશાખ વદી અમાસે ભરણી કે કૃતિકા હોય, જોઠ વદી અમાસે
રેહિણી કે મૃગશર હોય, અશાઢ વદી અમાસે આર્દ્રા, પુનર્વસુ
કે પુબ્ધ હોય. જ્યારે શ્રાવણની પુનમે જે નક્ષત્ર હોય તે જ
નક્ષત્ર મહા વદી અમાસે હોય, એમજ મહાની પુનમે જે નક્ષત્ર
હોય તે જ નક્ષત્ર શ્રાવણની અમાસે હોય, એ પ્રમાણે પુનમે
પુનમે તથા અમાસે અમાસે એમ જળે મહીનાને આતરે એના
એ જ નક્ષત્ર આવે

જ્ઞાન ભણવાનાં દસ નક્ષત્રનાં નામ:—૧ મૃગશર, ૨
આર્દ્રા, ૩ પુબ્ધ, ૪ પૂર્વાષાઢા, ૫ પૂર્વાભાદ્રપદ, ૬ પૂર્વાફાલ્ગુણી,
૭ મુલ, ૮ અશ્લેષા, ૯ હસ્ત, ૧૦ ચિત્રા, એ દસ નક્ષત્રમા

જ્ઞાન લક્ષ્યવાનો જાળવાસ કરે તો જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થાય અને વિપ્રત્યે
નાશ થાય. માટે જો નક્ષત્રમાં જ્ઞાન લક્ષ્યું મેલે છે એમ ધર્મજાન
સુત્રમાં કેવળજ્ઞાનીએ ફરમાવ્યું છે

રાત્રિ દિવસની પોરણી મરવાનું માન

આસાદે માસે કુપયા । પોપ માસે પચપ્પયા ॥

ચિષ્ઠા સોણસુ માસેસુ । વિપયા ફવફ પોરણી ॥૧॥

ભાવાર્થ—હકિણ દીશા તરફ થી રાખી લેતા રહેવું,
પછી ઠામે પગ જરા આગળ જમીન ઉપર લેણે દાખવે, અને
હકિણ ઉપર આંગળી સુધી, તે પગ અને આંગળીની નીચાનીને
હંમેશાં હકિમ દીશા તરફ પડે તે હાંથની નીચાની રાખી જમણા
પગથી હંમેશાં ભરવે. એટલે જો અપાઠ મહીનાની પુનમ હોય તો
પગલાંની હાંથાએ પોરણી આવે જાયવી. એમ યોગ શુદ્ધી પુનમે
બાર પગલે પોરણી, આસો અને ચૈત્રે ત્રણ પગલે પોરણી એ
વાદાના અનુસાર સંકેપથી પોરણી કરી. હવે વિસ્તારથી કહે
છે તે એવી રીતે કે અપાઠથી યોગ મહિના સુધી ફરક મહિને
બાર આંગળ હંમેશાં રાખવે, અને યોગથી અપાઠ મહિના સુધી
ફરક મહિને બાર બાર આંગળ હંમેશાં ઘટાડવે. એમકે, અપાઠ
શુદ્ધી પુનમે બે પગલે પોરણી, અને અપાઠ વધી અમાસે બે
પગલાં ને બે આંગળે પોરણી આવે આવણુ શુદ્ધી આઠમે બે
પગલાં ને ત્રણ આંગળે પોરણી આવે અને સાવણુ શુદ્ધી પુનમે
બે પગલાં ને બાર આંગળે પોરણી આવે, એમ ભાદરવા શુદ્ધી
પુનમે બે પગલાં ને આઠ આંગળે પોરણી આવે અને આસો
શુદ્ધી પુનમે બે પગલાં ને બાર આંગળે પોરણી આવે એટલે ત્રણ
પગલાં થયાં એક પગલાના બાર આંગળ સમજવા એમ જ કાર-
તક શુદ્ધી પુનમે ત્રણ પગલાં ને બાર આંગળ, માગધાર શુદ્ધી
પુનમે ત્રણ પગલાં ને આઠ આંગળ, યોગ શુદ્ધી પુનમે ત્રણ
પગલાં ને બાર આંગળ એટલે બાર પગલાં

મહા સુદિ પુનમથી ચાર ચાર આંગળ ઘટાડવા, એટલે મહા સુદિ પુનમે ત્રણ પગલાં ને આઠ આંગળે પોરશી આવે; કાગળ સુદિ પુનમે ત્રણ પગલાં ને ચાર આંગળે પોરશી આવે; ચૈત્રસુદિ ત્રણ પગલે પુનમે અને વશાખ સુદિ પુનમે બે પગલા ને આઠ આંગળે પોરશી આવે, જેઠ સુદિ પુનમે બે પગલાં ને ચાર આંગળે પોરશી આવે, અને અષાઢ સુદિ પુનમે બે પગલે પોરશી આવે.

પોરશી ભરવાની ખીજી રીત.—દક્ષિણ દીશા તરફ મેં રાખી જમીન ઉપર બેસવું, અને ડાબા હાથની વેંત યશ્વિમ દીશા તરફ જમીન ઉપર ઉભી રાખવી, તે વેતનો જે છાંયો હોય તેને જમણા હાથની આગળીએ નીશાન રાખવું, પછી તેજ વેંત જમીન ઉપર ઉઘી વાળવી, તેમા અષાઢ સુદિ પુનમે એક વેંત છાંયે પોરશી સમજવી. એમ મહિને મહિને બળે આગળ છાંયા પોષ સુદિ પુનમ સુધી વધારવી, એટલે પોષ સુદિ પુનમે બે વેંત છાંયે પોરશી આવે, અને પોષ સુદિ પુનમ પછી દરેક મહિને બળે આંગળ છાંયો ઘટાડવો, એટલે અષાઢ સુદિ પુનમે એક વેંત છાંયે પોરશી આવે.

પોરશીનું વિસ્તારથી માપ—અષાઢ સુદિ પુનમે એક વેંત છાંયે પોરશી આવે એક વેંતના બાર આગળ સમજવા. અષાઢ વદી આઠમે એક વેંત ને અડધા આંગળે પોરશી આવે, અષાઢ વદી અસાસે એક વેંત ને એક આંગળે પોરશી આવે, શ્રાવણ સુદિ આઠમે એક વેંત ને દોઢ આંગળે પોરશી આવે, શ્રાવણ સુદિ પુનમે એક વેંત ને બે આંગળે પોરશી આવે, ભાદરવા સુદિ પુનમે એક વેંત ને ચાર આંગળે પોરશી આવે, આશો સુદિ પુનમે એક વેંત ને છ આંગળે પોરશી આવે, કારતક સુદિ પુનમે એક વેંત ને આઠ આંગળે પોરશી આવે, માગશર સુદી પુનમે એક વેંત ને દશ આંગળે પોરશી આવે, અને પોષ સુદિ પુનમે એક વેંત ને બાર આંગળે (બે વેંતે) પોરશી આવે.

પોષ મહોનાથી આગળ ઘટાડવા એટલે મહા સુદી પુનમે

એક વેત ને હથ જાંજળે, ફાગણ સુદી પુનમી એક વેત ને જાઠ જાંજળે; ચૈત્ર સુદી પુનમી એક વેત ને છ જાંજળે, વૈશાખ સુદી પુનમી એક વેત ને વ્યાર જાંજળે જેઠ સુદી પુનમી એક વેત ને બે જાંજળે, અને જ્યેષ્ઠ સુદી પુનમી એક વેતે પાંચથી જાંજળે

દિવસની ઘડી જાણવાની રીત એટલે કેટલી ઘડી દિવસ વહયો તેની સમજ કહે છે—પ્રથમની રીતે વેતનો છાંમે જાણવો જેમકે છાંમે જણતા એક વેત ને જાઠ જાંજળ છાંમે છે, ત્યારે કેટલી ઘડી દિવસ વહયો તેની રીત—વતના બાર જાંજળ અને ઉપર જાઠ જાંજળ ઉમેરવા, એટલે બાર ને જાઠ વીસ જાંજળ થયા તે વીસમાંથી વઠધા બાક કરવા એટલે દશ રહ્યા; જે દશમાં બીજા સાત ઉમેરવા એટલે સત્તર થયા તેને એકસો વીસે ભાગતાં સત્તર સતા જોગણીયાસો એટલે સાતનો જાંક જા થો, તો સમજવું કે સાત ઘડી દિવસ વહયો હવે બીજી ઉદાહરણ કહે છે—એક વેત ને વ્યાર જાંજળ છાંમે છે તેનાં જાંજળ સોળ થયા, તેમાંથી વઠધા બાક કરતાં જાઠ રહ્યા તેમાં સાત ઉમેરવા પદર થાય, તેને એકસો વીસે ભાગતાં પદર બહા વીસુસો એટલે જાઠનો જાંક જા થો માટે જાઠ ઘડી દિવસ વહયો જાણવો હવે ત્રીજી ઉદાહરણ કહે છે જેમકે, બે વેત છાંમે છે એટલે બેવીસ જાંજળ છાંમે થઈ તેમાંથી વઠધા બાક કરતાં બાર રહ્યા, તેમાં સાત ઉમેરતાં જોગણીયા થયા તેને એકસો વીસે ભાગતાં જોગણી છઠ્ઠે જોદોતેરસો એટલે ૭ ઘડી દિવસ વહયો સમજવો, જે પ્રમાણે દિવસની ઘડીક પ્રમાણ સમજવું

કયે મહિને કેટલી ઘડીનો પહોર થાય તે કહે છે—જ્યેષ્ઠ સુદી પુનમી છત્રીસ ઘડીનો દિવસ અને ધોતીસ ઘડીની રાત્રી છે * તે જ્યેષ્ઠ સુદી ૧૫ થી ગણતાં દરેક મહિને બે ઘડી દિવસ ઘટા થો અને બે ઘડી રાત્રી વધારવી જેથી ધોતી સુદી

૧૫મે ચોવીસ ઘડીનો દીવસ, અને છત્રીસ ઘડીની રાત્રી થાય એમ પોષ સુદ ૧૫ થી અષાઠ સુદ ૧૫ સુધી ગળખે ઘડી દરેક મહિને વધારવી અને રાત્રી ગળખે ઘડી ઘટાડવી એટલે અષાઠ સુદિ ૧૫ ને દિવસે છત્રીસ ઘડીનો દીવસ અને ચોવીસ ઘડીની રાત્રી થાય. તે દિવસ ને રાત્રીના પ્રમાણુમા ચોથા ભાગની પોરશી સમજવી એટલે અષાઠ સુદી ૧૫મે છત્રીસ ઘડીનો દિવસ છે ત્યારે નવ ઘડીની પોરશી અને અષાઠ વદી અમાસને દિવસે પોણા નવ ઘડીની પોરશી સમજવી. શ્રાવણ સુદી પુનમે સાડા આઠ ઘડીની પોરશી. એમ ભાદરવા સુદી પુનમે આઠ ઘડીની પોરશી. આસો સુદી પુનમે સાડાસાત ઘડીની પોરશી, અને એ પ્રમાણુ પોષ સુદિ પુનમે છ ઘડીની પોરશી સમજવી. પોષ સુદી પુનમથી દિવસ વધે છે માટે મહિને એ ઘડી વધારતા અષાઠ સુદ પુનમે નવ ઘડીની પોરશી થાય. એવીજ રીતે દિવસ પ્રમાણુ ચોઘડીયા પણ સમજવા પોષ સુદિ પુનમે ત્રણ ઘડીનુ ચોઘડીયુ અને અષાઠ સુદી પુનમે સાડાચાર ઘડીનુ ચોઘડીકિ ગળણુ

નક્ષત્રને આધારે રાત્રીની પોરશીનુ અનુમાન—જે મહિને જે નક્ષત્રો રાત પુરી કરે એટલે પશ્ચિમ દિશાએ સૂર્ય અસ્ત થાય તેની સાથેજ પૂર્વ દીશામા નક્ષત્ર ઉદય થાય. તેને આધારે સમજણુ કે, ચોથે ભાગે નક્ષત્ર આવ્યુ હોય તો સમજણુ, કે પહોર રાત્રી ગઇ, મધ્યમાં આવ્યુ હોય તો મધ્ય રાત્રી સમજવી, અને ચોથે ભાગે રહ્યુ હોય તો પાછલી રાત્રી સમજવી. એને આધારે મહાત્માઓ ધર્મ કરણી, નિદ્રા વગેરે પોતાના ધર્મ કૃત્યો કરે છે.

કયે મહિને કેટલા નક્ષત્રો રાત્રી પુરી કરે તે કહે છે — શ્રાવણ મહિને ચાર નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેના નામ—૧ ઉત્તરા પાઠા ચૌદ દિવસ સુધી રહે, ૨ અભિજીત સાત દિવસ સુધી, ૩ શ્રાવણ આઠ દિવસ સુધી, ૪ ધનિષ્ઠા એક દિવસ સુધી, એમ ચાર નક્ષત્ર મળી એક મહિનો પુરો કરે. ભાદરવા મહિને ચાર નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેના નામ—૧ ધનિષ્ઠા ચૌદ દિવસ, ૨ સતભીષા

સાત દિવસ, ૩ પૂર્વો ભાદ્રપદ આઠ દિવસ ૪ ઉત્તર ભાદ્રપદ એક
 દિવસ. આસો મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ ઉત્તર ભાદ્રપદ વૈશાક દિવસ ૨ દેવતી, પદર દિવસ ૩ અશ્વિની
 એક દિવસ. કારતક મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ અશ્વિની વૈશાક દિવસ, ૨ ભરણી પદર દિવસ, ૩ કૃતિકા એક
 દિવસ. માગશર મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ કૃતિકા પદર દિવસ ૨ શકિણી વૈશાક દિવસ, ૩ મુગશર એક દિવસ
 પોષ મહિને ચાર નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ મુગશર વૈશાક દિવસ ૨ આદ્રા આઠ દિવસ ૩ પુનર્વસુ સાત દિવસ ૪ પુષ્ય
 એક દિવસ મહા મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ પુષ્ય વૈશાક દિવસ ૨ અશ્લેષા પદર દિવસ ૩ મઘા એક
 દિવસ. ફાલગુ મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ મઘા વૈશાક દિવસ ૨ પૂર્વોદયસુધી ૧૫ દિવસ, ૩ ઉત્તર ફાલગુ
 એક દિવસ ચૈત્ર મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ ઉત્તર ફાલગુ વૈશાક દિવસ, ૨ કૃત્તિકા પદર દિવસ ૩ ચિત્ર
 એક દિવસ વૈશાખ મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં
 નામ—
 ૧ ચિત્ર વૈશાક દિવસ, ૨ સ્વાતિ પદર દિવસ ૩ વિશાખા
 એક દિવસ. જ્યેષ્ઠ મહિને ચાર નક્ષત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—
 ૧ વિશાખા વૈશાક દિવસ ૨ અનુષાઠ્યા આઠ દિવસ, ૩ જ્યેષ્ઠ સાત
 દિવસ. ૪ અસલ એક દિવસ અષાઢ મહિને ત્રણ નક્ષત્ર રાત્રી પુરી
 કરે તેનાં નામ—
 ૧ અસલ વૈશાક દિવસ ૨ પૂર્વોદય પદર દિવસ
 ૩ ઉત્તરાષાઢ એક દિવસ એ પ્રમાણે નક્ષત્રના આધારે પાંચથી
 અમળની, શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રને આધારે આ અનુમાન ચલે છે

દીક્ષા વિષે.

દીક્ષા દેવાના નક્ષત્ર — ૧ પુનર્વસુ, ૨ પુષ્ય, ૩ સ્વાતી, ૪ અનુરાધા, ૫ હસ્ત, ૬ શ્રવણ, ૭ ધનિષ્ઠા, ૮ રેવતી, ૯ રોહિણી, ૧૦ અશ્વિની, ૧૧ સત્ત્વીયા, ૧૨ ઉત્તરાષાઢા, ૧૩ ઉત્તરભાદ્રપદ, ૧૪ ઉત્તરાશ્લેષ્ણી; એ ચૌદ નક્ષત્રોમાં દીક્ષા દેવી.

દીક્ષા દેવાની તીથી — એકમ, બીજ, ત્રીજ, ચોથ, પાંચમ, દશમ, અગીઆરશ, બારશ, અને તેરશ.

દીક્ષા દેવાના વાર — શનિવાર, સોમવાર, બુધવાર, ગુરુવાર અને શુક્રવાર. એ વાર અને ઉપર બતાવેલી તીથીમા આગળ બતાવેલા ચંદ્રનું બળ જોઈને દીક્ષા દેવી, એમ મહોટા પુરુષો કહે છે. (કોઈક પાનામા લખ્યું છે.) વિશેષમાં ચૈત્ર અને જ્યેષ્ઠ માસમાં દીક્ષા આપવી નહીં આપે તો વિધિ થાય એમ અનુભવીઓ કહે છે.

ગરોળી વિચાર.

૧ જમતા ભાણામા ગરોળી પડે તો તે માણસ મહા સુખ પામે. ૨ ઘોળી ગરોળી માથા ઉપર પડે તો છત્ર ધરાવે એટલે રાજ્ય તરફથી સુખ મળે. ૩ કાળી ગરોળી માથા ઉપર પડે તો કોઈ જાતનું દુઃખ ભોગવવું પડે. ૪ કાળી કે ઘોળી ગમે તે ગરોળી કપાળ ઉપર પડે તો ધનનો લાભ થાય. ૫ આંખ ઉપર પડે તો પોતાના ઘણી, સ્વામી કે પોષકનો નાશ થાય. ૬ ઉપલા હોઠ ઉપર પડે તો ધનનો નાશ થાય. ૭ નીચેના હોઠ ઉપર પડે તો હાથ બધાવે ૮ નાક ઉપર પડે તો રાજ્ય તરફથી દુઃખ થાય ૯ જમણે કાને પડે તો ધનની હાની થાય. ૧૦ ડાબે કાને પડે તો ધનની પ્રાપ્તિ થાય ૧૧ ફેડ ઉપર પડે તો કોઈ પક્ષ જાતનું નુકશાન થાય. ૧૨ જમણા હાથ ઉપર પડે તો કલેશ વઢવાડ થાય. ૧૩ ડાબા હાથ ઉપર પડે તો બધન કરાવે ૧૪ ગળા ઉપર પડે તો ગાળકનો નાશ થાય. ૧૫ પેટ ઉપર પડે તો

પુત્ર તરફથી કુળ થાય ૧૬ જમણી ઠેક ઉપર પડે તો પુત્રી
તરફથી પીડા તથા કલેશ થાય. ૧૭ પુઠ ઉપર પડે તો શામ
થાય. ૧૮ કુળ ઉપર પડે તો વિપ્નનો નાશ થાય. ૧૯ યોગ્યમ્
પડે તો પુત્રની આશા પુરી થાય ૨ જરઠા ઉપર પડે તો
શાન્ત તરફથી માન મળે ૨૧ જમણા પત્રની મુટી ઉપર પડે
તો પોતાના વડીલને માથે દુઃખ આવે. ૨૨ ઠાળા પત્રની મુટી
ઉપર પડે તો વડીલોને સુખી રહે. ૨૩ પત્રની અંજળી ઉપર
પડે તો સામુ મરે. ૨૪ પત્રના તળીઆ ઉપર પડે તો દૂર ઝુકા
દૂરી ભવાનું થાય.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે સર્વે યોગ સમજવા; પણ એટલો ફેર
છે કે સર્વે ઠેકણે ધોળી જરોળી પડે તો સારી અને કાળી
જરોળી પડે તો અનિષ્ટ બાબતી

ફંકિંકુ અથવા યોધાના ઘર વિષે

એકમ ને રાત્રીવાર, બીજ ને શુક્રવાર, ત્રીજ ને સુરવાર,
ચોથ ને સુખવાર, પાંચમ ને મળવાર, છઠ્ઠ ને સોમવાર અને
આવમ ને રવિવાર હોય તો એ દિવસે ફંકિંકુ અથવા યોધાનું
ઘર કહે છે તે દિવસે શુભ કામ ન કરવું વિકાર ન કરવો,
આત્મમાંસ જવું હોય તો તે દિવસે ગામમાં ન પેસવું. તે સિવાય
કોઈ પણ શુભ કામ ન કરવું. જદ્રમા અ યુજ હોય તો પણ શુભ
કામ ન કરવું એમ ઠેકણાક આચાર્યો કહે છે.

યોધાનું ઘર બધાની રીતઃ—મુસલમાનની જે તારીખ
હોય તે તારીખ લેવી.† એ તારીખમાં બીજા દિ ઉમેરવા અને
રત્રીવારથી વાર ઉમેરવા એ સર્વેને લેખા કરી આદેશનમાં જે
વધે તેટલાનું ઘર સમજવું કોઈ ન વધે તો યોધાનું ઘર સમ

† મુસલમાનની તારીખ લેવાનું કારણ એટલું છે કે આપણમાં તીથી
વધે તથા થડે તે વખતે માણસ મજાનું મુઝાવ તેથી તે તારીખ લીધી છે,
આથી તે જે ઉમેરવાના છે તે એકમ ને બીજ સમજવી.

જલુ તેમા પરગામ જલુ હોય તો, પહેલાનું ઘર શ્રેષ્ઠ, ગામમાં અથવા ઘરમા પ્રવેશ કરવો હોય તો ખીજનું ઘર શ્રેષ્ઠ, અને રાજકાજના કામમા ત્રીજનું ઘર શ્રેષ્ઠ સમજવુ. જો ચોથાના ઘરમાં જાય અથવા કામ કરે તો મરે નહીં તો માંદો પડે.

ગ્રહ શાન્તિ કરવાનો જાપ.

માણુસોને એક પછી એક નવ ગ્રહ હમેશાં સારા માઠા આવે જાય છે તે વખતે માઠા ગ્રહમા માણુસ આકુળવ્યાકુળ બની આમતેમ ઢોડાઢોડ કરે છે, પણ તેમ ન કરતા જાપ કરવાથી ગ્રહ શાન્ત થાય છે. તે જાપ કરવાની રીત નીચે પ્રમાણે:—

સુર્યની દશાનો જાપ:—રાતાં વચ્ચ તથા રાતી નવકારવાળી ધારણુ કરી પૂર્વ તથા ઉત્તર દીશા તરફ બેસી સવારમાં સૂર્યની દશા હોય ત્યાં સુધી ઐં હ્રૌં પદ્મપ્રભુ નમસ્તુભ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ આ મંત્ર બાણી એક મણુકો મુકવો, અને એમ એક આખી નવકારવાળી ફેરવવી.

ચંદ્રની દશાનો જાપ:—ઘોળાં વચ્ચ તથા ઘોળી નવકારવાળી ધારણુ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ઐં હ્રૌં ચંદ્રપ્રભુ નમસ્તુભ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બાણી એક નવકારવાળી ફેરવવી.

મંગળની દશાનો જાપ:—રાતાં વચ્ચ તથા રાતી નવકારવાળી ધારણુ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ઐં હ્રૌં વાસુપૃથ્વ્ય પ્રભુ નમસ્તુભ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બાણી એક નવકારવાળી ફેરવવી.

બુધની દશાનો જાપ:—પીળાં વચ્ચ તથા પીળી નવકારવાળી ધારણુ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ઐં હ્રૌં શાન્તિનાથ પ્રભુ નમસ્તુભ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બાણી એક નવકારવાળી ફેરવવી.

શુક્રની દશાનો જાપ:—પીળાં વચ્ચ તથા પીળી નવકાર-

વાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે કરી હોઈ ત્રણમંદિર પ્રમુ
નમસ્તુમ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બોલી એક
નવકાશવાળી ફેરવવી.

શુક્રની દશાનો બાપા—ધોળાં વસ્ત્ર તથા ધોળી નવકાશ
વાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે કરી હોઈ સુવિચિત્રાવ પ્રમુ
નમસ્તુમ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બોલી એક
નવકાશવાળી ફેરવવી.

શનિની દશાનો બાપા—ધોળાં વસ્ત્ર તથા કાળી નવકાશ
વાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે કરી હોઈ, મુનીસુવત પ્રમુ
નમસ્તુમ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બોલી એક
નવકાશવાળી ફેરવવી.

રાહુની દશાનો બાપા—પીળાં વસ્ત્ર તથા પીળી નવકાશ
વાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે કરી હોઈ જેમીનાવ પ્રમુ
નમસ્તુમ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બોલી એક
નવકાશવાળી ફેરવવી.

કેતુની દશાનો બાપા—લીલાં વસ્ત્ર તથા લીલી નવકાશ
વાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે કરી હોઈ પાર્શ્વનાવ પ્રમુ
નમસ્તુમ્યમ્ મમ શાન્તિ શાન્તિ એ પ્રમાણે મંત્ર બોલી એક
નવકાશવાળી ફેરવવી.

અથ શ્રી ગ્રહ દર્પણ ફલ વિષે.

સૂર્યના બારે બાવનું ફળ.

૧ સૂર્ય પહેલાં બાવ (સપ્ત)મા ઈંડા દોષ તે શરીર લાગુ,
શ્રી અને વાસોથી દુઃખી, વાતવિત્તનો રાગી પિસાની
તળીવાળો, સ્વભાવે કાંઈ રહ્ય વર્ણનો, અને ઘડી ઘડીમાં ચીડ
વાઈ જનારો (મિથ્યા વીર્ય સ્ખલિત કરનારો), પણ ઊભનો
અર્થવા સ્વગ્રહી એટલે પોતાની સારીમાં ઈંડા દોષ તે તે મનુષ્ય

ક્રીતિવાળો, બળવાળો, અને લાંબી નજરવાળો જાણવો, અને નીચનો હોય તો પ્રતાપી હોય પણ જ્ઞાનનો દ્વેષ કરે, દારિદ્રી તથા નેત્રના રોગવાળો હોય, અને ચંદ્રના ઘરમાં એટલે કંઈ રાશીમાં બેઠો હોય તો જ્ઞાની અને પાણીથી ટપકતી આંખોવાળો જાણવો. અને તે શનિના ઘરમાં એટલે મકર અગર કુંભ રાશીનો હોય તો છાતીની પીડાવાળો જાણવો. શુક્રના ઘરમાં એટલે ધન અગર મીન રાશીનો હોય તો સ્ત્રીની સેવા કરનારો જાણવો. જો બુધના ઘરમાં એટલે મીથુન કે કન્યા રાશીનો હોય તો તેને કન્યાની પ્રજા હોય તેમજ સ્ત્રીહીન એટલે સ્ત્રીના સુખ વગરનો, અને જો શુક્રના ઘરનો એટલે વરખ યા તુલા રાશીનો હોય તો કૃતદ્વિ અને સ્ત્રીના સુખ વગરનો, અને મગળના ઘરનો એટલે મેષ યા વૃશ્ચિક રાશીનો હોય તો પ્રતાપી, વાચાળ, વેપારમાં કુશળ અને અતરંગળના રોગવાળો જાણવો.

૨ સૂર્ય ખીજે ભાવે બેઠો હોય તો કુટુંબમાં કલેશ કરનાર, અપજ્ઞશ પામનાર, અને ગરમીની પીડાવાળો જાણવો. સુખમાં રોગ, રાજના દડથી ધનનો નાશ, પણ તેમાં સ્વચ્છી અથવા ઊંચનો હોય તો ધનવાન, વિદ્વાન, અને નેત્રનો રોગી, વેપારમાં કુશળ અને તેજસ્વી જાણવો તેમજ પોતાના પરાક્રમથી ધન પેદા કરે, વાચાળ, તથા જ્ઞાની જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધનવાન, વાચાળ, કુટુંબના સુખવાળો, તથા મિત્રને સારું ધન ખર્ચ કરનારો જાણવો. બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો જ્ઞાની, કુટુંબના કલેશવાળો, અને તેની પાસે ધન આવે જાય. જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો કુટુંબનો કલેષી, તથા ધન આવે તે ખર્ચી નાખે તેવો જાણવો, શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન નાશ પામે કુટુંબનો કલેશી જાણવો, અને જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો કુટુંબમાં સુખી જાણવો, મગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધન મેળવે તથા વાચાળ જાણવો.

૩ સૂર્ય ત્રીજા ભાવે સ્વચ્છી અથવા ઊંચનો હોય તો બુદ્ધિ-શાળી, ભાડુના અને આકરના સુખવાળો જાણવો. જો શુક્રના ઘરમાં

ઊઠા હોય તો ભાંડુના કહવાળો અને બાકરના કુખવાળો બહુવે,
 વાદના ઘરમાં ઊઠા હોય તો ભાંડુના મુખવાળો, સારા ઉલમવાળો,
 બાકરવાળો સારા બાવલવાળો, સારા કર્મ કરનારો અને ચારી
 કાન્તિવાળો બહુવે. જો પુષ્પના ઘરમાં ઊઠા હોય તો શુભવત્સવી
 ક્ષિતિવાળો પુત્રિવાળો, અને ચાંદા ભાંડુવાળો બહુવે. જો મગ
 ઝના ઘરમાં ઊઠા હોય તો તેને ભાંડુ હોય નહીં બલકા હોય
 તો ભાંડુ સાથે કુસપ બહુવે. શુભના ઘરમાં ઊઠા હોય તો ભાંડુ
 સાથે મિત્રતા હોય બાકર કુહ મળે ને પોતાનું ધન પોતે
 લોભવનારો બહુવે. જો શનીના ઘરનો હોય તો ભાંડુનો નાશ
 થાય, બાકર કુહ મળે અને નાસ્તિક થાય.

૪ સૂર્ય પાંચમા ભાવે ઊઠે હોય તો, મુખ શાન્તિ વિનાનો,
 ઉપાધીઓથી ભરપુર અને માતા પિતાથી દુઃખી બહુવે. પણ
 સૂર્ય સ્વમંદ્રી જન્મવા જીવનો હોય તો વાકનના મુખવાળો,
 વેલથી માતા પોતાના મુખવાળો અને જાબજાણી બહુવે
 જો માતા ભાવમાં મિત્ર ઘર, જેતર, વાદી, મુખ, માતા, વાકન
 પશુ, વાચ, હેસ, કુવા, નવાણુ એટલી બાળતોનું બેવાવ છે જે
 બાળતોનો મુખી બહુવે. જો શુભના ઘરનો હોય તો માતા
 પિતાનો દુઃખી, પશુની માત્રવાળો અને સ્થાનક નાશ પામે. જો
 પુષ્પના ઘરનો હોય તો માતા પિતાનો મુખી, વેલવાળો, કમિયા
 માતાના શોભવાળો, બહુકારી અને શુભ પીઠાવાળો બહુવે. જો
 ચન્દ્રના ઘરનો હોય તો જેતર, વાદી તથા ઘરના મુખવાળો
 બહુવે. મગજના ઘરમાં ઊઠા હોય તો મિત્ર વણા હોય પણ
 તેનાથી નિરુદ્ધ થાય. જો શનિના ઘરમાં ઊઠે હોય તો ચરીર,
 ખોટવાળો, બહુકારી નિરોધ બાંધનારો, અને તેનું ચરીર ઝરમ
 રહે તથા ઈંદ્રીની પીઠાવાળો બહુવે.

૫ સૂર્ય પાંચમા ભાવે ઊઠે હોય તો સ્વભાવે કોપી, સત્ય
 પ્રીયતા, અને સતતવીથી દુઃખી બહુવે. પણ પોતાની સચીને
 અર્ધોત્ર જીવનો હોય તો તે માણસ પાંચમા ભાવનો મુખી
 બહુવે. અને જો પાંચમા ભાવમાં શુદ્ધિ, વિદ્યા, સત્યાન મંગ,

વિવેક, શક્તિ, વિગેરે જોવાય છે. એ તમામ બાબતનો સુખી જાણુવો. અને જો શુકના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્ર વગરનો, બ્રમ બુદ્ધિવાળો, ક્રોધી, થોડી વિદ્યાવાળો જાણુવો. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો મદ બુદ્ધિવાળો જાણુવો, અને પુત્ર સાથે અણબનાવ થાય. જો ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઉતાવળી બુદ્ધિવાળો અને તેને કન્યાની પ્રજા થાય, મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો એકાદ પુત્ર થાય, પણ તે પુત્ર પરાક્રમી હોય. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો એક અથવા બે પુત્ર હોય. ઉતાવળી બુદ્ધિવાળો, પુત્ર સાથે કોઈ કોઈ વખતે વિરોધ થાય, મલેન્દ્ર રાજાની વિદ્યા થકી ધન પ્રાપ્તિ થાય. અને જો શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્ર વગરનો, નિર્ભળ બુદ્ધિવાળો, જ્ઞાની, ધર્મ તથા પુણ્ય ઉપર પ્રીતિવાળો થાય.

૬ સૂર્ય છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય તો શત્રુઓનો નાશ, નિરોગી શરીરવાળો, મોસાળથી દુખી, અને મુસાફરીમાં હેરાન થનારો જાણુવો. પણ પોતાની રાશીનો અથવા જિંચનો હોય તો મોસાળ પક્ષથી સુખી, શત્રુ અને રોગ રહિત જાણુવો. શુકના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ અને શત્રુથી દુખી, મોસાળનો નાશ કરનારો જાણુવો. બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શત્રુ વગરનો, કદ્દ પ્રકૃતિનો હોય. ચંદ્રની રાશીમાં હોય તો દમીયલ જાણુવો. શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ, શત્રુનો નાશ કરનારો, મોસાળનો સુખી જાણુવો. શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ, શત્રુનો વધારો કરનારો, મોસાળના સુખ વગરનો જાણુવો. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગ અને શત્રુ થાય નહિ અને મોસાળના સુખ વગરનો જાણુવો.

૭ સૂર્ય સાતમે ભાવે બેઠો હોય તો સ્ત્રીથી દુખી, શરીરે નિર્ભળ, આખોની પીઠાવાળો, અદેખો, અને નીંદ્રા રહિત જાણુવો. પોતાની રાશી અથવા જિંચનો હોય તો સ્ત્રીના સુખવાળો, અને વેપારમાં લાભ પામનારો જાણુવો. જો શુકના ઘરમાં બેઠો હોય

તો મોટી ઈમરે સ્ત્રી મળે પણ તે અભિચારી હોય એવી સ્ત્રીની સાથે જાણનાં રહે. મજનના ઘરમાં બેઠો હોય તો બે સ્ત્રીવાળો સુસાદરી ઠરનારો બાલુવો. જુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો દારૂ-દીઓ, હલકો ખોરાક ખાનારો, નફટાઈથી ખુશ રહેનારો, ચન્દના ઘરમાં હોય તો આનંદિય બિતાવાળો, શરીરે બરમીની પીઠ વાળો બાલુવો. શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીના મુખ વગરનો, વેપારમાં લાજ નહિ પામનારો અને બીકલું બાલુવો. શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો વેપારમાં કુશળ અને લાજ મેળવનારો બાલુવો.

૮ સૂર્ય આઠમા ભાવે બેઠો હોય તો પૈશાચી દુઝળી લંપટ ભુકુ બોલનાર અભિચારી, જમણ વસ્તુ ખાનાર મહિસ પાન સેવનાર અને સુહાનો રેણી બાલુવો. પણ પોતાની શક્તિના જાણવા જીવનો હોય તો લાંબુ આયુષ્ય લોગવનારનો બાલુવો. શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્રના મુખ વગરનો દારિદ્રિ બાલુવો. મંજનના ઘરમાં બેઠો હોય તો નેત્રનો રેણી શરીરે બરમીની પીઠવાળો બાલુવો. જુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો હંમેશનો મટિ અને સ્ત્રી તથા વેપારની ચિન્તાવાળો, શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો રેણી અને ધનથી દુઝળી બાલુવો. શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો અસ્થ આયુષી અને ધન વગરનો બાલુવો. ચન્દ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો હંમેશ રોગી બાલુવો.

૯ સૂર્ય નવમા ભાવે બેઠો હોય તો, ધન પર મહા શાજનારો, કુટુંબથી દુઝળી ધર્મ ક્રિયા અને તપ કરનારો હોય. ૧૦ પણ પોતાની શક્તિ જાણવા જીવનો હોય તો પુત્રવશાળી ધન, વેસવ અને પુત્રના મુખવાળો બાલુવો. શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ઘોડા આગવાળો. આ બાપથી વિશેષ કરનારો બાલુવો. જુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્ર અને સ્ત્રીના મુખવાળો બાલુવો. શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો માન્યાવળા મુખવાળો સુસાદરીનો ચોખ્ખો બાલુવો. શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો હંમેશનીય ધર્મ સંકેત બાલુવો. મંજનના ઘરમાં બેઠો હોય તો ચાપ છુલ્લો.

નિચ્ચ કર્મ કરનારો હોય છે. અને ચન્દ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો મુસાફરીનો શોખીન, પરદેશથી લાગ્યનો ઉદય થાય છે

૧૦. સૂર્ય દશમા ભાવે બેઠો હોય તો, માને દુઃખી કરનારો, મિત્ર અને સગાંઓથી વેર રાખનારો, મજુરી કરી પેટ ભરનારો, સ્થાન વગરનો જાણવો. પણ જો પોતાની રાશીનો અથવા જાંચનો હોય તો રાજદરબારના સુખવાળો, પિતાથી સુખ પામવાવાળો, માન આપડવાળો, રાજ વૈભવવાળો જાણવો શુકના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતા પિતાનું સુખ થોડું જાણવું રાજ દરબારથી અપજ્ઞશ અને વેપારમાં લાભ નહિ મેળવનારો જાણવો જો ચન્દ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો કીર્તિવાળો જાણવો, બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજની મહેરબાની મેળવે. શુરના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજથી ધન મેળવે. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજ્ય તરફથી કીર્તિ મેળવે શનીના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતા પિતાના સુખ વગરનો, રાજદરબારથી અપમાન પામનારો અને વેપાર વગરનો હોય છે.

૧૧. સૂર્ય અગીયારમાં ભાવે બેઠો હોય તો મોટો અધિકારી ખની રાજ્યથી ધન પેદા કરનારો, પ્રતાપી, શત્રુઓનો પરાજય કરનારો, પોતાના પરાક્રમથી ધન મેળવનાર, તામસ ગુણવાળો સતતીથી દુઃખી હોય છે પણ જો પોતાની રાશીનો અથવા ઉચ્ચ રાશીનો હોય તો દરેક જગ્યાએથી લાભ મેળવનાર, વસ્ત્ર આભુષણ વિગેરેથી સુખી જાણવો, શુકના ઘરમાં બેઠો હોય તો લાભ વિનાનો, સત્તાનથી દુઃખી જાણવો, શનીના ઘરમાં બેઠો હોય તો મૂર્ખ પુત્ર ઉત્પન્ન કરનારો, નીચ માણસથી નુકશાન પામનારો, અને સ્વભાવે ક્રોધ હોય છે. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિ અને સત્તાનથી ખીટા પામનારો, અને પૈસાનો લાભ મેળવનારો હોય છે. શુરના ઘરમાં બેઠો હોય તો બુદ્ધિ શાળી, છોકરાવાળો, અને હમેશા લાભ મેળવનારો હોય છે, ચન્દ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો વસ્ત્રાભુષણ અને સત્તાનથી સુખી જાણવો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો કીર્તિવાળો અને ધનવાન જાણવો.

૧૨ સૂર્ય જારમા આવે બિઠા હોય તો જાએનો રાશી, શત્રુઓથી વેરભરેલો જનીતિથી લાલ મેળવનાર પૈસાનો ઉઠાઉ, અને જરૂર પડે જાર પૈસાની તળીવાળો, મોટાઈ વિનાનો પણ બે પોતાની રાશીનો અથવા ઉચ્ચ રાશીનો હોય તો પૂરવશાળી, કલ્પસ, અને કોઈ વખત સારા કામમાં પૈસા ખર્ચનાર, શુભ વરમાં બિઠા હોય તો પાપી ઉઠાઉઝીર બાણવે, રાશીના વરમાં બિઠા હોય તો રોગી અને પાપના કામમાં પૈસા ખર્ચનાર હોય છે મજનના વરમાં બિઠા હોય તો પરદેશમાં રહેનારો મતિબદ્ધ, બનારો હથાકીન હોય છે જુખના વરમાં હોય તો ગરીબ, મુખ વગરનો હોય છે શુભના વરમાં બિઠા હોય તો સામા કામમાં પૈસા વાપરનારો થતો અને મુખ થોડું લોભવનારો હોય છે અન્નના વરમાં બિઠા હોય તો શુભ માર્ગમાં થતો ખર્ચનારો અને જળાશય બધાવનારો હોય છે.

અન્નના ખાદે આવવનું ફળ

૧ અન્ન પહેલાં આવે બિઠા હોય અને મેષ, વૃષભ, કે કર્કનો હોય તો ઉચ્ચ જ શરીરવાળો, અસ્થિર ચિત્તવાળો જ્ઞાનદી, સામ્બધાન, અને સારી કાંતિવાળો હોય છે બે મજનના વરમાં બિઠા હોય તો ઘણી અને શસ્ત્રીના રાત્રવાળો બાણવે, શુભના વરમાં બિઠા હોય તો હાલના વરદવાળો બાણવે, ને જુખના વરમાં હોય તો સામ્બધાળી અને મુખી, અને પોતાના કુળમાં મુખ્ય અધિકારી બાણવે શુભની રાશીમાં બિઠા હોય તો વિદ્વાન બાણવે, રાશીની રાશીમાં બિઠા હોય તો કઠુપે, અને મોટા ઘણવાળો અને હંમેશા રોગી બાણવે બે સૂર્યની રાશીમાં બિઠા હોય તો નેત્રનો રોગી (મોટીવાળા પાણી તથા બામરના હરદવાળો) બાણવે.

૨ અન્ન બીજા આવે બિઠા હોય અને પોતાની રાશીનો અથવા ઉચ્ચનો હોય તો થતો કુટુંબથી મુખી મજનના વરમાં કે ક્ષીણ કળાનો હોય તો શરિરી તથા કુટુંબથી મુખી બાણવે.

બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન અને વૈભવથી સુખી જાણવો.
શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો વાચાળ અને પ્રતાપી જાણવો.
શનીની રાશીમાં બેઠો હોય તો ધન વિનાનો જાણવો. સૂર્યની
રાશીમાં બેઠો હોય તો કમની પીડાવાળો, કુટુંબથી દુઃખી જાણવો.
શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન અને કુટુંબથી સુખી જાણવો.

૩. ચન્દ્ર ત્રીજા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીને
અથવા જિંચનો હોય તો પરાક્રમી, ક્રોધ મેળવનાર, સ્ત્રી સાથે
વિનોદ કરનાર, ભાડુથી સુખી અને વ્રત નિયમમાં રહેનારો
જાણવો મંગળના ઘરમાં હોય તો ભાંડું વગરનો, આળસુ અને
નિરૂધમી હોય છે. બુધના ઘરમાં હોય તો પરાક્રમ વિનાનો જાણવો.
શુક્રના ઘરમાં હોય તો મધ્યમ પરાક્રમી જાણવો સૂર્યના ઘરમાં
હોય તો આક્રમ્યગતી કરનારો, વાયડો હોય છે શુક્રના ઘરમાં
હોય તો ભાડુંના સુખવાળો, પરાક્રમી અને ધનવાળો હોય છે.
શનીના ઘરમાં હોય તો ભાંડુંના થોડા સુખવાળો, પુણ્યશાળી,
ભાગ્યવાન અને પરાક્રમી હોય છે.

૪ ચન્દ્ર ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો ભાઈઓ અથવા
મિત્રોની લાગવગથી રાજ્યમાં મોટો અધિકારી થાય, પુત્ર તથા
સ્ત્રીઓથી સારું સુખ લોગવે પણ આયુષ્યના પહેલા અર્ધ ભાગમાં
તે સુખ મળે નહિ. પણ જો ચન્દ્ર ચોથા ભાવે પોતાની રાશીને
કે જિંચનો હોય તો માતાનું સુખ, ઘર, ખેતર, વાડીનું સુખ
મિત્ર અને વાહનનું સુખ, પશુ તથા સ્થાનકનું સુખ લોગવે
અને જો મંગલના ઘરમાં હોય તો શરીરે દુઃખી, માતા અને
મિત્રનું સુખ થોડું લોગવે. જો શુક્રના ઘરમાં હોય તો માતા રોગી
રહે, બુધના ઘરમાં હોય તો ખીણ સ્ત્રીને ધાવીને મોટો થાય,
શુક્રના ઘરમાં હોય તો મીઠા લોજન જમે અને અનેક જાતના
વૈભવો લોગવે. શનીના ઘરમાં હોય તો પરસ્પરી પર મોહ રાખે
પણ માતા પિતાથી સુખી, ઘર, પશુ, વાહન, ખેતર અને ઘણા
મિત્રો મળે, વૈભવ લોગવે અને સૂર્યના ઘરમાં હોય તો પોતે
તથા માતા રોગી રહે.

૫ જ રૂ પાંચમાં જાવે ઠેઠા હોય તો સત્તાનથી, મુખી, નિમળ બુદ્ધિ, જમીન અને રત્ન લાભ મેળવે, પણ જો પોતાની રાશીનો અથવા ઊંચનો હોય તો તે પુરુષની ઓ રૂપાળી હોય, વિદ્યા જણે, ખતનો લાભ કેમિયાં મળે અને કન્યાની પ્રભા લાભ મળના ઘરમાં હોય તો બહી બુદ્ધિ વિદ્યા જણે નહિ, સત્તાન વળસેનો કેદાશિવ સત્તાન લાભ તો પુત્રીઓ લાભ શુદ્ધના ઘરમાં હોય તો મહામહેનતે પોતાના નિર્વાહ જેટલું ધન મેળવે પણ તે પુરુષ બુદ્ધિનો જળીઓ હોય. શુદ્ધના ઘરનો હોય તો જોડાઈ પુત્રનું સુખ જાણે શુદ્ધના ઘરનો હોય તો ખતલાન, પુત્રલાન અને વેલવળાનો હોય શનીના ઘરનો હોય તો મહા મતિ, નિલ કામ કરવાની બુદ્ધિ હોય, વિદ્યા જણે નહિ અને સુખ હોય. જો સૂર્યના ઘરનો હોય તો રાજવિદ્યા જણે અને પુત્રલાન હોય.

૬ જ રૂ છઠ્ઠા જાવે ઠેઠા હોય તો મોટા માણસો સાથે લક્ષ્યમાં હોય અને કારણ શત્રુ તેની પાસે સલાહ કરવા જાણે, પણ જો પોતાની રાશીનો કે ઊંચનો હોય તો મોસાળથી મુખી અને રાજ શત્રુનો નાશ કરનાર બધુવેલ મળના ઘરનો હોય તો શરીરે સદા રાખી રહે શત્રુનો કેમિયાં જાય હોય અને મોસાળ સુખ મળે નહિ. શુદ્ધના ઘરનો હોય તો વિધવા સ્ત્રી સાથે જલોત્ત કરનાર, પાપકર્મ કરનાર લાભ, શુદ્ધના ઘરનો હોય તો પાપી કેદાશ કરનાર હોય છે, શુદ્ધના ઘરનો હોય તો રાજ, શત્રુ કેમિયાં બહી રહે અને મોસાળ પક્ષથી કેમિયાં દુષ્ટી શનીના ઘરનો હોય તો રાજ, શત્રુ રહિત, શત્રુ પોતાની મેળે જ શાંત લાભ. મોસાળથી મુખી અને સારે માર્ગે ધન અર્જનારો સુખા અર્જની જોઈ પ્રેમ સ્નેહ સૂર્યના ઘરનો હોય તો રાખી રહે.

૭ જ રૂ સાતમાં જાવે ઠેઠા હોય તો મેપાર કરવાથી લક્ષ્ય મેળવનાર રૂપવાળી ઓ લોભવનાર, પરજીમાં પ્રીતિ રાખનાર સ્વાધિષ્ઠ લોભન ખાનાર, લોભી હોય જો પોતાની રાશીનો હોય તો મધુર મોલનાર, મીઠા સ્વરવાળો, માલનનો રાખીત,

સ્ત્રી તરફથી સુખી અને વેપારમાં કુશળ જાણવો જો જાંચનો હોય તો ભાગ્યશાળી, ચન્દ્રની દશા અંતર દશામાં ભાગ્યનો ઉદય થાય, મંગળના ઘરમાં એટલે વૃશ્ચિક રાશીમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રી વ્યભિચારી મળે, શુક્રની રાશીમાં એટલે તુલા રાશીમાં બેઠો હોય તો પર સ્ત્રી લપટ, તે પરદેશમાં વાસ કરનારો જાણવો. બુધના ઘરમાં હોય તો સ્ત્રી સાથે અણબનાવ રાખે, શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો પેસાથી લાલ મેળવનારો, વેપારમાં કુશળ અને સુખી જાણવો. શનીના ઘરમાં બેઠો હોય તો પોતાના કરતા શ્યામ વર્ણની સ્ત્રી મળે. અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો મોસાળનો સુખી જાણવો.

૮ ચન્દ્રમા આઠમા લાવમા બેઠો હોય તો શરીરે શરહીના રોગવાળો, સમુદ્રની સુસાફરી કરનારો, પણ જો પોતાની રાશીનો કે જાંચનો હોય તો લાભ આયુષ્યવાળો, દેવ ઉપર પ્રીતિવાળો અને ધર્મનાં કામ કરનાર, અને જો વૃશ્ચિકનો હોય તો અદ્ય આયુષ્યવાળો, શરીરનો દુખી જાણવો. તુલાનો હોય તો અદ્ય આયુષ્યવાળો, કન્યાનો તથા મિથુનનો હોય તો દમનો રોગી, સીંહનો હોય તો વિશાળ પ્રકૃતિનો, ધન અગર મીનનો હોય તો મધ્યમ આયુષ્યવાળો, મકરનો હોય તો શરીરે દુઃખી, કુંભનો હોય તો દારિદ્રિ અને રોગી જાણવો.

૯ ચન્દ્ર નવમા લાવે બેઠો હોય તો ધર્મ ઉપર પ્રીતિ રાખનારો, સહાચારી, પ્રતિષ્ઠાવાળો, ભાગ્યશાળી હોય છે, પોતાના ઘરનો એટલે કઈનો હોય તો શાસ્ત્રનો જાણકાર, પુણ્યવાન, તીર્થ-યાત્રાનો કરનાર, ઘર વાડી અને પુત્રથી સુખી, ભાગ્યશાળી જાણવો. જો વરખનો હોય તો તેની દશા અંતર દશામાં ભાગ્યનો ઉદય થાય, અને વેપારમાં સારો લાભ મેળવે. વૃશ્ચિકનો હોય તો નાસ્તિક પાપ કર્મ કરીને, આશ્ચર્યિકા ચલાવનારો, મિથ્યાભિમાની જાણવો. તુલાનો હોય તો મદસાગી જાણવો. મિથુનનો હોય તો પિતાથી વધારે સુખી જાણવો. કન્યાનો હોય તો સ્ત્રીથી સુખી, અને વેપારમાં કુશળ, સિંહ રાશીનો હોય તો

બાળવું, ધનનો હોય તો વાહનનો મુખી, મીનનો હોય તો ચરીયે મુખી બાળવે મઠર જાયના કુલનો હોય તો કમનધીબ અને પાપ કર્મ કરી આશુવિકા ચલાવનારે બાળવે.

૧૦ ધનુરમા દશમાં આવે છઠ્ઠા દોય તો માણસથી, ચાકરથી મુખી હોય છે, એ કર્કનો હોય તો રાજદરબારના મુખવાળો, ક્ષિતિવાળો વેપારથી ક્રમ્ય મેળવનાર પિતાના સંપૂર્ણ મુખવાળો બાળવે. એ વૃશ્ચિકનો હોય તો પિતાના મુખ વિનાનો, વેપાર વિનાનો રાત્રીના જાયવાળો રાગ અને યત્રથી લેસવહો હોય છે તે પુલાનો હોય તો વરછીલપટ હોય છે, એ વરખનો હોય તો શુભ માર્ગેથી ધન જાયનારો, પિતાથી લાભ મેળવનારો હોય છે. મિશ્રુનનો હોય તો માતા વરહથી મુખી બાળવે, કન્યાનો હોય તો બુદ્ધિશાળી, સાશ કામ કરનારો બાળવે. એ સિંહનો હોય તો પ્રમિષ્ટ ક્ષિતિવાળો, ભાગ્યશાળી બાળવે. ધનનો હોય તો વિદ્વાન, માતા પિતાના મુખવાળો હોય છે. મીનનો હોય તો પૈસેથી મુખી. વેપાર કરનારો હોય છે મઠરનો હોય તો પિતાના મુખ વિનાનો. માતાથી મુખી બાળવે. કુલનો હોય તો ભાર્ગવકુલથી દુઃખી અને રાજજાયવાળો બાળવે.

૧૧ ધનુર જગીવારમા આવે છઠ્ઠા દોય અને કર્કનો હોય તો સાસરાથી વારસો મેળવનારો કર્ક રાશીમાં હોય તો બુદ્ધિશાળી, અનેક રીતે લાભ મેળવનારો, વજ્ર આકૃષ્ણ મેળવનાર, સવાનના મુખવાળો, સજ્જન બાળવે. એ વૃશ્ચિકનો હોય તો પોતાનો પૈસો વરછી જમનમાં જ્યૈનારો પુત્રીની પ્રજાવાળો જસ વિનાનો બાળવે. વરખ રાશીનો હોય તો શુભવાન અને ધનવાન બાળવે. કન્યાનો હોય તો અનેક વરહથી લાભ મેળવનારો બાળવે, મિશ્રુ નો હોય તો આગ્રહ કરતાં અર્થ વિશેષ રાખનારો બાળવે. સિંહનો હોય તો અધ્યયન લાભ મેળવનારો. ધનનો હોય તો ગ્રામ્ય પક્ષ વરહથી સાફ મુખ પામે, મીનનો હોય તો કન્યાની પ્રજાવાળો, અને સાશ મિત્રવાળો હોય મઠર જગર કુલનો હોય તો જયજય પામનારો બાળવે.

૧૨ ચન્દ્ર બારમા બાવે બેઠા હોય અને ઠક્કનો હોય તો શુભ માર્ગે ધન ખર્ચનારો, વરખનો હોય તો મોજ શોખમાં પેસા ઉડાઉનારો, આવક કરતા ખર્ચ વિશેષ કરનારો જાણવો જો વૃશ્ચિકનો હોય તો અદ્ય આયુષી, અભક્ષ ખાનારો, નઠારો માર્ગે પેસા ખર્ચનારો, હમેનો રાગી જાણવો. જો મેષનો હોય તો ભાઈ ભાંડું વગરનો, અદેખો, મિત્રો સાથે લડનારો, આંખનો રાગી જાણવો, તુલાનો હોય તો ભાગ્યહિન, ક્રોધી, વ્યસની અને ધર્મની શ્રદ્ધા રહિત જાણવો, મિથુનનો હોય તો શરીરે દુઃખી, હમેશાં માંદો રહે છે. કન્યાનો હોય તો પિતાથી દુઃખી, વેપાર વિનાનો, નોકરી કરનારો જાણવો. સિંહનો હોય તો જાતિ બ્રહ્મ, પાપ બુદ્ધિવાળો જાણવો. મીનનો હોય તો તેની મા સદા રાગી રહે અને પોતે પણ માતાને દુઃખ દેનારો ધનનો હોય તો સ્ત્રી સુખ વિનાનો હોય છે. મકરનો હોય તો રાગ, શત્રુથી ઘેરાયલો હોય છે કુંભનો હોય તો બુદ્ધિ વિનાનો, મૂર્ખ હોય છે.

મંગળના બારે બાવનું ફળ.

૧ મંગળ પહેલે બાવે બેઠા હોય અને જો મેષનો અગર, વૃશ્ચિકનો હોય તો શરીરે મજબુત, કઠાવર, નિરાગી, દીર્ઘઆયુષી, કીર્તિવાળો હોય છે જો ઠક્કનો હોય તો શરીરે ગરમીની પીડાવાળો, ક્રોધી, છાતી નિર્બળ, પાચનશક્તિ ઓછી, ચેરી કરનારો હોય છે. શુકની રાશીમાં બેઠા હોય તો બાહોશ, મજબુત હોવા છતાં પણ છાતીના દર્દવાળો હોય છે બુધની રાશીમાં હોય તો મૂર્ખ અને અક્ષલ વિનાનો હોય છે સૂર્યની રાશીમાં હોય તો ભાગ્યશાળી, સ્વભાવે હસમુખો અને ધુર્ત હોય છે. ગુરૂના ઘરમાં હોય તો વિદ્વાન અને પૈસાવાળો મકરનો હોય તો ભાગ્યશાળી, નિરાગી, સત્તાથી લાભ મેળવનારો હોય છે જો કુંભનો હોય તો અદ્ય આયુષી, વાતપ્રીતનો રાગી, કદ્રુપો, સંતાનની પીડાવાળો હોય છે.

૨ મંગળ બીજે બાવે બેઠા હોય અને પોતાની રાશીને

હોય તો ધન ધાન્યથી સુખી, જહોળા કુટુંબવાળો જામ્યસાળી
 હોય છે શુભા ધરનો જોટલો વરજ જગર તુલ્યનો હોય તો વસ્ત્ર,
 જ્વાલુપણ અને પેસેથી સુખી શુભ કામમાં પૈસા ખર્ચનારો હોય
 છે પણ દોષ વળત લક્ષણલક્ષનો કરવાવાળો તેમજ કુટુંબ
 કલેશ કરનારો યાવ જો જુખના ધરનો હોય તો જ્યોત્ષ્ણ,
 નેત્રનો શીખી પૈસા અને કુટુંબથી દુઃખી બચવેલ જન્મના ધરનો
 હોય તો જ્યોત્ષ્ણ, નેત્રનો શીખી, ધન અને કુટુંબ વધરનો,
 પાપ ક્રમ કરનારો પણ જો જન્મમાં જળવાન હોય તો
 લક્ષ્યભિષતિ, પુદ્ગિમાંન, જહોળા કુટુંબવાળો બચવેલ જો સુખની
 રાશીમાં જોડો હોય તો જુમ ઉદ્ધિયોમાં રામવાળો, વધી, વૃષ્ણ
 વાળો પૈસાનો લોભી બચવેલ શુભા ધરનો હોય તો સ્વ તરફથી
 ધન મેળવનારો, પ્રયત્ન અને મુશ્કેલી કરનારો હોય શનિના
 ધરનો હોય તો ધન અને કુટુંબ વિશેષથી દુઃખી બચવેલ.

૩ મમળ વીજો જાવે જોડો હોય અને તે મેવ જગર
 વૃક્ષિરોનો હોય તો વલ્લો પરાક્રમી ઉલ્લમી જાઈ જહેનોથી સુખી
 ધણા મિત્રવાળો હોય છે જ દ્રના ધરમાં જોડો હોય તો જાઈઓ
 વધા કુટુંબીઓ ધણા હોય પણ તેની જાણે જનાવ રહે નહિ.
 વરજ જગર તુલ્યનો હોય તો કુટુંબ વધરનો પોતાનાજ પરા
 ક્રમથી દક્ષિ રહેનારો બચવેલ. કન્યાનો જગર મિશુનનો હોય તો
 ધર્મની જાસ્થાપકિત, કુટુંબ સાથે કલેશ કરનારો બચવેલ. સુખની
 રાશીમાં જોડો હોય તો જાઈ જાંકુથી દુઃખી બચવેલ ધન જગર
 મીનનો હોય તો જાઈ મુલ્ય કરનાર અને ધીમત બચવેલ. શનિની
 રાશીમાં જોડો હોય તો કુટુંબ સુખ વધરનો મિત્રનો હેવ કરનારો,
 ધર્મ સંકેત અને પાપ ક્રમ કરનારો હોય છે.

૪ મમળ યોગા જાવે જોડો હોય તો ત્રીજા વરજ પછી
 જાગરનો ઉદય જાવ. જો પોતાની રાશીનો હોય તો માતાના સુખ
 વાળો, ધર, જેવજ વાંકી, અને વાંકનના સુખવાળો બચવેલ. જન્મની
 રાશીમાં જોડો હોય તો નાની જામરમાં માતાના સુખ વધરનો

તોકરી કરી આજીવિકા ચલાવનારો, બુધની રાશીમાં બેઠો હોય તો માતાપિતાના સુખ વગરનો, પારકે ઘેર રહેનારો, કળ્પો કંઠાસ કરનારો, હિણભાગી જાણવો શુકની રાશીમાં બેઠો હોય તો માતા પિતાને દુઃખ દેનારો, અકસ્માતથી મરે છે સૂર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો ઘર વગરનો, મિત્ર સાથે દ્વેષ કરનારો, અદેખો હોય છે. શુકના ઘરમાં બેઠો હોય તો વાહન અને ધન, ધાન્યના સુખવાળો જાણવો શનીના ઘરમાં બેઠો હોય અને તે મકરનો હોય તો સારો પણ કુલનો હોય તો સ્થાનભ્રષ્ટ, મિત્રો તથા કુટુંબીજનોથી તબીયતો, પિતાના થોડા સુખવાળો, કળ્યાબોર, પરદેશમાં બાટકનારો અને સુખ વગરનો જાણવો.

૫ મંગળ પાંચમે ભાવે બેઠો હોય તો કપટી, વિશ્વાસઘાત કરનારો, પાપી હોય છે. પણ જો પોતાની રાશીનો હોયતો વિદ્વાન, સંતાનથી સુખી, અનેક રીતે પૈસા મેળવનારો, તામસી સ્વભાવનો જાણવો. ચન્દ્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો ધન અને સંતાનથી દુઃખી, મંદ બુદ્ધિવાળો જાણવો. શુકની રાશીમાં બેઠો હોય તો તામસ પ્રકૃતિનો, પાપ બુદ્ધિવાળો જાણવો. બુધની રાશીમાં બેઠો હોય તો વ્યભિચારી, અપમાન પામનારો, વ્યસની હોય છે. શનીની રાશીમાં બેઠો હોય અને મકરનો હોય તો પરાક્રમી, પુત્રના સુખવાળો, બુદ્ધિમાન હોય છે પણ જો કુલનો હોય તો મંદ બુદ્ધિ અને થોડું બોલનારો, કપટી જાણવો. શુકની રાશીમાં બેઠો હોય તો વિદ્વાન, રાજદારી કામમાં નિપૂણ, નીતિવાળો, સંતાનથી દુઃખી જાણવો. સૂર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો તેને એકજ પુત્ર હોય પણ તે પરાક્રમી હોય.

૬ મંગળ છઠ્ઠે ભાવે બેઠો હોય તો શત્રુઓ સામે યુદ્ધમાં જય મેળવનારો, ખર્ચાળ હોય છે જો પોતાની રાશીનો હોય તો મોસાળ પક્ષના પૈસા મેળવનાર, રોગ અને શત્રુ વિનાનો હોય છે. ચન્દ્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો રોગ અને શત્રુથી ઘેરાયતો, મોસાળના સારા સુખવાળો હોય છે સૂર્યના ઘરમાં હોય તો

ખાહોય, કીર્તિવાન, અને બાહોર કામ કરનારો સત્તાનથી દુઃખી બનવો. શુદ્ધના ઘરમાં બેઠો હોય તો શત્રુ છૂટ, સત્તાન, અને વસવથી સુખી બનવો. શુદ્ધના ઘરમાં બેઠો હોય તો કાઠના રાગવાળો, શુદ્ધની રાશીમાં બેઠો હોય તો તેને કાઠના રાગવાળી સ્ત્રી મળે, અને મિત્રાણના સુખ વઝરનો બનવો. શુદ્ધની રાશીમાં બેઠો હોય અને તે મકરનો હોય તો મિત્રાણ પક્ષથી સુખી અને કુલનો હોય તો મિત્રાણનો નાશ કરનારો, ઘણા શત્રુઓવાળો, રાજીષ્ટ હોય છે.

૭ મળજ સાતમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો બેઠેલો મેષનો હોય તો સ્ત્રીથી સુખી થતવાન, અને છાવીના હરદવાળો હોય છે વૃશ્ચિકનો હોય તો સ્ત્રીથી સુખી અને ખરવાળ હોય છે અને જો કરકનો હોય તો, બેઠે કર્કના વધારે સ્ત્રીવાળો, સ્ત્રી તરફથી દુઃખી સુખ અને લાભ જોઈ મેળવનારો, જો શુદ્ધના ઘરનો હોય તો બે સ્ત્રીઓ સાથે જતાં પણ તેવડે વૃદ્ધાવસ્થામાં સ્ત્રી તરફથી દુઃખ સોજવું પડે શુદ્ધની રાશીમાં બેઠો હોય તો પરદેશમાં રહેનારો, મિત્રાણના અપમાનમાં રહેનારો હોય છે જો સુર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો નિર્લજ્જ બુદ્ધિ ધરાવનાર અને અશક્તિવાળો હોય છે; અને જો મીન રાશીનો હોય તો નીચ, મિથ્યા વીર્ય રખતીત કરનાર, અતિ કામી રાજીષ્ટ હોય છે જો મન રાશીમાં હોય તો દુઃખી વિશ્વાસવાદી, મદ્યસ્થાન કરનારો, અને નિર્લજ્જ હોય છે જો મકરનો હોય તો સ્ત્રી અને વેપાર વધુથી સુખી પરદેશથી લાભ મેળવનારો, વેપાર કરનારો હોય છે અને જો કુલનો હોય તો મિથ્યાજિમ્મની અભણ વસ્તુ ખાતરો બનવો.

૮ મળજ આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો કે કંઈકનો હોય તો સ્ત્રીથી સુખી પૈશાની તબીવાળો હોય છે નીચનો હોય તો રાજીષ્ટ અને અશક્તિવાળો બનવો, શુદ્ધની રાશીમાં બેઠો હોય તો લાભથી, સ્ત્રી તરફથી વિવાદાળો,

નેત્રનો રાગી, હરસની પીડાવાળો, અલ્પાયુષી જાણવો. બુધની રાશીમાં બેઠો હોય અને તે મીથુનનો હોય તો ગ્રહ રાગવાળો, પૈસા તરફની ચિંતાવાળો, મોસાળથી દુખી હોય છે; કન્યાનો હોય તો પિતા અને ભાઈ ભાડુથી દુઃખી, પરાક્રમ વિનાનો જાણવો. શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો શરીર સુકુ, દુર્બળ અને નિસ્તેજ હોય છે. શનીના ઘરમાં એટલે કુંભનો હોય તો આયુષ્ય થોડું અને હંમેશાં રોગથી ઘેરાયેલો હોય છે.

૯ મંગળ નવમાં ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીને એટલે મેષનો હોય તો વાહનના સુખવાળો, નોકર-ચાકરથી સુખી, ભાગ્યશાળી, સ્વધર્મ પર આસ્થાવાળો હોય છે. અને જો વૃશ્ચિકનો હોય તો ધનવાન, ભાગ્યશાળી, ધર્મિષ્ઠ, શુભ માર્ગે પૈસાનો વ્યય કરનારો, નોકર છતાં પણ પોતાનું કામ પોતાને હાથે કરી લેનારો જાણવો, શુક્રના ઘરનો હોય તો પરાક્રમી, પિતાનું ધન મેળવનારો અને નાસ્તિક હોય છે. બુધની રાશીમાં બેઠો હોય તો ધર્મનો ખોટો ડોળ કરનારો હોય છે. સૂર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો ભાગ્યશાળી, ભાંડુ સાથે વિરોધ કરનારો હોય છે, મીનનો હોય તો તીર્થ યાત્રા કરનારો હોય છે. ધનનો હોય તો નોકરી કરનારો, સ્થાન સુખ વિનાનો, હોય છે. મકરનો હોય તો ધનવાન, બુદ્ધિવાન, પુત્રવાન, ધર્મિષ્ઠ, આયુષ્યવાન, પુન્યશાળી, સત પુરૂષની સેવા કરનારો, શુભ માર્ગે પૈસાનો વ્યય કરનારો હોય છે; અને કુંભનો હોય તો ધર્મ રહીત નાસ્તિક જાણવો.

૧૦ મંગળ દશમાં ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીને હોય તો રાજદારથી લક્ષ્મી લાભ મેળવનારો, પિતા તરફથી સારો લાભ મેળવનારો, રાજદારી બાળતોમાં કુશળ, વેપારથી લાભ મેળવનારો હોય છે, અને જો નીચનો હોય તો અપજ્ઞ પામનારો, વેપારથી હાની કરનારો, પિતાના થોડા સુખવાળો, અને કોઈ વખત રાજથી ભય પામનારો હોય, શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો પરાક્રમી, બાપ તરફથી પ્રીતિ મેળવનારો.

નાથે અણુવેા છુપની રાશીમાં જોઠા હોય તો જાપને પીઠ
જાપનાથે નોકરી કરી આછનીકા ચલાવનારો હોય છે સૂર્યની
રાશીમાં જોઠા હોય તો શીલવાન ભાવ્યશાળી અને વેપારમાં
કુનેદખાજ હોય છે સુર્યની રાશીમાં જોટલે થનનો હોય તો
ભાવ્યશાળી, સ્ત્રીમત, છતાં પણ હુધ્યાઈ કરવામાં પ્રવીણ હોય
છે મીન રાશીનો હોય તો વેપારમાં લાભ મેળવનારો, સત્તાનથી
પિસીવ હોય છે શનીની રાશીમાં જોટલે મકરનો હોય તો લાંબા
આયુષ્યવાળો, શરીરે તદુરસ્ત નોકરી કરી આછવિકા ચલાવનારો
હોય છે કુલનો હોય તો શરીરે શમિષ્ટ છાતીના ઢાંચામે, માથા
કપટ કરનારો હોય છે

૧૧ મળળ ખજિઆરમા ભાવે જોઠા હોય અને પોતાની
રાશીનો જોટલે મેખનો હોય તો તેને મિસાળ વરક્ષી સારી લેણા
દેણી હોય અને ઠાઈ વખતે મોટો લાભ થાય. વૃશ્ચિકનો હોય
તો વાકેનના મુખવાળો થન અને પુત્રની ચિતાવાળો રોગ અને
યત્રુથી રહિત હોય છે જો અદ્રમાના વરનો હોય તો લાભ લેવા
જતાં તુલ્યાન સોજવનારો સત્તાન મુખ વગરનો, ભાઈ ભાંડું
શામે વિરોધ કરનારો અપ્યામુખી હોય છે સૂર્યની રાશીમાં જોઠા
હોય તો, સ્ત્રી અને થનના મુખવાળો, વેપારથી લાભ મેળવનારો,
અને અષ્ટ હોય છે જો સુર્યની રાશીમાં, જોટલે વરજનો હોય
તો પુત્રના મુખવાળો રોગ અને યત્રુ રહિત વેપારમાં લાભ
મેળવનારો અને મુખી હોય છે તુલાનો હોય તો થન, સ્ત્રી,
પુત્રવાળો અને શુભ મામે ખર્ચ કરનારો હોય છે જો છુપની
રાશીમાં, જોટલે કન્થાનો હોય તો, રોગ યત્રુ પિનાનો શરીરે
તદુરસ્ત વેપારમાં કુશળ હોય છે જો મિથુનનો હોય તો
ભાવ્યશાળી વાકેનથી મુખી મતાનો પ્રેમ મેળવનારો યત્રુને
છતનારો, ઘણી વખત પેશાની કઠિંદ સોજવનારો હોય છે સુર્યની
રાશીમાં જોટલે થનનો હોય તો રોગ યત્રુથી દેરાજોદો પણ
વેપારના કામમાં કુશળ, પરાક્રમી, અને લાભ મેળવનારો હોય

છે. અને જે મીનનો હોય તો સંતાનથી દુઃખી, અને આવક કરતાં વધારે ખર્ચ કરનારો હોય છે જે મકરનો હોય તો ધનવાન, ભાગ્યવાન, સદ્ગામી તથા સોરઠીમાં લાભ લેનારો, સંતાનથી દુઃખી હોય છે કુંભનો હોય તો આવક કરતાં ખર્ચ વધારે રાખનારો હોય છે

૧૨ મગળ ખારમા ભાવે જોડો હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે મેષનો હોય તો જે સ્ત્રીવાળો, મદ પરાક્રમી, શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો હોય છે. વરખનો હોય તો તેની પાસે ધન આવે અને જાય. સ્થિર રહે નહિ મિથુનનો હોય તો મદ બુદ્ધિવાળો, નોકરી કરનારો, ભાઈઓને પીડા આપનારો હોય છે. કર્કનો હોય તો ભાગ્યહીણ, સ્થાન સુખ વિનાનો મોસાળના આશ્રયમા રહેનારો હોય છે. સિહનો હોય તો અહ્યાયુષી જાણવો. કન્યાનો હોય તો એક કરતા વધારે સ્ત્રીવાળો, અને સ્ત્રીના કાર્યમાં પૈસાથી પાયમાલ થનારો, નિર્ધન હોય છે. તુલાનો હોય તો શરીરે દુર્બળ કંઈક પરાક્રમી, શત્રુને જીતનારો, સ્ત્રી વિનાનો હોય છે વૃશ્ચિકનો હોય તો બુદ્ધિવાન, શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો હોય છે. ધનનો હોય તો નોકરી કરી આજીવિકા ચલાવનારો, નીચ સ્ત્રી સાથે સંબંધ રાખનારો, લાભ અને સુખ વિનાનો હોય છે મકરનો હોય તો ધર્મના કાર્યમાં પૈસા વાપરનારો, બાપની ખુશ ખર્ચી નાખનારો હોય છે. કુંભનો હોય તો ધન વિનાનો, દરિદ્રી, ભીખ માગી આજીવિકા ચલાવનારો હોય છે મીનનો હોય તો અહ્યાયુષી અને રોગિષ્ઠ જાણવો.

બુધના ખારે ભાવનું રૂળ

૧ બુધ પહેલે ભાવે પોતાની રાશીનો હોય તો શરીરે તદુરસ્ત, બુધસુરત, શાત સ્વભાવનો, દીર્ઘાયુષી, વિક્ષાન અને ભાગ્યશાળી જાણવો. જે મિથુનનો હોય તો તેની શીકલ પોતાની માતાના જેવી હોય છે અને જે કન્યાનો હોય

તો તેની પિતાના જેવી શીકણ હોય છે, છુપ જાને શુદ્ધી રાશીનો હોય તો શરીરે દુઃખી થઈ રહેલ, અને કમળજલવાળો બાણવે, મગજની રાશીમાં બેઠો હોય તો જ્યોતિષ વિદ્યાનો બધુ જતનત્રની વિદ્યામાં પ્રીતિવાળો મીઠું બાલનારો, છુપ સુરત, આનંદી અને શાસ્ત્રનો બાણકાર હોય છે શુદ્ધી રાશીમાં બેઠો હોય તો સામ્યશાળી સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળો, શુભ માર્ગે ધનનો અથ ઠરનાર, હવાવાન અને ઝાંડી હોય છે જત્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો પાંડુ શત્રુવાળો, પરદેશમાં લાભ મેળવનારો અસ્થીર પ્રકૃતિનો અને વીર સાત્રનો કરનાર હોય છે સૂર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો સુવર્ણના જેવી કાન્તિવાળો મીઠો કુટુંબવાળો, મન ખાન્યથી સુખી બાણવે શુદ્ધીની રાશીમાં બેઠો હોય તો માથા કપટ કરનારો, શરીરે જોડવાળો અને બહેજો હોય છે

૨ છુપ બીજે ભાવે બેઠો હોય અને મીઠુનનો હોય તો વિદ્યાન, મનવાન જલોળા કુટુંબવાળો, કુટુંબ સાથે લેણાદેણી વાળો, શાસ્ત્રના લેહને બાણનારો પુત્રથી સુખી હોય છે ને કન્યાનો હોય તો મન ખાન્યથી સુખી, વેપારમાં મીઠો લાભ મેળવનારો, બાદેશ હોય છે શુદ્ધી રાશીમાં બેઠો હોય તો કુટુંબ અને પૈસાનું દુઃખ લોતવનારો હોય છે મગજની રાશીમાં બેઠો હોય તો પૈસાના સંબંધ કરનારો અને પૈસેથી સુખી હોય છે શુદ્ધી રાશીમાં બેઠો હોય તો દરેક શાસ્ત્રનો બાણકાર અને સુખી હોય છે જત્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો સ્વભાવે આનંદી, કોઈ વખત પૈસાની મુશીબત લોતવનારો અને પાસે પૈસો મીઠું કરનારો હોય છે ને સુદ્ધી રાશીમાં બેઠો હોય તો લીધામુરી મિલેલો, કમાય તેવું જરૂરનારો ઉદાર હોય છે શુદ્ધીની રાશીમાં બેઠો હોય તો પૈસાના સામાય સુખવાળો હોય છે

૩ છુપ ત્રીજે ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો કે કિયનો હોય તો બાઈમાંડુના સુખવાળો સારી લેણાદેણીવાળો,

સારા કામ કરનારો, મોસાળ પક્ષથી સારી લેણાદેણીવાળો જાણવો. શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો મંદપગક્રમી, ભાગ્યદીણુ, મોસાળથી દુઃખી જાણવો મંગળની રાશીમાં બેઠો હોય તો ભાઈ બેનના સરખા સુખવાળો, શરીરે નીરાળી, અને બુદ્ધિશાળી હોય છે શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો ધનવાન, ધર્મીય અને સુખી હોય છે ચંદ્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો પૈસે અને સંતાનથી દુઃખી હોય છે સુર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો ભાઈ અને બેનોથી અણબનાવ રાખનારો, શાત પ્રકૃતિનો હોય છે. શનીની રાશીમાં બેઠો હોય તો ખીકણ, ભાઈથી થોડી લેણાદેણીવાળો, મધ્યમ આયુષી હોય છે.

૪ બુધ ચોથે ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો કે હંચનો હોય તો ઘર, જમીન, પશુ અને વાહનથી સુખી હોય છે. તેમજ માતાના સંપૂર્ણ સુખવાળો હોય છે. જો શુક્રની રાશીમાં એટલે ધન રાશીનો હોય તો પિતાના સુખવાળો, શરીરે તંદુરસ્ત, સામાન્ય વેપાર કરનારો હોય છે જો મીન રાશીનો હોય તો માતાના દુઃખવાળો, રથાન સુખ વગરનો, મિત્ર સાથે થોડી લેણાદેણીવાળો હોય છે. જો મંગળની રાશીમાં બેઠો હોય તો ધનના સામાન્ય સુખવાળો જાણવો શુક્રની રાશીમાં હોય તો માતાપિતાના સામાન્ય સુખવાળો, બુદ્ધિશાળી હોય છે. જો ચંદ્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો માતાથી વિરોધ કરનારો, મોસાળથી દુઃખી, ઘર અને જમીન વિનાનો, પરદેશમાં બાટકનારો હોય છે. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો વાહનના અલ્પ સુખવાળો, પોતાના ઘરને વેચી નાખનારો ખરચાળ હોય છે.

૫ બુધ પાંચમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો કે હંચનો હોય તો બુદ્ધિશાળી, ધનવાન, સંતાનના સંપૂર્ણ સુખવાળો હોય છે જો શુક્રની રાશીનો એટલે ધનનો હોય તો કાગળ સ્થિતિનો, મૂર્ખ, સંતાન વગરનો હોય છે. જો મીનનો હોય તો શરીરે રોગિષ્ઠ, થોડા આયુષ્યવાળો, અભણ, અને સંતાન વગરનો હોય છે. જો મંગળના ઘરમાં હોય

તો વિદ્વાન, જ્ઞાનિમાની પુત્રની પીઠાવાળો જાણવો. જો શુકની રાશીમાં હોય તો પુત્રના મુખવાળો, અને સ્નાની હોય છે. જો શ્રુતની રાશીમાં હોય તો દત્તક પુત્ર રાજે. રવિની રાશીમાં બેઠો હોય તો સત્તાન વિનાનો, જન્મ મરણો શોષિન, પાપ જીવિમી બીજને ઉત્તરનારો, કોપી હોય છે. જો શનિની રાશીમાં બેઠો હોય તો ઘોડી પ્રભવાળો, રાજદારી બાબતનો અનુભવી હોય છે.

૬ શુક છઠ્ઠા જાવે બેઠો હોય અને પિતાની રાશીનો કે ઉચ્ચનો હોય તો મિત્રાળથી મુખી રાજ શત્રુ વિનાનો હોય છે. શુકની રાશીનો એકલો થનનો હોય તો શત્રુની બીજવાળો, સાધ્વિ સાથે વિરોધ કરનારો કુમારો ખર્ચ કરનારો હોય છે. જો મીનનો હોય તો શત્રુથી ઘેરાજેલો, રાગિષ્ઠ બાબતીલુ અને ઉદાઠ હોય છે. મજ્જની રાશીમાં બેઠો હોય તો શત્રુ છત્ર ઘોડું બહેલો. પશુ વાચાળ હોય છે. શુકની રાશિમાં બેઠો હોય તો લઘીજાતું કામ કરી જાણીતા જ્ઞાતાવનારો હોય છે. શ્રુતની રાશીમાં બેઠો હોય તો જાણુ દમ, અને શરદીના રાજવાળો, અને ઘોડું છત્રનારો હોય છે. સુષની રાશિમાં હોય તો મિત્રાળ મુખ વચરનો, શત્રુની સામે થનારો, સામાન્ય મુખવાળો હોય છે. શનીની રાશીમાં બેઠો હોય તો રાજ અને શત્રુથી ઘેરાજેલો હોય છે.

૭ શુક સાતમા જાવે બેઠો હોય અને મીથુનનો હોય તો મુંદર કીવાળો પિતાના વિશેષ મુખવાળો. રવ જ રવની બીજેનો વેપાર કરવાવાળો હોય છે. જો કન્થનો હોય તો માતાના વિશેષ મુખવાળો, મુંદર મહાનવાળો, વાહનના મુખવાળો હોય છે. શુકની રાશીમાં બેઠો હોય તો કીચી દુગ્ધી હોય છે. મજ્જની રાશીમાં બેઠો હોય તો ખન ખાન્યથી મુખી, ખર્ચીટ, વેપારમાં કુચળ અને શુભ માર્ગે થનનો વ્યય કરનારો હોય છે. શુકની રાશીમાં બેઠો હોય તો કીર્તિવત્ અને ઉદાર હોય છે. શ્રુતની રાશીમાં બેઠો હોય તો જીનો દ્રેષ કરનારો, મિત્રાળથી દુગ્ધી અને સામ્યનો નિર્ભળ હોય છે, રવની રાશીમાં બેઠો હોય તો કુપાત્ર કીવાળો.

હોય છે પણ રાજકાજમા કુશળ અને આયુષ્યનો ઢુકો હોય છે. શનીની રાશીમાં બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી શ્યામવર્ણિ હોય છે.

૮ બુધ આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો કે જિજ્ઞાસો હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો અને નીરોગી હોય છે. જો શુક્રની રાશીનો એટલે મીનનો હોય તો અલ્પ આયુષી, અને રોગીષ્ઠ હોય છે. જો ધન રાશીનો હોય તો મંદ બુદ્ધિનો, પૈસાની તગાશવાળો હોય છે. મગળની રાશીમાં બેઠો હોય અને જો મેષનો હોય તો—હમેશાં માદો રહેનારો અને નોકરી કરી આજીવીકા ચલાવનારો હોય છે. જો વૃશ્ચિકનો હોય તો ભાઈ—ભાંડુ સાથે ઓછી લેણા દેણીવાળો, અને મોસાળથી પણ દુઃખ પામનારો અને આયુષ્યનો ઘળવાન હોય છે. શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય અને તુળાનો હોય તો સ્ત્રી તન્દ્રની પીડાવાળો, ધનના અલ્પ સુખવાળો હોય છે. જો વરુણનો હોય તો ભાગ્યહીણ, બિડાબિ અને તંદુરસ્ત હોય છે. ચંદ્રની રાશીમા બેઠો હોય તો અલ્પ આયુષી હમેશાં શરદીના રોગથી પીડા પામનારો, પીતાના સુખથી રહીત હોય છે. સૂર્યની રાશીમાં બેઠો હોય તો કમનશીળ જાણવો શનીની રાશીમાં બેઠો હોય તો પરદેશમાં બટકનારો અને ધનના થોડા સુખવાળો હોય છે.

૯ બુધ નવમાં ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો કે જિજ્ઞાસો હોય તો પુન્યશાળી, પોતાના ધર્મ ઉપર પુરી આસ્તાવાળો, ભાગ્યશાલી હોય છે. શુક્રની રાશીમાં બેઠો હોય તો ધર્મથી રહિત હોય છે. મગળની રાશીમા બેઠો હોય તો ધન, સ્ત્રી, પુત્ર આદિથી સુખી, અને શાસ્ત્રનો જાણકાર તેમ જ ગાયનકળાનો પણ શોખીન હોય છે શુક્રના ઘરમા બેઠો હોય તો રગ ઝેરગી ચીજોનો વેપાર કરનાર, વિદ્વાન, તંદુરસ્ત અને લાંબા આયુષ્યવાળો હોય છે. સૂર્યની રાશીમા બેઠો હોય તો પીતાથી અધીક સુખવાળો, પ્રતાપી, ધર્મ પર અશ્રદ્ધાવાળો અને વેપારમાં મોટો લાભ મેળવનારો હોય છે જો શનીની રાશીમાં બેઠો હોય તો

નાસ્તીક અને પુલ્હિનો દુઠો દોષ છે બ્રહ્મની શશીમાં બેઠો દોષ તો ખનનું આમા ય મુખ સોમવનારો બાણવો.

૧૦ પુષ્ક હથમાં ભાવે બેઠો દોષ અને પેતાની શશીનો કે ઉપ્પનો દોષ તો પિતાના તરફથી મોટો લાભ મેળવનારો, પવિત્ર સ્ત્રીવાળો. રાજકારણથી માન પામનારો વેપારમાં કુશળ અને પિતાથી વિશેષ મુખવાળો દોષ છે એ શુદ્ધના વરનો બેટલે મીનનો દોષ તો પીતાથી વિશેષ કરનારો, વેપારમાં તુલ્યાન સોમવનારો અને ક્યાં ત્યાં અપવશ પામનારો દોષ છે ખનનો દોષ તો સ્ત્રીથી દુષ્ટી અને માતાપિતાનો વિશેષ હસ્તારો દોષ છે એ મલળની શશીનો દોષ તો કામ કરનારો, અને રાજકારણ સોમવનારો દોષ છે એ શુદ્ધની શશીમાં બેઠો દોષ તો મિત્ર અને માતાથી સારી લેણાદેણીવાળો, ખન અને સ્વાન મુખ વાળો દોષ છે બ્રહ્મની શશીમાં બેઠો દોષ તો ગ્રામ સાથે જલ્પ બનાવવાળો દોષ છે મુર્યની શશીમાં દોષ તો રાજકારણવાળો, રાજથી લાભ મેળવનારો દોષ છે શનીના વરમાં બેઠો દોષ તો—મહેશ્વર ભવિમાં માન મેળવનારો, નીચ ખપો કરી પૈસા મેળવનારો દોષ છે

૧૧ પુષ્ક જાગીઆરમાં ભાવે બેઠો દોષ અને પેતાની શશીનો બેટલે મિથુનનો દોષ તો ખન અને કુટુંબથી સુખી, અનેક રીતે લાભ મેળવનારો, મુશોભિત વજ્ર આશુવજ્જથી સુખી બાણવો. કન્ધાનો દોષ તો વેપારમાં મોટો લાભ મેળવનારો કન્ધાની પ્રજાવાળો, રીઠાંતુષી દોષ. એ શુદ્ધના વરનો બેટલે મીનનો દોષ તો ખનથી દુષ્ટી, પુલ્હિની નીચ વૃત્તિવાળો. નીચ ખપો કરી આજીવીકા ચલાવનારો બાણવો, એ ખનનો દોષ તો વેપારમાં અદ્ય લાભ મેળવનારો વીકેણ અને આશુખનો દુઠો દોષ છે એ મલળની શશીમાં બેઠો દોષ બેટલે કે એ મેવનો દોષ તો શરીર તદ્દુરસ્ત, માતાથી સુખી બાણવો અને સવાનથી સુખી દોષ છે એ વૃક્ષિનો દોષ તો સાગશાળી, મોસાળના મુખવાળો

અને શત્રુ વગરનો હોય છે જે શુકની રાશીમા એટલે વરખનો હોય તો ખરચાળ, લાઈ જેનોના સુખવાળો અને કન્યાની પ્રજા-વાળો હોય છે જે તુલાનો હોય તો સ્ત્રી તરફથી ધનનો લાભ મેળવનારો તેમજ વેપારથી પણ મોટો લાભ મેળવનારો હોય છે. જે ચંદ્રની રાશીમા એટલે ઠકાનો હોય તો પિતા પાસેથી થોડો લાભ મેળવનારો, બોલવામાં શુરો, નિર્મળ એવાવાળો હોય છે. જે રવિના ઘરનો હોય તો ભાગ્યશાળી, શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો, બુદ્ધિનો તિવ્ર હોય છે શનીની રાશીમા બેઠો હોય એટલે મકરમાં બેઠો હોય તો સ્ત્રીથી લાભ મેળવનારો, વાહનથી સુખી હોય છે. જે કુમ્ભનો હોય તો લાઈ લાંડુ સાથે સારી લેણાદેણીવાળો, મોસાળના સુખવાળો, શત્રુથી રહિત હોય છે.

૧૨ બુધ ખારમા લાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે મિથુનનો હોય તો શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો, લાઈ લાંડુને પોષનારો હોય છે. જે કન્યાનો હોય તો ભાગ્યની ઓછી લીલાવાળો, અને ઉદાર હોય છે. જે શુકના ઘરનો એટલે ધનનો હોય તો કમભાગ્ય, રોગ અને શત્રુથી ઘરાયેલો હોય છે જે મીનનો હોય તો લાઈ લાંડુથી કુખી અને શત્રુથી પરાજય પામનારો, હંમેશનો માંદો રહે છે મગળની રાશીમા એટલે મેષમા હોય તો નિર્ધન અને બુદ્ધિનો દુકો હોય છે. જે વૃશ્ચિકનો હોય તો સ્ત્રીના અને પિતાના ઓછા સુખવાળો, વેપારમા લાભ નહી મેળવનારો હોય છે જે શુકની રાશીમા બેઠો હોય એટલે વરખનો હોય તો શરીરનો રોગિષ્ઠ, માતાના ઓછા સુખવાળો અને શત્રુ રહિત હોય છે તુલાનો હોય તો મોસાળના સુખવાળો, રોગ રહિત, લાભમા વિઘ્ન ભોગવનારો અને બુધની દશા અંતરદશામા સખત માદગી ભોગવનારો હોય છે જે ચંદ્રની એટલે ઠકા રાશીમા બેઠો હોય તો દરિદ્રી, લાભને બદલે નુકસાની ભોગવનારો અને ઘડાવગરનું ખર્ચ કરનારો હોય છે જે રવીની રાશીમાં એટલે સિંહમાં બેઠો હોય તો રાજ્ય સેવા કર-

નારો, રાશ્વની નોકરી કરનારો હોય છે એ રાશીની રાશીમાં
એટલે મકરમાં હોય તો નીચ જાતિ સાથે સળખ સળનારો,
જાણુ, જાણુધનો કુટો હોય છે કુલનો હોય તો સ્થાન
મુખ વગરનો જી તરફથી કુળી અને જલુ ખર્ચાળ હોય છે

ગુરના ખારે ભાવનું ફળ

૧ મુર પહેલે જાણે એટલે લક્ષમાં જેઠા હોય અને પાતાની
રાશીનો એટલે ધનનો હોય તો વાહનના મુખવાળો અને વિદ્વાન,
ખાતાથી મુખી, તેની મુખમુદ્રા જાણેકુળ તેની માતા જેવી હોય
છે એ મીનનો હોય તો સાલ્વિક જુદિવાળો, શાજનો જાણુકાર,
સત્તાનથી મુખી, શરીરે નિશાળી પિતા તરફથી સાથે લક્ષ
મેળવનારો અને તેની મુખમુદ્રા જાણેકુળ પાતાના પિતા જેવી
હોય છે એ કકનો હોય તો જલુ જાણુશાળી જુખમુસ્ત જાણુનો
જાણવાનું જાણ સત્તાનના મુખવાળો જાણાળના વિશેષ મુખવાળો
હોય છે એ મળળની રાશીમાં એટલે મેળનો હોય તો ખર્ચાળ,
જાણુવાન રાશી, ખર્ચને માળે ધનનો જ્ઞાન કરનારો અને
શરીરે કાંઈક કુળી હોય છે એ વૃશ્ચિકનો હોય તો ધનના
વિશેષ મુખવાળો રાશી અને સ્વભાવમાં અપૂર્ણ પ્રીતિવાળો હોય
છે શુકની રાશીમાં એટલે વરજમાં જેઠા હોય તો જર્જીર સ્વભાવનો
જાણુકાર અને શાંત પ્રકૃતિનો હોય છે એ તુલાનો હોય તો
શુભ ડેકવાળો જર્જીર સ્વભાવનો નરમ વાળી મોહનારો હોય છે
એ જુહના વરમાં જેઠા હોય તો જીથી મુખી વેપાર કરીને ધન
મેળવનારો અને જર્જીર સ્વભાવનો હોય છે સૂર્યની રાશીમાં
એટલે ચિહનો હોય તો તેજસ્વી પ્રભાવશાળી વિદ્વાન અને
જ્યોતિષનો જાણુકાર હોય છે રાશીની રાશીમાં એટલે મકરનો
હોય તો નીચ જુતિવાળો જાણુકારને કુળ રેનારો નીચ રસે
પેસાનો જ્ઞાન કરનારો વિદ્યાપ્રધાતી સત્તાનરહિત અને ક મેશનો
કુળાળો હોય છે એ કુલનો હોય તો નરમ સ્વભાવનો અને
ધનના મોહા મુખવાળો હોય છે

૨ ગુરુ ખીજે લાવે બેઠા હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે ધનનો હોય તો તિવ્ર બુદ્ધિવાળો, દીર્ઘ આયુષ્યવાળો, ભાગ્યશાળી હોય. છતાં કોઈ કોઈ વખતે જરૂર પડે ત્યારે ધનની ખેંચતાણુ રહે. જો મીનનો હોય તો થોડી મહેનતે ઘણા લાભ મેળવનારો મોસાળથી સંપૂર્ણ સુખી, પણ સમય આવે ધનની ભીડ ભોગવનારો હોય છે. જો કર્કનો હોય તો પિતાના સંપૂર્ણ સુખવાળો, સ્ત્રીથી લાભ મેળવનાર, અને ધનવાન હોય છે. જો રવીનો એટલે સિહનો હોય તો નિરોગી, શત્રુરહિત, વ્યાપારમાં કુશળ અને રાજ્યસત્તા ભોગવનારો હોય છે. જો મગળના ઘરનો એટલે મેષનો હોય તો શરીરે તદ્દરસ્ત, પૈસાવાળો, લાંબા આયુષ્યવાળો અને પિતા તરફથી લાભ મેળવનારો હોય છે. જો વૃશ્ચિકનો હોય તો ભાઈભાંડુથી સુખી, અને મોસાળ પક્ષના મોટા કુટુંબવાળો હોય છે. જો શુક્રના ઘરનો એટલે વરખ રાશીનો હોય તો કુટુંબદેવી, ધૂર્ત અને કંગાળ હોય છે. જો તુલાનો હોય તો નિર્ધન, હંમેશાં પૈસાની તંગાશવાળો, દીર્ઘાયુષી અને લોભી હોય છે જો બુધના ઘરનો હોય તો ચોરીનું ધન સંગ્રહ કરનારો અને બુદ્ધિહીણ હોય છે. સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાજસત્તાથી પૈસો મેળવનારો તેમજ મોસાળ પક્ષથી પણ લાભ મેળવનારો હોય છે. જો શનિના ઘરનો એટલે મકરનો હોય તો સ્થાનભ્રષ્ટ, મદ્ય પીનારો અને કુટુંબથી કલેશ કરી જાતિભ્રષ્ટ થનારો હોય છે. જો કુંભનો હોય તો ખર્ચાળ, પરાક્રમી, શત્રુ વિનાનો અને આવક કરતાં ખર્ચ વધારે રાખનારો ઉડાઉ હોય છે.

૩ ગુરુ ત્રીજા લાવે બેઠો હોય અને ત્રીજે લાવે પોતાની રાશીનો એટલે ધનનો હોય તો રોગ શત્રુ વિનાનો, સુપાત્ર સ્ત્રીવાળો, ઘણા મિત્રોવાળો, વ્યાપારમાં સારો લાભ મેળવનારો અને ભાગ્યશાળી હોય છે. જો મીનનો હોય તો ઘણી ખુબસુરત અને બહેલી સ્ત્રીવાળો, શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો હોય છે. કર્કનો હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, પુણ્યશાળી, પરાક્રમી ભાંડુથી સારી લેણુ-દેણુવાળો અને મહેનત વગર લાભ મેળવનારો હોય છે. જો શનીના ઘરનો એટલે મકરનો હોય તો નિર્ધન, ભાંડુથી દુઃખી

જાળસુ, નિરુધ્ધી, જુદિનો ડુકો દોના છતાં પણ જાણિતક
જને કાંઈક ધર્મના નિશા પાળવાવાળો દોષ છે ॥ કુલનો
સેવ તો શરીરના સામાન્ય મુખવાળો સીધી મુખી જને સ્વધર્મમાં
પ્રીતિવાળો દોષ છે ॥ મજાળના ઘરનો જોટલો મેષનો દોષ તો
શ્રી વરદશી લાલ મેળવનારો પુણ્ય કામ કરનારો, જોડલ જાંડુના
મુખવાળો દોષ છે ॥ વૃક્ષકનો દોષ તો વાકનના મુખવાળો
નોકર વાકરથી મુખી પતિવૃત્તા જીનો પતિ જને સુરની હયા
જવરદશામાં સારો લાલ મેળવનારો દોષ છે ॥ શુકના ઘરનો
જોટલો વરજનો દોષ તો જાંડુથી ડુખી, સીધી પણ કોઈ કોઈ
વાર દેશન જનારો દોષ છે ॥ તુલનો દોષ તો ધર્મિષ્ઠ જને
જુદિયાળી દોષ છે ॥ સુરના ઘરમાં જોટલો સિંહ રાશીનો
દોષ તો સારી સીવાળો, જાલવામાં ફુંગીવાર પણ કુર દોષ છે ॥
જુલના ઘરમાં જોટો દોષ તો તીર્થયાત્રા કરનાર, ધર્મિષ્ઠ
જને જુદિમાન દોષ છે

૪ સુર યોગા જાવે જોડો દોષ જને પેતાની રાશીનો જોટલો
ધનનો દોષ તો સારી સીવાળો, પિતા જને માતાના મુખવાળો તેમજ
જળી જમીનવાળો દોષ છે ॥ મીનનો દોષ તો શરીર વડુરત,
મીઠું જાલનારો જાગુખનો જાળવાન જને જુમસુરત દોષ છે ॥
કકનો દોષ તો સકાવારી, ધમના કાર્યો કરનાર વાઘી, ધામ,
વાઘી, જાગવાળો શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો, માતાથી
સપૂર્વ મુખી પણ પિતાના અલ્પ મુખવાળો દોષ છે ॥ શનીના
ઘરમાં જોટલો મકરનો દોષ તો રજાન મુખથી રહિત માતાના
મુખ વગરનો જામ જાંડુ સાથે કલેશ કરનારો જામર તેનાથી
રહિત, રોગથી ઘેરાયેલો નોકરી કરી જાણનિકા જાલવાનારો દોષ
છે ॥ કુલનો દોષ તો પેલાવાળો મહેનતુ જને જુદિયાળી દોષ
છે ॥ મજાળના ઘરનો દોષ તો જાંડો જાગુખવાળો ધર્મ
કામમાં પેલા જાગવાવાળો, રજાનથી મુખી વાઘ, સેધ રાખવા
વાળો જને જુદિયાળી દોષ છે ॥ શુકના ઘરમાં જોટો દોષ તો મિત્રો
તેમજ શ્રી સાથે જાગુખનાર રાજનારો તથા પિતાના મુખવાળો

હોય છે જે બુધના ઘરમા બેઠો હોય તો સ્થાન રહિત, નોકરી કરી આજીવિકા ચલાવનારો, કાયાનો તાંદુરસ્ત, પિતાના વિશેષ સુખવાળો હોય છે જે સૂર્યના ઘરમા બેઠો હોય તો વાહન અને મિત્રોથી સુખી, સરસ રહેઠાણવાળો પણ નાની ઉંમરમા માતાના સુખથી રહિત હોય છે.

૫ ગુરૂ પાચમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો હોય તો ધર્મિષ્ઠ, વિદ્વાન અને પુત્રના સુખ વગરનો હોય છે. જે મીનનો હોય તો પૈસા મેળવવામા તીવ્ર બુદ્ધિવાળો, ભાગ્યશાળી, શાસ્ત્રનો જાણકાર, વૃત્ત, નિયમ પાળવાવાળો અને સંતાનથી દુઃખી હોય છે જે કર્કનો હોય તો મહાન પ્રતાપી, સાક્ષર, તત્ત્વવેત્તા, આત્મજ્ઞાની અને ચાર પુત્રનો પિતા હોય છે જે શનીના ઘરનો એટલે મકરનો હોય તો મેલી વિધાનો જાણનારો, શંખણી જેવી સ્ત્રીવાળો, પરસ્ત્રી લપટ, જુદો, લખાડ, વિશ્વાસઘાતી, સ્થાન વગરનો અને રખડેલ હોય છે. જે કુબનો હોય તો ચતુર, ધર્મિષ્ઠ અને સુસાક્ષરીનો શોખીન હોય છે જે મગળના ઘરનો એટલે મેષનો હોય તો તાંદુરસ્ત, દેખાવડો, ગભીર સુખસુદ્રાવાળો, વિદ્વાન, પુત્રથી સુખી અને સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળો હોય છે જે વૃશ્ચિકનો હોય તો તેજસ્વી આખોવાળો, લબ્ય કપાળવાળો, સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળો પ્રતાપી, વિદ્વાન અને પુત્રથી સુખી હોય છે જે શુક્રના ઘરનો એટલે વરખનો હોય તો થોડું બહેલો છતાં હલકટ, ચાડી કરનારો અને કદરૂપો હોય છે જે તુલાનો હોય તો નમ્ર વાણીવાળો, ધર્મિષ્ઠ અને પુત્રનાં સુખ વિનાનો હોય છે. જે સૂર્યનાં ઘરનો હોય તો દયાળુ, મીઠું બોલનારો, ધર્મિષ્ઠ, રાજ્ય અને પોતાના કુટુંબની પ્રીતિ મેળવનારો, શુભ માર્ગે ધન ખર્ચનારો અને ગભીર વદનવાળો હોય છે.

૬ ગુરૂ છઠે ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે ધનનો હોય તો મોસાળના સુખવાળો અને અલ્પ ધનવાળો હોય છે મીનનો હોય તો રોગ શત્રુ વગરનો, પિતાના સુખવાળો અને ભાઈ-ભાડુથી સુખી હોય છે જે જિયનો એટલે ચદ્રમાના ઘરનો હોય

તો મિત્રાળના આશ્રયમાં રહેનારો અને મિત્રાળથી ઘેરાઈ પલ
લાખ મેળવનારો. શનીના ઘરમાં બેઠો હોય તો રાગ અને શત્રુથી
વેરાળેલો નીચ વૃત્તિવાળો અને અલ્પ આશુભ્યવાળો હોય છે મંત્રજના
ઘરમાં બેઠો હોય એટલે મેષનો હોય તો ધનવાન પણ પ્રપંચ કરનારો
અને પિતાનું ધન લોગવનારો હોય છે વૃદ્ધિકનો હોય તો બીજાને
લશ્મી મારનાર, જુઠાનોલો અને વઠકણો હોય છે શુક્રના ઘરનો
એટલે વરજનો હોય તો શરીરે ગઠ ક્રમઠની પીઠાવાળો મલીન
જાત કરેલો ઘાવઠી અને રણસજામમાં સૂવેર હોય છે તુલાનો
હેતુ તો શત્રુના લગ્નવાળો ધરાયા ઘરમાં ઘુસી જનારો પરબી
અમન કરનારો, નિલજ અને તોફાની હોય છે જુલના ઘરમાં
બેઠો હોય અને મિથુનનો હોય તો પાપીષ્ઠ, લાલચીલ, લાઠજોનો
હેતુ કરનારો નિર્ધન અને જમ્યાનાં હાડવાળો હોય છે જે કન્યાનો
હેતુ તો ધર્મશક્તિ ભાગ્યહીન લેવટ ચાલી કરનારો અને નીચ
કાર્ય કરી આજીવીકા લલાવનારો હોય છે જો રવિના ઘરનો
એટલે સિંહ રાશીનો હોય તો જાડી સ્વભાવના, પિતાના મુખવાળો
મિત્રાળ વગરનો અમર મિત્રાળનો નાશ કરનારો હોય છે.

૭ શુક્ર સાતમાં આવે બેઠો હોય અને પિતાની રાશીનો
એટલે ધનનો હોય તો પિતાના મુખવાળો વેપારમાં કુશળ પ્રતાપી
અને મુન્દર સ્ત્રીનો પતિ હોય છે જો મીનનો હોય તો માતાથી
વિશેષ મુખવાળો સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળો વાલનના મુખવાળો
મુન્દર મહાનમાં રહેનારો પરદેશથી કીર્તિ અને ધન મેળવનારો
હોય છે જો અશ્વમાના ઘરનો એટલે કકનો હોય તો ઉચ્ચ કુળવાળો
શ્રી પુત્રના સપૂજા મુખવાળો અને શુભમાર્ગે ધનનો અપ કરનારો
હોય છે શનિના ઘરમાં એટલે મકરનો હોય તો ચંચીલ ભાગ્યહીન
જરાળ સ્વભાવનો શ્રી વરદથી હમિય કુશળ લોગવનારો, વેપારમાં
જોડ અને અપજશ મેળવનારો હોય છે જો કુલનો હોય તો
મુન્દર ચંદ્રેશવાળો વિદ્યા અને વિનયવાળો હોય છે જો મંત્રજના
ઘરમાં એટલે મેષનો હોય તો આત્મિક મુખ લોગવનારો, આનંદી,
ધર્મમુસ્ત, રાજકાળનો કુશળ અને કીર્તિવત્ત હોય છે જો વૃદ્ધિકનો

હાય તો ઘણી રીતે લાભ મેળવનારો, ચાર લાઘ્યોના સુખવાળો, આયુષ્યવાન, ધનવાન અને વિદ્યાવાન હોય છે. શુકના ઘરમાં બેઠો હોય અને વૃષભનો હોય તો પર સ્ત્રી ગમન કરનારો, ભણેલો, પૈસાવાળો હોય છે. જો તુલાનો હોય તો સ્ત્રીનો દ્વેષ કરનારો, શૂરવીર અને સાહસ કામ કરનારો હોય છે. જો બુધના ઘરમાં એટલે મિથુનનો હોય તો ખુબ સુરત, ગભિર ચહેરાવાળો અને સ્ત્રીથી લાભ મેળવનારો હોય છે. કન્યાનો હોય તો પતિવ્રતા સ્ત્રીવાળો, વિદ્વાન, સાહસિક અને રાજનો માનીતો હોય છે. જો સુર્યના ઘરમાં એટલે સિંહ રાશીનો હોય તો ભાઈ, ભાડુ અને કુટુંબના સંપૂર્ણ સુખવાળો, પીતૃભક્ત, વેપાર, વણજ અને પરદેશથી ધન અને કીર્તિ મેળવનારો હોય છે.

૮ ગુરુ આઠમાં ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો હોય તો લાખા આયુષ્યવાળો, શરીરે નીરાળી અને પૈસાથી સુખી હોય છે. ચંદ્રમાના ઘરનો એટલે કર્કનો હોય તો લાખા આયુષ્યવાળો, ઘર અને વાહનથી સુખી હોય છે, શનીના ઘરમાં એટલે મકરનો હોય તો સ્ત્રી અને પિતાના સુખ વગરનો, આયુષ્યનો ટુંકો પણ પૈસાના સુખવાળો હોય છે. જો કુમ્ભનો હોય તો રોગીષ્ટ, શત્રુથી ઘેરાયેલો અને ધર્મનો દ્વેષ કરનારો હોય છે મંગળના ઘરમાં એટલે મેષનો હોય તો આનંદી, સુખી અને લાખા આયુષ્યવાળો હોય છે જો વૃશ્ચિકનો હોય તો ધન, ધાન્યથી સુખી, સ્વતંત્ર વિચારનો પણ અદ્ય આયુષ્યનો હોય છે. જો શુકના ઘરમાં એટલે વૃષભનો હોય તો નમ્ર સ્વભાવનો, જ્ઞાની, રોગીષ્ટ (કોઠના રોગ વાળો) હોય છે જો તુલાનો હોય તો સારા ભોગ ભોગવનારો, દાનવીર, તથા ભણેલો હોય પણ ખરાબ આચરણ કરનારો હોય છે. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધનના સુખવાળો હોય છે. સુર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો ધન અને ભાઈઓથી દુખી, મધ્યમ આયુષ્યવાળો, અને રાજ્યના ભયવાળો હોય છે.

૯ ગુરુ નવમાં ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે ધનનો હોય તો ભાગ્યશાળી, સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળો, ઉદાર

દીકનો અને ધર્મ કાચમાં પેસા ખવડાવે દોષ છે. મીનનો દોષ તો
 દેવ શુદ્ધી ભક્તિ કરનારો, લીધે વાત્રા કરનારો મિત્રાળના સપૂર્ણ
 સુખવાળા, સાચા મિત્રોવાળો વિદ્વાન અને શાસ્ત્રના સેવકો ભવ્યનારો
 દોષ છે. બે કકનો દોષ તો સાબરશાળી ખન અને પુત્રના
 સપૂર્ણ સુખવાળો, ખમિષ્ટ અને પ્રતાપી શાસ્ત્રનો ભણતર અને
 મર્મના સેવકો સમજનાર, ભંભિર સુખશુભાવાળો, પર્વતની સુશર્મા
 સ્તેવાવાળો, દલાળુ અને સત-પુત્ર જેવો દોષ છે. શનીના ઘરમાં બેઠો
 દોષ એટલે મકરનો દોષ તો નાસ્તિક કમનસીબ, સહેલો છતાં સીજ
 માગી ખાનારો દોષ છે. કુબનો દોષ તો હુન્નર ઉદ્યોગમાં કુશળ,
 શરીરે તદ્દુરસ્ત અને સાધજોના સુખવાળો અને શાંત પ્રકૃતિનો
 દોષ છે. મજળના ઘરમાં એટલે મેષનો દોષ તો કરકસર ભરત
 વહિલાત કરનારો, સુન્દર ભરેલો અને પુત્રના સુખવાળો દોષ છે. બે
 વૃશ્ચિકનો દોષ તો નમ્ર વાણીવાળો. આયનકળમાં કુશળ, ભારીત્રવાન,
 શરીરે નિરોગી અને જ્ઞાનદી દોષ છે. શુભના ઘરમાં બેઠો દોષ
 અને બે વૃષભનો દોષ તો ખનના અને ઘરના સુખવાળો અને સ્ત્રીથી
 સુખી દોષ છે. પશુ કોઈ વળત પૈસાની સજવ સ્ત્રી સોગવનારો
 દોષ છે. બે તુલાનો દોષ તો કુટુંબ અને રવાન સુખવાળો અને જીવિ-
 વાન દોષ છે. બે શુભના ઘરમાં બેઠો દોષ તો ક્ષીર્તિવાળો. સાચા કામ
 કરનારો સંજ્ઞન માણસની સોગવ કરનારો, અને માળાપની સેવા
 કરનારો દોષ છે. સુર્યના ઘરનો એટલે ચિન્નનો દોષ તો દલાળુ ઘણા
 માણસનું પાપલ કરનારો ખમિષ્ટ અને સંજ્ઞન દોષ છે.

૧૦ શુદ્ધ દશમા ભાવે બેઠો દોષ અને પોતાની વાચીનો એટલે
 ખનનો દોષ તો પિતા અને મતાના સુખવાળો, પૈસાવાળો અને
 પોતાના પિતાના જેવી આકૃતિવાળો દોષ છે. મીનનો દોષ
 તો મતા પિતાથી વિરોધ સુખવાળો, બાહી થોડા અને વાહી
 બજારના સુખવાળો અને પોતાની ઓની સપૂર્ણ પ્રીતિ મેળવનારો
 દોષ છે. બે કકનો એટલે ભદ્રમાતા ઘરનો દોષ તો ઘણા
 સાધજોના સુખવાળો, પિતાથી લાલ મેળવનારો રાજસત્તા સોગ-
 વનારો અને કોઈ વાર જમીનમાં ઘાટેણું ખન તેને મળી આવે

છે. જે શનીના ઘરમાં એટલે મકર રાશીમાં બેઠો હોય તો, પિતાનાં સુખ વગરનો, રાજ્યના ભયવાળો, વેપાર ધંધા વગરનો અને પરસ્ત્રી લંપટ હોય છે. જે કુલનો હોય તો પેસા અને વાહનના સુખવાળો હોય છે. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો એટલે મેષનો હોય તો પૈસાવાળો. સુખી અને તંદુરસ્ત હોય છે. જે વૃશ્ચિકનો હોય તો સ્થાન અને વાહનથી સુખી અને પૈસાવાળો હોય છે. જે શુક્રના ઘરમાં બેઠો હોય એટલે વૃષભનો હોય તો સાહસીક, બુદ્ધિશાળી, પરોપકારી અને ધનવાન હોય છે. જે તુલાનો હોય તો સારી આખરૂવાળો, ધન અને વાહનથી સુખી હોય છે બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો માતાના સંપૂર્ણ સુખવાળો, ઘણી વિદ્યાવાળો અને સારો લેખક અગર કવિ હોય છે. સૂર્યનાં ઘરમાં બેઠો હોય તો ઘણો જ દયાળુ, શાસ્ત્રનો જાણુકાર, શારી પ્રસિદ્ધિને પામેલો અને ધનથી સુખી હોય છે.

૧૧ શુક્ર અગ્નિયારમાં લાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીના એટલે ધનનો હોય તો અનેક રીતે લાભ મેળવનારો, બહોળા કુટુંબવાળો, જાણેલો અને વિનયી હોય છે જે મીનનો હોય તો પરાક્રમી, સુંદર સ્ત્રીવાળો અને વિદ્વાન હોય છે. જે ચંદ્રમાના ઘરનો એટલે કંકનો હોય તો ખરાબ હૃદયનો, સોદાની મીઠાશવાળો, પારકાના મનની પરીક્ષા કરનારો અને સ્ત્રી, ધન, વાહન વિગેરેથી સુખી હોય છે. જે શનિના ઘરમાં બેઠો હોય એટલે મકરનો હોય તો હરીદ્રી, લુચ્ચો અને દુઃખી સ્થિતિનો હોય છે કુંભનો હોય તો ભાગ્યશાળી, પુત્રના સુખવાળો અને વિદ્વાન હોય છે. જે મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય એટલે મેષનો હોય તો ઘણી સારી આખરૂવાળો, વેપારથી લાભ મેળવનારો અને ધર્મિષ્ઠ હોય છે. જે વૃશ્ચિકનો હોય તો ઘણા મિત્રોવાળો અને હરેક કામમાં કુશળ હોય છે. સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો મહાન પરાક્રમી, વિદ્વાન અને મિત્રો સાથે સારી લેણાદેણીવાળો હોય છે જે શુક્રના ઘરનો હોય એટલે વરખનો હોય તો અલ્પ ધનવાળો, લાભ અને નુકસાની બંને ભોગવનારો પણ માણસના સ્વભાવની

પરીક્ષા કરવામાં કુશળ હોય છે એ જુલાનો હોય તો પૈસા અને વાહનથી સુખી, આખરૂદ્ધાર અને સત્સત્ કરવાવાળો હોય છે એ યુધના વરમાં બિઠો હોય તો જોટલે મિશ્રુનનો હોય તો ર્વાણુ ધર્મિષ્ઠ સ્ત્રી, પુત્ર અને ધનથી સુખી હોય છે એ કન્યાનો હોય તો શાશ્વતો હીવાન-અમર વર્ધિલાલ કરનાર, હેવ છુદ્ડ ઉપર ગદા રાખનારો અને સ્ત્રીમત્ત હોય છે

૧૨ ચુક જારમા ભાવે બિઠો હોય અને પાતાની શાશ્વતો જોટલે ધનનો હોય તો કલુસ હુચ્છી, જુકુ યાતનાર અને યાદી કરનાર હોય છે મિનનો હોય તો ધન અને વાહનથી સુખી છતાં ધણુ હુચ્છી, છાલકા પિટનો અને અજ્ઞાનો દુઠ્ઠો હોય છે એ અદ્રમાના વરનો જોટલે કહેનો હોય તો સ્વજન ઉપર પ્રીતિવાળો ધર્મને માર્ગે પૈસા અવજનારો હોય છે એ શનીના વરનો જોટલે મકરનો હોય તો ધનની તંબાશવાળો અને કિલક હોય છે કુળનો હોય તો શરીર દુઝી અને રોગ શત્રુથી ઘેરાએલો પારકા મર્મને જોલનારો, લપટ અને ભાદી કરનારો હોય છે શુરના વરમાં બિઠો હોય જોટલે જુલાનો હોય તો ધન વચરનો, સત્તાનું વિનાયો અને અવધ પુદ્ધિનો હોય છે વૃષભનો હોય તો લેખિષ્ઠ, પિતાના બોલા સુખવાળો પૈસાનો કિલક અને કામ ધંધા વચરનો રણડેલ હોય છે યુધના વરમાં બિઠો હોય જોટલે મિશ્રુનનો હોય તો પિતા તરફથી મળેલા પૈસા કિલકી નાખનારો અને નિરવર વિષય સુખમાં પ્રીતિવાળો હોય છે કન્યાનો હોય તો શાશ્વતો અલ્પહાર છતાં હલકા વિચારવાળો અને શરીરે યાદાની નિશાનીવાળો, મશકો અને હસમુખો હોય છે સુખના વરમાં બિઠો હોય તો સ્ત્રી અને વરના સુખવાળો, અરમાળ અને લપટ હોય છે મય જના વરમાં બિઠો હોય જોટલે મિથનો હોય તો પૈસેથી મળેલ દુઝી, જુકુ યાતનારો વિષયો અને લગાડ હોય છે એ વૃશ્ચિકનો હોય તો રોગીજ, નોકરી કરી આજીવીકા અલાવનારો, દલકા વિચારનો ધણુ શાશ્વતો સેવક હોય છે

શુક્રના ખારે ભાવનું ફળ.

૧ શુક્ર પહેલા ભાવે ખેઠા હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે વૃષભનો હોય તો શરીરે સ્થુળ, દેખાવડો, વાંકડીયા વાળવાળો, ન્યાયી, પુત્ર અને સ્ત્રીના સુખવાળો હોય છે. તુલાનો હોય તો લાળા આયુષ્યવાળો, સારા સ્વભાવનો, ઉચ્ચ કુળમાં જન્મેલો અને પ્રમાણીક, નીબકપટ્ટી, લોકપ્રીય, સ્ત્રીઓને માનિતો, પરદેશવાસી અને પ્રતાપી હોય છે જો ઉચ્ચનો એટલે મિત્ર રાશીનો હોય તો સ્વભાવે અમીર, મીઠાખોલો, શાણો, શરીરે નિરોગી, દેખાવડો, વાહનના સુખવાળો, ઘણા મિત્રોવાળો અને સુખી હોય છે, ધનનો હોય તો મોસાળ પક્ષના સુખવાળો, સુંદર સ્ત્રીવાળો, સુંદર વસ્ત્ર, આભુષણ ઉપર પ્રીતિવાળો અને સહેજમાં લોકોને આજી નાખી પોતાનું કામ કાઢી લેનારો, સ્વાર્થી અને લપટ-ઘણી સ્ત્રી લોગવનારો હોય છે. મગળના ધરમાં ખેઠા હોય તો-એટલે મેષનો હોય તો ધનવાન, સુંદર સ્ત્રીઓનો લોકતા, શ્રિમત, વાક્ય ચાતુરીવાળો, ધર્મનો રાજ કરનારો, નિરોગી, દેહવાળો, દેખાવડો અને પરાક્રમી હોય છે. જો વૃશ્ચિકનો હોય તો ધન ધાન્યથી સુખી, મોજશોખમાં પૈસા ઉઠાવનારો અને સ્ત્રીનો માનિતો હોય છે. જો મૃગશિરસ ધરમાં ખેઠા હોય એટલે મિથુનનો હોય તો વિનયી, દયાળુ અને કડવાખોલો પણ બાહોશ હોય છે કન્યાનો હોય તો કપટી, છળ લેહવાળો, હલકા મિત્રોવાળો, પૈસાની મુશીબત લોગવનારો, વેશ્યાગમન કરનારો, સ્વધર્મથી રહિત હોય છે ચંદ્રના ધરમાં ખેઠા હોય તો પરદેશમાં ફરનારો, સુશોભિત, વસ્ત્ર, આભુષણ પહેરનારો, કોઈ કોઈ વખત દુઃખી સ્થિતી છતાં વાહનનું સુખ લોગવનારો હોય છે સુર્યના ધરમાં ખેઠા હોય તો પ્રપંચી, કોંધી અને કોઈ કોઈ વાર છેડાઈ જનારો, પિતાના જેવી મુખમુદ્રાવાળો, વાયુના રોગથી પીડિત અને ખરાબ સ્ત્રીવાળો હોય છે શનીના ધરમાં એટલે મકરનો હોય તો તેજસ્વી, વિદ્વાન, દેખાવડો, સ્ત્રી પુત્રના સુખવાળો અને લોકપ્રિય હોય છે. કુંભનો હોય તો કુટુંબમાં માનિતો, ખુબસૂરત સ્ત્રીવાળો, સાગ્યશાળી અને સુખી હોય છે.

૨ શુક ણીચ જાવે ઊઠા હોય અને વૃષભનો હોય તેા શ્રી તરુણી આરા લાલ મેળવનારા થનથી મુખી અને વિનથી, વિદ્વાન હોય છે. ૩ તુલનો હોય તેા ધર્મી, વૃત્ત નિષમ જાળવાવાળો દીર્ઘ આયુષી જલોળા કુટુંબવાળો અને મુખી હોય છે એ મિનનો હોય તેા વાહન વાદી, અને સુન્દર ઘરનો હોય છે તેમજ લક્ષ્મી તેનો સજ ઊઠતી નથી થનનો હોય તેા પેસાથી મુખી પણ શેખી, પરાપકારી અને પીત્ત પ્રકૃતિનો હોય છે મંજળના ઘરનો બેટલે મેયનો હોય તેા આયુષ્યનો અગવાન, પેસાથી મુખી અને લખદ હોય છે વૃક્ષિનો હોય તેા શરીર મુખી હલકો. યોગ્ય ખાનારા, નમ્ર અને દીર્ઘાયુષી હોય છે છુપના ઘરમાં બેટલે મિશ્રુનનો હોય તેા વાળાળ અને ઠઠવાળાલો, થન, પુમ, મિત્રથી મુખી અને શત્રુ વિનાનો મુંદર શ્રી અને મુંદર આયુષ્યનો હોય છે કન્યાનો હોય તેા આયુ વિનાનો અવર આયુષ્યો આશી અલુલનાવવાળો, પેસાથી કુખી, નિર્લજ્જ અને અશળ કુટેવવાળો હોય છે પણ જાળજથી પિતા તરુણી આરા લાલ મેળવે, એ હકનો હોય તેા દેખાવમાં મુંદર સ્વભાવે નીચ સ્વાર્થી અને અભિમાની હોય છે પણ અશળ અવરજુનો હોવાથી હજુના શરવાળો હોય છે સૂર્યા ઘરમાં ઊઠા હોય તેા મુખી, લાલ મેળવનારા પણ શોધી છુદિને લીધે કોથી હોય છે શનીના ઘરમાં ઊઠા હોય અને તે મકરનો હોય તેા પેસાવાળો હોય છતાં મવાલી જેવો ફર, અને દેખાવમાં વરીજ પણ નીચ હૃદયનો હોય છે કુલનો હોય તેા છુદિવાન પિતાથી અપૂર્ણ લાલ મેળવનારા વિનથી, હોયનો માનીતો અને પરાપકાર વૃત્તિવાળો હોય છે.

૩ શુક ત્રીચ જાવે ઊઠા હોય અને પોતાની શરીરનો બેટલે વૃષભનો હોય તેા કાંડુથી મુખી અને આરી લેણાદેણીવાળો અને પરાક્રમી હોય છે તુલનો હોય તેા દેવગૃહની કક્ષિ કરનાર, મદાણ અને સજદારી બાળવનો કુશળ અને શેખીન હોય છે તેમજ પિતા પાસેથી સખૂ મુખ હોયવાનારા પરાક્રમી હોય છે એ મીનનો હોય તેા ન્યાયમૂર્તિ, સત્યતાથી જાણનારા સ્વધર્મમાં

પોતાની અમુક ખોડને લીધે જાહેરમાં પહીતો રહેનારો હોય છે. સૂર્યના ઘરનો હોય તો કોપી, એક પુત્રવાળો, અગર મૃત પ્રજાવાળો હોય છે. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો લડવૈયો, મુસાફરીનો શોખીન, બુદ્ધિશાળી અને તેજ સ્વભાવનો હોય છે,

૬ શુક્ર છઠ્ઠા જાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે વૃષભનો હોય તો મોસાળપક્ષે સુખી અને શત્રુ વગરનો હોય છે જો તુલાનો હોય તો સ્ત્રી તરફથી ધન મેળવનારો, શરીરે નિરોગી અને શત્રુ જીત હોય જો ઉચ્ચનો એટલે મિનનો હોય તો મોસાળ પક્ષથી સુખી પણ રોગથી ઘેરાયેલો હોય છે. જો મુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો લંપટ, વ્યભિચારી, ખરાબ રોગવાળો, શત્રુથી દુઃખ પામનારો, હલકા માણસો સાથે ફરી હલકી નોકરી કરી આજીવીકા ચલાવનારો, આયુષ્યનો ટુકો હોય છે. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો લુન્થો, ચાડી કરનાર, સેવા કરવામાં કુશળ, અનેક ખાખતોનો જાણકાર, સત્ય બોલનારો, અને તેજ સ્વભાવનો હોય છે ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગિષ્ઠ, ચીડિયો સ્વભાવ, સુખ વિનાનો હોય છે. રવિના ઘરનો હોય તો બાઈઓથી દુખી, અદ્ય આયુષી અને રોગિષ્ઠ હોય છે. જો શુક્રના ઘરનો એટલે ધનનો હોય તો જીઠાબોલો, ગંદો, મત્ર જત્ર અને કિર્મીયાનો ઢોગ કરી લોકને છેતરનારો હોય છે. શનિના ઘરમાં એટલે મકરનો હોય તો શુરવીર, વેશ્યાગમન કરનારો અને મીઠું બોલનારો હોય છે. કુબજનો હોય તો ધન રહિત, બિડાઉ, રોગિષ્ઠ અને ચોરી કરનારો હોય છે.

૭ શુક્ર સાતમાં જાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો હોય તો સારા હુન્નરવાળો, શ્રેષ્ઠ કુળમાં જન્મનારો, તેજસ્વી, પિતા, પુત્ર અને બાઈઓના સુખવાળો, આનંદી અને સુંદર સ્ત્રીવાળો, વૈભવ લોગવનારો હોય છે જો બીજો હોય તો ભાગ્યશાળી, સુંદર મકાન અને વાહનથી સુખી, અને શરીરે દેખાવડો હોય છે. જો ધન રાશીમાં બેઠો હોય તો વ્યભિચારી, ઘણી સ્ત્રીઓ

રખાવી જાનારો હોય છે મજાના ઘરમાં જોડે મેવનો હોય તે માળાવના મુખવાળો, સાહસિક જુદિયાળી છતાં ખરાબ લોચ લોચવાની ઈચ્છા રાખનારો, એ વૃક્ષિકનો હોય તે માતાપિતા વધા જાઈઓના મુખવાળો. પણ ખરાબ સ્ત્રીનો પતિ હોય છે સામાન્ય મુખી પણ સ્વભાવે યોદ્ધા ક્રોધવાળો હોય છે એ જ દ્રમ્યાના ઘરનો હોય તે કુટુંબ ઉપર પ્રેમવાળો, મહામતિનો જોડે ધીમે વાલનારો, શાંત પ્રકૃતિનો મુંઝવે સ્ત્રીવાળો, કાન્તિ અને ક્ષિતિવાળો હોય છે એ રચિના ઘરમાં બેઠો હોય તે મિત્રની સાથે ક્રોધ કરનારો, જાઈઓના જોછા મુખવાળો, ક્રોધનો પણ વિશ્વાસ નહિ કરનારો અને મહેનત કરી આજીવિકા ચલાવનારો હોય છે સ્ત્રીના ઘરમાં જોડે મકરનો હોય તે હલકા માણસો સાથે રહેનારો, આસુખ્યનો જળવાન અને નોકરી કરનારો હોય છે એ કુલનો હોય તે સાચા બેઠો મુખની નોકરી કરવાવાળો અને સ્વભાવે ક્રોધી હોય છે.

૫ શુક પાંચમા જાગે બેઠો હોય અને પાતાની સસીનો જોડે વૃષભનો હોય તે બે પુત્રવાળો અને પુત્રથી સતોષ પામનારો અને સફેદ વસ્તુનો વેપાર કરી લાભ મેળવનારો હોય છે તુલાનો હોય તે સ્ત્રી, પુત્ર અને ધનથી મુખી પણ નોકરી કરનારો અને શુભ માર્ગે ધન ખરચનારો હોય છે એ મીનનો હોય તે વિકાન, જતાનના સંપૂર્ણ મુખવાળો, સ્ત્રીનો પ્રેમ મેળવનારો, ધનના કાર્યમાં તેમજ બહેરમાં પૈસા ખરચનારો અને પ્રસિદ્ધિવંતા હોય છે એ જુહના ઘરમાં જોડે મિથુનનો હોય તે કુશીલાર થોડાની સ્વારી કરવાવાળો અને આસુખ્યવાન હોય છે કન્યાનો હોય તે મહા જુદિનો, જતાનથી દુખી બનારો, અજર પાતે સતાનને દુરાજ રેનારો, નીચ અને રક્ષિત હોય છે મજાના ઘરમાં જોડે મેવનો હોય તે પુત્ર મિત્રના સંપૂર્ણ મુખવાળો બે જી સોજવાવાળો અને વિકાન હોય છે એ વૃક્ષિકનો હોય તે રાજકાલમાં કુશળ, સ્થાન મુખવાળો, પુત્ર વિનાનો અને વાહુ પ્રકૃતિનો હોય છે એ જ દ્રમ્યાના ઘરનો હોય તે સર્વ વિજનો બધુ, સ્ત્રીને સ્વાધિન, કન્યાની પ્રબળવાળો અને

પોતાની અમુક ખોડને લીધે જાહેરમાં જહીતો રહેનારો હોય છે. સૂર્યના ઘરનો હોય તો ક્રોધી, એક પુત્રવાળો, અગર મૃત પ્રજાવાળો હોય છે. જો શનિના ઘરમાં બેઠો હોય તો લડવૈયો, મુસાફરીનો શોખીન, બુદ્ધિશાળી અને તેજ સ્વભાવનો હોય છે,

૬ શુક્ર છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો એટલે વૃષભનો હોય તો મોસાળપક્ષે સુખી અને શત્રુ વગરનો હોય છે જો તુલાનો હોય તો સ્ત્રી તરફથી ધન મેળવનારો, શરીરે નિરોગી અને શત્રુ જીત હોય. જો ઉચ્ચનો એટલે મિનનો હોય તો મોસાળ પક્ષથી સુખી પણ રોગથી ઘેરાયેલો હોય છે. જો બુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો લંપટ, વ્યભિચારી, ખરાબ રોગવાળો, શત્રુથી દુઃખ પામનારો, હલકા માણસો સાથે ફરી હલકી નોકરી કરી આજીવીકા ચલાવનારો, આયુષ્યનો ટુંકો હોય છે. મંગળના ઘરમાં બેઠો હોય તો લુન્થો, ચાડી કરનાર, સેવા કરવામાં કુશળ, અનેક ખાખતોનો જાણકાર, સત્ય બોલનારો, અને તેજ સ્વભાવનો હોય છે ચંદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો રોગિષ્ઠ, ચીડિયો સ્વભાવ, સુખ વિનાનો હોય છે. રવિના ઘરનો હોય તો બાઈઓથી દુઃખી, અલપ આયુષી અને રોગિષ્ઠ હોય છે જો શુક્રના ઘરનો એટલે ધનનો હોય તો જીતાબેલો, ગદો, મત્ર જત્ર અને કિમીયાનો ઢોંગ કરી લોકને છેતરનારો હોય છે. શનિના ઘરમાં એટલે મકરનો હોય તો શુરવીર, વેશ્યાગમન કરનારો અને મીઠું બોલનારો હોય છે. કુબજનો હોય તો ધન રહિત, બિડાઉ, રોગિષ્ઠ અને ચોરી કરનારો હોય છે.

૭ શુક્ર સાતમાં ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો હોય તો સારા હુન્નરવાળો, શ્રેષ્ઠ કુળમાં જન્મનારો, તેજસ્વી, પિતા, પુત્ર અને બાઈઓના સુખવાળો, આનંદી અને સુંદર સ્ત્રીવાળો, વૈભવ લોગવનારો હોય છે જો ઉચ્ચનો હોય તો ભાગ્યશાળી, સુંદર મકાન અને વાહનથી સુખી, અને શરીરે દેખાવડો હોય છે. જો ધન રાશીમાં બેઠો હોય તો વ્યભિચારી, ઘણી સ્ત્રીઓ

ઉપર પ્રમ કરનાર પૈસાનો હિસાબ અને તેજસ્વી હોય છે જી
 છુપના ઘરમાં બેઠો હોય તો જીના મુજબાબો પણ તેની જી
 નબળી આલની દોષ છે મળળના ઘરમાં બેઠો હોય બેઠે
 મેળનો દોષ તો કદ નામુના શેઝવાળો, નમ્ર સ્વભાવનો શરીર
 તદ્દુરસ્ત, અને વૃદ્ધિનો હોય તો જીને સ્વામિન ઘનપે, બહુ
 વિષય કરનારો સુસ્ત અને આજસુ હોય છે ચક્રના ઘરનો હોય
 તો કુદર દેખાવટી જીવાબો પણ કીલપટ અન્ન પુરુષ સામે
 વિષયમુખ સોમવાવાળો હોય છે જી સુધના ઘરનો હોય તો
 જરાબ સ્વભાવનો, પરદેશમાં વાસ કરનારો જી વિનાનો અધર
 હોય તો જીનો દેવ કરનારો હોય છે, યાનિના ઘરમાં બેઠો હોય
 તો રવાળ સ્વભાવનો, શરીરે નિરોબી પણ તેની જી કપટી અને
 દુશ્મની હોય છે

૮ શુક્ર આક્રમ્ય જાણે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો
 અગ્ર જીવનો હોય તો હાંબા આમુખવાબો, શરીરે મુખી,
 ધનવાબો, મજબૂત શરીરવાળો, મધ્યમ કદવાબો હોય છે છુપના
 ઘરમાં બેઠો હોય તો પૈસાથી મુખી, હુદબનો શેઝ, કોપી હોય
 છે કન્વાનો હોય તો કમનશિબ નાસ્તિક, ચાપકર્મ કરનારો
 બલ્લનો મળળના ઘરમાં બેઠે મેળનો હોય તો આમુખવાબ,
 ચાપકર્મથી સહિત અને હિસાબી બહેલવાબો હોય છે. વૃદ્ધિનો
 હોય તો આમુખનો જળવાન, પૈસાથી મુખી, ન્યાયી, એક જીવિ-
 વાબો હોય છે ચક્રમાના ઘરમાં બેઠો હોય તો શેઝ, મુખારી
 કરનારો હોય છે સુધના ઘરમાં બેઠો હોય તો સુત શેઝવાબો
 હોય છે કુદના ઘરમાં બેઠો હોય તો જરાબ જીનો પ્રમ કરવા-
 વાબો અને મુખારીનો શેઝીન હોય છે યાનિના ઘરમાં બેઠો
 હોય તો શેઝીટ બ્યબિચારી અને શુદ્ધને ધાન આપવાવાબો
 હોય છે

૯ શુક્ર નવમા જાણે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો
 બેઠે વૃષભનો હોય તો આમુખવાબો, ધનના વિશેષ મુખવાબો અને

ધર્મિષ્ઠ હોય છે. જે તુલાનો હોય તો સુંદર મકાનવાળો, વાહનથી સુખી અને સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળો હોય છે. મંગળના ઘરમાં એટલે મેષનો હોય તો ધર્મકાર્ય કરવામાં કુશળ અને શાસ્ત્રનો જાણકાર હોય છે મિથુનનો હોય તો સ્વધર્મમાં પ્રીતિ, લાભુ આયુષ્ય, યાત્રાનો ઇન્નારો અને વિનયવાળો હોય છે ઈર્કનો હોય તો વિષયી હોય છે છતાં સ્વધર્મમાં પ્રીતિ દેખાડનારો હોય છે. સૂર્યના ઘરમાં એટલે સિંહનો હોય તો નશીબદાર હોય છે છતાં પારકાની અદેખાઈ કરે છે. કન્યાનો હોય તો ધર્મથી રહિત અને ધર્મિષ્ઠનો ટોળ કરી ધર્મોદ્ધા પૈસા ખાઈ જનારો હોય છે. વૃશ્ચિકનો હોય તો બાઈઓ સાથે સ્નેહવાળો, ધર્મિષ્ઠ અને મધુર વાણીવાળો હોય છે. ધનનો હોય તો સ્વધર્મને જાણનાર, તીર્થ કરનાર હોય છે છતાં પર સ્ત્રીના સંગવાળો હોય છે. મકરનો હોય તો બાગ્ય-શાળી, મીઠી વાણીવાળો અને શરીરે તંદુરસ્ત હોય છે. જે કુંભનો હોય તો પૈસાદાર, ધર્મિષ્ઠ અને રાજ્યની નોકરી કરનારો હોય છે મીનનો હોય તો પૈસાદાર, વાહી ખંગલાવાળો, શાંત પ્રકૃતિનો, પોતાને યોગ્ય પવિત્ર સ્ત્રીવાળો અને ચારિત્રવાન હોય છે

૧૦ શુક્ર દશમા બાવે બેઠા હોય અને મેષનો હોય તો માતાપિતાના સુખવાળો, ધન ધાન્યથી સુખી ને ઘણા મિત્રોવાળો હોય છે. જે વૃષભનો હોય તો ઘણા બાઈઓવાળો, દરેક માણસ સાથે સારી લેણાદેણીવાળો, પિતાથી સંપૂર્ણ લાભ મેળવવાવાળો હોય છે. મિથુનનો હોય તો બાગ્યશાળી, વિષયી અને મોટા કુટુંબવાળો હોય છે. ઈર્કનો હોય તો વાહનથી સુખી અને મોટો વેપાર કરનારો હોય છે. સિંહનો હોય તો થોડી રાજ્યસત્તાથી અભિમાની, તેજ સ્વભાવનો, અતિશય જઠરાગ્નિવાળો હોય છે. કન્યાનો હોય તો પિતાથી દુખી, નોકરી કરી ગુજરાન ચલાવનારો, ભોગ ભોગવવાની વિશેષ ઈચ્છાવાળો હોય છે તુલાનો હોય તો વિદ્વાન, માતાપિતાના સુખવાળો, અને સુંદર સ્ત્રીના ભોક્તા હોય છે. વૃશ્ચિકનો હોય તો બાગ્યશાળી, પોતાના કાર્યમાં કુશળ અને સુંદર રહેઠાણુ-

વાળા હોય છે. ધનનો હોય તો આશુખ્યનો જળવાન, તેજ સ્વભાવનો હોય છે. બે મકરનો હોય તો પેસા અને જીના મુખવાળો, ક્રીતિવાન. ધરોપકારી અને છુદ્ધિવાન હોય છે. મીનનો હોય તો દાનેશ્વરી, તત્ત્વજ્ઞાનનો આણકાર. ચિત્તા, સુદ અને સંઘર્ષન પુરોવાની એવા કરનાર, શાસ્ત્રનો માનીતો અગર શાસ્ત્ર સાહેબીવાળો હોય છે.

૧૧ શુકળગીયારમાં આવે બિંદો હોય અને મેવનો હોય તો પુત્રના મુખવાળો. ધન અને ધરતીનો લાલ મેળવનાર હોય છે. વૃષભનો હોય તો શુભ વિચારનો અને પુત્રના મુખવાળો, કોઈવખત અણુચિત્તએ મોગે લાલ મેળવનાર. વાહન વિગે રશ્મી મુખી અને મિત્ર સાથે સારી લેણદેણીવાળો હોય છે. મિત્રનનો હોય તો લકાઈના કાર્યમાં કુશળ, તેજ સ્વભાવનો મિત્રોનું રક્ષણ કરનારો. આરા વૈભવવાળો, શત્રુ વિનાનો હોય છે. કર્કનો હોય તો પુત્રના મુખવાળો, શાંત પ્રકૃતિનો અને સામ્યશાળી હોય છે. બે સિંહનો હોય તો બેકાંતવાસ કરનારો વાઘી અને ભગવાનવાળી જગ્યામાં રહેનારો સ્વભાવે જ્ઞાનહી હોય છે. કન્યાનો હોય તો ખરાબ સ્ત્રીવાળો, 'જોડા મારે' ધનનો બચ કરનારો, શત્રુ અને મિત્ર જનેનો અતુલ્ય દેનારો બહુ પેક હોય છે. તુલાનો હોય તો પૈસાવાળો, શત્રુ છૂટ અને મોસાળથી આરા લાલ મેળવનારો હોય છે. વૃશ્ચિકનો હોય તો છુદ્ધિશાળી નિ પુત્રના મુખવાળો, લાઈબોમાં માનીતો અને વેપાર કરવામાં કુશળ હોય છે. ધનનો હોય તો કમાણું હુંડવનો માતાના વિરોધ મુખવાળો અને ધમિદ હોય છે. મકરનો હોય તો ધનવાન, છુદ્ધિમાન અને આશુખ્યનો જળવાન હોય છે. કુમ્ભનો હોય તો ગણ પૈસાવાળો અને ધરોપકારમાં પ્રીતિવાળો હોય છે. મીનનો હોય તો શરીરે મુંદર શામ શત્રુ વિનાનો છર્વા સ્વભાવે કષ્ટી અને કુશળ હોય છે.

૧૨ શુકળગારમાં આવે બિંદો હોય અને મેવનો હોય તો પરદેશ કરવામાં પ્રીતિવાળો, ખરાબ રસ્તે ધનનો બચ કરનારો. શરીરે શમિદ અને મિશાન એવો હોય છે. વૃષભનો

હોય તો પિતાના પૈસાને ઊડાવી દેનારો, અને પરોપકાર કરવામાં પ્રીતિવાળો હોય છે. મિથુનનો હોય તો સુખ વિનાનો, નિર્ધન, ચોર અને ગંદો રહેનારો હોય છે. કર્કનો હોય તો રાજ્યની સેવા કરનારો, ભાઈઓથી દુઃખી હોય છે. સિહનો હોય તો પૈસાથી દુઃખી, ધર્મથી રહિત હોય છે કન્યાનો હોય તો નીચ, હલકા માણસનો સંગ કરનારો, જુઠાંબોલો, ચાડી કરનારો, અને ખરાબ ઓ ભોગવનારો હોય છે તુલાનો હોય તો ઘણાં માણસોનું પાલન પોષણ કરનારો, ઠયાળ અને દાનવીર હોય છે. વૃશ્ચિકનો હોય તો પરસ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, ખોટા ડાળ કરનારો અને ઊડાઉ હોય છે. ધનનો હોય તો મોઢે મીઠું ખોલનારો, કપટી, જુઠાંબોલો, ચાડી કરનારો, હૃદયનો કઠણ હોય છે મકરનો હોય તો શુભ રોગવાળો અને કાંઈ વખત ચોર અગ્નિ વિગેરેથી પૈસે પાંચમાલ થનારો હોય છે કુમ્ભનો હોય તો આયુષ્યનો દુઠ્ઠો, ભાઈઓથી દુઃખી, મોટા ખર્ચ રાખનારો અને મિનનો હોય તો શુભ રસ્તે ધનનો વ્યય કરનારો હોય છે.

શનિના ખારે ભાવનું ફળ.

૧ શનિ પહેલા ભાવે બેઠો હોય તો દુષ્ટ કર્મ કરનારો, હલકા વિચારનો, વાયુના રોગવાળો, બે ખેરીવાળો, કારિદ્રિ, પિતાનો દ્વેષ કરનારો, રોગિષ્ઠ, અને કદુષો હોય છે વૃષભનો હોય તો શૂરવીર, ચારિત્રવાન, અને વાત પીતનો રોગિષ્ઠ હોય છે. મિથુનનો હોય તો કફ અને વાયુની પ્રકૃતિવાળો, ખરાબ માણસની સોખત કરનારો, લુચ્ચો અને પરસ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો હોય છે કર્કનો હોય તો, માતાનો દ્વેષ કરનારો, અભક્ષ કરનારો, અને નીચ માણસનો સંગ કરનારો હોય છે રવિના ઘરમાં બેઠો હોય તો પિતાનો દ્વેષ કરનારો, લડાઈખોર અને હલકા માણસનો સંગ કરવાવાળો હોય છે કન્યાનો હોય તો દુર્જન, અયોગ્ય કામ કરનારો, ક્રોધી, ખરાબ શુણ્ણવાળો અને હલકી નોકરી કરનારો હોય છે તુલાનો હોય તો સુખ દુઃખ બન્નેનો અનુભવ

લેનારો મધ્યમ કર્કનો રેખાવટો, અને જળી જમીનવાળો હોય છે વૃશ્ચિકનો હોય તો જમીનથી મુખી પણ બાકી કરનારો અને શુભ રાજની ખીલવાળો હોય છે. ધનનો હોય તો નાસ્તિક, ચતુરે દેવ કરનારો, કદ વાચુના રાજવાળો કુલર કળામાં કુશલ અને સાહસીક હોય છે. મકરનો હોય તો ક્રોધ જદ સોગવનારો, ધનથી મુખી, રેખાવટો પણ જળી કપાધીવાળો હોય છે. કુલનો હોય તો સારા મુલથી ઓને પ્રિય અને પૈસે મુખી તેમજ શુભ માર્ગે ધનનો વ્યય કરનારો હોય છે. મીનનો હોય તો કુન્નરકળામાં કુશળ, માટા માટા માણસોને વચ કરનારો હોય છે.

૨ રાશિ બીજા બાવે ઊઠા હોય અને મિલનો હોય તો વિષય મુખનો લાલસુ હુશી, અને પૈસેથી દુઃખી હોય છે. વૃષભનો હોય તો પૈસાવાળો, અને પુરથી મુખી હોય છે. મિથુનનો હોય તો નિર્ધન ખરાબ જીનો સમ કરનારો હોય છે. કર્કનો હોય તો કુટુંબનો દેવ કરનારો, ચાલકી, ચાર અને દુશ્મી હોય છે. શિરનો હોય તો નેમનો રાખી, વિરથી, ઘરિદિ હોય છે. કન્ન્યનો હોય તો લુકાપિસો અને ઘરિદી હોય છે. તુલાનો હોય તો ધન અને કુટુંબથી મુખી, શાશ્વ વિદ્યાનો બલકાર હોય છે. વૃશ્ચિકનો હોય તો હલકા વિચારનો, ખરાબ મિત્રવાળો અને નિર્ધન હોય છે. ધનનો હોય તો પૈસાવાળો, લોકી સાસં પણ આકુષલવાળો, લાંબુ આયુષ્ય સોગવનારો અને કુટુંબનો દેવ કરનારો હોય છે. મકરનો હોય તો માટા કુટુંબવાળો, બાર્ષ લાંબુથી સારો લેવાડેળીવાળો. રાશી વદુરસ્ત, પરદેસથી પૈસા મેળવનારો હોય છે. કુલનો હોય તો રથળ સરીરનો, રાજ્યનો માનીતો, નોકર ચાકર વિગેરેથી સાહેબી સોગવનારો હોય છે. મીનનો હોય તો ચતુરે છતનારો, પૈસેથી મુખી અને લુલિ રાખી હોય છે.

૩ રાશિ ત્રીજે બાવે જોડે હોય અને મિલનો હોય તો કુટુંબ વચરનો, અમર કુટુંબથી દુર થયેલો, તોફાની, હલકા

અને નીચ કામોમાં પરાક્રમ દેખાડનારો, અવગુણવાળો હોય છે. વૃષભનો હોય તો પરાક્રમી, કન્યાની પ્રજાવાળો, જક્ષી અને ખતીરો હોય છે મિથુનનો હોય તો ખરાબ સ્વભાવનો, ગદો, અને ઉપકારને ભુલ્લી જનારો હોય છે. કર્કનો હોય તો વિષથી અને હલકી સ્ત્રીઓને આધિન થનારો, લાઇ વિનાનો અને કંગાળ હોય છે. સિંહનો હોય તો કુકર્મ કરનારો, ભાંડુ સાથે દ્વેષ કરનારો, મહેનત મળુરી કરી પેટ ભરનારો હોય છે. કન્યાનો હોય તો ગરીબ, લાઇ વિનાનો, શાંત પ્રકૃતિનો અને પરસ્ત્રીની પ્રીતિવાળો હોય છે. તુલાનો હોય તો મહાન પરાક્રમી, લાઇઓનો માનિતો. પૈસાદાર, સુખી હોય છે વૃશ્ચિકનો હોય તો ખરાબ વર્તનવાળો અને પરસ્ત્રીમાં પ્રેમ રાખનારો હોય છે. ધનનો હોય તો યુદ્ધિવાન, વાહનના સુખવાળો અને મિત્રોથી સારી દેખાદેખીવાળો હોય છે. મકરનો હોય તો સુંદર મકાનમાં રહેવાવાળો ધન અને પુત્રથી સુખી, રાજ્યનો માનિતો હોય છે. કુમ્ભનો હોય તો કુટુંબ અને લાઇઓના સુખવાળો, પરાક્રમી અને પદોપકારી હોય છે, મીનનો હોય તો પૈસાવાળો, ઘણા મિત્રોવાળો, પણ ઠાઇ વખત લબ્બને દૂર કરનારો હોય છે.

૪ શનિ ચોથા કાવે બેઠો હોય અને મેષનો હોય તો સ્થાન વગરનો, માતાથી તળાએલો અગર માતાના સુખ વિનાનો, ખરાબ વર્તણૂકનો અને રખડેલ હોય છે. વૃષભનો હોય તો તેના બાપને બે સ્ત્રી હોય છે, ધર્મ પર શ્રદ્ધાવાળો અને મિત્રોમાં માનિતો હોય છે. મિથુનનો હોય તો લડવૈયો અને ખરાબ સ્ત્રી લોગવનારો હોય છે કર્કનો હોય તો સ્થાનના થોડા સુખવાળો અને હઠીલો હોય છે સિંહનો હોય તો માતા પિતાનો દ્વેષ કરનારો, પોતાની સ્ત્રીને આધીન રહેનારો હોય છે. કન્યાનો હોય તો રોગીષ્ટ અને ખરાબ સ્ત્રીવાળો હોય છે, તુલાનો હોય તો માતાના સંપૂર્ણ સુખવાળો, સુંદર સ્ત્રીવાળો, લાંબુ આયુષ્ય લોગવનારો, પૈસા અને વાહનથી સુખી હોય છે. વૃશ્ચિકનો હોય તો માતાપિતાના સુખ વિનાનો, ખરાબ મિત્રવાળો, શત્રુરહિત હોય છે. ધનનો હોય તો પિતા કરતા

માતાના વિશેષ મુખવાળો, પરદેશમાં રહેવાવાળો વાહનના ચોક્કસ મુખવાળો મિત્રોથી મુખી હોય છે મઠરનો હોય તો ભુદિમાન, જમુ વગમાં માનીતો, સજ્જનનો સમ કરનારો, માતાના સપુષ્પ મુખવાળો, મુંઠર મઠાનમાં રહેનારો વાહનથી મુખી હોય છે કુખનો હોય તો ભાઈઓ સાથે ચારી દેણાદેણીવાળો ખડિત રામ અને યત્રુની ઉપાધિવાળો, મુંઠર સ્થાનકનો ભોગવવાવાળો હોય છે મીનનો હોય તો પૈસાવાળો હોય, કુટુંબકીયર પ્રેમવાળો અને પરદેશમાં રહેનારો હોય છે

૫ યાનિ પાંચમા ભાવે ઠીકો હોય અને મિથનો હોય તો નીચ ભુદિવાળો, ધનથી દુઝી, ખરાબ પુત્રવાળો હોય છે વૃષભનો હોય તો પરદેશમાં વાસ કરનારો, ધનથી મુખી અને ભુદિ યાળી હોય છે મીસુનનો હોય તો વિશ્વાસવાળી કુખી અને પૈસાથી દુઝી હોય છે કનનો હોય તો કુંનર કળાનો ભણકાર, પુત્ર વિનાનો સ્ત્રીની સાથે જાણનાવવાળો હોય છે ચિત્તનો હોય તો કુખી ભુદામોલો પુત્રના મુખથી રહીત હોય છે કન્યાનો હોય તો મીઠાઈ વડી વડીમાં કિશક બનારો, પૈસાના અલ્પ મુખવાળો હોય છે તુલાનો હોય તો ભાંજા આમુખવાળો, પૈસા અને પુત્રના મુખવાળો અને પિતાના કુળમાં ભેદ મળાય. વૃદ્ધિનો હોય તો ભુદાનીમાં પુત્ર વિનાનો અને ઉવટે પુત્રવાળો થાય. ધનનો હોય તો પુખ્ત મુખવાળો પુષ્કળ પૈસાવાળો પુત્ર વધુ ચારા હોય તે ચારી આજીવના હોય, મઠરનો હોય તો પુત્ર, સ્ત્રીના મુખ વિનાનો, વધુ કંઈઆસ્વાળો, ને ખરાબ સ્ત્રીમાં કતોર માનનારો. કુખનો હોય તો પુખ્ત મુખવાળો, ભુદિવાળો પૈસાદાર, ભુદામોલો ને આજીવ થાય. મીનનો હોય તો પુત્ર મુખ ને સ્વધર્મ વિનાનો, આજીવ સોમ સોમવારો ને જાણીમાની હોય છે

૬ યાનિ છમુ ભાવે ઠીકો હોય અને મિથનો હોય તો ભુદામાં ભુદ મેળવે ને દુર દેશમાં ઉવટે કીર્તિ મેળવે. વૃષભનો હોય તો બીલકલ યત્રુ વિનાનો કંઈમાં પૈસેટકે મુખી રૂઢિ દિવાન થાય

અથવા ન્યાય આપે મિથુનનો હોય તો દયાવાળો, હલકી સ્થિતી વાળો, સાધારણ સ્થિતીની ઐરીવાળો અને કલેશથી દુ ખી હોય. કર્કનો હોય તો જહ્કી ને વિદુષક માફક ઘણુ ખોલી આનદ કરે, વળી દરેકને મીઠું લાગે તેવુ જ ખોલે સિહનો હોય તો શત્રુને છતે ને સ્ત્રીના કદ્યાસર આલનારો થાય કન્યાનો હોય તો શત્રુ છત, સુખી, જુઠાખોલો અને ભાઈના સુખવાળો હોય. તુલાનો હોય તો પોતાના સારાં કામ હોવાથી શત્રુ વિનાનો ને રણસંગ્રામમાં શત્રુઓને ત્રાસ પમાડે. વૃશ્ચિકનો હોય તો ખરાખ ઐરીની સેવા કરનારો, કામાધિન ને પૈસાવાળો હોય. ધનનો હોય તો શત્રુના પક્ષને હરાવનાર, આનદ કરનાર, શાન્ત પ્રકૃતિવાળી ને સારા ગુણવાળી સ્ત્રી હેય ને પોતે સારા ગુણવાળો હોય મકરનો હોય તો ઘોડાવાળો, ખેતીનુ કામ કરનારો ને લુચ્ચો હોય કુમ્ભનો હોય તો અભિમાની, જુઠાખોલો, પરસ્ત્રીમા રનેહ રાખનાર ને વિનયી હોય. મીનનો હોય તો માકડાના મહોડાના આકારવાળો, જુઠું ખોલનારો અને ઘણા ક્રોધવાળો હોય.

૭ શનિ સાતમા ભાવે ખેઠા હોય અને મેષનો હોય તો સ્ત્રીથી દુઃખી, માર્ગ કે દેશાવરમા લુટાય, વેપારમા નુકસાન, ખુદ્દિનો દુઠો અને નીચ વૃત્તિનો, હલકા માણસની સોખત કરનારો હોય છે. વૃષભનો હોય તો ખરાખ સ્ત્રી સાથે પ્રેમ જોડ નારો, ઘણુજ આગસુ ને ખરાખ લોગને લોગવે મિથુનનો હોય તો જહ્કીલો, કોડના રોગવાળો, પોતાના કામમા સાવધ, કપારીના રોગવાળો ને ખરાખ સ્ત્રીવાળો હોય કર્કનો હોય તો રણસંગ્રામ કરનારો, જહ્કી, વિદુષક જેવો, સારી ઐરાથી આનદમા રહે સિહનો હોય તો સ્ત્રી ને પુત્ર વિનાનો. સિહના સરખી આકરી પ્રકૃતિવાળો હોય કન્યાનો હોય તો સ્ત્રી ને છોકરા વિનાનો, કળાઓમા કુશળ, ચોર, સ્ત્રીને આધિન ને પ્રજામા છોકરીવાળો હોય. તુલાનો હોય તો ઘોડા ને નોકર ઘણા હોય ને દયાવાળો હોય વૃશ્ચિકનો હોય તો ઘણા શત્રુવાળો, સ્ત્રી ને પુત્ર વિનાનો, કદ ને વાયુના રોગવાળો હોય. ધનનો હોય તો પુત્રના સુખવાળો ને રાજ્યના કામ કરવામા કુશળ હોય. મકરનો હોય તો

મણા પૈસાવાળા, રણસગ્રામમાં અમિસર તેમ ચતુને છતે ને કુળમાં એષ્ટ દોષ કુળનો દોષ તો સારી બુદ્ધિવાળો, પુત્ર તમા સ્ત્રીના મુખવાળો ને પૈસાદાર દોષ. મીનનો દોષ તો વાહન, નોકર ને પુત્રવાળો તેમજ દયાળુ અને સી મુખ વિનાનો દોષ.

૮ યનિ જાઠમાં જાવે બેઠો હોય અને મેવનો દોષ તો વાહુ ને ઠેરના રાજથી ઘણોજ દુઃખી, જન્તે હમીઆરથી મરણ પામે. વરખનો દોષ તો હમેશા બાહી કરે, ને વાહુના રાજથી દુઃખી થાય. મીથુનનો દોષ તો રકવપિત્તના રામથી પીડાય, મણા માણસોનો હાથ જીને આધીન ને હુશીયા દોષ. કઠનો દોષ તો જલદીય કરે કે વાહુના રાજવાળો દોષ સિદ્ધનો દોષ તો મણા રાજવાળો, પર જીમાં પ્રીતિવાળો ને સભ્ય સ્થાનમાં નોકરી કરે. કન્યાનો દોષ તો જાળમુ, મરો, હલકા કામ કરનારો, વિનવ વાળી ઝેરીવાળો રાજી ને જલદી થાય, તુલાનો દોષ તો વાહુના રાજથી પીડાય પૈસા વિનાનો બાહી કરનારો, જે ઝેરીવાળો ને ખરાબ જોસક ખાત વુધિકનો દોષ તો હુશીયા, રાજી સરીસ્વાળો ને કોઈ પણ શુભ પીડા દોષ છે ખનનો દોષ તો ઘોડાથી જા તો જલદરના રાજથી તેનું મરણ નીપજે છે મકરનો દોષ તો પ્રથમ અવસ્થામાં રાજી દોષ ને જીવી કે જલદરના રાજથી તેનું મરણ થાય. કુલનો દોષ તો જલદરનો રાજ શુભ રાજથી પીડા પામે ને કહ પ્રકૃતિવાળો દોષ. મીનનો દોષ તો જાળક અવસ્થામાં રાજી, જલદર ને શુભમના રાજથી પીડાય ને અવળ દોષ.

૯ યનિ નવમે જાવે બેઠો દોષ અને મેવનો દોષ તો રા ખર્મનો નાશ કરે ને મણો અભિમાની દોષ વુધજનો દોષ તો રા ખર્મમાં પ્રીતિવાળો હમેશાં સુસ્વીર પ્રધાન અથવા તો પોતાને ઈર્ષિછત કોઈ જામ કે ચહેરનો સલાજનારો થાય. મિથુનનો દોષ તો જાપના એકઠા કરેલા પૈસાને લોભવનારો ને પહેલી અવસ્થામાં સ્વપ્ન પાળનાર ને ઉપર પોતાની જાતિના શોભ આપનારે નહીં અનુસરનાર થાય. કઠનો દોષ તો ખર્મના કામનો

નાશ કરનારો ને ગુરૂના ઘેર નકામો મહેનત કરનારો, અવસ્થા-
વાળો ને હુસ્તો હોય, સિહનો હોય તો પૈસા, સ્વધર્મ ને શાસ્ત્ર
વિનાનો, પોતાની સત્તાથી સર્વ જગ્યાએ માન પામે ને સારા ગુણ-
વાળો થાય. કન્યાનો હોય તો સ્વધર્મ વિનાનો, હંમેશા કંઈ પણ
ચિન્તાવાળો, ચાલાક, પ્રભામા છોકરીવાળો ને બે ઘેરીવાળો હોય.
તુલાનો હોય તો જહ્લી, સ્વધર્મમા પ્રીતિવાળો, ને રાજ્યનો
માનીતો હોય. વૃશ્ચિકનો હોય તો ઘણો હુસ્તો, સ્વધર્મ વિનાનો
હલકા માણસોનો સંગવાળો ને રોગી હોય. ધનનો હોય તો પૈસા-
વાળો, ઉદ્યોગી, રાજનો માનીતો, વાણીનો કઠોર, બે ઘેરીવાળો ને
ઘણો કપટી હોય. મકરનો હોય તો સારા ગુણવાળો, ધર્મ વૃત્તિવાળો
ને સાધારણ સ્ત્રીવાળો ને વિચાર વિના કાર્ય કરે, ખોટા ડોળ
ખતાવે, ને ઘણું બોલે કુંભનો હોય તો ગાય ને બ્રાહ્મણ પર
શ્રદ્ધાવાળો તીર્થ કે મુસાફરી કરે મીનનો હોય તો રાજનો
નોકર, સુખી, પૈસાદાર ને શાન્ત પ્રકૃતિવાળો હોય.

૧૦ શનિ દશમે ભાવે બેઠો હોય અને મેષનો હોય તો
મહા હુસ્તો, હલકા માણસની સોળતવાળો, હંમેશા પરબીમાં
પ્રીતિ રાખે, રાજ્યના ભયવાળો હોય છે વૃષભનો હોય તો લોભી,
શત્રુની સામે જય મેળવનારો, માતાના સુખ વીનાનો હોય છે.
મીથુનનો હોય તો ઘણા પૈસાવાળો, ઘણા શત્રુવાળો, રણ સંગ્રામ-
મા જીત મેળવે ને પુણ્ય માણસો સાથે આનંદ કરે કર્કનો
શની હોય તો સ્વધર્મથી વિરુદ્ધ વર્તનારો, પોતાના ગુણ સારા
માની આનંદમા રહે, સાહસ કામ કરનારો, પૈસાના સુખ વિનાનો
હોય. સિહનો હોય તો ઉદ્યોગ વિનાનો, વાઝણી ઘેરીવાળો ને તે
સ્ત્રી ખરાબ હોય, પોતે સારી આબરૂવાળો હોય. કન્યાનો હોય તો
અનેક હુન્નરમા કુશળ, ને પૈસા વિનાનો હોય તુલાનો હોય તો
રાજનો સેવક, બે સ્ત્રીઓ, હજારો ઘોડાની સાહેબીવાળો ને
ગજનો માનીતો હોય. વૃશ્ચિકનો હોય તો પીતાથી દુઃખી, વેપાર-
મા નુકસાની લોગવે, અને રાજ્યના ભયવાળો હોય છે. ધનનો

હોય તો પૈસાવાળો, નોકર ને પુત્રથી મુક્ત રાજાનો માનીતો, થાતો રાજા જેવો જયવા રાજા હોય, પોતાને માનનારા હરેક ઉપર મદ્દાવાળો ને હથાણુ હોય. મકરનો હોય તો પૈસાવાળો સારી જાળફવાળો થાય કુળનો હોય તો તેજ સ્વજાતનો, સો થોડા રાખી શકનાર શુરવીર રાજાને શીકાર લાવી દેનાર થાય. મીનનો હોય તો કિવાન હોય થાતો રાજા હોય જયવા થોડાજો રાજો ને ઘણા પૈસાવાળો ને સારી કીર્તિવાળો હોય.

૧૧ યનિ જાગીજારમા જાવે ઊઠા હોય અને મેલનો હોય તો મહા હુશીયાર કોણી કરે દુષ્ટ કર્મ કરે ને પુત્ર માટે અનેક પ્રયાસ કરે વરખનો હોય તો ઘણોજ સમય, અને રાજાના યોગદાને સલાખનારો થાય, મિથુનનો હોય તો શુરવીર ઘણા થોડા રાખનારો, અનેક જ્ઞાનદ કરનારો ને તરીજ હોલવના લાઈવાળો હોય. કર્કનો હોય તો વિનયમાં ઘણોજ કુશળ, શાન્ત પ્રકૃતિવાળો ને સામાની મર્યાદા સાચવનાર થાય. સિંહનો હોય તો પોતાની સીધી દુશ્મની પૈસાવાળો ને હુશીયાર થાય. કન્ચનો હોય તો સારી ઊંચીવાળો પૈસા, ને વાહનથી સુખી થાય. તુલાનો હોય તો રાજાનો માનીતો, સેવા કરવામાં કુશળ, ને થોડા રાખવાવાળો હોય, તેમાં જરા સથય નહિ વૃદ્ધિનો હોય તો થોડાના મુજવાળો, ઘણા પૈસા થાજો તેમ ઉદ્યોગવાળો જાંબુ વગમાં એક ને સમજ શત્રુને છુટનારો હોય. ધનનો હોય તો પોતાના કાર્યમાં કુશળ, ઘણા થોડા રાખી શકનાર સાશ સારા રાજાઓ પણ તે પુરૂષને યશ તરીકે માને છે મકરનો હોય તો હથાણુ, સારી ઊંચીવાળો પૈસાવાળો ને થોડા રાખવાવાળો હોય. કુળનો હોય તો મધુરી વાળીવાળો ને વાક્ય જાતુરીમાં પ્રવીણ હોય મીનનો હોય તો રાજાના કુળમાં જ મ જયવાળો હું નરી પુત્ર વિનાનો, સાશ થહેરાવાળો ને સુખી હોય.

૧૨ યનિ જારમી જાવે ઊઠા હોય અને મેલનો હોય તો હાથ પીવામાં પ્રીતિવાળો ખરાબ લોજન કરે ખરાબ મીત્તવામાં

હોય. વરખનો હોય તો જીકું બોલે, ઘણો આજસુ હોય, હલકાં કાર્ય કરે, હલકા માણસનો સંગ કરે, ખરાબ ભૈરીવાળો, પુત્ર વિનાનો ને પાપનાં કામ કરનારો થાય. મીથુનનો હોય તો હમેશાં ખર્ચવાળો, ભાઈઓએ ત્યાગ કરેલો, તોફાન કરે ને તેજ સ્વભાવનો હોય કર્કનો હોય તો સ્ત્રીને આધીન, જહ્કી હોય, વગર વિચારે કામ કરવામાં તૈયાર થાય. સિંહનો હોય તો મદોન્મત્ત ને કુટુંબ વર્ગમાં રહેલ વિનાનો હોય. કન્યાનો હોય તો લુચો, પૈસા ને પુત્ર વિનાનો, ખીકણ સ્વભાવનો, ને ઘણો ગર્વિષ્ટ હોય. તુલાનો હોય તો ખરચાળ, ખીકણ સ્વભાવનો, રણ સંગ્રામમાં જીતનારો, પરસ્ત્રીમા પ્રીતિવાળો, ને હલકા વિચારનો હોય વૃશ્ચિકનો હોય તો ઘણી રીતથી ખર્ચ કરે, રોગ અને શત્રુની ખીકવાળો, અકસ્માત નુકસાન કે આફતમાં ફસાનારો હોય. ધનનો હોય તો વિષયી, પૈસાવાળો, ને કોઈ પણ ખાખતમા તેની આખરૂં ઘટે, ખરાબ ભૈરી હોય, ઘણા કપટવાળો, ને લોભ પ્રકૃતિનો હોય મકરનો હોય તો હાંતનાં રોગથી ખીડાતો ને ઠંડ પ્રકૃતિવાળો હોય કુમ્ભનો હોય તો અભિમાની, જીકું બોલે, સુખ વિનાનો, ગદો, આજસુ ને જહ્કી હોય. મીનનો હોય તો જહ્કી, જીકું બોલે ને પુત્રના સુખવાળો થાય.

રાહુ અને કેતુના ખારે ભાવનું ફળ

૧ રાહુ, કેતુ પહેલા ભાવે બેઠો હોય ને પોતાની રાશીનો યા ભાગનો હોય અથવા મેષ, વરખ, કે કર્ક રાશીનો હોય તો દયાળુ હોય, વૈભવવાળો હોય અને સુખી હોય અને જો રાહુ ગુરૂના ઘરનો અને કેતુ બુધની રાશીનો તથા એ બે બે બેઠો, તુલા, વૃશ્ચિક, મકર અને કુમ્ભ રાશીના હોય તો પોતે મરેલો અથવા મરણ તુલ્ય સ્થિતિમા આવતરે, તેમજ તેને મૃત પ્રજા થાય અને સૂર્યના ઘરનો હોય તો મોઢા ઉપર લાછન થાય, જેમકે નાક કપાય વિગેરે

૨ રાહુ, કેતુ ખીજે ભાવે બેઠો હોય ને પોતાની રાશીનો

કે લિખનો હોય તો ધનવાળો અને કુટુંબી હોય. જો રાહુ સુરના
 ધરનો અને કેતુ પુષના ધરનો હોય તો હરિદ્રી અને કુટુંબના
 સુખ વગરનો બાણવો અને જો મગળ, શનિ અને સૂર્યના
 ધરનો હોય તો સત્તાન તરફથી દુઃખી હોય અને હંમેશાં શોકા
 તરફ રહે તથા બે સ્ત્રી હોય, અને ચંદ્ર કે શુક્રના ધરમાં બેઠો
 હોય તો તેનો કેટલેક સ્થાવર ધરનો હોય તથા કાલી ઉપર નિશાની
 કે લાંછન હોય.

૩ રાહુ કેતુ ત્રીજે બાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો
 કે લિખનો હોય તો બાંકુના સુખવાળો પરાક્રમી દાસ આદિ
 વાળો અને સારા ઉદ્યમ કરનારો બાણવો અને જો રાહુ સુરના
 ધરમાં અને કેતુ પુષના ધરમાં બેઠો હોય તો બાહુ વગરનો
 નિક્ષેપી અને ચરાકમલિન બાણવો અને જો મગળ સૂર્ય અને
 શનિના ધરમાં બેઠો હોય તો બાહુનું સુખ નાશ પામે અને અવ્ય
 પરાક્રમી અને વધરાવળના ધોત્રવાળો હોય અને જો શુક્ર કે
 ચંદ્રના ધરમાં હોય તો, સારા ઉદ્યમવાળો, સમૃદ્ધિવાળો અને બને
 લાંછનવાળો બાણવો.

૪ રાહુ કેતુ ચોથા બાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશીનો
 કે લિખનો હોય તો વણાં વણાં ધરેણીની સમૃદ્ધિવાળો બાણવો
 જો સુરના ધરનો રાહુ અને પુષના ધરનો કેતુ હોય તો વજ્ર
 ધરેણી વગરનો હરિદ્રી હોય અને જો મગળ શનિ કે સૂર્યના
 ધરમાં બેઠો હોય તો માતાથી ધરજાબાથી સીધી સુખી હોય
 ને રાજસેવક દાસ. અને જો શુક્ર અથવા ચંદ્રના ધરમાં બેઠો
 હોય તો મિત્રનું સુખ ખલિત હોય.

૫ રાહુ કેતુ પાંચમા બાવે બેઠો હોય અને પોતાની
 રાશીનો કે ઉચ્ચનો હોય તો મહેશ્વર પુદ્ધિવાળો અને મહેશ્વર
 વિદ્યાવાળો પુત્રના સુખવાળો બાણવો અને જો સુરના ધરના
 રાહુ અને પુષના ધરનો કેતુ હોય તો મૂળ હોય તથા પુત્રના
 સુખ વગરનો બાણવો અને જો મગળ સૂર્ય કે શનિના ધરનો

હોય તો સ્વલ્પ પ્રભાવાળો, પરદેશવાસી અને રાજ્ય એવક હોય, મર્ધના દોષથી પુત્ર નાશ થાય કષ્ટિક બુદ્ધિવાળો હોય. અને જો શુક્ર તથા ચંદ્રના ઘરનો હોય તો ગર્ભીની પીડાવાળો, તથા શુભ પીડાવાળો, કપટવાળો, અને પુત્રના સુખ વગરનો, ધીરજ વાન અને રજેશુણી હોય.

૬ રાહુ, કેતુ છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો કે બીજાનો હોય તો રોગ શત્રુ વગરનો જાણવો અને શુદ્ધના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો રોગ, શત્રુના લય વગરનો જાણવો. અને જો મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરનો હોય તો રોગ શત્રુ વગરનો અને મોસાળ પક્ષનો સુખી, નિર્ધન અને ચોર હોય. જો શુક્ર તથા ચંદ્રના ઘરનો હોય તો ધીરજવાળો, સુખી, જીતેદ્રિય અને રોગ શત્રુ વગરનો હોય.

૭ રાહુ, કેતુ સાતમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો કે બીજાનો હોય તો સ્ત્રીના સુખવાળો, પરદેશના સુખવાળો જાણવો. જો શુદ્ધના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો સ્ત્રીના સુખ વગરનો, પરદેશમા રખડનારો જાણવો અને મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરમા બેઠો હોય તો જો સ્ત્રી છતાં પણ સ્ત્રીના સુખ વગરનો જાણવો. જો શુક્ર અને ચંદ્રના ઘરમા બેઠો હોય તો સ્ત્રીને ગડગુ મડાનો રોગ હોય તથા પરદેશમા ખંડિત સુખ મળે.

૮ રાહુ, કેતુ આઠમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો કે બીજાનો હોય તો મધ્યમ આયુષ અને નિરોગી હોય અને જો શુદ્ધના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો થોડું આયુષ્ય, અને રોગી હોય અને જો મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરમા બેઠો હોય તો બહુ રોગી અને ફરિદ્રી હોય ને જો શુક્ર ને ચંદ્રના ઘરમા બેઠો હોય તો મહામહેનતે શુજગત ચલાવે અને ખંડિત આરોગ્ય રહે.

૯ રાહુ, કેતુ નવમા ભાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો

કે જીવનો હોય તો જાગ્યશાળી, પુરુષશાળી અને પરદેશથી સુખી બાલુવો. જો શુદ્ધના ઘરનો રાહુ અને પુષ્કળના ઘરનો કેતુ હોય તો ઠમનસીબ, નાસ્તિક તથા પરદેશમાં ભગ્નનાથ બાલુવો. જો મંગળ, શનિ કે સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો પુત્રવત્તરનો ને શુદ્ધ શ્રીને સોગવનાથ, સેવક ધર્મદિન ને નાસ્તિક હોય. જો શુક્ર કે વદ્રના ઘરમાં બેઠો હોય તો જગપ પુત્રવાળો. નાસ્તિક ને વેપારમાં કુશળ હોય તથા જાગ્યશાળી હોય.

૧૦ રાહુ કેતુ, હથમા જાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો કે જીવનો હોય તો રાજસત્તાવાળો ક્ષિતિવાળો ને શત્રુ વત્તરનો તથા પિતાના સુખવાળો બાલુવો. અને જો રાહુ શુદ્ધના ઘરનો ને કેતુ પુષ્કળના ઘરનો હોય તો શત્રુ વત્તરનો રાજ સત્તાવાળો, પણ પિતાનો દેખી હોય અને જો શુક્ર કે વદ્રના ઘરનો હોય તો રાજસત્તાવાળો ને માતાપિતાના અને ઘર જગ્યાના સુખવાળો વેલવીને ધનવાન તથા સુખી બાલુવો. જો મંગળ, શનિ કે સૂર્યની રાશિનો હોય તો રાજવેલવી અને શત્રુ વત્તરનો બાલુવો.

૧૧ રાહુ કેતુ જગીઆરમાં જાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો કે જીવનો હોય તો પુદ્ધિ સત્તાવાળો સુખવાળો. તથા- અનેક રીતથી લાભ મેળવનાથ અને ધનવાળો બાલુવો. અને જો શુદ્ધના ઘરનો રાહુ અને પુષ્કળના ઘરનો કેતુ હોય તો જગપ પુદ્ધિ વાળો, જગપ સત્તાવાળો અને વણી મહંતે યોદા લાભ મેળવનાથ. બાલુવો. જો મંગળ શનિ અને સૂર્યના ઘરમાં બેઠો હોય તો છજ સેદી કપટવાળો યોદી વિદ્યાવાળો અને મીઠું બોલનાથ. બાલુવો. જો શુક્ર કે વદ્રના ઘરનો હોય તો યોદા સત્તાવાળો રાજસેવક યોદી પુદ્ધિવાળો અને અનેક વત્તરના વસ્ત્ર વેચનાં ને સોજનના વેલવવાળો સમૃદ્ધિવાળો તથા સુખી બાલુવો.

૧૨ રાહુ કેતુ જાગરમાં જાવે બેઠો હોય અને પોતાની રાશિનો કે જીવનો હોય તો લોભી, પૈસાવાર અને શરીર સુખી

જાણવો. અને ગુરૂના ઘરનો રાહુ અને બુધના ઘરનો કેતુ હોય તો કરજવાળો, દરિદ્રી તથા શરીરનો રોગી જાણવો અને જો મંગળ, શનિ ને સૂર્યના ઘરમા બેઠો હોય તો શત્રુ વગરનો, થોડાં સંતાન વાળો, નિરોગી, સ્થૂળ દેહવાળો જાણવો. અને જો શુક્ર ને ચંદ્રના ઘરમા બેઠો હોય તો નેત્રના રોગવાળો, પાપ કર્મ કરનારો, તથા છળભેદ ને કપટવાળો જાણવો, વળી નાસ્તિક બુદ્ધિને ઘણા ખર્ચવાળો તથા કરજદાર તેમજ દરિદ્રી ને શરીરે રોગી, સુસ્તીવાળો તથા થોડા આયુષ્યવાળો જાણવો.

ગ્રહોની દૃષ્ટિનાં ફળ.

ગ્રહો પોતા થકી ત્રીજે અને દશમે એક પાયા દેખે તેનું ફળ ૩ આપે; પાંચમે અને નવમે બે પાયા દેખે તેનું ફળ ૬ આપે; ચોથે અને આઠમે ત્રણ પાયા દેખે તેનું ફળ ૬ આપે; સાતમે ચાર પાયા એટલે સંપૂર્ણ દેખે તેનું પુરેપુરું ફળ આપે. સર્વ ગ્રહો પોતાથી સાતમે ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે તેમા મંગળ ચાર, સાત ને આઠમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે ગુરૂ પાંચ, સાત ને નવમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે શનિ ત્રણ, સાત, ને દશમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે રાહુ પાંચ, સાત, નવ ને બારમા ભાવે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે બીજે, છઠ્ઠે, અગીઆરમે તથા બારમે કોઈ ગ્રહ દેખે નહિ

દ્રષ્ટિ જોવાની રીત એવી છે કે, શુક્ર ચોથા ભાવે બેઠો હોય તો તેની સંપૂર્ણ આગ પાયાની દ્રષ્ટિ દશમા ભાવ ઉપર પડે છે, એ પ્રમાણે ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબતના નિયમો છે, તેને અનુસરી ગણતરી કરીને દરેક ગ્રહની બાબત દેવસ (જેશી) લોકો જન્મોત્તરમાં ગ્રહોની દ્રષ્ટિ બાબત કંઠો લખે છે.

સૂર્યની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧ સૂર્ય પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો અનેક દેશ પરદેશનું પ્રમણ કરાવે, ભાગ્યમા સારું ફળ થાય, પુણ્ય ઉપર થોડી પ્રીતિ

રહે, શરીરે કિંચિત્ પીડાકારી રહે, તેમ જીનું મુખ ઘોડું રહે.
 ૨ સૂર્ય બીજા ભાવે રેખતો હોય તો પિતાના ધનનો નાશ થાય,
 પોતાના પરાક્રમથી શુભરાત બતાવે ચતુષ્પદ જાનવરનું મુખ હોય,
 અને શરીરે શુભ યોગી રહે ૩ સૂર્ય ત્રીજા ભાવે રેખતો હોય
 તો પોતાથી પહેલું ને જાડું હોય તેનો નાશ કરે, પોતાનું
 પરાક્રમ સાફ હોય, અને પોતાનાજ પરાક્રમથી સાબ્યનો વધારો
 કરે, સ્વલ્પ સ્થાનથી મહેરબાની સારી હોય એમાં સદાચ બલ્યવો
 નહિ. ૪ સૂર્ય ચોથા ભાવે રેખતો હોય તો માતાને પીડાકારી
 હોય તેમજ ભાઈઓને પણ પીડા થાય, જરાનો તથા મુખનો
 વધારો થાય. ૫ સૂર્ય પાંચમા ભાવે રેખતો હોય તો પહેલા
 સતાનનો નાશ કરે, શરીરે વાતુની પીડા સજે પોતાની જીનું
 મુખ ઘોડું હોય ૬ સૂર્ય છઠ્ઠા ભાવે રેખતો હોય તો હંમેશાં
 શત્રુનો નાશ કરે પણ પોતાના જમણા નેત્રમાં પીડા હોય, માતાનું
 મુખ હોય તેમ મનુષ્યમાત્ર સાથે લેહેણાદેણી હોય ૭ સૂર્ય
 સાતમા ભાવે રેખતો હોય તો શરીરમાં કામદેવનું ભેર કમલી
 રાજે, જીનો નાશ થાય, શત્રુથી પીડા થાય અને પોતાનું શરીર
 પાંડું શત્રુથી પીડિત હોય. ૮ સૂર્ય આઠમા ભાવે રેખતો હોય
 તો, શુદ્ધ સ્થાનકે પીડા કરે જયજય પોતાના શરીરે પણ શુભ
 પિંડા થાય પિતાને કરેલો ધર્મી કરે નહિ પિતાની વૃત્તિ
 પ્રભાવે બાકે નહી અને બીજો ધર્મી કરે તથા જન્મ જી
 ઉપર પ્રીતિ કરે ને બલિવારી હોય. ૯ સૂર્ય નવમા ભાવે રેખતો
 હોય તો મોહાળપણ, પિતાપણ અને સ્વસૂર પણ, જે ત્રણે
 પક્ષનો નાશ કરે, પાપ ઉપર પ્રીતિવાળો હથ વજરનો અને ઉઠથી
 જવસ્થામા મુખી બલ્યવા ૧૦ સૂર્ય દશમા ભાવે રેખતો હોય
 તો કર્મ ચિદિવાળો પોતાની પહેલી જવસ્થામાં માતાને નાશ
 થાય અને ને સૂર્ય સ્વઘટ્ટી જવવા મેલ શરીરનો હોય તો માતાના
 મુખવાળો, અને જ્યો પરાક્રમી બલ્યવો. ૧૧ સૂર્ય અબીજારમા
 ભાવે રેખતો હોય તો સારી વસ્તુની પ્રાપ્તિવાળો, સારી છુદિવાળો,

જેવું સુખ લોખવે, શાઈજોનું સુખ હોય, ધનના-ચોઠા સુખવાળો,
 અને જરૂર વધારે કરનારો જાણવો; ૧૦ વ્યક્તિ કશામાં આવે દેખતો
 હોય તે સત્પુષ્ક જતાવરથી સુખવાન ચલાવનારો પુત્ર સ્ત્રી
 કુટુંબ ને કાઠાના સુખવાળો પણ ધર્મ માર્ગે મોટી ભુદિવાળો
 જાણવો; ૧૧ વ્યક્તિ અળીઆરમાં આવે દેખતો હોય તે, ધનનો
 લાભ થાય, ધાધો મનોરથ સફળ થાય, પિતા માત્રનો નાશ થાય,
 પુત્ર, સ્ત્રી, આદિનું ધર્મ સુખ મળે, સોના સરખી શરીરની કાન્તિ
 હોય પણ સર્વ સુખ ખીંચે ખીંચે પ્રાપ્ત થાય; ૧૨ વ્યક્તિ જરૂરમાં
 આવે દેખતો હોય તે પોતાના પિતાનું સુખ મોટું હોય શક્યથી
 જશ મળે ન્યાય ભુદિથી વર્તનારો અને હમિયાં સારી વસ્તુનો
 વધારો કરનારો જાણવો.

મંગળની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧ મંગળ પહેલાં આવે દેખતો હોય તે પોતાની જાતે સ્ત્રી
 મૃત્યુ પામે, સ્ત્રીનું સુખ મોટું હોય, નેત્રમાં વિઠળતા હોય, પગને
 કિંચિત્ પિડા થાય અને પહેલા પુત્રનો નાશ થાય; ૨ મંગળ
 બીજા આવે દેખતો હોય તે કુટુંબનું સુખ મોટું હોય ધનની
 પ્રાપ્તિ થાય, પણ ખીંચે ખીંચે ધનનો નાશ થાય, કુટુંબનામાં
 હર્ષની પીડા કરે, અને લોહી પડવાથી પિડા થાય; ૩ મંગળ
 ત્રીજા આવે દેખતો હોય તે કુટુંબનું સુખ મોટું હોય પરદેશમાં
 સજ્જારથી માન મળે પોતાના લાઈ, જનના સુખનો નાશ કરે; ૪
 મંગળ ચોથા આવે દેખતો હોય તે પોતાની માતાને પોતાના
 જન્મથી ઘોષા મહિને પિડા કરે, શબથી કિંચિત્ જાય હોય
 અને નાકનથી પરિવાપ થાય; ૫ મંગળ પાંચમાં આવે દેખતો
 હોય તે પહેલા સત્તાનનો નાશ કરે પેટમાં જઠરાગ્નિના ધણા
 જ્વરાળો અને હરકોઈ સ્થાનકે જમવાનું હોય તે માન ઓછો
 જમવા વ્યય જોવો ગુણુકવ હોય ૬ મંગળ છઠ્ઠા આવે દેખતો
 હોય તે શત્રુ માત્રનો નાશ કરે, તેમ ગ્રાસણ પહોળા સુખનો
 નાશ કરે લોહીથી અથવા લોહીની પિડાથી શરીરે પિડા પામે;

૭ મંગળ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો સ્ત્રીનો નાશ થાય, દેહનું દરદ થાય, ને તેથી વ્યાકુળ રહે, સ્ત્રી પુત્રાદિકના થોડા સુખવાળો જાણવો; ૮ મંગળ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો, હર્ષના રોગથી પિડાય, તેમજ દેહનું પણ દરદ થાય, પોતાના ઘરમાં કલેશ રાખે, હિમેશ ચિંતા રહે, ધન તથા કુટુંબના દુઃખવાળો જાણવો. ૯ મંગળ નવમા ભાવે દેખતો હોય તો ભાગ્યનો સારો વધારો થાય, સાળાનું સુખ અને તેથી સતોષ મળે, ભાતૃના સુખનો નાશ થાય, ધર્મવાળો અને સારી બુદ્ધિવાળો જાણવો, ૧૦ મંગળ દશમાં ભાવે દેખતો હોય તો સર્વ પ્રકારની સિદ્ધિ મળે, સ્થાનકનું સુખ હોય, પરાક્રમ સાફ રાખે અને પોતાના જન્મથી ચોથે વર્ષે પિતાના શરીરે પીડા થાય, ૧૧ મંગળ અગ્નીયારમાં ભાવે દેખતો હોય તો આયુષ્ય લાંબુ હોય, સ્ત્રીને ગર્ભ રહે, પણ તેનો નાશ થાય, વૃદ્ધવસ્થામાં પુત્રનું તેમજ બીજું પણ સુખ મળે; ૧૨ મંગળ બારમાં ભાવે દેખતો હોય તો પિતાના થોડા સુખવાળો પણ માતાનું સુખ ઘટ્યું મળે, સર્વ શત્રુનો નાશ, મનુષ્ય પ્રત્યે સુખ સતોષ વધારે રહે.

બુધની દ્રષ્ટિનું રૂળ.

૧ બુધ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો વેપાર ઉપર પ્રીતિવાળો, ઘરેણા વસ્ત્રાદિ મેળવનારો, સગ્રહ કરનારો, જીવનો ઉદાર ધાતુની બુદ્ધિવાળો અને ગર્વ વિનાનો જાણવો. ૨ બુધ બીજા ભાવે દેખતો હોય તો ધનના ઘણા સુખવાળો, સારા ભાગ્યવાળો, તેમજ તે પુરૂષ સારી રીતે ગુજરાન ચલાવનારો જાણવો. ૩ બુધ ત્રીજા ભાવે દેખતો હોય તો ભાઈ ભાંડુના સુખવાળો, વેપારથી ગુજરાન ચલાવનારો, ઘણો ડાહ્યો અને તીર્થ કરવામાં બુદ્ધિશાળી જાણવો. ૪ ચુધ ચોથે ભાવે દેખતો હોય તો માતાના ઘણા સુખવાળો, રાજ તરફથી પણ સુખ મળે, દ્રવ્યનો વધારો થાય, પિતાના પૈસાનું ઘણું સુખ મળે ૫ બુધ પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો કન્યાની પ્રજા થાય, એટલે ચાર પુત્રી થયા પછી પુત્ર

ઘાય, ઘણા જથવાળા અને ઘણી સમૃદ્ધિવાળા બનવે. ૧ છુધ છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણુ કશીને મોસાળ પક્ષના મુખ વાળો. પરાયા માણસ સાથે વાઢ વિવાહ કરનારો અને તેને ઘણાજ પ્રકારની શત્રુતા ઉત્પન્ન થાય. ૭ છુધ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણી સ્વરૂપવાન સ્ત્રી મળે શરીરનો મુખી લાંબા આમુખ્યવાળો, અને સર્વ ખાતુના કલ્પ નિકલના મુખવાળો બનવે. ૮ છુધ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો વધે તે પ્રકારની રિદની ખિમ થાય તેને નાશ કરે, રાજ્ય સ્થાનકથી ઉદય વધે તેમજ રાજ્ય સ્થાનકથી મુજરાન વાહે, પરદેશમાં રહેવાવાળો, તેમ બીરી ખર્ચતની સમીપે મૃત્યુ કળ બનવે. ૯ છુધ નવમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણો મુખી લાભશાળી પરદેશની મુસાફરી કરનારો, પરદેશમાં ફાઈ રાજ્ય સાથે મેળાપ થાય અને તેથી માત્ર વધે અને મુજરાન વાહે પિતાના મુખવાળો બનવે. ૧૦ છુધ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો પિતાના પિતાથી અધિક મુજરાન જારી રીતે વસાવનારો રાજ્યના માત્રવાળો અને પિતાના આમમાં સારી દ્વિતિ મેળવનારો પિતાના ઘણા મુખવાળો તેમજ પિતાએ મેળવેલા દ્રવ્યના પણ મુખવાળો બનવે. ૧૧ છુધ અગિયારમા ભાવે દેખતો હોય તો લાભશાળી ઘણો લાભ મેળવનારો સર્વ પ્રકારના મુખવાળો અને ઘણો પરાક્રમી બનવે. ૧૨ છુધ બારમા ભાવે દેખતો હોય તો વિવાહાદિ શુભ કામમાં ખતનું ખર્ચ કરવાવાળો પિતાના હેતુ માણસથી વધા જમુજનોથી કમિયાં કિવસે કિવસે વિરોધ કરનારો, જાતીમાં મોટા શુભકાંતી વધા વામુની ખીલાવાળો બનવે.

ગુરની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧ ગુર પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો જીના ઘણા મુખવાળો ઘણા સારા લાભવાળો ખનના મુખવાળો અને શુભ માર્ગે કમિયાં ખતનું ખર્ચ કરનારો બનવે. ૨ ગુર બીજા ભાવે દેખતો હોય તો ખનના મુખવાળો પણ પિતાના ખનના મુખ વચરનો પિતાનો ધંધો ન કરે અને બીજા ઉચોગથી મુજરાન

અલાવનારો, કુટુંબ તથા હેતુ માણસના સુખવાળો જાણવો. ૩ શુર ત્રીજે ભાવે દેખતો હોય તો ભાઈ, ભાંડુના ઘણાં સુખવાળો, ભાગ્યશાળી, ધનવાન, અને સોના રૂપાનાં આભુષણથી સંતોષી જાણવો, ૪ શુર ચોથા ભાવે દેખતો હોય તો માતાપિતાના સુખવાળો, વાહન તથા દ્રવ્યના સુખવાળો ખ ધુજનના સુખવાળો ને ઘણા જશ વાળો જાણવો. ૫ શુર પાંચમે ભાવે દેખતો હોય તો સંતાનના તેમજ ધન તથા વિદ્યાના ઘણા સુખવાળો જાણવો. લગભગ પાંચ પુત્રનું સુખ હોય. ૬ શુર છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો શત્રુનો વધારો થાય અને તેથી પરાજય થાય. પોતાના સ્થાનકનો તેમ જ દ્રવ્યનો નાશ થાય, માતાને પિડા રહે, ને હ મેશાં રીસાળ પ્રકૃતિવાળો રહે. ૭ શુર સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો સારી રૂપવાન સ્ત્રીના સુખવાળો, દ્રવ્ય ઉપર પ્રીતિવાળો, લોભી. પૂર્ણ ભાગ્યશાળી અને થોડી કામી પ્રકૃતિવાળો જાણવો. ૮ શુર આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો આઠમે વર્ષે પોતાને મૃત્યુ સરખી પીડા થાય, રાજ અથવા પ્રધાનથી ભય ઉત્પન્ન થાય, સ્ત્રી જાતિના સમાગમથી ધનનો તેમજ ખુદ્દિનો ક્ષય થાય. ૯ શુર નવમા ભાવે દેખતો હોય તો ધર્મનો વધારો થાય, રાજેન્દ્રના સરખી સમૃદ્ધિ હોય, શાસ્ત્રની રચીવાળો ને તે શાસ્ત્રને જાણનારો, પોતાને સ્વાધિન, નિયમ પ્રમાણે વર્તનારો અને પિતાના ઘણાં સુખવાળો જાણવો. ૧૦ શુર દશમા ભાવે દેખતો હોય તો ઈર્મ સિદ્ધિવાન, રાજથી માન પામનારો, પુત્ર તથા સ્ત્રીના સુખવાળો, સારા શોભીતા ઘરમા વૈભવ ભોગવવાળો જાણવો. ૧૧ શુર અગીઆરમા ભાવે દેખતો હોય તો ઘણા આયુષ્યવાળો, પુત્ર, સ્ત્રી, દ્રવ્ય એ સર્વના સુખવાળો, વ્યાધિ વગરનો અને મિત્રના સુખવાળો જાણવો. ૧૨ શુર બારમા ભાવે દેખતો હોય તો શુભ માર્ગે ધનનું ખર્ચ કરનારો, સર્વે ખાખતની પીડાવાળો, શત્રુની ઉત્પત્તિવાળો, અને ખુદ્દિ તથા સર્વે મનોરથનો નાશ થાય

શુકની દ્રષ્ટિનું રૂળ.

૧ શુક પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો શરીર સુખી, ઘણા

પરાક્રમવાળો, સ્વાશ ભાગ્યવાળો અને શરીરનું સ્વરૂપ સારું હોય.
 ૨ શુક ધીજી ભાવે દેખતો હોય તો કંમેશા દ્રવ્યના અને કુટુંબના સુખવાળો, પોતાના પરાક્રમથી દ્રવ્ય મેળવે વેલવ લોભવ નાશ, ને તેથી સુખી બાલુવે. ૩ શુક ત્રીજી ભાવે દેખતો હોય તો ભાઈ ભાંડુના સુખવાળો પોતાના જન્મ પછી જે ભાડું કામ તે કાને જલેદ હોય, દેશાવરથી રાજાનું માન મત્રે ૪ શુક ચોથા ભાવે દેખતો હોય તો માતાના સુખવાળો કર્મવાન, ધર્મવાન તેમજ વસ્તુપદ જનાવર અને વાહનના સુખવાળો બાલુવે. ૫ શુક પાંચમા ભાવે દેખતો હોય તો પુત્ર શાહ યાચ અને પુત્રીઓ મણી કામ. એકાદ પુત્ર હોય પણ ધન અને સ્ત્રીના સુખવાળો, મણે વિદ્યાન પણ વૃક્ષ જુલિયાનો બાલુવે. ૬ શુક છઠ્ઠા ભાવે દેખતો હોય તો મિત્રાળના પક્ષના સુખવાળો પોતાના પરાક્રમથી ભાગ્યવાળો, કિંમિત કદ અને શત્રુના વધારાવાળો બાલુવે. ૭ શુક સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો મણી સારી સ્વરૂપવાળી સ્ત્રીના સુખવાળો, અને પ્રથમ પુત્રનો જ જન્મ કામ, દ્રવ્યનો સુખી પણ પાશકાના આમથી તે પુરુષ સ્ત્રીનાથી બાલુવે. ૮ શુક આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો કંમેશાં વ્યાપિવાળો, કદથી પેશા મેળવનારો, સાધુ પુરુષનો સમાગમ કરનારો ને તેથી સુખી બાલુવે. ૯ શુક નવમા ભાવે દેખતો હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો તેની પાસે દ્રવ્ય વધારે હોય. પોતાના આમમાં સુખસ્વાસ્થ્ય લોભવે તથા કુટુંબવાળો ને તેથી જ જશવાન શત્રુ વર્મને સ્ત્રીનારો અને પોતાના કુળ ખર્ચથી વતનારો બાલુવે. ૧૦ શુક દશમા ભાવે દેખતો હોય તો ભાગ્યશાળી કંમેશાં કંઠથી કળા હોય પણ તે પરદેશમાં ભાગ્યશાળી ને સુખવાળો પોતાના દેશમાં શાહ સુખવાળો પરદેશથી ધન મેળવનારો રાજાથી જશ મળે. તેમ ધનનું શુભ માર્ગે જર્જ કરનારો બાલુવે. ૧૧ શુક અગ્રીવારમાં ભાવે દેખતો હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, દ્રવ્યનો વધારો કરનારો, પોતાના આમમાં સુખીવરીકે હોય, કુટુંબમાં માનકારી અને કુળખતની રીત પ્રમાણે વાલનારો બાલુવે. ૧૨ શુક બારમા ભાવે દેખતો હોય

તો વિવાહાદિક શુભ માર્ગે ધનનુ ખર્ચ કરનારો, પોતાના પિતાની સ્વર્ગ ગતિ કરનારો પણ તે પુત્રનુ મૃત્યુ જલદી થાય.

શનિની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧ શનિ પહેલા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાના જન્મથી ત્રીજે વર્ષે શરીરને પીડા થાય, ધન તથા મિત્ર હમેશા નાશ પામે, અને શરીરે તાવ તથા પરમીયાની પીડા થાય. ૨ શનિ બીજે ભાવે દેખતો હોય તો ધનનો નાશ થાય, કુટુંબમા શત્રુતા રહે અને તેરમે વર્ષે જળથી અથવા પથરા લાગવાથી શરીરે પીડાકારી થાય. ૩ શનિ ત્રીજે ભાવે દેખતો હોય તો ઘણો પરાક્રમી અને અતિશય બળવાન બન્યો, પણ ભાઇભાડુંનો દુખી, અને લાભનું ફળ મળવાની વખતે કંઈ નુકશાની થાય. ૪ શનિ ચોથે ભાવે દેખતો હોય તો જન્મના પહેલા વર્ષે શરીરે પીડા થાય, અને માતાપિતાને ચોથે વર્ષે પીડા થાય, પોતાનું માન તથા સ્થાનક ઓછું થાય. ૫ શનિ પાંચમે ભાવે દેખતો હોય તો હમેશા પુત્રાદિક સુખનો નાશ કરે, ધનનો પણ નાશ કરે, પણ શરીરે નિરોગી રહે. ૬ શનિ છઠ્ઠે ભાવે દેખતો હોય તો શત્રુ માત્રનો નાશ કરે તેમ મોસાળના સુખનો પણ નાશ કરે, નેત્રમાં તથા પગમા પીડા કરે, અથવા પરમીયાની પીડા થાય. ૭ શનિ સાતમા ભાવે દેખતો હોય તો સ્ત્રીના શરીરે પીડા કરે, તે પીડા મૃત્યુ તુલ્ય થાય, શરીરમા પાડું નામે રોગ કરે, તેમ તાવની તથા અતિસારની પીડા કરે. ૮ શનિ આઠમા ભાવે દેખતો હોય તો ચોરીનો ભય થાય, પથર લાગવાથી પીડા કરે, રાજનો ભય રહે તેમ ધનની હાનિ થાય ૯ શનિ નવમા ભાવે દેખતો હોય તો મલેન્દ્ર જાતિથી ભાગ્યનો ઉદય થાય, બંધુજનના સુખ વગરનો અને પરદેશથી માન તથા પરાક્રમ વધે તેવો બન્યો. ૧૦ શનિ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો પિતાના સુખનો નાશ કરે, તેમ માતાનુ સુખ ઘણું હોય, પોતે ભાગ્યશાળી અને પોતાના પરાક્રમથી આજીવિકા ચલાવનારો બન્યો ૧૧ શનિ અગીઆરમા ભાવે

રેખતો હોય તો વૃદ્ધ જ્વરરુચિમાં પુત્રનું મુખ મળે, લાલ રૂબેરો
 ખોપરાવે, પણ સર્વે પ્રકારના મુખનો લાલ આવે. ૧૨ ચનિ
 ખાસમાં આવે રેખતો હોય તો, ખોટે રસ્તે ખનની હાનિ થાય,
 તેમ હંમેશા ખનનો ખર્ચ કરે, સ્ત્રી તથા પુત્રથી હંમેશા કલેશ કરે
 અને અતિ કામી પુરુષ બાણવે.

રાહુની દ્રષ્ટિનું ફળ

૧ રાહુ પહેલા આવે રેખતો હોય તો શરીરે મુખવાળો,
 વામુથી શરીરે પોદાકારી થયેા કોપી, અને હંમેશાં રીસાળ તથા
 દોહીના પ્રકારની પીઠા સોગવનારો બાણવે. ૨ રાહુ બીજે આવે
 રેખતો હોય તો કુટુંબનો દુઝી, જળથી જલવા પથર લાગવાથી
 પોદાકારી થાય અને આઠમે વર્ષે શરીરે મહા પીઠા કરે ૩
 રાહુ ત્રીજે આવે રેખતો હોય તો પિતાના પરાક્રમથી સર્વે મનો-
 રથ સફળ થાય. બહુ પ્રકારે મુખ લોગવે તેમ પુત્રનું પણ મુખ
 હોય, જલવા તે પુરુષ ભેટલાથી જન્મિલો હોય. ૪ રાહુ ચોથે
 આવે રેખતો હોય તો તે પુરુષને માતાનું મુખ ન હોય,
 મહેરબા અતિથી પિતાના આગમનો ઉદય થાય અને પિતાના
 પેઠમાં હંમેશાં છુપા પીઠા રહે ૫ રાહુ પાંચમે આવે રેખતો હોય
 તો ભેદ પુત્રનું મુખ હોય તેમ સાબળાળી અને રાબાથી વશ
 મળે તથા શિક્ષા જામથી સર્વ મનોરથ સફળ થાય. ૬ રાહુ છઠ્ઠે
 આવે રેખતો હોય તો યત્ન માત્રનો નાશ થાય તેમ ખનની હાનિ
 થાય, લાલ થાય તેથી આરમ્ભ ખર્ચ કરે. ૭ રાહુ સાતમાં
 આવે રેખતો હોય તો કામરેવની વૃત્તિ વધારે અતિકામી હોય,
 સાફ લાપણુ કરનારો હોય, અને રાહુની મહાવશા આવે ત્યારે
 પિતાની કીનો નાશ થાય ૮ રાહુ આઠમાં આવે રેખતો હોય તો
 પિતાનો વશ થોડો હોય જલવા ન હોય, અતિ દુઝીજો હોય,
 વામુથી પીઠા પામનારો, અને નીચ કમ કરી આલવિકા બહા
 વનારો બાણવે. ૯ રાહુ નવમાં આવે રેખતો હોય તો નવયોવના
 કીના નીલાસનું મુખ સોગવનારો, પિતાના ખડોદરથી કિંચિત્

પીડા થાય, તથા પોતાનું ધન પોતાનો પુત્ર ચોરીથી લઈ જાય. ૧૦ રાહુ દશમા ભાવે દેખતો હોય તો પોતાની છેલ્લી અવસ્થામાં કર્મવાન હોય, ને માતાપિતાના સુખવાળો જાણુવો. ૧૧ રાહુ અગ્નીઆરમા ભાવે દેખતો હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, ધનવાળો, રાજાથી માન પામનારો, પોતાની બુદ્ધિથી પોતે થોડું ચાલનાર, અને પરવશ બુદ્ધિવાળો જાણુવો. ૧૨ રાહુ ખારમા ભાવે દેખતો હોય તો મનમાં હમેશા આનદી, રોગ, શત્રુનો નાશ થાય, પણ ખોટે રસ્તે ધનનું ખર્ચ કરે ને નેત્રમાં પીડાકારી હોય.

સમજુતી — રાહુ માથુ છે ને કેતુ ધડ છે તેથી કેતુની દ્રષ્ટિ હોય જ નહિ.

ગ્રહોની ગ્રહના ઉપરની દ્રષ્ટિનું ફળ.

૧ ગ્રહોના ભાવ ઉપરની દ્રષ્ટિ બાળત જણાવ્યું. હવે ગ્રહોની ગ્રહના ઉપરની દ્રષ્ટિ બાળત કહે છે ૨ દરેક રાશીમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરની પ્રત્યેક ગ્રહની દ્રષ્ટિનું ફળ પૂર્વના આચાર્યે અતિ વિસ્તારથી જે કહેલું છે તે સઘળા ફળનો સમાવેશ સંક્ષેપમાં અહીં કર્યો છે ૩ જાંચમાં રહેલા ગ્રહને જાંચનો કે સ્વગ્રહનો ગ્રહ દેખતો હોય, અગર સ્વગ્રહમાં રહેલા ગ્રહને જાંચનો ગ્રહ દેખતો હોય તો તે માણસ રાજની સત્તાના આશ્રયવાળો, ધન અને વૈભવવાળો, પરાક્રમી અને હીંમતવાળો, સ્ત્રી અને પુત્રના સુખવાળો, શત્રુના પક્ષને વશ કરનારો તથા સ્વધર્મ પાળનારો થાય છે. ૪ જાંચમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્ર ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરના સુખવાળો, સુદર દેહવાળો, ઘણી જાતનો ઉદ્યમ ને વેપાર કરનારો, જશ અને છત મેળવનારો, લોકપ્રિય અને ઉમદા કામ કરનારો માણસ હોય છે ૫ જાંચમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્ર ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરના દુખવાળો, વિદ્યામાં નિપૂણ અને કામમાં આગસુ, ધન અને વૈભવ મેળવવામાં હોશવાળો માણસ થાય છે. ૬ જાંચમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુ ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીર રોગી, મિત્ર કે કુટુંબમાં વિરોધ કરનારો, ધનનો નાશ કરનારો, લોકમાં નિંદા

પામનારે માણસ થાય છે ૭ પોતાની રાશિમાં રહેલા જલને તેનો મિત્ર જલ દેખતો હોય તો રાજના આશ્રયવાળો, સાચા ઉદ્યમથી ખન અને ક્ષીર્તિ મેળવનારો જરોપકારી કામ કરનારો શરીરે સુખી, મર્મહાન તથા સ્વધર્મ ઉપર રૂની રાજનારો માણસ થાય છે ૮ પોતાની રાશિમાં રહેલા જલને તેનો સમજલ દેખતો હોય તો મોઢા પરાક્રમ ને બધાવાળો, શરીરે સુખી તથા દુઃખી, અને માનસિક વિતાવાળો કુટુંબના માણસથી ઉઠાસ અને પરાયા માણસથી સતોષ પામનારો માણસ થાય છે ૯ પોતાની રાશિમાં રહેલા જલને તેનો શત્રુ જલ દેખતો હોય તો મિત્ર અને કુટુંબના માણસ સાથે વિરોધ કરનારો ખનનો નાશ કરનારો, તથા શરીરે રોગી, પુત્ર અને સ્ત્રીની પીડાવાળો, શત્રુની બીજ સોજવનારો માણસ થાય છે ૧૦ મૂળ ત્રિકોણ રાશિમાં રહેલા જલો ઉપરની રૂઢિનું કુળ લોકમાં કે સ્વજલની રાશિમાં રહેલા જલ પ્રભાવે સમજલ ૧૧ મિત્ર જલની રાશિમાં રહેલા જલને લેવનો કે સ્વજલનો જલ દેખતો હોય તો શરીરે કાન્તિવાળા તથા ક્ષીર્તિવાળો શરીરે મજબૂત તથા નીરોગી, ખન અને ઉદ્યમવાળો, વેલની અને સારા કામ કરનારો વતુર માણસ થાય છે ૧૨ મિત્ર જલની રાશિમાં રહેલા જલને તેનો મિત્ર જલ દેખતો હોય તો રોગ તથા શત્રુ વચ્ચેના, વચ્ચ અને ક્ષીર્તિ મેળવનારો, વિદ્યા અને કળા મેળવનારો સુખી માણસ થાય છે ૧૩ મિત્ર જલની રાશિમાં રહેલા જલને તેનો જામ જલ દેખતો હોય તો શરીરના તથા ખનના મધ્યમ સુખવાળો, પરદેશમાં સુચારૂરી કરી રાજગાર કરનારો તથા માનસિક વિતાવાળો બાલુવો ૧૪ મિત્ર જલની રાશિમાં રહેલા જલને તેનો શત્રુ જલ દેખતો હોય તો શરીરે રોગી અને પોતાના ઘર સંચારથી દુઃખી, લોકોમાં નિહા પામનારો, શત્રુના જાયવાળો તથા સ્ત્રીના દુઃખવાળો અને નિરુદ્ધમી માણસ થાય છે ૧૫ સમજલની રાશિમાં રહેલા જલને લેવનો કે પોતાની રાશિનો જલ દેખતો હોય તો શરીરે સુખી ખન અને વેલવાળો, રહેવાર અને વેપારથી અનેક રીતે ખન મેળવનારો, ને રાજના આશ્રયવાળો માણસ થાય છે ૧૬ જામજલની

રાશીમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્ર ગ્રહ દેખતો હોય તો શત્રુને વશ કરનારો, ઉદ્યમથી સંતોષ મેળવનારો, વેપારથી અને ઉદ્યમથી ધન મેળવનારો, રાજના આશ્રયવાળો, અને સુખી માણસ થાય છે. ૧૭ સમગ્રગ્રહની રાશીમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્રગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે મધ્યમ, સુખી, કુટુંબના માણસથી માનસિક ચિંતાવાળો, અને મહા મેહેનતે રોજગાર ચલાવનારો થાય છે. ૧૮ સમગ્રગ્રહની રાશીમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુ ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે કુખી અને શત્રુથી નુકશાન વેઠનારો, ઉદ્યમથી ધનને શુભાવનારો, નકારા વિચારનો અને નકારી સોખતવાળો માણસ થાય છે. ૧૯ શત્રુ ગ્રહની રાશીમાં રહેલા ગ્રહને કોઈ ઉચ્ચનો કે પોતાની રાશીનો ગ્રહ દેખતો હોય તો મહા મેહેનતે પોતાનો રોજગાર ચલાવનારો, માનસિક ચિંતા ભોગવનારો અને ઘરડા માણસના આશ્રયવાળો માણસ થાય છે. ૨૦ શત્રુ ગ્રહની રાશીમાં રહેલા ગ્રહને તેનો મિત્ર ગ્રહ દેખતો હોય તો લડાઈમાં સલાહ કરનારો, ઘણી મેહેનતે થોડું ધન મેળવનારો, નીચ માણસના આશ્રયવાળો, શરીરે સુખી તથા કુખ વેઠનારો માણસ થાય છે. ૨૧ શત્રુ ગ્રહની રાશીમાં રહેલા ગ્રહને તેનો સમગ્રગ્રહ દેખતો હોય તો કુટુંબમાં વિરોધ પાડનારો, મહા મેહેનતે ધંધો ચલાવનારો, અને શત્રુની ખીક ભોગવનારો માણસ થાય છે. ૨૨ શત્રુ ગ્રહની રાશીમાં રહેલા ગ્રહને તેનો શત્રુ ગ્રહ દેખતો હોય તો શરીરે કુખી, ધનનો નાશ કરનારો, નીચ વિચારને તાબે રહેનારો, રાજની હરકત વેઠનારો, અને લોકમાં નીંદા પામનારો માણસ થાય છે. ૨૩ જે ગ્રહ દેખનારો છે તેને દ્રષ્ટા ગ્રહ કહે છે. ૨૪ જે ગ્રહ દ્રષ્ટિ ઝીલનારો છે, તેને દ્રવ્ય ગ્રહ કહે છે. ૨૫ દ્રષ્ટા અને દ્રવ્ય એ બંને શુભ ગ્રહ હશે તો તેનું દ્રષ્ટિ ફળ વધારે શ્રેષ્ઠ ગણવું. વળી આ બંને શુભ ગ્રહની રાશીમાં રહેલા હશે તો તેનું અતિ ઉત્તમ ફળ સમજવું. ૨૬ દ્રષ્ટા અને દ્રવ્ય એ બે ગ્રહો પાપ ગ્રહ હશે તો તેનું દ્રષ્ટિ ફળ હલકા દર-જગતનું ગણવું. ૨૭ દ્રષ્ટા પાપ ગ્રહ હોય અને દ્રવ્ય શુભ ગ્રહ હોય તો તેનું દ્રષ્ટિ ફળ મધ્યમ પ્રકારનું ગણવું. ૨૮ દ્રષ્ટા શુભ ગ્રહ

હોય અને દ્રવ્ય પાપ બહુ હોય તો તેનું દ્રષ્ટિ ક્ષણ જે કહેણ છે તે જણાવે અણુ પદ ઉપરના દ્રષ્ટિ ક્ષણો ધણું કરીને દ્રવ્ય મહોના અધિકાર ઉપર વધારે આધાર રાખનારા સમજવા ૩૦ નીચના મહેને કાંઈ ઉચ્ચનો કે પોતાની રાશિનો મહુ દેખતો હોય તો મહા મહેનતે ધન અને ક્ષીર્તિ મેળવે તથા નિરોધમાંથી છુટનારા સ્ત્રી વચરનો રાજનો આશ્રય મેળવનારા, તથા ક્ષીર્તિ મેળવનારા થાય છે ૩૧ નીચના મહેને તેનો મિત્ર દેખતો હોય તો શરીરે મધ્યમ કુળી મહેનત કરીને પણ થોડું ધન મેળવનારા, શત્રુથી છુટનારા વેપારવાળો, કુટુંબ સાથે હળીમળી જાણનારા, પણ થોડા જશવાળો હોય છે ૩૨ નીચના મહેને તેનો સમમહુ દેખતો હોય તો લોકોમાં નિઠા પામનારા, નિર્ધન તથા નિરાશી વળી ઉદ્યમમાં તથા રાજગારમાં નિમ્મેજ ચનારા, રાજ તથા શત્રુની વ્યથાપાળો માણસ થાય છે ૩૩ નીચના મહેને તેનો શત્રુ મહુ દેખતો હોય તો શરીરે રોગી તથા નિર્ધન, શત્રુથી દુઃખ વેકનારા રાજની હરકત વેકનારા પરદેશમાં મુસાફરી કરનારા લોકોમાં નિઠા પામનારા, કોઈ તથા કપટી માણસ થાય છે ૩૪ આ પ્રસંગે સમજવું કે આ દ્રષ્ટિ ક્ષણથી મહોના કાવજીને કે કાવ ઉપરની મહોની દ્રષ્ટિ ક્ષણને કાંઈ હરકત લાગતી નથી પણ તેની દ્રષ્ટિ અને દ્રવ્ય મહોની દશા અને અવર દશામાં તે ક્ષણ જાણત ઉમેશ થાય છે ૩૫ વળી પાપ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા અને દ્રવ્ય મહુ કરતાં જે જાને શુભ મહોની રાશિમાં રહેલા હોય તો તે જલતા દસ્તબંધનાં જલવા તેમજ પાપ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા મહુ કરતાં શુભ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા મહેને પણ જાલીજાતો અણુવા; અને પાપ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રવ્ય મહુ કરતાં શુભ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રવ્ય મહેને પણ કાંઈક એક જાણવો ૩૬ નીચના દ્રષ્ટા મહેને શત્રુ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા મહુ પ્રમાણે અધિકાર મળેલો છે એમ સમજવું ૩૭ ખસ્તના દ્રષ્ટા તથા દ્રવ્ય મહેને શત્રુ મહોની રાશિમાં રહેલા દ્રષ્ટા તથા દ્રવ્ય મહોના જેવેજ અધિકાર મળેલો છે ૩૮ દ્રષ્ટા તથા દ્રવ્ય મહો જેક બીજાની મહાદશા અને અવરદશામાં પોતાની દ્રષ્ટિનું ક્ષણ જાણશે

શ્રી ચમત્કાર ચિંતામણિ

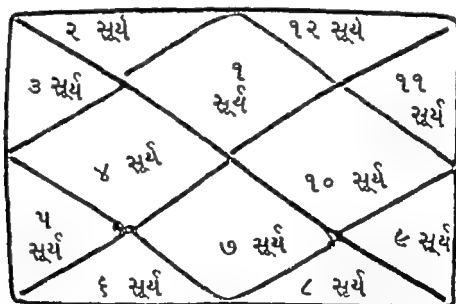
(આચાર્ય શ્રી પ્રીતિવિજયગણી વિરચિત).

ॐ નમઃ શિવાય

શ્લોક:-ન ચલેત ચેચરા સ્થાપિતૈ કિંચચક્રે
નતે સ્પષ્ટગા સ્થાપિતૈ કિંચદૈદ્રૈ ।
આમાવા વિત સ્પષ્ટતાકોત્ર હેતુઃ
ફલૈ રેવ સર્વં જુવેતાનિ તસ્માત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ — કુડળી સ્થાપન કરી, પણ જો તેમાં ગ્રહ એક પણ ન હોય તો તે કુડળી ચક્ર શા કામનું ? અર્થાત્ નકામું અને કદિ જો કુડળીમાં ગ્રહ સ્થાપન કર્યો, પણ જો તે ગ્રહ સ્પષ્ટ ન હોય તો તે ગ્રહથી પણ શુ થાય ? અર્થાત્ કંઈ નહિ. કદિ ગ્રહ સ્પષ્ટ કર્યો, પણ ફળ સિદ્ધિ વિના સ્પષ્ટ ગ્રહ પણ શા કામના ? અર્થાત્ નકામી; જેથી સઘળા ગ્રહની ફળ સિદ્ધિ કહે છે.

સૂર્ય ગ્રહ ફળ સિદ્ધિ.

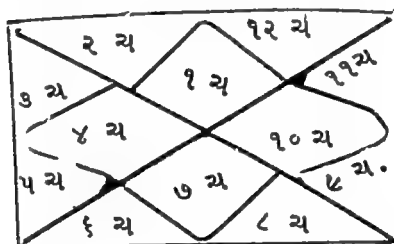

૧ પહેલા લવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ ઉચી નજરવાળો હોય અને મનમાં સ્ત્રી, કુટુંબ અને મિત્ર તરફથી ચિંતાતુર રહે, તેમ જ શરીરની અંદર વાત, પિત્ત અને કફના રોગથી હુખ લોગવનાર, અને દરેક કામમાં લાલ અને હાનિ પામે દેશાવરમાં ફરવું થાય સુખ અને હુખ બંનેનો અનુભવી

હોય ૨ વીજી જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ જાગ્યવાન હોય તેમ જ પોતાને ઘેર ચાર પત્રવાળાં જાનવર જેવા કે માથ, લેસ ઘોડા, બળદ વિગેરેનું મુખ હોય, તેમ જ ચારે ખાંડે મન ખર્ચનાર હોય પણ કુટુંબ તથા શ્રી સાથે કુસંધ રાખે, કંઈક સારું કામ કરવા જતાં નુકશાન પામે. ૩ વીજી જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ જ મઘી જ અધિક પ્રતાપી અને જળવાન હોય, પણ શ્રી તરફના દુષ્ણથી પરદેશ ફરવું માથ. શત્રુનો નાશ કરવા માગે હોય, અને સમામમાં સૂર્યીર તથા શજ તરફથી માન પામવા માગે માથ. ૪ ચોથા જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ સદા સારો હોયો સોજવે, અને તેમાં ઘણું તેમ જ લાભ પામે પણ મિત્ર સાથે કલેશ રહે, પરદેશ ફરવું માથ સમામમાં વેરી તરફથી દુષ્ણ સોજવું પડે કહિ પણ તેનું ચિત્ત સ્થિર હોય નહિ. ૫ પાંચમા જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષને મોટા ડિકરા તરફથી દુષ્ણ પડે કોષી પ્રકૃતિવાળો હોય, મત્તાદિક વિદ્યામાં કુશળ હોય કપટથી વસ્તુને મહેલુ કરનારો માથ તેમ જ જાણસમાં વખત કાઢનાર અને પેદના ઘોડાથી મરણાતિક કષ્ટ સોજવનાર માથ. ૬ છઠ્ઠા જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ વેરીનો નાશ કરવામાગે તથા મિત્ર અને વેરી તરફના દુષ્ણથી જાણના બાબ તમે જાણવું પડે તથા મોક્ષાળ પક્ષની પોતાના જ મ પછી કોની માથ, ચાર પત્ર જાનાવરથી દુષ્ણ સોજવે માગે બાલકો ઘોરાદિકથી ભય માથ ૭ સાતમા જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષને શ્રી તરફનો જ વાપ હોય, તેમજ શરીરમાં ધીકા અને બ્યાપારમાં લાભ ઘોટો ચિતાથી નિકાનો નાશ માથ ૮ આઠમા જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ પરશ્વીર પદ હોય તેનાથી દુષ્ણ સોજવે પરદેશની શ્રી મળે, પર દેશની વસ્તુ ઉપર પ્રીતિ સજનાર તેમજ સોજવનાર માથ, ઘોરાદિકથી મનનો નાશ માથ, તેમજ સુદા સ્થાનમાં જાગર રાજ હોય. ૯ નવમા જાવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ કુશ્વ વિચારવાળો તેમજ સદા ચિ તા કરવામાગે હોય તપ-ધર્મ ઉપર પ્રેમ વિનાનો અને ઘોટા હલ દેખાડવામાગે હોય, લાઈ વર્ગથી દુષ્ણ સોજવે. ૧૦ દશમા જાવનમાં

સૂર્ય હોય તો તે પુરુષને રાજ્ય જેવી સાદ્યળી મળે, પોતાની માતાને પોતાના જન્મ પછી પીડા થાય, પોતાને વાયુની પીડા રહે, તેમજ બહાલા સગાનો વિયોગ ભોગવનાર થાય ૧૧ અગ્યારમાં ભવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષ ધનવાન હોય, રાજ્ય દરબાર તરફથી માન પ્રતિષ્ઠા પામે, પોતાના પ્રતાપથી શત્રુનો નાશ થાય, અને ઘણા વૈભવ ભોગવનાર થાય, પણ દીકરા દીકરીની ચિંતા હોય. ૧૨ બારમાં ભવનમાં સૂર્ય હોય તો તે પુરુષને આંખે દૃઢ હોય તેમજ શત્રુનો નાશ કરવાવાળો, લાલચુ, લાચખોર, શરીર પીડિત રહે, પોતાના જન્મ પછી કાકાને હાની થાય, અને પોતાને રસ્તે ચાલતા દુઃખ પડે.

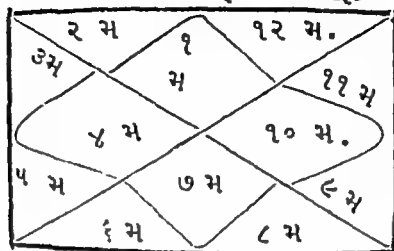
ચદ્ર ગ્રહ ક્ષણ સિદ્ધિ.

૧ પ્રથમ ભવનમાં ચદ્ર હોય તો તે પુરુષ મંદ વીર્યવાન, શક્તિહીન, સુક્રમાલ, પણ વરખ અને ઠંડાં એ બે રાશિ સિવાયનો ચદ્ર દેહ સ્થાનમાં હોય તો વિશેષે કરીને બળહીન અને શરીરે દુર્બળ હોય, જો મેષનો ચદ્ર હોય તો તેનું શરીર સુક્રુ હોય, અને એ શિવાય બીજી રાશિઓનો ચદ્ર દેહસ્થાનમાં હોય તો બાપનું સુખ થોડું અને ન્યાયવાળો થાય ૨ બીજા ભવનમાં ચદ્ર હોય તો તે પુરુષ દેવ સરખી સાદ્યળી પામે, દેશ પરદેશમાં કીર્તિવાળો થાય, સ્ત્રી વલ્લભ હોય તેમજ કુટુંબ ઉપર પ્રીતિ થોડી રાખનાર હોય ત્રીજા ભવનમાં ચદ્ર હોય તો તે પુરુષ પોતાના પરાક્રમથી ધન મેળવે, તપ ઉપર પ્રીતિવાળો હોય, સ્ત્રીઓના હાવભાવથી પણ પોતાનો તપ છોડે નહિ, પોતાના કુટુંબ તથા

બુ વર્ગનું મુખ ધણું હોય, નીમળ, પ્રતાપવત, જશવત હોય,
 અને ધર્મ સ્વભાવનાર થાય. ૪ ચોથા જનનમાં ચંદ્ર હોય
 તો તે પુરુષને માતા તથા મિત્ર તરફનું મુખ સારું હોય સભના
 તરફથી અધિકાર પામવાવાળો હોય નાની વયમાં મુખ ઘોડું પણ
 શ્રી તરફનું મુખ સારું હોય. ૫ પાંચમાં જનનમાં ચંદ્ર હોય તો
 તે પુરુષને સત્તાનું મુખ મળે, નિમળ સુદિવાળો જમીનથી જન્મ,
 ધનનો લાભ મળે, તથા વેપારમાં અજાણથી લાભ થાય.
 ૬ છઠ્ઠા જનનમાં ચંદ્ર હોય તો તે પુરુષ રૂપવાન અને છતેલા
 શત્રુ પાછા આપા થાય, કદ વગેરે શોગની ઉત્પત્તિ થાય લાંબ
 વાઢી-ચુગલીમાં ધનનો નાશ થાય, અને શત્રુઓ કામ પડે નહિ.
 ૭ સાતમાં જનનમાં ચંદ્ર હોય તો તે પુરુષને જીતુ મુખ સારું,
 ધનનો લાભ, રસ્તે વાહતાં જી શોધીત થાય, પરમ પ્રીતિ ખરવા
 વાળો, અને મીઠા સોજન જમનાર, પણ લોક પ્રકૃતિ વિશેષ હોય,
 શરીર નિર્જળ, પણ તે પુરુષને અધારીઆમાં જ મ હોય તો
 દુરમન તરફથી દુઃખ રહે. ૮ આઠમાં જનનમાં ચંદ્ર હોય તો તે
 પુરુષનું ઘર વેદ, ટોકટરથી ભરેલું હોય, જાણીત શકા શોગી, ખામું
 પામન નહિ અવાધી રૂવા કેમિશ થાશે, પાણી-કુવા વાવ, નદીનો
 ભય, અને તેથી ઘાત થાય. ૯ નવમાં જનનમાં ચંદ્ર હોય તો તે
 પુરુષના ચ મુખ મ જળીઆ જેવાકે-આશણ વારણ, થાવડો સદા
 સ્તુતિ કરનાર હોય, તથા અવસ્થા સુખી હોય, છુટવશે બી, નીશોગી,
 અને ચંદ્રમાનીપેરે ચઢતી કળાવાન હોય. ૧૦ દસમાં જનનમાં ચંદ્ર
 હોય તો તે પુરુષને ભાવનું મુખ ઘોડું લક્ષ્મીવાન, વાળ તરફથી
 માન નવીન નવીન સાકાળી સોજવનાર, તેમજ અધિક હોય. ૧૧
 અગ્નીવારમાં જનનમાં ચંદ્ર હોય તો તે પુરુષને સભ્ય તરફથી ધન
 અધિકાર વચ વગેરેથી સાથે સત્કાર થાય, લોકમાં જશવત, શ્રી
 તથા લક્ષ્મી તરફથી ઘણો મુખી હોય, જશ અને ચોલા ઘણી
 હોય, પણ દીકરીની વસ્તી વધારે હોય. ૧૨ બારમાં જનનમાં
 ચંદ્ર હોય તો તે પુરુષને આંખ અને શત્રુનો ભય રહે ધનનો
 વચ સાથે કામમાં થવા કરે, પીત્રાઇઓ તરફથી કલેશ સહેન કરવો
 પડે તથા શ્રી તરફનો પ્રેમ ઘોડો હોય.

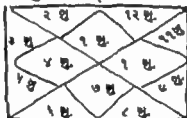
મંગળ ગ્રહ ફળ સિદ્ધિ.

૧ પહેલાં ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષને લોભા તથા અશિથી ઘાત, માથામા દર્દ રહ્યા કરે, નીડરપણે રહેવાવાળો હોય, અને તેની સ્ત્રીને બાળક થાય તો બુદ્ધિહીન થાય, પ્રસુતી વખતે સ્ત્રીને પીડા, અને ફરજ દની પ્રાપ્તિ થોડી થાય ૨ બીજા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષને કુટુંબ અગ્નિ હોય કે ધન અગ્નિ હોય તો તેથી શુ ? એટલે ધન કે કુટુંબ એના કામમા આવે નહિ. છેવટે તેનું ધન તેને છોડીનેજ ચાલ્યું જાય ૩ ત્રીજા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષ જાતે ધર્મ કરવાથી પાછો પડે, પણ વ્યાવહારિક કાર્યમા કુશળ હોય, પણ ભાડું તરફથી કાંઈક દુઃખ ભોગવે. ૪ ચોથા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષને મિત્ર સુખ થોડું, પરંતુ રાજ્ય તરફથી ભૂમિ, વસ્ત્ર તથા ધનની પ્રાપ્તિ થાય ૫ પાંચમા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષને જઠરાશિનું જોર સારું, શરીરે બળવાન, પુત્ર સુખ થોડું, કદાચીત થાય તો એક પુત્રનું સુખ ભોગવે, બુદ્ધિશાળી હોય, પણ તે બુદ્ધિ પાપ માર્ગે પ્રવર્તાવે, ચિત્ત સદા કલેશમય રહે ૬ છઠ્ઠા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષ વેરીનો નાશ કરે, સપ્તમમા શૂરવીર, પારકા મનુષ્યથી લેણાદેણી, મોસાળ પક્ષ તરફથી અણુબનાવ, અને એકવાર ધન જાય તો પણ પાછું મેળવે ૭ સાતમા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષ સ્ત્રી તરફથી દુઃખી, વેપારમા લાભ નહિ, રીસાળ પ્રકૃતિ હોવાથી કાર્યની સિદ્ધિ થાય નહિ ૮ આઠમા ભવનમા મંગળ હોય તો તે પુરુષ શરીરે ગઠ-ગુમડની પીડાવાળો, પૈસારહિત, દુઃખી મિત્ર-સ્નેહી ઉપર ગમે તેટલો ઉપકાર કરે, છતાં પણ મિત્ર તેના ઉપર શત્રુપણું રાખે

૬ નવમાં જવનમાં મજળ હોય તો તે પુરુષને મોટા ભાઈ ન હોય તેમજ મોટા સાળાનું સુખ ન હોય અને વેપારમાં લાભ મોટો મળે ૧૦ દસમાં જવનમાં મજળ હોય તો તે પુરુષ પોતાના ગામમાં તથા ગ્રામિણીમાં જીવવાનું હોય, રાજ્યકાર્યમાં કુશળ અને જનીવપદાર્થના વેપારમાં લાભ મેળવે ૧૧ અગ્રીયારમાં જવનમાં મજળ હોય તો તે પુરુષને પુત્રનું સુખ મોટું, વેરી તરફથી કુશળ હોય, પણ કોઈ ચત્ર સામી રાવી રહે નહિ. ધનનો લાભ થાય, વાહનનું સુખ થાય, અને બાકી કુશળીનું મોટું જાળ જાય ૧૨ બારમાં જવનમાં મજળ હોય તો તે પુરુષને ડેક સુખ મોટું, તેમજ સ્ત્રી સુખમાં ખામી લગાડ મારથી ભય, રોગ ચત્રથી ચેરાવશે, પણ ઈશ્વરે રક્ષણ કરે તો લોકાની ઘાતથી ભય

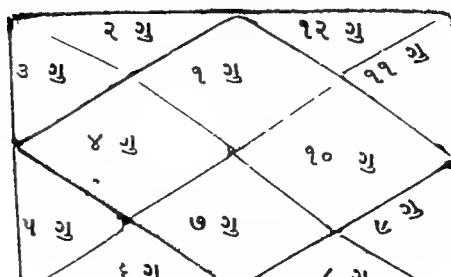
જુધ અઠ્ઠ ફળ સિદ્ધિ

૧ પહેલા જવનમાં જુધ હોય તો તે પુરુષ શરીરે નીરામી, રૂપવાન, જસવત, અને શાંત પ્રકૃતિવાળો હોય. ૨ બીજા જવનમાં જુધ હોય તો તે પુરુષ જુદિવાન ધનવાન, ઉદાર વૃત્તિવાળો, સભ્યમાં શોભે તેવો, તથા સુખ સાક્ષીવાળો હોય. ૩ ત્રીજા જવનમાં જુધ હોય તો તે પુરુષને વેપારી વર્ગથી મીઠતા લાડુવર્ગનું સુખ સારું પુરુષવંત, પોતાના કુળના આચાર પ્રમાણે વર્તવાવાળો, શાંત તથા કોઈ કોઈથી વચ ચત્ર ન હોય તો તેને જુદિજળથી વચ કરનારો વિનયવત ત્યાગી અથવા લોચી હોય ૪ ચોથા જવનમાં જુધ હોય તો તે પુરુષને સાસુ મિત્રનો સમાગમ થાય તેમજ સજ્જનનારમાં વચો અધિકાર પામે, પોતાના કાચ નીચે ઘણા માણસો આજીવિકા ચલાવે, જાપના ધનથી રહીવ હોય પોતાના ધનથી નિર્વીક કરે. ૫ પાંચમાં જવનમાં જુધ હોય તો તે પુરુષ ધન મેળવવાની ઈચ્છા હંમેશા કરે, જુદિયાળી હોય,

કપટ સહિત પાપ કરવામાં તત્પર રહે, પ્રથમ પુત્રનો નાશ થાય. ૬ છઠ્ઠા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષ ધનવંત તેમ ધનથી વેગળાપણું, શત્રુનો નાશ કરવાવાળો, સાધુના ઉપદેશ સાંભળવા-વાળો, વાયુ પ્રકૃતિવાળો, સારા માર્ગે ધન ખરચવાની બુદ્ધિવાળો અને શરીરે નિર્બળ હોય. ૭ સાતમા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષને સ્ત્રીનું સુખ સારું, તુચ્છ વીર્યવાન, બુધ તથા સૂર્ય એ બંને ગ્રહો સાતમા સ્થાને ભેગા હોય તો કચનમય કાયાવાળો, તેમજ પૈસાનો અંકાર કરનાર ન હોય. ૮ આઠમા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષનું સો વર્ષનું આયુષ્ય હોય, દેશાવર-મા પ્રખ્યાતી પામવાવાળો, વેપાર તેમજ રાજ્ય તરફથી લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ થાય, સ્ત્રીનું સુખ સારું, અને બુદ્ધિવત્ હોય. ૯ નવમા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષ ધર્મિષ્ઠ અને બુદ્ધિવત્ હોય, સાધુપણું પામે, તીર્થ યાત્રા કરનાર, પોતાના કુળની કીર્તિનો વધારનાર, રાજ્યી માન પામનારો, અને દુષ્ટ મનુષ્યનો નિગ્રહ કરનારો થાય. ૧૦ દસમા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષ થોડા વચનનો બોલનાર, સુખી, એકના ઉપર ગુસ્સે થાય તો ખીજના ઉપર પ્રસન્ન થાય, રાજા જેવો ઉંચા મનવાળો, અને પિતાથી અધિક સુખી હોય. ૧૧ અગીયારમા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષને ઠરેક ચીજમા લાભ થાય, જો આ સ્થાને બુધ ન હોય તો ઠરેક રીતે દુઃખી, અને શરીરે નિર્બળ હોય. ૧૨ બારમા ભવનમાં બુધ હોય તો તે પુરુષ શત્રુઓથી ઘેરાયલો રહે અને ધનનો નાશ થાય.

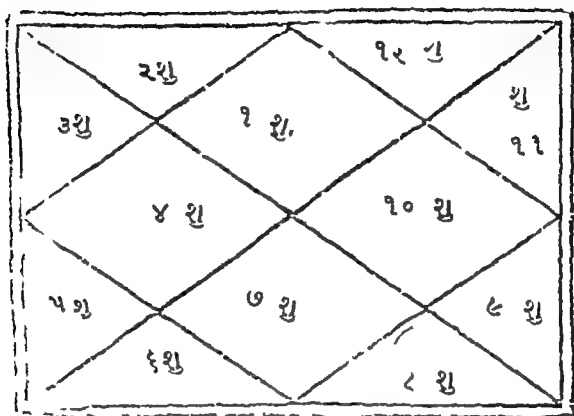
ગુરુ ગ્રંથ સંપાદન સિદ્ધિ.

૧ પહેલાં જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે પુરુષ કાંતિવાન, તેમ
 શરીરે મુખી પણ વીર્ય મોટું, દેવમતિએ જવાવાળો, જાણ અને
 સારા માર્ગે જન જર્ણનાર હોય. ૨ બીજા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે
 પુરુષ કવિ, બુદ્ધિમાન, વસ્ત્રવેષ્ટા, મોહના રાગવાળો, કષ્ટથી જન
 મેળવે, પણ જન રહે નહિ. ૩ ત્રીજા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે
 પુરુષને નાના ભાઈનું મુખ મોટું મીત્રે કરેલા ઉપકારને કુટી જન્યાર,
 બાળને ઉદય છતાં વેપારમાં પૂરા લાભ મળે નહિ. ૪ ચોથા
 જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે પુરુષ ધરના આગલે ઘોઠાના કંચકણાટ
 સાંભળનાર બ્રાહ્મણો તેની સ્તુતિ કરે પૈરી સેવક થઈ રહે પણ
 મુશ્કેલીમાં પીડિત હોય. ૫ પાંચમા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો
 તે પુરુષ સદા જ્ઞાનદ કરવાવાળો, વાક્ય કાતુષવાળો, સર્વ કામમાં
 કુશળ પણ પુત્ર છતાં કુળ સોગવે. ૬ છઠ્ઠા જનનમાં શુદ્ધ
 હોય તો તે પુરુષ નિશીઘ્રી શરીરવાળો, શત્રુનો નાશ કરનાર,
 પિતાની બુદ્ધિથી કામ કરવાવાળો પિતાના બાહુબળથી લક્ષ્મી
 મેળવી પરણે લક્ષ્મી વડે સદા જ્ઞાનદ સોગવે, પણ મોસાળ-
 પક્ષથી કુળી, ૭ સાતમા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે પુરુષ જન
 વાન બુદ્ધિવાન, શી વસ્ત્રે સાદું મુખ સોગવનાર પૈસા વસ્ત્ર
 લોકવૃત્તિ વધારે, સત્તાન ધણા હોય, જલકારી હોય, અને કિંચ
 કાંતિવાન હોય. ૮ આઠમા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે પુરુષ
 શરીરે ઝેળી, રાગથી ઘેરાયેલો પણ જાત વળતે સફળબુદ્ધિ વધારી
 સારી બતિ પામે. ૯ નવમા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે પુરુષ જાર
 મજલાવાળા મહાનમા જ્ઞાનદ કરનાર, રાજાને બહારો બ્રાહ્મણો
 સત્કાર કરનાર, કાંકુનો બિનધનવ પણ સદા જલકારી તમજ
 ધર્મ મદ્દા રહિત હોય. ૧૦ દસમા જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે
 પુરુષ સુશીલિત મહાન સોગવનાર, પિતાથી અધિક મુખ સોગવનાર,
 અદ્રમથી અધિક કાંતિવાન, પુત્ર મુખથી જલસેથી સદા તેના
 ઘેર જાત વસ્ત્ર નીચે તથા જતીથી પોવાજ તેવો હોય. ૧૧
 બીજાવારમાં જનનમાં શુદ્ધ હોય તો તે પુરુષ અપત્તિવાળો બુદ્ધિ
 વત, પાશ સત્તાનની પ્રાપ્તિવાળો તથા શુભ કાર્યમાં જન જર્ણનાર

હોય. ૧૨ બારમા ભવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરૂષ અંકકારથી ધન ખર્ચનાર, પારકા ધનને ઉચાપત કરવાની બુદ્ધિવાળો, જેથી છેવટે પેસાનો નાશ થાય.

શુક્ર ગ્રહ ફળ સિદ્ધિ.

૧ પહેલા ભવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરૂષ શરીરે સુંદર (દેખાવડો), સારી સોબત કરવાવાળો, ઘણી સ્ત્રીઓવાળો, ભાગ્ય-શાળી તથા સારૂ સુખ ભોગવનાર થાય. ૨ બીજા ભવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરૂષ મીઠી વાણી બોલનાર, બુદ્ધિમાન તથા ડહાપણુ-વાળો, સુખી, અને સારા વસ્ત્ર પહેરનાર હોય. ૩ ત્રીજા ભવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરૂષને સ્ત્રી સુખ સાફ, ભાઈનું સુખ સાફ હોય, પુત્ર સુખ થોકું, સંગ્રામમાં કાયરતા ભોગવનાર હોય. ૪ ચોથા ભવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરૂષ મોટાઈપણું પામવાવાળો, બીજા કોઈ તેને કોઈ પ્રકારે દુઃખી કરી શકેજ નહિ બીજા રૂઠ્યા તોયે શું અને તુઠ્યા તોયે શું? માતાનું સુખ સાફ, બીજાની માગ્યા વગર આવેલી ભેટોથી સંપૂર્ણ ભરેલો હોય ૫ પાંચમા ભવનમાં શુક્ર ન હોય તો તે પુરૂષને પુત્ર હોય તોયે શું અને ન હોય તોયે શું? લક્ષ્મી ઉપાર્જન કરી તોયે શું અને ન કરી તોયે શું? મત્ર તથા મીઠા ભોજનથી બીજાને ઉપકાર ન કરે તોયે શું? ભણ્યા અને વાક્યાતુરી ન આવડી તો ભણ્યા તોયે શું

જાને ન જન્મ્યા તોમિ શુ ? ૬ છઠ્ઠા જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષને યત્રુનો વધારો થાય ધનનો ખર્ચ વધે, પણ સાક્ષ માર્ગે ખર્ચે યત્રુ દાનસ્તો હોય પણ કામ જગાડે. કાંઈની પણ મદદ લેવાથી લલટે. દુઃખી થાય ૭ સાતમા જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષને સ્ત્રી મુખ થોડું, પણ કદાચી પવિત્ર સ્ત્રી મળી હોય તો તે પોતાના ઘરમાં મુખ બાપે, પણ પરદેશ તેની સગાતે ફરી શકે નહીં, જેથી સ્ત્રીના મોઢમાં બાપુર રહે ૮ આઠમા જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષ બુદ્ધિ ભાવનાર હાંબા બાપુર્ધવાળો, માથે કોંસ, પ્રમુખ પશુનું મુખ હોયવે, સંભામમાં બધા પામિ તેમજ ધન જેમ ખર્ચે તેમ વૃદ્ધિ પામિ. ૯ નવમા જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષ ગામમાં વગર બાલે ફાળીના પીરનાર હોય જોના ઘરમાં દાન ધર્મની બબા ફરક્યા ફરે, પણ ભાઈઓને તારિ રહેનાર હોય ૧૦ દશમા જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષ પોતાના યોગના બળને ફાળનાર પરદેશમાં ફરીને ધન કમ ફરનાર ફરેકને પોતાના ઘરનો બાલુનાર, તોલ માપથી ધનનો વધારો ફરનાર હોઈમાં ડેળાવ માવથી ઉંચળો હોય. ૧૧ અગ્રીયારમાં જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષ પુત્રવાન, બધાવત મિત્રી કલિવાળો બુદ્ધિવાળો, લક્ષ્મીવાન હાલ મેળવનાર તથા દાનનો કાવાર કાન્તિવાન, જાને સભ્ય જેવી સાહ્યની સોમવવાળો હોય. ૧૨ બારમા જાવનમાં શુક્ર હોય તો તે પુરુષને લાલ થોડો, બાપે દુઃખાન વધારે હોય, સાફ મુખ હોયવે સારા કામનો ફરનાર, યત્રુ વધારે જતાં તેજમાં હાઈ બધા પ્રતાપી અને મિત્રાળયક સુખી હોય.

શની અહ કુંજ સિદ્ધિ

૧ પહેલા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષને બળ, બુદ્ધિ અને પરાક્રમ હોય જ નહિ. ઝેર, દષ્ટિ કે પાણી વિકારથી હુખ રહ્યા કરે, કાંઇક વિદ્વતાવાળો પણ અહંકારનો ભરેલો હોય. ૨ બીજા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષ સર્વભક્ષી થાય, મીત્ર સાથે પણ કલેશ કરવાવાળો હોય, સુખ રહિત, કોઇને કાંઈ પણ આપવાની ઇચ્છા રહિત, તથા કુદુર્ગતથી કટાળેલો હોય. ૩ ત્રીજા ભવનમાં શનિ હોય તો તે પુરુષના ચિત્તમા ઉદ્વેગ રહ્યા કરે, કોઈ પ્રકૃતિવાળો, ઉઘમી હોય, પણ જૂઠું ખોલનાર, વખતો વખત ધારેલાં કામમાં વિઘ્ન આવ્યા કરે, કોઈ માણસ તેનો સત્કાર, સન્માન કરે તો પણ તેની કદર જાણનાર ન હોય. ૪ ચોથા ભવનમાં શનિ હોય તો તે પુરુષ પીતાના સુખથી રહિત, ધન તથા ઘરના હુખનો પીડેલો, મીત્ર તરફથી અપવાદ સહન કરવાવાળો, માળાપને હુખદાયી, ગાડી, બળદ તરફથી હુખ લોગવે અને શરીરે વાયુની પીડા રહ્યા કરે. ૫ પાંચમા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષ પ્રજા તરફથી હુખી, લક્ષ્મી આવે અને જાય, બુદ્ધિશાળી, આનંદી પણ ધર્મશાસ્ત્રથી રહિત, મીત્રાદિકથી કલેશ અને મત્રાદિકથી હુખ પામે. ૬ છઠ્ઠા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષને રાજા તથા ચોરનો ભય રહે, બળ, બુદ્ધિથી તેને કોઈ સશ્રામમા છૂટી શકે નહિ, અર્થાત શત્રુનો નાશ કરે, લેસના વેપારમા લાભ, અને મોસાળપણે હુખી. ૭ સાતમા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષને મિત્ર તથા સ્ત્રી તરફથી મનમા ઉદ્વેગ રહ્યા કરે, સ્ત્રી તથા પોતે રોગિષ્ટ હોય, કામમાં કાયરતા, ઉત્સાહ તથા પરાક્રમ રહિત જાણવો લાલચુડો પણ બુદ્ધિથી કાંઈક વેગળો હોય. ૮ આઠમા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષને બહાલેશ્રીનો વિયોગ, શત્રુનો કલેશ, ધનનો નાશ, શરીરે રોગી, ક્રોધમય દષ્ટિવાળો, તેની પાસે કોઈ માણસ કાઢી શકે નહિ. ૯ નવમા ભવનમા શનિ હોય તો તે પુરુષની મત્તિ બહુ ઉજળી હોય, પણ આત્મારથી બ્રહ્મ, યોગશાસ્ત્રમા પ્રવીણ, રાજાથી લાભ, મીત્ર તથા ખચ્ચાથી હુખી, અનાથનો પાલનહાર, સુખ

સોમવે આ તો સાધુ માય, ૧૦ હસમાં જાવનમાં શનિ હોય તો તે પુરુષ માળાપના મુળથી રહીત, સર્વજ્ઞ પ્રસિદ્ધ પામે, ખરાબ કામ કરવામાં આવેવાન, 'છિવટ મુખી' થાય, લક્ષ્મીમાં અધિકાર પામે પણ વેદાથી દુઃખી હોય. ૧૧ જાગીઆરમાં જાવનમાં શનિ હોય તો તે પુરુષ સ્થિર ચિત્તવાળો, આયુષ્યવાન, લક્ષ્મીવાન, શરીર શાન્ત સજ્જિત અને સત્યાનથી મુખી, સો માણસને પહેાળી વળે જિવેા મુસ્વીર પણ પ્રપચી હોય ૧૨ આરમાં જાવનમાં શનિ હોય તો તે પુરુષ જાણના આચારવાળો નિર્લભ હોય, પણ શનિ લગ્નનો મારીક હોય તો લક્ષ્મી વધે, ઘરની બહાર પ્રયાસ વધી હોય, / પણ ઘરમાં આવે તો શીલથીરી સોજવે આંખની પીઠા સોજવે, પણ મેરીના નાશ કરનાર હોય

રાહુ ગ્રહ ફળ સિદ્ધિ

૧ પહેલાં જાવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષ પિતાના તેજથી બીજાને હાણુ કરનાર હોય, પિતાના તથા પારકાના કામનો કરનાર જ્યોત પરીપકારી પણ બી વધી હોય. ૨ બીજા જાવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષને કુટુંબથી વિરોધ ઉપજે / સિદ્ધિ મારીક નિકર હોય, પૈસાનો રક્ષણ કરનાર કુટુંબનો પરાજય કરનાર, અને પિતાને શત્રુથી પીઠા ઉપજે તેમજ કોઈક બખત દુસ્મનના કાળ વ્યયમાં સખમય ૩ ત્રીજા જાવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષ જાણવાન હોય, સર્વ સ્નેહી ઉપર પ્રીતિ રાખનાર બેથી તેના મહીમાં વધી હોય, અને ભે કેવુ હોય તો નિર્ભાગ્ય હોય ૪ ચોથા જાવનમાં

રાહુ હોય તો તે પુરુષની માતાને રોગ ઘણો હોય, ચિત્તમાં ઉદ્વેગ
 રહ્યા કરે, જેથી બહારના સુખ નકામા થઈ પડે, પણ જો રાહુ
 મેષ, વરુણ કે કર્કનો હોય તો દરેક બાબતે સુખી અને કન્યા,
 મીથુન રાશિમાં હોય તો રાજતુલ્ય સુખ લોગવવાવાળો હોય. ૫
 પાંચમા ભવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષને સંતાન સારા થાય,
 શ્રી તરફથી હુઃખ લોગવનાર, પેટના દર્દથી પીડાતો, અને તે
 પુરુષ નિર્ભાગી હોય. ૬ છઠ્ઠા ભવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષ
 બળ, બુદ્ધિ ને વીર્યવંત હોય, વૈરી તરફથી મૃત્યુ, મોસાળ તથા
 કુટુંબ તરફ સુખ ઓછું હોય. ૭ સાતમા ભવનમાં રાહુ હોય
 તો તે પુરુષની સ્ત્રીનો નાશ થાય, એટલે શ્રી તરફનું હુઃખ લોગ-
 વવું પડે, અથવા તે પુરુષને શ્રી કાળા રંગની મળે, અને તે પુરુષ
 ધાતુ, ક્ષય, ભગંદર, કઠોદર ઇત્યાદિ રોગવાળો બનવો, રોગથી
 પીડાયા કરે, જેથી ગમે તેટલા ઉપાય કરેલા નકામા થઈ પડે.
 ૮ આઠમા ભવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષને રાજ તથા પ્રજા
 મોટો કરી માને, પણ કુટુંબ તરફથી નિહિત હોય, એકવાર
 ભાગ્યોદય, જ્યારે વારવાર ધન ક્ષય થાય, પીતાના ધન તરફનું
 સુખ થોડું, કંઠમાળના રોગવાળો હોય ૯ નવમા ભવનમાં રાહુ
 હોય તો તે પુરુષ લીધેલી પ્રતિજ્ઞા છોડે નહિ, કુટુંબનો ત્યાગ
 કરે, પણ ખીજ લોક બહુ માન આવે, તમાસો જીવાનો આનંદી
 અને ખંદીજનની સ્તુતિથી નિદ્રાનો ત્યાગ કરે ૧૦ દસમા ભવનમાં
 રાહુ હોય તો તે પુરુષ ધનનો અહંકારી, ખર્ચનો કરનાર, જગતમાં
 જશવત, હંમેશા માણસોના વચ્ચે બેસનાર, લોકોના કામથી આરામ
 લઈ શકે નહિ, મીઠના હુઃખથી હુઃખી અને જો તે ઠેકાણે કેતુ
 હોય તો તે પુરુષ ખરાબ કામનો કરવાવાળો બનવો. ૧૧ અગીયારમાં
 ભવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષ બોલતાની સાથે ધન મેળવે,
 મહેનતની તેમજ પરદેશમાં જવાની જરૂર ન રહે, સામા માણસની
 પાસેથી ધન આદ્ય આવે, પણ પ્રપચી હોય, કુટુંબ તરફથી શત્રુ
 ભાવ ઉભો થાય ૧૨ બારમા ભવનમાં રાહુ હોય તો તે પુરુષ
 રાજની શોભા પામે, ભંડાર ભરપૂર, ઘણા પ્રકારના ધનનો સંચય

કરનાર, તેથી હેશમાં એક બણાય, ધન-આ વધી જાય છે. રહે, કેટલાક આવાર્થનો એવો મત છે કે, જો બાજમાં રજાને શકું બીજા મહો સહિત કે રહિત હોય તો જે ઉદય કરે તે નિષ્ફળ થાય, ધન વધે નહિ ને તૃષ્ણા જનવી થાય, જેથી દુઃખ હોય.

કેતુ ગ્રહ ફળ સિદ્ધિ

૧ પહેલાં જાનમાં કેતુ હોય તો તે પુરુષને કુટુંબની કલેશ, રાજિષ્ટ્ર સ્ત્રી વરુની બિવા અર્થ દેશાતન કરવાથી શરીર દુર્બળ થાય અને મન સદા વિતાવતર રહે. ૨ બીજા જાનમાં કેતુ હોય તો તે પુરુષના ધનનો નાશ થાય, કુટુંબ સાથે અણ જનાવ રાજ્ય વરુથી પેસાની બિવા, કલેશા જોડુ વચન બિલ નાશ, પણ જો કેતુ સ્વમલી કે હાંસતો હોય તો સર્વ કામમાં સાથે ફળ આપે. ૩ ત્રીજા જાનમાં કેતુ હોય તો તે પુરુષના વેશીનો નાશ થાય, પોતાના જીવ બળથી પેસા પેશ કરે, ભાંડુ સુખ જોડુ અને પોતાના કુટુંબનો વિયોગ હોમનનાર હોય. ૪ ચોથા જાનમાં કેતુ હોય તો તે પુરુષની માતાને ખીડા, સજ્જન સાથે કલેશ પોતાના ઘરમાં ન રહે. ૫ પાંચમી (૫મ) વરુથી દુઃખ અને વાસુના રોગથી ખીડીત હોય. ૬ પાંચમા જાનમાં કેતુ હોય તો તે પુરુષને સત્તાન વરુથી દુઃખ, જીવિથી પેસા મળવે કેટલીક વખત કુર કમ કરવામાં કુશળ, શાકસિક, નિર્દયતાથી પોતાના કુટુંબ તથા ઘરમાંને દુઃખ દેવાવાથી તેમજ કલ્યાણીન હોય. ૭ છઠ્ઠા જાનમાં કેતુ હોય તો તે પુરુષના યજ્ઞનો નાશ, ૮ બીજાં

સુખ થોડું, મોસાળ તરફથી દુઃખી, ધનની પ્રાપ્તિ થોડી, તથા કોઈ સાથે પ્રેમ વગરનો હોય. ૭ સાતમા ભવનમાં કેતુ હોય તો તે પુરૂષને મુસાફરી દરતાં ધનનો નાશ, વેપાર કરે તો કોઈક વખત જ થોડો લાભ, સ્ત્રીથી દુઃખી, પોતાના શરીરે દુર્ગંધ, પશુ જોઈને ઠકાઈને કેતુ હોય તો શુભ ક્ષણનો દેનાર હોય. ૮ આઠમા ભવનમાં કેતુ હોય તો તે પુરૂષ ધન તથા સ્ત્રીપક્ષથી દુઃખી, શરીરનો રોગીષ્ઠ, માણસો તરફથી મનમાં શુભ ચિંતા રહ્યા કરે ૯ નવમા ભવનમાં કેતુ હોય તો તે પુરૂષ મલેચ્છો તરફથી ધન મેળવે, સાધ્યોને પીડાકર્તા, શરીરે નિરોગી, ધર્મરહિત, અને જ્ઞાન પુણ્ય વગરનો હોય. ૧૦ દસમા ભવનમાં કેતુ હોય તો તે પુરૂષને પીતાનું સુખ થોડું હોય, પરાક્રમી, શત્રુ વગરનો, મહેનત કરીને આજીવિકા ચલાવનારો, કુટુંબને પીડા કરનારો હોય, પશુ જોઈને કન્યા રાશિનો કેતુ દસમા સ્થાને હોય તો વેપારમાં સુખી રહે. ૧૧ અગીઆરમાં ભવનમાં કેતુ હોય તો તે પુરૂષ વિદ્યતાનો કલ્પ દેખાડનાર, પૈસાથી સુખી, સત્તાનથી પીડા પામનારો, શરીરે સુંદર, વાયુ પ્રકૃતિને લઈ કુટુંબને પીડા કરે, નીચ ધર્મ કરે, અને મલેચ્છોથી ધન મેળવે. ૧૨ બારમા ભવનમાં કેતુ હોય તો તે પુરૂષ માથા તથા નેત્રના ઠઠવાળો, ખુદિની પ્રાપ્તિથી ખોટું રસ્તું પૈસાનો વ્યય કરનારો, શત્રુ વગરનો, મોસાળપક્ષને દુઃખ દેનાર, અને શરીરે દુર્ગંધ હોય.

સાતમી દ્રષ્ટિનું ફળ-વરેક પ્રહો પોતે જે ઘરમાં રહીને પૂર્ણ દ્રષ્ટિ તે

૧ ☉	૨ ☿
<p>રવિ, જન્મ-મુસાફરી કરે ૭ મંગલ-એને પહેલું બાળકના જન્મ કરે ૭ બુધ-કાર અને વેપારમાં પ્રીતિ ૭ શુક્ર-સ્ત્રી ખનથી સુખ ૭ શુક્ર-ખન પરાક્રમી કરીરે સુખી ૭ શનિ-જન્મથી ત્રણ વરસે ખન મિત્રનો નાશ ૭ રાહુ-રોગી ૭ (કરેક મદ પોતાથી એકલે જે ધરમાં એકા છે ત્યાંથી પોતાની દ્રષ્ટિ પહેલે છે તે કોણેક ૩-૧ એક પાદ દ્રષ્ટિ ૫-૬ જે પાદ દ્રષ્ટિ ૪-૮ મધ્ય પાદ દ્રષ્ટિ અને ૭માં સપ્તમી દ્રષ્ટિ)</p>	<p>જન્મ-કુટુંબનાથ ૮ મંગલ-કુટુંબનું સુખ થોડું ૮ બુધ-ખન સુખ ૮ શુક્ર-પિતાના ખનનું સુખ નાશ ૮ શુક્ર-૬ વથી સુખી પરાક્રમી ૮ શનિ ખનનાશ કુટુંબ ક્ષેત્ર (૧૩ વરસે જન્મ પચ્ચરથી થોડા ૮ રાહુ-કુટુંબથી કુખ ૮</p>
૩ ✱	૪ ☿
<p>રવિ-પોતાથી સાધનેનના નાશ ૬ જન્મ-પરાક્રમી ૬ મંગલ-કુટુંબમાં કલહ ૬ બુધ-ભાડું સુખ તીર્થની ગામ ૬ શુક્ર-ભાડું સુખ ૬ શુક્ર-પિતાના પછી મહેલ જ મે પરસે શાન્તમાન મળે ૬ શનિ-પરાક્રમી ૬ રાહુ-સર્વ મનોરથ સિદ્ધ ૬</p>	<p>રવિ-માતાને પીગારી ૧ જન્મ-કરીરે સુખી ૧ મંગલ-શાન્તથી જન્મ માતાને પીગાર માર માર ૧ બુધ-દમ્ય, કીર્તિ ૧ શુક્ર-મતા પિતા બહુથી સુખી ૧ શુક્ર-કર્મ કર્મ, વાદન સુખ ૧ શનિ-રોગી માતાપિતાને માર વરસે પીગાર ૧ રાહુ-નીચથી સામ્રાજ્ય માતાનું સુખ કમી ૧</p>
૫ ✱	૬ ☿
<p>રવિ-પહેલું સંતાન નાશ ૧૧ જન્મ-પહેલી પુત્રી જ મે ૧૧ મંગલ-પહેલું સંતાન નાશ ૧૧ બુધ-પહેલી માર પુત્રીને પછી પ્રથમ પુત્ર જન્મ ૧૧ શુક્ર-સંતાન ખન વિદ્યા સારી ૧૧ શુક્ર-પુત્ર થોડા પ્રવૃત્ત મતિ ૧૧ શનિ-પુત્ર નાશ નિરોગી ૧૧ રાહુ-પુત્ર, મનોરથ સિદ્ધ ૧૧</p>	<p>રવિ-સગુ નાશ ૧૨ જન્મ-રાત વધારે ૧૨ મંગલ-સગુનો નાશ ૧૨ બુધ મોસાળથી સુખી ૧૨ શુક્ર-રોગી સગુનો કલહ ૧૨ શુક્ર-પરાક્રમી સગુ વધારે ૧૨ શનિ-મોસાળને સગુ નાશ ૧૨ રાહુ-સગુ નાશ, અરચ થઈ ૧૨</p>

૭ સાતમા ઘરે જુવે તે નીચેના આંક ઉપરથી જોવું.

૭

રવિ-શત્રુ પીડા	૧
ચન્દ્ર-સ્ત્રી મળે	૧
મંગલ-કેડ દુઃખ, પુત્ર દુઃખ	૧
બુધ-દીર્ઘાયુષ્ય, ધાતુનો વેપાર	૧
ગુરુ-પૂર્ણ ભાગ્યશાળી	૧
શુક્ર-પહેલો પુત્ર, દ્રવ્યથી સુખી	૧
શનિ-પોતે રોગી, અને સ્ત્રી પાડુ રોગી	૧
રાહુ-ભોગની ઈચ્છા, ને સ્ત્રી મરે કે લાગે	૧

રવિ-વ્યભિચારી	૨
ચન્દ્ર-પીડા ભોગવે.	૨
મંગલ-હરસનો રોગ, કલેશ ચિંતા	૨
બુધ-ઉદ્યમની વૃદ્ધિ, પરદેશે	૨
ગુરુ-આઠમે વરસે મૃત્યુથી પીડા	૨
શુક્ર-રોગી, કષ્ટથી ધન મળે.	૨
શનિ-ચોરીનો ભય	૨
રાહુ-વશ થોડોતે, દુઃખી	૨

રવિ-ધ્યાહીણ	૩
ચન્દ્ર-પરદેશમાં દુઃખી,	૩
મંગલ-સુખ વધારે, સારા ભાઈનો નાશ	૩
બુધ-રાજ્યથી માન, પરદેશે મુસાફરી	૩
ગુરુ-ધર્મને રાજ્ય સરખી સિદ્ધિ	૩
શુક્ર-કીર્તિ, ધનથી સુખી.	૩
શનિ-નીચથી ભાગ્યેદ્ય	૩
રાહુ-ભાઈથી ચિંતા, પીડા	૩

રવિ-માતાથી પીડા, ઉચ્ચનું સુખ	૪
ચન્દ્ર-દોરથી સુખ	૪
મંગલ-સર્વરિદ્ધિ, જન્મથી ચાર માસ પિતાને પીડા.	૪
બુધ-પિતાથી અધીક કર્મી	૪
ગુરુ-રાજ્યથી માન પામનાર	૪
શુક્ર-પરદેશ ભાગ્યની ચડતી કળા	૪
શનિ-પોતાના પરાક્રમથી સુખી	૪
રાહુ-છેલ્લી વયમાં સુખી	૪

૧૧

રવિ-શુદ્ધિવાન	૫
ચન્દ્ર-ધન લાભ	૫
મંગલ-દીર્ઘ આયુષ્ય	૫
બુધ-સર્વ લાભ	૫
ગુરુ-રોગી, નેત્રથી સુખ	૫
શુક્ર-કુટુંબમાં, ગામમાં માન	૫
શનિ-ધડપણમાં પુત્રથી સુખ	૫
રાહુ-રાજ્યથી સુખ, પરવશશુદ્ધિ	૫

૧૨

રવિ-પોતાનું સ્થાન નાશ	૬
ચન્દ્ર-પિતાનું સુખ થોડું	૬
મંગલ-પિતાનું આયુષ્ય થોડું માતાનું સર્વ સુખ	૬
બુધ-છાતીમાં ગુમડા, વાયુ, ભય વિરોધ	૬
ગુરુ-શુદ્ધિક્ષય, ધનવ્યય, ખર્ચદાણ	૬
શુક્ર-શુભ માર્ગે ધન ખર્ચે	૬
શનિ-ધનની હાનિ	૬
રાહુ-રોગ, શત્રુ નાશ આનંદ	૬

* જ્યારે કોઈમાં નિશાની મુકી છે તે જ નિશાની ઉમા કોઈમાં છે નીશાની મેળવીને ગ્રહ જોવા તે નિશાનીવાળા કોઈમાં એક બીજા ગ્રહ સમુખ જુએ છે. અને પોતાનું કામ કરે છે. માટે નિશાની મેળવીને જુઓ.

શ્રી સ્ત્રી—પુરુષ લક્ષણશાસ્ત્ર*

પુરુષનાં લક્ષણ.

જે પુરુષના પંચનાં તળીયાં પરસેવા સ્પર્શિત હોય તેમજ કમળના મધ્ય ભાગ જેવી કાલિવાળાં, માંસથી ભરેલાં, સ્ત્રીકાયા સદિત, શરણાં ખાડા ખડીના સ્પર્શિત હોય તે સર્વસપત્તિ પામવાવાળો હોય ॥ ૧ ॥ પગથી વાલવાવાળાનાં પશુ પંચનાં તળીયાં કોમળ હોય, પુરેપુરી ઉધરેના રેખાવી હોય તો તે પુરુષ પૃથ્વીને માટીક હોય ॥ ૨ ॥ જે પુરુષનાં પંચનાં તળીયાં ખરાજ મેલા હોય તો તે કુટુંબનો નાશ કરવાવાળો થાય અને જે પાકી ગમેલી માટીની ભરણર હોય તો તે ક્ષિત્ત કેત્યા કાનારો થાય અને પીળાં હોય તો તે ન કરવા જેવા (નિર્વનીક) કામનો કરવાવાળો થાય, અને જે કાળાં હોય તો તે મદીસ પીવાવાળો થાય ॥ ૩ ॥ જેનાં પંચનાં તળીયાં પીળી માટીના રંગ જેવાં હોય તો તે જે જાવાયેભ વસ્તુ નહીં તેને જાવાવાળો થાય, અને જે ન્હાળાં હલકાં હોય તે તે શરિરી થાય અને જે રેખા વચરનાં કંકણ મિંસનેજ કુટેલા કરાએલ હોય તો તે પુરુષ કુખી થાય ॥ ૪ ॥ જે પુરુષનાં પંચનાં તળીયાં વચમાં જ હોય તો તે સીને મૃત્યુ દેનાર થાય, અને જે માંસ સ્પર્શિત મુઠાં અને કુર્જળ હોય તો તે રેખી રહે અને જો ખરજભકાં, મેઢાં હોય તો તે રસ્તે વ્યવવાળો થાય ॥ ૫ ॥ જે પુરુષની હાથનીં હાથેનીમાં સજ, છત્ર અથવા વજ્ર, શરમા, અર્ધિ-આકાર પ્રગટ દેખાતો હોય તો તે પુરુષ પૂર્ણ જ્ઞાનશાળી બન્યો ॥ ૬ ॥ જે પુરુષની હાથેનીમાં સજાદિક દેખાના આકાર જેવી વચમાંથી કુટેલી દેખા હોય, અર્ધવા દોષ પશુ દેખા વચમાં આડી પડી હોય તો તે પુરુષ ચાંચલી અવસ્થામાં હરિય અને અનેક પ્રકારનાં મુખ પામે ॥ ૭ ॥ જે પુરુષની હાથેનીમાં માથ ભેંસ, બીધ ઉંદર, કાચડો, જેવા આકારની દેખા

* (શ્રી ઉત્તરાખ્યન સૂત્ર અખ્યન ૮ની ૨૧મી સ્ત્રીના પ્રવચન આધારે)

પડી હોય તો તે પુરુષથી દારીદ્ર દૂર નથી, અર્થાત્ તે હમેશાં દુઃખી રહે. ॥ ૮ ॥ જે પુરુષને અંગુઠા સર્પની ફેણને આકારે ગોળ હોય, માંસથી ભરેલો હોય તે શુભ છે અને જેના અંગુઠામાં નસો દેખાય, નાનો, ચપટો અને ચક્રરહિત પહોળો એવો અંગુઠો હોય તો તે અશુભ જાણવો. ॥ ૯ ॥ જે પુરુષની આંગળી ચીકાશ-વાળી, ગોળ, સુંવાળી, ભેડાભેડ, કમળની પાંખડીના આકારે, સીધી હોય તો તે પુરુષ હાથીની સાહ્યબીવાળો હોય. ॥ ૧૦ ॥ જે પુરુષના પગની આંગળીઓ છુટી છુટી, પહોળી, ચપટી, સુક્ષ્મ, ન્હાની, વાંકી, પાતળા આકારવાળી, અને નસો દેખાઈ તેવી હોય તો તે પુરુષ દાસપણું પામે. ॥ ૧૧ ॥ જે પુરુષના પગની આંગળી અંગુઠાની પાસેની તર્જની આંગળીથી મોટી હોય તો તે સ્ત્રીના સંલોગને પામવાવાળો થાય, અને જે અંગુઠાથી ન્હાની હોય તો તે પ્રથમ અશુભ છે પછી સ્ત્રીનું મરણ કલેશ, અને દુઃખ પ્રાપ્ત થાય. ॥ ૧૨ ॥ જે પુરુષનાં પગની વચલી, મધ્યમા આંગળી લાંબી હોય, તો તે કાર્યનો નાશ કરનાર હોય, અને જે ન્હાની હોય તો દુઃખ અને બહુ પાસે ભરોબર હોય તો પુત્રની ઉત્પત્તિ થોડી હોય અને તે પુરુષની આવરદા પણ થોડી હોય. ॥ ૧૩ ॥ જે પુરુષની છેલ્લી ટચલી આંગળી લાંબી હોય તો તે પુરુષ ધનવાન હોય, અને જે તે આંગળી બહુ ટુંકી હોય તો પરદારા ગમન કરવાવાળો હોય. ॥ ૧૪ ॥ જે પુરુષની પરદેશીની (પર+આદેશ) આંગળીથી ટચલી આંગળી ટુંકી અને જડી હોય તો તે પુરુષની માતા ન્હાનપણમાંજ મરણ પામે. ॥ ૧૫ ॥ જે પુરુષના નખ નીર્મળ, પરવાળાના રંગ જેવા, ચીકણા, કાચબાની પીઠ જેવા ઊંચા, તેજવાળા, અરીસા જેવા અને પાતળા હોય તે સુખ આપનાર હોય છે. ॥ ૧૬ ॥ જે પુરુષના પગના નખ મોટા, લાંબા, સુપડાના આકાર જેવા, લાંબા, કાળા, ઘોળા અને તેજ રહીત હોય તો તે દારીદ્રિ હોય. ॥ ૧૭ ॥ જે પુરુષની પગની પાની મામમા ડુંબેલ અને કમળની કળી જેવી હોય તે પુરુષ લક્ષ્મિ પામે અને જે નરમ અને કુતરાના ફવાટા

જેવી ફાંદાવાળી ખરદામેલી હોય તો તે પુરુષ જડીખાનામાં પડે.
 ॥ ૧૮ ॥ જે પુરુષની પગની પાની પાદની આકારવાળી અને
 અપદ્મ હોય તો તે પુરુષ કુળી હોય, અને તેજ પાની ફાંદા
 વાળી હોય તો સદા સત્તાનરહિત હોય. ॥ ૧૯ ॥ જે પુરુષના પગ
 માંસથી ભરેલા, ચીકણા જેમાં નસો નહિ અમલકાર નરમ ફાંદા
 અને પરસેવા વચ્ચે, પહોળા કાંચવાની પીઠ જેવા ઈલા પગની
 પીઠ અધોત ચાપી એટલે પગના તળીયાત્ર ઉપરત્ર પામુ આપત્રું
 હોય તો બહુજ ઉત્તમ અધોત સુખ આપનાર હોય ॥ ૨૦ ॥
 જે પુરુષની પગની પુટીઓ ને કમળની જડના જેવી નરમ
 ગોળાકાર હોય તો હર્ષિમ અને શી તે પુરુષને પ્રીતિથી નખી
 રમાડે અધોત હોય ॥ ૨૧ ॥ જે પુરુષની જસળર પુટીઓ હોય
 તો સુખસહિત હોય અને જે મ્હોટી પુટીઓ હોય તો તે મ્હોટા
 આયુષ્યવાળો અને જે ઢાની પુટીઓ હોય તો ઘોઘ આયુષ્યવાળો
 હોય અને જે ઈંચી પુટીઓ હોય તો વિવશી અધોત જન આ
 મવાળો હોય. ॥ ૨૨ ॥ જે પુરુષનાં પગની પીંડીની નખી માંસમાં
 પેડી હોય એટલે કુલેલી હોય અને કંચળી અંચળી જસળર
 હોય અને જેની પીંડીમાં છોટ છોટે ઘોઘાં ઘોઘાં નરમ ફાંદા હોય
 અને કમળી યોગ્યથવાળા હોય તો તે પુરુષને હર્ષિમ પ્રાપ્ત થાય
 ॥ ૨૩ ॥ જે પુરુષની પગની પીંડી ચિક, ચાલ, મીનની જસળર
 હોય તો તેને હર્ષિમ મળે છે અને જે રીંછની જસળર અંચ
 હોય તો બહુમા મરણ અથવા બંધન આદિ હરિદ્રવા પ્રાપ્ત થાય
 છે. ॥ ૨૪ ॥ જે પુરુષના પગની પીંડી મ્હોટી, ઈંચી અને નાંખેલી
 પીંડ જેવી હોય તો સુખાકરી કસળનારી હોય છે અને કુવશ,
 મીઠ, ઈંદ બધેકા અને કાચકાના જેવી પીંડી હોય તો તે અધુભ
 અધુની ॥ ૨૫ ॥ જે શબ્દોના શરીરમાં સુંદર ચીકણા પ્રભરના
 અમાન કાળં, નરમ અને પાતળા ફાંદા હોય તો તે યોગ્યમાન
 હોય છે ॥ ૨૬ ॥ જે પુરુષ ફાંદાવાળો હોય તો તે સુંદર હોય
 છે, બહુ ફાંદાવાળો પારિત હોય છે, બહુ જ સુખેશ્વરવાળો
 ખાતાન હોય છે ॥ ૨૭ ॥ શબ્દોને એકજ શબ્દ હોય છે,

અને વેદપાઠી, ધનવાન, વિદ્વાનોને બળે રોમ હોય છે. પ્રથમ અને પછી લઈને દારીદ્ર્યોને રોમમાં અધિકતા એવીજ જાણવી જોઈએ ॥ ૨૮ ॥ રોમરહિત પુરુષ સન્યાશી અને વૈરાગી હોય, મ્હોટા રોમવાળો નીચ હોય, ભુરા રોમવાળો પાપી હોય, અને સુષ્કા ખરબચડાં અણીએથી ચીરાએલાં જેહનાં ફંવાડાં હોય તે દારીદ્ર્ય જાણવો ॥ ૨૯ ॥ જે પુરુષના હાથીનાં જેવા ઢીંચણુ હોય તે લોગી હોય, મ્હોટા ઢીંચણુવાળો રાજા હોય, દબાએલા તેમ વળેલા સાંધાવાળા જેનાં ઢીંચણુ હોય તે બહુધા સો વર્ષના આયુષ્યવાળો હોય ॥ ૩૦ ॥ જે પુરુષ ઉંડા ઢીંચણુવાળો હોય તે સ્ત્રીને વશ હોય, ચંદ્રમાના જેવા ગોળ અને બહુ મોટો ઢીંચણુવાળો હોય તે રાજ્યકર્તા હોય, લાખા ઢીંચણુવાળો મ્હોટા આયુષ્યવાળો હોય અને ન્હાના ઢીંચણુવાળો સુંદર અને સ્વરૂપવાન હોય ॥ ૩૧ ॥ જે પુરુષનો ઢીંચણુ માસરહિત અને જાગ સુષ્કી અને પાતળી હોય તેને પરદેશમાં મૃત્યુ પમાડે અને જેની જાંઘ ઘડા જેવી હોય તે દરિદ્રતાને આપે અને જેની જાંઘ તાડના ફળ જેવી હોય તે બહુજ દુઃખ આપનારી જાણવી ॥ ૩૨ ॥ જે પુરુષની બન્ને જાગો બળહીન હોય તો તે પુરુષ વધ અને બંધનને સદા લોગવે અને જેની એજ જાગો ઉચીનીચી હોય તો તે દરિદ્રતાને પામે ॥ ૩૩ ॥ જે પુરુષની જાંઘો માંસથી બહુ ભરેલી, ફેળના સ્થંભ જેવી નરમ અને નાના ફંવાડાંવાળી હોય તો તે પુરુષ રાજા હોય ॥ ૩૪ ॥ જે પુરુષની બન્ને જાંઘો ચીકાશવાળી, નરમ અને કંમથી મ્હોટી હોય તે લક્ષ્મિને આપનાર હોય, અને તેજ જાંઘ પહોળી હોય તો તે પુરુષ સ્ત્રીને વલ્લભ હોય, અને જે પુરુષની જાંઘ મળેલી હોય તે શુણ્ણવાન હોય ॥ ૩૫ ॥ જે પુરુષની જાંઘ આગળથી મ્હોટી અને વચમાં નીચી હોય તો તે પુરુષને ચલાવનારી હોય, અને જેની જાંઘ કઠણ, ચપટી, પહોળી અને માંસરહિત હોય તો તે પુરુષ કુરૂપવાન હોય ॥ ૩૬ ॥ જે પુરુષની કમર લાખી, મ્હોટી અને પહોળી હોય તો તે ધનવાન હોય, અને જેની કમર સિંહના જેવી હોય તે રાજા હોય, અને જેની કમર વાઘના જેવી હોય

તે પૃથ્વીનો સ્વામી હોય ॥ ૩૭ ॥ જે પુરુષની કમર શામ સહીત
હોય તે હારીક્રી હોય, જેની કમર નાની હોય તે કુરુપવાન હોય,
જેની કમર કુતસ, વાનર અને ઉંટની બરાબર હોય તે કુળી
રહે અને જેની કમર સાંકડી હોય તે પાખી હોય ॥ ૩૮ ॥ જે
પુરુષની કમરનો પીંઠ ટેકકા જેવો હોય તે પુરુષ શબ્દ હોય, જેની
કમરનો પીંઠ સિકના જેવો હોય તે બે નાના હેશનો સબ્દ હોય,
જેની કમરનો પીંઠ બહુમાંસથી ભરેલો હોય તે ધનવાન હોય અને
જેની કમરનો પીંઠ વાણના જેવો હોય તે હેશનો સબ્દ હોય
॥ ૩૯ ॥ જે પુરુષનો કમરનો પીંઠ ઉંટ અને વાંદણની બરાબર
હોય તે પુરુષ નિઃશ્ચે મનઃકાન્ધથી રહિત રહે, અને કમરનો
ભાગ બે માંસથી ભરેલો હોય તે પુરુષ હારીક્રી હોય જેનો નાની
કમરનો પીંઠ ઉંઠો હોય તે પુરુષનું વાણથી સૂત્રુ થાય ॥ ૪૦ ॥ જે
પુરુષની શુદ્ધ માંસથી ભરેલો નરમ વધેલો અને લાલ હોય તો તે
શુભ અને બે તે સિવાય બીજા પ્રકારની હોય તો તે અશુભ બલુથી
॥ ૪૧ ॥ જે પુરુષનાં જઠકોય સ્વભાવેજ લાંબા અને ચારી બનાવટના
હોય તો તે પુરુષ આવ સમુદ્રની ભૂમિનું પાલન કરવાવાળો અર્થાત
માલીક થાય ॥ ૪૨ ॥ જે પુરુષનાં જઠકોય બરાબર મુદર હોય
તો સબ્દ થાય, લાંબા હોય તો મોટી જાનવહવાળો હોય અને બે
એકજ વર્ષથી જીવે હોય તો તે પુરુષનું બળથી મરણ થાયવા
કુળનો નાશ કરવાવાળો થાય ॥ ૪૩ ॥ જે પુરુષનાં વૃષભ ઉર્ધ્વા
નીચાં હોય તો બીનાં હોયથી રહે અને બે જમણે વૃષભ ઉર્ધ્વા
હોય તો પ્રથમ સત્તાનમાં પુત્ર થાય અને બે ડાબે વૃષભ ઉર્ધ્વા
હોય તો કુળ સાથે કડીજીતાથી પુત્રી થાય ॥ ૪૪ ॥ જે પુરુષનાં
મુઠકાં અને મોટાં વૃષભ હોય તો તે હારીક્રી થાય અને બે શિદાના
જેવાં વૃષભ હોય તો મુદર બીનાં હોયવાવાળો થાય અને પ્રમાણથી
જઠકાં હોય તો તે પુરુષ લાંબુ જાણુધ્ય હોયવે નહીં ॥ ૪૫ ॥
જે પુરુષની ઉદરિ આમાન્થ જડી જાયી, દુડી, નાની દેશજા અને
ચારી આમાન્થ બરમ, ચિલિલ, સીધી અને જોળ વળી જેમાં નસો
દેખાવી ન હોય તે પુરુષ ધન માન્થવાળો હોય ॥ ૪૬ ॥ જે

પુરુષની ઇંદ્રિ મોટી ગાઠ અર્થાત મોટી સોપારી જેવી હોય તો તે પુરુષ અતિ સુખી હોય, અને જે પુરુષની ઇંદ્રિ નાની બહામ જેવી હોય અને જે વાળથી ઢંકાયેલી હોય તો તે પુરુષ રાજા થાય અને જેની ઇંદ્રિ વાઘ, ઘોડા, સિંહ, એમાંની કોઈની ઇંદ્રિની ખરાબર મોટી હોય તો તે નિશ્ચય ભોગી અને સમર્થ હોય ॥ ૪૭ ॥ જે પુરુષની ઇંદ્રિમાં નસો દેખાતી હોય, મજબૂત ચામડી-વાળી અને દુખાળી સ્વચ્છ, નાની, નરમ, સારી ગંધવાળી હોય તો સારૂ ભાગ્ય અને ધન્ય આપનારી હોય છે ॥ ૪૮ ॥ જે પુરુષની ઇંદ્રિ નાની હોય તો તે ધનવાન હોય અને જેની ઇંદ્રિમાં નસો નીકળી હોય, તો તે સંતાન રહિત અથવા થોડા પુત્રવાળો હોય અને જેની ઇંદ્રિ જમણી તરફની વાકી હોય તો તે પુત્ર-વાળો થાય, અને જેની ઇંદ્રિ ડાબી તરફની વાકી હોય તો તે પુત્રીવાળો હોય અર્થાત કન્યાનું સંતાન હોય ॥ ૪૯ ॥ જે પુરુષ ખરાબર બેઠાથી ઇંદ્રિ પગની પાનીને ન અડકે તો તે સુખી હોય અને જે ઇંદ્રિ જમીનને સ્પર્શ થાય તો નિશ્ચય દુઃખી હોય છે ॥ ૫૦ ॥ જે પુરુષની ઇંદ્રિ મોટી નીચે વળેલી અને જેનો આગળનો ભાગ સીધો હોય તેમજ લાંબી, ઊંચી, ઢીલી, મેલ સહિત, વાંકી, સઠા સુકકી રહે તે પુરુષ નિર્ધન હોય. ॥ ૫૧ ॥ જે પુરુષની હુંટી કમળના પુલ જેવી, ચકાકારવાળી હોય તો તે પુરુષ સમુદ્ર સહિત પૃથ્વીનો રાજા થાય ॥ ૫૨ ॥ જે પુરુષની હુંટી મોટી, અને જેવા કમથી પાસળીઓની વચ્ચે ઊંચી નીચી હોય તો તે પુરુષ નગરીનો સ્વામી અને ગાયેનો અધીકારી સઠા રહે ॥ ૫૩ ॥ જે પુરુષની પેટ વચ્ચે વાંકી લીટીઓ એક, ત્રણ, પાંચ, હોય તો તે મનુષ્ય હરીદ્રિ ને દુઃખી હોય, વળી જે તે લીટી કાઠક વચ્ચેમાંથી નીચે ઊંચે નમી ખડીત હોય તો દુઃખી થાય અને ડાબી તરફથી જે તે નમી હોય તો મૂર્ખ રહે ॥ ૫૪ ॥ જે પુરુષ નાની કૂખવાળો હોય તો તે રાજા થાય, ખરાબર કૂખવાળો બળવાન, ભોગી હોય, ઊંચી કૂખવાળો ધનહીન હોય, અને ઊંચી નીચી કૂખવાળો કપટી હોય ॥ ૫૫ ॥ જે પુરુષની કુખ ગંભીર હોય તો તે પુરુષને

ઉંચી નીચી પદી જવાની પાત હોય ॥ ૫૬ ॥ જેના પસવાડા
 માંસથી ભરેલા હોય, અને તેમાં જમણી તરફ નરમ ફાંટા હોય
 અને પસવાડા બોળ હોય તો તે પુરુષીપતિ રાજ્ય હોય ॥ ૫૭ ॥
 જે પુરુષ નીચા પસવાડાવાળો હોય તે અનેક પ્રકારના સોજન રહીત
 હોય અને માંસ રહીત પસવાડાવાળો અનેકરી રહીત હોય છે જેનાં
 મોટાં કાંઠાવાળાં નાંકાં પસવાડાં હોય તો તે પુરુષ બીજાનો દુત્ત થાય
 ॥ ૫૮ ॥ જે પુરુષનું પેટ જમ્બી પ્રકારથી અણખર હોય તો તે પુરુષ
 ખનવાન હોય, અને જે પુરુષનું પેટ સિંકની અણખર હોય તો તે વાક
 વર્તિ રાજા થાય ॥ ૫૯ ॥ જે પુરુષ દેહકાના પેટ જેવો હોય તે રાજ્ય હોય,
 બજારના જેવા પેટવાળો પરચીસોળી હોય મિત્ર પેટવાળો મુખી હોય,
 અને માછલી, વાઘ જેવા પેટવાળો મુંઢર ભાખવાન હોય ॥ ૬૦ ॥ જે
 પુરુષ કાંઠલા જેવા પેટવાળો હોય તે હરીદ્રી હોય, ઘડા જેવા
 પેટવાળો કુરુષ હોય, શઘા દુખી રહે અને સર્પ જેવા પેટવાળો
 બીકણ તથા ઘોર હોય ॥ ૬૧ ॥ જે પુરુષનું પેટ વચમાં પાતણ
 અને માંસિયા જેવો આકાર હોય તો તે રાજ્ય હોય ॥ ૬૨ ॥ જે
 પુરુષના પેટ ઉપર અનુક્રમે બેઠ, બે, ત્રણ, ચાર હોંટીઓ હોય તો
 તે યજ્ઞથી મરે, સ્ત્રીથી સોજ અને આઘાતથી તેમજ ઘણાં પુત્રો
 પામે ॥ ૬૩ ॥ કાપા રહિત પેટ રાજ્ય હોય, મુખ સોજવાનારનું
 હોય, સ્ત્રીથી લીટીઓ હોય તો તે પાપી બનવો ॥ ૬૪ ॥ ઉંચું
 હેતું, માંસથી ભરેલું જેવી છાતી હોય તો રાજ્ય, પહોળી છાતી
 વાળો પુરુષ ઘણાં ખનવાળો અને મોટી આગરહાવાળો બનવો
 ॥ ૬૫ ॥ જે પુરુષની છાતીમાં નસો રેખાવી હોય, નમિયા થળ
 હોય તો તે પુરુષ હરીદ્રતા પામે ॥ ૬૬ ॥ રાજ્યની છાતી પહોળી,
 પર્વતની સીલા જેવી કઠણ ઉંચી હોય ॥ ૬૭ ॥ બહુ કઠણ
 છાતીવાળો ખનવાન, અને માંસથી ભરી ઉપરથી ફવાડાં સહિત
 જેવી છાતીવાળો સૂરમીર હોય છે નાની છાતીવાળો હરીદ્રી અને
 ઉંચી નીચી છાતીવાળાનું આકારે મરણ થાય છે નજો ખનસહિત
 હોય છે ॥ ૬૮ ॥ જે પુરુષનાં જન્મે સ્તન બોળ, ચીકણાં નરમ
 બરેબર હોય તો મુખ આખનાર અને ઉંચાં નીચાં હોય તો દુઃખ

દેવાવાળાં જાણવા ॥ ૬૯ ॥ માંસથી ભરેલા બન્ને રતન સારી
 નોકવાળા રાજાને હોય છે અને લાંબાં લગડતાં હોય તે દરીદ્રી
 જાણવો ॥ ૭૦ ॥ છાતીની બન્ને સંધી મોટી ધનવાનને હોય, અને
 જેની છાતી ઉચી નીચી હોય તે દુઃખી જાણવો ॥ ૭૧ ॥ જે
 પુરૂષના બન્ને ખભા ખરાબર માસના ભરેલા હોય તે ધન
 સુખને આપવાવાળા જાણવા ॥ ૭૨ ॥ જે પુરૂષના બન્ને ખભા માસ
 રહીત હોય તે ભાર ઉપાડવાવાળો જાણવો અને જે વાંકા, બહુ
 પાતળા, નાના, બહુવાળવાળા હોય તે કંકાસ કરનારો જાણવો ॥ ૭૩ ॥
 જેના ખભા વાંકા, નમેલા, વગર માંસના ફવાંડાવાળા દુખળા હોય
 તે તે અભાગી પુરૂષ લક્ષ્મિનું નામ પણ સાંભળે નહિ તે પામે
 કયાંથી ॥ ૭૪ ॥ જેના સારા નમેલા જોડખંધ ખભા બાહુથી કાંઈક
 ઉચા હોય તે ધનવાન અને શ્રવૈર થાય છે ॥ ૭૫ ॥ જેનાં
 ખભા ક્રોમળ, પાતળાં, ફવાંડાં પરસેવો અને મેલથી રહીત, સારી
 ગંધવાળો અને મોટી ઉંચી કાખ ધનવાનની હોય છે, અને ધન
 વિનાની વિપરીત જાણવી ॥ ૭૬ ॥ જે પુરૂષની કાખી તરફની
 બુજ ભરેલી, ગોળ, સીધી, ઘુંટણ સુધી લાંબી લેઘાતી, ફેણ
 જેવા મોટા હાથ, અને હાથની સૂઠ જેવા હાથ હોય તે રાજા
 થાય ॥ ૭૭ ॥ જે પુરૂષના ગાયના પુંછડાના આકારે મોટા, ખ-
 રડાએલાં, નાના રોમ, બહુ ફવાંડાંએ કરીને સહિત મોટી બૂજ
 માંસથી ભરેલી બન્ને બૂજ પ્રશસનીય છે ॥ ૭૮ ॥ બહુ જાડી
 બૂજવાળા દુઃખી, અને બહુ રોમોની બૂજવાળાના બહુ આકર હોય,
 ઉંચીનીચી બુજવાળો ચોરી કરવામાં તત્પર હોય, અને ખરોખર
 મોટી બુજવાળો એક ઠેકાણે ન રહે ॥ ૭૯ ॥ રાજાના હાથની
 આગળીઓ તેજદાર, માંસથી ભરેલી, છિદ્રરહીત, સ્વાભાવિક લાલ
 કઠણ અને મોટી હોય છે ॥ ૮૦ ॥ લાંબા, પહોળા, લાલ નખવાળા
 હાથ હોય તે ધનવાન થાય છે સુકા માંસ વિનાના હોય તે દરીદ્ર
 થાય છે ॥ ૮૧ ॥ જે પુરૂષના હાથના પોચા માંસથી ભરેલા, કઠણ,
 મળેલી સાધવાળા હોય તે રાજા જેટલું સુખ પામે ॥ ૮૨ ॥ દરી-
 દ્ર માણસના પોચા માંસરહીત, ફવાંડા સહીત, કઠણ નસો દેખાતી

દોષ તેવા અને ખરાજ રમની હાથની પીઠ દોષ છે ॥ ૮૩ ॥ એજ
 હથેળીવાળો ધનવાન દોષ છે, ઉચી હથેળીવાળો ઘન આપવામાં
 પ્રીતિવાળો દોષ ॥ નીચી હથેળીવાળો પિતાના ધનને છાંડનારો
 દોષ છે, ઉચી નીચી હથેળીવાળો ધનસંહિત દોષ છે સાલ હથેળી
 વાળો ધનવાન વાચ છે, પીળો હથેળીવાળો અસહ્યુ સહ્યુ કરવા
 વાળો દોષ છે અને મોળો કે કાળો હથેળીથી હરીફી વાચ છે ॥ ૮૪ ॥ જે
 પુરુષની હથેળીમાં ઘણી રેખાઓ દોષ તે મોટી આશુખ્યવાળો અણુવેદ
 જેની હથેળીમાં ઘણી રેખાઓ ન દોષ તે હરીફી સમજવો
 ॥ ૮૫ ॥ પુરુષના જમણા હાથની રેખાઓ અને છીનાં ઠાળા હાથના
 રેખાઓ કૃષ્ણાશ્વક દોષ છે ॥ ૮૬ ॥ જે પુરુષની હથેળીની વચ્ચે
 અઢરના મ્હેવાળી જે માછલીઓ દોષ તે તે પુરુષ ધનવાન વાચ
 પણ કૃષ્ણ રહે, હાવાર ન વાચ ॥ ૮૭ ॥ જે પુરુષના હાથમાં વચર
 દુટેલી મળીર પૂર્ણ સાલ કમળની પાંદડી જણાવર એજ એવી
 રેખાઓ દોષ તે તે ક્રેષ્ટ અણુવી ॥ ૮૮ ॥ સરખવી રમ જેવી
 રેખાથી સુખી દોષ, સાલ રેખાઓથી ઘનથી, ઉચી પાતળી રેખાથી
 છુલ્લિવાન દોષ ॥ ૮૯ ॥ જે પુરુષના હાથમાં વીજરેલી, દુટેલી,
 ખટલસડી અને ફાટેલી રેખાઓ દોષ તે તે હરીફી અણુવો ॥ ૯૦ ॥
 હાથના મૂળના આગથી નીકળીને તલ નીની વચમાં પડેલી પ્રણ
 રેખાઓ દોષ તે તે રેખા ગોચ ડબ્બ અને આવરવાની અણુવી
 ॥ ૯૧ ॥ જેની હાથની રેખાઓ છિન્ન સિન્ન થઈ દોષ તે તે શ્યામ
 સત્તાનવાળો, શ્યામ ધનવાળો અને મોટી આવરવાવાળો દોષ છે
 અને મોટી છિન્ન સિન્ન વિનાની પૂર્ણ રેખાથી જડું ધન, જડું
 સત્તાન અને જડું આવરવાવાળો દોષ ॥ ૯૨ ॥ જેની રેખા
 મોંઘાથી અણુકાની પાસેની તલની જામળોના રણ સુખી અવ
 તે તે પુરુષને ઘણા આઈ વધા મોટું કુટુંબ દોષ છે ॥ ૯૩ ॥ નાની
 રેખાઓથી વચ મોટો દોષ અને મોટી રેખાઓથી વચ મોટો
 દોષ ॥ ૯૪ ॥ જે પુરુષની ઉપલી આંગળીથી નીકળેલી રેખા વચલી
 આંગળીને જોળળીને આગળ મળેલી દોષ તે તે પુરુષનો સા
 વરુષનો આવરવા અણુવો ॥ ૯૫ ॥ હરેક મધુખની આવરવાની

રેખા દરેક આંગળી દીઠ વીસ અથવા પચીસ વર્ષની ગણાય છે.
 ॥ ૯૬ ॥ જે રેખા અંગુઠા અને તર્જનીની વચ્ચેમાં જાય તો તે
 પુરુષ રિદ્ધિસિદ્ધિવાન, જ્ઞાનમાં પૂર્ણ અને ચતુર હોય છે. જે તે
 રેખા અંગુઠાથી સીધી જાય તો પૃથ્વીનો રાજા થાય. ॥ ૯૭ ॥
 રેખા પોઆથી નીકળીને વચલી આંગળી સુધી જાય તો તે રાજા
 તથા સેનાધિપતિ અગર ધર્મગુરુમાં પૂજનીક થાય ॥ ૯૮ ॥
 જે ઉર્ધ્વરેખા હાથની જડથી નીકળીને અનામીકા આંગળી સુધી
 જાય તો તે પુરુષ સોદાગાર, શાહુકાર અને રાજાઓનો પૂજનીક
 થાય. ॥ ૯૯ ॥ જેની ધન રેખામાં કાકપદની ખરાબર રેખા
 હોય તો બહુ ધન એકઠું કરે, અને પછી તરત ખર્ચી નાખે.
 ॥ ૧૦૦ ॥ જેના હાથના પોંચામાં ત્રણ જવમાળા પ્રગટ હોય તો
 નિશ્ચે મોટો ધનપતિ થાય. જેના હાથના મૂળમાં એકવી સુંદર
 જવમાળા હોય તો તે પુરુષ રાજાનો મંત્રી, મોટી બુદ્ધિવાળો
 અને ચતુર થાય. ॥ ૧૦૧ ॥ જેના હાથનાં મૂળમાં સુંદર એકવી
 જવમાળા હોય તો તે પુરુષ ધન ધાન્યે કરીને સહીત, ઉત્તમ
 પુરુષ ગણાય છે ॥ ૧૦૨ ॥ જે તે જવમાળા પુરી હોય તો તે
 પુરુષને પુરી સંપદા અને જે થોડી હોય તો થોડી સંપદા મળે
 ॥ ૧૦૩ ॥ જે આવરદાની ઉર્ધ્વરેખા આંગળીના મૂળ સુધી ગઈ
 હોય અને પ્રગટ હોય તો તે પુરુષ સદા ધર્મમાં તત્પર હોય
 ॥ ૧૦૪ ॥ જે રેખા બધી આંગળીઓના બધા પવોમાં હોય
 અને જવમાળા પણ પ્રગટ દેખાતી હોય તો તે પુરુષ પુણ્યવંત
 પુરુષોમાં પૃથ્વીનું રાજ્ય પામે ॥ ૧૦૫ ॥ જે પુરુષને કનીષ્ઠિકા
 આંગળીની આયુષ્યની રેખાની વચ્ચેમાં જેટલી રેખા હોય તેટલી
 સ્ત્રીઓ અથવા વિવાહ થાય. જે તે પ્રમાણે સ્ત્રીને હોય તો તેટલા
 પુરુષ થાય ॥ ૧૦૬ ॥ કાંઈક થોડી, કાંઈક બહુ તેવી વિષમ રેખા-
 ઓ હોય અને ઢુટેલી હોય તો તે ખોટી તે પ્રમાણે સ્ત્રીનું પણ
 જણવું. ॥ ૧૦૭ ॥ માણસના અંગુઠાના મૂળમાં જેટલી મોટી
 રેખા હોય તેટલાજ પુત્ર અને પાતળી રેખાઓથી પુત્રી જાણવી
 ॥ ૧૦૮ ॥ પોઆ અને આયુષ્ય રેખાની વચ્ચેમાં જેટલી મોટી રેખા

હોય તેટલા જાણ, અને નાની હોય તેટલી જહેનો સમજવી. ॥ ૧૦૬ ॥
 જાનવરદાની રેખા જેટલી દુટેલી હોય ત્યાંથી જલદી મરણ સમ
 જવું અને પુરેપુરી હોય તો પુરેપુરું આયુષ્ય સમજવું ॥ ૧૧૦ ॥
 ને કાચમા માછલી, મગર, શણ, કમળ, હોય તો સદા શાફ
 રજા આપનાર હોય. તેનાં યોગે જકાર નીકળેલાં હોય તો-
 માછલી જાવરયામાં કુળ મળે. ॥ ૧૧૧ ॥ માછલીનાં ચિન્હવાળા
 સર્વ વસ્તુનો ધણી થાય, મહારનાં ચિન્હવાળા દંબર માણસનો
 ધણી થાય, શખના ચિન્હવાળા લક્ષાધિપતિ હોય અને કમળના
 ચિન્હવાળા કોદણતિ હોય. ॥ ૧૧૨ ॥ એ કહેણીમાં તે જ ચિન્હ
 દુટેલાં હોય, શાખનાં ન દેખાતાં હોય તો તેનું કુળ મંધજ
 નહીં ॥ ૧૧૩ ॥ જેની કહેણીમાં લાંબો પર્વત દેખાતો હોય તો
 તે પુરુષ પોતાની જૂના જળથી રાજ્ય પામે. ॥ ૧૧૪ ॥ જેની
 કહેણીમાં રથ, પાલખી લાંબી, થોડો, જળદ, આદિ આકાર પ્રગટ
 દેખાતા હોય તો તે પુરુષ ખરદિ સૈન્યને ઇતવાર થાય.
 ॥ ૧૧૫ ॥ જેની કહેણીમાં નાગ પુરે દેખાતો હોય તો તે પુરુષ
 કુલર્ણુ રત્નનો ધણી થાય. ॥ ૧૧૬ ॥ સુખી પુરુષના કાચમાં
 શ્રીવત્સના આકાર, સન્ધના કાચમાં વરુને આકાર, પદ્મીપરના
 કાચમાં વજ્રના આકાર અને હિતમ ગુહિયાળાના કાચમાં
 માછલીના આકાર રેખા હોય છે. ॥ ૧૧૭ ॥ જેના કાચમાં
 વલવાર, અકુસ મનુષ્ય, જાણના આકાર રેખા હોય તો તે
 પુરુષ નિર્ભય રાજ થાય. ॥ ૧૧૮ ॥ જેના કાચમાં મદીર માળાના
 આકાર રેખા હોય તો તે પુરુષ મનવાન હોય છે અને કમળ,
 કળશ, લાંબીઓ, ધણને આકાર હોય તો તે પુરુષ નવનિધાનનો
 માલીક થાય. ॥ ૧૧૯ ॥ જેના કાચમાં હંક સફીત છત્ર અને
 આમર હોય તો તે અમુદ્ધર્મ વરાળનો માલીક થાય. ॥ ૧૨૦ ॥ જેના
 જ મુઠાના પર્વમાં જવનું ચિન્હ પ્રગટ દેખાતું હોય તો તે પુરુષ સાદ
 સીક જશ મિશનનાર થાય. ॥ ૧૨૧ ॥ જેના જ મુઠાના મૂળમાં જવનું
 ચિન્હ હોય તો તે પુરુષ ગુજરાન અને શામનો જાણ હોય અને જેના

અશુઠાની વચમાં જવનુ ચિન્હ હોય તો તે ધન, સંપત્તીએ
 કરીને સદા શોભાવાળો હોય. ॥ ૧૨૨ ॥ જેના અંશુઠાના મૂળમાં
 જવમાળાની ત્રણ લીટીઓ હોય તો તે પુરૂષ હાથીઓની રિદ્ધિ સહિત
 રાજ્ય પામે અગર રાજ્ય મંત્રી હોય. ॥ ૧૨૩ ॥ જેના હાથમાં
 જવમાળા એવડી હોય અથવા એક હોય તો તે ધનવાન હોય.
 ॥ ૧૨૪ ॥ જે પુરૂષના અંશુઠાની નીચે કડાને આકારે ચિન્હ હોય
 તો તે મનુષ્ય પાછલી અવસ્થામાં સૂળના રોગથી મરણ પામે
 ॥ ૧૨૫ ॥ જેના હાથની રેખા ચોખ્ખી દેખાતી ન હોય, કઠકા
 થયા હોય, બહુ પાતળી હોય તેની પાસે લક્ષ્મિ રહે નહી.
 ॥ ૧૨૬ ॥ ધનવાનનો અંશુઠો સિદ્ધો, ઊંચો, ગોળ અને જમણી
 તરફ નમેલો હોય છે ॥ ૧૨૭ ॥ ભાગ્યવાન, બુદ્ધિમાન પુરૂષના
 હાથની આંગળી નિરંતર નમેલી રહે છે, મોટી આવરદાવાળા
 માણસની આગળી મોટી અને સીધી હોય છે ॥ ૧૨૮ ॥ જે
 પુરૂષની કનિષ્ઠિકા-નાની આગળી નિરંતર અનામિકા આંગળીના
 પર્વને ઓળંગીને લાખી હોય તો તે પુરૂષ ધનવાન હોય છે.
 ॥ ૧૨૯ ॥ લાખી આંગળીઓએ કરીને મોટા આવરદાવાળો હોય,
 મોટા પર્વવાળી આગળીથી ભાગ્યવાન હોય, અને સીધી, પાતળી
 આંગળીથી દરીદ્રી હોય છે ॥ ૧૩૦ ॥ ધન રહિત પુરૂષની આંગળી
 મોટી હોય છે, હથીઆરવાળા પુરૂષની ખહાર નમેલી હોય છે,
 અને ચાકરોની આંગળી નાની અને ચપટી હોય છે. જેના
 અશુઠાની આગળી પ્રગટ ઓછી વધતી જેમકે પાચથી છઠ્ઠી હોય
 તો તે પૃથ્વીમાં ધન ધાન્યે કરી રહીત થોડી-આવરદાવાળો હોય
 છે ॥ ૧૩૧ ॥ જેની કનિષ્ઠિકા આગળીમાં છિદ્ર હોય તો તે ઘડ-
 પણુમાં સુખી થાય, અનામિકામાં છિદ્ર હોય તો જીવાનીમાં સુખી
 થાય અને વચલી આંગળીમાં છિદ્ર હોય તો બાળપણમાં સુખી
 હોય ॥ ૧૩૨ ॥ જે પુરૂષના હાથના નખ મોટા, વાકા, લુખા
 ઘોળા અને મેલા હોય તો તે ધન ધાન્યથી રહિત હોય. ॥ ૧૩૩ ॥
 જે પુરૂષના નખ ઉપર સફેદ છાટા હોય તો તે ભીખારી થાય,
 અને જેના નખ શુંસીના જેવા હોય તો તે નપુંસક હોય અને

વપટા કપાળેલા કાટેલા નખથી દરીદ્રી સમજવે. ॥ ૧૩૪ ॥
 કાળજાની પીઠ સમાન નખવાળો રાજ હોય, યોદ્ધાની પીઠ જેવા
 નખવાળો સોળી પુરુષ થાય અને વાઘના નખ જેવો કષ્ટી અને
 અપતીવાન થાય ॥ ૧૩૫ ॥ પાપીનું યુગ બીકામર્દ્ય હોય છે,
 વાંઝીજાનું યુગ નીચું અને વાંકું હોય છે, નિર્ધનનું યુગ લાંબું
 હોય છે, અને સામ્યવાનનું યુગ ગોળ હોય છે ॥ ૧૩૬ ॥ જેના
 હોઠ બુદ્ધાવના રંગ જેવા હોય તે તે જુસ્મિમાન બલુવે, અને
 પરચળાના રંગ જેવા હોય તે તે પુરુષ નિષ્ઠે રાજ થાય.
 ॥ ૧૩૭ ॥ મોટા હોઠવાળો સારા આયરણવાળો હોય છે લાંબા
 હોઠવાળો સોળી હોય છે, બહુ નાના, બહુ મોટા હોઠવાળો બીકલુ
 હોય છે અને બહુ નાના હોઠવાળો દુઃખી પલુ હોય છે ॥ ૧૩૮ ॥
 જેના હાંત ભયકર, ભડકા અને જુદા જુદા કળા રચનાં જોવા
 નીચા હોય તે તે પુરુષ નિઃશ્રીક બલુવે. ॥ ૧૩૯ ॥ જત્રીસ
 હાંતવાળો રાજ્ય હોય છે, એકત્રીસ હાંતવાળો સોળી વીસ હાંત
 વાળો યોદ્ધા થનવાળો, અઠ્ઠાવીસ હાંતવાળો બહુ સુખી અને
 જોખવુત્રીય હાંતવાળો દરીદ્રી અને દુઃખનું પાત્ર હોય છે ઉપર
 નીચેના હાંતો વધારે જોખ હોય તે દુઃખી બલુવે ॥ ૧૪૦ ॥
 જેને નીચેના હાંત બહાર માસની જાદર નીકળે તે સમકલ
 કહેવાય એટલે યુગ છે અને જે ઉપરના હાંત બહાર માસમાં
 નીકળે તે તે અધુન છે ॥ ૧૪૧ ॥ જન્મથી લઈને જે વર્ષ
 સુખીમાં જ્યાં હાંત પુરા આવે છે અને સાતમા વર્ષથી દશમા
 વર્ષના જવ સુખી ફરી આવે છે ॥ ૧૪૨ ॥ જે પુરુષની લગ્નને
 આવશે જામ ચાકરો હોય તેમ જ ચીકણો, લાલ કમળનાં ફુલની
 પાંજરી જેવો હોય તેને સમ્યક મુજ મળે ॥ ૧૪૩ ॥ સહેલ લગ્ન
 વાળો મનુષ્ય આચારથી શ્રદ્ધ હોય છે કાળી લગ્નવાળો ધન
 હીન હોય છે અને કાજરી લગ્નવાળો પાપી હોય છે ॥ ૧૪૪ ॥
 જે માણસની પીઠ વાંસી હોય તે તે નિધન બલુવે, અને ફવાદા-
 વાળી પીઠવાળો દુઃખ પામે છે મોટી પીઠવાળો આઈથી દુઃખ
 પામે છે ॥ ૧૪૫ ॥ જે મનુષ્યની અશ્વન લેસના જેવી હોય

તે શૂરવીર હોય છે, લાંબી ડોકવાળો ઘણું ખાનાર હોય છે, વાંકી
ગરદનવાળો ચાલીઓ થાય છે, અને મોટી ડોકવાળો શ્રેષ્ઠ વાતનો
નાશ કરે છે. ॥ ૧૪૬ ॥ ગધેડા અને ઊંટ જેવી ડોકવાળો દુઃખી
હોય છે, ખગલાની ડોક જેવી વાંકી ડોકવાળો પાખડી હોય છે,
અને ચપટી સુકી નસો નીકળેલી ડોકવાળો ધન રહીત જાણવો.
॥ ૧૪૭ ॥ જે પુરુષની દાઢી મૂછ લાલ હોય તે પરશ્વીનો ભોગવ-
નાર અને ચોર હોય છે, અને મોટા રવાડા, લૂખા, પાતળા,
તૂટેલા ફાટેલા તથા ખરાબ રંગના નખોથી નીચતા મળે છે.
॥ ૧૪૮ ॥ જે પુરુષની વીશ વર્ષની અંદર તથા એકવીસ વર્ષની
અંદર જો મોઢાની મૂછો નીકળે તો વીર્યને ઉત્પન્ન કરવાવાળી
હોય છે ॥ ૧૪૯ ॥ જે પુરુષનું ગંડસ્થ માંસથી ભરેલું હોય તો
ભોળી જાણવો. સીંહ અને હાથી જેવા ગંડસ્થ હોવાથી ઉત્તમ પુરુષ
રાજા હોય છે. ॥ ૧૫૦ ॥ જે પુરુષના કપાળની નીચે માંસ ન હોય,
નાની મૂછોવાળો, રવાડા સહીત હોય તે પુરુષ પાપી અને દુષ્કર્મ પામવા-
વાળો જાણવો. ॥ ૧૫૧ ॥ અભાગી પુરુષનું મુખ પહોળું, સંતાનરહિત
પુરુષનું મુખ સ્ત્રીના જેવું, ઢગાળાજ કપટીનું મુખ હાંદલા જેવું, અને
કૃપણનું મુખ ગહું નાનું હોય છે ॥ ૧૫૨ ॥ જેની જીભ પાતળી,
લુખી, વાકી, પહોળી, મેલવાળી, પીળી હોય તે પુરુષ સદા મૂર્ખ અને
દુષ્કર્મ વ્યાકુળ રહે. ॥ ૧૫૩ ॥ જેનું નાક સુકકું હોય તે ચોર
હોય, અને ચપટું નાક હોય તે સ્ત્રીથી મરે. ॥ ૧૫૪ ॥ ભોળી
પુરુષોની વારવાર નાકથી શબ્દવાળી એક છીંક હોય છે, ધન-
વાનોની એ છીંક હોય છે, અને લાખા આયુષ્યવાળાની એક સાથે
ત્રણ છીંક હોય છે ॥ ૧૫૫ ॥ ભોળી પુરુષોની છીંક કાંઈક ખાલી,
કાંઈક ભરી અને હલકી છીંક હોય છે, અને થોડા શબ્દવાળી છીંક
મનુષ્યને સદા મગળકારી હોય છે. ॥ ૧૫૬ ॥ પુરુષના ખન્ને
નેત્રો નિર્મળ અને લીલા ફટક જેવા રંગવાળાં અથવા લાલ,
કાંઈક ચીકણા, વચ્ચે કાળા હોય તે માણસ ધનવાન હોય છે.
॥ ૧૫૭ ॥ હઠતાલના જેવા રંગવાળા નેત્ર હોય તે ચક્રવર્તી રાજા
થાય અને લીલા કમળના ફળ જેવા હોય તે પંડીત થાય છે.

॥ ૧૫૮ ॥ જેની આંખ વારવાર કારણુ વગર ફરે તે માણસ
 લક્ષ્મી સ્થિત હોય. ॥ ૧૫૯ ॥ આખળો અને કાણો હોય
 છે, કાણાથી વધારે રૂપિ ફેરવનાર ફર હોય છે, તેનાથી અધિક
 જોઈ જોઈ રૂપિ યોરનાર ફર હોય છે ॥ ૧૬૦ ॥ જે પુરુષનાં
 નેત્ર યોડી પલકે આસ્વાવાળાં હોય તેની આવરકા યોડી હોય છે,
 અને જે જાંઘુ વખત પલકે આસ્વાવાળાં હોય તેનું મધ્યમ આંત્રણ
 હોય છે ॥ ૧૬૧ ॥ જે અનુબન્ધના કાન આંસરથીત હોય તે ફરીફરી
 થાય છે અને લાંબા નસોવાળા વાકા કાનવાળો જોડો હોય છે
 ॥ ૧૬૨ ॥ અનુબન્ધનું કષાળ પહોળું અને ઊંચું અર્ધચંદ્ર આકારે
 હોય તે શાશ્વ આખવાળું હોય છે ॥ ૧૬૩ ॥ નાના કષાળવાળો
 ખર્મ કાર્ધમા તાપર હોય છે, અને નીચા કષાળવાળો ખન સ્થિત
 હોય છે ॥ ૧૬૪ ॥ કષાળમાં નસોજો ફરી રેખા હોય તે પાપ
 કરવાવાળો જાણવો અને સાધીઆના અપકસ્તવાળો જો રેખા હોય
 તે ખનવાન જાય છે ॥ ૧૬૫ ॥ જેના કષાળમાં બીલકુલ રેખા
 ન હોય તે તે પચ્ચીસ વયની આધુર્યવાળો જાણવો, પણ સપ્ત
 વસ્ત મળે. ॥ ૧૬૬ ॥ જે આશાવાળો અનુબ્ધ ફરીફરી હોય છે, માછલી
 જેવા આશાવાળો પાપ કરવામાં પ્રીતિવાળો હોય છે, જાંઘી
 હોય છે અને જઠા જેવા સાધવાળો માણસ નીચ જાત કરવા
 વાળો હોય છે ॥ ૧૬૭ ॥ ઇતિ પુરુષ લક્ષણ.

સ્ત્રીનાં લક્ષણ.

જે સ્ત્રીનાં પગનાં તળીયાં ગરમ, લાલ, આંસથી ભરેલાં નરમ,
 અને જરાખર બીકણાં હોય તે તે સ્ત્રી પ્રતિષ્ઠા-પ્રીટાઈ પામે
 ॥ ૧ ॥ જે સ્ત્રીનાં પગનાં તળીયાં કુર્ચાં ખરાબ રચના ખરાબજેલાં
 હોય તે સોજનો નાશ જાય છે તથા જે સ્ત્રીનાં પગનાં તળીયાં
 કાળાં હોય તે જાણાગણી અને સરેક હોય તે કુળી સમજવી
 ॥ ૨ ॥ જે સ્ત્રીનાં પગનાં તળીયાં મુપદા જેવાં તથા રંગે સરેક,
 વાંકાં હોય તે તે સ્ત્રી કુરૂપ તથા જાણાગણી, નો મુકાજેલું હોય

તો દરીદ્રી, અને જો જાયા નીચાં હોય તો શોક કરવાવાળી સમજવી
 ॥ ૩ ॥ જે સ્ત્રીનાં પગનાં તળીયામાં ચક્ર, સાથીઓ, શખ, ધન,
 અકુશ, છત્ર, માછલી અને સગર એવી રેખાઓ હોય તો તે
 રાજાની રાણી થાય ॥ ૪ ॥ જે સ્ત્રીનાં પગના તળીયામાં ઉર્ધ્વ
 રેખા હોય અને તે વચલી આંગળી સુધી ગમ્મ હોય તો તે સ્ત્રી
 ધનવાન પતિ પામે અને પતિને વલ્લભ હોય ॥ ૫ ॥ જે સ્ત્રીનાં
 પગના તળીયામાં ગાય, લેંસ, જિંદર, કાગડા, ઉલ્લુ, સર્પ અને
 જિંટ એવા ચિન્હ હોય તો તે દુઃખ પામે. ॥ ૬ ॥ જે સ્ત્રીનો
 પગનો અંગુઠો માસથી ભરેલો, જિઓ, ગોળ હોય તો શુભ છે,
 અને જો નાનો, ચપટો હોય તો ક્રૂણનો નાશ કરનાર જાણવી.
 ॥ ૭ ॥ જે સ્ત્રીનો અંગુઠો પહોળો હોય તે વીધવા થાય છે, થોડો
 ગોળ હોય તો વેર વધારે અને બહુ લાંબો અંગુઠો હોય તો
 પતિને વલ્લભ થાય. ॥ ૮ ॥ જે સ્ત્રીની પગની આંગળી નરમ,
 લાલ, કમળની પાંદડી જેવી, નરમ, સીધી, અને આસપાસ
 ગોળાઈ જેવી હોય તો તે લોગનો અને અર્ધનો લાભ આપે છે.
 ॥ ૯ ॥ ઘણી વાંકી આંગળી કુરૂપવાન અને લાંબી, પોહોળી
 આંગળીઓ દુઃખને દેનારી હોય છે ॥ ૧૦ ॥ જે સ્ત્રીની આંગળી
 પહેલી ગોળ પછી પાતળી, એક જિપર એક ચઢેલી હોય તો તે
 સ્ત્રી ઘણા ઘણીને મારીને દાસીપણું લોગવે ॥ ૧૧ ॥ જે સ્ત્રીની
 પગની આંગળીઓ રસ્તે ચાલતા ધરતીને ન અડકતા જિચી રહે
 તો તે વિનાશ કરવાવાળી જાણવી ॥ ૧૨ ॥ જે સ્ત્રીની પગની
 છેલ્લી ટચલી આંગળી ચાલતાં જમીનને ન અડકતી હોય તો તે
 સ્ત્રી પોતાના ઘણીને મારી જીવ પતિ સાથે લોગ વીલાસ કરે.
 ॥ ૧૩ ॥ જે સ્ત્રીની છેલ્લી આંગળીની જોડેની અનામિકા આંગળી
 જમીનને ન અડકતી હોય તો તે જો ઘણીને મારીને કલહકારી
 થાય. ॥ ૧૪ ॥ જે સ્ત્રીની પગની વચલી આંગળી નાની હોય તો
 તે સ્ત્રી નિરતર મહેનત કરનારી હોય છે અને જમીનને ન
 અડકતી હોય તો તે પતિને મારનારી હોય છે. ॥ ૧૫ ॥
 સ્ત્રીના પગના અંગુઠાની જોડેની આંગળી અંગુઠાથી મોટી હોય

॥ ૧૫૮ ॥ જેની આંખ વારવાર કારણુ વગર ફરે તે માણસ
 લક્ષ્મી રહીત હોય ॥ ૧૫૯ ॥ આંખોએ અને કાણે કુર હોય
 છે, કાણાથી વધારે રૂઢિ ફેરવનાર કુર હોય છે; તેનાથી અધિક
 એથી ખોટલે રૂઢિ ચીરનાર કુર હોય છે ॥ ૧૬૦ ॥ જે પુરુષનાં
 નેત્ર થોડી પલકે આસ્વાવાળાં હોય તેની આવરક થોડી હોય છે,
 અને જે જહું વખત પલકે આસ્વાવાળાં હોય તેનું મધ્યમ આંચુ
 હોય છે ॥ ૧૬૧ ॥ જે મધુખ્યના કાન અંસરહીત હોય તે ફરીફરી
 થાય છે અને હાંખા નચોવાળા વાંકા કાનવાળો ખોટો હોય છે
 ॥ ૧૬૨ ॥ મધુખ્યનું કપાળ પહોળું અને ઊંચું અર્ધચંદ્ર આકારે
 હોય તો શક્તિ આપવાવાળું હોય છે ॥ ૧૬૩ ॥ નાના કપાળવાળો
 ખર્મ કાર્મમા તત્તર હોય છે અને નીચા કપાળવાળો ખન રહીત
 હોય છે ॥ ૧૬૪ ॥ કપાળમાં નચોએ ફરી રેખા હોય તો પાપ
 કરવાવાળો બાલુવો અને સાચીઆના આકસ્તવાળી ને રેખા હોય
 તો ખનવાન થાય છે ॥ ૧૬૫ ॥ જેના કપાળમાં બીલકુલ રેખા
 ન હોય તો તે પચ્ચીસ વયની આયુષ્યવાળો બાલુવો, પણ સપ્તા
 તરત મળે ॥ ૧૬૬ ॥ બે આંધાવાળો મધુખ્ય ફરીફરી હોય છે, માંજી
 જેવા આંધાવાળો થાય કરવામાં પ્રીતિવાળો હોય છે, જહું કુખી
 હોય છે અને થકા જેવા આંધાવાળો માણસ નીચ સમત કરવા
 વાળો હોય છે ॥ ૧૬૭ ॥ ઇતિ પુરુષ લક્ષણ.

શ્રીનાં લક્ષણ

જે શ્રીનાં પત્રનાં તળીયાં ગરમ, લાલ માંસથી ભરેલાં, નરમ,
 અને જરાબર ઘીકણાં હોય તો તે સ્ત્રી પ્રતિષ્ઠા-મોટાઈ પામે
 ॥ ૧ ॥ જે શ્રીનાં પત્રનાં તળીયાં છુર્ખા ખસળ રમના બરડાએલાં
 હોય તો સોગમો નાશ થાય છે તથા જે શ્રીનાં પત્રના તળીયાં
 કાળાં હોય તે અભાગળી અને સફેદ હોય તો કુખી સમજવી
 ॥ ૨ ॥ જે શ્રીના પત્રનાં તળીયાં સુષા જેવાં તથા રંગે સફેદ,
 વાંકાં હોય તો તે સ્ત્રી કુરૂપ તથા અભાગળી, ને સુકાએલાં હોય

તો દરીદ્રી, અને જો ઊંચા નીચાં હોય તો શોક કરવાવાળી સમજવી
 ॥ ૩ ॥ જે સ્ત્રીનાં પગના તળીયામાં ચક્ર, સાથીઓ, શખ, ધન,
 અંકુશ, છત્ર, માછલી અને મગગ એવી રેખાઓ હોય તો તે
 રાજની રાણી થાય ॥ ૪ ॥ જે સ્ત્રીના પગના તળીયામાં ઉર્ધ્વ
 રેખા હોય અને તે વચલી આંગળી સુધી ગઈ હોય તો તે સ્ત્રી
 ધનવાન પતિ પામે અને પતિને વલ્લભ હોય ॥ ૫ ॥ જે સ્ત્રીનાં
 પગના તળીયામાં ગાય, લેંસ, ઊંદર, કાગડા, ઉલ્લુ, સર્પ અને
 ઊંટ એવા ચિન્હ હોય તો તે દુઃખ પામે. ॥ ૬ ॥ જે સ્ત્રીના
 પગનો અંગુઠો માંસથી ભરેલો, ઊંચો, ગોળ હોય તો શુભ છે,
 અને જો નાનો, ચપટો હોય તો ક્રૂણનો નાશ કરનાર જાણવી.
 ॥ ૭ ॥ જે સ્ત્રીના અંગુઠો પહોળો હોય તે વીધવા થાય છે, થોડો
 ગોળ હોય તો વેર વધારે અને બહુ લાંબો અંગુઠો હોય તો
 પતિને વલ્લભ થાય. ॥ ૮ ॥ જે સ્ત્રીની પગની આંગળી નરમ,
 લાલ, કમળની પાદ્મી જેવી, નરમ, સીધી, અને આસપાસ
 ગોળાઈ જેવી હોય તો તે લોગનો અને અર્થનો લાભ આપે છે.
 ॥ ૯ ॥ ઘણી વાકી આંગળી કુરૂપવાન અને લાંબી, પોહાળી
 આંગળીઓ દુઃખને દેનારી હેય છે ॥ ૧૦ ॥ જે સ્ત્રીની આંગળી
 પહેલી ગોળ પછી પાતળી, એક ઊપર એક ચઢેલી હોય તો તે
 સ્ત્રી ઘણા ઘણીને મારીને દાસીપણું લોગવે ॥ ૧૧ ॥ જે સ્ત્રીની
 પગની આંગળીઓ રસ્તે ચાલતાં વરતીને ન અડકતા ઊંચી રહે
 તો તે વિનાશ કરવાવાળી જાણવી ॥ ૧૨ ॥ જે સ્ત્રીની પગની
 છેલ્લી ટચલી આંગળી ચાલતાં જમીનને ન અડકતી હોય તો તે
 સ્ત્રી પોતાના ઘણીને મારી ખીજા પતિ સાથે લોગ વીલાસ કરે.
 ॥ ૧૩ ॥ જે સ્ત્રીની છેલ્લી આંગળીની જોડેની અનામિકા આંગળી
 જમીનને ન અડકતી હોય તો તે જો ઘણીને મારીને કલહકારી
 થાય. ॥ ૧૪ ॥ જે સ્ત્રીની પગની વચલી આંગળી નાની હોય તો
 તે સ્ત્રી નિરતર મહેનત કરનારી હોય છે અને જમીનને ન
 અડકતી હોય તો તે પતિને મારનારી હોય છે. ॥ ૧૫ ॥
 સ્ત્રીના પગના અંગુઠાની જોડેની આંગળી અંગુઠાથી મોટી હોય

તો તે કુચારી હોય ત્યારથી બલિબારિણી હોય છે તેમાં બસ પણ
 સરેહ નહીં ॥ ૧૬ ॥ જે સ્ત્રીનાં નખ લાલ સાથે, તેજદાર, ઊંચા
 અને ઝોળ ચીકણાં હોય તો વણી ભાગ્યશાળી બલુવી. ॥ ૧૭ ॥
 જે સ્ત્રીનો પગનો ઉપરનો ભાગ બહુ ફર્પાટાવાળો હોય તો કાસી
 ઘાવ, માંસ રહીત પીઠ હોય તો નીચ સ્ત્રી બલુવી વચમાં
 ખાટો હોય તો ફરિદી બલુવી, નસો ઉપર અને ઘળકલી હોય
 તો અભાગણી બલુવી. ॥ ૧૮ ॥ જે સ્ત્રીને પગની કુટ્ટી બેટકે
 કાઠકાની ટેકરી નીકળેલી હોય છે તે બે માંસથી ભરેલી હોય,
 ઝોળ હોય, અને નસો દેખાતી ન હોય, તો સોભાભ્ય આપનારી
 બલુવી, અને જિંદી નીચી માંસ રહીત હોય તો અભાગણી
 બલુવી ॥ ૧૯ ॥ જે સ્ત્રીના પગનો પગે જોડો, પહોળો હીછરો
 હોય તો તે સ્ત્રી બલિબારિણી અર્થેત ઘેર ઘેર સટકવાવાળી થાય
 અને હાંબા પગવાળી દુઃખી થાય ॥ ૨૦ ॥ જે સ્ત્રીના પગની
 પીડી પહોળી, નસો દેખાતી મુઠાએલી માંસ રહીત અને કુટ્ટીનો
 ઉપરનો ભાગ ખાટો હોય તો તે બલિબારિણી બલુવી. ॥ ૨૧ ॥
 જે સ્ત્રીના પગની પીડી સારી, શમ રહીત, ઝોળ, જરાબર નસો
 ન દેખાતી હોય તો સબની રાણી થાય ॥ ૨૨ ॥ જે સ્ત્રીના
 પગની પીડી ખરડાએલી વાળવાળી અને મગદાનું પગ જેવી
 હોય તો તે સ્ત્રી બલિબારિણી તેમજ ધણીને મારવાવાળી થાય ॥ ૨૩ ॥
 જે સ્ત્રીનાં ફર્પાટાના ખાડામાં જોડવાળ વેગેલો હોય તો સારો
 અને જોડે ખાડામાં બે વણ ફર્પાટા હોય તો તે વિધવા અથવા
 બલિબારિણી બલુવી ॥ ૨૪ ॥ જે સ્ત્રીના લીચણના ઉપરનો ભાગ
 સારો, માંસથી ભરેલો અને ઝોળ હોય તો તે સ્ત્રી સોભાભ્ય વતી-
 લક્ષ્મીવતી બલુવી ॥ ૨૫ ॥ જે સ્ત્રીના પગના લીચણ માંસ
 રહીત હોય તો તે બલિબારિણી અથવા વિધવા થાય ॥ ૨૬ ॥
 જે સ્ત્રીની બને બાજો ફર્પાટા સહિત ખરડાએલી હોય તો તે
 ફરિદી અથવા વિધવા થાય થાવળી અને નાની ભાવવાળી દુઃખી
 થાય અથવા મરણ પામે ॥ ૨૭ ॥ જે સ્ત્રીની બને બાજો ફર્પાટા
 રહીત, ઝોળ અને જરાબર હોય તો રાબની રાણી થાય. ॥ ૨૮ ॥

જે સ્ત્રીની કમર ચોવીસ આંગળની નમેલી, ખરાખર, ઊંચા કુલા અને
 ચારે તરફ સરખી કમર હોય તો તે સૌભાગ્યવતી જાણવી ॥ ૨૯ ॥
 જે સ્ત્રી ચાલતી વખતે પહેલો ડાબો પગ ઊપાડી ચાલે તથા નમાવી-
 ને બેસે તો તે સ્ત્રી સદા સુખી હોય અને જો પહેલો જમણો પગ
 ઊપાડી ચાલે તથા બેસે તો દુઃખ ભોગવનારી જાણવી. ॥ ૩૦ ॥
 જે સ્ત્રીની ચોની પીપળાના પાદડાને આકારે તથા હાથીના ખંધ
 જેવી પોહોળી, અને તેજદાર પીઠ હોય તો તે શુભ છે. ॥ ૩૧ ॥ જે
 સ્ત્રીની ચોની સારી, ચીકણી, નરમ, થોડા વાળવાળી, માસથી ભરેલી
 હોય તો તે સ્ત્રી પુત્રવતી હોય અને રતીસુખ, સૌભાગ્ય પામે. ॥ ૩૨ ॥
 જે સ્ત્રીની ચોની જમણી બાજુની ઊંચી હોય તો તે સ્ત્રી પુત્રને
 પેદા કરનારી જાણવી અને જો ડાબી બાજુની ઊંચી હોય તો
 કન્યા પેદા કરનારી જાણવી. ॥ ૩૩ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની ઊંચી,
 ઠાળાં ફેલાડાવાળી, મળેલી, સારી બનાવટની, અને મળી
 ઢકાએલી હોય તો ઘણા ધન પૈસા પેદા કરનારી હોય છે.
 ॥ ૩૪ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની પહોળી કમળના રંગજેવી, થોડી નરમ,
 થોડા વાળવાળી, નાની નાસીકા જેવી ઊંચી અને હાથના સ્કંધ
 સમાન હોય તે સારી જાણવી. ॥ ૩૫ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની ખરપ-
 ડાને આકારે, ખરદરી, વાકી, મોટાં વાળવાળી અને માસ રહીત
 હોય તો તે અશુભ છે. ॥ ૩૬ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની વાસના નવીન
 પાદડા જેવી હોય તો તે સ્ત્રી ઘણુંકરીને પહેલી સુખ પામે, પછી
 દુઃખ પામે ॥ ૩૭ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની શખના આકારે હોય તો
 તે ગર્ભ ધારણ ન કરે તેમજ સેવન કરનારને દુઃખકારી જાણવી ॥ ૩૮ ॥
 જે સ્ત્રીની ચોની કરચોલીવાળી, હોય તે કોઈક વખતે ગર્ભવાળી,
 લાખી, ઠંડી, ઢીલી હોય તો મોટી દુઃખ દેનારી જાણવી ॥ ૩૯ ॥
 જે સ્ત્રીનું પેદું મોટું, પહોળું, થોડું ઊંચું અને નરમ હોય તો સાફ.
 જો બહુ ઊંચું તીર જેવું ઘણા વાળવાળું હોય તો અશુભ. ॥ ૪૦ ॥
 જે સ્ત્રીની દુટી ગોળ, ઊંડી અને ડાબી કોર નમેલી હોય તો તે શુભ
 છે. ॥ ૪૧ ॥ જે સ્ત્રીની નાભી બહુ લાખી, પહોળી, અને પ્રગટ
 કમળ જેવી હોય તો તે સ્ત્રી પૂર્ણ સૌભાગ્ય, ધન સુખ, લક્ષ્મી,
 પામે. ॥ ૪૨ ॥ જે સ્ત્રીની નાભી ઊંડી અને સારી સૌભાગ્યવાળી

તે તે કુવારી હોય ત્યારથી બલિઆરિયી હોય છે તેમાં જન પશુ
 સહેલ નહીં ॥ ૧૬ ॥ જે સ્ત્રીનાં નજ લાલ, સારા તેજદાર, જાણ
 અને બેળ ધીકણાં હોય તેા ઘણી સાગ્યશાળી બાણવી ॥ ૧૭ ॥
 જે સ્ત્રીને પગનો ઉપરનો ભાગ બહુ ફર્નાટાવાળો હોય તેા ઘણી
 શાય, માંસ સ્ત્રીત પીઠ હોય તેા નીચ સ્ત્રી બાણવી, નજમાં
 ખાટો હોય તેા ફરિદી બાણવી, નસો ઉપર અને બગલતી હોય
 તેા અભાગ્યી બાણવી ॥ ૧૮ ॥ જે સ્ત્રીને પગની પુટી એટલે
 કાઠકાની ટેકરી નીકળેલી હોય છે તે સ્ત્રી માંસથી ભરેલી હોય,
 બેળ હોય, અને નસો ફેખાતી ન હોય, તેા સૌભાગ્ય આપનારી
 બાણવી, અને ઊંચી નીચી માંસ સ્ત્રીત હોય તેા અભાગ્યી
 બાણવી ॥ ૧૯ ॥ જે સ્ત્રીના પગનો પલ્લે ઊંચો, પડોળો ખીછડો
 હોય તેા તે સ્ત્રી બલિઆરિયી અર્થેત સર સર ભટકવાવાળી શાય
 અને લાંબા પગવાળી દુઃખી શાય ॥ ૨૦ ॥ જે સ્ત્રીના પગની
 પીટી પડોળી નસો ફેખાતી, મુકાએલો માંસ સ્ત્રીત અને પુટીનો
 ઉપરનો ભાગ મોટો હોય તેા તે બલિઆરિયી બાણવી ॥ ૨૧ ॥
 જે સ્ત્રીના પગની પીટી સારી શાય સ્ત્રીત, બેળ જરાબર નસો
 ન ફેખાતી હોય તેા શાન્તી રાણી શાય ॥ ૨૨ ॥ જે સ્ત્રીના
 પગની પીટી ખરડાએલી વાળવાળી અને મમકાનું પગ જેવી
 હોય તેા તે સ્ત્રી બલિઆરિયી તેમજ ધણીને મારવાવાળી શાય ॥ ૨૩ ॥
 જે સ્ત્રીનાં ફર્નાટાના ખાટામાં એકનાજ ઉમેલો હોય તેા સાથે
 અને એક ખાટામાં બે વધુ ફર્નાટા હોય તેા તે વિધવા અથવા
 બલિઆરિયી બાણવી ॥ ૨૪ ॥ જે સ્ત્રીના ઘીબણના ઉપરનો ભાગ
 સારો, માંસથી ભરેલો અને બેળ હોય તેા તે સ્ત્રી સૌભાગ્યવતી-
 લક્ષ્મીવતી બાણવી ॥ ૨૫ ॥ જે સ્ત્રીના પગના ઘીબણ માંસ
 સ્ત્રીત હોય તેા તે બલિઆરિયી અથવા વિધવા શાય ॥ ૨૬ ॥
 જે સ્ત્રીની જાને બાળે ફર્નાટા સહિત ખરડાએલી હોય તેા તે
 ફરિદી અથવા વિધવા શાય પાતળી અને નાની લગનવાળી દુઃખી
 શાય અથવા મરણ પામી ॥ ૨૭ ॥ જે સ્ત્રીની જાને બાળે ફર્નાટા
 સ્ત્રીત, બેળ અને જરાબર હોય તેા શાન્તી રાણી શાય ॥ ૨૮ ॥

જે સ્ત્રીની કમર ચોવીસ આંગળની નમેલી, ખરાખર, ઊંચા કુલા અને
ચારે તરફ સરખી કમર હોય તો તે સૌભાગ્યવતી જાણવી ॥ ૨૯ ॥
જે સ્ત્રી ચાલતી વખતે પહેલો ડાબો પગ ઊપાડી ચાલે તથા નમાવી-
ને ખેસે તો તે સ્ત્રી સદા સુખી હોય અને જો પહેલો જમણો પગ
ઊપાડી ચાલે તથા ખેસે તો દુઃખ ભોગવનારી જાણવી. ॥ ૩૦ ॥
જે સ્ત્રીની ચોની પીપળાના પાદડાને આકારે તથા હાથીના ખંધ
જેવી પોહોળી, અને તેજદાર પીઠ હોય તો તે શુભ છે. ॥ ૩૧ ॥ જે
સ્ત્રીની ચોની સારી, ચીકણી, નરમ, થોડા વાળવાળી, માસથી ભરેલી
હોય તો તે સ્ત્રી પુત્રવતી હોય અને રતીસુખ, સૌભાગ્ય પામે. ॥ ૩૨ ॥
જે સ્ત્રીની ચોની જમણી બાજુની ઊંચી હોય તો તે સ્ત્રી પુત્રને
પેદા કરનારી જાણવી અને જો ડાબી બાજુની ઊંચી હોય તો
કન્યા પેદા કરનારી જાણવી ॥ ૩૩ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની ઊંચી,
કાળાં ફવાડાવાળી, મળેલી, સારી બનાવટની, અને મણી
ઢકાએલી હોય તો ઘણા ધન પૈસા પેદા કરનારી હોય છે.
॥ ૩૪ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની પહોળી કમળના રંગજેવી, થોડી નરમ,
થોડા વાળવાળી, નાની નાસીકા જેવી ઊંચી અને હાથના સ્કંધ
સમાન હોય તે સારી જાણવી. ॥ ૩૫ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની ખરપ-
ડાને આકારે, ખરદરી, વાકી, મોટા વાળવાળી અને માસ રહીત
હોય તો તે અશુભ છે. ॥ ૩૬ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની વાંસના નવીન
પાદડા જેવી હોય તો તે સ્ત્રી ઘણુંકરીને પહેલી સુખ પામે, પછી
દુઃખ પામે ॥ ૩૭ ॥ જે સ્ત્રીની ચોની શખના આકારે હોય તો
તે ગર્ભ ધારણ ન કરે તેમજ સેવન કરનારને દુઃખકારી જાણવી ॥ ૩૮ ॥
જે સ્ત્રીની ચોની કરચોલીવાળી, હોય તે કોઈક વખતે ગર્ભવાળી,
લાખી, ઠંડી, ઢીલી હોય તો મોટી દુઃખ દેનારી જાણવી ॥ ૩૯ ॥
જે સ્ત્રીનું પેદું મોટું, પહોળું, થોડું ઊંચું અને નરમ હોય તો સાફ.
જો બહુ ઊંચું તીર જેવું ઘણા વાળવાળું હોય તો અશુભ. ॥ ૪૦ ॥
જે સ્ત્રીની દુંટી ગોળ, ઊંડી અને ડાબી કાર નમેલી હોય તો તે શુભ
છે. ॥ ૪૧ ॥ જે સ્ત્રીની નાભી બહુ લાખી, પહોળી, અને પ્રગટ
કમળ જેવી હોય તો તે સ્ત્રી પૂર્ણ સૌભાગ્ય, ધન સુખ, લક્ષ્મી,
પામે. ॥ ૪૨ ॥ જે સ્ત્રીની નાભી ઊંડી અને સારી સૌભાગ્યવાળી

હોય તે સ્ત્રી પતિને વશલક હોય. ॥ ૪૩ ॥ જે સ્ત્રીની નાભીના
 બીજ ઊપર બાંક દેખાતી અને નમ્રલી હોય તો તે સ્ત્રી દુરભાગ્યી
 ને નિંદા કરવાવાળી બાલુવી ॥ ૪૪ ॥ જે સ્ત્રીની કુખ કર
 ઘણીવાળી, ઘણી લાંબી નીચી ઠાકવાળી હોય તો તે સ્ત્રી વચ્ચા
 હોય. ॥ ૪૫ ॥ જે સ્ત્રીનું પઠણુ નસોચલીલ જિયુ અને શમવાળુ
 હોય તો તે સ્ત્રી સત્તાનસહીત હોય અને ઘણું કરી ખરાબ સ્વભાવ
 વાળી હોય. ॥ ૪૬ ॥ જે સ્ત્રીનું પેટ પાનજેલું પાવળુ, અને આમલી
 સારી શામ સહીત હોય તો તે સ્ત્રી સજનની રાણી થાય છે ॥ ૪૭ ॥
 જે સ્ત્રીનું પેટ ઘડાના આકાર જેવું માંસ વિનાયુ અને નસો
 દેખાતી હોય તો તે સ્ત્રી અતિ દુઃખી થાય ॥ ૪૮ ॥ જે સ્ત્રીનું
 પેટ લાંબુ, પોઢોણુ હોય તો ઘણું વજન પછી સત્તાન
 થાય પણ ખરાબ સ્વભાવવાળી બાલુવી ॥ ૪૯ ॥ જે સ્ત્રીનો
 કેકનો મધ્ય ભાગ મુઠીમાં આવે તેવો, મુંદર અને મોટા સ્તનોથી
 યોજતો હોય તો તે સ્ત્રી રેવી સમાન સોભાવ્ય લક્ષ્મી પામે છે
 ॥ ૫૦ ॥ જે સ્ત્રીનું હૃદય છાતીનો આગ વાળ વચરનો, કાંઈપણ
 બલના કાચ જાડા ફનાટા વચરનો, જણગર હોય તો તે સ્ત્રી સર્વ
 પ્રકારે આનંદ સોભાવ્ય પામે છે ॥ ૫૧ ॥ જે સ્ત્રીની છાતી
 આમવાળી, બહું લાંબી અને પઢોળી હોય તો તે સ્ત્રી ધણીને
 મારીને રહી વેચાને ત્યાં જાય. ॥ ૫૨ ॥ જે સ્ત્રીની છાતી માંસ
 રહીત, લાંબી નમ્રલી કાચવાળી, અને જિંઘા નીચા હૃદયવાળી
 હોય તો તે સ્ત્રી દાસીખર્તુ પામે. ॥ ૫૩ ॥ જે સ્ત્રીની છાતી માંસથી
 ભરેલી, બહું જિંઘા નીચી નરમ અને કેકજુ ન હોય નસો
 દેખાતી ન હોય, અને અદાર આંખન પ્રમાણુ ફવાડા વચર હોય
 તો તે શુભ બાલુવી. ॥ ૫૪ ॥ જે સ્ત્રીની છાતી ઘણી પોઢોળી
 હોય તો કલેશકારી અને ફવાડા સહીત હોય તો ખરાબ સ્વભાવ
 વાળી બાલુવી ॥ ૫૫ ॥ જે સ્ત્રીનાં સ્તન યોગ માંસથી ભરેલાં
 અને ફવાડા રહીત હોય તો શુભ ॥ ૫૬ ॥ જે સ્ત્રીનાં
 સ્તન જમણી બાજુએ કેઈ નમ્રલી હોય તો પહેલે જઈ પુત્ર
 થાય. ॥ ૫૭ ॥ જે સ્ત્રીનાં સ્તન ઠાણી બાજુએ કેઈક મમ્મલા
 હોય તો પહેલે જઈ પુત્રી થાય, અને જિંઘા નીચાં હોય તો શુદ્ધાન

ખચ્યાં વગરની હોય. ॥ ૫૮ ॥ જે સ્ત્રીનાં સ્તન સુકાએલા, ઊંચાં
 નીચાં, અને આગલો ભાગ ખરાબ દેખાવનો હોય તો તે દરિદ્રતાને
 પામે ને બંને સ્તનો એક બીજથી ઘણું દૂર હોય તો તે વિધવા
 અને પુત્રનો નાશ કરનારી થાય ॥ ૫૯ ॥ જે સ્ત્રી માર્ગે ચાલતી
 હોય અને તેનાં બંને સ્તનો ચાલતાં એક બીજ માહોમાહી મળી
 જાય તો તે સ્ત્રી સુખ સૌભાગ્યને નાશ કરનારી જાણવી ॥ ૬૦ ॥
 જે સ્ત્રીના સ્તનની ઊપલી દોડી ગોળ, મોટી અને માંસથી
 ભરેલી હોય તો તે રતી સુખવાળી જાણવી ॥ ૬૧ ॥ જે સ્ત્રીના
 સ્તનની બંને અણીઓ તદ્દન લાળી હોય તો તે સુખ
 પામનારી થાય પણ અંતઃકરણમાં ધુતારી જાણવી. ॥ ૬૨ ॥
 જે સ્ત્રીના સ્તનની બંને અણીઓ નમેલી, ઘણી નાની, પાતળી,
 ઊંચી નીચી હોય તો ઘણું દુઃખ પામે અને વ્યભિચારિણી થાય
 ॥ ૬૩ ॥ જે સ્ત્રીનાં બંને ખભા માંસથી ભરેલા, ઊંચા હોય તો
 ભોગવતી સ્ત્રી માફક સુખ પામે. ॥ ૬૪ ॥ જે સ્ત્રીના ખભા માંસથી
 રહીત ઊંચા નીચા હોય તો તે સ્ત્રી નટ ખટ ઝેરવાળી જાણવી.
 ॥ ૬૫ ॥ જે સ્ત્રીના ખભા ખડું મોટા, ફવાડા સહીત હોય તો તે
 સ્ત્રી દુઃખ ભોગવનારી થાય ॥ ૬૬ ॥ જે સ્ત્રીના બંને હાથ
 ઠામળ લાંબા હોય તો શ્રેષ્ઠ જાણવા. ॥ ૬૭ ॥ જે સ્ત્રીના બંને
 હાથ ફવાડા વગરના, હાડ, માંસમાં ફળાએલા હોય, હાથની
 સૂંઢને આકારે નસો રહિત હોય તો તે સ્ત્રી સૌભાગ્ય પામે
 ॥ ૬૮ ॥ જે સ્ત્રીની બંને બુજા ફવાડાં સહીત હોય તો તે
 વિધવા થાય, નાની ભૂજા હોય તો ખોટા સ્વભાવવાળી હોય, નસો
 દેખાતી હોય તો દુઃખ પામે ॥ ૬૯ ॥ જે સ્ત્રીની હાથની બંને
 હથેળી નસો રહીત, માંસથી ભરેલી અને ચીકણી હોય તો
 ખડું શુભકારી અને ઊંચી નીચી, ખરદરી હોય તો દુઃખ દેવા-
 વાળી જાણવી. ॥ ૭૦ ॥ જે સ્ત્રીની બંને હથેળીમાં મચ્છની
 રેખા હોય તો સૌભાગ્યવતી જાણવી, અને બંને હથેળીમાં
 સાથીઆ જેવું ચિન્હ હોય તો રાજની રાણી થાય અથવા શ્રી
 વચ્છનું ચિન્હ હોય તો રાજની માતા થાય. ॥ ૭૧ ॥ જે સ્ત્રીની
 જમણી હથેળીમાં નદાવર્તન સાથીઆનું ચિન્હ હોય તો તે

યાવર્તિની માતા થાય. ॥ ૭૨ ॥ જે સ્ત્રીની હૃદયનીમાં ખબ, તોરણ હોય તે તે સ્ત્રી વાસુદેવની માતા થાય. ॥ ૭૩ ॥ જે સ્ત્રીના હૃદયમાં કાશી, શેઠા, જળદ, કમળ અને ખનુખ્ય હોય તે તે સ્ત્રી તીર્થંકરની માતા થાય. ॥ ૭૪ ॥ જે સ્ત્રીની હૃદયની આંખનીએ વપટી, પીઠ ઉપર ફવાડાં, દુહી, પાતળી, ખરદરી હોય તે તે રીત્રિ બલુવી. ॥ ૭૫ ॥ જે સ્ત્રીના હૃદયની આંખનીના નખ હોઈ સહીત, સફેદ, એ રૂપી છીપ જેવા આકારના હોય તે તે ખન સહીત બલુવી. ॥ ૭૬ ॥ જે સ્ત્રીના હૃદય પમેલા નખમાં સફેદ જાંટા હોય તે તે સ્ત્રી અભિવાશિણી અને દુઃખ સોજવનારી થાય. ॥ ૭૭ ॥ જે સ્ત્રીના જરદમાં નસો રેખાતી હોય અને ફવાડાં ઘણાં હોય તે તે સ્ત્રી વિધવા થાય, રદાપે સોજવે. ॥ ૭૮ ॥ જે સ્ત્રીનું મુખ ગેળ, નિર્મળ, વીકળું, અદ્રમ્ય મુખ્ય હોય તે તે ઘણું મુખ સોજવે. ॥ ૭૯ ॥ જે સ્ત્રીનું મુખ વાંકું મુકું હોય તે તે દુઃખ સોજવનારી બલુવી. ॥ ૮૦ ॥ જે સ્ત્રીના હૃદય ભેદા નીચા, લાંબા, ફાટેલા અને છુપા હોય તે અભાગ્યની બલુવી. ॥ ૮૧ ॥ જે સ્ત્રીને ઉપરનો હૃદય પોહોળો મોટો ફવાડાંવાળો હોય તે તે સ્ત્રી વિધવા થાય અથવા કલેશ કરનારી હોય. ॥ ૮૨ ॥ જે સ્ત્રીના હાંત સફેદ ગાંધના મુખ જેવા, જણજણ જત્રીશી હોય તે સભની માતા થાય. ॥ ૮૩ ॥ જે સ્ત્રીના હાંત નાના પાતળા કાળા રંગના હોય તે તે રીત્રી અને બહુ દુઃખી થાય. ॥ ૮૪ ॥ જે સ્ત્રીના નીચેનાં હાંત વધારે હોય તે તે સ્ત્રી પોતાની માતાને મારનારી અને એ લાંબા અને જલકર હાંત હોય તે વિધવા થાય. ॥ ૮૫ ॥ જે સ્ત્રી ઘણી આંખે કાણી હોય તે તે સ્ત્રી બીજા પુરુષ સાથે સોજની અભિલાષ કરનારી હોય. ॥ ૮૬ ॥ જે સ્ત્રી જમણી આંખે કાણી હોય તે તે સ્ત્રી જમણી ઝિકરા બિનાની વાંઝણી હોય. ॥ ૮૭ ॥ જે સ્ત્રીનું કપાળ ફવાડાં સહીત, નસો બિનાનું અર્ધચંદ્ર આકાર અને ત્રણ આંશુલ પ્રમાણ હિંમુ હોય તે તે સૌભાગ્યવાળી બલુવી. ॥ ૮૮ ॥ જે સ્ત્રીનું કપાળ બહુ લાંબુ હોય તે તે સ્ત્રી પોતાના દીયેરને મારવાવાળી થાય તથા એ કપાળ લાંબુ, નસો અને ફવાડી સહીત

હોય તો તે વ્યભિચારિણી જાણવી. ॥ ૮૯ ॥ જે સ્ત્રીના માથાના
કેશ ભમરાના જેવા કાળા, પાતળા, ચીકણા અને સુંદર હોય તો
રાજની રાણી જેવું સુખ પામે. ॥ ૯૦ ॥ જે સ્ત્રીના માથાના
વાળ આણીએ ફાટેલા, પાતળા, ખરદરા, ઢુંકા અને ઊંચા
નીચા હોય તો દુઃખ દેનારા જાણવા ॥ ૯૧ ॥ જે સ્ત્રીના બન્ને
ભમરની નીચે અથવા કપાળની વચ્ચે સુંદર મસો કે તલ
દેખાય તો તે રાજની રાણી થાય ॥ ૯૨ ॥ જે સ્ત્રીની છાતીમાં
લાલ તલ અથવા કોઈ ખીબું ચિન્હ દેખાતું હોય તો તે ધન
ધાન્યે કરી સહીત પતિને ઘણી વલ્લભ જાણવી. ॥ ૯૩ ॥ જે
સ્ત્રીના જમણા સ્તનમાં લાલ તલ અથવા કોઈ ચિન્હ હોય તો
ચાર પુત્રી અને ત્રણ પુત્ર ઉત્પન્ન કરે. ॥ ૯૪ ॥ જે સ્ત્રીના ડાબા
સ્તનમાં તલ હોય તો પોતાના નાળથી એક પુત્રીને જન્મ
આપી પછી વિધવા અથવા દુઃખીઆરી થાય ॥ ૯૫ ॥ જે સ્ત્રીની
ચોની લાલ રંગની હોય અથવા જમણા ભાગમાં તલ હોય તો
રાજની રાણી થાય ॥ ૯૬ ॥ જે સ્ત્રીની ચોનીના આગલા ભાગે
લાલ રંગનો તલ મસો દેખાતો હોય તો તે રાજપુત્રને ઉત્પન્ન
કરનારી થાય. ॥ ૯૭ ॥ જે સ્ત્રીના આગલા ભાગે કાળો તલ
હોય તો પતિને મારે તેમ વ્યભિચારિણી થાય. ॥ ૯૮ ॥ જે સ્ત્રીના
પેટ ઉપર તલ અથવા કોઈ ચિન્હ હોય તો કલ્યાણ કરવાવાળું
જાણવું. ॥ ૯૯ ॥ જે સ્ત્રીના શરીરમાં, ડાબા હાથમાં અથવા કંઠમાં—
મસો અગર તલ હોય તો તે સ્ત્રી પહેલા ગર્ભમાં પુત્ર ઉત્પન્ન
કરે. ॥ ૧૦૦ ॥ જે સ્ત્રીનું મો, પહોળું મોટા વાળ, મોટા ભય-
કર નેત્ર, મોટા કાન અને પગનો પગો તથા આગળી મોટી
હોય તો તે ઘણીને મારવાવાળી થાય ॥ ૧૦૧ ॥ જે સ્ત્રીને સુતા
પછી મોઢામાથી લાળ નીકળતી હોય, અને નેત્ર ઊઘાડાં રહેતાં
હોય તો તે સ્ત્રી વ્યભિચારિણી જાણવી. ॥ ૧૦૨ ॥ જે સ્ત્રીના
શ્વાસમાં ખોટી ગંધ હોય તેમ શરીરમાં પણ ખોટી ગંધ હોય
તો સ્ત્રી ક્ષણે નાશ કરવાવાળી જાણવી ॥ ૧૦૩ ॥ જે સ્ત્રી રાતે
સુતા દાત કરચડે અથવા લવરી કરી ઊઠે તો તે ખરાબ લક્ષણ-
વાળી જાણવી ॥ ૧૦૪ ॥ ઇતિ સ્ત્રી લક્ષણ.

શ્રી ગૌતમ શુકનાવલી

પ્રથમ પુછનાર માણસને સુર સ મુખ જણવા પૂર્વ
 હિતર દીશા વરદ મુખ શાળી ભેસાડવો. પછી એક જિલે શ્રી
 ગૌતમશાસ્ત્રીનું પાંચવાર નામ લેવાવવું પછી નીચેના ક્રમાંમાં
 આંગળી મુકાવવી તે જે આંક ઉપર આંગળી મુકે તે આંક
 ધ્યાનમાં રાખવો. પછી તે આંકમાં ગૌતમનાં ત્રણ અક્ષર વધારવા
 તેમાં પુછનારના જેટલા અક્ષર હોય તે ભિંમરી જે આંક આવે
 તેટલા નજરવાળુ પ્રશ્ન એવું કે જેથી તરત ખુલાસો જણાશે.
 રમત હાંસી કે મરકરી તરીકે એવું નહીં

આંગળી મુકવાનો કોઠો.

૧	૨	૩	૪	૫
૧	૭	૮	૬	૧
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૨૧	૧૭	૧૮	૧૬	૨
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮	૨૬	૩
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫
૩૬	૩૭	૩૮	૩૬	૪
૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫
૪૬	૪૭	૪૮	૪૬	૫
૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫
૫૬	૫૭	૫૮	૫૬	૬
		૬૧		

પ્રશ્ન ૧ હુ-તમે જે ધાર્યું છે તે થાય તો થાય, કારણ કે હવે ખુશીનો વખત નજીક આવે છે. ઘણું કરીને કામ ફતેહ થશે પણ વાર લાગશે ઘણા વખતથી તમારા દિવસ મધ્યમ હતા તેથી મરણ મુજબ કામ થવું મુશ્કેલ છે. પીડા તથા ગુસ્સા ચિંતા અને શત્રુતા થશે. બંને તો હાનિ પુણ્ય કરે. તમારા શરીરે આઠાની નીશાની છે. પ્રશ્ન ૨ જી-તમારા પાછલા દિવસો ફીકર કરાવનારા ગયા છે. ખરચ વિશેષ, લાભ મધ્યમ છે. હવે પ્રાપ્તિ થશે. જીવનો લાભ, ઘરમાં ખુશાલી થાય, આજસુધી વિચારેલા કામ મનમા રહ્યા છે જાચી પદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય. કામ કાબુથી બહાર છે તો સિદ્ધ થશે પ્રશ્ન ૩ જી-તમારું કાર્ય સિદ્ધ થશે. પ્રથમ દશા મધ્યમ હતી. હવે સારી દશા આવશે. જીવની તથા લાભની ચિંતા છે, પરંતુ લાભ અધુરો થાય છે તે દૂર થશે. કષ્ટ ગરુ, ખુશીની વાત સાબળશે. પ્રશ્ન ૪ થુ-તમારું પ્રશ્ન આ સમયે કાબુથી બહાર છે. ચિંતા અને કષ્ટ, કેઈ જીવ ગુસ્સા શત્રુતા અજમાવે છે, એક જીવ ઉપર તમને ખ્યાર વધારે રહે છે. દશા મધ્યમ છે, પણ ધીરજથી થશે પ્રશ્ન ૫ મુ-તમારું પ્રશ્ન ચિંતારૂપ કષ્ટનું છે. ખરચ વિશેષ, જીવની લાલચ, ચિંતા હરવખત થયા કરે છે. કામ કાબુથી બહાર છે આસ્તેથી થશે. પ્રશ્ન ૬ દુ-તમારી મન કામના પૂર્ણ થશે. મરણ માફક ધારેલું (ફતેહ) થશે ઘણા દિવસની ચિંતા છે. થડોના પ્રબળથી થવા પામી નથી. પ્રશ્ન ૭ મું-તમારી ધારેલી વસ્તુ ઠીકઠીક બધા બેસશે. ઇજ્જતનો લય રહ્યા કરે છે ગુસ્સા ચિંતા છે. મધ્યમ દશામા ખરચ વધુ થાય છે એક મનોરથ ગુસ્સા છે, તે બધા બેસશે. દશા વચમા શ્રેષ્ઠ આવવાવાળી છે. ઈષ્ટદેવનું સ્મરણ કરે. ચિંતા દૂર થશે. પ્રશ્ન ૮ મુ-તમારી રાશી ઉપર ફેટલાક અહનો કોપ છે શત્રુ ઉત્પન્ન થાય છે. મીત્રથી જુદાઈ રહે છે કષ્ટ કલેશ ઉત્પન્ન થાય છે જેમાં પૂર્ણ લાભ હોય તો તે અધુરો મળે એક જીવની ખીયાલા, લાભ મધ્યમ છે. મધ્યમ અહોના જાપ કરે તેથી મન કામના પૂર્ણ થશે. પુત્ર પ્રાપ્તિ, રાજદ્વારમાં લાભ, મીત્રથી પ્રીતિ વધશે. પ્રશ્ન

૯ સુ—હે પુછનાર! તમે પ્રશ્ન કર્યું છે પણ હવે દશા શ્રેષ્ઠ જાવનારી છે મન કામનાં પૂર્ણ થશે. મનની ચિંતા પુરી થશે. કામ ક્ષેત્રે કામ, જે વિચાર થયો છે તે વિચાર બધે જિંસશે પ્રશ્ન શ્રેષ્ઠ છે ઉચોજ વિધાય થવા કર્યો પણ નિમ્નજ થવા કામ કાળુથી બહાર છે શુભ લાભ થશે. બોલમસ્તામીનો બધ કરેલ. ચેત વસ્તુનું જ્ઞાન કરેલ. મન ધમ્મજા પૂર્ણ થશે. અક્ષ ૧૦ સુ—તમારે કામ કાળુથી બહાર છે મનનો ખર્ચ, જાકરમાત લવની ચિંતા બહુ ॥ મોટામોગ ખર્ચ થાય. તમારે પ્રશ્ન લવ તથા મનનું છે ઈચ્છાતનો બધ રહે છે ઘણી સોસનાં થાય છે ઈદેવનું સમરજી. બેઠું બધ, જ્ઞાન પુરુષથી મુખ થશે. અક્ષ ૧૧ સુ—જ્યા સમયે પ્રશ્ન કરી સ્વભાવ છે થાય જાવના ન થાય, લવનની ચિંતા, વચ વૃદ્ધિ મનમાં ચિંતા, બોલમનો બધ કરેલ. જુઝાને જાકર જાપેલ. સાફ થશે અક્ષ ૧૨ સુ—શુભ ચિંતા છે લવની લાલચ રહે છે મનથી બધાં કામ થાય છે ખાસે કામ થયું નથી પણ કંઈક લાભ થશે. દિવસ સારાં આવે છે ઈદેવનું સમરજી કરેલ. અક્ષ ૧૩ સુ—લવને ચિંતા, મળવું સુરેલ શેજમારમાં કાની પણ હવે વૃદ્ધિ થાય દિવસ સારાં આવે છે અક્ષ ૧૪ સુ—લવની ચિંતા કામ પસંધીન કાળુથી બહાર ઘણી ગતોથી સોસના થાય છે સારે કામ સારી દશામાં પ્રાપ્ત થાય છે કામને વાર લાગશે પણ મળશે ધમ્મજા પૂર્ણ થશે. ચેત વસ્તુનું જ્ઞાન કરેલ. અક્ષ ૧૫ સુ—લવને ચિંતા, ઘરમાં કહેશ, મન કાનિ, પીઠા જ્ઞાન મર્મ કરેલ. વખત જાણે આવે છે અક્ષ ૧૬ સુ—શુભ ચિંતા શરીરે પીઠા, મન કાનિ કિ સ્વભાવ થાય જાવના ન થાય શેજમારમાં લાભ. વળુ બેઠું પીઠાકારક છે અક્ષ ૧૭ સુ—પ્રશ્ન લવરૂપ લવગીનું છે ચિંતા ઘણા દિવસની. કિ સ્વભાવ છે ચિંતની ચિંતા ચિંતમાં રહે છે ઘરમાં જાકર છે બેઠું વસ્તુ ઉપર પ્રીતિ છે પ્રમત્તથી જનશે. અક્ષ ૧૮ સુ—ઘણા દિવસનો વિચાર ક્રીકર ચિંતા, શુભ કહેશ લાલની આશા સમો છે. પણ બધે બધે છે તે પૂર્ણ થશે પણ વાર લાગશે. બોલ વસ્તુથી લાભ થાય. શાલી વસ્તુનું જ્ઞાન કરેલ. અક્ષ ૧૯ સુ—કાળુથી

ખહાર છે. રાત દીવસ ચિંતા શોક ન કરો. કામ વખતસર થશે. રોજગાર મધ્યમ, ઘણી વસ્તુનો શોસ થાય છે. ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો. વખત સારો આવશે પ્રશ્ન ૨૦ મું—કામ ક્તેહ થાય. ચિંતા મટે, જીવની પ્રાપ્તિ, રાજદ્વારે લાભ, ખુશીની વાત સાંભળવામાં આવે, દિવસ થોડા વખતમા પ્રખળ થશે. પ્રશ્ન ૨૧ મું—જરા મધ્યમ માલમ પડે છે. પુત્રની સગાઇ, રોજગાર મધ્યમ દશામાં મુશ્કેલ હોય છે. ધનનું નુકશાન થાય છે. રાજદ્વારથી ક્તેહ મુશ્કેલ છે જે ચિંતા કરો છો તે ભગ થાય છે. ગુપ્ત શત્રુ પોતાનું કામ બળવી રહ્યા છે ઇષ્ટદેવનું હાલ સ્મરણ કરો. પ્રશ્ન ૨૨ મું—તમારું મનોરથ સિદ્ધ થશે. શ્રેષ્ઠ દશા આવવાવાળી છે. જામે તે તરફનો લાભ મળે રાજદ્વારમા ક્તેહ થાય. મનોરથ સિદ્ધ થાય શ્વેત દાન કરો. જિતાવળું કામ થશે પ્રશ્ન ૨૩ મું—હે પુછનાર! હવે શું કરવા ફીકર કરે છે ? લાભ મળવાની તૈયારી થઇ છે મનોરથ સિદ્ધ થશે. એક ફીકર તારા મનમાં ભારે છે ખરચ વિશેષ, ધન થોડું પણ ચિંતા ન કરો ધારેલું કામ સિદ્ધ થશે. દાન પુણ્ય કરો વિશ્વ નહીં આવે. પ્રશ્ન ૨૪ મું—તમારા જીપર ગુપ્ત શત્રુ કામ બગાડી રહ્યો છે લાભ આવેલો જાય છે. ઇજ્જતનો ભય રહે છે. રોજગારમા દાનિ થાય છે ધીરજથી કામ કરો દશા મધ્યમ છે પ્રશ્ન ૨૫ મું—વખત તમારે માટે ખારીક છે માટે ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો, એકદમ ધારેલું કામ નહિ થાય, ધીરજથી થશે, ચિંતા નહીં કરો. પ્રશ્ન ૨૬ મું—પ્રશ્ન ઘણું શ્રેષ્ઠ. સારા દિવસ આવવાવાની તૈયારી, વંશ વૃદ્ધિ, ઘણા દિવસની ચિંતા દૂર થશે, પીળી વસ્તુનું દાન કરો. કામ જલદી થશે પ્રશ્ન ૨૭ મું—પ્રશ્ન તમારું મધ્યમ છે. કામમાં વાર થશે કલેશ ચિંતા થાય છે એક મીત્રથી પ્રીતિ ઘણી થઇ છે, સાથે શત્રુ પણ તૈયાર છે. એક જીવની અભિલાષા છે. ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરવાથી લાભ થશે પ્રશ્ન ૨૮ મું—ખરચ વિશેષ, લાભ ઓછો, જીવઉપર ધ્યાન, સાફ થશે, ધન ઘણી વખત પછી મળશે, મીત્ર પર પ્રીતિ આગળ ઉપર વધે. પ્રશ્ન ૨૯ મું—તમારી ખુદ્ધિ ભમતી રહે છે, ભર્મ પર કાંઈક પ્રીતિ

બોધી થઇ છે ખમ પર પૂજ આશ્યા રાજો, આશ્યા પૂજ થયે,
 જિતા નહીં કરે પ્રાપ્ત ૪૦ મું—તમારે પ્રમ ખારેલ કામ સિદ્ધ
 થાય, લાભ મળે, પુણી ખજાર સાંભળો આવક મધ્યમ, ખરબ
 વધારે ભાગ્યોદય થવાની તેવારી ઇંદ્રદેવનું સ્મરણ કરે પ્રાપ્ત
 ૩૧ મું—તમારા કામમાં વિલગ થયે લાભ હીક નહીં થાય હયા
 કાનિકારક છે પચામ જુવો કાર્ધક વાતની જિતા છે જીવ, ધન
 વરદથી કદ છે હમેશા સત્ય જાતવાનો પ્રવલ્ન કરે જુદું જાલ
 વાનો લાભ કરે કામ જિતાવળથી થયે પ્રાપ્ત ૩૨ મું—હે પુછનાર !
 તમારે પ્રમ જલું એટ છે તમો કોઈ જાતની નાકક જિતા ન કરે
 ધન સુખ મળશે, પીકાનો વખત દુર મયે, એકાએક વખત ખારેલી
 પુણી પ્રાપ્ત થયે, જોતમ સ્વામીનું હમેશાં ધ્યાન કરે, પ્રાપ્ત ૩૩
 મું—તમારે પ્રમ કો સ્વાભાવ છે જાય તો જાય કનિષ્ઠ દિવસ જયા,
 એટ દિવસ જાવવાના છે કારણ ફેરક થયે, જિતવેળે તે
 મળશે પણ વાર લાગશે દિવસ જયા મધ્યમ હતા થતુ જિતા
 જાન પુરવથી નાથ થયે, પ્રાપ્ત ૩૪ મું—હે પુછનાર ! તમાર
 પાછલા દિવસ શ્રીકરમાં જયા છે કુળર્થ વિશેષ લાભ મધ્યમ,
 હવે પ્રાપ્તિ વખત નજીક આવે છે, પુણીની વાત સાંભળશે, જાન
 પુરવ જિતર વધુ લજ રાજો, પ્રાપ્ત ૩૫ મું—હે પુછનાર ! તમાર
 પ્રમ સિદ્ધ થયે એટ હયા જાવવાની તેવારી છે જીવ જિતા
 જિયેલ વિશેષ પણ લાભ અનુશે રહે છે હવે ફીકર દૂર થયે
 મેલ વસ્તુ જાન કરે એથી કામ તાલિશથી થયે પ્રાપ્ત ૩૬ મું—
 તમારે કામ કાણથી જકાર છે કદ, જિતા, જીવ થતુવા કુપ્ત
 રહે છે હયા મધ્યમ અનેક પ્રકારની કાની ચોસના જર્મો કરે
 છે પણ હવે જિતા દૂર થયે લાભ જાવવા પીજી જાન કરે
 ઇંદ્રદેવની માળા રાજ ફેરવે, પ્રાપ્ત ૩૭ મું—તમારે પ્રમ જિતા
 કુપ કદ્દત છે જાવ વિશેષ જીવની લાલચ જીવ જિતા કિદેળી
 જિત, કામ મળુથી જકાર બીજા માણસોનાં કાચમાં હયા મધ્યમ
 કાર્મ નિલગથી થયે જિતા દૂર કરે જોતમ સ્વામીની માળા ફેરવે
 પ્રાપ્ત ૩૮ મું—કામ પૂજ થયે, ખારેલી વસ્તુ મળશે, જિત જ્યાજુલ રહે છે

દશા મધ્યમને લીધે ચિત્ત સ્થીર કરે, ઇષ્ટદેવ ઊપર આસ્તા. કામ સિદ્ધ થશે પ્રશ્ન ૩૯ મુ—તમારૂં કામ ઠીકઠીક થશે. ઇન્જનતનો ભય રહ્યા કરે છે ગુપ્ત ચિંતા, મનોરથ ક્યારે સિદ્ધ થશે તે ઊતાવળ કરોછો, કામ થશે, અન્નદાન કરો. પ્રશ્ન ૪૦ મુ—પુછનાર ! તમારા ગ્રહ હાલ મધ્યમ છે. લાભને ઠેકાણે શત્રુતા પેદા થાય છે. મીત્રથી વિરોધ થાય છે આવેલો લાભ જાય છે. હમેશા ગૌતમ સ્વામીનું સ્મરણ કરો લાલ વસ્તુનું દાન કરો પ્રશ્ન ૪૧ મુ—પુછનાર ! તમારી દશા હાલ શ્રેષ્ઠ આવવાવાળી છે મન કામના પૂર્ણ થશે, ચિંતા દૂર જશે મીત્રથી પ્રીતિ વધશે. દશા ઘણા વખતથી મધ્યમ હતી. હવે શ્રેષ્ઠ છે હજી કામ કાબુથી બહાર છે, પણ સારી વાત સાલજશે. પ્રશ્ન ૪૨ મુ—કામ કાબુથી બહાર, ધન ખર્ચ વિશેષ, જીવચિંતા, ઇન્જનતનો ખ્યાલ, મોટો ખર્ચ નજર ઉપર તરી આવે છે, જીવ તથા ધનનું પ્રશ્ન છે, ઇન્જનતનો ભય રહે છે ધર્મ ધ્યાનથી આરામ થશે, ચિંતા દૂર કરો પ્રશ્ન ૪૩ મુ—પ્રશ્ન દ્વીસ્વભાવ મળે અથવા નહીં મળે ધીરજ રાખો, ધર્મ કરો કામ ક્ષેત્રે થશે પણ વખત લાગશે જીવ ચિંતા, વશ વૃદ્ધિ ઊપાય દાન પુણ્ય, જાપથી મનોરથ સિદ્ધ થશે પ્રશ્ન ૪૪ મુ—આ વખતનું તમારૂં પ્રશ્ન ગુપ્ત ચિંતાનું હોય જોઈએ પણ ધનથી સર્વે કાર્ય સિદ્ધ થાય છે રોજગાર મધ્યમ, લાભ પ્રાપ્ત થશે. ઝગડો મટશે, ચિંતા કલેશ દૂર થશે પણ વખત લાગશે. ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો પ્રશ્ન ૪૫ મુ—જીવ ચિંતા, દશા મધ્યમ, રોજગારની હાનિ, દાન પુણ્ય ઊપર વિશેષ જોર રાખો, વખત સારો આવશે. પ્રશ્ન ૪૬ મુ—જીવ ચિંતા, કામ પરાધીન કાબુથી બહાર ઘણો પ્રયત્ન કરોછો, કામ વિલબથી, ઇચ્છા પૂર્ણ થશે, જીવ પ્રાપ્તિ થશે. સદેહ મટશે દયાનું કામ કરો પ્રશ્ન ૪૭ મુ—ચિત્ત ચિંતા, દશા કેટલાક વખતથી મધ્યમ ચાલે છે, ધન હાનિ લાભ મધ્યમ, કલેશ ચિંતા નુકશાન થાય છે પણ સર્વે દૂર થશે. ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો પ્રશ્ન ૪૮ મુ—ગુપ્ત ચિંતા, ધન હાનિ, પીડા, વિદ્યા લાભ ઘણો, અફસોસ ન કરો, ગ્રહ જાપ કરો

આનહનો દિવસ આવશે. પ્રશ્ન ૪૬ અં—જીવરૂપ લક્ષ્મી જિતા લી
સ્વભાવ છે સાચ તો હાલ સાચ નહીં તો કેટલાક વખત પછી સાચ
જિતવેલા લીધાય બ્યર્થ સાચ છે પણ હવે શાન્તિનો વખત નહીં
આવ્યો છે હાલ વસ્તુનું ઘાન કરે. પ્રશ્ન ૫૦ અં—મહા દિવસની
જિતા, જીવ પ્રાપ્તિ શ્રીકર થનનુ કામ કલેશ રહે છે હાલ યશે.
સોસના દ્વર કરે, ઓતમસ્વામીની આજ્ઞા ફેરવે. સુખ થશે. પ્રશ્ન ૫૧
અં—તમારું કામ કાળુથી બહાર છે શાન્તિ દિવસ જિતા થયા કરે છે,
પણ તે જિતા નહીં, રાજ્યાર મધ્યમ, આદી દશ્યમાં જોડા
વિચાર આવે ઘન પુરુષ ઉપર ક્રોધ રાજો સાથે થશે. પ્રશ્ન ૫૨
અં—તમારું કામ ફેરવે થશે, જિતા મટશે ગઈ તે ગઈ જીવની
પ્રાપ્તિ રાજ્યારમાં હાલ મીત્રથી પ્રીતિ થશે, થિત વસ્તુનું
ઘાન કરે. પ્રશ્ન ૫૩ અં—મહા તમારું મધ્યમ છે પુત્ર પ્રાપ્તિ
રાજ્યાર મધ્યમ, કેટલાક ગુણીયત વેઠવી પડે થન નુકશાન
રાજ્યારથી ફેરવે થશે, પણ વખત લાગશે, જીવની જિતા રહે છે
ઓતમ સ્વામીનું સમરણ કરે. પ્રશ્ન ૫૪ અં—તમારું મનોરથ
સિદ્ધ થશે હયા એટ આલવાવાળી છે ગઈ બીજ મળશે. રાજ
આનનો હાલ જીવ પ્રાપ્તિ, મહા આનન્દ થીની વસ્તુનું ઘાન કરે.
વિધ્ન નાશ થશે. પ્રશ્ન ૫૫ અં—હે પુછનાર ! શ્રીકર શુ કરના
કરે છે તારું કામ મોટા વખતમાં થશે મહા વખત નહીં લાગે.
મનોરથ સિદ્ધ થશે. તને એક જિતા ભારે રહે છે ખરથ આવશે
થન પાસે વિશેષ નથી પણ શ્રીકર ના કર કામ બહી કુમથી
થશે. કામ કરનારે તારા તરફ મીત્ર દ્રષ્ટિથી જુવે છે માટે
મોટા દિવસમાં થશે થિત વસ્તુનું ઘાન કરે. તારું કામ સિદ્ધ
થશે. પ્રશ્ન ૫૬ અં—તારું કામ થવાની તેવારીમાં છે આજ કુમી
શમુનાં હાલમાં નાત હતી પણ હવે તે શત્રુ મટી મીત્ર થશે છે
પણ હવે જીવનો વખત આવશે. સાંજ વખતે ઓતમ સ્વામીની
આજ્ઞા ફેરવે. પ્રશ્ન ૫૭ અં—હે પુછનાર ! જોડા દિવસ તારા
મહા સારા દિવસ આવવાની તેવારીમાં છે શ્રીકર મહી ન કરે.
નુકશાન થાય છે કલેશ થન ખજ વિશેષ થાય છે, જેથી મહ

જાપ કરો. શાન્તિ થશે. પ્રશ્ન ૫૮ મું—હે પુછનાર ! પ્રશ્ન ઘણું
 શ્રેષ્ઠ છે. દિવસ ઘણા સારા આવવાની તૈયારી છે. ખર્ચ વિશેષ,
 પીડાની ચિંતા, ચિત્તમાં લય, ધાર્યું કામ થતું નથી, વંશ વૃદ્ધિ,
 રાજદારિ ચિંતા, શુભ દાન કરો, જેથી ધાર્યું કામ તરત થશે. પ્રશ્ન
 ૫૯ મું—પ્રશ્ન મધ્યમ, તમારા ધાર્યા પ્રમાણે કામ થતા વાર
 લાગશે, ચિંતા ઠલેશ થશે, એક મીત્રથી પ્રીતિ ઘણી છે, પણ
 શત્રુ શુભ પોતાનું કામ કરી રહ્યો છે. જીવની ચિંતા રહ્યા કરે
 છે. ગૃહ દાન કરો ચિંતા મટશે પ્રશ્ન ૬૦ મું—હાલ દિવસ
 માઠા છે ખર્ચ વિશેષ લાભ ઓછો, જીવ તરફ વધારે ધ્યાન
 ખેંચાય છે, હાથથી આપેલું પ્રાપ્ત થશે. કામ વિચારીને કરો. ઉદ્ય
 થવામા થોડો વિલંબ થશે. પીળી વસ્તુનું દાન કરો. ગૌતમ સ્વામી-
 ની માળા ફેરવો, કામ તરત થશે પ્રશ્ન ૬૧ મું—હે પુછનાર !
 તારી ખુદ્ધિ જમણુ રહે છે, ધર્મ કરવામા તાર્ક મન લાગતું નથી.
 એક મોટી ખોટ તારે છે, ધર્મથી સૌ સારા વાના થાય આશા
 પૂર્ણ થશે ચિંતા ન કરો એક કામમા લાભ થશે ગૌતમ
 સ્વામીની માળા ફેરવો. શ્વેત વસ્તુનું દાન કરો કામ તરત થશે.

શ્રી સ્વરોદય શાસ્ત્ર

સ્વરોદયમા નાડી, ખેઠક, તીથિ, વાર, લક્ષ, અક્ષર, અને
 તત્વ એ સાત બાબત સુખ્ય જાણવાની છે, તે નીચે પ્રમાણે:—

૧ નાડી —નાડી એટલે આપણી નાસીકામાથી નીકળતો
 પવન તેના ત્રણ નામ છે—૧ ઇંગલા (ચંદ્ર) નાડી, ૨ પિંગલા
 (સૂર્ય) નાડી, અને ૩ સુષમ્ણા નાડી. જે જમણી નાસીકામાથી
 પવન નીકળતો હોય તો સૂર્યનાડી, ડાબી નાસીકામાથી પવન
 નીકળતો હોય તો ચંદ્રનાડી અને ડાબી તેમજ જમણી એમ બન્ને
 નાસીકામાથી પવન નીકળતો હોય તો સુષમ્ણાનાડી જાણવી.

૨ ખેઠક —સૂર્યની ખેઠક ત્રણ તે નીચે, પાછળ અને
 જમણી, અને ચંદ્રની ખેઠક ત્રણ—તે ઉપર. ડાબી અને જમણી

જ્ઞાની સમજણ છે કે, પ્રથમ પુછનાર પ્રથમ પૂછે તે વખતે પોતાની નાદી તપાસવી. જો તે વખતે જમણી જોટલે સૂર્ય નાદી વહેતી હોય અને પ્રથમ પૂછનાર પોતાનાથી નીચે હોયો રહી જમણા પાછળ યા તો જમણી બાજુ રહી પૂછે તો તે સિદ્ધિદાયક સમજાવી. અને ડાબી જોટલે યદ્રનાદી વહેતી હોય અને પ્રથમ પુછનાર પોતાનાથી ઉપર રહીને, ડાબી બાજુ રહીને યા તો ડાબે રહીને પૂછે તો તે શુભ જાણવું.

૩ તીથિ—શુકલ પક્ષની જોઠમ બીજ ત્રીજ જો વજ્ર તીથિમાં સવારના પહોરમાં ઉઠતી વખતે જો યદ્રનાદી વજ્રે દિવસ હોય તો ઘણી સારી. જોમ યોગ પાંચમ, છત્તુ જો વજ્ર તીથિમાં સુખ નાદી હોય તો ઘણી સારી. સાતમ આઠમ નોમ જો વજ્રે દિવસ યદ્રનાદી હોય તો તે સારી દસમ, અબીજારશ, બારશ જો વજ્રે દિવસ સૂર્યનાદી હોય તો તે ઘણી સારી. તેરશ, ચૌદશ, પુનમ જો વજ્રે દિવસ યદ્રનાદી હોય તો ઘણી સારી. કેવે જો વજ્ર જોઠમ, બીજ ત્રીજ સૂર્યનાદી આવે તો ઉપર પ્રમાણે જમાંસ સુધી વજ્ર વજ્ર ઘણી દેવી. તો જો બસે પખવા દીના સુખકારી બાજુવા તેથી વિદ્યે હોય તો વિશાખતા ઉપર.

૪ વારા—સૂર્યનાદીના વાર વજ્ર-ચંદ્રી રવી અને મંગલ. યદ્રનાદીના વાર બાર-સોમ શુક્ર બુધ અને શુક્રે જો વારે જો નાદીઓમાં પ્રથમ પૂછે તો સુખકારી.

૫ લગ્ન—સુખ તુ મેષ લગ્ન અશ્વિ વરણ લગ્ન અને સુખમજાત મીથુન લગ્ન જોમ જનુકમે બારે લગ્ન સમજી દેવં.

૬ અક્ષર—સૂર્યનાદીના અક્ષર વજ્ર—સાત પાંચ વજ્રે નાદીસ જો અક્ષર સુખકારી. યદ્રના બાર—આઠ, બાર સોળ જો બેઠી અક્ષર સુખકારી. સૂર્ય નાદી વહેતી વખતે પૂછનાર પ્રથમ પૂછે તેના અક્ષર ઘણી જોવા. જો બેઠી આવે તો સુખકારી અને બેઠી હોય તો દુઃખકારી સુખગ્ણા નાદીમાં કોઈ કોઈ પૂછે તો કોઈ લાભ નહિ.

૭ તત્ત્વ — જો આપણી નાસીકામાંથી બાર આંગળ પવન નીકળતો હોય તો પૃથ્વીતત્ત્વ બહુ. પૃથ્વીતત્ત્વમાં નાડી વહે છે તેનો રંગ પીળો છે, અને ચાલ સીધી હોય છે જો ચાર આંગળ પવન ચાલે તો અગ્નિતત્ત્વ. તેનો રંગ લીલો અને ચાલ ઉંચી. જો સોલ આંગળ પવન ચાલે તો જળતત્ત્વ, તેનો રંગ સફેદ અને તેની ચાલ નીચી જો આઠ આંગળ પવન ચાલે તો વાયુતત્ત્વ તેનો રંગ લીલો અને ચાલ ત્રિધી. જો બે આંગળ પવન ચાલે તો આકાશતત્ત્વ તેનો રંગ શ્યામ અને તેની ચાલ સ્થાનકમાં જ. હવે જો જળતત્ત્વ તથા પૃથ્વીતત્ત્વ ચાલતો હોય અને ચંદ્ર નાડી વહેતી હોય તે વખતે કોઈ પ્રશ્ન પૂછે કે “ અમુક કામ ક્યારે થશે ? તો કહેવું કે, એક બે દિવસમાં કાર્યની સિદ્ધિ થશે. અગ્નિતત્ત્વ તથા વાયુતત્ત્વ ચાલતો હોય અને સૂર્ય નાડી વહેતી હોય તો કાર્યની સિદ્ધિ તત્કાળ થાય. કોઈ પણ નાડીમાં આકાશતત્ત્વ હોય તો કામની નાસ્તી કહેવી કોઈ એવો પ્રશ્ન પૂછે કે “ અમુક માણસ પરદેશમાં શું કરે છે ? તે વખતે જો પૃથ્વીતત્ત્વ હોય તો, ” સર્વ વસ્તુથી ભરેલો છે, ” જલતત્ત્વ હોય તો “ લાલ મેળવે છે, ” અગ્નિતત્ત્વ હોય તો, “ પરદેશી પરદેશમાં ખીમાર છે, ” આકાશતત્ત્વ હોય તો, “ પરદેશી મુલા જેવી સ્થિતિમાં છે, એમ કહેવું હવે ડાખી નાસીકામાંથી પવન વહેતો હોય તે વખતે યાત્રા, દાન, વિવાહ, નવીન વસ્ત્ર આભરણ, ગામમાં પ્રવેશ, સજ્જન મેળાપ, યોગાભ્યાસ, રાજાની મુલાકાત, ઔષધાદિક નવીન સ્નેહ, ખેતી, એ સર્વે કામો કરવાં સારાં છે અને જમણી નાસીકામાંથી પવન વહેતો હોય ત્યારે લઠાઈ કરવી, લોજન, મૈથુન, ચુદ્ધ, મત્ર સાધન, દીક્ષા, સેવા, વેપાર, ઔષધ લેવું, ભૂતાદિકના સાધન, એ સર્વે કામો કરવા સારા છે

દરેક નાડી આખા દિવસમાં એકજ નાસીકામાંથી વહન થાય તે સારું નહિ પણ ચંદ્ર, સૂર્ય, સપ્તમણી એ સ્ત્રોત ના

જાદી જાદી વદીએ જાદલાયા કરે તો મેઘ. જો તેમાં ફેરફાર થાય
તો અશુભ છે કુખજાનક બાબત

ઠાણ જ્ઞાન

જોકે અહોરાત્રિ (રાત્રિ અને દિવસ) નો સૂર્ય નાડિમાં
પવન વાહે તો ત્રણ વર્ષે મરણ થાય એ અહો રાત્રિ વાહે તો
એ વર્ષે મરણ થાય અને ત્રણ અહો રાત્રિ વાહે તો જોકે વર્ષે
મરણ થાય અને જો વદ્ર નાડિમાં તેટલો વખત પવન વાહે તો
રાજ પેદા થાય. ॥ ૧ ॥ જોકે અહિના સુધી સૂર્ય નાડિમાં જ
પવન વાહ્યા કરે તો જોકે અહોરાત્રિમાં મરણ થાય અને
તેટલો વખત વદ્ર નાડિમાં જ પવન વાહે તો ધનનો નાશ થાય
ઇજલા, પિજલા, કુખજા જો ત્રણે નાડિમાં પવન સાથે વાહે તો
પહોર પછી મરણ થાય ઇજલા પિજલા બેઠી નાડિમાં સાથે વાહે તો ઇશ
દિવસે મરણ થાય ॥ ૨ ॥ જો ઇશ દિવસ સુધી નિરતર વદ્ર નાડિમાં
જ પવન વાહે તો ઉદ્દેગ તથા રાજ થાય અને સૂર્ય વદ્ર જોકે
જોકે નાડિમાં ચારાફરતી ભરપો પહોર (ચાર વાર વદી) સુધી વાહુ
વાહ્યા કરે તો લાજ થાય. ॥ ૩ ॥ જાર કલાકનો દિવસ અને જાર
કલાકની રાત્રિ હોય તો તે વિપુલ સમય કહેવાય છે તે વિપુલ
સમયમાં જેની જાંખો ફરકે તે જોકે અહોરાત્રિમાં મરણ પામે
જો નિઃસયમ છે કોઈક વિપુલકાળનો જોવો જાય કરે છે કે સૂર્ય
અને વદ્ર નાડિ જોઈ સાથે બેઠી વાહતી હોય તે વિપુલ કાળ
તેમાં નેત્રો ફરકે તો જોકે અહોરાત્રિમાં મરણ થાય (જા
જાળત વાહુના વિકારથી જાંખ ફરકે તે માટે નથી પણ સ્વાભાવિક
ફરકે તે માટે છે માટે સાવધાની રાખવી) ॥ ૪ ॥ જોકે નાડિ-
માંથી બીજી નાડિમાં પવન જાય તેને સંક્રાંતિ કહે છે તમી દિવસની
પાંચ સંક્રાંતિ થયા પછી જો વાહુ મોઢામાંથી વાહે તો મિત્ર
ધન્યની દાનિ, નિસ્તેજપણું અને મરણ સિવાય સર્વ જનમ
ઉપજે વળી તે સંક્રાંતિને જોળીને પછી વાહુ જો ઢાળી
નાડીકામાંથી વાહે તો તે રાજ તથા ઉદ્દેગની સૂચના કરે છે
જેમ બહુ ॥ ૫ ॥

પોષ્ણ કાળનું લક્ષણુ:—જે જન્મ નક્ષત્રે ચંદ્રમા હોય અને આપણી રાશિથી સાતમી રાશિએ સૂર્ય હોય તથા જેટલી ચંદ્રમાએ રાશિ લોગવી તેટલીજ સૂર્યે સાતમી રાશિ લોગવી હોય, તેને પોષ્ણ નામનો કાળ કહે છે. તે પોષ્ણ કાળ નક્કી મૃત્યુ કરાવાવાળો છે. તે પોષ્ણ કાળમા જે અર્ધો દિવસ સૂર્ય નાડીમાં પવન ચાલતો હોય તો ચૌદમે વર્ષે મરણ થાય, અને જે આખો દિવસ સૂર્ય નાડીમાં પવન ચાલતો હોય તો બારમે વર્ષે મરણ થાય. તેમજ પોષ્ણ કાળમા એક અહો રાત્રિ, જે દિવસ કે ત્રણ દિવસ, સૂર્ય નાડીમાં પવન ચાલે તો અનુક્રમે દસ વર્ષે, આઠ વર્ષે અને છ વર્ષે મરણ થાય.

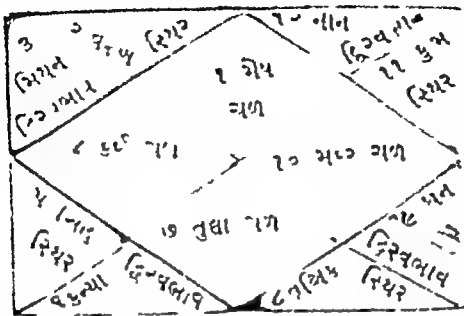
કાળ જ્ઞાનનું બીજું લક્ષણુ:—જે માણસને છોક્ર, મળ, વીર્ય અને મુત્ર એકી સાથે છુટી જાય તો તે એક વર્ષને અંતે તેજ મહિને અને તેજ તીથિએ મરણ પામે ॥ ૧ ॥ જે માણસ સ્વપ્નમાં ગીધ, અને રાત્રે ચાલવાવાળા જનાવરને પોતાના શરીરનું ભક્ષણ કરતા જુએ, તેમજ ગધેડા, ઉંટ, કુતરા ઉપર પોતે સ્વારી કરે અથવા તે પોતાને ખેંચી જતો કે ઘસડતો દેખે તો એક વર્ષને અંતે મરણ થાય. ॥ ૨ ॥ જે માણસ સૂર્ય મંગળ ને કિરણ વિનાનો દેખે અને અગ્નિને કિરણ સહિત દેખે તે માણસ અગ્નિ-આર માસમાં મરણ પામે. ॥ ૩ ॥ જે માણસે ધુળ, કાદવમાં પગલું મુક્યું હોય છતાં તે પગલું પુરેપુરું પડેલું ન જણાય તો સાત મહિને મરણ થાય. ॥ ૪ ॥ જે માણસ સ્વપ્નમાં પોતાનું મસ્તક મુઠાવેલું, તેલથી મર્દન કરેલું, રાતા પદાર્થથી શરીર લીપેલું, રાતા કૂલની માળા પહેરેલી અને ગધેડા ઉપર બેસી દક્ષીણ દીશા તરફ પોતાને જતો જુએ તો છ મહિનામાં મરણ થાય. ॥ ૫ ॥ જે માણસને વિષય સેવન કર્યા પછી એકદમ શરીરમાં ઘટના અવાજ સરખો રણકાર સંભળાય, તેનું પાત્ર મહિને મરણ થાય. ॥ ૬ ॥ જે માણસની નાસીકા વાકી થઈ જાય, આખો ગોળ થઈ જાય, અને કાન ઢીલા પડી જાય તે ચાર મહિને

મરણ પામે ॥ ૭ ॥ જે માણસ સ્વપ્નમાં કાળા રત્નવાળા તેમજ
કાળા પરીવારવાળા લોકના હાતને ધારણ કરવાવાળા માણસને બૂકે
તો વણ મહિને મરણ થાય ॥ ૮ ॥ જે માણસ છાતના સ્વાદને
જાણી ન શકે, જાણતા સ્પષ્ટ જવાબ ન થાય, કાને સાંભળી ન
શકે નાસીકાએ સુખે લઈ ન શકે, આંખ હંમેશાં દુઃખમાં કરે
રાત્રે ઈંદ્ર ધનુષ્ય રેખે અને જાણીમાં પોતાનું મીઠું ન રહે તે
એક મહિનામાં મરણ થાય. ॥ ૯ ॥

વચીકરણ—આસન અને શયન વખતે પણ પૂર્ણાને
ભેદાદેહી (વાળેલી) સ્ત્રીઓ પોતાને સ્વાધીન થાય છે આ સિવાય
બીજી કંઈ નથી ॥ ૧ ॥ જન્મ, લાભ અને મુળના અગ્નિ છવો
જે યત્રુ ભર અને લેણદાર તથા બીજા ઉત્પાત, વિશ્વક અને
દુષ્ટ અપનારાઓને ખાલી જાય (જે બાલુના છિદ્રમાંથી પવન
ન આવતો હોય તે બાલુ) રાજવા નેથી તેઓ દુષ્ટ આથી
શક્ય નહીં ॥ ૨ ॥ જે યત્રુઓના પ્રદારથી પોતાના પૂર્ણ
અનુ રક્ષણ કરે છે તેની શક્તિનો નાશ કરવાને બળવાન યત્રુ
હોય તો પણ સમર્થ થતો નથી ॥ ૩ ॥ જન્મનાંદિ આવતી હોય
ત્યારે સ મુખ ઉભા રહી પ્રશ્ન કરે તો પુત્રીનો જ મુ સર્વ નાંદિ
આવતી હોય તે વખતે પ્રશ્ન કરે તો પુત્ર જ મ અને મુવચ્છા નાંદિ
આવતી હોય તે વખતે પ્રશ્ન કરે તો નપુંસકનો જ મ થાય એમ
એક અર્થો કહેલ છે

મન વશ કરવાનો ઉપાય —પદાસનવાળી બેસવું અને જે
વખતે મુવચ્છા નાંદિ આવતી હોય તે વખતે પોતાની જન્મે
આંખો અડધી ઉઘાડી પોતાની નાસીકા ઉપર દ્રષ્ટિ રાખવી જે
કંઈ ભણવું હોય અથવા આત્મ વિચાર કે પરમહત્ત્વા પરિચય
કરવો હોય તો જે આસન અને જે દ્રષ્ટિથી ધીરે ધીરે પરિચય
વધારી સિદ્ધિ મેળવી શકાયો એમ અને તેમ પુરથી આંખ છતાં
પણ દ્રષ્ટિની અવગતિને શકવી એજ મનનું મૂળ વચીકરણ છે

કાર્ય સિદ્ધિ-હાનિ જોવા માટે પ્રશ્ન લક્ષ.

પ્રથમ પ્રશ્નકર્તા જે વખતે પ્રશ્ન કરે તે વખતનું લગ્ન કાઢવું પછી ઉપર પ્રમાણે ચળ, સ્થિર, દિવસભાવ વિગેરે ધ્યાનમાં રાખવું. અને ચળ રાશીમાં સૂર્ય પડ્યો હોય તથા ચંદ્ર પણ ચળ રાશીમાં હોય તો કાર્ય સિદ્ધિ નિશ્ચયથી કહેવી ॥ ૧ ॥ પ્રશ્ન વખતે જે ચળ લક્ષ હોય તથા ચળ રાશીમાં સૂર્ય હોય અને સ્થિર રાશીમાં ચંદ્ર હોય તો કાર્ય સિદ્ધિ ન થાય, એમ સમજવું ॥ ૨ ॥ પ્રશ્ન વખતે ચળ લગ્ન હોય તથા સ્થિર રાશીમાં સૂર્ય હોય અને ચંદ્ર પણ સ્થિર રાશીમાં હોય તો કાર્યનો નાશ સમજવો; અને મિત્ર સળધી પ્રશ્ન હોય તો નષ્ટ કહેવું ॥ ૩ ॥ પ્રશ્ન વખતે ચળ લક્ષ હોય, સ્થિર રાશીમાં સૂર્ય હોય અને ચળ રાશીમાં ચંદ્ર હોય તો લાભ અને ધન ધાન્યની પ્રાપ્તિ થશે એમ કહેવું ॥ ૪ ॥ પ્રશ્ન વખતે ચળ લક્ષ હોય અને દિવસભાવ રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા ચંદ્ર ચળ રાશીમાં હોય તો ખંધન, મહા કલેષ, દુઃખ, લય અને પિઠા વિગેરે થશે એમ કહેવું ॥ ૫ ॥ પ્રશ્ન વખતે ચળ લક્ષ હોય અને દિવસભાવ રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા ચંદ્ર પણ દિવસભાવ રાશીમાં હોય તો ખંધન, દ્રવ્યનો નાશ અને ચિત્તમાં ઉદ્વેગ થશે એમ કહેવું. ॥ ૬ ॥ પ્રશ્ન વખતે ચળ લગ્ન હોય અને સ્થિર રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા દિવસભાવ રાશીમાં ચંદ્ર હોય તો મધ્યમ ફળ કહેવું, કાર્યસિદ્ધિ ન થાય. ॥ ૭ ॥ પ્રશ્ન વખતે ચળ લક્ષ હોય અને દિવસભાવ

રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા શુક્ર સ્થિર રાશીમાં હોય તો પવન રૂઝ
 મધ્યમ થશે; રૂઝની સિદ્ધિ ન થાય. ॥ ૮ ॥ પ્રભ વખતે જળ
 લગ્ન હોય તથા જળ રાશીમાં સૂર્ય હોય અને દિસ્વભાવ રાશીમાં
 શુક્ર હોય તો ક્ષેત્ર, મુખની સિદ્ધિ, પુત્રની વૃદ્ધિ અને ધનની
 પ્રાપ્તિ થશે, જોમ કહેવું ॥ ૯ ॥ પ્રભ વખતે સ્થિર લગ્ન હોય
 અને દિસ્વભાવ રાશીમાં શુક્ર તથા સૂર્ય અને હોય તો જળની
 પ્રાપ્તિ, સમૃદ્ધ પ્રાપ્તિ, સર્વ કામની સિદ્ધિ, મુખ અને કન્યાઓની
 પ્રાપ્તિ થશે, જોમ કહેવું. ॥ ૧૦ ॥ પ્રભ વખતે સ્થિર લગ્ન હોય
 અને દિસ્વભાવ રાશીમાં સુવ હોય તથા જળ રાશીમાં શુક્ર હોય
 તો કહેવ, શરીરમાં ઘિન્તા ને ધનની કાનિ નિશ્ચયથી થશે; જોમ
 કહેવું ॥ ૧૧ ॥ પ્રભ વખતે, સ્થિર લગ્ન હોય અને જળ રાશીમાં
 સુવ હોય તથા શુક્ર સ્થિર રાશીમાં હોય તો મિત્ર તથા જામુનો
 નાશ, સ્ત્રી અને શરીર મુખની પ્રાપ્તિ ન થાય. ॥ ૧૨ ॥ પ્રભ
 વખતે સ્થિર લગ્ન હોય, અને જળ રાશીમાં સૂર્ય તથા દિસ્વભાવ
 રાશીમાં શુક્ર હોય તો સર્વ કામનું મુખ, મહા સિદ્ધિ લાભ,
 ને ધનની પ્રાપ્તિ થાય જોમ સમજવું. ॥ ૧૩ ॥ પ્રભ વખતે
 સ્થિર લગ્ન હોય, અને જળ રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા શુક્ર
 સ્થિર રાશીમાં હોય તો સર્વ કામની સિદ્ધિ, ધન અને ધર્મની
 વૃદ્ધિ થશે. ॥ ૧૪ ॥ પ્રભ વખતે સ્થિર લગ્ન હોય, અને દિસ્વભાવ
 રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા શુક્ર સ્થિર રાશીમાં હોય તો રાજ્યની
 પ્રાપ્તિ, ધનની પ્રાપ્તિ સર્વ વિષયનું મુખ અને વિજયની પ્રાપ્તિ
 થશે. ॥ ૧૫ ॥ પ્રભ વખતે સ્થિર લગ્ન હોય અને સ્થિર
 રાશીમાં સૂર્ય હોય તથા દિસ્વભાવ રાશીમાં શુક્ર હોય તો
 ચતુષ્પાદ (ઘોડ-ચરુ)ની કાનિ વ્યાપિ અને કહેવ નિશ્ચયથી
 થશે જોમ કહેવું ॥ ૧૬ ॥ પ્રભ વખતે દિસ્વભાવ રાશીનું
 લગ્ન હોય અને સુવ દિસ્વભાવ રાશીમાં હોય તથા શુક્ર જળ
 રાશીમાં હોય તો પૃથ્વીનો લાભ, રથાનનો લાભ, અને સંબંધન
 સંપત્તિની પ્રાપ્તિ થાય ॥ ૧૭ ॥ પ્રભ વખતે દિસ્વભાવ રાશીનું
 લગ્ન હોય અને સૂર્ય જળ રાશીમાં હોય તથા શુક્ર દિસ્વભાવ

રાશીમા હોય તો-પુત્રનો લાભ, મનની પુષ્ટિ, વિદ્યાનો લાભ અને
 ધનની પ્રાપ્તિ થશે, એમ કહેવું. ॥ ૧૮ ॥ પ્રશ્ન વખતે દિસ્વભાવ
 રાશીનું લગ્ન હોય અને સૂર્ય સ્થિર રાશીમાં હોય તથા ચંદ્ર
 દિસ્વભાવ રાશીમા હોય તો નિશ્ચયથી પુત્રનો નાશ થશે, એમ
 કહેવું. ॥ ૧૯ ॥ પ્રશ્ન વખતે, દિસ્વભાવ રાશીનું લગ્ન હોય અને
 સૂર્ય સ્થિર રાશીમાં હોય તથા ચંદ્ર ચળ રાશીમાં હોય તો
 લાભનો યોગ, મનોરથની સિદ્ધિ, સદૈવ સુખની પ્રાપ્તિ થશે; એમ
 કહેવું. ॥ ૨૦ ॥ પ્રશ્ન વખતે, દિસ્વભાવ રાશીનું લગ્ન હોય અને
 સૂર્ય ચળ રાશીમા હોય તથા ચંદ્ર સ્થિર રાશીમા હોય તો મહા
 લાભ, મહા સુખ, યશ, સૌભાગ્ય ને સપત્તિની પ્રાપ્તિ થશે એમ
 કહેવું. ॥ ૨૧ ॥ પ્રશ્ન વખતે, દિસ્વભાવ રાશીનું લગ્ન હોય અને
 સૂર્ય ચળ રાશીમા હોય તથા ચંદ્ર સ્થિર રાશીમા હોય તો હાનિ,
 દુઃખ હોય, ગમત ન હોય અને કાર્યની સિદ્ધિ પણ નહિ થાય.
 ॥ ૨૨ ॥ પ્રશ્ન વખતે, દિસ્વભાવ રાશીનું લગ્ન હોય અને સૂર્ય
 તથા ચંદ્ર બંને સ્થિર રાશીમા હોય તો સર્વ પ્રકારના લાભની
 પ્રાપ્તિ થાય, અને અત્યંત ક્ષણની સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય ॥ ૨૩ ॥ પ્રશ્ન
 વખતે, દિસ્વભાવ રાશીનું લગ્ન હોય અને દિસ્વભાવ રાશીમા સૂર્ય
 ચંદ્ર બંને હોય તો અશુભ શુકન, હાનિ અને ઉદ્વેગની પ્રાપ્તિ
 થાય. ॥ ૨૪ ॥ પ્રશ્ન વખતે, દિસ્વભાવ રાશીનું લગ્ન હોય
 અને સ્થિર રાશીમા ચંદ્ર-સૂર્ય બંને હોય તો પૃથ્વીનો લાભ શિઘ્ર
 કરે અને સર્વ સુખની પ્રાપ્તિ થાય. ॥ ૨૫ ॥

હોય છે. તે જો જમણી તરફના હાથમાં હોય તો સુખકારી અને ડાબા હાથમાં હોય તો દુઃખકારી નિવડવા સંભવ છે પાંચે આંગળીઓમાં ચક્ર હોય તો માણસ દૈવી સત્તાવાળો થાય છે. જેના અંગુઠામાં ચક્ર કે પુરેપુરો ચક્ર જોવામાં આવે તે માણસ વેપારીઓ પાસેથી અથવા પિતા કે દાદા વિગેરેનું ધન મેળવે છે. તર્જની આંગળીમાં ચક્ર હોય તો મિત્રની મદદથી ધન મેળવે છે પણ ચક્ર જો અવળું પડ્યું હોય તો લાભના ઠેકાણે તેનાથી બુદ્ધશાળી થાય છે. અનામિકામાં સવળું ચક્ર હોય તો માણસ પૈસાવાળો થાય છે, પણ અવળું હોય તો ફરીદ્રી અને ધન શુભાવનાર તથા અવળા કામ કરવા હુશિયાર થાય છે. કનિષ્ઠીકામાં ચક્ર હોય તો વેપારથી ધન પેદા કરે છે ૧-૨-૩-૪ એ ક્રમથી ચક્ર વધારે સુખ કરનારા છે. અંગુઠામાં ચક્ર હોય તો રાજા થાય છે, પાંચ ચક્રોવાળો માણસનો ઉપરી અને ચાર ચક્રોવાળો દુઃખી થાય છે

૨ અંગુઠા કે આંગળીઓમાં આવેલા ચક્રનું ફળ—

અંગુઠાના વચમાં ચક્ર હોય તો તે માણસ વિદ્યાથી મહોટી કીર્તિવાળો થાય છે. એ ચક્ર જમણા અંગુઠામાં હોય તો શુકલ પક્ષમાં અને ડાબા અંગુઠામાં હોય તો કૃષ્ણપક્ષમાં જન્મ હોવા સંભવ છે. બન્ને અંગુઠામાં ચક્ર હોય અથવા ન હોય તો પાંચમથી અગીઆરશની વચ્ચે જન્મ હોય છે. તેમજ જમણા હાથમાં હોય તો દિવસે, ડાબા હાથમાં હોય તો રાત્રીએ અને બન્ને હાથમાં હોય તો સંધ્યા સમયે જન્મ હોવો જોઈએ.

૩ માણીબધ ઠેકાણે ચક્રની એક માળા હોય તો પૈસાદાર, બે હોય તો પ્રધાન અને ત્રણ હોય તો રાજા થાય છે.

૪. હથેળીમાં કે અંગમાં રહેલા તલનું ફળ—
હાથના તળીયા (હથેળી) માં જો તલ હોય તો તે ધનવાન રહે, અને જો પગના તળીયામાં હોય તો રાજ્ય વાહનવાળો થાય છે. ત્રિંગ પર ડાબી બાજુ તલ હોય તો સુખી અને જમણી

જાણુ હોય તો જહુ ઠાગી થાય છે છાતી વિગેરે સ્થળે તલ હોય તો કપડાં, પેસા કે મિત્રોના લાલચાળો થાય ॥

૫ હથેળીમાં ઘણી અથવા ઘોઠી રેખાઓનું ફેલા-
હાથના તળીયામાં ઘણી રેખાઓ હોય અથવા તલન બોલી હોય
તો દરિદ્ર થાય છે પણ ચાર, પાંચ અથવા સાધારણ રેખાઓ
હોય તો સુખી થાય છે ઘણી રેખાવાળો નિજન અને રેખી
હોય છે

૬ હથેળીની પ્રણુ રેખાઓનું ફેલા—કાંઠા (મઘીજાંથ)
શ્રી પિતાની રેખા (મજા) કરના (કામની દબલી જાંઘલી
તરફનાં પડખા) થકી મુખ, આંગળ તથા માતાની રેખા (સર-
સ્વતી) અને જામુખ્ય રેખા (શોભાળ, વેલવ આંગળ) એ પ્રણુ
રેખાઓ અણુઠા અને તલની વચ્ચે મળે છે તેને ત્રિવેણી
કહે છે તે નેટલી ઘોખી હોય તેટલી સરસ, મળતી હોય તો
તે સળધે મુખ અને ન મળતી હોય તો દુઃખ

(૧) પિતાની રેખા સરખી અને પુરી હોય તો પિતાનું
મુખ મળે.

(૨) માતાની રેખા પુરી અને સરખી હોય તો મુખ
અન્યથા દુઃખ સરખી હોય તો ઘર મઠિર વિગેરે કરી શકે છે

(૩) મઘીજાંથથી સીધી લાંબી જનાર રેખા હાર્દ રેખા
કહેવાય છે તે જો અણુઠાને સ્પર્શ કરતી હોય તો સંભવ મુખ
અને લાલ આપે છે તલનીને સ્પર્શ કરે તો રાજા અથવા રાજા
જેવો, વચલી જાંઘળીને સ્પર્શ કરે તો આચાર્ય ખમનો ઉપદેશક,
મુદ્ર પ્રસિદ્ધ રાજા અથવા સેનાધિપતિ થાય છે જનામીકાને
સ્પર્શ કરે તો ઘણાઓનું ધોળજુ કરનાર પેસાદાર થાય ॥ દબલી
જાંઘળીને સ્પર્શ કરે તો સારી આબરુવાળો, લાલકે માણસ થાય
છે જો રેખા પ્રાચણને હોય તો વેદ, વેદાંત અવળનાર થાય, સ્ત્રીને
હોય તો સંભવ વૃદ્ધિ અથવા વેલવ આપે, વેશને હોય તો પેસો
આપે અને શુદ્ધને હોય તો મુખ આપે.

૭ કનિષ્ઠીકા (ટચલી) ના નીચેના અને કરલના ઉપરના ભાગના વચ્ચેથી તર્જની અને અંગુઠા એ બેની વચ્ચે જનારી રેખા તે આયુષ્ય રેખાનું ફેલ — આયુષ્ય રેખા જો તર્જનીના આરંભ પર્વના છેલ્લા ભાગને સ્પર્શ કરતી હોય તો આયુષ્ય ૧૦૦નું કહે છે. કેટલાક આચાર્યો તેને ૮૦ વર્ષનું ગણે છે. અને બીજે આગળીઓના બરાબર વચ્ચેથી આયુષ્ય રેખાને સ્પર્શ કરતી રેખાના અંત સુધી ૨૦ અથવા શુદ્ધ આહાર નિરોગીનું ૨૫ વર્ષનું આયુષ્ય માનેલ છે, તેથી પહેલા ભાગના ૨૦ કે ૨૫, બીજા ભાગનાં ૪૦ કે ૫૦, ત્રીજા ભાગના ૬૦ કે ૭૫ અને ચોથા ભાગના ૮૦ કે ૧૦૦ વર્ષ ગણવા. તેમાં જ્યાં જ્યાં તે રેખા છેદાતી હોય ત્યાં ત્યાં તેને ઘાત કરનારી અને જ્યાં જ્યાં બીજી પાખડીઓ ફેડતી હોય ત્યાં ત્યાં બીમારી સૂચવનારી રેખા મનાય છે.

જે માણસનું આયુષ્ય ૧૦૦ કે ૮૦ નું હોય તેના કપાળમાં ત્રણ રેખાઓ હોય છે અને જો ચાર રેખાઓ હોય તો ૭૫ કે ૬૫ વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું પાડે. રેખાથી પણ ૧૦૦ વર્ષનું આયુષ્ય સમજવું.

૮ ટચલી આંગળીના પહેલા પર્વ અને આયુષ્ય રેખાના આરંભ વચ્ચેની સ્ત્રી રેખાનું ફેલ:— ટચલીના પહેલા પર્વ અને આયુષ્ય રેખાના આરંભ વચ્ચે જેટલી રેખાઓ પડી હોય તેટલી સ્ત્રીઓ થાય છે આ પ્રમાણે રેખા સ્ત્રીના ડાબા હાથમાં જોવી તો તેથી પતિ માટે જાણી શકાય. રેખા ટુટેલી હોય તો એક સ્ત્રી ગુજરી ગયા પછી બીજી થાય અને વાકી હોય તો સ્ત્રીના મેળાપમાં સંતોષ નહીં, કલુષ્ણા ટટા થયા કરે.

૯ મણિબંધને સ્પર્શ કરતી પિતા રેખાના આરંભથી અંગુઠાના મૂળ સુધી ગએલી પુત્ર પુત્રીની રેખાઓનું ફેલ — મણિબંધને સ્પર્શ કરતી (પિતૃ) રેખાના આરંભથી અંગુઠાના મૂળ (પ્રથમ પર્વ) સુધી જેટલી જાડી લાંબી રેખાઓ હોય

તેટલા પુત્ર અને ઝીણી દુહી રેખાઓ હોય તેટલી ઠાકરીઓ થાય છે ઠાકરી એજ રેખાઓને કાઠ જહેનની રેખા માને છે પણ તે સમવતી નથી જો એ રેખાઓ આખી હોય તો છવે અને છટેલી હોય તેટલાં મરે છે

૧૦ મણીખંધ અને આમુખ્ય રેખાના આરભની વચ્ચે કરભમાં કાઠ જહેનની રેખાનું ફેણ—મણીખંધથી આમુખ્ય રેખાએ મુખીમાં માંસલ (કરભ)માં કાઠ જહેનની રેખાઓ હોય છે તે જેટલી લાંબી હોય તેટલા કાઠ અને દૂધી હોય તેટલી બહેને તેમ જ ખડીવ હોય તેટલા કાઠ જહેનનું જડન કહેવું. જો રેખાઓમાં અશુદ્ધ તરફ સીધી રેખા જતી હોય તેટલા ધપ અને હીવ કરનારા હોય છે

૧૧ વચલી આંજલીના મૂળમાં રહેલી રેખા જખમ રેખા કહેવાય છે

૧૨ જનામિથાના મૂળમાંથી આમુખ્ય રેખા તરફ જતી રેખા વિષા રેખા કહેવાય છે

૧૩ કનિષ્ઠીકાના મૂળથી જતી રેખા તે બાબ રેખા કહેવાય છે

૧૪ કનિષ્ઠીકા અને જનામિથાની વચ્ચે જતી રેખા તે ધર્મ રેખા કહેવાય છે જો રેખા જેટલી લાંબી બધી, અને સરળ હોય તેટલું ઉત્તમ ફળ આપે છે

૧૫ મણીખંધથી ઉપર રેખા તરફ કમ્બેળીના આરંભમાં માંસલી જેવી રેખાને અરુચ રેખા કહે છે તે જેને હોય તે થન થન થાય છે પોતાના પરાક્રમ પૈસા મેળવે છે

૧૬ કરભથી આગળ કમ્બેળીના માંસલ ભાગમાં ઉપર રેખા તરફ જતી રેખા તે શત્રુ રેખા કહેવાય તે સરલ, લાંબી અને કાળી હોય તો શત્રુ વધારે થાય અને નબળી દુહી હોય તો શત્રુઓ જોર વિનાના, અશક્ત હોય કે જે કાપી શકે નહીં

૧૭ કરભની આગળ કમ્બેળીના માંસલ ભાગમાં ઉપર રેખા

અથવા ભંડાર તરફ જતી રેખા વિદ્યા રેખા કહેવાય છે તે જો સરળ અને લાખી ગદ્ય હોય તો સારો વિદ્વાન થાય.

૧૮ હાથમાં ત્રિશુળ જેવી રેખા હોય તો ભીખ માગી ખાનાર થાય

૧૯ ગૌત્ર રેખા અને ધન રેખાની વચ્ચે ભંડાર રેખા હોય છે તે ત્રિકોણ જેવી ઝરાખર ખાધેલી જેટલી મોટી હોય તેટલો ભંડાર વધારે સમજવો

૨૦ અશુઠાના મૂળમાથી નીકળી પિતૃ રેખા તરફ જતી રેખા તે યાત્રા રેખા કહેવાય છે. તે જેટલી રેખા તેટલી યાત્રાઓ થાય. જો તે લાખી હોય તો દૂરની યાત્રાઓ અને સરળ, શોભતી હોય તો સુખની અને વાકી ને છેદેલી હોય તો દુખની થાય છે

૨૧ તર્જની નીચે ત્રીવેણી (પિતાની રેખા તે ગંગા, માતાની રેખા તે સરસ્વતી અને આયુષ્ય રેખા તે યમુના, એ ત્રણેનું સંગમ મેળાપ) તેમાં ઢળતી બે રેખાઓ તે માતાપિતાના આયુષ્યની છે તેમાં પહેલી મહોટી હોય તો પિતા પહેલા જાય અને બીજી લાખી હોય તો માતા વહેલી જાય.

૨૨ આગળીઓના પર્વોમાં રાશીઓ છે તેમાંથી પોતાની જન્મની અથવા આઠ રાશી જે પર્વ પર આવે ત્યાંથી ગ્રહો લખ્યા છે. તે પર નજર કરતા રાશી પર કયો ગ્રહ આવે છે અને બીજા ગ્રહો તેથી કેટલામાં આવે છે તેથી ફળ કહેવું વળી જે ગ્રહ કે રાશીનો ભાગ પુષ્ટ (ઉન્નત) અને સુંદર હોય તે ગ્રહ તેને પોતાના ગુણો આપે છે વિગેરે જાણી શકાય છે

૨૩ હાથમાં નદાવર્ત (સાથીઓ) હોય તે માણસ પૂજા પાત્ર, માનવાળો અને શાત થાય છે

૨૪ મહિષધ ચતુષ્ય (હાથના ઠાકા પાસે ચાર રેખા) જેને હોય તે માણસે પિતા તરફથી ચા વડીલો તરફથી સોનાનાં ઠાકા કે આભુષણો પહેરેલાં હોય અથોત ગર્ભ શ્રીમત હોય જો

તે વધુ રેખાઓ દોષ તો તે પોતે પેસો કમાવ અને ખનવાન થાય. જો બે રેખા દોષ તો કમાવ અને મુખ હોજવે પણ ખન લેણુ કરી શકે નહીં. જો મહાજાતમાં જોકે કે વધારે બીજા વચની દોષ દોષ તો તે માણસ શાક (ફીર પણ ગોટા શબ્દ મુખવાળો) ભથ્થા રાશ્ત્રીય થાય જો પ્રમાણે જો કે રેખાઓનું ફળ છે પણ તેમાં બીજી બધી રેખાઓમાં જોકે રેખા મુખ આપનારી અને બીજી રેખા મુખ તોડનારી દોષ તે જળથી જા સામુદ્રિક શાકમાં બહુ ભેવાડ છે, જો માટે કાચનાં ચિત્રો અને રેખાઓ અનેક વધુ શકે છે જા બાળવ વિસ્તારથી શ્રી સામુદ્રિક કથ્યકુમ નામના પ્રથમી બધી શકશે.

શ્રી સ્વરમદલ *

સાત સ્વર ઉપરથી માણસનું નરીજ બાણુવાની રીત

સાત સ્વરનાં નામા—સકલ રીવલ આધાર, મધ્યમ, પચમ મિવત અને નિવાધ, જો સાત.

સાત સ્વરનાં સ્થાના—સકલ સ્વરનું સ્થાન લક્ષ્મી બલ્લાજ, રીવલ સ્વરનું સ્થાન હુંદલ, આધાર સ્વરનું સ્થાન કઠાજ, મધ્યમ સ્વરનું સ્થાન લક્ષ્મી મધ્ય વાજ, પચમ સ્વરનું સ્થાન નાસીકા, મિવત સ્વરનું સ્થાન દાંત તથા હોઢથી બોલાવ તે અને નિવાધ સ્વર કપાલથી બોલાવ.

જો સાત સ્વર કયા કયા જગ બોલે છે તે કહે છે— સકલ સ્વર ધાર બોલે છે રીવલ સ્વર કુકડો બોલે છે આધાર સ્વર કંઠ બોલે છે મધ્યમ સ્વર બોકડો બોલે છે, પચમ સ્વર કોમલ બોલે છે મિવત સ્વર સારસ તથા કૌભાણી બોલે છે અને નિવાધ સ્વર કાથી બોલે છે.

એ સાત સ્વર ગાજીવ એટલે કયા કયા વાજીત્રમાંથી નીકળે છે તે કહે છે:—સડજ સ્વર મૃદગમાંથી નીકળે છે, રીષભ સ્વર ગૌમુખી વાજીત્રમાંથી નીકળે છે, ગાંધાર સ્વર શખમાંથી નીકળે છે, મધ્યમ સ્વર ઝાલર (ઘટા) માંથી નીકળે છે, પંચમ સ્વર ચાર પગવાળી ગાયના આકારે ગોહીયા વાજીત્રમાંથી તથા હુર્દાળી નામે વાજીત્રમાંથી નીકળે છે, ધૈવત સ્વર ઢાલમાંથી નીકળે છે, અને નિષાધ સ્વર મહા ભેરીમાંથી નીકળે છે

એ સાત સ્વરનાં લક્ષણ કહે છે.—૧. જે માણસ સડજ સ્વરે બોલતો હોય તે લક્ષ્મીવાન જાણવો, લક્ષ્મી તેની પાસેથી ખસે નહિ તેમ જ ગાય, મિત્ર, પુત્ર વિગેરે પામે, અને સ્ત્રીને વલ્લભ હોય. ૨. રીષભ સ્વરે બોલનાર માણસ રાજાનો સેનાધિપતિ થાય, ધન પામે, વસ્ત્ર, ગદ્ય અલંકાર અને સારા આસન પામે ૩. ગાંધાર સ્વરે બોલનાર માણસ આજીવીકા કરવાવાળો, પ્રજાવંત, ઠવિ, ધનુર્વિદ્યા શાસ્ત્રનો પાર ગામિ થાય. ૪ મધ્યમ સ્વરે બોલનાર સુખી, ખાય પીએ, સુખથી આજીવિકા ચલાવે. ૫ પંચમ સ્વરે બોલનાર પુરૂષ પૃથ્વીપતિ (રાજા) થાય, સગ્રામ કરવામાં શૂરવીર, અનેક માણસોનો નાયક અને ઠાકોર હોય ૬ ધૈવત સ્વરે બોલનાર માણસને કલેશ નહાલો હોય, કલેશી હોય, જીવહિંસા કરનાર, આહિંસી અને શીકાર કરનારો હોય ૭ નિષાધ સ્વરે બોલનાર ચ ડાળ, પાપી, ઘાતનો કરજીહાર અને ચોરી કરનાર જાણવો.

હવે સાત સ્વર કયાથી ઉપજે છે અથવા ગાવાની કઈ યોગિ છે, કેટલા સમયનો શ્વાસોશ્વાસ (એટલે કેટલો કાળ) તથા કેટલા ગીતના આગાર થાય તે કહે છે—સાત સ્વર નાલીથી ઉપજે છે ગીત, રૂદન, રોવાની યોની, ગીત અને રોવુ એ એક જાતિ છે શ્લોક તથા પદ બોલ્યાનો કેટલો સમય અને ઉશ્વાસ તથા ગીતના ત્રણ આગાર કહે છે પ્રથમ મૃદુ એટલે ઠોમળ, ધીરજથી અને મધ્યમ મોટે અવાજે બોલે, ઉતરતાં છેડે હલકી ધ્વની એ

પહે આચાર, બીતના છ રોષ, આઠ મુણ છે મણ મત પદન
પ્રકાર બણવ.

બીતો બીતો ગાય, ઉતાવળો ઉતાવળો ગાય, બીલું બીલું
ગાય, ગર્તા તાલ સાબવે નહિ, કાળકાળા સ્વરે આકરે ગાય,
નાકમાં બાલીને ગાય, એ છ રોષ બીતના કલા છે

હવે આઠ ગુણ કહે છે—પૂર્ણ કળા સહિત ગાય રાગમાં
રક્ત મધં મલકિત ગાય, અન્ન સ્વર નિસેવે ગાય, સ્પષ્ટ સમન્વય
તેણે ગાય, યેસ્વરે (માઠા સ્વરે) ન ગાય, ખીટી ઠોઠીલ વાળીને
ગાય, છાતી કક, મસ્તક એ મણથી શુદ્ધ થીતે ગાય ગર્તા
આકરે ન મર્ધ ગાય મુકુમાળપણે ગાય, એ આઠ ગાયના
મુણ કલા

સરખા અક્ષર તે સમવત તે પહેણ પદ અને ત્રીણ પદ
સરખુ બીલું પદ અને ચાણ પદ સરખુ

ગાયની થીત ગાય શ્રી બતિને વધારે હોય છે કેવી શ્રી
મધુકે ગાય, કેવી શ્રી હુખા સ્વરથી ગાય કેવી શ્રી અતુરપણે
રક્ષાપણથી ગાય, કેવી શ્રી નિલબથી ગાયકા ખાઈને ગાય, કેવી
શ્રી ઉતાવળુ ઉતાવળુ ગાય કેવી શ્રી માઠા સ્વરથી ગાય,
તે કહે છે—

સેજા વર્ષની શ્રી મીઠુ ગાય કાળા રમની શ્રી હુખા
સ્વરથી ગાય ગોરી શ્રી અતુરપણથી ગાય, કાંઘી શ્રી નિલબથી
ગાય, ગાંધળી શ્રી ઉતાવળુ ગાય, ખીમલા (કપીલા) શ્રી માઠા
સ્વરે ગાય.

આ બાજવ દુકામાં જણાવેલ છે તેમજ ત્રણ ગ્રામ છે,
એકવીસ મુછના છે અને જોગણપણાસ તાન છે એમ ગાયની
થીતો થયી જ છે વધારે શુદ્ધગમથી સમજવું. ઇતિ સ્વર મળ્ય.

શ્રી અંગ સ્ફુરણ

મસ્તકનો જમણો ભાગ ફરકે તો રાજ્ય અમલદારી મળે, જમણો હાથ ફરકે તો પ્રિયજનનો મેળાપ થાય, જમણી આંખ ફરકે તો પ્રિય વસ્તુનો સંયોગ થાય અને નીચેનો હોઠ ફરકે તો સ્નેહી જન મળે

આ અંગ સ્ફુરણ નિમિત્ત બાળતમા પુરૂષોને માટે જમણું અંગ અને સ્ત્રીઓ માટે ડાબું અંગ સમજવ પુરૂષોને માટે ડાબા અંગની ઠહેવામાં આવે ત્યારે સ્ત્રીઓ માટે જમણા અંગની સમજવી. મતલબ કે પુરૂષોનું જમણું અને સ્ત્રીઓનું ડાબું અંગ શુભદાયક બાણ્યુ.

જમણી તરફનું મસ્તક ફરકે તેમ જ જમણી બાજુનું લલાટ ફરકે તો પણ લાભ થાય, અને અમલદારીનો હોદ્દો મળે. નિમિત્ત જ્ઞાનના અથમા લાખ્યુ છે કે. — “ ગિરસા સ્વન્દને રાજ્ય સ્થાનલામો લલાટકે ”

જમણો કાન ફરકે તો પોતાનો યશ સાલળવામાં આવે. તેમ જ ડાબો કાન ફરકે તો હલકી વાતો સાલળવામાં આવે. જમણી બ્રુકુટી ફરકે તો હર્ષ ઉત્પન્ન થાય અને ડાબી બ્રુકુટી ફરકે તો મિત્ર વર્ગ સાથે કંઠાસ થાય, પરંતુ બન્ને બ્રુકુટીની વચ્ચે સ્ફુરણ ઉત્પન્ન થાય તો સ્નેહીજનનો મેળાપ થાય. જમણી આંખ ઉપરથી ફરકે તો ધારણા સફળ થાય અથવા નીચેની ફરકે તો મુકરદમો હારી જાય. નિમિત્ત શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે —

“ નેત્રસ્યાથ સ્ફુરણમસકૃત્ સગદે મગમાહુઃ

નેત્રસ્યોર્દ્ધ દહતિ સકલ માનુષ દુઃખ જાલ । ”

ડાબી આંખ ઉપરથી અથવા નીચેથી કયાંઈથી પણ ફરકે

x શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સત્રના આઠમા અધ્યયનમાં કહ્યું છે કે — જે લલ્લખણં ચ સુમિણં ચ વિગેરે, ના અર્થ તથા ટીકાને અનુસાર તેમ જ કેટલાક લૌકિક અથવા આધારે આ હકીકત લખી છે,

તથા આગર, બીતના છ દોષ, આઠ શુભ છે પ્રભુ મત પદના પ્રકાર બાજુવા.

જીતો જીતો બાથ, ઉતાવળો ઉતાવળો બાથ બીજું બીજું બાથ, બાથ તાલ સાથે નહિ કાળકાના સ્વરે આકર્ષે બાથ, નાકમાં ઘાલીને બાથ, જો છ દોષ બીતના કહ્યા છે

હવે આઠ ગુણુ ઠહે છે—પૂર્ણ કળા સહિત બાથ સત્રમાં રજા થઈ અલંકૃત બાથ, અન્ન સ્વર વિશેષે બાથ, સ્પષ્ટ સમજાય તેવું બાથ બિસ્વરે (માઠા સ્વરે) ન બાથ, મીઠી મેઝીલ વાળીને બાથ જાલી, કઠ, મસ્તકે જો વજુથી શુદ્ધ રીતે બાથ બાથ આકર્ષે ન થઈ બાથ મુકુમાળપણે બાથ, જો આઠ આવાના ગુણુ કહ્યા

સરખા અક્ષર તે સમમત તે પહેલું પદ જાને ત્રીણુ પદ સરખુ બીણુ પદ જાને ચોણુ પદ સરખુ

આવાની રીત પ્રાચી સ્ત્રી જ્યોતિષે વધારે કોય છે કેવી સ્ત્રી મધુરે બાથ, કેવી સ્ત્રી હુળા સ્વરથી બાથ કેવી સ્ત્રી જતુરપણે ક્રોધપણથી બાથ, કેવી સ્ત્રી વિલગથી જાંબકા ખાઈને બાથ, કેવી સ્ત્રી ઉતાવળુ ઉતાવળુ બાથ, કેવી સ્ત્રી માઠા સ્વરથી બાથ, તે કહે છે—

સેજા વર્ણની સ્ત્રી મીઠુ બાથ કાળા સ્વરની સ્ત્રી હુળા સ્વરથી બાથ ગેરરી સ્ત્રી જતુરાઈથી બાથ, કાંચી સ્ત્રી વિલગથી બાથ, જાંબકી સ્ત્રી ઉતાવળુ બાથ, ખીંચલા (કપીલા) સ્ત્રી માઠા સ્વરે બાથ.

આ બાબત દુઃકામા જણાવેલ છે તેમા તથા પ્રાચી છે, એકવીસ મુછ ના છે જાને જોતણપણાસ તાન છે એમ આવાની રીતો યજ્ઞી જ છે વધારે મુદ્દામથી સમજાવું. ઇતિ સ્વર મહત્ત્વ.

સ્વપ્નનાં ફેલાફેલ — અનૂભૂત સ્વપ્ન એટલે અનુભવમા આવેલી વસ્તુઓનું સ્વપ્ન આવે છે જેમકે કાપડના વેપારીને સ્વપ્નમાં કાપડ વેચવાનું સ્વપ્ન આવે છે. પણ તે જોડું સમજવું બીજું સાલજેલી વાતોનું સ્વપ્ન આવે છે. જેમ કે ભૂત-પ્રેત કે પિશાચાદિકની વાતો કરતા સુષ્ઠ ગયા હોઈએ તો એજ વાતનું સ્વપ્ન આવે તે જોડું સમજવું. ત્રીજું સ્વપ્ન દષ્ટ એટલે જોયેલી વસ્તુનું સ્વપ્ન, દિવસે કે રાત્રીએ કોઈ વસ્તુ જોવામા આવી હોય તેનું સ્વપ્ન યુતઃ આવે તો ફળ વિનાનું સમજવું. ચોથું પ્રકૃતિના વિકારથી સ્વપ્ન આવે છે, જેમકે પીત્ત પ્રકૃતિવાળા મનુષ્યને સ્વપ્નમાં જળ, ફૂલ, અનાજ, જવાહિર, લાલ પીળા રંગની ચીજો, ખાગ, ખગીયા પુવારા જોવામા આવે છે, પણ પ્રકૃતિના વિકારથી ઉત્પન્ન થયેલા હોવાથી કશું ફળ આપતા નથી આવીજ રીતે બાકીના પ્રકૃતિવાળા પુરૂષોને પહાડ ઉપર ચઢવાના, વૃક્ષની ટોચ ઉપર ખેસવાના, મકાન ઉપરથી ખસી જવાના, હરવા-ફરવા જવાના અને આકાશમાં ઉડવાના વિગેરે સ્વપ્નો જોવામા આવે છે પણ પ્રકૃતિના વિકારથી ઉત્પન્ન થયેલાં હોવાથી નિષ્ફળ સમજવા, એમ કહેવું સમજવું. પાચમું સ્વભાવથી, છઠું ચિતા-ફીકરથી આવેલાં સ્વપ્નો નિષ્ફળ સમજવાં.

કેયું સ્વપ્ન ફળદાયક થાય છે તે — દેવતાની સ્થાય, સત્ત્વધર્મના પ્રભાવથી અને પાપના ઉદયથી આવેલું સ્વપ્ન સાચું અને ફળદાયક નિવડે છે મતલબ કે ઉપરનાં છ પ્રકારનાં સ્વપ્નો શુભ યા અશુભ હોય પણ તે નિર્રથક સમજવા જ્યારે બાકીનાં ત્રણ પ્રકારનાં સ્વપ્ન અવશ્ય ફળદાયી સમજવા.

કેવું સ્વપ્ન કેટલા ટાઈમમાં ફળ આપે તે — રાત્રિના પહેલા પ્રહરમાં આવેલું સ્વપ્ન બાર મહીનામા, બીજા પ્રહરમાં આવેલ સ્વપ્ન છ મહીનામાં, ત્રીજા પ્રહરમા આવેલ સ્વપ્ન ત્રણ મહીનામા, અને ચોથા પ્રહરમાં આવેલ સ્વપ્ન એક મહીનામાં ફળદાયી નિવડે છે બે ઘડી રાત્રિ બાકી છતે જોયેલું સ્વપ્ન

તો લાભપ્રસન્ન નથી ઉલટું તુલ્યશાન જ થાય. જમણી વરુણ કપાળ ફરકે તો જ્યેષ્ઠ-આશમ મળે અને ઢાળી બાહુનું ફરકે તો લઠાઈ થાય. ઉપરનો કોઠ ફરકે તો રજ કલેશ પેદા થાય તેમજ નીચેનો ફરકે તો જ્યેષ્ઠઆશમ મળે. ઠાલી ફરકે તો મુકરદમ્બ-કેશ હારી બાજુ જમણી ગરદન ફરકે તો દોલત ધન મળે, પણ ઢાળી ફરકે તો કલેશ પેદા થાય જમણી ખાંધ ફરકે તો લાભનો તથા મિત્રનો મેળાપ થાય અને ઢાળી ફરકે તો કલેશ પેદા થાય. જમણી વરુણી છાતી ફરકે તો સ્નેહીજનનો મેળાપ થાય અને ઢાળી ફરકે તો ફિર બિતા ઉત્પન્ન થાય જમણું પડખું ફરકે તો સુશી તથા ઢાળું ફરકે તો કલેશ થાય. પેટ ફરકે તો વાંછિત જામની સિદ્ધિ થાય જ્યારે નાભી ફરકે તો કુંકમ, કોણ જમલ હારીના કોણથી ઉતરી બાજુ જમણા કામની હાથેનો ફરકે તો લાભ થાય અને ઢાળા કામની ફરકે તો તુલ્યશાન થાય. જમણે પગ ફરકે તો રેશ પરદેશમાં સફર કરે પણ ઢાળે પગ ભે ફરકે તો તુલ્યશાન થાય.

સ્વપ્ન નિમિત્ત.

આ નિમિત્તની જાણ કેવા સ્વપ્નો જોવાથી કેવો લાભ થાય ? અને કેવા સ્વપ્નો જોવાથી કેવું તુલ્યશાન થાય ? સ્વપ્નના કેટલા પ્રકાર હોય છે ? વિવેકે હસીકતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે સ્વપ્ન શાસ્ત્રમાં મ્હોટાં બિટલે સારાં-દુષ્ટ સ્વપ્નો બ્હોતેર ૭૨ જતાવવામાં આવ્યા છે તેમાં ત્રીસ સ્વપ્ન મ્હોટાં તેમાં પણ ચોક્કસ સ્વપ્ન ચોથી મ્હોટાં—જાગ્ર જણવામાં આવ્યાં છે તે વીર્યકરોની માતાઓ વીર્યકરના મર્ત્ય સમયે અને અધર્મિની માતાઓ અધર્મિના મર્ત્ય સમયે અધર્મિનિર્જિત જાવસ્થામાં જુવે છે ૧ કાળી ૨ વૃષભ, ૩ કેશરી શિવ, ૪ હાથી કેવી, ૫ કૂતોની માળા ૬ સૂર્ય, ૭ ભદ્ર, ૮ ખલ્લ પતાકા ૯ કલેશ ૧૦ પદ્મ સરોવર ૧૧ અમુક, ૧૨ દેવ વિમાન ૧૩ રત્ન શશિ અને ૧૪ અભિયિષ્ઠા. આ ચોક્કસ સ્વપ્નો સર્વે મેલ છે વામુદેવની માતા ચોક્કસ સ્વપ્નો પૈકી આવે સ્વપ્ન અને જાગ્રદેવની માતા જાગ્ર સ્વપ્ન મર્ત્ય સમયે જુવે છે.

સ્વપ્નનાં ફેલાફેલ — અનૂભૂત સ્વપ્ન એટલે અનુભવમાં આવેલી વસ્તુઓનું સ્વપ્ન આવે છે જેમકે કાપડના વેપારીને સ્વપ્નમાં કાપડ વેચવાનું સ્વપ્ન આવે છે પણ તે ખોટું સમજવું બીજું સાબળેલી વાનોનું સ્વપ્ન આવે છે. જેમ કે ભૂત-પ્રેત કે પિશાચાદિની વાતો કળતા ચુઈ ગયા હોઈએ તો એજ વાતનું સ્વપ્ન આવે તે ખોટું સમજવું. ત્રીજું સ્વપ્ન દષ્ટ એટલે જોયેલી વસ્તુનું સ્વપ્ન, દિવસે કે રાત્રીએ કોઈ વસ્તુ જોવામાં આવી હોય તેનું સ્વપ્ન પુનઃ આવે તો ક્ષણ વિનાનું સમજવું ચોથું પ્રકૃતિના વિકારથી સ્વપ્ન આવે છે, જેમકે પીત્ત પ્રકૃતિવાળા મનુષ્યને સ્વપ્નમાં જળ, ફૂલ, અનાજ, જવાહિર, લાલ પીળા રંગની ચીજો, ગાગ, બગીચા પુવારા જોવામાં આવે છે, પણ પ્રકૃતિના વિકારથી ઉત્પન્ન થયેલા હોવાથી કશું ક્ષણ આપતા નથી આવીજ રીતે બાકીના પ્રકૃતિવાળા પુરુષોને પહાડ ઉપર ચઢવાના, વૃક્ષની ટોચ ઉપર બેસવાના, મકાન ઉપરથી ખસી જવાના, હરવા-ફરવા જવાના અને આકાશમાં ઉડવાના વિગેરે સ્વપ્નો જોવામાં આવે છે પણ પ્રકૃતિના વિકારથી ઉત્પન્ન થયેલા હોવાથી નિષ્ફળ સમજવા, એમ કહેવું સમજવું. પાંચમું સ્વભાવથી, છઠ્ઠું ચિંતા-ફીકરથી આવેલાં સ્વપ્નો નિષ્ફળ સમજવા

કુટુંબ સ્વપ્ન ક્ષણદાયક થાય છે તે—દેવતાની સ્થાય, સત્કર્મના પ્રભાવથી અને પાપના ઉદયથી આવેલું સ્વપ્ન સાચું અને ક્ષણદાયક નિવડે છે મતલબ કે ઉપરનાં છ પ્રકારના સ્વપ્નો શુભ યા અશુભ હોય પણ તે નિર્રથક સમજવા જ્યારે બાકીના ત્રણ પ્રકારનાં સ્વપ્ન અવશ્ય ક્ષણદાયી સમજવા.

કેવું સ્વપ્ન કેટલા ટાઈમમાં ક્ષણ આપે તે — રાત્રિના પહેલા પ્રહરમાં આવેલું સ્વપ્ન બાર મહીનામાં, બીજા પ્રહરમાં આવેલ સ્વપ્ન છ મહીનામાં, ત્રીજા પ્રહરમાં આવેલ સ્વપ્ન ત્રણ મહીનામાં, અને ચોથા પ્રહરમાં આવેલ સ્વપ્ન એક મહીનામાં ક્ષણદાયી નિવડે છે એ ઘડી રાત્રિ બાકી છતે જોયેલું સ્વપ્ન

દશ દિવસમાં અને સૂર્યોદયના ટાઇમે આવેલાં સ્વપ્ન જદુલ યોદા ટાઇમમા શુભાશુભ ફળનો અનુભવ કરાવે છે દિવસના નિદ્રાધીન સ્વાધી આવેલ સ્વપ્ન કશું ફળ આપતું નથી તેમ છતાં કવચિત્ ફળ પ્રાપ્તિ જોવામાં આવે છે પરન્તુ સામાજિકજીને જો વાત પ્રમાણ જૂત માની નથી. સમસ્ત રાત્રિપથત જોકે પછી જોકે સ્વપ્ન આવે તેને માળા સ્વપ્ન કહે છે તે માળા સ્વપ્ન શારીરિક અર્થે વ્યાધિથી ઉત્પન્ન થયેલાં સ્વપ્ન તથા મળ-મૂત્રાદિની કાજતથી ઉત્પન્ન થયેલાં સ્વપ્ન જ્યાં નિર્ધારક સમજવાં.

સ્વપ્ન આલ્યા પછી શુ કસ્તુ તો—ઈહ, મુંદર સ્વપ્ન જોઈને અમૃત થવાં પછી પુનઃ સુષું નહીં પણ અમૃત જ રહી શી જિનેશ્વર પ્રભુના સ્તવનથી થોડ રાત્રિ વ્યતિત કરવી, જેથી પાછળથી આત્મનાર ખરાજ સ્વપ્નદ્વારા પૂર્વમાં આવેલ ઈહ સ્વપ્નનો નાશ થતો નથી જોવી જ રીતે કોઈ ખરાજ સ્વપ્ન જોઈને અમૃત થવા પછી રાત્રી બાકી હોય તો જોતર ૩ કે પુનઃ સુષું જઈ પણ જો સ્વપ્ન કોઈ પણ પ્રકારે કોઈને કહેતું નહીં સાર્થક જો જ કે—પાછળ આવેલું સ્વપ્ન પૂર્વજાત સ્વપ્નના ફળનો વિનાશ કરે છે, જો બાજત ખાસ ખ્યાન રાખવા જેવી છે જે મહુઅ ધર્મમાં પ્રેમવાળો હોય, શુભ જિતેન્દ્રિય હોય, સ્થિર ચિત્તવાળો, અને દયાવાન હોય તોને આવેલું સ્વપ્ન જદર ઈહ ફળને આપનાર થાય છે

શુભ અથવા અશુભ સ્વપ્ન આલ્યા પછી સવારે ઉઠી મહારાજશ્રીના ઈશને જઈ અને ત્યાં રાત્રીજો આવેલો સ્વપ્ન વૃત્તાંત મહારાજશ્રી સમુખ કહેવો, નિમિત્તિથાનો થોડ હોય તો તેની પાસે જ જઈ અને અથવા વૃત્તાંત કહેવો.

જે કોઈ માણસ સ્વપ્નમાં હસ્તિ ઉપર આફક થઈ સમુદ્રમાં આઠ્યો અથ તે યોદા જ દિવસમાં જોઈને પ્રાપ્ત કરે, અને સંભળને, જે કોઈ કાંઈ ઉપર સ્વાર થઈ નહીં હીનારે જાતનું લોજન કરે તે અથ દિવસોમાં અમલદારી પ્રાપ્ત કરે સંભ થાય, અને

સ્વપ્નમાં જે માણસ પોતાના બાહુવતી સમુદ્ર તરીકે જાય તે પણ થોડા જ સમયમાં રાજ થાય છે.

સ્વપ્નમાં દેવ, ગુરૂ અથવા તીર્થભૂમિનાં દર્શન થવાં લાભદાયક હોઈને ધારણા સફળ થાય છે. યદ્યપિ પૂર્વે જોયેલી વસ્તુનું સ્વપ્ન જોડું મનાય છે તથાપિ દેવ ગુરૂ ધર્મનું અને પૂર્વે જોયેલી તીર્થ ભૂમિનું સ્મરણ સ્વપ્નમાં થાય એ લાભદાયક છે. કોઈ પણ મનુષ્ય સ્વપ્નમાં કૂલ-ગજરા ધારણ કરે અથવા તેના ઉપર પુષ્પની વૃષ્ટિ થાય તો જરૂર થોડા દિવસોમાં દૌલત પ્રાપ્ત કરે.

જે કોઈ મનુષ્ય સ્વપ્નમાં પાણીથી ભરેલ, સરોવર, નદી, કુંડ યા સમુદ્ર જુએ તેને થોડા જ દિવસમાં સંપત્તિ સાપડે છે, પરંતુ એ સ્વપ્ન પિત્ત પ્રકૃતિથી આવેલું ન હોયું જોઈએ સ્વપ્નમાં આકાશમાં ઉડતું એ લાભદાયક છે પરંતુ એ સ્વપ્ન વાયુ પ્રકૃતિથી આવેલું હોય તો તે ફળ આપતું નથી. મતલબ કે પિત્ત પ્રકૃતિથી આવેલા સ્વપ્નો નિષ્ફળ નિવડે છે

સ્વપ્નમાં સૂર્યોદયનું જોવું, ધૂમાડા વગરનો બળતો અગ્નિ જોવો, થડ નક્ષત્રનું જોવું, જિનમંદિરના શિખર ઉપર અથવા રાજમહેલ ઉપર આરૂઢ થયેલ જોવું લાભકારક છે. તેથી મનમાં ધારેલી ધારણા ફળીભૂત થાય છે તેમ જ સ્વપ્નમાં પોતાના શરીર ઉપર ચંદનનો લેપ કરવો, જવાહીરના ઘરેણાં પહેરવાં અથવા શૃંગાર સજેલો જોવો, એ લાભકારી છે વળી સ્વપ્નમાં શણગારેલા હાથી, ઘોડા દષ્ટિએ પડવા, અથવા બીજી કોઈ પણ ચીજ શણગારેલી નજર પડે તો તે શુભ છે, અને તેથી ક્ષાયદો છે. સફેદ રંગનો બળદ જોવામાં આવે તો ઘણું જ શ્રેષ્ઠ, તેથી કીર્તિનો ફેલાવો થાય છે સ્વપ્નમાં જોના ઘોડા, રથ, ગાડી, આસન યા વસ્ત્ર ચોર ઉઠાવી જાય તેનું માન લગ થાય છે જે મનુષ્ય કેસરીસિંહ, વ્યાધ, હાથી યા ઘોડા જોડેલા રથ પર આરૂઢ થયેલ જુએ તેને થોડા દિવસમાં સમૃદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય, અને બીજા લાભો મળે

મનુષ્ય યોદ્ધા પર સવાર થઈ સફર કરે તેની ધાવણા થોડા દિવસમાં પૂર્ણ થાય, સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય મોતીબોનો ભરેલો માળ જોવે તેને લાભ થાય, અને તે ખર્ચની કલ્પવિ કરે જોમ સમજવું સ્વપ્નમાં જે મનુષ્યને છત્ર, ઘામર નજરે પડે તેને રાજ્ય તરફથી હાથરો થાય અને શ્રાવિમાં ઇલજવ વધે.

કોઈ મોટા માણસ ઘર-સુધરું સ્વપ્ન નિકાળે તો શુભ સમજવું. કારણ કે તેથી થોડા જ દિવસમાં મોટાની નાશ પામે છે સ્વપ્નમાં પોતાને ઘેર હિસાબ થયેલો જુવે તો કર્મકામક લાભ થાય. સ્વપ્નમાં પોતાના ઉપર વીજળી પડેલી જુવે તો કેટ મળે, વીજળી અને અગ્નિનાનું દર્શન શુભ હોઈને થોડા દિવસમાં લાભ થાય. જેને સ્વપ્નમાં વીજળીનું ઇન્દ્રિય મળે તેને જી તરફથી હાથરો થાય, અને જેને ધન્ય, પતાકા ઇન્દ્રિયમાં મળે તેની ઇલજવ થોડા જ દિવસમાં વધવા મળે.

કોઈ માણસ સ્વપ્નમાં માટીના જનાવેલા કાંથી ઉપર અગ્નિ થઈને સમુદ્રમાં પ્રવેશ કરે અને ડુબે નથી તો થોડા દિવસમાં સભા જને છે જો સ્વપ્નમાં સોના-ચાંદીના માળમાં ખીરનું સોજન કરે તો જુદા જાનર મળે. સ્વપ્નમાં પાકેલું ફળ જોવું સારું છે અને તેથી હાથરો થાય છે. સ્વપ્નમાં વઢાણ ઉપર જાડીને સમુદ્રમાં સફર કરે તો હોલવ પ્રાપ્ત થાય અને મોટામાં જો સ્વપ્ન જુવે તો મોટાની દુર થઈ આશિષ પ્રાપ્ત થાય.

સ્વપ્નમાં નાભ-રવનું નીકાળવું જો કે સારું છે, કારણ કે તેથી કર્મના લાભ પ્રાપ્ત થાય છે, પરંતુ જુદા પોતે નાભ કરવે જો સારું નથી સ્વપ્નમાં ગાવન ગાવાં જો સારું નથી ખર્ચ સ્થાનકે લજન ગાવાં જો સારું નથી, અને સ્વપ્નમાં કાળા રંગની વસ્તુઓનું દર્શન સારું નથી પરંતુ કાંથી, થોડા, થાય જાણવા દેવ-દેવી સ્થાન વધુ નાં નિકાળે તે શુભ સમજવું સ્વપ્નમાં સફેદ રંગની વસ્તુઓનું દર્શન લાભકારક પરંતુ કયાસ તથા મીઠાનાં દર્શન જોવરકર નથી.

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્યની સ્ત્રીનું ચોર હરણ કરી જાય તેને ગેરલાભ પ્રાપ્ત થાય. જેના પલંગ અથવા પગરખાં ચોર લઈ જાય તેના ઉપર કષ્ટ આવી પડે છે. સ્વપ્નમાં પોતે પોતાનું મરણ જુવે એ જે કે જાહેરની દષ્ટિએ ઠીક નહિ ગણાય. પરંતુ નિમિત્ત-શાસ્ત્ર કહે છે તેમ તેનું ફળ શુભ છે, જેથી સુખ પ્રાપ્ત થાય છે. સ્વપ્નમાં ઉટ, ખકરા, રાસભ ઉપર સ્વાર થવું સાફ નથી. તેથી દીલગીરી પ્રાપ્ત થાય છે સ્વપ્નમાં ચદન, કપુર, નાગરવેલનાં પાન તથા સફેત કૂલોનું નિહાળવું લાભદાયક છે. પરંતુ કભૂર અથવા કેશુ-ખાખરાના ઝાડ ઉપર ચઢવું લાભદાયક નથી કારણ કે તેથી કલેશ પેદા થાય છે

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય ગળાપર્યંત કીચડમાં ખુંચી જાય તેનું મરણ નજીકમાં જ સમજવું પરંતુ જે મનુષ્ય પોતાના હાથ પગ લાખા વધી ગયેલા નિહાળે તેની આખરૂં વધે છે. સ્વપ્નમાં કોઈ ગામ નગર મકાન અથવા પહાડ-અસિથી ખળી રહ્યો અને તેના મધ્ય ભાગમાં અથવા શિખર ઉપર કોઈ માણસ સહીસલામત ઉભો રહ્યો હોય એવું સ્વપ્ન નિહાળનારને થોડા જ દિવસમાં હર્ષોત્પાદક લાભ થાય છે સ્વપ્નમાં જે મનુષ્યનું સોનું—ચાદી જવાહિર યા હથીયાર ચોર લઈ જાય તેની ઇજ્જત—આખરૂંમાં ધકકો પહોંચે છે.

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્યને આભુષણ, કપડાં, મકાન, યા આસન ઇનામમાં મળે તે શુભ છે કારણ કે તેથી હર્ષ પ્રાપ્ત થાય છે. સ્વપ્નમાં શણગારેલું મકાન તથા હાથી ઘોડા નિહાળવા એ શુભ દિવસનું ચિન્હ છે સ્વપ્નમાં જેને કાળા કપડા પહેરેલી, કાળા વણની સ્ત્રી દક્ષિણ દીશા તરફ ખેંચીને લઈ જાય તેના ઉપર મરણની આકૃત આવે છે

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્યના મસ્તક ઉપર ખજૂરનું વૃક્ષ ઉગેલું જેવામાં આવે તેના ઉપર થોડાજ દિવસમાં મરણાંત કષ્ટ પ્રાપ્ત થાય છે. સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય કાળા કપડા પહેરી કાળા ઘોડા પર સ્વાર

યથ દક્ષિણ દીશમાં જમન કરે તેને ખરાજ દિવસો સોજવવાનો સમય આવે છે. સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય ફળાના વૃક્ષ પર ચઢી મચેલો. જ્યેષ્ઠમાં આવે તો તેને ઘોઠા દિવસોમાં ખનની પ્રાપ્તિ થાય, તેમજ સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય ગરમ ફળફળતું પાણી પીએ તેને શરો તૃપ્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય સૂચ જાણવા બદ્ધમાને પોતાના હસ્ત વડી સ્પર્શ કરે તેને હુકમ હોયો જમલદારી પ્રાપ્ત થાય છે. સ્વપ્નમાં ઇન્દ્રામના જહામાં એવા મીઠાઈ મળે તેને હવદારક ફળ પ્રાપ્તિ થાય, અને માંદગીમાંથી આરોગ્ય પ્રાપ્ત કરે. સ્વપ્નમાં જેને જવાહીરખુદા ચોંટી ઇન્દ્રામમાં મળે તેને લાભ થાય અને સુખ ઘર્ષ થાય તો નુકસાન થાય. સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય આકાશમાં તાલ ચમકતા જાણે તેના ઉપર શબ્દની મહેરબાની થાય અને ઇન્દ્રામ પ્રાપ્ત કરે.

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય મોટીબોનો જાયો. ઘણા બીજાઓને વહેંચી દે તે ઘોઠા દિવસોમાં ખન પેદા કરે અને ખર્ચની વૃદ્ધિ કરે. સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય મિત્રી-સાકરનો જાયો. ઘણા નિકાળે તેને લાભ થાય તેમજ બાજ-બગીચા કે બીલી વનસ્પતીના ફળન થાય તો હરેક પ્રકારે ફાયદો પ્રાપ્ત કરે. સ્વપ્નમાં જેના મસ્તકના ઘણા ખરી પડે અને હાંત પછી જાય તેના ઉપર આક્રમ્ત આવે અને રમશાનના લાકડા કે ધતુષ્ય ઉપર પોતે પોતાને બેઠેલો જુવે તો મરણાંત કષ્ટ પ્રાપ્ત થાય.

સ્વપ્નમાં પોતાને પકડવા માટે કોઈ મનુષ્ય જાયતો નજરે પડે તો સંભવ તરફથી હડ થાય. સ્વપ્નમાં રોષ જનવરણ દ્રષ્ટિએ ખડકું ખરાજ છે, કારણ કે તેથી કષ્ટ પ્રાપ્ત થાય. સ્વપ્નમાં કુતરાનો જસતા જાણે તો હેરાન થાય. પેટ ઉપર વૃક્ષ ઉમેણ જુવે તો માંદગીનો લોગ થાય. સ્વપ્નમાં લોખા શીંગડાવળુ જતા વર જેને નસાદી ઝુકે જાયવા ડુંકર કે વાંદરો જેને બ્લીવરાને તેના ઉપર શબ્દની આક્રમ્તા થાય. વળી સ્વપ્નમાં જેને કાળા

પીળા વર્ણનો મનુષ્ય આવીને જીવરાવે તો તેના ઉપર મરણાંત કષ્ટ આવે.

સ્વપ્નમાં પાણીથી ભરેલા સરોવરમાં બેસીને જે મનુષ્ય ખીરનું લોજન કરે તે થોડા દિવસોમાં સામ્રાજ્ય પ્રાપ્ત કરે અને રાજા થાય, વળી સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય પોતાના શરીરના આંતરડાં વડે કોઈ ગામ અથવા શહેરને વીંટી લે તે અમલદારી પ્રાપ્ત કરે અને રાજા થાય. સ્વપ્નમાં પોતાને કોઈ કેદમાં નાંખે અથવા પકડીને દોરડાના બંધનથી બાંધે તે લાભદાયક છે સ્વપ્નમાં કોઈ મનુષ્ય એવું જીવે કે મેં તેલથી મારા શરીરને મસળાવ્યું તો તેને ખરાબ દિવસો લોગવવા પડે

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય પોતાની શક્તિથી પહોંચે તે બેસી નાખે તે થોડા દિવસમાં અમલદારી પ્રાપ્ત કરે જે મનુષ્ય સ્વપ્નમાં ઉદર, ખીલાડી, ઘુંસ અથવા નોલીયા દેખે તે ઈષ્ટ નથી કેમકે તેથી તકલીફ પ્રાપ્ત થાય છે જે મનુષ્ય સ્વપ્નમાં પોતાના મસ્તકમાંથી લોહીની ધારા વહેતી નીકળે તે થોડા જ દિવસોમાં સામ્રાજ્ય પ્રાપ્ત કરી હકુમત લોગવે સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય બળતો દીપક જીવે તેની ધારણા પૂર્ણ થાય છે, અને ક્ષણચુક્ત આખાનું વૃક્ષ જીવે તો લાભ થાય છે

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય હજાર પાખડીવાળા કમળ ઉપર બેસી ખીરનું લોજન કરે, તે આદો પ્રાપ્ત કરી રાજા થાય છે જે મનુષ્ય ખૂબ પવનના જોરથી આધી ચડેલી જીવે તો તેના ઉપર થોડા દિવસમાં આક્રંત આવે. જે મનુષ્યના હાત સ્વપ્નમાં સોનાના બની જાય તે મનુષ્ય એશ-આરામ પ્રાપ્ત કરે સ્વપ્નમાં ઘઉંનાં તેમ જ સફેદ સરસવના દર્શન લાભદાયક છે તેમ જ હાડકાં અથવા રાખના દર્શન ખરાબ દિવસોની નીશાની સમજવી. સ્વપ્નમાં હાવાનળ જોવાથી દુઃખ પ્રાપ્ત થાય છે અને મોટા મોટા ગામ કે નગરો નજરે પડે તો હર્ષદાયક લાભ પ્રાપ્ત થાય છે

સ્વપ્નમાં તેલ, કપાસ, રૂંધ અને લોઢાનું નિકાળવું ઇષ્ટ

નથી તેથી તુલ્યતાન શાથ છે સ્વપ્નમાં પ્રકાશ વગરના સૂર્ય-
ચંદ્રનાં દર્શન ઇષ્ટ નથી, કારણ કે તેથી દુઃખ પ્રાપ્ત થાય છે
સ્વપ્નમાં જેના હાથ પગ, કાન, નાક કપાઈ બેસેલાં નજરે પડે
તો મરણાન્ત કહા ઉત્પન્ન થાય. ભુત-પ્રેતની સાથે કોઈ પણ સંસાર
પીતું હોય અને તેને મનુષ્ય જાણવા કુતરાં જેવી રહ્યા હોય
જોવો કેળાવ લે મનુષ્ય સ્વપ્નમાં નિહાળે તે મરણની નિશાની
સમજવી. ક્યારેક રાત્રીમાં માંદગીવાળો મનુષ્ય ઉઠ, લે સ, કુતરાં કે
ગાયેલા ઉપર સવાર થઈ દક્ષિણ દિશા તરફ જાયો જાય તેનું
મરણ નજીકમાંજ આવેલું સમજવું

સ્વપ્નમાં મકાન જાણવા પહોંક પડી ગયેલો જુવે જાણવા
મગરમખા પોતાને જાણવું કરી ગયેલો જુવે તો જાનિત છે અને
તેથી કહા ઉત્પન્ન થાય છે સ્વપ્નમાં જેના હાથ, પગમાં બેઠી
ન્યારેલી દિગોળર શાથ તે ઇષ્ટ છે અને તેથી ક્ષાયરો શાથ છે

ગીમાર માણસ સ્વપ્નમાં પાણીમાં બેસીને દક્ષિણ દિશા
તરફ જાય તો તેના ઉપર મરણાન્ત કહા પ્રાપ્ત થાય, વળી સ્વપ્નમાં
કોઈ માણસ જાણન કરે તેને રાત્રી પડે નાથ કરે તો વધ બધ
નનો સોજ થવું પડે, હસે તો જિવા શાથ અને પાક કરે તો
કહા પ્રાપ્ત થાય. ભાગવતી સુરના ૧૧ માં શતકના છઠ્ઠા ઉદેશમાં
કરમાન્તું છે કે સ્વપ્નમાં કોઈ પણ માણસને ગીમે માણસ પકવ
ફળ (હાથમાં) આપે તો યોગ દિવસમાંજ લાલ થાય, અને થને
મળે. સ્વપ્નમાં પોતાનો હાથ ઉપર સવાર થયેલો જુવે તો થન
તેમજ જામલહારી પ્રાપ્ત થાય. સ્વપ્નમાં યોગ ઉપર સવાર થઈ
સફર કરતો જુવે તો યોગ દિવસમાં લાલ મળે છે સ્વપ્નમાં કોઈ
મનુષ્ય આવીને બોમ કહે કે- તમી અહીંથી જાણ્યા જાય એ
જાણિયામાં જરાજ દિવસોની નીશાની સમજવી. સ્વપ્નમાં જેને દુધ
ઘરતું નજરે પડે તેને જમીનથી જાણવા જવાહીરાતથી ક્ષાયરો
થાય છે

સ્વપ્નમાં અરિહંત દેવ, સૂર્ય, ચંદ્ર, દેવવિમાન, અરેવર,

સમુદ્ર, સિંહ, કલ્પવૃક્ષ, કલશ, રાજા, હાથી, વૃષભ કે લક્ષ્મી દેવીનાં જેને દર્શન થાય તે લાભદાયક થાય, થોડા દિવસમાં હકુમત પ્રાપ્ત કરે. તેમજ ભૂત, પિશાચ, ગાંધર્વ, રાક્ષસ, ચાંડાલ, સ્મશાન, કુવે, હાડકાં, કદુપ સ્ત્રી, ચામડું, લોહી, પથ્થર, કાંટાવાળાં વૃક્ષ, અંધકાર, લુલા-લંગડા, વામન, મહોટો વાયુ અને ખુબ આકરો તડકો જે મનુષ્ય સ્વપ્નમાં જુવે તો તેને ખરાબ દિવસો ભોગવવાનો વખત આવે.

જે મનુષ્ય પોતાને સ્વપ્નમાં હસ ઉપર સવાર થયેલો જુવે તેની આખરૂં વધે. સિંહ ઉપર સવાર થયેલો જુવે તેને ઈનામ મળે, દોસ્તનો મેળાપ થયેલો દેખાય તો લાભ થાય, કપડાં ધોતો નિહાળે તો દેવાથી મુક્ત થાય, પોતે પોતાને હાથ પગ ધોતો જુવે તો એશ આરામ પ્રાપ્ત કરે, અને માત્ર પગજ ધોતો ભાળે તો આખરૂં વધે. સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય પોતાને જમણા હાથ ઉપર સર્પ કરડી ગયેલો જુવે તો દોલત પ્રાપ્ત થાય, તેમજ સફેદ વર્ણનો સર્પ જુવે તો લાભ થાય છે.

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય કુવે ઉલ્લસી જાય તેને અચાનક ધન પ્રાપ્તિ થાય, પોતે પોતાને કડકું તેલ પીતો જુવે તો મરણાન્ત કષ્ટ પ્રાપ્ત થાય, તેમજ અગ્નિ-અંગારા, પથ્થર, ધૂળ, કે લોહીના વરસાદનું જોવું થાય એ ખરાબ દિવસોની નીશાની છે.

સ્વપ્નમાં વાંદર, શિયાળ કે કુતરો જે મનુષ્યના ખીછાના ઉપર આવીને બેસે તો જાણવું કે માંદગી પ્રાપ્ત થશે. રાક્ષસ, વૈતાલ અથવા ભૂત પોતાના ખીછાના કે શરીર ઉપર આવીને બેસે તો જાણવું કે મરણાન્ત આફત આવી પહોંચી છે.

અગર સ્વપ્નમાં કોઈ મનુષ્ય પોતાને ઝેર પીતો જુવે તો તેની ઉમ્મર લાંબી છે એમ સમજવું અને જે પોતાને વીણા પગાડતો સ્વપ્નમાં જુવે તો ખુબસુરત સ્ત્રીનો લાભ થાય છે.

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્યના મસ્તક ઉપર કાગડો વિષ્ટા કરે તેની આખરૂંમાં કલક લાગે. જે મનુષ્ય પોતે પોતાને સફેદ અથવા

હીલા રગનાં વસ્ત્રો પહેરેલાં જુવે, ગરબા ગામથી પાતે પાતાને
જળતો ભાળે તો તેને ધન પ્રાપ્તિ થાય છે સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય
શય્યમાર સનેહી કુમારી કન્યાને જુવે તો તેને ઉત્તમ સ્ત્રીને
લાભ થાય છે, તેમજ જે મનુષ્ય સ્વપ્નમાં તેજદાર હથીયાર
વડે પર્વતને તોડી નાંખે તેને ઘોઠા કિંચમાં જોડો પ્રાપ્ત થાય
જને તે શબ્દ જને છે

સ્વપ્નમાં જે મનુષ્ય નાથ કરતો મનુર ભાળે તેના ઉપર
સજ્જની કૃપા થાય, અને ઇનામમાં જમીન પ્રાપ્ત થાય છે તેમજ
જે મનુષ્ય સફેદ કપડાં પહેરેલી સ્ત્રી જુવે તો તેને લાભ થાય
છે સ્વપ્નમાં જેના કેશ ગરબા નજ વધી જાય તેની ગાળક
વધે અને ઇલકાળ-વાંદ પ્રાપ્ત કરે.

ગણીત શાસ્ત્ર

જે ઘડીની અમ્મત

(૧) જોક જણા માણસોની મઠળીમાંથી આઠ માણસોને
દરેકને જુદી જુદી સંખ્યાના જાંકડાઓ પસંદ પછી તે દરેક
પાસે તેમણે ખાંદેલા જાંકડાને સાતે ગુણાવે, તેમાં જનુકમે પહેલા
પાસે જાળીઆર ગીળા પાસે જાદાર ત્રીજા પાસે ચમીસ ને ચોથા
પાસે જમીયા, જો પ્રમાણે સંખ્યામાં ઉમેરાવો અને પાંચમાંથી
આઠમા સુધીના દરેક જણ પાસે પાંચ-પાંચ ઉમેરાવો. પછી તે
આઠ જણને કહેવું કે તમારી કયેલી સંખ્યાને વચ્ચી જુલો, તે
જોડે ભાજો જે રીતે કરતાં પહેલા બાર જણ પાસે ૧૨-૧૨
રોપ રહેશે ને જાણીના બાર જણ પાસે ૮-૮ રોપ રહેશે, જેમ
નહી સમજી શખી પછી તે દરેકને પાતાની મરજી પ્રમાણે
જુદા જુદા જાંકડા જુલાવે, જોડેલે પછી તેમણે જાણી રાખેલો
જવાબ આપી શકાયો.

દ્રષ્ટાંત —

ગુણવાની સં	૧૫ x૭	૧૬ x૭	૨૦ x૭	૨૪ x૭	૧૨ x૭	૧૪ x૭	૧૮ x૭	૨૫ x૭
ઉમેરવાની સં.	૧૦૫ +૧૧	૧૧૨ +૧૮	૧૪૦ +૨૫	૧૬૮ +૩૨	૮૪ +૫	૯૮ +૫	૧૨૬ +૫	૧૭૫ +૫
ગુણવાની સ.	૧૧૬ x૧૦	૧૩૦ x૧૦	૧૬૫ x૧૦	૨૦૦ x૧૦	૮૯ x૧૦	૧૦૩ x૧૦	૧૩૧ x૧૦	૧૮૦ x૧૦
ભાગવાની સ	૧૧૬૦ -૧૪	૧૩૦૦ -૧૪	૧૬૫૦ -૧૪	૨૦૦૦ -૧૪	૮૯૦ -૧૪	૧૦૩૦ -૧૪	૧૩૧૦ -૧૪	૧૮૦૦ -૧૪
શેષાંક રહેશે તે	૧૨	૧૨	૧૨	૧૨	૮	૮	૮	૮

આ પ્રમાણે જે શેષાંક રહેશે તેને આપણી મરણ પ્રમાણે જુદા જુદા અંક કહી, ગુણાવવા, અને પછી તેમને જવાબ આપવો, એટલે તેમણે ધારેલો જવાબ આવેલો જાણી ખુશી થશે.

(૨) એક મંડળીમાં ગમે તેટલાં માણસો એકલાં હોય, તે દરેકને પોતપોતાના મનમા મરણ મુજબની સંખ્યા ધારી લેવા કહેવું. તેમણે ધાર્યો પછી, દરેકે ધારેલી સંખ્યાને સાતે ગુણાવવી અને જે ગુણાકાર થાય તેમાં બે બે ઉમેરવા કહેવું પછી જે સરવાળો આવે તેને દરેક પાસે વીશે ગુણાવવી, એથી જે ગુણાકાર આવે તેને દરેક પાસે ચૌદે ભગાવો. તે દરેક ભાગાકાર કરે એટલે જે શેષ રકમ રહે તે દરેક પાસે છાની રખાવો: (એ શેષ સંખ્યા દરેક પાસે બાર-બાર જ રહેશે, એ ચોક્કસ છે.) પછી તે શેષ સંખ્યાને નવે ગુણાવવા એટલે ગુણાકારનો આક ૧૦૮ આવશે. તે દરેકને ખાનગીમાં બોલાવી દેખાડવાથી તે ખરો જાણીને ઘણા ખુશી થશે.

(૩) એજ પ્રમાણે ગમે તેટલા માણસોના મડળને ફરીથી દરેકની મરણમાં આવે તેટલી જૂદી જૂદી સંખ્યા ધરાવો, પછી તે ધારેલી સંખ્યાને ચારે ગુણાવો. તેનો જે ગુણાકાર આવે તેમા

દરેક પાસે પાંચ ઉમિશવો તેથી જે સરવાળો થાય તેને મૂકી
સુધી બાકે જમાવો, તે જમાવનાર જાત દરેક પાસે ૩ મે શેષ
રહેશે, જોમ મનમાં સમજી શાળી તે શેષ જાકમાં તમારી જુદી
જુદી રકમો ધ્યાનપૂર્વક ઉમિશવો ને પછી તેમના પાસેના
સરવાળો દરેકને જુદો જુદો જણાવો, જેથી તેઓ ખુશી થશે.

(૪) ૩) ફા. નાં તેવર ૫ આવે છે; ૫) ફા. નાં કનૂતર
૭ આવે છે; ૭) ફા. નાં મોર ૬ આવે છે ને ૬) ફા. ના કંસ
૩ આવે છે જોકે માણસ પાસે ૧૦૦) ફા. છે તેનાં ૧૦૦ જના
વશે જોઈએ છે, તો કેટલા રૂપિયાનાં કર્યાં કર્યાં જનવર કેટલાં
કેટલાં જાવશે ? જોકે માણસ પાસે ફા. ૧૦૦) છે તેને શો
જનાવર લેવા છે જનાવરના નામ મોર ૬ જ, તેવર અને કનૂતર
છે કેવી રીતે શો રૂપીઆના શો જનાવર લઈ શકાય ?

રીતઃ—પહેલા ફા. ૩ ને ત્રણે; બીજા ફા. ૫) ને પાંચે, ત્રીજા
ફા. ૭) ને પંચે ને ચોથા ફા. ૬) ને ચારે છુલુલા.

જનાવરઃ—ફા. ૬ નાં તેવર ૧૫; ફા. ૨૦ નાં કનૂતર ૨૮
ફા. ૩૫ નાં મોર ૪૫; ફા. ૩૫ નાં કંસ ૧૨
ફા. ૧૦૦) નાં જનાવર ૧૦૦)

(૫) કૌંઠ પશુ જાતનો મત્ર જનાવરની રીત-પ્રથમ ૧૬
જાનાનો પાંચ જાડી ને પાંચ ઉભી લીટીઓથી જોકે મત્ર જનાવરનો
૫છી, તેમાં ૨ જા, ૬ મા, ૧૬ મા, ૭ મા, ૮ મા તેમ ૧૫ મા,
૧૦ મા, ને ૧ લા જાનામાં નીચની જગ્યા ઉપરની બંને તેડલી
સજ્જા લઈને તેનો ગા ભાગ જે આવે તે પ્રથમ ૨ જા જાનામાં
લખાવી, પછી ઉપર જણાવેલા જાનાઓમાં જાતુકેમ પ્રથમ લખેલી
જગ્યાથી ૧-૧ સજ્જા જોઈની કરતા જે જાકે આવે તે જાકે
લખાવેલો જે જાનાંજો ભરાઈ જવા બાક, બાકી રહેલાં જાડીનાં
જાનાંજોમાં ઉપરથી જાડી કારમાં જાતુકેમ ૨, ૭, ૬ ૩ ૮
૧, ૪ ને ૫ જે પ્રમાણે જાકે લખાવતાં, તે મત્ર પૂરો થશે.

ઉપરની સમજ વીશ ઉપરની એકી સંખ્યા ધારેલી હોય તેની છે; પણ કદાચ વીશ અંદરની એકી સંખ્યાનો યંત્ર કરાવવો હોય તો, ઉપરની સમજ મુજબ તે ધારેલી એકી રકમને તે ખાનામાં લખાવવી, પછી અનુક્રમે એક એક એથી એાલી રકમ મુજબ જ કરાવવી પરંતુ તેમા ધ્યાનમા રાખવાનું એટલું જ છે કે, સાત ખાનામાં જે આંક આવે તેટલો જ આંક આઠ ખાનામાં ભરી લેવો. ત્યાર બાદ ઉપર મુજબ અનુક્રમમા ણીજ બાકી રહેલા ખાનામા ૨-૭-૬-૩-૮-૧ ને ૪ નાં આંક ઉપર મુજબ જ ભરવા ને ચૌદમા ખાનામા ૫ નો આંક ઉમેરવો, જેથી એ એકી સંખ્યાનો યંત્ર પણ આ પ્રકારે પૂરો થશે.

એકી યંત્ર

એકી યંત્ર

૨	૯	૨	૭
૬	૩	૬	૫
૮	૩	૮	૧
૪	૫	૪	૭

૩	૯	૨	૭
૬	૩	૬	૬
૮	૪	૮	૧
૪	૫	૫	૭

આ પ્રમાણે ગમે તે પ્રકારના યંત્રો પોતાની બુદ્ધિઅનુસાર ગોઠવી શકાય. ઉપરની હકીકત પર ખાસ લક્ષ આપવું જોઈએ.

(૬) વીંટી ચોરી લીધેલા માણસનું નામ વિગેરે કહેવાની રીત:—કેાઈ એક મંડળીના સઘળા માણસોને અનુક્રમમાં નંબરવાર બેસાડી, પછી તેમની આગળ એક વીંટી મૂકવી, અને કહેવું કે તમારામાથી ગમે તે માણસ મને નહીં બતાવતા આ વીંટી ચોરી લઈ, પોતાના ગમે તે હાથની ગમે તે આગળીના ગમે તે વેઠ પર પહેરી દેયો. એમ કહી આપણે મંડળીમાથી બહાર નિકળી ગમે ત્યા જઈ ઉભા રહેવું, અને મંડળીમાના કેાઈપણ એક

માણસે તે વીંટી ઘોરી લઈ, પહેરી લીધા પછી આપણને પાછા બાહ્યવશમાં આવે ત્યારે આવી કહેવું કે તમણમાંથી જોકેક માણસ, જેને વીંટી કાણે લઈ કર્યા પહેરી છે તેની જગર હોય તે હું કહું તેટલો હિસાબ કરવા તેવાર થાજેલ જે પ્રમાણે જોકે માણસ હિસાબ કરવા તેવાર થયા પછી જેટલામાં નળ રના માણસ પાસે વીંટી હોય તેનો નળર મને નહીં જતાવતાં લખેલ પછી તે નળરને જમણે કરે પછી તેમાં પાંચ ઉમેરેલ જાત તે સરવાળાને પાંચે મુલેલ, અને જે શુદ્ધાકાર આવે તેમાં ૬૪ ઉમેરે, અને પછી તેમાં વીંટી જમણા હાથે પહેરી હોય તેા જો અને હાથા હાથે પહેરી હોય તેા જોકે ઉમેરેા પછી તેને ૬૪ મુલેલ, ને જે રકમ આવે તેમાં જાંઝળીનો નળર ઉમેરેા લેમકે, જાણકા પાસેની જાંઝળી હોય તેા જોકે વચલી જાંઝળી હોય તેા જો, જનામિકા હોય તેા ત્રણ ને ટચલી (તજનિ) જાંઝળી હોય તેા ચાર જેમ ઉમેરવા કહી, જે સરવાળે થાય તેને ૬૪ મુલ્યવવા પછી તેથી જે શુદ્ધાકાર આવે તેમાં જેટલામાં વેઠા પર પહેરી હોય તેનો જાંઝ ઉમેરાવેલ ઉપર પ્રમાણે હિસાબ કરાવ્યા પછી જે કુલ જાંઝડો થાય તે પછી લઈ તેમાંથી ૩૫૦૦ ની સખ્યા બાદ કરતાં જે રકમ બાકી રહે તેનો પહેલો જાંઝડો તે વીંટી દેવારનો નળર બીજો જાંઝડો તે હાથનો નળર ત્રીજો જાંઝડો તે જાંઝળીનો ને ચોથો જાંઝડો તે વેઠાનો નળર જે લેમ કહેવું

(૭) બે પાસાના ઢાણા જેટલા પકયા છે તે વગર જોયે કહેવાની રીતઃ—પહેલા જોકે પાસાના જેટલા ઢાણા પકયા હોય તેટલા ઢાણાની સંખ્યામાં જ ઉમેરવા કહેવું પછી તેમાં જોકે ઉમેરવો, અને તે રકમને પાંચે મુલ્યવા પછી બીજા પાસાના ઢાણા ઉમેરવા જે સરવાળે આવે તેમાંથી ૨૫ બાદ કરવા પછી બાકી રહેલી રકમ તે માણસને પૂછવી, તે જે રકમ જતાવે તે રકમનો પહેલો જાંઝડો હોય તે પહેલા પાસા પરના ઢાણા અને બીજો જાંઝડો જે બીજા પાસા પરના ઢાણા સમજવા.

(૮) અભાણ્યા વ્રાહિત માણસના છોકરા-છોકરીની સંખ્યા કહેવાની રીત:-કોઈ માણસને કોઈ એક ખીજ માણસના છોકરાની સંખ્યા મનમાં ધારવા કહેવું. તેણે ધાર્યા પછી, તેનાં બમણા કરી, પાંચે ગુણવા કહેવું. પછી જેટલી છોકરી તે ખીજ માણસને હોય તેટલી સંખ્યા ઉમેરવા કહેવું. પછી તે સરવાળાની સખ્યા પૂછી લેવી. જે સંખ્યા કહે તેના પહેલા આંકડા જેટલા છોકરાઓ, અને ખીજ આંકડાઓ જેટલી છોકરીઓ છે, એમ જાણી તે મુજબ કહેવું.

(૯) કોઈ માણસે કોઈ રકમમાંથી એકાદ આંકડો ભુલી નાખ્યો હોય તે કહેવાની રીત:-કોઈ માણસને એક રકમ ગમે તેટલી સખ્યા લખવાને કહો, તે જે સંખ્યા લખે તેના સઘળા આંકડાઓનો સરવાળો કરી, તે લખેલી મૂળ રકમમાંથી બાદ કરવાને કહો. પછી જે રકમ બાકી રહે તે ખીજે કોઈ ઠેકાણે લખી, તેમાંથી એકાદ આંકડો ભુલી નાખ્યા બાદ આપણને બતાવવાને કહો. તે પ્રમાણે કરી આપણને જે સંખ્યા બતાવે તેને નવે ભાગતાં જે શેષ રહે તે, નવમાંથી બાદ કરતા જે આંકડો રહે તે ભુલી નાખેલો આંકડો જાણવો.

(૧૦) અધિક મહિનો કિયો આવશે તે જાણવાની રીત:-શલિવાહનનો જે શક ચાલતો હોય તેમાંથી ૧૬૬૬ની રકમ બાદ કરવી, પછી જે બાકી વધે તેને ઓગણીશે ભાગ લેતાં જો કોઈ પણ બાકી ન વધે, અગર જો એક વધે તો જોઈ, બે વધે તો આશો, ત્રણ વધે તો ચૈત્ર, પાંચ વધે તો શ્રાવણ, અગિયાર વધે તો વૈશાખ, તેર વધે તો ભાદરવો અને સોળ વધે તો આષાઢ મહીનો અધિક આવશે, એમ સમજવું. ઉપર લખેલા આંકડાઓ સિવાયનો કોઈ આંકડો વધે તો જાણવું કે તે વરસમાં અધિક માસ નથી.

(૧૧) વગર સાધને ઝાડની ઊંચાઈ માપવી —ઝાડથી થોડે દૂર જઈ, ઝાડ તરફ પીઠ કરી ઉભા રહેવું. બાદ વાંકા વળી બે પગ

વધે માણુ શાખી, ઘાઠ વસ્ત્રે ભેતાં હે જ્યોત્તે ઈલા રહેવાથી વાઠની
ટાશ નજરે પડે તે જ્યોત્તે વાઠના ચઢ સુખીતુ જતર માખી
ભેતાં જેટલુ થાય તેટલી વાઠની જીવાઈ સમજવી. આ રીતથી
વાઠનો ગમે તેટલો ભાગ માખી ચઢાય છે

સૂર્ય—ચદ્ર ગ્રહણુ થાય છે તે જોવા—સમજવાની રીતા—

જ્યા માસની ત્રીજ જાધારી, જોથી જુઓ. જોય વિચારી,
ત્રીજતુ નક્ષત્ર પુનમે મળે, તેા નક્ષી શકુ જરૂને મળે. ૧

હે નક્ષત્રે રવી તપે જાગવાસ્થા હોય;

જેમાં પડવાહી જો મળે, તેા સૂર્ય નવ જોય. ૨

ભાવાર્થ :—

૧ ચદ્ર ગ્રહણુ કેવી રીતે થાય ?—જ્યા માસની જાધારી
ત્રીજને દિવસે હે નક્ષત્ર હોય તે જ નક્ષત્ર આજુ માસની
પુનમે હોય તેા ચદ્ર ગ્રહણુ થાય.

૨ સૂર્ય ગ્રહણુ કેવી રીતે થાય ?—સૂર્ય નક્ષત્રના જાહેક નક્ષ
ત્રના પદર-પદર દિવસ હોય છે અને ચદ્ર નક્ષત્રના બિન્દીક
હલાક હોય છે જોટલે હે સૂર્ય નક્ષત્ર આજુ હોય તેમાં
જાગવાસ્થા આવે, અને તે જાગવાસ્થાને જ દિવસે પડવાની
વીથી હોય ત્યારે જ્યાંથી જાગવાસ્થા ઉપર પડવો મળે
ત્યાંથી તે વળતે સૂર્ય ગ્રહણુ થતુ જાણી લેવું

આવતે વર્ષે જાહિર માસ કયો આવશે તે સમજ
વાની સહેલી રીતા—જ્યા વર્ષમાં સંક્રાંતિ જા પાંચમે બહારાલી
હોય તેા તે જ મહીનો આવતા વર્ષમાં જાહિર માસ સમજવો.

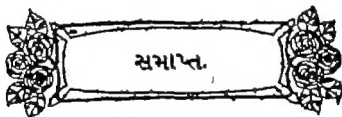
જ્યેષ્ઠા તથા મૂળ નક્ષત્રમાં જન્મેલા બચ્ચાંઓ માટે
સારા-નરસા વખતનું ફળ.

જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રનો વિચાર :—જ્યેષ્ઠા નક્ષત્ર બેસે ત્યાંથી સાત ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો રાજ્ય જેવી સાહ્યબી મળે. આઠથી પંદર ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો તેની માતા મરે અગર મરણતુલ્ય દુઃખ ભોગવે. એકવીસથી ત્રેવીસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો બાપ મરે અગર મરણતુલ્ય દુઃખ ભોગવે. ચોવીસથી ઓગણત્રીસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો તેના બાઈના માથે દુઃખ બોલે પડે. ત્રીસથી તેત્રીસ ઘડીમાં જન્મે તો તેના મામાનું મૃત્યુ થાય. ચોત્રીસથી તેતાલીસ ઘડીમાં જન્મે તો સુખ સૌભાગ્યની વૃદ્ધિ કરે ચુમાલીસથી અડતાલીસ ઘડીમાં જન્મે તો પોતે દુઃખી થાય ઓગણપચાસથી છપ્પન ઘડીમાં જન્મે તો સારા સુખ ભોગવનારો થાય. સત્તાવનથી અઠ્ઠાવન ઘડીમાં જન્મ્યો હોય તો બ્રમીત. ચિત્તવાળો થાય ઓગણસાઠથી સાઠ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો થોડા આયુષ્યવાળો જાણવો.

મૂળ નક્ષત્રનો વિચાર :—મૂળ નક્ષત્ર બેસે ત્યાંથી પાંચ ઘડી સુધીમાં જન્મ થયો હોય તો વડીલોની મહેરબાનીવાળો જાણવો છથી દસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો પીતાનું મૃત્યુ થાય. અગીઆરથી અઠાર ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધનવાન અને સુખી થાય ઓગણીથી છવીસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો નઠારી બુદ્ધિવાળો હોય. સત્તાવીસથી અઠ્ઠવીસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો પ્રજ્ઞહત્યાવાળો થાય. ઓગણત્રીસથી છત્રીસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો ધર્મિષ્ઠ થાય સાડત્રીસથી અડતાલીસ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો અદ્ય આયુષી થાય ઓગણપચાસથી એકાવન ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો તે મરણ પામે બાવનથી ચોપન ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો ધનવાન થાય પંચાવનથી સાઠ ઘડીમાં જન્મ થયો હોય તો પરદેશ ફરનારો, શીયળવંતો જાણવો.

જ્યેષ્ઠ નક્ષત્ર ઉતરતાં છેવટની જોક થકી અને મૂળ નક્ષત્ર ભદ્ર પછી છે થકી તેને અશુભા મૂળ કહે છે તેમાં જાણક જ મેં તો જાણકનું મુખ બાર વર્ષ મુખી જોવું નહિ. જોવે તો જાણકના માતા પીતા વજ્રાં દરીદ્રી અને દુઃખી થાવ.

શાન્તિ થવાના ઉપાય :—જો જ્યેષ્ઠ નક્ષત્રની પરાજ થકીમાં જ મ થયો હોય તો જાણકના માતાપિ ત્રણ મહીના પછી સજ્જેઠે ત્રણ દીવસ મુખી આંખિલ સહીત પ્રહાર્ય પાળવું અને પ્રીત આંખિલના ચાણે અઠાર પ્રહાર્યારી ભાંકરા પેતાના ઘેર જમાડવા અને જોક જોક જ્ઞાનાની દક્ષિણા દેવી તેમજ મૂળ નક્ષત્રમાં થયું છેવટની વિધિ સહીત જોગણીસ પ્રહાર્યારી ભાંકરાં જમાડવાં આથી વિધા નાશ થયે અને મુખની પ્રાપ્તિ થયે જો નિશક ભવ્યું.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર

સદ્ગૃહસ્થોનાં નામ.

કઠોર

- ૦૧ શેઠ જગનભાઈ વમલચંદ ગણીઆરા
૫ ભા પરભુદાસ વીરલદાસ
૫ ભા ગુલાબચંદભાઈ અવિચળદાસ
(જી એ ભાવસાર) હા રાયચંદ
૪ ભા હીરાલાલ રાયચંદભાઈ
૨ ભા ઠાકોરદાસ નરોત્તમદાસ વકીલ
૨ ભા હરકીસનદાસ કુલચંદ
૨ ભા નારણદાસ નરોત્તમદાસ
હા નેમચંદભાઈ
૨ શ્રી જૈન સ્થાનકવાસી લાયબેરી
હા છોટુભાઈ મગનલાલ
૧ ભા મગનલાલ કુબેરદાસ
૧ ભા હીરાચંદ જેચંદ
૧ ભા મોહનલાલ નરોત્તમદાસ
૧ ભા લલ્લુભાઈ કુબેરદાસ

ખભાત

- ૧૫ સ્વર્ગસ્થ બેન તનમનગૌરી તે પરીખ
મોહનલાલ જગનલાલની દીકરીના
સ્મરણે બેટ
૧૦ પા જેઠાભાઈ બાપુજી હા બિહારી
૫ બાઈ મંછા તે શા ગાડાભાઈ
અદેચંદની વીધવા હા નેમ સરૂપ
૫ શા ભાઈચંદ ખુબચંદ
૫ બાઈ ઉજ્જવલ તે પા બેચરલાલ
ભાઈલાલની સ્વર્ગવાસી પત્ની.
૪ બાઈ માણેક તે ચુનીલાલ નાથા-
લાલની વીધવા
૨ પા જગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ
૨ પા ગીરધરલાલ ભાઈલાલ

- ૨ શા. નગીનદાસ અનુપચંદ
૨ શા વખતચંદ તારાચંદ હા રૂપાળી
૨ શા છોટાલાલ મોતીચંદ
૨ શા અંમલાલ તારાચંદ
૨ પા. છોટાલાલ દામોદર
૨ પા છોટાલાલ ભોગીલાલ
૧ શા બાલચંદ ખુશાલચંદ
૧ શા નગીનદાસ મગનલાલ
૧ શા સુદરલાલ ઉજ્જમશી
૧ પા. ભગવાનદાસ લલ્લુભાઈ
૧ શા હીરાલાલ અંમલાલ ગાધી
૧ પા રતીલાલ નાથાલાલ
૧ શા સુખલાલ દોલતચંદ
૧ પા હરજીભાઈ ગોરધનદાસ
૧ પા. હરીલાલ છોટાલાલ
૧ પા ચુનીલાલ જુરાભાઈ
૧ શા છોટાલાલ જોધતારામ
૧ શા વાહીલાલ ડાહ્યાભાઈ
૧ શા મણીલાલ ઉજ્જમશી
૧ શા મોહનલાલ દોલતચંદ
૧ શા ચીમનલાલ રતનચંદ
૧ પા કુલાભાઈ ભગવાનદાસ
૧ પા નાથાલાલ મોહનલાલ

અમદાવાદ

- ૬ જૈન સદ્ગૃહસ્થ હા ૨ જે શાહ
૨ વકીલ ગુલાબચંદ હીરાચંદ સધાણી
૧ શા પોચાભાઈ પીતામરદાસ
૧ શા ગીરધરલાલ વૃજલાલ

- ૧ શા. માણેકલાલ મુખલાલ
 ૧ શા. મુનુભાઈ મોહનલાલ
 ૧ શા. જાણભાઈ મદામુખરામ
 ૧ શા. મુનીલાલ તલેલ
 ૧ શા. માણેકલાલ પરસોતમ
 ૧ શા. મનુભાઈ હીરાચંદ સંપાણી
 ૧ સ્થાનકવાસી જીવામય
 ૧ વડીલ કાળીદાસ જયકરજી

પાલિકુરુર

- ૧ મેઠી મુનીલાલ મેઠાભાઈ
 ૧ જોડ સદ્ગુરુસ્થ શા. શેઠ હરી-
 થાલભાઈ કાળીદાસભાઈ

મુરત

- ૫ શા. દંસરાજભાઈ ચાંદવલજી
 ૪ શા. ડુભચંદ મુખામચંદ શા. પરચંદ
 ૨ શા. ચંપકજીભાઈ મોહનલાલ જવેરી
 ૨ જવનલાલ જમરચંદ જવેરી
 ૨ છોટુભાઈ દરજોલનદાસ રીઠીવાળા
 ૧ શા. મુરચંદ હીરાચંદ
 ૧ શા. ચંપકજીભાઈ જવનલાલ જડીવા
 ૧ મુની દાઈ ના માસ્તર મુરજવામ
 ૧ શા. નામુભાઈ તલકચંદ
 ૧ શા. મેઠીલાલ શુભાળદાસ
 ૧ કાકર સી. ડી. સુરીવાળા
 ૧ શા. નામુભાઈ જવનલાલ
 ૧ શા. રતીલાલ જમીનદાસ
 ૧ શા. મદનલાલ ધેણાભાઈ

- ૧ શા. મોહનલાલ જમુભાઈ
 ૧ શા. નાચરાલ જમુભાઈ
 સાણંદ
 ૨ જૈન સ્થાનકવાસી જનતાળા
 ૨ શેઠ નાનચંદ ચાંતીદાસ
 ૧ શા. રાજભાઈ રામવલજી
 ૧ દોશી જીવરાજ લાલચંદ
 ૧ શા. જમજીવન રામવલજી
 ૧ શા. ભાઈચંદ રામવલજી
 ૧ શા. કાનજી રામવલજી
 ૧ શા. મુનીલાલ માવજી
 ૧ પા. રેસાભાઈ ગોપાલજી
 મુંગાઈ
 ૧ માસ્તર છોટાલાલ મુનીલાલ
 ૧ દાઈ મેઠી વડીલ કાંતીલાલ જવન
 લાલ કોર, બી. જો. જો. જો. જો. બી.
 ૧ કાંતીલાલ રેલતરામ કોર
 જો. જો. જો. જો. બી.
 ૧ પા. જમનાદાસ મેઠીલાલ
 ૧ શા. સાકળચંદ ચેંદ
 નવસારી
 ૪ વડીલ જવનલાલ શરમીચંદ
 ૧ શા. ચીપનલાલ નેમચંદ
 વઢવાણ સીડી
 ૧ વેરા મોજેલનદાસ જજલાલ
 પનાર
 ૧ શા. મુંગજી ધેમાજી
 સોણવા
 ૧ શા. બીજાભાઈ લંકરજી.

